Türkiye Cumhuriyeti
Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

TÜRKİYE
81 İL SANAYİ
DURUM RAPORU

SANAYİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

EKİM 2014 / ANKARA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 4
1 ADANA 5
2 ADIYAMAN 14
3 AFYONKARAHİSAR 23
4 AĞRI 30
5 AMASYA 38
6 ANKARA 45
7 ANTALYA 53
8 ARTVİN 60
9 AYDIN 66
10 BALIKESİR 74
11 BİLECİK 80
12 BİNGÖL 88
13 BİTLİS 93
14 BOLU 97
15 BURDUR 104
16 BURSA 110
17 ÇANAKKALE 118
18 ÇANKIRI 123
19 ÇORUM 129
20 DENİZLİ 134
21 DİYARBAKIR 142
22 EDİRNE 149
23 ELAZIĞ 155
24 ERZİNCAN 161
25 ERZURUM 165
26 ESKİŞEHİR 173
27 GAZİANTEP 179
28 GİRESUN 186
29 GÜMÜŞHANE 193
30 HAKKARİ 197
31 HATAY 201
32 ISPARTA 209
33 (İÇEL) MERSİN 217
34 İSTANBUL 224
35 İZMİR 233
36 KARS 243
37 KASTAMONU 249
38 KAYSERİ 256
39 KIRKLARELİ 266
40 KIRŞEHİR 272
41 KOCAELİ 279
42 KONYA 291
43 KÜTAHYA 301
44 MALATYA 309
45 MANİSA 316
46 KAHRAMANMARAŞ 325
47 MARDİN 332

48 MUĞLA 340
49 MUŞ 348
50 NEVŞEHİR 354
51 NİĞDE 359
52 ORDU 365
53 RİZE 371
54 SAKARYA 376
55 SAMSUN 384
56 SİİRT 392
57 SİNOP 396
58 SİVAS 403
59 TEKİRDAĞ 409
60 TOKAT 418
61 TRABZON 427
62 TUNCELİ 434
63 ŞANLIURFA 438
64 UŞAK 447
65 VAN 453
66 YOZGAT 458
67 ZONGULDAK 463
68 AKSARAY 471
69 BAYBURT 477
70 KARAMAN 482
71 KIRIKKALE 489
72 BATMAN 498
73ŞIRNAK 504
74 BARTIN 509
75 ARDAHAN 515
76 IĞDIR 520
77 YALOVA 524
78 KARABÜK 530
79 KİLİS 537
80 OSMANİYE 544
81 DÜZCE 550

ÖNSÖZ

Sanayileşme, sosyo-ekonomik kalkınmanın temelini oluşturan vazgeçilmez bir süreç olmakla birlikte, bilgi ve teknoloji toplumuna giden yolun da temel taşlarından biridir.

Teknoloji geliştirme, sanayileşme ve sanayileşirken de ileri teknolojiden yararlanarak yeni alanlar ve ürünler oluşturma yarışı her geçen gün daha ileri bir boyuta ulaşırken, bu yolla erişilen güç milletler için dünya piyasalarında büyük bir rekabet alanını da beraberinde getirmektedir. Bu yarışta başarılı olmanın temel şartları sürekli kalite, ileri teknolojiye ulaşma, ürün skalasında zenginlik, eğitimli ve nitelikli iş gücü ve ucuz maliyet olarak belirginleşmektedir. Yani, hammadde ve emek yoğun bir sanayi yerine bilgiye, teknolojiye, gerek üretme, geliştirme yoluyla, gerek transfer yoluyla sahip olmaya dayalı, kalite egemen bir sanayi anlayışı hakim olmaktadır.

Dünya, son yıllarda sanayi sektöründe yaşanılan yapısal değişimlerden dolayı hızlı bir değişim sürecine girmiştir. Bu süreç içerisinde özellikle gelişmiş ülkelerin imalat sanayilerinde teknoloji hızlı bir gelişme göstermiş ve Ar-Ge faaliyetleri ile elde edilen sonuçların ticarileştiği modern ve bilgi teknolojilerinin uygulandığı sistemler benimsenerek, sadece ham madde ve emeğe dayalı üretim metotları terk edilmiştir. Dolayısıyla ekonomilerin mukayeseli üstünlüğünü artık teknolojik yapılar belirler hale gelmiştir.

O halde, teknoloji üretmeyen bir ülkenin kalkınmasını da düşünmek elbetteki artık mümkün görülmemektedir. Dolayısıyla bundan sonra yapacaklarımız tamamen teknoloji kültürünün yerleşmesine ve teknolojinin üretimine yönelik eylemler olmalıdır. Teknoloji kültürü; insanların örgütlenip, diğer canlılar ve makinalardan da yararlanarak, bilimsel veya başka bir düzenli bilgiyi sistemli bir şekilde uygulamaya dönük işler için kullanması biçimi olup, tüm kesimler tarafından benimsenmesi gerekmektedir.

Teknoloji üretimi içinde yer alan ve teknolojik bilgiyi üretmek, ileri teknolojilere ulaşmak, bilgi ve teknoloji yoğun üretim ve girişimciliği desteklemek ve yenilikçi mal ve hizmet üretimi ile rekabet gücünü artırmak için kamu, üniversite ve özel sektörün işbirliğiyle akademik, sosyal ve ekonomik yapının bütünleştiği, gerekli alt yapı ile donatılan ve girişimcinin hizmetine sunulan Ar-Ge merkezi ve enstitüleriyle üretim birimlerinin yer aldığı yerleşim alanları olan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ise son derece önemlidir.

Ülke kalkınmasında ve bölgesel potansiyellerin en iyi şekilde değerlendirilmesinde, mevcut kaynakların verimli ve gerçekçi kullanımı ve bunlara dayalı olarak küçük ve orta ölçekli sanayinin yurt sathında yaygınlaştırılması, desteklenmesi ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun için de mevcut sanayi yapısı profilinin ortaya konulması, gelişme imkân ve kabiliyetinin belirlenmesi, geleceğe yönelik yeni yatırım hedef ve stratejilerin tasarlanması ve uygulanması da üzerinde ciddiyetle durulması gereken hususların başında gelmektedir. Ancak bu şekilde verileri ortaya koyarak yatırımcılarımızın doğru teşviki, sağlıklı yatırım kararlarının alınması ve eldeki kaynakların rasyonel bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak mümkündür.

Bu çalışma; Genel Müdürlüğümüz veri tabanında kaydı tutulan, Sanayi Sicil verileri, (Sanayi Sicil kaydı bulunan firmalar esas alınmıştır) il müdürlüklerimizden gelen bilgiler ile Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü, Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü, TÜİK ve Ekonomi Bakanlığı (illerin ithalat ve ihracatı)'nın verileri doğrultusunda, tüm illerimizin yatırım ortamı ile ilgili gerekli değerlendirmeleri yapılarak hazırlanmış olup, girişimcilerimizin doğru karar almalarına yardımcı olacak tüm argümanların bir araya getirilmesine çalışılmış ve yapabilecekleri yatırımlar ortaya konulmuştur.

Söz konusu bu çalışmanın girişimcilerimize faydalı olacağını ümit ediyoruz.

Prof.Dr. İbrahim KILIÇASLAN
Sanayi Genel Müdürü

1 ADANA

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Adana ili sanayisi, tarıma dayalı sanayi olarak gelişim göstermiştir. Tarıma dayalı tekstil ve bitkisel yağ sanayi ön plana çıkmaktadır.

İstanbul Sanayi Odası tarafından açıklanan 'Türkiye'nin ilk 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' sıralamasına Adana ilinden 12 sanayi firması; 'Türkiye'nin ikinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' sıralamasında Adana ilinden 15 sanayi firması bulunmaktadır.

2. İLİN TİCARET YAPISI

İlde imalat sanayi faaliyetleri tarıma, özellikle pamuğa dayalı olarak gelişmiştir. Dolayısıyla ticaret de bu sektörlerde gelişmiştir. İmalat sanayinde pamuğa dayalı üretim dışında; gıda, hazır giyim, kimya ve orman ürünleri sanayi gelişmiştir. Ayrıca narenciye alanları genişletilmiş, seracılık yaygınlaşmaya başlamıştır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Adana İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Adana ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 1.832'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %2' lik bir oran ile sanayisi gelişmiş 12 il arasında yer almaktadır.

Akdeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %25'lik bir oran ile Adana ilk sırada yer almaktadır. Adana ilini takip eden iller sırasıyla; Mersin(%19), Antalya(%16), Hatay(%13), Kahramanmaraş(%11), Burdur(%6), Isparta(%6) ve Osmaniye(%4) olarak görülmektedir.

b. Adana İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Adana ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, %20 gıda ürünleri imalatı, % 10 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, % 9 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç), %8 başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğerleri sırasıyla;

% 7 tekstil ürünleri imalatı
% 5 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 5 Kimyasalların ve kimyasal ürünleri imalatı,
% 4 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç),
% 4 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 4 Ana metal sanayi,
% 4 Mobilya imalatı,
% 3 Diğer madencilik ve taşocakçılığı imalatı,
% 2 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,

% 2 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 2 Madeni yağ geri kazanımı.
% 2 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 2 Metal cevherleri madenciliği imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı imalatı,
% 1 Bilgisayarların elektronik ve optik ürünlerinin imalatı,
% 1 Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması imalatı,

c. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Adana ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı toplam 45.987'dir.

Ar-Ge birimi olan firma sayısı 47, çalışan sayısı 252'dir. Toplam personelin %1'i Ar-Ge'de çalışmaktadır. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 157, çalışan sayısı 931'dir. Toplam personelin %2'si kalite kontrol biriminde istihdam edilmektedir.

d. Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların %17'si tekstil ürünleri imalatı sektöründe, %16'sı gıda ürünlerinin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

Sanayi istihdamının %70'i işçi, %4'ü mühendistir.

Adana ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %45'i mikro ölçekli, %44'ü küçük ölçekli, %9'u orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Temsa Global Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Kıvanç Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Bossa Ticaret ve Sanayi İşl. Ticaret A.Ş.
- Abdioğulları Plastik ve Ambalaj Sanayi

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Enerji sektörü,
- İmalat sektörü,
- Madencilik sektörü,
- Hizmetler sektörü,
- Tohumculuk sektörü,
- Tekstil sektörü,
- Gıda sektörü,
- Metal sektörü,
- Yapı elemanları sektörü,
- Ağaç sektörü,
- Ambalaj sektörü,
- Kimya sektörü.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Gemi inşa sanayi,
- Enerji ve petro-kimya sanayi,
- Tarım ve tarıma dayalı sanayi.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

Adana ili ihracatı ağırlıklı olarak Avrupa Birliği ülkelerine yöneliktir. Ayrıca G-8 ülkeleri, komşu ülkeler ve Ortadoğu ülkelerine de ihracat yapılmaktadır. 2013 yılında en fazla ihracat yapılan ülkeler sırasıyla 477.192.719 ABD Doları ile Irak, 187.316.639 ABD Doları ile Almanya, 159.013.121 ABD Doları ile Rusya Federasyonu, 103.398.685 ABD Doları ile İtalya, 95.227.827 ABD Doları ile İspanya, 89.441.202 ABD Doları ile ABD'dir. Ayrıca Fransa, Hollanda, Çin Halk Cumhuriyeti, İngiltere ve Suriye diğer ihracat yapılan ülkelerdir. İhracat tutarlarına göre en önemli sektörler; gıda, tekstil, kimya, tarım ve hayvancılık, motorlu kara taşıtları ve römorklar, kağıt ve kağıt ürünleri ile makine ve teçhizat olarak sıralanmaktadır.

Adana ili ithalatında ise kimya, tarım ve hayvancılık, makine ve teçhizat, gıda, mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler, motorlu kara taşıtı ve römorklar ile ana metal sanayi ilk sıralarda yer almaktadır. En fazla ithalat yapılan ülkelerin başında; 481.569.235 ABD Doları ile ABD, 267.336.062 ABD Doları ile Çin, 177.464.144 ABD Doları ile Japonya, 147.342.845 ABD Doları ile İsrail, 137.911.734 ABD Doları ile Almanya ve 132.046.479 ABD Doları ile Rusya Federasyonu gelmektedir.

İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

	2013 (USD)
İhracat	2.156.533.657
İthalat	2.747.149.086
İhracat Artış Oranı (%)	13
İthalat Artış Oranı (%)	-10
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	78,5

Kaynak : TÜİK

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

İlde ihracata konu olan sektörler; tekstil ve hammaddeleri, kimyevi maddeler ve mamulleri, taşıt araçları ve yan sanayi, hububat, bakliyat, yağlı tohumlar, yaş meyve ve sebze, ağaç mamulleri ve orman ürünleri, su ürünleri ve hayvancılık mamulleri, hazır giyim ve konfeksiyon, makine ve aksamları, çelik, iklimlendirme sanayi, maden ve metaller, elektrik-elektronik, demir ve demir dışı metaller, meyve sebze mamulleri, çimento cam seramik ve toprak ürünleri, savunma ve havacılık sanayi, halı, deri ve deri mamulleri, süs bitkileri ve mamulleri, kuru meyve ve mamulleri, zeytin ve zeytinyağı, diğer sanayi ürünleri, değerli maden ve mücevherat olarak sıralanabilir.

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	**İhracat (USD)**
Gıda ürünleri ve içecek	427.990.705
Tekstil ürünleri	380.954.567
Kimyasal madde ve ürünler	338.554.967
Tarım ve hayvancılık	288.298.505
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	144.853.706
Kağıt ve kağıt ürünleri	92.087.453
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	83.940.641
Giyim eşyası	62.510.148
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	59.001.689

Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	45.881.745
Plastik ve kauçuk ürünleri	43.786.727
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	38.500.525
Atık ve hurdalar	32.639.211
Ana metal sanayi	27.022.872
Metal cevherleri	24.504.888
Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	22.226.925
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli mekina ve cihazlar	19.332.747
Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	7.384.678
Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	6.176.063
Diğer ulaşım araçları	2.959.526
Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	1.996.804
Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	1.723.700
Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	1.538.546
Taşocakçılığı ve diğer madencilik	1.472.737
Balıkçılık	580.073
Basım ve yayım; plak, kaset vb.	578.956
Ormancılık ve tomrukçuluk	17.177
Maden kömürü , linyit ve turb	13.398
Diğer iş faliyetleri	3.978
Toplam	**2.156.533.657**

Kaynak : TÜİK

İlde ithalata konu olan sektörler ise; kimya sanayi ve buna bağlı sanayi ürünleri olmak üzere, dokumaya elverişli maddeler ve bunlardan mamul eşya, makinalar ve mekanik cihazlar, gıda ürünleri ve içecek-mobilya ve başka yerlerde sınıflandırılmamış diğer ürünler, ana metal sanayi elektrik malzemeleri; bunların aksam ve parçaları, sanat eserleri-koleksiyon eşyası ve antikalar, nakil vasıtaları, plastik-kauçuk ve mamulleri, adi metaller ve adi metallerden eşya, bitkisel ürünler, hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, mineral maddeler, canlı hayvan ve hayvansal ürünler, kağıt-karton ve mamulleri, muhtelif mamul eşya, taş-alçı-çimento-amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya, ağaç ve ağaç ürünleri, gıda sanayi müstahzarları, deriler, köseleler, postlar, kürkler ve bu maddelerden mamul eşya, tabii veya kültür inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar-kıymetli metaller, silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarları olarak sıralanabilir.

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İthalat Verileri

Ürün Grubu	**İthalat (USD)**
Kimyasal madde ve ürünler	740.792.986
Tarım ve hayvancılık	512.929.391
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	314.613.336
Gıda ürünleri ve içecek	259.927.917
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	208.433.004
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	204.164.031
Ana metal sanayi	124.698.963

Tekstil ürünleri	122.027.205
Plastik ve kauçuk ürünleri	34.791.620
Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	31.385.987
Kağıt ve kağıt ürünleri	31.055.139
Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	28.779.535
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makina ve cihazlar	27.270.695
Diğer ulaşım araçları	18.474.965
Atık ve hurdalar	16.714.887
Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	15.730.599
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	14.688.978
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	13.395.855
Giyim eşyası	11.960.866
Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	7.745.878
Ormancılık ve tomrukçuluk	3.423.444
Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	1.748.138
Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	940.288
Basım ve yayım; plak, kaset vb.	675.383
Balıkçılık	526.152
Maden kömürü , linyit ve turb	171.377
Taşocakçılığı ve diğer madencilik	73.034
Eğlence, kültür ve sporla ilgili faaliyetler	9.049
Diğer	384
Toplam	2.747.149.086

Kaynak : TÜİK

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Petro-kimya sanayi, tekstil ve hammaddeleri ile hazır giyim-konfeksiyon imalatı, gıda ve içecek ürünleri, kağıt ve kağıt ürünleri, plastik ve kauçuk ürünleri, bitkisel ürünler, mobilya imalatı, ana metal sanayi, tarım ve tarım ürünleri sektörleri dış ticarete konu olabilecek potansiyele sahip sektörlerdir.

Adana İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	856	1.351.269
2011	915	1.756.356
2012	941	1.915.935
2013	1.005	2.158.047
2014 (Ocak-Temmuz)	905	1.163.148

Adana İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	961	2.228.986
2011	1.079	2.974.779

2012	1.054	3.046.332
2013	1.054	2.745.537
2014 (Ocak-Temmuz)	877	1.582.506

6.ADANA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ İLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Adana ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %69'dur.

Adana-Hacı Sabancı (I+II Etap ilave alan) Organize Sanayi Bölgesi :

- 1510 hektar büyüklüğünde olup, 500 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2001 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 591 adet sanayi parselinin 580 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 375 adedi üretim, 32 adedi inşaat, 173 adedi proje aşamasındadır. 11 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 30.500 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin imalatı, ana metal sanayi ve kauçuk-plastik ürünlerinin imalatı sanayidir.
- Bölgenin kullanma suyu ihtiyacı temini için Ceyhan nehrinin kenarında 1000 lt/sn kapasiteli kullanma suyu arıtma tesisi kurulmuştur.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 36.000 m^3/gün dür.

Adana-Kozan Organize Sanayi Bölgesi :

- 164 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 74 adet parselin 64 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerde; 30 adedi üretim, 25 adet inşaat, 9 adet proje aşamasındadır. 10 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 230 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, mobilya imalatı ve ağaç-ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı sanayidir.

b. Endüstri Bölgeleri

Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Etüt, 1347 hektar altyapı" olarak toplam 1.500.000.-TL ödenek ile yer almaktadır.
- Yapılan etütler neticesinde 1341 hektarlık alan Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi (EİEB) olarak Bakanlar Kurulunun 19/09/2007 tarihli kararı, 17/10/2007 tarih 26673 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yine, Bakanlar Kurulunun 04/01/2010 tarih ve 2010/33 sayılı Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesinin sınırları yeniden düzenlenmiş ve söz konusu bölgede bulunan taşınmazların acele kamulaştırılması kararlaştırılmıştır. Bu karar 30/01/2010 tarih ve 27478 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Bölgenin faaliyete geçebilmesi için yapılması gereken altyapı çalışmalarına yönelik planlama ve projelendirme çalışmaları öncesinde kamulaştırma çalışmaları ilgili mevzuat çerçevesinde sürdürülmektedir.
- Ceyhan Kaymakamlığı Milli Emlak Müdürlüğü'nün 16/05/2013 tarihli ve 741 sayılı yazısı ile Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi sınırları içerisinde kalan hazineye ait 2.651.162,26 m2 yüzölçümlü taşınmazın endüstri bölgesi olarak Bakanlığımız adına 2 yıl süreyle ön tahsisi yapıldığı bildirilmiştir.

- Halihazır harita yapım işi ihalesi 27/11/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

c. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Adana Doğu (Yüreğir) SS	198	190	8	96
2	Adana Ceyhan SS	233	233	0	100
3	Adana Kozan SS	294	294	0	100
4	Adana Merkez (Ağaç İşleri)SS	391	391	0	100
5	Adana Merkez (Metal İşleri)SS	634	630	4	99
6	Adana İmamoğlu SS	122	112	10	92
7	Adana Seyhan SS	73	33	40	45
Toplam		**1.945**	**1.883**	**62**	**97**

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Sanayi atıklarının toplanması, taşınması, depolanması, yeniden değerlendirilmesi ve bertaraf edilmesi için tehlikeli katı atık imha tesisine ihtiyaç duyulmaktadır.
- Hızlı gelişen ve sürekli kendini yenileyen kent merkezi ile Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde dağınık bir şekilde faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmeler için kent dışında, imar planlarına uygun ve sektörel bazda gruplandırılmış sanayi sitelerinin kurulması gerekmektedir.
- İç göçler dolayısı ile nüfusun artması ve altyapının yetersiz hale gelmesi sorunun çözümüne yönelik olarak 'yeniden yapılanma ve kalkınma projesi'ne ihtiyaç bulunmaktadır.
- İlde, Türkiye ortalamasının üzerinde işsiz barınmaktadır. İşsizliğin azaltılması için bilimsel ve organik tarım desteklenmeli, tarımda miras yasası yeniden değerlendirilmeli ve Tarımsal ihtisas OSB'nin açılması gerekmektedir.
- Kalifiye eleman yetiştirmek amacıyla BM ve AB fonları dahil pek çok destek projelerinden faydalanılmalıdır. Konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin öncülüğünde vasıfsız iş gücünün kalifiye hale gelmesi için projeler hazırlanarak hayata geçirilmelidir.
- Yetişmiş ve nitelikli iş gücü, bölgenin rekabet etme kabiliyeti ve üretimin verimliliği açısından önemlidir. İş gücü ihtiyacına yönelik piyasa analizleri yapılarak iş gücü arz ve talepleri belirlenmelidir.
- Katma değeri yüksek sebze ve meyve türlerinin üretimine yönelik projelere ve planlı tarım yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Tarımın ve tarıma dayalı yan sanayinin uygun projelerle etkinleşmesi sağlanmalıdır.
- Çukurova Bölgesinde yüksek teknoloji ile tohum üretecek bir Ar-Ge merkezinin kurulması gerekmektedir.
- 1.Sınıf tarım arazilerinin iskana ve sanayi yatırımlarına açılmaması, çiftçilerin teknik ve zirai bilgi konularında eğitilmesi, arazi haritalarının yapılması ve uygulanması sağlanmalıdır. Organik tarım uygulaması teşvik edilmelidir.
- Marka tescil çalışmalarının karmaşıklığı, uzun zaman alması ve markalaşma maliyetinin yüksek olması nedeniyle bu alanda teşvik verilmelidir. Marka oluşturma alanlarında kurumlar ve meslek odaları ile koordinasyon sağlanarak, bu konuda yönlendirmeyi yapacak ofisler

oluşturulmalıdır. Sektör ve alt sektörlerin birleşmesi sonucunda ortak marka yaratılması ve markalaşma ile ilgili bir veri bankası oluşturulması faydalı olacaktır.

- Sanayi üretiminde marka yaratabilmek ve dış pazarda ürün çeşitliliği oluşturmak için uluslararası kuruluşlarca onaylanmış test ve araştırma laboratuvarı kurulmalıdır.
- Rafineri yatırım kararı ilan edilmiş olan enerji ihtisas bölgesinde gelişecek olan yatırımlara yönelik ön hazırlık çalışması yapılmalıdır.
- Yeni ürün ve teknoloji geliştirmek amacıyla kurulan Teknopark'ın etkin bir şekilde kullanılması sağlanmalıdır.
- Üniversite-sanayi işbirliği ile yapılan Ar-Ge çalışmalarının sayısı sürekli artmaktadır. Söz konusu artış çoğunlukla büyük işletmeler tarafından kullanılmaktadır. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin de Ar-Ge çalışmalarından faydalanması sağlanmalıdır.

İlde Sanayi Sektörüne Yönelik Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerilerinde 2013 Yılında Kaydedilen Gelişmeler

- Sanayiciyi yönlendirmek, proje hazırlamak ve alternatif yatırım alanları önermek üzere, Adana Valiliği, Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Çukurova Üniversitesi, Ticaret Odası, Sanayi Odası ve Adana Güç Birliği Vakfı'ndan oluşan "Adana Yatırım Araştırma ve Geliştirme Merkezi-AYEGEM" kurulmuştur.
- Tıbbi atıkların bertarafı ve atık pil geçici depolama alanının oluşturulması için bir tesis faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Çukurova Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumunu ve zengin kaynaklarını değere dönüştüren, Doğu Akdeniz"in lider bölgesi olmak.

Misyon: "Faaliyet bölgesi olan Çukurova'nın kalkınması için iktisadi ve sosyal alanda sürdürülebilir büyümeyi sağlayacak araçları ve faaliyetleri tespit etmek,geliştirmek ve etkin biçimde uygulayabilmek."

Stratejiler :

- Bölge, stratejik konumu ve mukayeseli üstünlüklerini avantaja dönüştürmek suretiyle rekabet yeteneklerini üst seviyelere taşıyarak,
- Genç insan kaynağının niteliklerini istihdam artışını sağlayacak şekilde yapılandırarak,
- Doğal kaynaklarını sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde değerlendirerek,
- Bölge içinde toplumun farklı kesimleri arasında uyumu sağlayarak,
- Bölgenin cazibesi yüksek bir yaşam alanı haline gelmesi için yaşam kalitesini artırarak,
- Bölge içi gelişmişlik farklarını azaltarak Doğu Akdeniz"de lider bölge konumuna gelecektir.

Bu çerçevede, Çukurova Bölgesi, vizyonuna ulaşmak için 4 ana tematik eksende gelişme sağlayacaktır.

1. REKABET GÜCÜ

- Lider sektörlerde katma değerin artırılması(tarım ve tarıma dayalı gıda sanayi, kimya sanayi ve tekstil-giyim eşyası sanayi),
- Güçlü sektörlerin pazar ağlarının genişletilmesi(metal eşya-makine sanayi, lojistik sektörü ve kağıt ürünleri sanayi),
- Gelişen sektörlerin arz yönünden güçlendirilmesi(turizm sektörü, mobilya sektörü ve yenilenebilir enerji sektörü),

- Girişimciliğin geliştirilmesi,

- Yatırım ortamının iyileştirilmesi ve bölgenin tanıtımı(yatırım ortamının iyileştirilmesi ve bölgenin markalaşması ve marka olarak tanıtılması),

- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi(işgücü arz ve taleplerinin belirlenmesi, işgücü niteliğinin arttırılması),

- Öne çıkan sektörlerde Ar-Ge ve inovasyonun geliştirilmesi(bölgedeki üniversiteler ile sanayi kuruluşları arasında Ar-Ge'ye yönelik işbirliği çalışmalarının geliştirilmesi ve bölgenin inovasyon kapasitesinin geliştirilmesi).

2. SOSYAL UYUM

- Göçle gelen nüfusun sosyal ve iktisadi uyumunun sağlanması(göçle gelen nüfusun mesleki ve sosyal adaptasyonunun sağlanması, nüfusun yaşadığı bölgelerde kentsel yaşam kalitesinin yükseltilmesi ile nüfusun mesleki ve sosyal adaptasyonunun sağlanması),

- Dezavantajlı grupların iş hayatına ve sosyal yaşama katılımının artırılması(çocuk ve gençlere yönelik faaliyetlerin geliştirilmesi, kadınların sosyal yaşama katılması ve statüsünün iyileştirilmesi ve yaşlı ve engellilerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi),

- Sivil toplum faaliyetlerinin geliştirilmesi(bölgesel sivil toplum örgütlenmesinin geliştirilmesi ve kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesi).

3.YAŞAM KALİTESİ

- Sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi,

- Eğitim hizmetlerine yönelik insan mekansal altyapının geliştirilmesi,

- Kentsel çevrenin kalitesinin artırılması ve altyapının geliştirilmesi,

- Kentlerin güvenliğinin geliştirilmesi.

4.ÇEVRE

- Katma değeri yüksek endemik bitkilerin değerlendirilmesi,

- Güneş ve rüzgar enerji kaynaklarının değerlendirilmesi,

- Hassas bölgelerin korunması,

- Çevre dostu faaliyetlerin geliştirilmesi,

- Çevre sorunları hakkında farkındalık yaratılması.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 24 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 5 proje desteklenmiştir.
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verilmiştir**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	25 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 10 girişimci desteklenmiştir.

2 ADIYAMAN

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Adıyaman ili ağırlıklı olarak tarıma dayalı bir ekonomiye sahiptir. Sanayi büyük, orta ve küçük ölçekli işletmeler şeklinde şekillenmiştir. GSYİH içerisinde sanayi sektörü tarım sektöründen sonra ikinci gelmektedir.

Sanayi yatırımları içerisinde tekstil sektörüne yapılan yatırımların yoğunluğu dikkati çekmektedir. İlde gıda sanayi, maden- taş ve toprağa dayalı sanayi, pamuk işleme ve tekstil sanayi ile genel imalat sanayisine yönelik üretimler yapılmaktadır.

Sanayi işletmelerinin büyük bir çoğunluğu il merkezinde bulunmaktadır. Özel sektör, kamu sektörüne göre daha fazla katma değer meydana getirmektedir. Sanayi sektörleri içerisinde tekstil sektörünün gıda sektörüne göre daha fazla katma değer meydana getirdiği görülmektedir.

İlin en önemli yer altı zenginliği petroldür. Özel sektör üretimleri ile birlikte ülkemiz ham petrolünün %28,13'ünden fazlası Adıyaman bölgesinde üretilmektedir. Maden kaynakları bakımından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

İlin tarım ağırlıklı üretim potansiyeli, son yıllarda sanayisi sektöründe kaydedilen gelişmeler, tarımsal ürün çeşitliliği ve verimliliğinde beklenen artışların ticari hayatı olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Temel gıda maddeleri ile dayanıklı tüketim mallarının büyük bir kısmı, Gaziantep ve Adana illeri olmak üzere diğer il merkezlerinden temin edilmektedir.

El sanatlarına yönelik olarak kilim, savan ve el dokuma halıları; tekstil sektöründe iplik; tarım ürünleri olarak buğday, arpa, nohut, mercimek, pamuk, tütün, fıstık ve üzüm vb. üretilmekte ve diğer illerimize gönderilmektedir.

Büyük yatırım ve sermaye gerektirmeden yapılan el sanatlarına yönelik ürünlerin pazarlanması, ticari hayata canlılık kazandırmakla birlikte bu sanatların gelişimine de katkıda bulunmaktadır.

İlde faaliyet gösteren Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları, Meslek Odaları ile Esnaf ve Sanatkarlar Odaları, ticari ve ekonomik hayata yön veren kuruluşlardır.

Ticaret borsasında; buğday, arpa, mısır, çavdar, yulaf, buğday kepeği, buğday unu, kuru fasulye, nohut, mercimek, ayçiçeği, yer fıstığı, tereyağı, sadeyağ, badem, ceviz, et, canlı hayvanlar, beyaz ve kaşar peynir, pamuk ipliği, keçi kılı, yapağı, hayvan derileri, bağırsak, çeltik, pirinç, bulgur, razmol, bal, tavuk ve piliç eti, yumurta, antepfıstığı, kuru üzüm ve muhtelif özelliklerdeki pamuk kotaya dâhil ürünler olarak değerlendirilmektedir.

Adıyaman Ticaret Borsasında İşlem Gören Ürünler

Ürün adı	Tutarı (TL)	İşlem Adedi
Hububatlar (buğday, arpa, pirinç, mısır)	210.677.969,28	1,584
Hububat mamulleri (un, razmol, kepek, bulgur, yem, yarma, dövme)	207.822,72	62
Bakliyatlar (çiğit, ham yağ, kanola)	89.614.221,92	2,004
Nebati margarinler ve hayvansal yağlar	31.015,32	119
Hayvansal ve bitkisel gıda maddeleri	6.573.778,08	3,012
Tekstil ham maddeleri	92.603.305,18	6,026
Et (büyükbaş, küçük baş ve kümes hayvanı)	6.367.062,79	51

Canlı hayvanlar	5.391.874,91	277
Çeşitli maddeler (pul biber, tahin, pekmez, tütün, helva)	1.773.929,13	11
Toplam	413.240.979,37	13,146

Dış Ticaret Yapılan Ülkeler

Afganistan	Güney Kore Cumhuriyeti	Mersin Serbest Bölge
AHL Serbest Bölge	Gürcistan	Mısır
Almanya	Hindistan	Özbekistan
Avrupa Serbest Bölgesi	Hollanda	Polonya
Avusturya	Irak	Portekiz
Bahreyn	İsrail	Romanya
Belçika	İran	Rusya Federasyonu
Birlesik Arap Emirlikleri	İspanya	Sırbistan
Birleşik Devletler	İsveç	Slovakya
Birleşik Krallık	İsviçre	Sri Lanka
Bosna-Hersek	İtalya	Suriye
Brezilya	Kazakistan	Tunus
Bulgaristan	Kırgızistan	Türkmenistan
Bursa Serbest Bölgesi	Kosova	Ukrayna
Çin Halk Cumhuriyeti	K.K.T.C.	Ürdün
Danimarka	Macaristan	Vietnam
Fransa	Madagaskar	Yeni Zelanda
Güney Afrika Cumhuriyeti	Mauritius	Yunanistan

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Adıyaman İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Adıyaman ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 257 dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan iller arasında yer almaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65'lik bir oran ile Gaziantep ili ilk sırada yer almaktadır. Gaziantep ilini takip eden iller sırasıyla; Şanlıurfa(%10), Diyarbakır(%9), Adıyaman(%6), Batman(%4), Mardin(%3), Kilis(%1), Siirt(%1), Şırnak(%1) olarak görülmektedir.

b. Adıyaman İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Adıyaman ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %20 ile gıda ürünleri imalatı ve %16 ile tekstil ürünleri imalatı sektörlerinin ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğer sektörler sırasıyla;
% 12 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 12 Diğer metalik olmayan mineral ürünleri imalatı,
% 11 Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 3 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 3 Mobilya imalatı,
% 3 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretimi ve dağıtımı,
% 2 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Ana metal sanayi,
% 2 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 2 Metal Cevherleri Madenciliği,
% 6 Diğer(Ham petrol ve doğal gaz, Kok kömürü rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıt imalatı,İçeçek imalatı,Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı, Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı, Deri ve ilgili ürünlerin imalatı, Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı)

c. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Adıyaman ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı toplam 9.230'dur.

Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 13, çalışan sayısı 17'dir. Toplam personelin %1'i Ar-Ge biriminde çalışmaktadır.

d. Genel Değerlendirme

Adıyaman ilinde sanayi çalışanlarının, %2'si tekstil ürünleri sektöründe istihdam edilirken, %24'ü giyim eşyası imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

İstihdamın %84'ü işçi, %3'ü mühendistir.

Adıyaman ilinde bulunan sanayi işletmelerinin % 28'i mikro ölçekli, %58'i küçük ölçekli, %12'si orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Büyüklüğüne Göre Firmalar:

- Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Adıyaman Bölge Müdürlüğü
- Sanko Tekstil İşletmeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. Adıyaman Şubesi
- Betaş Mensucat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Çimko Çimento ve Beton Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- İnternet Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Makarna üretim tesisi,
- Patates cipsi ve mısır çerezi üretim tesisi,
- Ayçiçek yağı üretim tesisi,
- Bisküvi ve gofret üretim tesisi,
- Fıstık esaslı ve çikolata ve kakaolu mamuller üretim tesisi,

Tekstil sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Kumaş boyama tesisi,

- Akrilik battaniye üretim tesisi,
- Tekstil makineleri imalatı tesisi,
- Sentetik devamsız lifler,
- Pamuk ipliği,
- Dokunmuş mensucat,
- Örme, tüylü mensucat(sentetik, suni liften).

Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:
- Katı atık ayırma ve geri dönüşüm tesisi,
- Polipropilen çuval üretim tesisi,
- Beton kiremit imalatı tesisi,
- Su şişeleme tesisi,
- Sabun üretim tesisi,
- Bakliyat eleme ve paketleme tesisi,
- Kriko esaslı sabit kaldırıcı cihazları üretim tesisi,
- Sulama ekipmanları üretim tesisi,
- CTP boru imalatı tesisi,
- Kraft torba kâğıdı üretim tesisi,
- Toprak işleme makineleri imalatı tesisi,
- Soğuk hava deposu imalatı
- Suni ve sentetik elyaf,
- Tekstil, giyim eşyası ve deri işlemede kullanılan makineler.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Sert buğday üretimine yönelik yatırımlar,
- Renkli pamuk üretimine yönelik yatırımlar,
- Seracılık (sebze ve süs bitkisi) yatırımları,
- Bağ-bahçe yatırımları,
- Meyve ve sebze yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar,
- Ceviz, badem ve antep fıstığı yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar,
- Kültür mantarı üretimine yönelik yatırımlar,
- Damızlık (hibrit) tohum üretim tesisi,
- Susam yağı, tahin, pekmez ve helva üretim tesisi.

Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Su ürünleri üretimi ve işleme tesisi,
- Arıcılık ve bal üretimine yönelik yatırımlar,
- Tiftik keçisi yetiştiriciliği,
- Et besiciliği,
- Süt besiciliği,
- Yumurta tavukçuluğu,
- Et tavukçuluğu,
- Hindi yetiştiriciliği,
- Devekuşu yetiştiriciliği.

Maden sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Bakır madeni ocak işletmeciliği,

- Linyit kömürü ocak işletmeciliği,
- Mermer ocak işletmeciliği
- Mermer işleme atölyeleri.

Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:
- Gıda sanayi sektörü,
- Turizm sanayi sektörü ,
- İnşaat sanayi sektörü ,
- Yer altı kaynaklarına dayalı maden, petrol sanayi sektörü,
- Orman ürünlerine dayalı ve mobilya sanayi sektörü,
- Yedek parça sanayi sektörü,
- Genel imalat sanayi sektörü.

4. İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	İhracat (USD)	Sektörün İl İhracatındaki Payı (%)
Çimento, kireç ve alçı	27.750.884	32
Giyim eşyası (kürk hariç)	22.897.822	27
Trikotaj (örme) ürünleri	6.748.618	8
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	6.155.410	7
Elektrik motoru, jeneratör, transformatörler	5.594.593	6
Mobilya	3.019.846	3
Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	2.667.644	3
Tıpta ve eczacılıkta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünler	2.230.359	3
Öğütülmüş tahıl ürünleri	340.341	1
Diğer	8.883.787	10
Toplam	86.289.304	100,00

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İthalat Verileri

Ürün Grubu	İthalat (USD)	Sektörün İl İthalatındaki Payı (%)
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	21.783.975	60
Rafine edilmiş petrol ürünleri	1.451.130	4
Sentetik kauçuk ve plastik hammaddeler	1.403.039	4
Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	1.240.795	3
Suni ve sentetik elyaf	1.072.194	3
Tekstil, giyim eşyası ve deri işlemede kullanılan makineler	987.316	3
Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	618.928	2
Ateşe dayanıklı seramik ürünleri	454.202	1
Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal ürünler	343.220	1

Maden, taşocağı ve inşaat makineleri	228.920	1
Diğer	6.755.563	18
Toplam	36.339.282	100,00

Adıyaman İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	36	71.509
2011	49	61.223
2012	43	104.826
2013	42	86.289
2014 (Ocak-Temmuz)	40	146.750

Adıyaman İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	42	85.425
2011	55	88.959
2012	40	35.585
2013	48	36.339
2014(Ocak-Temmuz)	36	31.056

6.ADIYAMAN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ İLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Adıyaman ilinde 4 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %39'dur.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Adıyaman Organize Sanayi Bölgesi :

- 291 hektar büyüklüğünde (ilave alan dâhil) olup, 150 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2001 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 94 adet sanayi parselinin 93 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 88 adedi üretim, 5 adedi inşaat aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 4.100 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; giyim eşyaları imalatı, gıda ürünleri imalatı ve tekstil ürünleri imalat sanayidir.

Adıyaman-Gölbaşı Organize Sanayi Bölgesi:

- 110 hektar büyüklüğünde olup, 50 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2011 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 35 adet sanayi parselinin 10 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 6 adedi üretim, 3 adedi inşaat, 1 adedi proje aşamasındadır. 25 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 50 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, kimyasalların-kimyasal ürünlerin ve elektrikli teçhizat ürünlerin imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Adıyaman Organize Sanayi Bölgesi (Tevsii alan) :

- 2014 yılı Yatırım Programında "106 hektar (Tevsii I-II)+Arıtma" olarak ve 1.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Proje çalışmaları devam etmektedir.

Besni Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "124 hektar" olarak ve 1.750.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Bölgedeki; 40 adet sanayi parselinin 17 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 1 adedi inşaat, 15 adedi proje aşamasındadır. 23 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 10 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda, dokuma ve deri mamulleri sanayidir.
- Altyapı yapım işi keşif bedeli 2013 yılı BF ile 13.185.646.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %3'dür.

Adıyaman-Kahta Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "155 hektar ilk etapta 93 ha" olarak ve 750.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Altyapı yapım işi fiziki gerçekleşmesi %43'iken, 01/11/2013 tarihinde OSB yönetimince işin sözleşmesi feshedilmiş olup, 2014 yılında kalan işlerin ihalesi yeniden yapılacaktır.
- I. etap OSB alanına ait YG-AG elektrik şebekesi inşaatı tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 63 adet sanayi parselinin 25 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 9 adedi üretim, 3 adedi inşaat, 13 adedi proje aşamasındadır. 38 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 220 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, giyim eşyaları imalatı ve tekstil ürünleri imalatı sanayidir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Adıyaman Merkez SS	350	350	0	100
2	Adıyaman Gölbaşı SS	60	57	3	95
3	Adıyaman Besni SS	258	200	58	78
4	Adıyaman Özkahta SS	150	127	23	85
Toplam		818	734	84	90

7. İL SANAYİSİNİN GÜNCEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Besni, Kâhta ve Gölbaşı Organize Sanayi Bölgelerinin altyapı çalışmalarının desteklenmesi gerekmektedir. OSB'lerde kamulaştırmaların etap şeklinde değil tüm alanın birden kamulaştırılmasının yapılması, OSB'lerin daha az kredi kullanmasına yardımcı olacaktır. Adıyaman Organize Sanayi Bölgesi arıtma tesisi inşaatının ihalesinin yapılmalıdır.

Sorun ile ilgili olarak 2013 yılında kaydedilen gelişmeler:

- Besni OSB'de kamulaştırma ile ilgili 16 parselin mahkeme süreci devam etmektedir. Altyapı ihalesi 20.08.2013 tarihinde yapılmıştır. Mukavele dosyaları 16.09.2013 tarihinde noter huzurunda

imzalanmıştır. 21.09.2013 tarihinde yer teslimi yapılmıştır. 25.09.2013 tarihinde işe başlama tutanağı düzenlenerek altyapı çalışmalarına başlanmıştır.

- Kâhta OSB'de elektrik orta gerilim dağıtım şebekesi tamamlanmış olup geçici kabulü yapılmış, alçak gerilim sokak aydınlatma şebekesi yapım çalışmaları devam etmektedir. Bağlantı yolu inşaatının asfaltı dökülmüş olup; orta refüj bordür çalışması devam etmektedir. Bağlantı yolu kamulaştırma çalışmaları devam etmektedir**.**

- Zengin maden potansiyelinin verimli şekilde değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Adıyaman'da çıkarılan ve işlenmeden il dışına sevk edilen mermerlerin Adıyaman'da işlenmesi istihdama büyük katkı sağlayacaktır.
- Tarıma dayalı sanayinin canlandırılması ve altyapısının oluşturulması anacıyla, planlanan sulama projelerinin başlatılması, baraj ve pompaj istasyonlarının devreye konulması sağlanmalıdır.
- Tekstil sektöründe markalaşmaya gidilmeli, ihracata yönelik gerekli altyapı ve pazar araştırmaları için ilgili kuruluşların öncü olmaları sağlanmalıdır.
- Gölbaşı ilçesine kadar gelen devlet demir yolu, Adıyaman ve Kahta OSB'lerine bağlanmalıdır.
- Sanayicilerin Ar-Ge ve inovasyon ile rekabet güçlerini artırmaları gerekmektedir.
- Üniversite sanayi işbirliğine hız verilmesi ve üniversite bünyesinde Teknokent kurulması gerekmektedir.
- Nitelikli elemanların büyük illere göçü sanayide kalifiye eleman yetersizliğine sebep olmaktadır. İşletmelerdeki mevcut kalifiye elemanların çalışma şartları ve ücretlerinin iyileştirilmesi sağlanmalıdır.
- İlde istihdam edilmek üzere üst düzey yöneticiye ihtiyaç duyulmaktadır.
- Tekstil sektöründeki çalışma şartlarının ağır olması ve sanayi kültürünün yeterli olmaması motivasyon düşüklüğüne neden olmaktadır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

İpekyolu Kalkınma Ajansı

Vizyon : Bölgenin üretken faktörlerini ve dinamiklerini bir araya getirerek; üretim ve istihdamı artırmak, sahip olduğu kültürel miras ile turizm zenginliği yaratmak, geçmişten gelen ticaret birikimiyle Ortadoğu'da lojistik merkezi haline gelmek, tarımdaki çeşitliliği ve sanayideki rekabet gücünü geliştirerek sürdürülebilir kalkınmanın öncüsü olmak.

Misyon : Etkin insan kaynakları politikası ile nitelikli beşeri sermayesini verimli şekilde kullanarak; bölgesel potansiyeli, dinamikleri ve özgünlükleri ortaya çıkaracak politika ve stratejiler üretmek, kurumlar arası koordinasyon ve işbirliği kültürünü yaygınlaştırmak, yenilikçi ve rekabete dayalı destek mekanizması ile bölge plan ve programlarını hedeflerine ulaştıracak projelere destek olmak, uygulama süreçlerini izlemek, değerlendirmek ve uygulama kapasitesini geliştirmek, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve yatırım imkânlarının tanıtılması yoluyla bölgenin rekabet gücünü artırmak, tüm kesimlerde kalkınma bilinci ve ivmesi oluşturmaktır.

Stratejiler :

- Lojistik sektöründe "Ortadoğu'da lojistik merkez haline gelmek" amacına yönelik;
  - Lojistik bölge potansiyelinin değerlendirmesi,
  - Lojistik sektöründe bilgi iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi,
  - Lojistik bölgelerde ulaşım, ticaret ve taşımacılık sektörlerine ilişkin istihdam politikası geliştirilmesi,
  - TRC1 Bölgesi'nin 'Acil Durum Planlanması'nın yapılması,

- Tarım sektöründe "Tarımsal işletmeleri rekabetçi ve etkin bir yapıya kavuşturmak" amacına yönelik;
  - Üretim kapasitesinin artırılması ve bilgi ağının geliştirilmesi,
  - Sulama altyapısının geliştirilmesi,
  - Tarımsal faaliyetlerin geliştirilmesi,
  - Tarımsal ürünlerin işlenmesine ve pazarlanmasına yönelik yapıların güçlendirilmesi,
  - Tarıma dayalı imalat sanayinin geliştirilmesi,
- Turizm sektöründe "Turizm sektöründe destinasyon merkezi olmak" amacıyla;
  - Bölge'de yer alan Kültürel, Tarihi ve Doğal Varlıkların turizme kazandırılması,
  - Bölgede geceleme sayısının arttırılması,
  - Bölgede turizmcilik bilincinin artırılması,
  - Alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesi,
- Sanayi sektöründe ise "Sanayi rekabet gücünü artırmak" amacıyla;
  - Sanayi sektöründe istihdamın artırılması,
  - İşletmelerin üretim ve teknoloji altyapısının güçlendirilmesi,
  - İhracata dönük sanayileşmenin geliştirilmesi,
  - Ar-Ge altyapısının ve Üniversite-Sanayi işbirliğinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

3 AFYONKARAHİSAR

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Afyonkarahisar ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Sanayileşme, lastik ve kauçuk sektörünün oluşumuyla başlamış olup; mermercilik sektörüyle ilerleme kaydetmiştir. İl ekonomisinde önemli bir yere sahip olan gıda sektöründe ise; şekerleme-lokum, et ve et ürünleri, un ve unlu mamuller ile yumurta üretimi yapılmaktadır.

İlde faaliyet gösteren sektörler;

- Mermer, doğal-taş sanayi,
- Sağlık turizm hizmetleri,
- Toptan ve perakende gıda ticareti,
- Kırmızı et ve kırmızı et ürünleri sanayi,
- Şekerleme sanayi,
- Beyaz et, beyaz et ürünleri, yumurta sanayi,
- Otomotiv ve akaryakıt ticaret ve sanayi,
- Zirai sulama ve tarımsal kooperatif sanayi,
- Müteahhitlik ve mühendislik firmaları sanayi,
- Yapı malzemeleri ve çimento sanayi,
- Seyahat acenteleri ve nakliyeciler ticaret ve sanayi olarak sıralanmaktadır.

2. İLİN TİCARET YAPISI

İlde üretilen; çimento, canlı hayvan, lastik ayakkabı, sucuk, taze et, yün ve yapağı, sebze ve meyve, lokum, pişmaniye, reçel ve kaymak, hububat, un, bitkisel yağ, hayvan yemi, çeşitli tohumlar, malt, konveyör band, inşaat tuğlası vb. yurt içi ve yurt dışına ihraç edilmektedir.

Manifatura, konfeksiyon, tuhafiye, inşaat malzemeleri, sebze ve meyve, gıda maddeleri, oto yedek parçaları, sanayi hammaddeleri, ilaç, mefruşat, kösele ve kavafiye gibi ürünler ise yurt içi ve yurt dışından ithal edilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Afyonkarahisar İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Afyonkarahisar ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 898'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %1'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Ege Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %37' lik bir oran ile İzmir ili ilk sırada yer almaktadır. İzmir ilini takip eden iller sırasıyla; Denizli(%18), Manisa(%11), Uşak(%9), Afyonkarahisar(%7), Aydın(%7), Muğla(%6), Kütahya(%5) olarak görülmektedir.

b. Afyonkarahisar İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Afyonkarahisar ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında; % 43 metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı, %24 gıda ürünleri imalatı %12 diğer madencilik ve taşocakçılığı imalatı, , sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğerleri sırasıyla;

% 3 Fabrikasyon metal ürünleri imalat (makine ve teçhizatı hariç)
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı ,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünler imalatı,
% 1 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
%1 Madenciliği Destekleyici Hizmet Faaliyetleri,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 1 Elektrikli Teçhizat İmalatı
% 1 Ana metal sanayi,
% 1 Mobilya imalatı,
% 3 Diğer (Kömür ve linyit çıkartılması, temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı, diğer imalatlar)

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Afyonkarahisar ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 17.658'dir.Ar-Ge birimi bulunan sanayi işletmesi sayısı 31, çalışan sayısı 66'dır.

d. Genel Değerlendirme

Afyonkarahisar ili sanayi sektöründe çalışanların, %27'si gıda ürünleri imalatı, %25'i diğer madencilik imalatı, %19'u giyim eşyası imalatında istihdam edilmektedir. İstihdamın %84'ü işçi, %3'ü mühendistir. Sanayi işletmelerinin %48'i mikro ölçekli, %43'ü küçük ölçekli, %8'i orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Hera Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Afyon Şeker Fabrikası
- Toprak Mahsulleri Ofisi Afyon Alkoloidleri Fab. İşl. Mdl.
- Demmer Demireller Mermer Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Mermer, doğal-taş sanayi,
- Sağlık turizm hizmetleri,
- Toptan ve perakende gıda ticareti,
- Kırmızı et ve kırmızı ürünler sanayi,
- Beyaz et, beyaz et ürünleri ve yumurta sanayi,
- Şekerleme sanayi,
- Seracılık,
- Yenilenebilir enerji kaynakları.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Gıda sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Sucuk, lokum gibi marka değeri olan ürünlerin üretim tesislerinin kalite standartlarıyla uyumlaştırılması,
- Un sektörü,
- Makarna ve bisküvi sektörü,
- Patates ürünleri ve cips sektörü.

Tarım ve hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Organik tarım ve seracılığın yaygınlaştırılması,
- Modern gıda ve hayvancılığın yaygınlaştırılması,
- Yerli ırk besiciliğin geliştirilmesi,
- Pastörize yumurta sektörü.

Madencilik sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Mermer artıklarının değerlendirilmesi,
- Doğaltaş ürünlerinin ve firmalarının yurtdışı tanıtımları.

Turizm ve turizm kaynakları alanında yapılabilecek yatırımlar:

- Jeotermal enerjinin kullanım alanlarının çeşitlendirilmesi,
- İldeki kültür, tarih, inanç ve spa turizminin tanıtılması, yaygınlaştırılması,
- Kavşak noktasında yer alan ilin çevresinde iyi ve kaliteli hizmet veren dinlenme tesisi sayılarının artırılması.
- Frig vadisi turizm kuşağı ile ilgili tanıtımlar.

Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:

- Lojistik,
- İnşaat-gayrimenkul geliştirme,
- Mermer makineleri üretimi,
- Kauçuk sanayi.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

Afyon İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	209	217.225
2011	232	291.682
2012	214	314.350
2013	236	361.971
2014 (Ocak-Temmuz)	223	213.414

Afyon İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	125	72.653
2011	149	91.309
2012	147	62.578
2013	143	88.613
2014(Ocak-Temmuz)	117	39.226

6. AFYONKARAHİSAR İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Afyonkarahisar ilinde 9 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %39, ihtisas OSB'lerde %60'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgesi:

- 703 hektar büyüklüğünde olup, 275 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1994 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgenin atık suyu Belediye arıtma tesisine bağlanmıştır.
- Bölgedeki; 312 adet parselin, 307 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 301 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 1 adedi proje aşamasındadır. 5 adet parsel tahsis edilmemiştir
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 7.570 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.

Afyonkarahisar-Bolvadin Organize Sanayi Bölgesi :

- 128 hektar büyüklüğünde olup, 48 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 67 adet parselin 2 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parseller inşaat aşamasındadır. 65 adet parsel tahsis edilmemiştir.

Afyonkarahisar-Sandıklı Organize Sanayi Bölgesi :

- 50 hektar büyüklüğündedir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 45 adet parselin 23 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 16 adedi proje aşamasındadır. 22 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 20 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.

İscehisar Mermer Organize Sanayi Bölgesi :

- 150 hektar büyüklüğündedir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 51 adet sanayi parselinin 48 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 10 adedi üretim, 25 adedi inşaat, 13 adedi proje aşamasındadır. 3 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 230 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; makine-ekipmanların kurulumu ve onarımı sanayidir.

Afyonkarahisar-Emirdağ Organize Sanayi Bölgesi :

- 105 hektar büyüklüğünde olup, 50 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 54 adet sanayi parselinin, 41 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 29 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 8 adedi proje aşamasındadır. 13 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 370 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı sanayidir.

Afyonkarahisar-Dinar Organize Sanayi Bölgesi :

- 375 hektar büyüklüğünde olup, 52 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 79 adet sanayi parselinin 8 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 3 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. 71 adet parsel tahsis edilmemiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Merkez II Organize Sanayi Bölgesi :

- OSB yeri olarak uygun görülen 350 hektarlık alanın, ilk etapta 50 hektarlık kısmının planlanmasının uygun görüldüğü 06/03/2006 tarihli ve 1579–1583 sayılı dağıtımlı yazımızla Valiliğe bildirilmiştir.
- 416.155 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Afyonkarahisar-Dazkırı (Dokuma Konfeksiyon) Organize Sanayi Bölgesi :

- 139 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 65 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

Afyonkarahisar-Şuhut Organize Sanayi Bölgesi:

- 180 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 152 adet sanayi parselinin 22 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 2 inşaat, 19 adedi proje aşamasındadır. 130 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Altyapı proje aşamasındadır.

Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgesi(III. İlave):

- 25/07/2013 tarihinde 305 hektar büyüklüğündeki alan için komisyon toplantısı yapılmıştır.
- 11/09/2013 tarih ve 3219 sayılı yazımız ile gözlemsel etüt, mera vasıflı parsel ve tescil harici yerler için hazine adına tescil edilmesine ilişkin Valiliğe ve Yönetim Kurulu Başkanlığı'na yazı yazılmıştır.
- Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın 25/07/2013-15569 sayılı yazısında alanın Afyonkarahisar Askeri Havalimanı Mania planı içerisinde kaldığının bildirilmesi üzerine 06/12/2013 tarih ve 4269 sayılı yazımızla Milli Savunma Bakanlığından konu hakkında görüş istenmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Afyonkarahisar Bolvadin SS	288	158	130	55
2	Afyonkarahisar Çay SS	216	104	112	48
3	Afyonkarahisar Dazkırı SS	31	28	3	90
4	Afyonkarahisar Dinar SS	252	218	34	87
5	Afyonkarahisar Emirdağ I+II SS	136	136	0	100

6	Afyonkarahisar Merkez (I.Bölüm) SS	348	348	0	100
7	Afyonkarahisar Merkez (II.Bölüm) SS	1.000	800	200	80
8	Afyonkarahisar Sandıklı SS	195	195	0	100
9	Afyonkarahisar Şuhut SS	101	101	0	100
10	Afyonkarahisar İscehisar (Mermer) SS	133	64	69	48
Toplam		2.700	2.152	548	80

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Merkez Mermer Sanayi Sitesi:

- 05/06/2006 tarihinde yer seçimi etüdü yapılmıştır.
- 25/07/2006 tarih ve 7417–20 sayılı yazımızla talep edilen alanla ilgili olarak Belediye N.İ.P mevcut 2. SS güneyinde lekelenmiş SS'nin mevcut olması, 2. SS'nin %70'nin boş olması, talep edilen alan çevresinde arsa ve arazi fiyatlarının yüksek olması, kooperatif imkanlarının kısıtlı olması nedenleriyle uygun görülmediği Kooperatif Başkanlığı'na, Valiliğe ve Belediyesine bildirilmiştir.

Şuhut II Sanayi Sitesi:

- 42 işyerine ait üstyapı inşaatı kooperatifin kendi imkânları ile devam etmektedir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Otoban yapımında mevcut il güzergâhı dikkate alınmalıdır.
- Mevcut demiryolu ağının bakımı yapılmalı ve Afyonkarahisar-Antalya arasında demiryolu ulaşımı sağlanmalıdır.
- Termal kaynaklar için master plan yapılmalıdır. Termal suların kullanımı sonrasında reenjeksiyon sistemiyle geri dönüşünün sağlanmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır. Termal havzalarda planlı yapılanma sağlanmalıdır. Termal turizm için özel kanun olmalıdır. Fizik ve Rehabilitasyon Hastaneleri açılmalıdır.
- Frig Vadisi için Eskişehir ve Kütahya ile ortak proje yapılmalıdır.
- İlde Kurtuluş Savaşı Panoraması yapılmalıdır. Kocatepe marka haline getirilmeli, okul gezilerinde ziyaret edilmesi sağlanmalıdır.
- Organik tarım yapılmalıdır. Getirisi yüksek yeni tarım ürünlerinin üretilmesi ile teknolojik seracılık planlanmalı ve desteklenmelidir. Sertifikalı tohum üretimi ve kullanımı desteklenmelidir.
- Hayvancılıkta kayıt dışılığın önüne geçilmelidir. Hayvan ıslahı gerçekleştirilerek yerli ırk hayvancılığın gerilemesinin önüne geçilmelidir. Mandacılık teşvik edilmelidir. Hayvan popülasyonunun azalmasını önleyici tedbirler alınmalıdır.
- Üretime dayalı bir büyüme için yatırım kolaylaştırılmalıdır. Uygun maliyetle finansman sağlanmalı, krediler ucuzlatılmalı, KGF yaygınlaştırılmalıdır.
- Doktor, avukat, muhasebeci gibi şirketlere getirilen zorunluluklar kaldırılmalıdır. Mali Müşavirlerin denetimde sorumluluğu olmalıdır.
- TOKİ sosyal amaçlı olmayan proje yapmamalıdır.
- OSB'lerin tamamlanması için destek sağlanmalıdır.
- İhracata dayalı büyüme stratejisi ile ihracat teşvik edilmelidir.
- Üretimde yerli ara malı kullanımı özendirilmelidir. Tüm kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere yerli malı ürünler tercih edilmelidir. Yerli malı ve yerli üretim öne çıkarılmalıdır.
- Mermer artıklarının değerlendirilmesine yönelik akademik çalışmalar desteklenmelidir.

- İlde termal ve biyogaz başta olmak üzere yenilenebilir enerji olanaklarının kullanılmasına yönelik çalışmaların desteklenmesi ve ucuz enerji üretimine yönelik rüzgar ve güneş enerji sistemlerinin teşvik edilmesi sağlanmalıdır.

2013 Yılı Sanayi Durum Raporunda Yer Alan Sorunlar ve Çözüm Önerileri ile İlgili Gelişmeler:

- İlde sivil uçuşların olmaması, bölgesel havaalanının bir an önce faaliyete geçirilmesi ile ilgiliolarak; Türkiye'de ilk bölgesel havalimanı özelliği taşıyan Zafer Havaalanı 25.11.2012 tarihinde açılarak faaliyete geçmiştir.
- Mevcut demiryolu ağının bakımı, hızlı tren ağının kurulması ve Afyonkarahisar-Antalya arasında demiryolu ulaşımının sağlanması ile ilgili olarak; Afyonkarahisar ilinden geçecek hızlı tren yolu yapım çalışmaları başlamıştır. Ankara-Afyonkarahisar-İzmir-İstanbul hatlarına ait hızlı tren yolu yapımı 2015 yılı içerinde tamamlanarak kullanıma sunulacaktır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Zafer Kalkınma Ajansı

Stratejik Amaç ve Hedefler:

Sanayide rekabet gücünün arttırılmasına yönelik olarak;

- İmalat sanayinde üretim kapasitesinin ve ürünlerinin katma değerinin arttırılması,
- İmalat sanayinde faaliyet gösteren işletmelerde Ar-Ge çalışmaları ve inovasyon kapasitesinin arttırılması,
- İmalat sanayinde ürünlerin tanınırlığının arttırılması,
- İşletmelerde kurumsal etkinlik ve işbirliği çalışmalarının arttırılması,
- Sanayi işletmelerinin teknik altyapılarının geliştirilmesi,
- Sanayi işletmelerinde yönetişim kapasitesinin arttırılması, kurumsallaşmanın desteklenmesi,
- İşletmeler arasında işbirliği ve kümelenme çalışmalarının desteklenmesi,
- Üniversite ve sanayi işbirliğinin sağlanması,
- Bölgede teknoloji geliştirme ve tasarım merkezlerinin kurulması,
- Üniversiteler ve işletmeler arasında alternatif işbirliği kanallarının yaratılması,
- Bölgedeki enerji üretim kapasitesinin arttırılması,
- Bölgedeki mevcut tesisler modernize edilmesi, yeni tesis kurulmasının teşvik edilmesi,
- Bölgede jeotermal ve rüzgâr enerjisi kullanımlarının arttırılması.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 3 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmiştir.
Teknogirişim Sermayesi Desteği	3 girişimci desteklenmiştir.	

4 AĞRI

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Ağrı ilinde sanayi sektörü, tarım sektörüne özellikle de hayvancılığa bağlı olarak gelişmiştir. Ağrı'da kamu ve özel sektöre ait imalata yönelik yatırımlar mevcut olup, sanayi üretim payı çok düşüktür. Ağrı ilinde gıda ürünleri imalatı sektörü ilk sırada yer almaktadır.

2013 Yılında Ağrı İlinde Düzenlenen Yatırım Teşvik Belgeleri

Sermaye Türü	Sektörü	Alt Sektörü	Destek Sınıfı	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yerli Sermaye				**15**	**69**	**585**
	HİZMETLER			**7**	**33**	**401**
		Altyapı - Belediye Hizmetleri		**1**	**7**	**1**
			GENEL	1	7	1
		Diğerleri		**1**	**1**	**271**
			BÖLGESEL	1	1	271
		Eğitim		**1**	**4**	**36**
			BÖLGESEL	1	4	36
		Sağlık		**1**	**1**	**20**
			BÖLGESEL	1	1	20
		Ticaret - Depolama		**1**	**1**	**12**
			BÖLGESEL	1	1	12
		Turizm		**2**	**19**	**61**
			BÖLGESEL	2	19	61
	İMALAT			**6**	**29**	**148**
		Diğerleri		**2**	**5**	**27**
			BÖLGESEL	2	5	27
		Gıda ve İçki		**1**	**2**	**20**
			BÖLGESEL	1	2	20
		Kimya		**1**	**3**	**24**
			BÖLGESEL	1	3	24
		Lastik-Plastik		**1**	**16**	**57**
			BÖLGESEL	1	16	57

Pişmiş Kil ve Çim.Ger.		**1**	**4**	**20**
	BÖLGESEL	1	4	20
MADENCİLİK		**2**	**6**	**36**
İstihraç ve İşleme		**2**	**6**	**36**
	BÖLGESEL	2	6	36
Genel Toplam		**15**	**69**	**585**

2. İLİN TİCARET YAPISI

İlde, ağırlıklı olarak tarımsal ve hayvansal ürünler, gıda maddeleri, giyim, ev araç gereçleri, inşaat malzemeleri ile diğer tüketim mallarının ticaretinin yapıldığı; küçük esnaf ve işletmelerden oluşan bir ticari yapı bulunmaktadır.

Nispeten içe dönük bir yapı arz eden ticaret sektöründe, ilde üretilen mamullerin büyük bir kısmının pazarlandığı yer Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesidir. Canlı hayvan ve hayvansal ürünler Ankara ve İstanbul gibi büyük illerde pazar bulmaktadır. Bölge dışına satılan en önemli ürün canlı hayvandır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Ağrı İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Ağrı ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 65' dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0,1'lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1) olarak görülmektedir.

b.Ağrı ilinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Ağrı ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %51 gıda ürünleri imalatı sektörünün ilk sırada olduğu görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 17 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 15 Diğer madencilik taşocakçılığı,
% 3 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı
% 3 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 2 İçecek İmalatı,
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,

% 2 Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması
% 1 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı(Makine ve Teçhizatı Hariç)
% 1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Ağrı ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 1.147'dir. Ar-Ge birimi bulunan sanayi işletmesi sayısı 5, çalışan sayısı ise14'tür.

d.Genel Değerlendirme

Ağrı ilinin sanayisi, yerel hammadde kaynaklarına uygun olarak gelişme göstermiştir. Gıda ürünleri imalatı ve diğer madencilik ve taşoçakçılığı imalatı ilin en önemli sektörleridir. Diğer sektörler bu iki sektöre uygun bir kümelenme içerisinde yapılanmıştır.

Sanayide çalışanların %62'si gıda ürünleri imalatı, %17'si diğer madencilik ve taşocakçılığı sektörlerinde istihdam edilmektedir. İstihdamın %86'sı işçi, %2'si mühendistir.

Ağrı ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %56'sı mikro ölçekli, %40'ı küçük ölçekli, %2'si orta ölçekli, % 2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler

- Türkiye Şeker Fabrikası A.Ş.
- Mek Turizm İnşaat Taahhüt ve Ticaret Ltd. Şti.
- Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü Ağrı Et Kombinası Müdürlüğü
- Alptaş İnşaat Turizm Tekstil Enerji Dış Ticaret Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
- NESCE İnşaat Enerji ve Ticaret A.Ş.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIMLAR

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Deri konfeksiyon tesisleri,
- Çorap üretimi tesisleri,
- Ayakkabı üretim tesisleri,
- Tekstil atölyeleri,
- Plastik eşya (poşet, tabak, bardak, bidon vb.) ve ambalaj ürünleri üretim tesisleri,
- Temizlik malzemeleri (çamaşır suyu, tuz ruhu, deterjan, şampuan vb.) üretim tesisleri.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Süt işleme ve süt ürünleri üretim tesisleri,
- Et kombina tesisleri,
- Tavuk üretim tesisleri,
- Yün iplik üretim tesisleri,
- Altın, perlit, ponza taşının değerlendirilmesi,
- Jeotermal kaynaklarının kullanılması.

4. İLİN DIŞ TİCARETİ

İran, Nahcivan, Gürcistan ve Ermenistan olmak üzere 4 ülke ile sınır olan ve Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars illerini kapsayan Serhat Bölgesi Türkiye'nin Orta Asya ve Kafkasya'ya açılan kapısı konumundadır ve Avrupa gümrüğüne ilk giriş noktasıdır. Serhat Bölgesi'nde sadece 3'ü açık olmak üzere İran, Nahcivan, Ermenistan ve Gürcistan'a açılan 7 sınır kapısı mevcuttur.

Ağrı ilinde bulunan Gürbulak Sınır Kapısı Türkiye'yi İran'a bağlayan en önemli sınır kapısıdır. Bölgede Gümrük işlemlerinin gerçekleştirildiği tek iç gümrük olan Doğubayazıt Gümrüğü fizikî altyapı yetersizlikleri nedeniyle yeterli hizmet sunamamaktadır.

Ağrı İli 2013 Yılı Dış Ticaret İstatistikleri

Ülke adı	İhracat (TL)	İthalat (TL)
Almanya		7.932
İtalya		14.179
İngiltere		3.000
İspanya		16.581
Avusturya		2.876.078
Polonya		1.583
Çek Cumhuriyeti		568.984
Romanya		18.027
Ukrayna		26.137
Moldova		154.686
Rusya Federasyonu		2.392
Gürcistan	143.250	61.203
Azerbaycan	4.038.591	101.113
Kazakistan	2.301.628	505.806
Türkmenistan	10.541.915	3.002.269
Özbekistan	2.646.405	9.226.492
Tacikistan		92.674
Kırgızistan	526.229	1.139.660
Sırbistan		24.661
Tunus		180.564
Burkina Faso		69.136
Madagaskar		39.895
ABD		1.811.819
Meksika		6.676
Guatemala		2.538
Ekvator		90.023
Şili		1.887.240
Arjantin		33.899
Irak	1.232.697	
İran	79.292.268	41.127.615
Katar		3.621
BAE		161.547
Afganistan	1.030.150	4.703.232
Pakistan		635.438
Hindistan		8.151.462

Sri Lanka		973.827
Tayland		268.964
Vietnam		2.727.250
Endonezya		151.719
Filipinler		5.671
Çin		60.803.748
Japonya		104.622
Toplam	101.753.133	141.783.963

Ağrı İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Yapan Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	54	76.904
2011	53	77.697
2012	51	42.138
2013	50	53.422
2014(Ocak-Temmuz)	50	52.215

Ağrı İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Yapan Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	109	58.973
2011	148	71.206
2012	196	76.221
2013	249	75.128
2014(Ocak-Temmuz)	239	45.118

6. AĞRI İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Ağrı ilinde adet 1 sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %5'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Ağrı Organize Sanayi Bölgesi :

- 100 hektar büyüklüğünde olup, 61 hektarlık kısmı kredilendirilmiştir.
- 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 103 adet sanayi parselinin 7 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 3 adedi üretim, 2 adedi inşaat, 2 adedi proje aşamasındadır. 96 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 50 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı sanayidir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Ağrı Doğubeyazıt SS	100	99	1	99
2	Ağrı Merkez SS	312	307	5	98
3	Ağrı Eleşkirt SS (DAP)	50	40	10	80
4	Ağrı Patnos SS (DAP)	90	89	1	99
Toplam		552	535	17	97

Devam Eden Sanayi Siteleri

Diyadin Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "100 işyeri, altyapı " olarak ve 700.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 100 işyeri üstyapı inşaatı tamamlanmıştır.
- Altyapı inşaat keşif bedeli 2007 BF ile 1.978.323.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %67'dir.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Tutak Sanayi Sitesi:

- 02/10/2003 tarih ve 11677 sayılı yazımızla yer seçiminin uygun görüldüğü Tutak SS Kooperatif Başkanlığına bildirilmiştir.
- Proje çalışmaları devam etmektedir. (Bakanlığımızca Zemin Etüd Raporu 04/05/2012 tarihinde, Plan Kotesi 08/05/2012 tarihinde vize edilmiştir. Su basman kotlu plan, mimari ve betonarme projeleri (üst yapı) beklenmektedir).

7. İL SANAYİNİN GÜNCEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Organize Sanayi Bölgesi ve Küçük Sanayi Sitelerinde yapılan alt yapı çalışmaların kısa sürede tamamlanmalıdır.
- Yatırımcıların ilgilerini çekebilmek için, Ağrı'nın ve Teşvik Sistemi kapsamında sağlanan desteklere ilişkin tanıtım toplantıları düzenlenmelidir.
- İmalat sektöründeki KOBİ'lere büyümelerini sağlamak için, devlet ve KOSGEB tarafından verilen destek ve krediler hakkında danışmanlık hizmeti verilmelidir.
- Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarının yapılması ve özendirilmesi için merkezler kurulmalıdır.
- Kümelenme çalışmaları yapılmalıdır.
- Doğubayazıt Gümrüğü fizikî altyapı yetersizlikleri giderilmesi, yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin bulunması ve bölgede analizler için tam teşekküllü bir gıda laboratuvarı bulunması, Ağrı' nın dış ticaret potansiyelini değerlendirilmesinde büyük katkı sağlayacaktır.
- Üniversite-Sanayi işbirliğinin geliştirmesi için paneller, oturumlar, çalıştaylar düzenlenmelidir.
- Erzurum-Ağrı-İran demiryolu hattı döşenmelidir.
- İlde sınır ticaretinin gelişebilmesi için, gümrükte uygulanan kotaların arttırılması, gümrük geçişlerinde yaşanan bürokratik sorunların giderilmesi ve geçiş işlemlerinin hızlandırılması sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA)

Vizyon: Bölgesindeki aktörlerle güçlü bir etkileşime sahip, güven inşa etmiş, bilgi merkezi olmuş, yetişmiş insan kaynakları ile öngörü gücü yüksek, kalkınmada lider bir SERKA.

Misyon: Bölgenin vizyonuna ulaşma hedefi ve katılımcılık ilkesi doğrultusunda, bölgenin sosyo-ekonomik yapısının gelişmesi için gerekli plan, program ve faaliyetleri başarıyla uygulamak.

Amaç, Hedefler ve Stratejiler:

Amaç : İşletmelerin Rekabet Edebilirlik Kapasitelerini Arttırmak.

Hedef 1: Sanayi altyapısının iyileştirilmesi.

Stratejiler:

- Bölgedeki OSB ve KSS inşaatları ve altyapıları tamamlanacaktır.
- Sanayide doğalgaz kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
- İşletmelerin modern üretim metotlarının uygulanmasına yönelik eğitim, donanım ve diğer altyapı ihtiyaçları karşılanacaktır.
- Girişimcilik, yenilikçilik ve teknolojik altyapı geliştirilecektir.
- İşletmelerin pazarlama kapasiteleri artırılacaktır.
- Nitelikli eleman ihtiyacının karşılanacak, üniversite ve sanayi işbirliği teşvik edilecektir.
- İşletmelerde proje geliştirme kapasitesi artırılacak, işletmelerin teşvik, destek, hibe ve kredilerden yararlanmaları sağlanacaktır.
- Hammadde-üretim-pazarlama zinciri kurulacaktır.
- İşletmelerin ulusal düzeydeki teşvik sistemlerinden yararlanmaları sağlanacaktır.
- Bölge üniversiteleri-KOSGEB işbirliği sağlanacak ve bölgede "Girişimcilik Eğitim Merkezleri" açılacaktır.

Hedef 2: Dış ticaret ve lojistik sektörünün geliştirilmesi.

Stratejiler:

- Sınır kapılarının fiziksel imkânları ve ulaşım altyapısı geliştirilecektir.
- Kafkaslara ve Orta Asya'ya ihraç edilme potansiyeli olan ürünlerin üretilmesi teşvik edilecektir.
- Sınır komşularıyla sınır ötesi işbirliği ve ortak serbest bölgeler kurulacaktır.
- Ankara-Sivas-Kars hızlı tren, Kars-Tiflis-Bakü ve Kars-Iğdır-Dilucu-Tahran İslamabad demiryolunun kavşak noktası olacak olan bölgede gümrük hizmetlerini de içeren lojistik merkezi kurulacaktır.
- Bölgenin Kafkaslar ve Orta Asya Cumhuriyetlerine yakınlığı nedeniyle mevcut havaalanlarından komşu ülkelere düzenli uçak seferleri yapılması sağlanacaktır.
- Bölgede güçlü olan TIR filosu, demiryolu projelerinin tamamlanması ile gelişecek kombine taşımacılık sistemlerine (ro-la) uyumlaştırılacaktır.
- E-Ticaret yaygınlaştırılacaktır.

Hedef 3: Bölge aktörleri ve işletmelerinin etkin, doğru ve hızlı karar verme kapasitelerinin arttırılması.

Stratejiler:

- Bilgi sistemleri için gerekli fiziki donanım, yazılım ve teknik destekler sağlanarak bölge geneli için coğrafi bilgi sistemi (CBS-GIS) altyapısı oluşturulacaktır.
- Bölgeyle ilgili coğrafi veri ve istatistiklere dayalı güncellenebilir bilgi sistemi kurulacaktır.

- Bölgede veri ve bilgi sistemleri için gerekli bilgi akışını ve paylaşımını gerçekleştirmek üzere kurumlar arası koordinasyon sağlanacaktır.
- Bölgede tarım-hayvancılık ve bağlı sanayilerinde verimlilik ve yenilikçiliğin geliştirilmesine, özellikle bölgenin markalaşma potansiyeli olan ürünlerine yönelik
- Ar-Ge laboratuvarları kurulacak, var olan analiz laboratuvarlarının kapasitesi geliştirilecektir.
- Tarım, turizm ve sanayi sektörlerine yönelik potansiyellerin açığa çıkarılması ve farkındalık yaratılması amacıyla yapılacak Ar-Ge faaliyetleri desteklenecektir.
- Bölge üniversitelerinin araştırma ve uygulama merkezlerinin sayısı artırılacak, gelişme potansiyeli bulunan sektörlere yönelik merkezlerin kurulması ve işler hale getirilmesi sağlanacaktır.
- Üniversite ve sanayi arasında Ar-Ge işbirlikleri geliştirilecektir.
- Üniversiteler başta olmak üzere, ilgili tüm kurum ve kuruluşların bölgenin Ar-Ge kapasitesinin geliştirilmesine yönelik ulusal ve uluslararası işbirlikleri geliştirmeleri sağlanacak, ulusal ve uluslararası fon kaynaklarından yararlanma kapasiteleri güçlendirilecektir.
- Bölgenin gelişme potansiyeli olan sektörleri ile ilgili periyodik araştırmalar yaptırılacak, raporlanarak yayınlanacaktır**.**
- Bölgedeki yatırım olanakları ile ilgili fizibilite çalışmaları yaptırılarak yayınlanacaktır.
- Bölgenin ekonomik yapısı ve jeostratejik konumu ile sınır ötesi sektörel işbirliklerine yönelik analiz ve strateji çalışmaları desteklenecektir.
- Bölgenin sosyal ve kültürel yapısını geliştirmeye yönelik çalışmalar desteklenecektir.
- Önemli ve özellikli sorun alanları ile ilgili spesifik bilimsel çalışmalar yaptırılacaktır.
- Bölgenin gelişmesine katkıda bulunacak yerel, ulusal ve uluslar arası bilimsel faaliyetler ve organizasyonlar desteklenecektir.
- Bölgenin gelişmesine katkı sağlayacak alanlarda yerel ve ulusal kamu, özel sektör ve STK'lardan oluşan komiteler, çalışma grupları ve/veya platformlar oluşturularak kurumsal işbirlikleri geliştirilecektir.
- Sınır ötesi işbirlikleri kurulacak, var olan işbirlikleri daha aktif hale getirilecektir.

5 AMASYA

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Amasya ili sanayisi uzun yıllar taşa toprağa dayalı işletmelerden oluşmuş, 5084 sayılı kanunun uygulanmaya başlaması ile imalat sanayi, tekstil, mobilya ve madencilik alt sektöründe Amasya Beji olarak ünlenen ve markalaşan mermer sanayinde önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Amasya ili GSYİH'si Türkiye GSYİH'sinin 0,4'ünü oluşturmakta; GSYİH'nin %63'ünü hizmetler, %30'unu tarım ve %7'sini ise sanayi sektörü oluşturmaktadır.

Amasya ilinde gıda ürünleri ve içecek imalatı, madencilik ve taşocakçılığı, taşa toprağa dayalı sanayi ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı sektörleri öne çıkmaktadır. Bu sektörlerden farklı olarak enerji üretimi için (HES) yüksek bütçeli yatırımların başlatıldığı dikkat çekmektedir. Amasya Yeşilırmak üzerinde kurulma çalışmaları devam eden 13 HES'in yapım işi tamamlandığında 726,6 Milyon kWh elektrik enerjisi üretilecektir. Üretilecek bu enerji miktarı Amasya ilinin yıllık elektrik enerjisi tüketiminden fazlasını karşılayacaktır.

Amasya yöresindeki Amasya Beji doğal taş yatakları rezervi (1.400.000.000m³), Türkiye'de kayıtlı doğal taş rezervinin %21'ini, dünyadaki bilinen rezervlerin ise yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır. Sarı-bal rengindeki doğal taşı(mermeri), görünüm ve kalitesiyle (leke tutmaz, su emmez, aşınımı az) ulusal ve uluslararası ölçekte adını yurtdışına duyurmayı başarmıştır. 2013 yılında, Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, Bangladeş, Tayvan, Lübnan, Suudi Arabistan başta olmak üzere 40'tan fazla ülkeye ihracat gerçekleştirilmiştir.

Amasya mermer üretiminde, her boyut ve teknikte işlenmiş, yarı işlenmiş ve blok üretimi gerçekleştirebilecek kapasite ve çağdaş teknolojiye; 6 sınıfta 18 farklı doğal taştan oluşan ürün gamına sahiptir. Önümüzdeki yıllarda sektörün il ekonomisine ciddi katkılarının olacağı değerlendirilmektedir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

Amasya ilinde tarım ve hayvancılık ürünlerinin ticareti yapılmaktadır. İstanbul, Ankara ve Samsun illeri en fazla ticaret yapılan illerdir. Söz konusu ürünler yurt dışına da ihraç edilmektedir.

Mermer, kuru maya, ankastre mutfak tipi aspiratör, davlumbaz, tekstil ürünleri, rivet, mobilya ve ofis mobilyaları, linyit, metal sanayi ürünleri, kimyevi ve plastik sanayi ürünleri yurt içi ve yurt dışına ihraç edilmektedir.

Amasya'da ticaret hayatına etki eden başlıca kuruluşlar; 3.034 üyeli 4 adet Ticaret ve Sanayi odası, 507 Sayılı Kanuna göre kurulmuş Amasya Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği bünyesinde faaliyet gösteren aktif 8.819 üyeli 28 adet meslek odası ve çeşitli alanlarda faaliyet gösteren 123 adet kooperatiften oluşmaktadır.

İl genelinde 1.565 şirket faaliyet göstermektedir. Bunların 244'si anonim şirket, 1.321'i limited şirkettir. İlçeler itibariyle ele alındığında şirketleşmenin 1.015 şirketle merkez ilçede yoğunlaştığı, bunu 387 şirketle Merzifon ilçesinin izlediği dikkat çekmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Amasya İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde,

%6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Amasya linde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 227' dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır**.** Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4), Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b. İlde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Amasya ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, %26 ile gıda ürünleri imalatı ve %16 ile diğer madencilik ve taşoçakçılığı ürünleri imalatı sektörlerinin ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörle takip etmektedir:

% 12 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 10 Mobilya imalatı,
% 7 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 4 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 4 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç),
% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 3 Kömürve linyit çıkartılması,
% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 3 Ana metal sanayi,
% 3 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Motorlu Kar Taş.Trey.(Römork)ve Yarı Trey(Yarı Römork) İmalatı,
%3 Diğer (deri ve ilgili ürünlerin imalatı, diğer imalatlar, içecek imalatı, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı)

c. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Amasya ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı toplam 7.073'tür. Ar-Ge birimi olan firma sayısı 5, çalışan sayısı 98'dir.

d. Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların %27'si gıda ürünleri imalatı sektöründe, %11'i giyim eşyası imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %82'si işçi, %3'ü mühendistir. Amasya ilinde sanayi siciline kayıtlı işletmelerin % 40'ı mikro ölçekli, % 47'si küçük ölçekli, % 12'si orta ölçekli, % 1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Timay Çıt Çıt River ve Perçin Sanayi ve Ticaret A.Ş. Merzifon Şubesi
- Amasya Şeker Fabrikası
- Silverline Endüstri ve Ticaret
- Aps Giyim Sanayi ve Ticaret Merzifon Şubesi
- Yeni Çeltek Kömür ve Madencilik A.Ş. Yeni Çeltek Linyit İşletmesi

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Suluova Besi OSB,
- Göynücek KSS,
- Mermer ocakları ve işleme tesisleri,

- Gıda (et-süt işleme üniteleri),
- Başka yerlerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı (elektrikli, elektriksiz ev aletleri imalatı),
- Mobilya imalatı.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Gıda ürünleri ve içecek imalatı,
- Hayvancılıkla entegre işleme tesisleri yatırımları,
- Madencilik (mermer ,taş ocakçılığı, linyit madenciliği ve briketlenmesi),
- Soğuk hava depoları (yaş sebze ve meyveler için),
- Yeşilırmak üzerinde yapımı devam eden elektrik üretim santralleri yapımı (HES),
- Meyve ve sebzelerin kalibre boylama, paketleme ve ambalajlama tesisleri,
- Rüzgâr elektrik santrali yapımı (RES).

4. İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin İhracatına Konu Olan Sektörleri

Sektör	İhracat (USD)
İmalat sanayi	67.189.658
Tarım ve ormancılık	3.294.745
Madencilik ve taşocakçılığı	3.208.090
Toplam	73.692.493

Kaynak : TÜİK

İhracatın Alt Sektörlere Göre Dağılımı

Alt Sektör	İhracat (USD)
Giyim eşyası imalatı	42.406.381
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı	1.708.577
Metalik olmayan diğer mineral ürünler imalatı	10.963.791
Gıda ürünleri ve içecek imalatı	7.830.907
Tekstil ürünleri imalatı	175.805
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar imalatı	267.886
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler imalatı	1.097.434
Ağaç ve mantar ürünleri(mobilya hariç) hasır vb. imalatı	338.646
Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	235.478
Metal eşya sanayi imalatı	61.317
Plastik ve kauçuk ürünleri	1.595.843
Motorlu kara taşıtları ve römorkları imalatı	69.439
Kimyasal madde ve ürünleri	438.154
İmalat sanayi toplamı	**67.189.658**
Tarım ve ormancılık	3.294.745

Madencilik ve taşocakçılığı	3.208.090
Toplam	**73.692.493**

Kaynak : TÜİK

İlin İthalatına Konu Olan Sektörleri

Sektör	**İthalat (USD)**
Tarım ve ormancılık	14.969.335
İmalat sanayi	25.674.058
Madencilik ve taşocakçılığı	5.754
Toplam	40.649.147

Kaynak : TÜİK

Amasya İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	**İhracat Firma Sayısı**	**İhracat Değeri (1.000 USD)**
2010	30	52.911
2011	34	63.373
2012	42	65.050
2013	38	73.718
2014(Ocak-Temmuz)	37	60.706

Amasya İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	**İthalat Firma Sayısı**	**İthalat Değeri (1.000 USD)**
2010	46	41.629
2011	40	104.237
2012	46	84.972
2013	51	40.649
2014(Ocak-Temmuz)	36	22.727

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

TÜİK 2013 yılı dış ticaret verilerine göre; Amasya'dan ihraç edilen ürünlerin değeri 73.692.493 ABD Doları ($); ithal edilen ürünlerin değeri ise ABD Doları ($)'dır. Bu durum kentsel dış ticaret hacminin toplamda 114.341.640 ABD Doları ($) olduğunu göstermektedir. Ancak ilde Gümrük Müdürlüğünün bulunmaması ve bazı işletme merkezlerinin il dışında bulunması nedeniyle ilin gerçek ithalat ve ihracat değeri daha fazladır.

İlde mermer, ankastre mutfak ürünleri, maya, un ve tahıl ürünlerinin dış ticaret potansiyeli bulunmaktadır. Tarım ürünlerinden ise; elma, kiraz ve kuru soğan dış ticarete konu olabilecek ürünler arasındadır. Son yıllarda ilde tesis edilen kiraz bahçelerinden elde edilen ihracata uygun ürün alınmasıyla kiraz üretiminde önemli artış meydana gelmiş olup gelecek dönemlerde ihracat hacminin artacağı düşünülmektedir.

6.AMASYA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Amasya ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %54'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Amasya Organize Sanayi Bölgesi :

- 75 hektar büyüklüğündedir.
- 2001 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 34 adet sanayi parselinin 30 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 27 adedi üretim, 2 adedi inşaat, 1 adedi proje aşamasındadır. 4 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 350 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; diğer metalik olmayan mineral ürünleri, gıda ürünleri imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.

Amasya-Merzifon Organize Sanayi Bölgesi :

- 150 hektar büyüklüğündedir.
- 2002 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; bulunan 52 adet sanayi parselinin 51 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 37 adedi üretim, 9 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.790 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; elektrikli teçhizat imalatı, gıda ürünleri imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı sanayidir.

Amasya-Suluova Organize Sanayi Bölgesi:

- 75 hektar büyüklüğündedir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 85 adet sanayi parselinin 16 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin 6 adedi üretim, 3 adedi inşaat, 7 adedi proje aşamasındadır. 69 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 70 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Merzifon Organize Sanayi Bölgesi (Tevsii alanları) :

- 2014 yılı Yatırım Programında "222 hektar (ilk etapta 45 hektar" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Kurum görüşleri doğrultusunda sınırları yeniden düzenlenen yaklaşık 44 (43,5) ha. büyüklüğündeki 1 no.'lu ve yaklaşık 143 (143,3) ha. büyüklüğündeki 2 no.'lu ilave alanların sınırlarının kesinleştirildiği 31/12/2013-4706 sayılı yazımızla OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na ve ilgili diğer kurumlara bildirilmiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Amasya Organize Sanayi Bölgesi (Tevsii):

- 09/04/1999 tarih ve 3415 sayılı yazımızla 128 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- DPT Müsteşarlığından alınan 22/05/2007 tarih ve 2147 sayılı yazıda mülkiyeti TİGEM ait 820, 827,997, 1001, 1002, 1003, 1046 ve 1053 no'lu parsellerin hazineye devrinin talep edildiğinden bahisle mahallinde yapılacak olan inceleme heyetine katılım istenmiş olup, 24/05/2007 tarihinde yapılan inceleme neticesinde OSB'ye ilavesi düşünülen 997, 1001,1046 ve 1053 no'lu parsellerdeki toplam 251 dönüm arazinin OSB'ye ilave dilmesinin uygun görülmediği ve inceleme sırasında tespit edilen diğer hususlar 31/05/2007 tarih ve 5827 sayılı yazımızla Mülga DPT Müsteşarlığına bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Amasya Gümüşhacıköy SS	70	70	0	100
2	Amasya Merkez SS	256	256	0	100
3	Amasya Merkez (II.Bölüm) SS	187	187	0	100
4	Amasya Merzifon SS	240	204	36	85
5	Amasya Suluova SS	170	164	6	96
6	Amasya Taşova SS	104	102	2	100
7	Amasya Göynücek SS	30	-	30	0
Toplam		1057	983	74	93

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Amasya Hamamözü Sanayi Sitesi:

- 05/09/2005 tarihinde yer seçimi yapılmıştır. 07.11.2005 tarih ve 14538-42 sayılı yazımızla yer seçimi kesinleştirilmiştir. Bugüne kadar Bakanlığımıza bir belge ulaşmamıştır.

7. İL SANAYİSİNİN GÜNCEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İl ekonomisine ve ihracatçılara katkı sağlanması, gümrük gözetim ve denetiminde etkinlik ve verimliliğin artırılması amacıyla Gümrük Müdürlüğünün kurulması gerekmektedir.
- Sanayicilerin ihracata yönelik çalışmalarda bulunmaları, ihracat yapabilme kapasitelerini arttırmaları ve dış ticaret ve pazarlama şirketleri kurulmasının teşvik edilmesi gerekmektedir.
- OSB'lerde nitelikli ara eleman yetiştirecek mesleki ve teknik okulların açılması sağlanmalıdır.
- OSB'lere demiryolu bağlantısı yapılmalı ve öylece nakliye maliyetinde iyileşme sağlanmalıdır.
- Suluova OSB'de sanayicinin enerji ihtiyacının düşük maliyetle karşılanması amacıyla doğalgaz bağlantısı yapılması gerekmektedir.
- Arıtma sistemlerinin kurulması gerekmektedir.
- Mermer artıklarının değerlendirilerek çevrenin olumsuz etkilenmesinin önlenmesi ve ekonomiye katma değer sağlayacak şekilde geri düşümlerinin yapılması gerekmektedir.

- KOBİ'lere sağlanan teşviklerin arttırılması gerekmektedir. Teşvik Uygulama Sisteminde 4. Bölge teşviklerinden faydalanmakta olan Amasya ilinin, 5. Bölge teşviklerinden faydalanacak şekilde yeniden bölge değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir. Bu durumun yatırımcıların Amasya ilini tercih etmelerinde önemli bir etken olacağı düşünülmektedir.
- Soğuk hava depo sayısı ve kapasitelerinin artırılması ile gıda işleme sanayi geliştirilerek üreticinin ürününü daha iyi bir fiyata pazarlaması sağlanmalıdır.
- Amasya merkezde yeni bir OSB kurulması, il sanayisinin gelişimine katkı sağlayacaktır.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda Belirtilen İl Sanayisinin Güncel Sorunları Ve Çözüm Önerilerinde Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler:

- Merzifon OSB de genişleme ile ilgili 2013 yılında yaşanan sorunlar çözülerek belirli bir aşamaya gelinmiştir. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğünün 31.12.2013 tarih ve 4706 sayılı yazısı ile mevcut Merzifon OSB alanına bitişik kuzeyinde 44 Ha. ve güneyinde 143 Ha. olmak üzere toplam 187 Ha. ilave OSB alanları yer seçimi kesinleşmiştir.
Söz konusu alanların çevre düzeni planlarına işlenmesi, kamulaştırma, jeolojik ve jeoteknik raporları, nazım ve uygulama imar planları ile altyapı etüd ve uygulama projeleri hazırlanması işleri devam etmektedir.
Merzifon OSB (Tevsii) projesi, Bakanlığımızca Sosyal altyapı projeleri kapsamında 32.190.000,00 TL proje tutarıyla yatırım programına alınarak 2014 yılında 5.000,00 TL ödenek tahsis edilmiştir.
- İlde sebze ve meyve üretimi her geçen yıl arttığı halde soğuk hava depoları ve işleme tesisleri yetersizdir. 2013 yılında birkaç soğuk hava tesisi yapılarak il ekonomisine katkı sağlanmıştır. Ancak bu sayı yeterli değildir. Önümüzdeki yıllarda Soğuk hava depo sayısı ve kapasitelerinin artırılmasına yönelik yatırımların yapılması il sanayisinin gelişmesinde önemli katkılar sağlayacaktır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA)

Vizyon: Bölgesel yerel dinamikleri harekete geçirerek sağlıklı ve sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesinde öncü, ulusal ve uluslararası platformlarda saygın, tanınır ve etkin çalışan bir Ajans olmaktır.

Misyon: Görev alanı olarak belirlenen Orta Karadeniz Bölgesinin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda sağlıklı ve sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak için gereken plan, program ve araçlar ile faaliyetleri belirleyerek paydaşlarıyla birlikte başarıyla uygulayan, daima iyi ve katılımcı bir yönetişimle gelişen ve bölgesini geliştiren Ajans olmaktır.
Stratejik amaçlar:

1) Etkin bir mekânsal organizasyon oluşturulması,
2) İnsan kaynaklarının ve toplumsal yapının geliştirilmesi,
3) İşletmelerin rekabet gücünün artırılması ve dışa açılması,
4) Ekolojik dengelerin, çevrenin korunması ve durumunun iyileştirilmesi,
5) Kurumsal yapının güçlendirilmesidir.

6 ANKARA

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Ankara ili, çevreye karşı duyarlı bir sanayileşme bilinciyle, ülke genelinde ekonomik faaliyet konularındaki yoğunlukları itibariyle sanayi ağırlıklı iller arasında yer almaktadır.

İlde Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri (KOBİ) sanayinin büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. 10 ve daha fazla işçi çalıştıran işyeri sayısı dikkate alındığında en fazla işyeri olan sektör demir ve metal işleri sanayi olup, bu sektördeki firmaların büyük çoğunluğu 25 ve daha fazla işçi çalıştırmaktadır. Özel sektörün rağbet ettiği ikinci sektör ise gıda sanayisi olup, sektördeki firmaların büyük çoğunluğu 10-24 arasında işçi çalıştıran küçük ölçekli firmalardan oluşmaktadır.

Savunma sanayinin oluşturduğu altyapı ve talep sonucu makine ve metal sanayi il ekonomisinde önemli bir seviyeye ulaşmıştır. Bugün sanayi kuruluşlarının % 40'ının üretim yaptığı alan, makine ve metal sanayidir. Ankara'nın ülke içindeki merkezi ve savunmaya uygun konumu, yetişmiş insan gücü ile sektör içinde yer alan kuruluşların oluşturduğu potansiyel, bu sektörde büyük kuruluşların doğmasına sebep olmuştur. Ayrıca 50'den fazla orta ölçekli firma ile Teknoloji Geliştirme ve Organize Sanayi Bölgelerinde yerleşik sayıları yüzlerle ifade edilebilecek küçük tasarım ve imalat işyerleri bu sektörde faaliyet göstermektedir.

Son yıllarda mevcut sanayiye ilave olarak Kazan, Akyurt ve Çubuk ilçeleri önemli sanayi bölgeleri haline gelmiştir. Ostim ve İvedik Organize Sanayi Bölgeleri de küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşlarını barındırması nedeniyle Ankara sanayisinde önemli bir yer tutmaktadır.

Savunma Sanayi Müsteşarlığı, Ankara Sanayi Odası ve Savunma Sanayi İmalatçıları Derneği tarafından imzalanan protokolle, Ankara ili Kazan İlçesinde "Ankara Havacılık ve Uzay İhtisas Organize Sanayi Bölgesi" kurulması planlanmaktadır.

31.12.2013 tarihi itibariyle Ankara Sanayi Odasına kayıtlı, Sanayi Ana Gruplarına göre 10'un üzerinde işçi çalıştıran imalat sanayinde 5.382 adet firma bulunmakta ve 368.537 kişi istihdam edilmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Gelişen sanayisi ile bölgenin ticaret merkezi konumundaki Başkent Ankara, İç Anadolu Bölgesi'nin ekonomik ve sosyal tüm göstergelerini yükseltmektedir. Ankara bulunduğu bölgenin hem çekim, hem de yayılma merkezi konumundadır. Ankara, konumu itibariyle bulunduğu bölgenin merkezi statüsünde iken, aynı zamanda ülkenin büyük metropol niteliği kazanmış illerinden biridir.

Ankara'da ticari ve ekonomik hayatı meydana getiren kurum ve kuruluşlardan; 5 Ticaret Odası ve 4 Ticaret Borsası bulunmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Ankara İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Ankara ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 5.873' dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 7' lik bir oran ile, sanayisi gelişmiş 3. ildir .

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında**,** %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24**),** Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b. Ankara İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Ankara ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında;
% 16 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç),
% 15 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 10 Gıda ürünlerinin imalatı,
% 8 Mobilya imalatı,
% 6 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 6 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 4 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 4 Ana metal sanayi**,**
% 4 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 3 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 3 Bilgisayarların elektronik ve optik ürünlerin imalatı,
% 3 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı römork imalatı,
% 3 Diğer imalatlar,
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 2 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 1 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı,
% 1 Metal cevherleri madenciliği,

c. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Ankara ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 174.210'dur.

Ar-Ge birimi olan firma sayısı 469'dur. Toplam personelin %4'ü Ar-Ge biriminde çalışmaktadır. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 814'tür. Toplam personelin %2'si kalite kontrol biriminde çalışmaktadır. Ar-Ge birimi olan firma sayısı 471, çalışan sayısı 8930'dur. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 813, çalışan sayısı 16.608'dir.

d. Genel Değerlendirme

Ankara ilinde sektörlerin dağılımı doğal bir kümelenme görünümündedir. Bu işletmelerin Teknoloji Bölgeleri'ndeki Ar- Ge faaliyetleri nedeniyle, Ar-Ge'deki istihdam dikkat çekicidir. Sanayi sektörlerinde çalışanların %12'si başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı, %10'u fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizat hariç) sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %57'si işçi, %8'i mühendistir.

İlde bulunan sanayi işletmelerinin %47'si mikro ölçekli, %44'ü küçük ölçekli, %8'i orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Tusaş Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş

- Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Türk Traktör ve Ziraat Makineleri
- Gün-Ka Mobilya Orman İnş.Otom.Ltd.Şti.
- Tega Müh.San ve Ticaret A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

İlde bilgisayar, elektrik, elektronik, hazır giyim, teknik-endüstriyel tekstil gibi çevre kirliliği yaratmayan İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri kurulmalıdır.

Tıp ve sağlık, elektronik ve bilgisayar, malzeme ve imalat sektörleri kapsamında da nano teknoloji vb. ileri elektronik uygulamalarına yönelik yatırımlar yapılmalı, ileri teknoloji gerektiren ürünlerin üretimine yönelik bu tür yatırımlar teşvik edilmelidir.

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Bilgi ve iletişim teknolojileri,
- Malzeme teknolojileri,
- Nanoteknoloji,
- Tasarım teknolojileri,
- Üretim süreç ve teknolojileri,
- Enerji ve çevre teknolojileri.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

Ankara İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	3.403	5.621.013
2011	3.694	6.597.118
2012	3.854	7.137.756
2013	4.079	7.989.480
2014(Ocak-Temmuz)	3.3573	4.965.673

Ankara İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	5.808	9.050.989
2011	6.449	11.917.402
2012	6.241	10.489.176
2013	6.422	10.694.786
2014(Ocak-Temmuz)	5.375	6.081.864

6.ANKARA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Ankara ilinde 10 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %28, ihtisas OSB'lerde %0, OKSB'lerde %95'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Ankara Sanayi Odası I.(1., 2. ve 3. İlave) Organize Sanayi Bölgesi :

- 729 hektar büyüklüğünde olup, 400 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1991 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 336 adet sanayi parselinin 330 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 243 adedi üretim, 27 adedi inşaat, 60 adedi proje aşamasındadır. 6 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 30.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal sanayi, makina ekipmanların kurulumu-onarımı ve elektrikli teçhizat imalatı sanayidir.

Ankara-İvedik Organize Sanayi Bölgesi :

- 489 hektar büyüklüğündedir.
- 2001 yılında tamamlanmıştır.
- Bölge, Küçük Sanayi Sitelerinden oluşmakta olup, 7.056 sanayi parselinin 7.055 tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 6.866 adedi üretim, 17 adedi inşaat, 172 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 102.930 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı ve elektrikli teçhizat ürünleri imalatı sanayidir.

Ankara-OSTİM Organize Sanayi Bölgesi :

- 476 hektar büyüklüğündedir.
- 2001 yılında tamamlanmıştır.
- Bölge, Küçük Sanayi Sitelerinden oluşmakta olup, 4.620 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 3.870 adedi üretim, 147 adedi inşaat, 603 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 50.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; elektrikli teçhizat imalatı, kauçuk ve plastik ürünlerin ve kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.

Polatlı Organize Sanayi Bölgesi :

- 263 hektar büyüklüğündedir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 76 adet sanayi parselinin 63 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 34 adedi üretim, 25 adedi inşaat, 4 adedi proje aşamasındadır. 13 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 750 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal sanayi, diğer metalik olmayan mineral ürünleri imalatı ve motorlu kara taşıtı-treyler-yarı treyler imalatı sanayidir.

Ankara Sanayi Odası 2. ve 3. Organize Sanayi Bölgesi :

- Bölge 1052 hektar (mevcut+434 ha Türkobası) büyüklüğünde olup, Mevcut (946 hektar) 2000 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; bulunan 324 adet sanayi parselinin 297 adedi tahsis edilmiştir. Tahsisi yapılan parsellerin; 23 adedi üretim, 18 adedi inşaat, 256 adedi proje aşamasındadır. 27 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.140 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; makine-ekipmanların kurulumu imalatı, ana metal sanayi ve diğer metalik olmayan mineral ürünleri imalatı sanayidir.

Ankara Başkent Organize Sanayi Bölgesi (Sitiyak+ İlave Alan):

- 966 hektar büyüklüğünde olup, 410 hektarı kredilendirlmiştir.
- 2013 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 697 adet sanayi parselinin 594 adedi tahsis edilmiştir. Tahsisi yapılan parsellerin; 49 adedi üretim, 98 adedi inşaat, 447 adedi proje aşamasındadır. 103 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.500 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal sanayi, kimyasal-kimya ürünlerinin imalatı ve kağıt-kağıt ürünleri imalatı sanayidir.

Anadolu Organize Sanayi Bölgesi (OSİAD ve İlave Kısmı):

- 398 hektar büyüklüğündedir.
- 292 hektarlık alanın imar planları onaylanmış, imar planı onaylanan alanın 110 hektarlık kısmının altyapı inşaatı tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 128 adet sanayi parselinin 67 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 66 adedi inşaat aşamasındadır. 61 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 40 kişi istihdam edilmektedir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Ankara Dökümcüler İhtisas Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "245 hektar" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Toplam 669.218 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Şereflikoçhisar Organize Sanayi Bölgesi :

- 28/10/1997 tarih ve 14352 sayılı yazımızla 141 hektar büyüklüğündeki alan için kamulaştırma talimatı yazılmıştır.
- 23/01/2013 tarih ve 165 sayılı yazı ile imar planı çalışması kapsamında jeolojik etüt gönderilmiştir.

Ankara Sanayi Odası 2. ve 3. Organize Sanayi Bölgesi :

Alagöz Kısmı;

- 29/07/1997 tarihinde Yer Seçimi Komisyonunca 550 hektarlık alan incelenmiştir.
- Kurum görüşleri tamamlanmış olup, alanda mera vasfında parsel olup olmadığının tapu kayıtlarından araştırılarak gönderilmesi OSB Yönetim Kurulu Başkanlığından istenmiş, cevabi 12/11/2003 tarih ve 47 sayılı yazı ekinde mülkiyet listesi ve kadastral pafta gönderilmiş olup, ancak, mera vasfında parsel olup olmadığı bilgisi gönderilmediğinden ve mülkiyet listesinde de eksiklikler olduğundan 22/12/2003 tarih ve 15049 sayılı yazımızla eksikliklerin düzeltilerek gönderilmesi istenmiştir. 21/12/2005 tarih ve 17032 sayılı yazımızla 3. defa tekit yazılmıştır.
- OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'ndan alınan 09/10/2007 tarihli ve 06/001-2815 sayılı yazıda Polatlı Kadastro Mahkemesinde açılmış olan davanın halen devam ettiği bildirilmiştir.

Polatlı Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):

- 02/10/2007 tarih ve 10653-10659 sayılı dağıtımlı yazımızla 175 hektar büyüklüğündeki alanın OSB yeri olarak uygun görüldüğü OSB Yönetim Kurulu Başkanlığına bildirilmiştir.
- 350.000 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- 70 hektarlık kısmın imar planları onaylanmış olup, diğer kısmın mülkiyet problemi çözüldükten sonra imar planı çalışmalarına geçilecektir.

Polatlı Ticaret Odası Organize Sanayi Bölgesi:

- 424 hektar büyüklüğündedir.
- 114 adet sanayi parseli bulunmaktadır.
- Su deposu ve isale hattı onaylı sınır telifinde bulunulmuş olup, 17/12/2012 tarih ve 4456 sayılı yazımızla uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- Toplam 62.167 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.

Ankara-OSTİM II Organize Sanayi Bölgesi :

- OSB Bölge müdürlüğünün 10/06/2013 tarihli 3511 sayılı yazısı ile Ankara Kuzey Çevre yolu, Yuva Köyü ve E5 Karayolu arasında kalan yaklaşık 786 büyüklüğündeki alanda II. OSB kurulması talep edilmiştir.
- 21-23/01/2014 tarihleri arasında yer seçimi etüt çalışması yapılmıştır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Ankara Polatlı (Marangoz+Mobilya) SS	33	15	18	45
2	Ankara Beypazarı Marangozlar SS	192	192	0	100
3	Ankara Kızılcahamam Ss	74	74	0	100
4	Ankara Merkez (Ağaç İşleri) SS	69	69	0	100
5	Ankara Merkez (Madeni Eşya)SS	144	0	144	0
6	*Ankara Merkez (Otomobilciler) SS(&)*	*1.198*	*0*	*1.198*	*0*
7	Ankara Merkez (Dökümcüler) SS	118	118	0	100
8	Ankara Merkez Iı.Böl.(Döküm.) SS	79	79	0	100
9	Ankara Merkez Ostim (Alt Yapı)	0	0	0	0
10	Ankara Polatlı SS	269	269	0	100
11	Ankara Merkez (San.Çarşı)Bina	0	0	0	0
12	Ankara Şereflikoçhisar Kenan Evren SS	250	186	64	74
13	Ankara Haymana Yeni SS	100	51	49	51
Toplam		2.526	1.053	1.473	42

(&) Tasfiye olmuştur.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Kalecik Sanayi Sitesi:

- 18/07/2006 tarihinde yer seçimi etüdü yapılmıştır. İncelenen alanın taşkın sahasında olması nedeniyle DSİ Genel Müdürlüğüne 09/08/2006 tarih ve 8098 sayılı yazımızla görüş sorulmuştur.

- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 07/05/2007 tarih ve 5065 sayılı yazısında; sözkonusu alanın Kalecik Pompaj Sulama sahası içerisinde kalması nedeniyle SS yeri olarak uygun görülmediğinin bildirilmesi üzerine, 20/06/2007 tarih ve 6717–18 sayılı yazımızla sözkonusu alanda SS projesi çalışmalarına devam edilmesinin mümkün olmadığı Kooperatife ve Belediye Başkanlığı'na bildirilmiştir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Yüksek girdi maliyetleri, katı iş yasalarının varlığı ve kayıt dışı ile mücadele zorunluluğu dikkate alındığında; akaryakıt ve doğalgaz fiyatları ile elektrik tarifeleri üzerindeki vergi ve paylar azaltılmalı, sanayi kesimine tüketimin üretimden az olduğu hafta sonları ve bayram tatillerinde, elektrik için gece tarifesi vb. indirimler uygulanmalıdır.
- Kanun ve Yönetmeliklerde öngörülen gözetim ve denetim faaliyetlerinin yürütülebilmesi için, yeterli sayıda denetçi personelin görevlendirilmesi, eğitilmesi ve yeterli miktarda mali kaynak ayrılması gerekmektedir.
- CE standardı olmayan mamullere yönelik piyasa gözetim ve denetim mekanizmasının etkin bir şekilde işleyebilmesi için denetimler arttırılmalı ve çeşitlendirilmelidir.
- Haksız rekabetin etkin sektörel denetimler vasıtasıyla kaldırılması ile, ürün kalitesinde artış sağlanacağı ve kayıt dışılığın önüne geçilebileceği düşünülmektedir.
- KOBİ'lere ulusal ve uluslararası belgelendirmeler sırasında gerekli olan maddi kaynağın sağlanması gerekmektedir. Belgelendirme konusunda yol gösterme amacıyla sivil toplum kuruluşları (odalar, dernekler, vakıflar, mesleki-sektörel kuruluşlar vb.) etkin bir şekilde görev almalıdır. İldeki tüm imalatçılar ve ithalatçıların CE işaretlendirme belgelerinin kontrolü ve takibi etkin bir şekilde yapılmalıdır.
- Kamu Kuruluşları ve sektörel sivil toplum örgütlerinin iş birliği ile ülkemizde mevcut olan test imkânları arttırılmalı ve onaylanmış test laboratuvarları tesis edilmelidir.
- Çin Halk Cumhuriyeti ve benzer üçüncü ülkelerden yapılmakta olan haksız ve yanlış beyanlı ithalatın denetlenmesi için hassas kategorilerde hayata geçirilen 'üçüncü ülke gözetimi' ve 'menşe kontrolü' tedbirleri tüm gümrüklerimizde daha etkin olarak uygulanmalıdır.
- Sanayi sektöründe ürün güvenliği sorunlarına yol açan kayıt dışı faaliyetlerin kayıt altına alınması ve haksız rekabetin önlenebilmesi amacıyla, marka farklılaştırması – özel markalama uygulamalarına karşı gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bu çerçevede, ülkemizde yerli üretimdeki marka-patent durumu ve ülkemize yapılan sanayi ürünü ithalatındaki "private labeling" uygulamaları da dikkate alınmalıdır. Ayrıca, 4703 sayılı yasa kapsamında küçük işletmelerdeki durum tespiti amaçlı piyasa gözetimi ve denetimi uygulamaları ile fuar denetimlerinde bu husus üzerinde önemle durulmalıdır.
- Lojistik, il sanayi sektörü maliyetlerinde önemli bir yer tutmaktadır. İl için acil olarak lojistik planlama ve buna dayalı yatırım hizmetlerinin tamamlanması gereklidir. Bu kapsamda, firmalara kara nakliyesi desteği verilmeli, demiryolu taşımacılığı geliştirilmeli ve ilde konteynır istasyonları kurulmalıdır.
- Organize Sanayi Bölgelerinde enerji arzında süreklilik sağlanmalıdır.
- Belediyeler tarafından, Sanayi Bölgelerine yönelik Emlak Vergisi tutarlarının tespitinde baz alınan değerlerde dönemsel yüksek artışlardan kaçınılmalıdır. Organize Sanayi Bölgelerinin Emlak Vergisi yükünün azaltılmasına yönelik gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Ankara Kalkınma Ajansının temel amacı; kamu kesimi, özel sektör, yerel yönetimler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak ve bölgeler arası/bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmaktır.

Bu nedenle; Ankara Kalkınma Ajansının 2011-2013 kapsamında vizyonu "Yaşam kalitesi yüksek, dünya ile rekabet edebilen, düşünce ve yeniliğin başkenti Ankara"dır.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 242 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 50 proje desteklenmiştir.
Ar-Ge Merkezleri	18 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 7'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	26 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	472 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 118 girişimci desteklenmiştir.

7 ANTALYA

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Dünyanın önde gelen turizm merkezlerinden birisi olan Antalya'nın ekonomisi özellikle tarım, turizm ve ticaret sektörlerine dayalıdır. İlde; inşaat, sağlık, sanayi, hayvancılık ve madencilik gibi sektörlerde faaliyet gösteren firmalar bulunmaktadır.

Antalya ilinin Türkiye GSYİH'sı içindeki payı %3'ün üzerindedir.

Antalya 2000'e yaklaşan turistik konaklama tesisi, 520 bini aşan yatak kapasitesi ve yıllık 11 milyonu bulan yabancı ziyaretçi sayısı ile ülke turizminin başkenti olmasının yanı sıra, 8,61 milyar TL'lik tarımsal üretim değeri ile Türkiye'de tarım sektöründe de ilk sırada yer almaktadır.

Dokuzuncu Kalkınma Planı İşgücü Piyasası Özel İhtisas Komisyonu Raporu'na göre Batı Akdeniz Bölgesi'nde iş gücüne katılma oranı % 54,6'dır. İstihdam edilenlerin (15 yaş ve üstü) sektörel dağılımına bakıldığında % 33,9'unun tarım, % 27,5'inin ticaret, % 24,7'sinin hizmet, % 13,9'unun sanayide çalıştığı görülmektedir.

İlde sanayi sektörü faal olan Antalya Organize Sanayi Bölgesi ve çalışmaları devam eden faaliyette olmayan Kumluca Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesi olmak üzere 2 adet Organize Sanayi Bölgesi, 14 adet faal Küçük Sanayi Sitesi, Antalya Serbest Bölgesi ile Antalya Teknokenti'nde bulunan firmalardan oluşmaktadır.

Antalya Organize Sanayi Bölgesi'nde 168 firma üretim faaliyeti yapmakta olup bu tesislerin yüzdesel dağılımına baktığımızda başta % 14,3 makine metal sektörü ve sırasıyla % 13,7 plastik, % 13,6 gıda, % 8,9 kimya, % 8,3 gübre, % 8,3 mobilya ve % 3,6 mermer sektörleri almaktadır.

Antalya Serbest Bölgesi'nde, 2013 yılı sonu itibariyle 76'sı yerli, 17'si yabancı ve 17'si yerli-yabancı ortaklı toplam 110 firma bulunmaktadır. Bölgede söz konusu dönem itibariyle 25'u yabancı olmak üzere toplam 3.710 kişi istihdam edilmektedir. 2012 yılı Aralık sonu itibariyle bölgedeki ticari mal hareketi 749,7 milyon $ olarak gerçekleşirken, 2013 yılında %20,34 artarak 902,3 milyon $ olmuştur.

Arazi ve alt yapı finansmanı devletçe karşılanmış, üst yapısı ise yatırımcı firmalar tarafından gerçekleştirilen ve ortaklık yapısı % 34 Kamuya, % 66 Özel sektöre ait olan Akdeniz'de organize olmuş Antalya Serbest Bölgesinde 112 adet firma faaliyet göstermektedir. Bu firmalar özellikle gıda, plastik, ahşap, kimya, makine-metal, tekstil, tıbbi elektronik, tarım, plastik, inşaat, maden sektörleri; orman işletmeleri, hizmet firmaları, yat işletmeleri ve tedarikçilerden oluşmaktadır.

Antalya Teknokenti, Ar-Ge ve bilişim sektörlerinde faaliyet gösteren büyük ölçekli ve KOBİ nitelikli kuruluşlara uygun ortamlar hazırlayarak; yenilikçi ve yaratıcı düşüncelerin, üniversitelerdeki bilginin transferine, ticarileştirilmesine ve endüstriyel ürün haline getirilmesine destek ve öncü olmak amacıyla faaliyetlerine devam etmektedir. Antalya Teknokenti'nin öncelikli faaliyet alanları; ileri tarım teknolojileri, tohum ıslahı, ileri gıda teknolojileri, medikal teknolojiler, bioteknolojiler, ileri malzeme teknolojileri, enerji teknolojileri, yeni üretim yöntemleri, bölgesel-sektörel gelişme planları, kalite geliştirme sistemleri, bilişim ve yazılım teknolojileri ve uzay teknolojileridir.

2013 sonu itibariyle Batı Akdeniz Geliştirme Bölgesinde 52 adet ve Kuluçka Merkezinde 27 adet olmak üzere toplam 79 firma faaliyet göstermektedir.

Antalya Teknokent'in doluluk oranı %100'dür. Mevcut firmaların; 5'i kimya, 34'ü yazılım, 2'si enerji, 8'i sağlık, 8'i tarım, 2'si elektrik-elektronik ve 18'i diğer alanlarda faaliyet göstermektedir. 2013 yılında 6 adet Teknogirişim firması Teknokent bünyesine katılmıştır.

İlde faaliyet gösteren 14 adet Küçük Sanayi Sitesi bünyesindeki 6.314 işyerinde 22.097 kişi istihdam edilmektedir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

Antalya'da ticaret sektörü çoğunlukla turizme ve inşaata dönük küçük sermayeli işletmelerden oluşmaktadır. Turizm sektöründeki hızlı gelişim kent merkezindeki ticari hayata yeteri kadar yansımamıştır.

SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu) son verilerine göre ildeki işyeri sayısı 62 bin ve aktif çalışan sayısı 639 bine ulaşmıştır. Bu rakamlar ekonomik duruma ve mevsime bağlı olarak değişebilmektedir. İl nüfusunun % 29,6'sı kayıtlı ve aktif olarak çalışanlardan oluşmaktadır. Sosyal güvenlik kapsamında aktif çalışan kişi sayısı SSK (4/a) statüsünde 442 bin, Bağ-Kur (4/b) statüsünde 133bin, Emekli sandığı statüsünde 65 bindir.

Aile işletmeleri nedeniyle istihdamda tarım, mevsimsel olarak istihdamda ise turizm ilk sırada yer almaktadır. 2013 yılında ilin vergi geliri 4,3 milyar TL, bütçe geliri 5,5 milyar TL olmuştur. Gelir vergisi mükellefleri sayısı bakımından 2013 sonu itibariyle 73,948 vergi mükellefi ile İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa'nın ardından beşinci sırada yer almaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Antalya İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Antalya ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 1016' dır. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %1'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Akdeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %25 lik bir oran ile Adana ilk sırada yer almaktadır. Adana ilini takip eden iller sırasıyla; Mersin(%19), Antalya(%16), Hatay(%13), Kahramanmaraş(%11), Burdur(%6), Isparta(%6) ve Osmaniye(%4) olarak görülmektedir.

b. Antalya İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Antalya ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %26'lık bir oran ile gıda ürünleri imalatı sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 11 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 10 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 9 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 5 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 5 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 4 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 4 Mobilya imalatı,
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 2 Ana metal sanayi,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
% 2 Diğer imalatlar,

% 2 Madeni yağ geri kazanım (kullanılmış sıvı yemeklik vb.),
% 1 Madenciliği Destekleyici Hizmet Faaliyetleri,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 1 Elektrik, gaz, buhar, ve havalandırma sistemi üretimi ve dağıtımı,
% 4 Diğer (bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerinin imalatı, yangın tüpü dolumu, makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı, kok kömürü ve rafine edilmiş pet ürünleri imalatı, ham petrol ve doğalgaz çıkarımı).

c. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Antalya ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan sayısı toplam 25.629'dur.

Ar-Ge birimi olan firma sayısı 57, çalışan personel sayısı 1.064'tür. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 125, çalışan sayısı 2.356'dır.

d. Genel Değerlendirme

Antalya ilinde sanayi yerel hammadde kaynaklarına uygun olarak bir gelişme göstermiştir. Sanayide çalışanların, % 21'i gıda ürünleri imalatı sektöründe, %13'ü diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

Sanayi istihdamının %69'u işçi, %4'ü mühendistir.

Antalya ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %41'i mikro ölçekli, %47'si küçük ölçekli, %11'i orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Ataç İnşaat ve Sanayi A.Ş.Anteks Dokuma Fabrikası Şb.
- Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.
- Ekiciler Süt Gıda Tarım ve Hayvancılık Sanayi ve Ticaret
- Özel Sergün Günısı İnşaat Malzemeleri Pazarlama ve Ticaret
- Levent Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

İlde potansiyel arz eden sektörlerin başında madencilik, tekstil ve hazır giyim, gıda, kereste ve ağaç ürünleri sanayi ve makine imalat sanayi gelmektedir. Antalya'da alternatif turizm olarak tanımlanabilecek sağlık, eko, golf, kongre turizmleri, güneşve rüzgar enerjisi, yatçılık, tohumculuk, tıbbi ve aromatik bitkiler, orman ve orman ürünleri, tarım makineleri ve ısıtma-soğutma sistemleri ve yapı malzemeleri sektörleri öne çıkan sektörlerdir.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Antalya ilinin sanayi ihracatında plastik, ahşap, tekstil, yat sektörleri öne çıkmaktadır. Tarım ihracatının üretime oranı Türkiye ortalamasından yüksek olup % 10 seviyesindedir.

İhracatta en önemli potansiyel tarım alanındadır. Birinci kalemi domates oluşturmaktadır. Toplam ihracatta tarım ve sanayinin payı birbirine yakındır. Son yıllarda tarım ihracatı yatay seyrederken, kimya, plastik, madencilik, mermer, taş-toprağa bağlı sanayi ihracatında artış gözlenmektedir.

Antalya İli Sektörel Bazda İhracat Verileri

Sektör	İhracat (USD)
Tarım	602.586.520,47
Bitkisel ürünler	506.935.746,49
Hayvansal ürünler	14.726.292,23
Ağaç ve orman ürünleri	80.924.481,75
Sanayi	385.371.460,03
Tarıma dayalı işlenmiş ürünler	93.583.710,59
Kimyevi maddeler ve mamulleri	92.103.305,67
Sanayi mamulleri	199.684.443,77
Madencilik	183.453.461,33
Toplam	**1.171.411.441,83**

Kaynak: TÜİK

Antalya Serbest Bölge Ticaret Hacmi

Yıl	Yurtiçinden Bölgeye	Bölgeden Yurtiçine	Yurtdışından Bölgeye	Bölgeden Yurtdışına	Toplam
2013	105.815.210	117.802.151	282.752.331	396.009.149	902.278.841

Kaynak: Antalya Ticaret ve Sanayi Odası

Ülkeler Bazında 2013 Yılı Dış Ticaret Verileri

İhracat			İthalat		
Sıra	**Ülke**	**USD**	**Sıra**	**Ülke**	**USD**
1	Rusya Fed.	209.937.581	1	Almanya	133.739.322
2	Almanya	95.633.451	2	Çin	120.086.468
3	Çin	83.381.537	3	İtalya	73.804.958
4	Ukrayna	66.084.279	4	A.B.D.	59.524.288
5	Antalya Serbest Bölge	51.446.572	5	Güney Kore	37.447.653
6	Irak	39.520.722	6	İspanya	28.087.583

Kaynak: TÜİK

Antalya İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracatçı Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	807	863.352
2011	843	960.587
2012	886	977.895
2013	948	1.066.115
2014(Ocak-Temmuz)	845	619.259

Antalya İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalatçı Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	942	815.442
2011	1.110	688.390
2012	1.111	666.709
2013	1.137	737.636
2014(Ocak-Temmuz)	939	496.390

6.ANTALYA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Antalya ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %84, ihtisas OSB'lerde %0'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Antalya Organize Sanayi Bölgesi :

- Bölge büyüklüğü 693 hektar büyüklüğündedir
- 196 hektarlık kısmı 1994 yılında, 175 hektar büyüklüğündeki kısmı 2002 yılında kredilendirilerek tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 264 adet sanayi parselinin, 260 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 147 adedi üretim, 72 adedi inşaat, 41 adedi proje aşamasındadır. 4 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 8.850 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kimyasalların ve kimya ürünleri imalatı, gıda ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 20.000 m3/gün dür.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Kumluca (Gıda İhtisas OSB) Organize Sanayi Bölgesi :

- 22 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 30 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Antalya Elmalı SS	242	216	26	89
2	Antalya Gazipaşa SS	164	164	0	100
3	Antalya Korkuteli SS	268	248	20	93
4	Antalya Merkez (Akdeniz) SS	750	750	0	100
5	Antalya Merkez (I+II) SS	528	528	0	100
6	Antalya Serik (İkmal İnş.) SS	199	196	3	98
7	Antalya Kemer SS	Noksan Kalan İşler			
Toplam		2.151	2.102	49	98

Devam Eden Sanayi Siteleri

Varsak Sanayi Sitesi : (*)

- 2014 yılı Yatırım Programında "93 işyeri ve altyapı" olarak ve 3.465.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 40 işyeri üstyapı ve altyapı inşaatı tamamlanmıştır.
- 53 işyeri yapım işi keşif bedeli 2014 yılı BF ile 15.201.460.-TL olup, ihalesi 17/03/2014 tarihinde Bakanlığımızda yapılacaktır.

7. İL SANAYİSİNİN GÜNCEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Sanayi işletmelerinde kapasitenin artırılabilmesi için gerekli teşvikler sağlanmalıdır.
- Maden sektöründe rapor ve fizibilite çalışmaları yapılmalıdır.
- Nitelikli işgücünün sağlanabilmesi için eğitim imkanları iyileştirilmelidir.
- Turizmde çeşitlilik ve kalitenin arttırılması için gerekli tedbirler alınmalıdır.
- Enerjinin verimli kullanımına yönelik çalışmalar yapılmalı ve alınacak önlemler yaygınlaştırılmalıdır.
- Lojistik sorununu çözmek amacıyla, deniz ve demiryolu hatlarının ivedilikle tamamlanmalıdır.
- Hedef planlar oluşturularak istikrarlı bir şekilde uygulanmalıdır.
- Firmaların teknolojik gelişiminin sağlanmalıdır.
- OSB ve KSS altyapı ve üst yapılarının tamamlanmalıdır.
- KOBİ'lerin finansmana erişim olanaklarının artırılması,
- Ar-Ge merkezlerinin kurulması, izlenmesi ve desteklenmesi sağlanmalıdır.
- Öncelikli sanayi alanlarında firmaların teknoloji düzeyi arttırılmalı ve sektör geneline yaygınlaştırılmalıdır.
- Aynı faaliyet kollarında üretim yapan firmalarda kümelenme çalışmaları yapılarak teknoloji düzeyi ve rekabet gücü geliştirilmelidir.
- OSB ve KSS sayıları artırılmalıdır.
- Firmaların finansman kaynaklarına ulaşımı kolaylaştırılmalıdır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: Sürdürülebilir yerel kalkınmada öncü, istihdam ve rekabet gücünü artırarak Türkiye'nin yaşam kalitesi en yüksek bölgesi olmak,

Misyon: Isparta, Burdur ve Antalya'nın sürdürülebilir kalkınması için bütüncül bir yaklaşım ile yerel potansiyeli harekete geçirecek katılımcı araçlar geliştirmek ve uygulamaktır.

Amaç, Hedef ve Stratejiler:

Tarımın geliştirilmesi ve kırsal kalkınmanın sağlanması için;

- Bitkisel üretimde modernizasyon ve verimliliğin artırılması,
- Hayvancılıkta modern tekniklerin yaygınlaştırılması ve hayvansal üretimde katma değerin yükseltilmesi,
- Tarımda üretim ve pazarlama zincirinin güçlendirilmesi,
- Kırsal altyapının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Turizmin geliştirilmesi ve kullanılmayan potansiyelin değerlendirilmesi için;

- Turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi,
- Ulusal ve uluslararası alanda bölgenin tanınırlığının artırılması hedeflenmektedir. Çevre altyapısının geliştirilmesi için;

- Sanayide çevre dostu teknolojilerin yaygınlaştırılması ve atık yönetimi,
- Geri dönüşüm ve enerji verimliliği gibi sürdürülebilir çevre uygulamalarının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Sosyal sermaye ve sosyal altyapının geliştirilmesi için;

- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi,
- Sosyal uyum ve sosyal içermenin sağlanması,
- Girişimcilik ve birlikte iş yapma kültürünün yaygınlaştırılması,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi hedeflenmektedir.

Sanayide rekabet edebilirliğin güçlendirilmesi için;

- İşletmelerde kurumsallaşmanın sağlanması ve rekabet gücünün artırılması,
- Potansiyel arz eden sektörlerin geliştirilmesi,
- Bölgenin tanıtımı yapılarak yatırımcılar için cazibe merkezi haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Ulaşım altyapısının güçlendirilmesi için;

- Karayolu ağının geliştirilmesi,
- Havayolu ulaşımı altyapısının daha verimli kullanılması,
- Denizyolunun daha yaygın kullanımı,
- Demiryolu ağının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 9 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 3 proje desteklenmiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	4 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	20 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 6 girişimci desteklenmiştir.

8 ARTVİN

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Artvin ilinin coğrafi konumuna bağlı olarak hammadde ve tüketim pazarlarına uzak olması, sanayi sektörünün gelişim sürecini olumsuz yönde etkilemiştir. Bununla birlikte ormancılık, madencilik ve tarım sektörlerinde, devlet tarafından gerçekleştirilen yatırımlar, sanayinin itici gücü olmuştur.

Çay, orman ürünleri ve madencilik sektörlerinde gerçekleştirilen kamu ağırlıklı yatırımların özelleştirilmesinin ardından; orman ürünleri ve madencilik sektörlerinde özel sektör ön plana çıkmıştır. Çay sektöründe ise kamu yanında özel sektör de sınırlı sayıda işletmeyle devreye girmiştir.

Sanayi Tesisleri

İl/ilçe Adı	Kamu	Özel	Toplam	İşçi Sayısı
Artvin-Merkez	1	15	16	254
Ardanuç	-	3	3	21
Arhavi	1	8	9	523
Borçka	3	4	7	306
Hopa	3	7	10	705
Murgul	-	3	3	703
Şavşat	-	3	3	17
Yusufeli	1	8	9	124
Toplam	**9**	**51**	**60**	**2653**

Faaliyet Alanı	İşletme Sayısı
Kahve ve çayın işlenmesi	10
Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	8
Elektrik enerjisi üretimi	8
Hazır beton imalatı	7
Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	6
Ağaçların biçilmesi ve planyalanması	4
İç ve dış lastik imalatı; lastiğe sırt geçirilmesi ve yeniden işlenmesi	2
Plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı	2
İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	1
Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı	1
Diğer bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı	1
Diğer demir dışı metal cevherleri madenciliği	1
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer madencilik ve taş ocakçılığı	1
Madencilik ve taş ocakçılığını destekleyici diğer faaliyetler	1
Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı	1
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı	1
Tekstil ürünlerinin bitirilmesi	1
Giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı	1
Soğuk şekillendirme veya katlama	1
Diğer mobilyaların imalatı	1
Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı	1

2. İLİN TİCARET YAPISI

Artvin ili ticaret sektörü, başta çay olmak üzere meyve sebze ağırlıklı tarımsal ürünler, balık ve süt gibi hayvansal ürünler, gıda maddeleri, giyim, ev araç ve gereçleri, bakır ve pirit cevheri, inşaat malzemeleri ile diğer tüketim mallarının alım ve satımlarının yapıldığı nispeten içe dönük bir yapı arz etmektedir.

İlde ihtiyaç duyulan sanayi ürünleri ve kimyasal ürünler genelde il dışından sağlanmaktadır.

2013 yılı itibariyle ilde faaliyet gösteren 4 adet Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 2.602 üye bulunmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Artvin İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Artvin ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 60'dır. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.05' lik bir oran ile sanayisi gelişmemiş iller arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(% 5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4),Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Artvin İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Artvin ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, % 30 ile gıda ürünleri imalatı ve % 17 diğer madencilik ve taş ocakçılığı imalatının ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörle takip etmektedir:

% 13 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı
% 13 Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtımı,
% 8 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 8 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı ,
% 3 Tekstil Ürünleri İmalatı,
% 2 Metal cevherleri imalatı
% 2 Ana Metal
% 2 Mobilya imalatı,
% 2 Motorlu Kara Taşıtlarının Bakım ve Onarımı.

b.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Artvin ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 3.923'tür. Ar-Ge'de çalışan personel sayısı 2, kalite kontrol biriminde çalışan personel sayısı 38'dir.

c.Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların, % 35'i gıda ürünleri ve içecek imalatı, % 25'i metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir.

Sanayideki istihdamın % 84'ü işçi, % 4'ü mühendistir.

Sanayi işletmelerinin % 33'ü mikro ölçekli, % 43'ü küçük ölçekli, % 17'si orta ölçekli ve % 7'si büyük ölçekli işletmelerdir

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Eti Bakır Murgul İşletmesi
- Hopa Çay Fabrikası Müdürlüğü
- Arhavi Çay Fabrikası Müdürlüğü
- Çaykur Genel Müdürlüğü (Hopa Çay Fabrikası Müdürlüğü)
- Erg İnşaat Ticaret ve San. A.Ş.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Sektörel talebi karşılamaya yönelik olarak önerilen 6 yatırım alanı tespit edilmiştir:

- Çorap üretimi,
- Elektrikli ev aletleri (küçük ebatlı, orta ve düşük nitelikli ürünler),
- Soğuk hava deposu (organik tarım ve su ürünleri için),
- Rekreasyon ve dinlenme tesisleri,
- Yayla ve dağ turizmi
- Otel

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım ve hayvancılık sektöründe gerçekleştirilebilecek 9 yatırım alanı tespit edilmiştir:

- Arıcılık ve saf Kafkas ana arı üretimi,
- Et besiciliği,
- Gökkuşağı alabalığı üretimi,
- Kaba yem üretimi (yonca, korunga, fiğ),
- Kafes balıkçılığı,
- Kültür cevizi ve kestane yetiştiriciliği,
- Organik tarım ürünleri üretimi (kapari, ayı üzümü, çay, fındık, mandalina, kivi, vb.)
- Seracılık (sebze ve kesme çiçek yetiştiriciliği)
- Süt sığırcılığı

Orman ürünleri sanayinde gerçekleştirilebilecek 3 yatırım alanı tespit edilmiştir:

- Gömme taban döşemesi,
- Modüler mobilya,
- Odun briketi üretimi

İmalat sanayinde gerçekleştirilebilecek 7 yatırım alanı tespit edilmiştir:

- Bal paketleme ve arı ürünleri entegre tesisi
- Balık yemi üretim tesisi,
- Entegre et ürünleri üretim tesisi,
- Entegre su ürünleri üretme tesisi,
- Kapari ve sebze işleme tesisi,
- Su şişeleme tesisi,
- Süt ürünleri üretim tesisi.

4. İLİN DIŞ TİCARETİ

Sektörler Bazında 2013 Yılı İhracat ve İthalat Verileri

Sektör	İhracat (USD)	İthalat (USD)
Tarım ve ormancılık	1.080.555	101.237
Madencilik ve taşocakçılığı	637.665	35.230.122
İmalat sanayi	53.208.398	2.165.635
Toptan ve perakende ticaret	331.624	-
Toplam	55.258.242	37.496.994

Artvin İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Yapan Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	88	61.115
2011	88	62.091
2012	83	77.594
2013	85	55.264
2014(Ocak-Temmuz)	75	45.391

Artvin İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Yapan Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	20	62.088
2011	28	52.458
2012	22	72.806
2013	26	37.497
2014(Ocak-Temmuz)	19	17.753

6.ARTVİN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Artvin ilinde tamamlanmış veya devam eden Organize Sanayi Bölgesi projesi bulunmamaktadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Artvin Hopa SS	143	131	12	92
2	Artvin Merkez SS	102	102	0	100
3	Artvin Arhavi SS	91	45	46	49
Toplam		336	278	58	83

7. İL SANAYİNİN GÜNCEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Küçük Sanayi Siteleri'nin altyapı, arıtma tesisi, kalifiye işçi vb. sorunlarının giderilmesi ve bir Organize Sanayi Bölgesi kurularak sanayi tabanının güçlendirilmesi gerekmektedir.
- İlin coğrafi yapısı ve yapımı devam eden barajlardan dolayı ulaşımda sıkıntılar yaşanmaktadır. Barajların tamamlamasının ardından yolların yeniden yapılması ve ulaşımdaki problemlerin giderilmesi planlanmaktadır. Ayrıca yapımı devam eden Cankurtaran Tüneli'nin tamamlanması, iç kesim ile sahil arasındaki ulaşımı kolaylaştıracaktır.
- Yerel sermayenin sanayi yatırımlarına yönlendirilmesi konusunda gerekli teşvikler ilgili kurumlarca sağlanmalıdır. KOBİ'lerin sermaye yapıları güçlendirilmeli ve kredi temini imkanları kolaylaştırılmalıdır. Artvin'de açılması planlanan KOSGEB şubesinin bir an önce faaliyete başlaması gerekmektedir.
- Küçük ve orta ölçekli işletmeler faaliyet alanları itibariyle bir araya gelip, dış pazarlara yönelik ihracat şirketleri oluşturmalıdırlar. Bu kapsamda, Ticaret ve Sanayi Odalarının öncülüğünde yatırım ve ihracat-ithalat danışmanlık bürosu oluşturulmalıdır.
- İlin hammadde kaynaklarına uzak oluşu, yerel kaynakları değerlendirmeye dönük işletmeleri öne çıkarmaktadır. Yerel hammadde kaynaklarını işleyen işletmeler, en fazla katma değer oluşturacak ürün gruplarına yönelmeli ve ürünlerini de çeşitlendirmelidirler.
- Artvin sanayisinde birlikte iş yapma, güvene dayanan ortaklıklar kurma ve kurumsal işbirlikleri teşvik edilmelidir.
- İlde faaliyet gösteren işletmelerde eğitim ve Ar-Ge faaliyetlerine önem verilmelidir. Bu kapsamda KOSGEB gibi kurumlarla işbirliği programları geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.
- Yolcu ve yük taşımacılığı karayolu ile yapılmaktadır. Özellikle Sarp Sınır Kapısı'nda gümrük işlemlerinden dolayı yoğunluk oluşmaktadır. Trabzon-Hopa-Batum boyunca geliştirilecek deniz taşımacılığı, maliyetlerin azaltılmasını ve deniz turizminin gelişmesini sağlayacaktır.
- Sarp Sınır Kapısı'ndaki yoğunluğun azaltılması amacıyla, Borçka - Muratlı Köyünde yeni bir sınır kapısının açılması için Valilik tarafından yürütülen çalışmalar devam etmektedir. Altyapı ve yolların tamamlanmasıyla birlikte faaliyete geçmesi planlanan Muratlı Sınır Kapısı, bölge ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (DOKAP) :

Amaçlar:

1) Bölgenin ekonomik yapısını güçlendirerek ortalama gelir düzeyini yükseltmek ve bölge içi gelir dağılımını iyileştirmek.

2) Bölgenin sosyal gelişmesini ve dayanışmayı sağlayarak bölge içi entegrasyonu sağlamak.

3) Bölgenin doğal kaynaklarını ve çevre kapasitesini koruyarak uzun dönemli sürdürülebilir kalkınmayı sağlamaktır.

Kalkınma Stratejisi:

Ana ulaşım altyapısının geliştirilmesi, çok amaçlı su kaynaklarının geliştirilmesi, toprak mülkiyeti ve kullanımının iyileştirilmesi ve mahalli idarelerin güçlendirilmesidir.

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) :

Vizyon: Ekonomisi güçlü, yenilikçi ve rekabetçi, sosyal yönden gelişmiş ve bütünleşmiş, altyapısı tamamlanmış, sürdürülebilir çevre ve yüksek yaşam kalitesine sahip bir Doğu Karadeniz Bölgesi.

Misyon: TR90 Bölgesi için belirlenmiş olan ulusal ve yerel kalkınma planlarında ve programlarında öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak kamu, özel sektör ve sivil toplum

arasındaki işbirliğini geliştirerek, bölgede sürdürülebilir ekonomik, çevresel, sosyal kalkınmayı sağlamak ve bölgenin rekabet edebilirliğini ve uluslararası tanınırlığını artırmak.

Stratejiler: Bölge planında belirlenen güçlü ve rekabetçi ekonomi temel ekseni çerçevesinde il ekonomisinin rekabet gücünü artırmak, ilde sağlanan istihdamı artırmak, bölgede tarımsal çeşitliliği artırmak ve tarıma dayalı sanayiyi güçlendirmek.

Doğu Karadeniz İlleri Hizmet ve Kalkınma Birliği (DOKAB) :

Vizyon: Dünyadaki gelişmeler doğrultusunda, insan odaklı, sürdürülebilir bölgesel kalkınma konusunda model bir kuruluş olmaktır.

Misyon : Bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarının giderilmesi amacıyla, sürdürülebilirlik ve katılımcılık ilkeleri doğrultusunda, bölgesel kalkınma stratejilerinin belirlenmesi, birlik üyesi olan illerin tarım, sanayi ve turizm alanlarındaki güçlü yönlerini, mevcut ekonomik kaynaklarını ve fırsatlarını etkin bir biçimde kullanarak, kuruluşlar arası yatay ve dikey koordinasyonun sağlanması ve bölgesel sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesidir.

9 AYDIN

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Aydın ili sanayisi, tarıma dayalı sanayi olarak gelişim göstermiştir. İlde üretilen ürünler arasında; tarıma dayalı işlenmiş ürünler(tekstil), kimyevi maddeler ve mamuller(selüloz), bitkisel ürünler (zeytin, zeytinyağı, pamuk, tütün, yaş sebze ve meyve, vb.) ve otomotiv sanayi ürünleri, makine ve makine ekipmanları ilk sıralarda yer almaktadır.

Türkiye genelindeki zeytin ağacı sayısının %15'ini oluşturan 23.692.169 adet zeytin ağacı varlığı ve zeytinyağı sıkma makinası imalatı konusunda dünya markası olan firmaların şehirde faaliyet göstermesinin etkisiyle yılda yaklaşık 20.000 ton zeytinyağı üretilmektedir.

Aydın, kestane üretiminde, ülke genelinde ilk sırada yer almaktadır. Ayrıca ilde pamuk ve tütün üretimi önemli bir gelir kaynağıdır.

Aydın'ın en önemli yer altı zenginliği jeotermal enerji kaynaklarıdır. Germencik-Ömerbeyli jeotermal sahası 230°C ile Türkiye'de en yüksek sıcaklığa sahip jeotermal enerji sahasıdır. Ayrıca potansiyel bakımından da ülkemizin en zengin jeotermal alanıdır.

Sultanhisar ve Germencik ilçelerinde 3 adet jeotermal elektrik santrali, elektrik enerjisi üretmektedir. Jeotermal enerjiden arta kalan sıcak su seracılıkta kullanılmaktadır.

Önemli maden varlıkları arasında feldispat, kuvars, mermer, linyit, kireç taşı ve kil başta gelmektedir. Porselen, vitrifiye seramik hammaddesi olan feldspat, potasyum, sodyum ve kuvars; Çine ve yöresindeki maden rezervlerinden karşılanmaktadır (ülke genelindeki üretimin %95'i).

Çimento sanayinin önemli hammaddesi olan kaolen, kalker ve kil varlığı nedeniyle çimento sanayi gelişmiştir. İlin bazı ilçe ve köylerinde işletilen kireç taşı ve kil ocakları küçük ölçekli olup, temel olarak inşaat malzemeleri sanayine hammadde üretmektedirler.

Ayrıca yapımı tamamlanan, 600 tekne kapasiteli Didim Yat Limanı, marina ve teknik atölye personelinin yanı sıra, marina içindeki şirketler ve onlara hizmet sağlayan ticari kuruluşlarla birlikte bölgedeki istihdama büyük bir katkı sağlamaktadır.

2. İLİN TİCARET YAPISI

Aydın Merkez ve İlçelerindeki Ticarete İlişkin Temel Veriler

Cinsi	Adet	Açıklama
Sanayi Odası	1	752 üye
Ticaret odası	5	19820 üye
Ticaret Borsası	3	638 üye
Esnaf ve San. Meslek kuruluşları	87	40000 çalışan
Kooperatif	372	Yapı koop.hariç: faal, tasfiye halinde ve münfesih
Anonim Şirket	876	
Limited Şirket	6.049	
Küçük Sanayi Sitesi	21	5500İşyeri(yaklaşık)

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Aydın İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesi'nde, %17'si İç Anadolu Bölgesi'nde, %14'ü Ege Bölgesi'nde, %8'i Akdeniz Bölgesi'nde,

%6'sı Karadeniz Bölgesi'nde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Aydın ilinde sanayi işletmesi 787'dir. Toplam sanayi işletmesi içinde %1'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Ege Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında**,** %37' lik bir oran ile İzmir ili ilk sırada yer almaktadır. İzmir ilini takip eden iller sırasıyla; Denizli(%18), Manisa(%11), Uşak(%9), Afyonkarahisar(%7), Aydın(%7), Muğla(%6), Kütahya(%5) olarak görülmektedir.

b.Aydın İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Aydın ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, % 40 ile gıda ürünleri imalatı, % 10 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, % 10 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatının ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörler takip etmektedir:

% 8 Tekstil ürünleri imalatı,
% 6 Diğer madencilik ve taşocaklılığı
% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 3 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 3 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç),
% 2 Elektrik gaz buhar ve haval.sis.üret.ve dağıtımı,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 İçecek imalatı,
% 1 Kömür ve linyit çıkartması,
% 1 Madenciliği Destekleyici Hizmet Faaliyetleri
% 1 Deri ve ilgili ürürnlerin imalatı,
% 1 Ana metal sanayi
% 1 Motorlu kara taşıtıtların bakım ve onarımı,
% 1 Mobilya imalatı,
% 1 LPG dolum sınaı gaz dolum
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı,
% 1 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
% 2 Diğer (Madeni yağ geri kazanım kullanılmış yemek ve sıvı, metal cevherleri madenciliği).

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Aydın ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 21.843'tür. Ar-Ge birimi olan firma sayısı 44'tür. Ar-Ge de çalışan personel sayısı 817'dir. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 154'tür. Kalite kontrol biriminde çalışan personel sayısı 2.907'dir.

d.Genel Değerlendirme

Aydın ilinde, sanayide çalışanların, %37'si gıda ürünleri imalatı sektöründe, %8'i başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı sanayisinde istihdam edilmektedir. İstihdamın %81'i işçi, %3'ü mühendistir. Aydın ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %51'i mikro ölçekli, %38'i küçük ölçekli, %10'u orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- VF Ege Söke Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.

- Söktaş Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Uğur Soğutma Makinaları Tekstil Serigrafi Baskı Maden ve Mermer San.veTic.A.Ş.
- Gabay Dış Ticaret ve Gıda Sanayi A.Ş.
- Osman Akça Tarım Ürünleri İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Un, yem, tarım makineleri, memba suyu, tekstil, konfeksiyon, mobilya, PVC kapı ve pencere sistemleri, blok tuğla üretimi, ana metal ve makine, tarım makineleri ve taşıt sanayi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Ekolojik ve iyi tarım uygulamaları,
- Tarımsal üretimin, ihracat odaklı özel ihtisas sanayi bölgelerinde işlenmesi ile ürünlerin daha çok katma değer yaratmasının sağlanması,
- Kestanenin işlenmesine yönelik yatırımlar,
- Jeotermal enerji üretiminden artan sıcak suyun seracılıkta kullanımına yönelik olarak, enerji santrallerinin yakınlarında seracılık yatırımlarının yapılması
- Çine bölgesine doğalgaz ve demiryolunun gelmesi ile özel sektör tarafından seramik üretiminde yatırım yapılmasına olanak sağlanması.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

İlin dış ticaret hacmi en yüksek olan sektörü madencilik olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca tarımsal makine imalatı da dış ticarette önemli bir yer tutmaktadır. Tarımsal üretimde ise; incir, kestane, zeytin, tütün, narenciye, çilek vb. ürünlerin ihracatı yapılmaktadır.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Tarımsal üretimde;

- Sözleşmeli üretime geçilmesi,
- Tarımsal kalkınma kooperatiflerinin uluslararası pazarlama ağları ile bağlantısının sağlanması,
- İhracata yönelik işletme bazlı teşviklerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Farmakoloji alanında;

- Tıbbi ve aromatik bitkilerin üretimi ve işlenmesine ilişkin yatırımlar yapılabilir.

Aydın İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	255	552.344
2011	259	706.344
2012	259	711.349
2013	274	689.419
2014(Ocak-Temmuz)	229	427.428

Aydın İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	213	216.180

2011	242	312.652
2012	217	293.205
2013	210	299.733
2014(Ocak-Temmuz)	171	152.680

6. AYDIN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Aydın ilinde 7 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %34'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Aydın Organize Sanayi Bölgesi :

- 95 hektar büyüklüğündedir.
- 1996 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 63 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 51 adedi üretim, 12 adedi inşaat aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.500 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, fabrikasyon metal ürünleri ve tekstil ürünleri imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 2.500 m3/gün dür.

Ortaklar Organize Sanayi Bölgesi :

- 122 hektar büyüklüğündedir.
- 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 42 adet sanayi parselinin 26 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 6 adedi üretim, 2 adedi inşaat, 18 adedi proje aşamasındadır. 16 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 310 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı ve içeceklerin imalatı sanayidir.

Nazilli Organize Sanayi Bölgesi :

- 126 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 44 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 8 adedi üretim, 7 adedi inşaat, 29 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 700 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; makine-ekipmanların kurulumu-onarımı, kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı ve ana metal sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Aydın-ASTİM Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "Hizmet binası" olarak ve 250.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 504 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 256 adet sanayi parselinin 119 tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 87 adedi üretim, 13 adedi inşaat, 19 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.300 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı, gıda ürünleri imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 1.700 m3/gün dür.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Söke Organize Sanayi Bölgesi :
- 185 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 89 adet sanayi parselinin 10 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi inşaat, 9 adedi proje aşamasındadır. 79 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Altyapı keşif ve uygulama proje aşamasındadır.

Çine Organize Sanayi Bölgesi:
- 221 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 51 adet sanayi parselinin 5 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi inşaat, 4 adedi proje aşamasındadır. 46 adet parsel tahsis edilmemiştir.

Buharkent Organize Sanayi Bölgesi:
- 84 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 56 adet sanayi parseli bulunmaktadır.
- Müteşebbis imkanları ile devam etmektedir.

Aydın Organize Sanayi Bölgesi (Umurlu I ve II nolu İlave Alanlar) :
- 25/08/2005 tarihinde yer seçimi komisyonunca 16 hektarlık alan incelenmiştir.
- Aydın OSB 10/09/2007 tarih ve 374 sayılı yazısı ile sözkonusu taşınmaz için Tarım İil Müdürlüğünce istenen 193.431.-TL'nin ödenmesine ilişkin yürütmenin durdurulması için dava açtıkları belirtilerek dava sonuçlanıncaya kadar beklenilmesi istenmiş, konuyla ilgili olarak yine Tarım İl Müdürlüğünün 17/09/2007 tarih ve 13424 sayılı yazısında; konuyla ilgili cezaların yatırılması ve gerekli taahhütnamelerin İl Müdürlüklerine ibraz edilmesinden sonra gerekli iznin verileceği bildirilmiştir.
- Mahkemece verilen ara karara ilişkin hazırlanan görüşümüz 12/11/2007 tarih ve 12139 sayılı yazımız ile Hukuk Müşavirliğine gönderilmiştir. OSB'den, dava süreci hakkında 16/09/2011 tarih ve 1526 sayılı yazımızla görüş istenmiştir.
- Bölgeden gelen 13/10/2011 tarih ve 464 sayılı yazıda, Tarım İl Müdürlüğü aleyhine açılan dava dosyasının Danıştay 10. daire 2009/14007 dosya numarası ile davanın devam ettiği bildirilmiştir.

Çine Organize Sanayi Bölgesi(ilave alan):
- 09/02/2011 tarihli ve 1204-09 sayılı yazımızla 54 Ha büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Aydın Çine SS	322	298	24	93

2	Aydın Germencik SS	92	92	0	100
3	Aydın Kuşadası SS	150	150	0	100
4	Aydın Merkez SS	362	344	18	95
5	Aydın Söke (I.Bölüm) SS	210	210	0	100
6	Aydın Söke (II.Bölüm) SS	123	123	0	100
7	Aydın Söke (Gaye) SS	154	82	72	53
8	Aydın Yenipazar SS	46	31	15	67
9	Aydın Bozdoğan SS	66	52	14	79
Toplam		1.525	1.382	143	91

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Kuşadası (Ağaç İşleri) Sanayi Sitesi:

- 60 dekar büyüklüğündedir.
- 05/04/2000 tarihinde yer seçimi yapılmış olup İğdecik mevkiindeki alan SS yeri olarak seçilmiştir.
- Üstyapı projeleri Bakanlığımızca vize edilmiştir.

7. İL SANAYİNİN GÜNCEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Sanayi sektörü; ihracat odaklı, işletme bazlı teşvik sistemi ile desteklenmelidir.
- Tarımsal üretimde sözleşmeli üretime geçilmelidir.
- Sektörel düzeyde ihtisas OSB'ler kurulmalıdır.
- Sanayi işletmelerinin elektronik ticaret yapabilmeleri için dış ticaret bölümü kurmaları konusunda Sanayi ve Ticaret Odaları tarafından destek verilmelidir.
- Tarım, sanayi, ticaret ve hizmet sektöründe üniversite-sanayi işbirliği arttırılmalıdır.
- Çine-Aydın ile Çine-Bodrum-Güllük limanı arasındaki demiryolunun yapılması gerekmektedir.
- Organize sanayi bölgelerinin yakınından geçen demiryolunda yükleme istasyonlarının yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- Jeotermal enerjiden elde edilen elektrik enerjisi ve doğal kaynak suyunun ihracatı konuları araştırılmalıdır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA)

AMAÇ	HEDEF	STRATEJİ
Bölge ürünlerini markalaştırarak pazarlamak	Markalaşma sürecindeki bölge ürünlerinin pazarlanması	♦Bölgenin öne çıkan ürünleri için pazarlama stratejisi oluşturulacaktır. ♦Bölgenin öne çıkan ürünleri için yeni pazar arayışlarına ve pazarlama kapasitesinin artırılmasına destek sağlanacaktır. ♦Bölge ürünlerine yönelik reklam çalışmaları desteklenecektir.
	Dış Ticaret	♦Dış ticaretle ilgili eğitim ve seminerler düzenlenecektir.

	altyapısının geliştirilmesi	♦Dış ticaret için gerekli olan uluslararası kalite belgelerinin alınması teşvik edilecektir. ♦ E-ticaret ağının etkin kullanımı sağlanacaktır. ♦Konfeksiyon sektörü başta olmak üzere bölgede yoğunlaşmış olan sektörlerin ihracat kapasitesinin artırılması desteklenecektir.
Sektörlere yönelik Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmaları yapmak	Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmaları teşvik edilerek ileri teknolojik ürünlerin ve üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması	♦Bölgesel Ar-Ge ve yenilikçilik stratejileri oluşturulacaktır. ♦ Bölgede yenilikçilik bilinci oluşturulacaktır. ♦ Bölgede üniversite-sanayi iş birliği geliştirilecektir. ♦Ortak Ar-Ge laboratuvarları kurulacak ve var olanlar geliştirilecektir. ♦Tekstil başta olmak üzere sanayide akıllı ve ileri teknolojik ürünlerin üretilmesi teşvik edilecektir.
Sanayide verimliliği ve çeşitliliği artırmak	Sanayide ürünlerin katma değerinin artırılması	♦Bitkisel ve hayvansal ürünlerde gıda güvenliğinin artırılması teşvik edilecektir. ♦Zeytin, üzüm, incir ve kestane başta olmak üzere bölgedeki tarımsal ürünlerin işlenmesi, dondurulması, paketlenmesi ve depolanması için gerekli tesisler kurulacak ve var olan tesisler geliştirilecektir. ♦Mermer, traverten ve feldispat başta olmak üzere bölgede çıkartılan madenlerin etkin şekilde kullanılması için işleme tesisleri kurulacak ve mevcut tesislerin geliştirilmesi desteklenecektir. ♦Başta giyim eşyası olmak üzere tasarıma dayalı ürünler çeşitlendirilecektir. ♦İhtisas OSB'lerin etkinliği artırılarak bu bölgelerde kümelenme teşvik edilecektir. ♦Kümelenme bilinci oluşturulacaktır. ♦Bölgede yoğunlaşmış sektörlerin kümelenme stratejileri belirlenecek ve kümelenme çalışmaları desteklenecektir.
	Yatırım ortamının iyileştirilmesi	♦Bölgede potansiyel yatırım alanlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir. ♦Potansiyel yatırımcılara danışmanlık hizmeti verilecektir. ♦ Yeni yatırımlara yönelik risk analizi yapılacaktır. ♦Doğrudan yabancı yatırımcıları bölgeye çekmeye yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.
Sektörlerin altyapısını güçlendirmek	Üretim altyapısının yenilenmesi, geliştirilmesi ve güçlendirilmesi	♦Sanayideki işletmelerin makine parkı ve teknolojik donanımları yenilenecektir. ♦Sanayideki işletmelerin enerji, ulaşım ve çevre altyapıları iyileştirilecektir. ♦İşletmelerin OSB'lere taşınması teşvik edilecektir.
	Hizmet kalitesinin	♦Sektörlere yönelik eğitimli personel istihdamı desteklenecektir.

	artırılması	♦Sektörlerde bilişim altyapısı güçlendirilecektir.
	Kurumsal yapının geliştirilmesi	♦Aile işletmelerinin kurumsallaşması teşvik edilecektir. ♦Modern yönetim anlayışının işletmeler tarafından benimsenmesi teşvik edilecektir. ♦İşletmelerde kalite yönetim sistemi uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.
İstihdam olanaklarını geliştirerek iş gücüne katılımı artırmak	Mesleki ve teknik eğitim olanaklarını geliştirerek iş gücü kalitesinin yükseltilmesi	♦Bölgesel iş gücü ihtiyaç analizi gerçekleştirilerek mesleki eğitim ilgili kurumlarda sektörel ihtiyaca göre düzenlenecektir. ♦Bölge üniversitelerinde ve meslek liselerinde ilgili bölümlerde sanayi ile iş birliği sağlanarak mesleki eğitim ve staj çalışmaları sağlanacaktır.
Yenilenebilir enerjinin kullanımını yaygınlaştırmak	Yenilenebilir enerjinin sektörlerde ve günlük yaşamda kullanımına yönelik altyapı çalışmalarının hızlandırılması	♦Bölgede yenilenebilir enerjiye yönelik makine ve ekipman üretimi desteklenecektir. ♦Yenilenebilir enerjinin ısıtma ve aydınlatma başta olmak üzere sanayi sektöründe kullanımı desteklenecektir.
Sürdürülebilir atık su yönetimini sağlamak	Sürdürülebilir atık su yönetiminin sağlanması	♦Zeytinyağı ve tekstil başta olmak üzere sanayi işletmelerinde arıtma tesislerinin kurulması, var olan tesislerin iyileştirilmesi ve etkin kullanımı sağlanacaktır.
Hava kirliliğini önlemek ve hava kalitesini yükseltmek	Sanayi kaynaklı hava kirliliğinin önlenmesi	♦Sanayide jeotermal enerji ve diğer çevre dostu kaynakların kullanımı yaygınlaştırılacaktır. ♦Sanayilerde baca gazı arıtma sistemlerinin etkin kullanımı sağlanacaktır.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmiştir.
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verilmiştir.	

10 BALIKESİR

1. İLİN SANAYİ YAPISI

İlin ekonomisi genelde tarıma dayalıdır. Tarım ürünleri (sebze,meyve), beyaz-kırmızı et, zeytin ve zeytinyağı, süt ve süt mamulleri üretimi ön plana çıkmaktadır. Türkiye beyaz et üretiminin % 20'sini, yumurta üretiminin %10'unu, yem üretiminin %14'ünü Balıkesir ili karşılamaktadır. Ayrıca ülke genelinde süt üretiminde ikinci, kırmızı et üretiminde üçüncü sıradadır.

Yeraltı zenginlikleri olarak; bor, kömür, demir başta olmak üzere krom, mermer, kurşun, çinko, antimuan, kaolin gibi maden yatakları bulunmaktadır. Bunlardan bor, krom, mermer, kurşun, çinko gibi mineraller yurt dışına da ihraç edilirken diğerleri ülke sanayine hammadde olarak verilmektedir.

Balıkesir'de ziraat aletleri ve makineleri üretimi son derece gelişmiş bulunmaktadır. Tarım için gerekli her çeşit alet üretilmekte ve bütün yurda dağıtılmaktadır.

Orman ürünleri üretim sektörü, Merkez Organize Sanayi Bölgesi'nin gelişimi ile önemli bir ilerleme kaydetmiştir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

8 ticaret odası, l sanayi odası, 5 ticaret borsası bulunan Balıkesir'de, üretilen ürünlerin büyük bir kısmı yurt içine gönderilmekte, bir kısmı da Bandırma Limanından ihraç edilmektedir. Kimyasal maddeler, elektrikli araçlar, sentetik, çuval, gıda, madencilik, mermer gibi ürünlerin ihracat ve ithalatı yapılmaktadır. İlin dış ticaret merkezi Bandırma Limanı'dır.

İlde zeytin ve zeytinyağı ticareti ilk sırayı almaktadır. İl ticaretinde turizm sektörü de önemli bir yere sahiptir. Bağcılık ve bahçeciliğinde yoğun yapıldığı ilde, bu alanda üretilen ürünlerin ticareti de yapılmaktadır.

Bor, krom, mermer, kurşun, çinko gibi mineraller yurt dışına ihraç edilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Balıkesir İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesi'nde, %17'si İç Anadolu Bölgesi'nde, %14'ü Ege Bölgesi'nde, %8'i Akdeniz Bölgesi'nde, %6'sı Karadeniz Bölgesi'nde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Balıkesir ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 1163'dür. Toplam sanayi işletmesi içersinde % 1.5'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Marmara Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5), Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b. Balıkesir ilinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Balıkesir ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında;

% 35 Gıda ürünlerinin imalatı,

% 9 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,

% 8 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),

% 7 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 6 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizatı hariç),
% 6 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 4 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 3 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 3 Mobilya imalatı,
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Ana metal sanayi,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Motorlu Kara Taşıtlarının Bakım ve Onarımı
% 1 Kömür ve linyit çıkarması,
% 1 Metal cevherleri madenciliği,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
% 1 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork), yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 1 Diğer ulaşım araçları,
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı,
% 1 Madeni yağ geri kazanımı,
% 2 Diğer (Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı, bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı).

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Balıkesir ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 31.821'dir.

Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 73, çalışan sayısı 1.368'dir. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 206, çalışan sayısı 3.895'tir.

d. Genel Değerlendirme

Balıkesir ilinde çalışanların %42'si gıda ürünlerinin imalatında, %9'u ise diğer madencilik ve taşoçakçılığı ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

İstihdamın %80'i işçi, %4'ü mühendistir.

Balıkesir ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %51'i mikro ölçekli, %39'u küçük ölçekli, %8'i orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

-İşbir Sentetik Dokuma San.A.Ş.
-Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi Ömerköy Kavşağı Tesisleri
-Şeker Piliç ve Yem Sanayi Ticaret (Kesim Tesisleri)
-Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Bandırma Bor ve Asit Fabrikaları İşletme Müdürlüğü
-Starwood Orman Ürünleri

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya ve Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Bor tuzlarının işlenmesi sanayi,
- Tekstil sektörü,
- Tohumculuk sektörü,
- Orman ürünleri sanayi,
- Yaş ve sebze ihracatı,

- Dondurulmuş gıda, kurutulmuş gıda üretimi,
- Meyve suyu üretimi,
- Deniz balıkçılığı ve kültür balıkçılığı,
- Kozmetik ve parfümeri ürünleri,
- Deniz, dağ, kaplıca turizmi, yatırım yapılabilecek sektörler olarak belirlenmiştir.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

Balıkçılık, maden ve taş ocakçılığı, tarım ve ormancılık, toptan ve perakende ticaret sektörlerinde dış ticaret yapılmaktadır.

Balıkesir İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	206	377.875
2011	225	409.398
2012	246	475.536
2013	272	598.926
2014(Ocak-Temmuz)	228	313.664

Balıkesir İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	237	343.154
2011	288	441.298
2012	262	485.237
2013	271	564.033
2014(Ocak-Temmuz)	19	314.239

6.BALIKESİR İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Balıkesir ilinde 5 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %66, ihtisas OSB'lerde %0'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Bandırma Organize Sanayi Bölgesi :

- 161 hektar büyüklüğünde olup, 150 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2004 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 52 adet sanayi parselinin 51 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 26 adedi üretim, 23 adedi inşaat, 2 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 750 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, ana metal ve kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 1.500 m3/gün dür.

Balıkesir II. Organize Sanayi Bölgesi :

- 134 hektar büyüklüğünde olup, 80 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2005 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 66 adet sanayi parselinin 36 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 21 adedi üretim, 3 adedi inşaat, 12 adedi proje aşamasındadır. 30 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.560 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı ve ana metal sanayidir.

Balıkesir Organize Sanayi Bölgesi :

- 562 hektar büyüklüğünde olup, 450 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2006 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 149 adet sanayi parselinin 118 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 73 adedi üretim, 34 adedi inşaat, 11 adedi proje aşamasındadır. 31 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 5.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri, fabrikasyon metal ürünleri imalatı ve ağaç-ağaç ürünleri imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 1.797 m3/gün dür.
- Proje için kullandırılan kredi 2014 yılı fiyatlarıyla 35.492.445.-TL'ye karşılık gelmektedir.
- Bölgenin Bakanlığımıza kredi borcu bulunmamaktadır.

Gönen Deri Organize Sanayi Bölgesi :

- 150 hektar büyüklüğündedir.
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Arıtması 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; toplam 54 adet sanayi parselinin 40 adedi tahsis edilmiştir. Tahsisi edilen parsellerin tamamı proje aşamasındadır.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Burhaniye Zeytin ve Zeytin Ürünleri İşleme İhtisas Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "50 hektar" olarak ve 200.000.-TL. ödenekle yer almaktadır.
- 317.244 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.

Bandırma Organize Sanayi Bölgesi (İlave alan):

- 2014 yılı Yatırım Programında "Hizmet binası" olarak ve 300.000.-TL. ödenekle yer almaktadır.
- 18/07/2013 tarihinde yer seçimi komisyon toplantısı yapılmıştır.
- 28/08/2013 tarih ve 3083 sayılı yazımızla ara talimat yazsı yazılmıştır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Balıkesir Ayvalık SS	250	250	0	100
2	Balıkesir Bandırma (III.Bölüm) SS	178	178	0	100
3	Balıkesir Bandırma (I+II) SS	400	400	0	100

4	Balıkesir Bigadiç SS	90	90	0	100
5	Balıkesir Edremit (Oto Sanatkarlar) SS	100	100	0	100
6	Balıkesir Gönen (Yeşil Gönen) SS	200	200	0	100
7	Balıkesir Merkez SS	910	910	0	100
Toplam		2.128	2.128	0	100

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Savaştepe Sarıbeyler Sanayi Sitesi:

- 06/01/2003 tarih ve 84 sayılı yazımızla yer seçiminin kesinleştiği ve bundan sonra yapılacak işlemlere dair talimat yazılmış olup,

Edremit (Güre) Sanayi Sitesi:

- 10/02/2006 tarih ve 882–884 sayılı yazımızla incelenen alanın içindeki çukur kısımda SS yapımı için gereken önlemlerin alınarak, ilgili kurumlardan görüş alınması ve Belediyesince değerlendirilmesi gerektiği hususu Valiliğine, Güre Belediye Başkanlığına ve Güre SS Yapı Kooperatifi Başkanlığına bildirilmiş olup,

7. İL SANAYİNİN GÜNCEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İstihdamın üzerindeki vergi ve sigorta yükleri azaltılmalıdır.
- Sanayide kullanılan enerji fiyatları azaltılmalıdır.
- Etkin bir ihracat teşvik sistemi oluşturulmalıdır

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON MİSYON VE STRATEJİLER

Güney Marmara Kalkınma Ajansı

Vizyon: Beşeri ve sosyal sermayesini geliştirmiş, girişimcilik ruhunu canlandırarak tarım ve turizm sektörlerinde küresel rekabet seviyesine ulaşmış, sanayisi katma değeri yüksek sektörler lehine gelişmiş; Kaz Dağları, Truva, Gelibolu, Manyas Kuş Cenneti gibi kültürel ve doğal zenginlikleriyle çevreye duyarlı kalkınmış, yaşanacak bölge.

Stratejik amaçlar:

- Rekabet edebilirliğin artırılması,
- Beşeri sermayenin ve sosyal yaşamın geliştirilmesi,
- Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasıdır.

Rekabet edebilirliğin artırılması amacı doğrultusunda belirlenen hedefler**:**

- Tarım sektörünün rekabetçi bir yapıya kavuşturulması,
- Turizm sektörünün rekabet gücünün artırılması,
- Girişimciliğin geliştirilmesi,
- Sınai ve ticari işletmelerin kurumsal yapılarının geliştirilmesi,
- Ulaşım yapısının ve lojistiğin güçlendirilmesi,
- Ar-Ge, yenilikçilik ve markalaşma bilincinin geliştirilmesi,
- Dış ticaretin geliştirilmesi,
- OSB'lerin etkinliklerinin artırılmasıdır.

Beşeri sermayenin ve sosyal yaşamın geliştirilmesi amacına yönelik olarak belirlenen hedefler:

- İnsan kaynaklarının bölgenin önceliklerine paralel kanallara yönlendirilmesi,
- Toplumsallaşmanın ve sosyal dayanışmanın geliştirilmesi,

- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi.

Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması amacına yönelik olarak belirlenen hedefler:

- Atık yönetimine ilişkin altyapı eksiklerinin giderilmesi,
- Çevre bilincinin yükseltilmesi ve bilgi birikimin artırılması,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması,
- Enerji verimliliğinin artırılması,
- Doğal risk faktörlerine karşı hazırlıklı olunmasıdır.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 7 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 3 proje desteklenmiştir.
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	1 girişimci desteklenmiştir.	

11 BİLECİK

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Bilecik ili dokumacılık, madencilik, ipekçilik gibi alanlarda üretim merkezi olma özelliğini koruyarak son çeyrek yüzyılda hızlı bir sanayileşme sürecine girmiştir. Limanlara ve büyük kent merkezlerine yakın olması, başta mermer ve kil yatakları olmak üzere hammadde kaynaklarına ve tarımsal ürün çeşitliliğine sahip olması, ili ekonomik cazibe ve yayılma merkezi durumuna getirmiştir.

İlin temel geçim kaynağı tarım, ormancılık ve hayvancılık olmakla birlikte son yıllarda içimizdeki sanayi tesislerindeki artışa bağlı olarak sanayi sektöründe çalışanların sayısında da önemli artışlar olmuştur.

Devlet tarafından verilen teşviklerden yararlanan işletmeler arasında, büyük ve orta ölçekli; toprak, makine-döküm, gıda, tekstil, ipek, mermer, kimya ve plastik sanayi işletmesi bulunmaktadır.

Bilecik'te mevcut sanayi işletmelerinin çoğunluğu il merkezi ve Bozüyük ilçe merkezinde bulunmaktadır. Bu işletmelerde 21.000 kişi istihdam edilmektedir.

Toprak sanayinde; seramik, yer karosu ve refrakter malzemeleri yapımında büyük bir aşama kaydedilmiştir. Bu sanayi kolunda kurulu bulunan işletmeler en fazla iş gücü istihdam eden sektör durumundadır.

Bilecik ili ipekçilik ve şerbetçiotu üretimi yönünden önemli bir potansiyele sahip olmasına karşın pazarlama sorunu nedeniyle eski canlılığını kaybetmiştir.

Orman ürünleri ve mobilya sanayi, kâğıt ve kâğıt ürünleri ve basım sanayi, kimya-petrol, kömür, kauçuk, plastik ürünleri sanayi ile ilgili olarak küçük ölçekli şirketler kurulmuştur.

İlde bulunan mermer, kil ve kaolen hammaddeleri dolayısıyla seramik ve mermercilik sektörü gelişmiştir. Ayrıca beyaz, gri ve yeşil renkli oniks mermerlerine rastlanmaktadır.

İşletilmesi henüz ekonomik bulunmayan kromit, magnezit ve antinomit yanında, önemli rezervlere sahip kuvars kumu, talk ve kum ocakları ilin diğer maden zenginlikleridir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

Gerek ilin sahip olduğu coğrafi konum, gerekse son yıllarda ülke ekonomisindeki iyileşmelere bağlı olarak özellikle ihracata yönelik özel sektör yatırımlarında artış görülmektedir.

İl metalik olmayan maden yatakları bakımından önemli ve zengin rezervlere sahiptir. Zengin mermer yataklarına bağlı olarak ilde mermercilik endüstrisi büyük bir oranda gelişme sağlamıştır. İlde çıkarılan mermerler ülkemiz doğal taş ihracatında, önemli bir yere sahiptir. Söz konusu mermerlerin bir kısmı çevre illerde kurulu fabrikalara sevk edilerek ve bir bölümü de ilde kurulu bulunan fabrikalarda işlenerek yurt içi ve yurt dışı pazarlara gönderilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Bilecik İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesi'nde, %17'si İç Anadolu Bölgesi'nde, %14'ü Ege Bölgesi'nde, %8'i Akdeniz Bölgesi'nde, %6'sı Karadeniz Bölgesi'nde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Bilecik ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 293' dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Marmara bölgesindeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5), Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b. Bilecik İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Bilecik ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı şöyledir:

% 34 Diğer madencilik ve taşocakçılığı ,
% 25 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 11 Gıda ürünleri imalatı,
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 4 Ana metal sanayi,
% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 3 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Ekipman İmalatı,
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Kağıt ve kağıt ürünlerin imalatı,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 1 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 1 Mobilya imalatı,
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı
% 2 Diğer (Diğer imalatlar, madeni yağ geri kazanımı)

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Bilecik ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 16.334'tür.

Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 36, çalışan sayısı 665'tir. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 96, çalışan sayısı 1.805'tir.

d. Genel Değerlendirme

Bilecik ilinde sanayide çalışanların, %43'ü diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %13'ü diğer madencilik ve taşocakçılığı sektörlerinde istihdam edilmektedir.

Sanayideki istihdamın % 80'i işçi, % 4'ü mühendistir.

Bilecik ilinde bulunan sanayi işletmelerinin % 27'si mikro ölçekli, % 47'si küçük ölçekli, %19'u orta ölçekli, % 7'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Eczacıbaşı Yapı Gereçleri Sanayi ve Ticaret Vitra Seramik Grubu Bozüyük Tesisleri
- Vitra Karo Sanayi ve Ticaret Bozüyük Fabrikası
- Porland Porselen Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Türk Demirdöküm Fabrikaları Bozüyük Tesisleri
- Ercan Seramik Sanayi Turizm ve Ticaret Bilecik Şubesi

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayinde yapılacak yatırımlar:

- Süt ve süt ürünleri üretimi,
- Et ve et ürünleri üretimi,
- Sebze ve meyve üretimi.

Tekstil sektöründe yapılacak yatırımlar:

- Hazır giyim üretimi,
- İp ve kumaş üretimi.

Madeni eşya sanayinde yapılacak yatırımlar:

- Hırdavat malzemeleri,
- Tıbbi aletler.

Alternatif yatırım konuları:

- Rüzgar enerjisi üretimi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Seracılık ve meyvecilik,
- Yem ve yem bitkileri üretimi,
- Soğuk hava depoları oluşturulması.

Hayvancılık sektöründe yapılacak yatırımlar:

- Besicilik,
- Et işleme tesisleri,
- Süt ve süt ürünleri tesisleri oluşturulması.

Orman ürünleri sanayinde yapılacak yatırımlar:

- Kapı ve pencere üretimi,
- Parke üretimi.

Madencilik sektöründe yapılacak yatırımlar:

- Daha verimli mermer yataklarının belirlenmesi ve işletilmesi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticaretine Konu Sektörler

- Seramik sektörü
- Mermer sektörü

İlin Dış Ticaretine Konu Olabilecek Sektörler

- Metal-makine sektörü
- Tarım ve gıda sektörü

Bilecik İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	37	46.961
2011	36	55.290
2012	47	92.193
2013	52	111.237
2014(Ocak-Temmuz)	42	41.142

Bilecik İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	39	131.676
2011	46	166.124
2012	50	149.110
2013	55	188.620
2014(Ocak-Temmuz)	44	81.190

6. BİLECİK İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri:

Bilecik ilinde 6 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %31'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Bilecik I. Organize Sanayi Bölgesi :

- 138 hektar büyüklüğündedir.
- 1993 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 43 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; hepsi üretime geçmiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.320 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, fabrikasyon metal ürünleri ve gıda ürünleri imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 5.500 m3/gün dür.

Pazaryeri Organize Sanayi Bölgesi :

- 100 hektar büyüklüğündedir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 28 adet sanayi parselinin 7 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 3 adedi üretim, 3 adedi inşaat, 1 adedi proje aşamasındadır. 21 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 420 kişi istihdam edilmektedir.

Osmaneli Organize Sanayi Bölgesi :

- 100 hektar büyüklüğündedir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 17 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 10 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 30 kişi istihdam edilmektedir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Bilecik Bozüyük Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "524 hektar" olarak ve 8.500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 100 hektarlık I. etap altyapı inşaatı tamamlanmıştır.
- II. Etap altyapı yapım işi tahmini keşif bedeli 2012 yılı BF ile 17.386.100.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %23'dür.

- Bölgedeki; 84 adet sanayi parselinin 35 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 14 adedi üretim, 6 adedi inşaat, 15 adedi proje aşamasındadır. 49 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 970 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ağaç-ağaç ürünleri ve mantar ürünleri, tekstil ürünlerinin imalatı ve mobilya sanayidir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeri

Bilecik II Organize Sanayi Bölgesi :

- 420 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 25 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 20 adedi üretim, 3 adedi inşaat, 2 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.190 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, tekstil ürünlerinin imalatı ve ana metal sanayidir.

Osmaneli Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):

- Komisyon sonrası kurum görüşleri tamamlanmış olup, Mevcut OSB'nin kuzey ve kuzeydoğu yönü Selilimye Köyü Aktopraklar mevkiindeki yaklaşık 165 hektarlık alan için 18/07/2006 tarih ve 7195–7201 sayılı yazımızla yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Söğüt Organize Sanayi Bölgesi :

- 97 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 41 adet sanayi parselinin 4 adedi tahsis edilmiş olup, proje aşamasındadır. 37 adet parsel tahsis edilmemiştir.

b.Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Bilecik Bozüyük SS	38	38	0	100
2	Bilecik Bozüyük (II. Bölüm) SS	200	200	0	100
3	Bilecik Merkez SS	87	87	0	100
Toplam		325	325	0	100

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Mevcut kurulu kapasitenin kullanılmayan bölümünün ekonomiye kazandırılması için fabrikaların teşvik kapsamına alınması gerekmektedir.
- Söğüt, Osmaneli ve Pazaryeri OSB'lerindeki alt yapı sorunlarının bir an önce tamamlanarak, Bilecik ilinde yapılacak yatırımların tek bir merkezden yönlendirilmesi ve yatırım için yurt içi ve yurt dışı fuarlarda tanıtımının yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- Nitelikli işgücü ve istihdam sorununa çözüm olarak; mesleki ve teknik eğitim, il ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırılıp geliştirilerek iş gücü niteliğinin artırılmalıdır. Mesleki eğitim ve

işveren entegrasyonu sağlanmalı; staj, uygulamalı eğitim, ortak uygulama merkezleri alanları ile istihdam garantili kursların sayısı arttırılmalıdır.

- İşletmelerde kurumsallaşmanın sağlanmasına yönelik olarak; kurumsal kaynak planlaması, sertifika(ISO, 9001, iş güvenliği vb.) alımlarının teşvik edilmesi ve verimlilik sistemlerinin kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.
- Sanayi işletmelerinde, Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmaları arttırılmalıdır. Kuruluşların işbirliği etkinliği, yeni oluşumların sayısı ile endüstriyel tasarım, faydalı model ve patent sayısının artırılmasına yönelik firmalara bilinç oluşturulması için gerekli eğitimler verilmelidir.
- Girişimciliğe yönelik finansal kaynaklara ulaşımı kolaylaştırmak için teknik destek verilmesi (AB destekleri, TÜBİTAK destekleri, hibe programları gibi) ve markalaşmaya yönelik eğitim, danışmanlık ve tanıtım faaliyetlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Üniversite-sanayi işbirliği için uygun ortam sağlanması yönünde çalışmalar devam etmektedir.
- Taşımacılığın ağırlıklı olarak karayolu ağına yüklenmesi, taşıma türleri arasında dengesiz ve verimsiz bir ulaşım sisteminin oluşmasına sebep olmaktadır. Karayolu, demiryolu, denizyolu (limanlar) ve havayolu arasında entegrasyon sağlanmalı ve ilde kurulacak olan lojistik köy projesi hızlandırılmalıdır.
- Katı atık bertaraf ve depolama sistemlerinin iyileştirilmesi, geri kazanımın yaygınlaştırılması, çevreye duyarlı sanayi yapısı oluşturulması ve yenilenebilir enerji potansiyelinin kullanılması gerekmektedir.
- Aynı sektör grubunda faaliyet gösteren tesislerin yer aldığı OSB'lerin kurulması, sanayinin sektörel olarak dağılımını toplulaştıracak ve kaynakların verimli olarak kullanılmasını sağlayacaktır. Ayrıca görüntü ve çevre kirliliğini en aza indirgeyerek yatırımların homojen olarak dağılımını sağlayacaktır.

2013 Yılı Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayisinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

Üniversite -sanayi işbirliğinin sağlanması konusunda;

- Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarınca sağlanan Ar-Ge hibe ve destek programlarının tanıtım çalışmaları kapsamında, İl Müdürlüğümüz ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Bilecik İli Genç Girişimciler Kurulu tarafından 19 Haziran 2013 tarihinde Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası Konferans Salonu' nda "Üniversite Sanayi İş Birliği Kapsamında SAN TEZ ve Girişimcilik" konulu konferans gerçekleştirilmiştir.
- Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi(ETGB) ile birlikte Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi kampus sınırları içerisinde ETGB ek alanı oluşturma çalışmalarını yürütmektedir, sonuç aşamasına gelinmiştir.
- 10 Aralık 2013'te Bilecik'te 1'inci Organize Sanayi Bölgesi (OSB) ve Şeyh Edebali Üniversitesi iş birliğiyle"Üniversite Sanayi İşbirliği Derneği" (ÜSİD) kurulmuştur. Derneğin amacı; Bilecik bölgesinde Üniversite-Sanayi işbirliğini geliştirmek üzere görüş alışverişinde bulunmak, etkin ve verimli bir biçimde yürütülmesini sağlamak için öneriler geliştirmek, bu önerilerin gerçekleştirilmesi yönünde çaba sarfetmek ve gerekli girişimlerde bulunmak, üniversite sanayi işbirliği kültürünün yayılmasına, gelişimine katkı sağlayacak yapıların kurulmasına yardımcı olmak veya öncülük etmek ve teknolojinin ticarileşmesi sürecini destekleyecek akademik, araştırmalara destek sağlayarak sanayici ve işadamlarının girişimci yönlerini geliştirmek, bölgesel gelişmişlik farklılıklarının giderilerek dengeli bir kalkınmanın sağlanması yönünde çaba göstererek bölgesel ve sektörel planlama çalışmaları yapılmasına destek olmaktır."

Ar-Ge bilgi eksikliği konusunda; üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi için Bakanlığımız ve ilgili Kuruluşlar tarafından sağlanan Ar-Ge hibe ve desteklerinin tanıtılması amacıyla 26 Aralık

2012 tarihinde yapılan toplantıdaki bilgilendirmelere olan ilgi ve talep üzerine bir tanıtım kitapçığı basılarak; girişimcilere, akademisyenlere ve sanayicilere ulaştırılmıştır.

Girişimcilik kültürünün geliştirilmesi konusunda; Bozüyük Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ve TOBB Bilecik Genç Girişimciler Kurulu işbirliğiyle 18-24 kasım 2013 tarihleri arasında Global Girişimcilik Haftası düzenlenmiştir.

Sürdürülebilir sanayi ve enerji bilinç eksikliği konusunda;
- İl Müdürlüğümüzce Bursa-Eskişehir-Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA) 2012 Mali Destek Programı kapsamında "Sürdürülebilir Sanayi" konusunu görüşmek amacıyla 4 Şubat 2013 tarihinde bir toplantı yapılmıştır. Toplantıya Bilecik İl Özel İdaresi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA) Bilecik Yatırım Destek Ofisi Koordinatörlüğü, Bilecik Belediye Başkanlığı ile Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığından temsilciler katılmıştır.

Toplantı sonucunda;
- İlde sanayi kaynaklı en büyük çevresel sorunun mermer atıklarının yarattığı çevre kirliliği olduğu,
- İl faaliyeti bitmiş mermer ocağı bulunmadığı için bu bölgelerde rehabilite çalışmaları yapılamayacağı, görüntü kirliliği için bu noktada bir çözüm bulunamadığı,
- Değerlendirilemeyen veya değerlendirme maliyeti yüksek olan atıkların toplanabileceği, belediyeler tarafından kurulacak bir inert atık sahasının kurulabileceği,
- Değerlendirilebilen mermer atıklarının ise çeşitli alanlarda değerlendirilerek ekonomiye geri kazandırılabileceği,
- Mermer atıklarının çimento üretimi; mermerit, seramik, ytong malzemesi; cam üretimi, yol zemini vb. alanlarda kullanılabileceği,
- Belirlenecek bir pilot bölgede mikronize öğütme tesisi kurularak mermer atıklarının değerlendirilmesinin sağlanması ve çeşitli sektörlerin kullanımına sunulabileceği,
- Bu öğütülmüş mermer atıklarının çimento, seramik, inşaat malzemesi üreten, cam üretimi yapan işletmeler tarafından kullanılabileceği,
- Mermer atıklarının bileşenlerinin Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Merkez Araştırma Laboratuvarı'nda analiz edilebilecek imkanların bulunduğu,
- Bu atık değerlendirme çalışması için öncelikle fizibilite çalışması yapılması, kurumlar arası iş birliği kurulması gerektiği, bunun zaman isteyen bir süreç olduğu, eldeki bilgilerin tekrar değerlendirilmesinin gerektiği ortaya çıkmıştır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Bursa-Eskişehir-Bilecik Kalkınma Ajansı

Vizyon:Bölgesinde sürdürülebilir kalkınmaya öncülük ederek ulusal kalkınma vizyonuna katkı sağlayan, bölgesel kalkınmada ulusal ve uluslararası alanda tanınan, saygın ve etkin bir kurum olmak.

Misyon:Bölgesinde sürdürülebilir kalkınmayı hızlandırmak ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla, yerel düzeyde işbirlikleri geliştirip koordinasyon sağlayarak bölgesel kalkınmayı planlamak, yönlendirmek ve desteklemek.

Strateji : Yaşayan tarihi, kültürü ve doğasıyla turizmde çekim merkezi; girişimci ruhuyla lider; yenilikçi ve bilgi odaklı sanayi ve tarımıyla Avrupa'nın en rekabetçi üretim merkezi; çevreye ve insana duyarlı müreffeh bir bölge ile bölgedeki potansiyelin en üst düzeyde harekete geçirilmesi hedeflenmektedir.

Bölgenin sahip olduğu rekabet gücünü küresel gelişmeler ekseninde ulusal düzeyden uluslararası düzeye taşırken, sosyal ve çevresel bileşenleri de göz ardı etmeyen sürdürülebilir bir kalkınma hedefi benimsenmektedir.
Gelişme eksenleri 6 başlık altında belirlenmiştir:

1. Sanayide Verimlilik ve Rekabetçilik
2. Tarımda Verimlilik ve Kırsal Kalkınma
3. Turizmde Çeşitlilik
4. Sosyal Kalkınma ve İstihdam
5. Sürdürülebilir Çevre ve Enerji
6. Ulaşım ve Lojistik

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
Ar-Ge Merkezleri	2 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verilmiştir.	

12 BİNGÖL

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Bingöl ilinin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Sanayi sektöründe önemli ve büyük ölçekli tesis bulunmamaktadır. Atölye tipi sanayi faaliyeti hakimdir.

İlde sanayi oldukça düşük yoğunlukta gelişmektedir. Ancak yeni teşvik kararının yayımlaması ile birlikte, profesyonel anlamda yatırım yapmak isteyen girişimci sayısında artış olmuştur. İlin coğrafi şartları göz önünde bulundurulduğunda yatırımcıya yer tahsis etme konusunda sıkıntı yaşandığı gözlenmektedir.

Bingöl ilinde tarıma dayalı sanayinin farklı dallarında toplam 21 işyerinde 334 kişiye istihdam sağlanmaktadır. Ayrıca bal üretiminde önemli bir potansiyele olmasına karşın üretim istenilen düzeye ulaşamamıştır.

Maden, taş ocakları ve yapı elemanları sektörlerinde toplam 30 işyerinde 1278 kişiye istihdam sağlanmaktadır.

Diğer sektörlerde ise toplam 9 işyerinde 237 kişi istihdam edilmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Bingöl, coğrafi konum itibariyle bölge illerinin merkezi konumunda bulunması nedeniyle önemli bir ticari avantaja sahiptir. Çevre illerin büyük bir kesimi ticari ilişkilerini Bingöl ili üzerinden sağlamaktadır.

Bingöl'de ticaret, küçük esnaf veya işletmelerden meydana gelen, ağırlıklı olarak tarımsal ve hayvansal ürünler, gıda maddeleri, giyim, ev araç ve gereçleri, inşaat malzemeleri ile diğer tüketim mallarının alım ve satımlarının yapıldığı bir yapı arz etmektedir.

İlde üniversitenin açılması, yeni ticari alanların oluşması gereksinimi doğurmuştur.

Hayvancılık sektöründe dünya çapında bir işletmenin ilde yatırım kararı almış olması, il ticaretine önemli bir katkı sağlayacaktır.

Dikme Köyü'nde inşaatına başlanmış olan kayak merkezi, il turizmine katkı sağlayacağı gibi ticarete de canlılık getirecektir. Ilıcalar Beldesi'nde bulunan şifalı kaplıcalara, Bingöl Üniversitesi tarafında yapılacak yatırım ile hem ilin tanıtımı sağlanacak hem de ticaret artacaktır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Bingöl İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Bingöl ilinde sanayi siciline kayıtlı işletmesi sayısı 78'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.05'lik bir oran ile sanayisi gelişmemiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla; Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Muş(%2), Ardahan(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1) ve Tunceli(%1) olarak görülmektedir.

b.Bingöl İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Bingöl ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, %31 gıda ürünleri imalatı, %18 diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı %14 diğer madencilik taşocakçılığı, sektörleri yer almaktadır.

Diğerleri sırasıyla;

% 5 Ana metal sanayi,
% 4 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 4 Kauçuk plastik ve ürünleri imalatı,
% 4 Mobilya İmalatı,
% 3 Metal Cevherleri Madenciliği,
% 3 Tekstil ürünleri imalatı,
% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 3 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 3 Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi dağıtımı
% 1 İçecek İmalatı,
% 1 Deri ve İlgili Ürünlerin İmalatı,
% 1 Kağıt ve Kağıt Ürünlerinin İmalatı,
% 1 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı(Makine ve Teçhizatı Hariç)

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Bingöl ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 1.526'dır. Ar-Ge birimi olan firma sayısı 5, çalışan sayısı 76'dır.

d.Genel Değerlendirme

Bingöl ilinde yerel hammadde kaynaklarına dayalı bir sanayi yapılanması görülmektedir. Sanayi işletmelerinin %59'u diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %16'sı gıda ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayi işletmelerindeki istihdamın %82'si işçi, % 3'ü mühendistir.

Bingöl ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %36'sı mikro ölçekli, %53'ü küçük ölçekli, %9'u orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Özaltın İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş
- Bingençtuğ Tuğla Kiremit ve Benzeri İnşaat Malzemeleri A.Ş
- Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü Bingöl Kombinası Müdürlüğü A.Ş
- EÜAŞ Özlüce Hidro Elektrik Santrali A.Ş
- Binler Tekstil Gıda İnşaat Hayvancılık Turizm Yakıt Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Beton santralleri, kaya ocağı işletmeciliği, kum yıkama eleme tesisleri, tuğla fabrikası, bims fabrikası, beton boru fabrikaları, parke fabrikaları, karo imalatları, kaliteli asfalt üretimi için BSK (sıcak asfalt) fabrikası, gıda fabrikaları, reçel fabrikası, kuru gıda fabrikaları, alüminyum işleme tesisi, sac üretim fabrikası, un fabrikası, yem fabrikası, tekstil atölyesi gibi yatırımlar bulunmaktadır.

Son yıllarda kaliteli bal üretimi artmış, çevre illere ve yurt dışına ihracat yapılmaya başlanmıştır.

Kiğı Barajı, Yayladere Barajı, Kiğı, Kalehan-1, Kalehan-2, Peri Suyu, Uzunsavat Barajı ve Kumdere gibi tamamlanmış ve devam eden HES projeleri bulunmaktadır.

Ilıcalar'da yapılması planlanan termal otel, sağlık merkezi ve Turizm-Otelcilik Meslek Yüksekokulu turizm sektörüne katkı sağlayacaktır.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Seramik üretimi,
- Termik santral yatırımı,
- Tekstil sektörü
- Çimento fabrikası ve alçı fabrikası yatırımları,
- Mermer ocakları,
- Demir madeninin işlenmesi,
- Hayvancılık,
- Tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi,
- Seracılık,
- Meyve suyu (konsantre) üretim tesisleri,
- Reçel ve marmelat üretim tesisleri,
- Bisküvi ve gofret üretim tesisleri,
- Karma yem üretim tesisleri,
- Entegre süt işleme tesisleri,
- Entegre et işleme tesisleri,
- Alternatif arıcılık ürünlerine yönelik tesisler,
- Kaplıca suyu ve maden suyu gibi doğal kaynakların işlenmesine yönelik yatırımlar,
- Yapı malzemeleri ve mobilya sektörleri.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Suudi Arabistan'a mermer, Almanya'ya bal ve Gürcistan'a manganez madeni ihraç edilmektedir.

Bingöl İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	6	6.254
2011	6	4.917
2012	6	7.350
2013	6	10.657
2014(Ocak-Temmuz)	7	4.455

Bingöl İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 Usd)
2010	4	1.003
2011	5	933
2012	8	1.429
2013	7	1.015
2014(Ocak-Temmuz)	5	595

6. BİNGÖL İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Bingöl ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %51'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Merkez I Organize Sanayi Bölgesi (DAP) :

- 76 hektar büyüklüğündedir.
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 45 adet sanayi parselinin 44 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 16 adedi üretim, 7 adedi inşaat, 21 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 430 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, fabrikasyon ürünleri imalatı ve tekstil ürünleri imalatı sanayidir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Bingöl Merkez SS	154	154	0	100
2	Bingöl Merkez (II.Bölüm) SS	127	127	0	100
3	Bingöl Solhan SS (DAP)	50	41	9	82
4	Bingöl Genç SS	-	-	-	-
Toplam		331	322	9	97

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İş gücünün niteliğini geliştirmeye yönelik teorik ve pratik eğitim programlarının yapılması,
- Yeni istihdam alanları oluşturacak yatırımların yapılması,
- Kamu, özel sektör, üniversite ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi,
- Yeni sanayi bölgelerinin oluşturulması ve OSB, KSS altyapı eksikliklerinin giderilmesi,
- İşbirliği, yenilikçilik ve Ar-Ge faaliyetlerinin artırılması,
- Ulaşım ve lojistik olanaklarının geliştirilmesi,
- Özellikle büyük firmaların ihracata yönlendirilmesi, bu konuda danışmanlık hizmetlerinin yürütülmesi,
- Öne çıkan ürünlerinin markalaşması üzerine çalışılması,
- Sosyal olanakların artırılması ve göçün önlenmesi,
- Tanıtım, reklam ve pazarlama gibi konularda işletmelere eğitim ve destek verilmesi gerekmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Fırat Kalkınma Ajansı

Vizyon: Girişimci ve yenilikçi yaklaşımlarla, kaynaklarını etkin ve çevreye duyarlı biçimde kullanan; istihdam imkanlarını geliştiren; eğitim, turizm, tarım gibi öncelikli sektörlerde ve sosyal yaşam alanlarında tercih edilen bir bölge olmak.

Misyon: Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek için gereken plan, program ve araçları hazırlayarak paydaşlarıyla birlikte uygulamaktır.

Stratejik Amaçlar ve Temel Hedefler:

1. Sosyal yapının ve beşeri sermayenin güçlendirilmesi
- İstihdamın artırılması,
- Dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin artırılması,
- Toplumsal dayanışmanın ve işbirliği kültürünün geliştirilmesi,
- Eğitim düzeyinin yükseltilmesi.

2. Tarım ve gıda sektörlerinin geliştirilmesi
- Verimliliğin artırılması,
- Ürün değerinin artırılması,
- İşbirliğinin geliştirilmesi.

3. Sanayi ve hizmet sektörlerinin geliştirilmesi
- İşletmelerin pazarlama ve satış yeteneklerinin artırılması,
- Sanayi bölgelerinin altyapılarının geliştirilmesi,
- Verimliliğin ve katma değerin artırılması,
- Turizmin geliştirilmesi.

4. Teknik altyapının geliştirilmesi
- Ulaşım altyapısının geliştirilmesi,
- Doğalgaz ve atık su arıtma altyapılarının geliştirilmesi.

5. Kırsal kesimde yaşam kalitesinin artırılması
- Kırsal alanda ekonomik gelişimin sağlanması,
- Kırsal alanda teknik altyapının iyileştirilmesi,
- Sosyal olanakların geliştirilmesi.

6. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması
- Çevrenin korunması,
- Bölgedeki doğal kaynakların verimli kullanılması,
- Enerji üretim kaynaklarının çeşitlendirilmesi,
- Afet yönetiminin güçlendirilmesi.

13 BİTLİS

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Bitlis ili sanayi sektöründe; gıda ürünleri ve içecek imalatı, madencilik ve taş ocakçılığı ve bitkisel üretim ilk sıralarda yer almaktadır. Söz konusu sektörlerde üretim yapan toplam 31 firma bulunmaktadır. Bunların 15 adedi tüketim malları , 4 adedi ara malı , 3 adedi yatırım malı ve 9 adedi de diğer sanayi malları üretim alanlarında faaliyet göstermektedir.

Bitlis maden yatakları bakımından zengin bir ilimizdir. Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün il ve yakın çevresinde yaptığı çalışmalar sonucunda, önemli endüstriyel hammadde ile metalik maden yatak ve zuhurları ortaya çıkarılmıştır. İlde belirlenmiş endüstriyel hammadde kaynakları başta pomza, perlit ve çimento hammaddeleri olmak üzere, disten, fosfat, kuvarsit ve grafittir. Bitlis ili bulunduğu jeolojik yapısı gereği ve volkanik bir alan üzerinde kurulu olması nedeniyle özellikle perlit ve pomza yatakları bakımından önemli potansiyele sahiptir.

İldeki mobilya ve ahşap sanayi, genelde çok sayıda küçük ölçekli aile işletmesinden oluşmaktadır. Bu işletmeler düşük kapasite kullanım oranları ile verimsiz çalıştıklarından üretim maliyetleri yüksektir. Mobilya sanayi son dönemlerde hızlı bir dönüşüm geçirerek eskiye oranla daha fazla bilgi ve sermaye yoğun bir sektör olma yolunda ilerlemektedir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

İlde, Bitlis Ticaret ve Sanayi Odası ve Tatvan Ticaret ve Sanayi Odası bulunmaktadır. İl genelinde 67 Adet Anonim Şirket ve 703 Adet Limited Şirketfaaliyet göstermektedir. İlde Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğine bağlı 12 Adet oda bulunmaktadır.

Bitlis ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre 81 il içersinde Bitlis 76. Sırada olup, 2012 yılı işsizlik oranı %9,2 dir. İşgücüne katılım oranı ise %50 dir.

İlde orta büyüklükte sayılabilecek nitelikte bir kaç firma haricinde tüm işletmeler mikro ölçeklidir. Mevcut orta büyüklükteki işletmeler et ürünleri işleme, süt işleme, yapı malzemeleri üretimi, tekstil gibi sektörlerde faaliyet göstermektedir.

Bitlis'te endüstriyel bitkilerde ön plana çıkan ürünler tütün, şeker pancarı, patates ve cevizdir. İlde et ve süt üretiminin yanında bal üretimi de yapılmaktadır. İl topraklarının %44'ünün çayır-mera alanlarıyla kaplı olması, kaba yem ihtiyacının karşılanması bakımından hayvan yetiştiriciliği için bir avantajdır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Bitlis İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Bitlis ilinde sanayi siciline kayıtlı işletmesi sayısı 61' dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.05'lik bir oran ile sanayisi gelişmemiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla; Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3),

Bitlis(%3), Muş(%2), Ardahan(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1) ve Tunceli(%1) olarak görülmektedir.

b.Bitlis İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Bitlis ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında; % 23 diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı gıda ürünleri imalatı % 20, diğer madencilik ve taş ocakçılığı % 15 sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğerleri sırasıyla;

% 10 Giyim Eşyası İmalatı;Kürkün İşlenmesi ve Boyanması,
% 6 Kauçuk plastik ve ürünlerin imalatı,
% 6 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 6 Mobilya imalatı,
% 3 İçeçek imalatı,
% 3 Kimyasalların ve kimyasal ürürnlerin imalatı.
% 3 Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı(Makine ve Teçhizatı Hariç)
% 3 Tekstil Ürünleri İmalatı,
% 2 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Bitlis ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı toplam 774'tür. Ar-Ge birimi bulunan sanayi işletmesi sayısı ve çalışan sayısı 3'tür. Kalite kontrol birimi bulunan sanayi işletmesi sayısı 11, çalışan sayısı 14'tür.

d.Genel Değerlendirme

Bitlis ilinde sanayi, yerel hammadde kaynaklarına uygun bir gelişme göstermiştir. Sanayide çalışanların %57'si diğer metalik olmayan minerallerin imalatında, %21'i gıda ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %85'i işçi, %4'ü ise mühendistir.

Bitlis ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %40'ı mikro ölçekli, %50'si küçük ölçekli, %10'u ise orta ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Mermer Petrol Ürünleri Kaynaksu ve Şişeleme İnşaat Nakliye Taah.
- Hacıbaba Temizlik Gıda İnş. Elkt. San. ve Tic. Ltd. Şti
- Gençpolat Orman Ürünleri ve Mermer San. Tic. Ltd. Şti
- Adabağ Yapı Sanayi A.Ş.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIMLAR

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Taş işlemeciliği ve mermer imalatı.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar: Et ve süt ürünleri üretim tesisi .
- Madencilik sektöründe yapılabilecek yatırımlar : Pomza taşı üretim tesisi, mermer işleme tesisi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Bitlis İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Yapan Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	9	3.417

2011	5	2.333
2012	8	2.528
2013	9	6.553
2014(Ocak-Temmuz)	8	3.086

Bitlis İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Yapan Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	7	1.136
2011	13	8.709
2012	17	6.039
2013	16	2.265
2014(Ocak-Temmuz)	12	2.002

6. BİTLİS İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri:

Bitlis ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %0'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Bitlis Organize Sanayi Bölgesi :

- Bölge 207 hektar büyüklüğünde olup 59 hektarı kredilendirilmiştir.
- 55 hektarı 2013 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede 55 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Bitlis Ahlat SS	70	45	25	64
2	Bitlis Ahlat (Selçuklu) SS	50	45	5	90
3	Bitlis Merkez SS	76	48	28	63
4	Bitlis Tatvan SS	120	120	0	100
5	Bitlis Güroymak	61	-	61	0
Toplam		377	258	119	68

Devam Eden Sanayi Siteleri

Hizan Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "80 işyeri, altyapı" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 55 dönümlük alanın sanayi sitesi olarak uygun görüldüğü 31/05/2002 tarih ve 7679 sayılı yazımızla Kooperatif Başkanlığına bildirilmiştir.

- 80 kişilik genel üye listesi 08/07/2013 tarih ve 1695 sayılı Bakanlığımıza intikal etmiştir.
- Proje çalışmalarına başlanılmıştır.

7. İL SANAYİNİN GÜNCEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Organize Sanayi Bölgesi'nin bir an önce üst yapılarının tamamlanarak işletmecilere verilmesi gerekmektedir.
- Üniversite-Sanayi işbirliğinin sağlanabilmesi için üniversiteler ile protokol yapılmalıdır.
- İlde sanayi işletmelerinin Ar-Ge konusundaki bilgi eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir. Ayrıca işletmelerin ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilmeleri için Ar-Ge faaliyetlerine hız kazandırılmalıdır.
- Şirketlerin rekabet gücünü artırmak için marka bir hedef haline getirmeli ve tanıtım noktasında markalaşmanın önemli olduğu bilinci oluşturulmalıdır.
- İlde, KOSGEB'in ivedilikle kurulması ve girişimcilerin bilgilendirilerek desteklerden faydalanmalarının sağlanması gerekmektedir
- Yeni bir arazi tespit edilerek, hem Bitlis il merkezine, hem de Tatvan ilçesine hitap edecek yeni bir KSS kurulması gerekmektedir.
- İlin lokomotif sektörü olan bims (briket) imalatçılarına yeni bir faaliyet alanı tahsis edilmelidir.
- Elektrik kesintileri ve kayıplar, sanayi işletmelerinin verimli bir şeklide çalışmasını engellemektedir. Elektrik dağıtım şebekesinin bölgenin coğrafi şartlarına ve ihtiyacına cevap verebilecek şekilde yenilenmesi gerekmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı:
Vizyon: Yer altı ve yer üstü zenginlikleri ile beşeri sermayesini katılımcı bir anlayışla harekete geçirerek, 2023 yılında sosyal ve ekonomik refahını ülke ortalamasının üzerine çıkarmış ve bu refahtan her bireyin adil bir şekilde faydalandığı, doğayla barışık bir bölge olmaktır.
Misyon: Bölgesinde yerel potansiyelleri, kaynakları ve imkânları katılımcı bir yaklaşımla harekete geçirerek sürdürülebilir bir kalkınmayı sağlamaktır.

14 BOLU

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Bolu ili ekonomisinde tarım, ticaret, sanayi ve hizmetler sektörleri ön plana çıkmaktadır. Tarımsal faaliyetlerin büyük bir bölümünü hayvancılık oluşturmaktadır. Hayvansal üretim içerisinde kanatlı hayvancılık sektörü, en önemli faaliyet alanıdır. Mevcut sanayi yapısı içinde en büyük paya sahip olan sektör, yine tarıma dayalı nitelikteki kanatlı hayvancılık ve beyaz et endüstrisidir. Türkiye beyaz et üretiminin yaklaşık % 30'u Bolu'dan sağlanmaktadır.

İl sanayinde önemli bir yere sahip olan ağaç işleri ve orman ürünleri sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlar, kent merkezindeki Organize Sanayi Bölgesi'nde yoğunlaşmış durumdadır. Mudurnu ve Mengen ilçelerinde de büyük çaplı üretim yapan kuruluşlar bulunmaktadır.

Saçaklı metal sanayi olarak adlandırılan sanayi sektöründe, fırın üretimi yapan Arçelik A.Ş. ve yan kuruluşları ilde faaliyet göstermektedir. Söz konusu sektör, dumansız sanayi niteliğiyle çevreyle barışık bir sektördür.

Gerede ilçesinde yerleşik, güçlü bir deri sanayi sektörü bulunmaktadır. 130 dolayında üretici kuruluşun faaliyet gösterdiği sektörde, 3.000 kişiye istihdam olanağı sağlanmaktadır.

İlde; tekstil, cam, çimento, beton üretimi yapan kuruluşlar da bulunmaktadır.

İlin sanayi ürünleri; beyaz eşya, metalden mamul eşya, parça ve makine, sunta, suntalam, MDF, kereste, mobilya, palet, parke, laminat, tekstil, deri ve hazır giyim ürünleri, beyaz et ve hindi eti, cam ve temperli cam, çimento, beton, gıda maddeleri ve süt ürünleridir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Bolu ilinin ticaret sektöründe avantajlı olduğu hususlar;

- İstanbul ve Ankara arasında bulunması, coğrafi konumu, pazarlara ve limanlara yakınlığı dolayısıyla ulaşım ve nakliye kolaylığı,
- Orman ürünleri sanayinin gelişimi için elverişli bir ortam sunması,
- Gerede ilçesinde deri ve deri ürünleri sanayisinde gelişmiş yapı,
- Eğitimli ve dinamik bir nüfusun varlığı,
- Nitelik itibariyle sanayi sektörünün çevreye duyarlı bir yapıda olması,
- İhracat-ithalat oranının ihracat lehine fazla vermesi,
- Elginkan Vakfı Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi'nin Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyetine devam ediyor olması,
- Kent merkezinde 1, Gerede İlçesinde 2, Yeniçağa ilçesinde 1 olmak üzere 4 adet Organize Sanayi Bölgesi'nin varlığı,
- Sanayi yapılanmasının kent merkezi dışında yerleşmiş bulunması,
- Yaşanan ekonomik krize rağmen kapanan işletme sayısının yok denecek kadar az olması,
- Yeni teşvik paketinin getirdiği olanaklara rağmen ilin sanayi yapısını koruması,
- Doğalgaz kullanımının başlamasıyla birlikte enerji maliyetlerinde yaşanan iyileşme,
- Abant İzzet Baysal Üniversitesi bünyesinde TEKMER'in faaliyete geçirilmesi ve Teknopark'ın kurulması olarak sıralanabilir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Bolu İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Bolu ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 358'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.5'lik bir oran ile sanayisi gelişmekte olan iller arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır**.** Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4), Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Bolu ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, %34 deri ve ilgili ürünlerin imalatı, %16 gıda ürünleri imalatı, %9 ağaç ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç) sektörlerinin ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörler takip etmektedir:

% 6 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizatı hariç),
% 5 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 5 Tekstil ürünleri imalatı,
% 4 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 4 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 4 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekip.imalatı,
% 2 Kömür ve linyit madenciliği,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 1 Bilgisayarların,Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı,
% 1 Mobilya İmalatı

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Bolu ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 15.337'dir. Ar-Ge birimi olan firma sayısı 24, çalışan sayısı 108'dir.

d.Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların, %35'i gıda ürünleri imalatı %15'i elektrikli teçhizat imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %86'sı işçi, %3'ü mühendistir.

Bolu ilinde bulunan sanayi işletmelerinin % 52 si mikro ölçekli, % 35 i küçük ölçekli, %10'u orta ölçekli, %3'ü büyük ölçekli işletmelerdir

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler

- Arçelik AŞ. Bolu Pişirici ve Isıtıcı Cihazlar İşletmesi
- Beypi Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Er Piliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Jeo-termal seracılık, jeo-termal enerji kaynaklarının değerlendirilmesi,

- Torf üretimi,
- Mantar yetiştiriciliği,
- Tavuk besi çiftliklerinin modernizasyonu,
- Meyve ve sebze paketleme tesisi,
- Dağ ve yayla turizmi,
- Kongre turizmi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:
- Meyve ve sebze üretimi,
- Patates cipsi ve mısır çerezi üretimi-nişasta, patates unu üretimi,
- Et kombinası.

Tarım sektörüne yönelik yatırımlar :
- Tarım araçları ve gübre üretim tesisleri kurulması.

Deri sanayinde yapılabilecek yatırımlar:
- Deri ve suni deri terlik üretim tesisi,
- Ayakkabı ve sandalet üretim tesisi,
- Deri çanta, kemer üretim tesisi,
- Deri atıklarından boncuk tutkal üretim tesisi,
- Deri hazır giyim imalatı tesisi,

Orman ürünleri sanayinde yapılabilecek yatırımlar:
- Ağaç vidası,
- Sunta vidası imalatı tesisi,
- İnşaat sektörü,
- Mıcır üretim tesisi.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri : Gıda, metal, orman, tekstil, elektrik cihazları, cam, deri ,kimya, plastik ve toprak ürünleri sanayi oluşturmaktadır.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli : İlin 2012 yılı sektör bazında ihracat rakamlarına göre ; % 57 ile makine ve madeni eşya, % 18 ile gıda, % 10 ile tekstil, % 7 ile orman ürünleri ve % 3 ile cam ürünleri sanayi ilk sıralarda yer almaktadır.

Bolu İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	53	53.861
2011	63	90.754
2012	66	99.645
2013	75	153.825
2014(Ocak-Temmuz)	68	106.506

Bolu İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	99	114.592
2011	106	144.169

2012	95	179.394
2013	103	203.729
2014(Ocak-Temmuz)	67	121.250

6.BOLU İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Bolu ilinde 4 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %71, ihtisas OSB'lerde %0'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Bolu Karma ve Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi :

- 149 hektar büyüklüğünde olup, 139 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 60 hektarlık kısmı 1993 yılında, 79 hektarlık 2011 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 86 adet sanayi parselinin, 67 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 56 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 6 adedi proje aşamasındadır. 19 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.560 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ağaç-ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı ve elektrikli teçhizat imalatı sanayidir.

Gerede Organize Sanayi Bölgesi :

- 71 hektar büyüklüğündedir.
- 2003 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 48 adet sanayi parselinin, 28 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 9 adedi üretim, 3 adedi inşaat, 16 adedi proje aşamasındadır. 20 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 370 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ağaç-ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı, tekstil ürünlerinin imalatı ve kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Gerede Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "131 Hektar" olarak ve 1.500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Altyapı yapım işi ihalesi tahmini keşif bedeli 2012 yılı BF ile 15.430.400.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %23'dür.
- Bölgede 127 adet sanayi parseli bulunmaktadır.
- Atık su arıtma tesisi 2008 yılında tamamlanmış olup, kapasitesi 4.000 m3/gün dür.

Bolu Karma ve Tekstil İhtisas (Tevsii) Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "75 hektar kamulaştırma" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Yeniçağa Organize Sanayi Bölgesi :

- 117 hektar büyüklüğündedir.

- Bölgede 50 adet sanayi parseli bulunmaktadır.
- Altyapı proje aşamasındadır.

Gerede Organize Sanayi Bölgesi (İlave alan) :

- 14/01/1999 tarih ve 370 sayılı yazımızla 100 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Bolu Gerede SS	107	107	0	100
2	Bolu Mengen SS	64	52	12	81
3	Bolu Merkez SS	298	298	0	100
4	Bolu Merkez II (Yeni) SS	200	200	0	100
5	Bolu Yeniçağa SS	248	186	62	75
Toplam		917	843	74	92

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Merkez Ata Sanayi Sitesi:

- 17/02/2004 tarih ve 1598 sayılı yazımızla S.S. Ata SS Yapı Kooperatif Başkanlığına yer seçimi talimatı yazılmıştır.
- Kooperatif imkânları ile inşaatı devam etmektedir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İlde Gümrük Müdürlüğü'nün kurulması üretim ve ihracat potansiyelini geliştirecektir.
- Kanatlı hayvancılık sektörünün doğal atığı konumundaki tavuk gübresinin il genelindeki yıllık miktarı 150 bin ton civarındadır ve çevre açısından önemli bir sorun haline gelmiştir. Tavuk gübresini çevre kirliliğine yol açan bir unsurolmaktan çıkarılması, enerjiye dönüşümünün sağlanması ve organik gübre haline getirilmesine ihtiyaç vardır.
- Tarıma dayalı sanayi sektörlerinin teşvik edilmesi ve tarım reorganizasyonunun yapılması gerekmektedir.
- Gerede ilçesinde bulunan Karma OSB'deki boş parsellere yatırım yapılmalıdır.
- Orman ürünleri sanayi, katma değeri yüksek mobilya sanayisine dönüştürülmelidir.
- Girişimci sayısının artırılması ve tekno girişim sermaye desteğinin hedef kitlelere daha etkin olarak duyurulması sağlanmalıdır.
- Ana sanayi ile yan sanayi arasında işbirliği, dayanışma ve ortaklık kültürünün geliştirilmelidir.
- İlde istihdamı artırmak ve işgücü verimini yükseltmek amacıyla, öncelikle sanayinin talep ettiği işgücü profili ve nitelikli eleman açığı olan sektörler belirlenmelidir.Mesleki ve teknik eğitim geliştirilmeli, sanayinin taleplerini karşılamaya yönelik yeni eğitim programları tasarlanmalıdır. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında öğretim gören öğrenciler özendirilmelidir.

- İl ekonomisinin önemli unsurlarından olan kanatlı hayvancılık sektöründe 5 firma entegre üretim yapmaktadır. Bu sektörün önemli ihracat potansiyeli taşıdığı değerlendirilmektedir. Ürün özelliğinden dolayı, ilde Gümrük Müdürlüğü'nün kurulması, üretim ve ihracat potansiyelini geliştirecektir.
- Kanatlı hayvancılık sektörünün doğal atığı konumundaki tavuk gübresinin il genelindeki yıllık miktarı 150 bin ton civarındadır ve çevre açısından önemli bir sorun haline gelmiştir. Tavuk gübresini toprak su ve hava kirliliğine yol açan konumdan çıkararak enerjiye dönüştürecek ve toprağa yararlı organik gübre haline getirecek tesislere ihtiyaç vardır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumu ve işbirliği ağlarından güç alan, çok yönlü ekonomik yapısı ile değer üreten, zengin beşeri potansiyeliyle geleceğe yön veren yaşam kalitesi ile fark yaratan, insan ve bilgi odaklı, yeniliklere açık, küresel rekabette lider ve sürdürülebilirlik kalkınmada marka bölge olmak.

Amaçlar:

1.Rekabet gücünün artırılması;

- Kümelenme stratejilerinin belirlenerek, yatırımların kümelenme stratejilerine göre yönlendirilmesi,
- Yenilikçilik, ileri teknoloji kullanımı ve kalitenin geliştirilmesiyle işletmelerin rekabet gücünün artırılması,
- Marka ürünlerin geliştirilmesi, yerel markalaşmanın sağlanması ve tanıtımı,
- Girişimciliğin ve ortaklık kültürünün desteklenmesi,
- Bölge dışı ilişkilerin güçlendirilmesi,
- Turizm stratejisi oluşturulması, çeşitlendirme yoluyla turizmin geliştirilmesi,

2.Beşeri zenginliklerin geliştirilmesi ;

- Bölge beşeri kaynaklarına ilişkin analizlerin desteklenmesi,
- İşgücüne, ekonominin ihtiyaç duyduğu niteliklerin kazandırılması,
- Projecilik kültürünün geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası desteklerden faydalanma konusunda farkındalığın arttırılması,
- Bilişim teknolojilerinin kullanımının toplumun her kesiminde yaygınlaştırılması,
- Bilimsel araştırma, kültürel etkinlik ve eğitim olanaklarının zenginleştirilmesi,
- Kentlilik kültürünün geliştirilmesi, sosyal içermenin ve bütünleşmenin sağlanması.

3.Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ve teknik altyapının güçlendirilmesi;

- Çevresel koşulların iyileştirilmesi,
- Çevresel kirliliği önleyici projelerin desteklenmesi,
- Bölgenin ulusal ve uluslararası çevre mevzuatı konusunda bilinçlendirilmesi,
- Yenilebilir ve temiz enerji üretimi ile enerji verimliliğinin desteklenmesi,enerji maliyetlerinin düşürülmesi,
- Atık bertarafı ve geri dönüşüm uygulamalarının desteklenmesi,
- Bölgesel hedefler kapsamında gerçekleşen yatırımlarda altyapı ihtiyaçlarının karşılanması,
- Nitelikli şehirleşmenin sağlanması,
- Bölgenin ulaşılabilirliğinin güçlendirilmesi ve ulaşımda çeşitliliğin sağlanması,
- Afete hazırlık ve afet koordinasyon çalışmalarının yürütülmesine destek verilmesi.

4.Tarımsal kalkınmanın sağlanması;

- Bölgesel ürünlerin yetiştirilmesi, örtü altı tarım, ekolojik tarım, süs bitkileri, sertifikalı fidancılık ve su ürünleri dallarında üretimin ve verimliliğin sağlanması,

- Verimli tarım alanlarının ve su kaynaklarının korunması ve tarımda Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Tarım-sanayi, tarım-turizm entegrasyonunun sağlanması ve tarımda Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Hayvancılık, kanatlı hayvancılık sektörü ve diğer katma değeri yüksek üretim dallarında üretim ve pazarlama altyapısının geliştirilmesi ve ürün borsalarının yaygınlaştırılması,
- Tarımda örgütlenmenin ve arazi toplulaştırmanın sağlanması.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 3 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında herhangi bir proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	1 işletme desteklenmiştir.	

15 BURDUR

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Burdur ekonomisi tarım, hayvancılık, tarım makineleri ve gıda sanayisine dayanmaktadır. Mermer sektörü, Burdur Beji markasıyla hızlı bir gelişim göstermiştir. Bununla birlikte toprak sanayisi, orman ürünleri ve mobilya sanayisi, mermer işleme makineleri, inşaat yapı sanayisi, tekstil makineleri, silah, plastik damla sulama sanayileri, hazır giyim ve müzik aletleri üretimi de gelişmiştir.

Sektör	%
Tarım ve hayvancılık	% 41
Sanayi	%18
Ticaret	%12
Turizm-Hizmet	%10
Orman	% 9
Maden	% 8
Teknoloji	% 1
Diğer	% 1

Burdur ilinde, hızla gelişmekte olan sanayi ve ihracat çeşitliliği ile birlikte; turizm potansiyeli son yıllarda değerlendirilmeye başlanmıştır.

2. İLİN TİCARET YAPISI

İlde ticari hayat çarşı ve sokaklarda yerleşmiş ticarethanelerden ve imalat/tamiratlarla uğraşan küçük esnaf ve sanatkarlardan oluşmaktadır. Burdur ilinde giyecek maddeleri büyük illerden; yiyecek, sebze ve meyve Antalya'dan temin edilmektedir.

Henüz gelişmekte olan ilde dayanıklı tüketim malzemeleri üretilmemekle birlikte, zorunlu ihtiyaç maddelerinin bir kısmı üretilmekte bir kısmı da diğer illerden temin edilmektedir.

Sektör	Şirket Sayısı
Maden, tarım ve toprağa dayalı sanayi	182
Gıda ve yem sanayi	69
Makine, metal, madeni eşya sanayi	51
Orman ürünleri	30
Tekstil	4
Mobilya	3
Diğer	25

İlde Kayıtlı Bulunan Şirketler ve Kooperatifler

	Toplam	Faal Olan Şirket Sayısı	2013 Yılında Kurulan	2013 Yılında Kapanan
Anonim Şirketler	336	171	34	11
Limited Şirketler	1514	711	92	45
Şahıs İşletme	3600	613	130	65
Komandit Şirketler	-----	-----	-----	-----
Kolektif Şirketler	43	3	-----	-----
Toplam	5493	1498	166	121

İlde Kayıtlı Bulunan Kooperatiflerin Ortak Sayıları

	Toplam	2013 Yılında Kurulan	Ortak Sayısı
Tüketim Kooperatifleri	3	-	269
Esn. Ve Santk. Kooperatifleri	12	-	4433
Üret. Ve Paz. Kooperatifleri	8	-	791
Motor. Taşy. Kooperatifleri	27	-	854
Tarım Satış Kooperatifi	1	-	1542
Esn. San. Kredi Kef.Koop.Birl.	1	-	39
Küçük Sanat Kooperatifi	-	-	-
Toplam	52	-	7928

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Burdur İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Burdur ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 500'dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.5'lik bir oran ile sanayisi orta gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Akdeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %25 lik bir oran ile Adana ilk sırada yer almaktadır. Adana ilini takip eden iller sırasıyla; Mersin(%19), Antalya(%16), Hatay(%13), Kahramanmaraş(%11), Burdur(%6), Isparta(%6) ve Osmaniye(%4) olarak görülmektedir.

b.Burdur İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Burdur ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %32'luk bir oran ile diğer madencilik ve taşocakçılığı, % 17 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,%17'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Diğer sektörler de sırasıyla;

% 6 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 6 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç),
% 6 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 2 Metal cevherler madenciliği,
% 2 Madenciliği Destekleyici Hizmet Faaliyetleri,
% 2 Kauçuk ve plastik ve ürünleri imalatı,
% 2 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı römork imalatı,
% 2 İçecek İmalatı,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması,
% 1 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Ana Metal
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Mobilya İmalatı

c. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Burdur ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 9.166'dır. Ar-Ge birimi olan firma sayısı 18, çalışan personel sayısı 323'tür. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 57, çalışan sayısı 1.064'tür.

d. Genel Değerlendirme

Burdur ilinde sanayide çalışanların, %41'i diğer madencilik ve taşocakçılığı, %20'si diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir. Sanayi istihdamının %85'i işçi, %2'si mühendistir.

Burdur ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %44'ü mikro ölçekli, %47'si küçük ölçekli, %8'u orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- T.Ş.F.AŞ.Burdur Şeker Fabrikası
- Portsan Mermer Sanayi Petrol ve Tarım Ürünleri Nakliye Ticaret A.Ş.
- Fonmersan Antik Mermer Sanayi ve Ticaret
- As Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- İltaş İnşaat A.Ş.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

- Tarım makineleri,
- Mermer imalatı,
- Gıda imalatı,
- Silah sanayi,
- Orman ürünleri imalatı,
- Mobilya imalatı,
- Plastik sanayi,
- Tekstil makineleri imalatı,
- İnşaat malzemeleri imalatı,
- Dorse imalatı,
- Dış giyim imalatı,
- Güneş enerjisi sistemleri,
- Kalorifer ve ısıtma sistemleri,
- Mermer makineleri imalatı,
- Oto parçası,
- Toprak sanayi,
- Kozmetik sanayi,
- Müzik aletleri.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

Burdur İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	90	195.130
2011	90	166.938
2012	105	150.370
2013	121	138.093
2014(Ocak-Temmuz)	120	118.829

Burdur İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	35	25.550
2011	49	23.208
2012	42	22.920
2013	45	27.393
2014(Ocak-Temmuz)	39	8.571

6. BURDUR İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Burdur ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %61'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Burdur Organize Sanayi Bölgesi:

- 93 hektar büyüklüğünde olup, 70 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1996 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 57 adet sanayi parselin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 48 adedi üretim, 1 adedi inşaat, 8 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.670 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sanayidir.

Burdur-Bucak Organize Sanayi Bölgesi:

- 188 hektar büyüklüğündedir.
- 2011 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 129 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 66 adedi üretim, 23 adedi inşaat, 40 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.010 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, motorlu kara taşıtı-treyler imalatı ve ana metal sanayidir.
- 88 hektarı müteşebbis heyet imkanları ile tamamlanmıştır.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Burdur-Bucak Organize Sanayi Bölgesi(tevsii):

- 2014 yılı Yatırım Programında "100 hektar + I. Kısım yol kaplama" olarak ve 300.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Tevsii alan altyapı proje aşamasındadır.
- Yol kaplama inşaatının ise proje ve keşifleri beklenmektedir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeler

Merkez II Organize Sanayi Bölgesi:

- 96 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 25 adet sanayi parseli bulunmaktadır.
- Altyapı proje aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Burdur Bucak SS	362	362	0	100
2	Burdur Karamanlı SS	84	69	15	82
3	Burdur Merkez (I.Bölüm) SS	33	30	3	91
4	Burdur Merkez (II. Bölüm) SS	480	450	30	94
5	Burdur Merkez (III. Bölüm) SS	154	144	10	94
Toplam		1.113	1.055	58	95

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Nitelikli ara eleman yetersizliğine çözüm olarak mesleki eğitim yaygınlaştırılmalıdır.
- Ar-Ge faaliyetleri arttırılmalı ve teknoloji eksiklikleri giderilmelidir.
- İşletmelerde kurumsallaşma sağlanmalıdır.
- Markalaşma konusunda bilinç arttırılmalıdır.
- Küçük ve orta ölçekli üretici işletmelerin, ihracat ve istihdam hedeflerinin önündeki vergi, sigorta, maliyet ve rekabet sorunları çözülmelidir.
- Organize Sanayi Bölgeleri'nin altyapı sorunlarına yönelik çalışmalar hızlandırılmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: Sürdürülebilir yerel kalkınmada öncü, istihdam ve rekabet gücünü artırarak Türkiye'nin yaşam kalitesi en yüksek bölgesi olmak,

Misyon: Isparta, Burdur ve Antalya'nın sürdürülebilir kalkınması için bütüncül bir yaklaşım ile yerel potansiyeli harekete geçirecek katılımcı araçlar geliştirmek ve uygulamaktır.

Amaç, Hedef ve Stratejiler:

Tarımın geliştirilmesi ve kırsal kalkınmanın sağlanması için;

- Bitkisel üretimde modernizasyon ve verimliliğin artırılması,
- Hayvancılıkta modern tekniklerin yaygınlaştırılması ve hayvansal üretimde katma değerin yükseltilmesi,
- Tarımda üretim ve pazarlama zincirinin güçlendirilmesi,
- Kırsal altyapının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Turizmin geliştirilmesi ve kullanılmayan potansiyelin değerlendirilmesi için;

- Turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi,
- Ulusal ve uluslararası alanda bölgenin tanınırlığının artırılması hedeflenmektedir. Çevre altyapısının geliştirilmesi için;
- Sanayide çevre dostu teknolojilerin yaygınlaştırılması ve atık yönetimi,
- Geri dönüşüm ve enerji verimliliği gibi sürdürülebilir çevre uygulamalarının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Sosyal sermaye ve sosyal altyapının geliştirilmesi için;

- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi,
- Sosyal uyum ve sosyal içermenin sağlanması,
- Girişimcilik ve birlikte iş yapma kültürünün yaygınlaştırılması,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi hedeflenmektedir.

Sanayide rekabet edebilirliğin güçlendirilmesi için;

- İşletmelerde kurumsallaşmanın sağlanması ve rekabet gücünün artırılması,
- Potansiyel arz eden sektörlerin geliştirilmesi,
- Bölgenin tanıtımı yapılarak yatırımcılar için cazibe merkezi haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Ulaşım altyapısının güçlendirilmesi için;

- Karayolu ağının geliştirilmesi,
- Havayolu ulaşımı altyapısının daha verimli kullanılması,
- Denizyolunun daha yaygın kullanımı,
- Demiryolu ağının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	-

16 BURSA

1.İLİN SANAYİ YAPISI

İl sanayisi ve ihracatında; otomotiv, tekstil, makine imalatı ve gıda sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Tarım ve gıda sektörü il ekonomisinde önemli yer tutmaktadır. Taze sebze-meyve, dondurulmuş gıda vb. ürünler üretilmekte ve ihraç edilmektedir. Buna bağlı olarak il, özellikle meyve suyu, alkolsüz içki, işlenmiş süt ürünleri, konserve, konsantre salça üretiminde ülke genelinde önemli paya sahiptir.

Toprak ve maden işleme sektöründe; çimento, cam imalatı ve linyit çıkarma işlemleri gerçekleştirilmektedir.

Uludağ Üniversitesi Görükle kampüsünde kurulan Teknopark, Ar-Ge maliyetlerini düşürerek Bursa sanayine önemli hizmetler verecek, yurtdışı kaynaklı yüksek bilgi ve teknoloji isteyen sektörlerin gelişmesine katkı sağlayacaktır. 2012 yılı sonu itibari ile teknoparkta 50'si yazılım şirketi, 3'ü danışmanlık şirketi olmak üzere 53 firma faaliyetine devam etmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Sektörler	Üye Sayısı	% Dağılım
Tekstil	4.091	12,1
Hazır Giyim ve Konf k iyon	1.607	4,8
İnşaat ve Yapı Kooperatifleri	5.110	15,2
Gıda-Tarım-Hayvancılık	4.070	12,1
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi ve Ticaret	1.794	5,3
Makine-Metal Sanayi ve Ticaret	3.039	9,0
Elektrik ve Elektronik	693	2,1
Basın-Yayın-Matbaa ve Ambalaj	547	1,6
Nakliye ve Ulaştırma	1.777	5,3
Ağaç-Orman Ürünleri ve Mobilya	1.026	3,0
Sağlık	966	2,9
Plastik ve Kauçuk Sanayi	807	2,4
Deri ve Ayakkabı	304	0,9
Kimya Sanayi ve Ticareti	1.082	3,2
Madencilik	199	0 6
Turizm	1.111	3,3
Bilişim	867	2,6
Eğiti	440	1,3
Finans	1.249	3,7
Hizmet Sektörü	2.446	7,3
Diğer	486	1,4
Toplam	33.711	100,0

Kaynak: BTSO Oda Sicil Kayıtları

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Bursa İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesi'nde, %17'si İç Anadolu Bölgesi'nde, %14'ü Ege Bölgesi'nde, %8'i Akdeniz Bölgesi'nde, %6'sı Karadeniz Bölgesi'nde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Bursa ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 6638'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %8'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş ikinci ildir.

Marmara Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5), Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b.Bursa İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Bursa ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %30 ile tekstil ürünleri imalatının ilk sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 12 Mobilya imalatı,
% 8 Gıda ürünleri imalatı,
% 7 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 7 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 7 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 7 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 4 Giyim eşyası imalatı ,kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 3 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 2 Ana metal sanayi,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1İçecek imalatı,
% 1 Madeni Yağ Geri Kazanım

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Bursa ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 211.238'dir. Kalite Kontrol birimi olan firma sayısı 866, çalışan sayısı 4.340'tır. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 319, çalışan personel sayısı 1449'dur. Toplam personelin % 2,2 si kalite kontrol biriminde, % 0,7 si Ar-Ge'de istihdam edilmektedir.

d.Genel Değerlendirme

Bursa ilinde sanayide çalışanların, %25'i tekstil ürünleri imalatı, %21'i motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın % 81'i işçi, %4'ü mühendistir. Bursa ilinde faaliyet gösteren sanayi işletmelerinin; %50'si mikro ölçekli, %38'i küçük ölçekli, %10'u orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük Firmalar:
- Korteks Mensucat Sanayi ve Ticaret
- Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.
- Yeşim Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Oyak-Renault Otomobil Fab.A.Ş.-Bursa Şubesi
- Bosch Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar
- Turizm sektörü.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar
- Gemi inşa sanayi,
- Bilişim ve yazılım sektörü,
- Termal turizm sektörü.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

2013 Yılı Sektörel İhracat Verileri

Sektörler	İhracat (1000 USD)	%
Otomotiv Endüstrisi	7.930.058	62
Tekstil ve Hammaddeleri	1.140.963	9
Hazır Giyim ve Konfeksiyon	659.765	5
Makine ve Aksamları	592.984	5
Meyve Sebze Mamulleri	99.599	1
Yaş Meyve ve Sebze	48.996	0
Diğer	2.383.597	18
TOPLAM (Bursa)	12.855.962	100
TOPLAM (Türkiye)	151.707.002	
Bursa'nın Türkiye İhracatındaki Payı (%)	8,47	

Kaynak: TİM

Ülke Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ülke	İhracat (1000 USD)
Almanya	1.912.936
Fransa	1.454.353
İtalya	1.221.239
Birleşik Krallık	973.327
Rusya Federasyonu	562.075
Romanya	509.500
İspanya	471.509
Birleşik Devletler	393.832
Cezayir	342.526
Belçika	294.672

Kaynak : Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği

Bursa İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	2.960	10.674.106
2011	3.242	11.692.298
2012	3.491	11.123.307
2013	3.683	12.269.417
2014(Ocak-Temmuz)	3.461	5.699.494

Bursa İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	2.581	9.849.881
2011	3.017	11.913.636
2012	3.002	10.316.105
2013	3.079	10.676.808
2014(Ocak-Temmuz)	2.586	5.047.139

6. BURSA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Bursa ilinde 13 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %77, ihtisas OSB'lerde %10'dur.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Bursa Organize Sanayi Bölgesi :

- 679 hektar büyüklüğündedir.
- 1966 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 296 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 246 adedi üretim, 21 adedi inşaat, 29 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 46.180 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri, fabrikasyon metal ürünleri ve elektrikli teçhizat ürünleri imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 48.000 m3/gün dür.

İnegöl Organize Sanayi Bölgesi :

- 273 hektar büyüklüğündedir.
- 1987 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 108 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; tamamı üretime geçmiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 13.050 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör; tekstil ürünleri, ağaç-ağaç ürünleri-mantar ürünleri ve mobilya sanayidir.
- 130.000 m3/gün kapasiteli Atık su arıtma tesisi Müteşebbis Heyetin kendi imkânlarıyla 2001 yılında tamamlanmıştır. Belediye ile yapılan protokol çerçevesinde Belediye evsel atıkları da bu tesiste arıtılmaktadır. Tesiste ileri teknoloji ekipmanlar kullanılarak kapasite artırımına gidilmiştir.

Mustafakemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi :

- 235 hektar büyüklüğündedir.
- 1999 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 63 adet sanayi parselinin, 62 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 16 adedi üretim, 16 adedi inşaat, 30 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 400 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kimyasalların-kimyasal ürünlerin, başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı ve tekstil ürünleri sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 2.000 m3/gün dür.

Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi :

- 475 hektar büyüklüğündedir.
- 2001 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 347 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 294 adedi üretim, 7 adedi inşaat, 46 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 41.450 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri, fabrikasyon metal ürünleri ve kauçuk-plastik ürünleri imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 70.000 m3/gün dür.

Nilüfer Organize Sanayi Bölgesi:

- 233 hektar büyüklüğündedir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 291 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 251 adedi üretim, 8 adedi inşaat, 32 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 17.460 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; motorlu kara taşıtı treyler, fabrikasyon metal ürünleri ve kauçuk-plastik ürünleri imalatı sanayidir.

Kestel Organize Sanayi Bölgesi:

- 73 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 94 adet sanayi parseli bulunmakta olup, tamamının tahsisi yapılmıştır. Tahsis edilen parsellerin; 72 adedi üretim, 22 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 4.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin imalatı, gıda ürünleri imalatı ve kauçuk-plastik ürünleri imalatı sanayidir.

Bursa-Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi :

- 177 hektar büyüklüğünde olup, 173 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 137 adet sanayi parselinin 50 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 38 adedi üretim, 12 adedi inşaat aşamasındadır. 87 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.100 kişi istihdam edilmektedir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 8.000 m3/gün dür.

Gürsu Organize Sanayi Bölgesi :

- 103 hektar büyüklüğündedir.

- Bölgedeki; 125 adet sanayi parseli bulunmakta olup, 124 adedi tahsis edilmiştir. Tahsisi yapılan parsellerde 67 adet tesis üretim, 1 adedi inşaat, 56 adet tesis proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 6.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri, gıda ürünleri ve fabrikasyon metal ürünleri sanayidir.

Nilüfer Hasanağa (Batı) Organize Sanayi Bölgesi:

- 105 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 94 adet sanayi parseli bulunmakta olup tamamı tahsis edilmiştir. Tahsisi yapılan parsellerde 71 adet tesis üretime geçmiş, 7 adedi inşaat, 16 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.700 kişi istihdam edilmektedir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 1.000 m3/gün dür.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal sanayi, gıda ve başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Mustafakemalpaşa-Mermerciler Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "71 hektar" olarak 200.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 678.955 m2 büyüklüğündeki alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- Bölgede 32 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

Bursa-Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "Hizmet binası" olarak 1.600.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Hizmet binası inşaatı keşif bedeli 2013 yılı BF ile 4.463.000.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %41'dir.

Nilüfer Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Hizmet binası" olarak 400.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Yenişehir Organize Sanayi Bölgesi:

- 174 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede cam sanayi sektöründe faaliyet gösteren 2 adet mevcut işletme yer almaktadır.
- Bu işletmelerde yaklaşık 1.090 kişi istihdam edilmektedir.
- Mevcut OSB'nin batısındaki yaklaşık 100 ha.'lık alanın OSB'ye ilave edilmesinin talep edilmesi üzerine, etüt çalışması yapılmış ancak alanın sulama sahasında kalması, ÇDP "Tarımsal Niteliği Korunacak" alan olarak planlanması nedenleriyle yerin uygun görülmediği 28/01/2010 tarih ve 793–796 sayılı dağıtımlı yazımızla Yenişehir Belediye Başkanlığı'na, OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na ve Valiliğe bildirilmiştir.

Mustafa Kemal Paşa I (İlave Alan) Organize Sanayi Bölgesi :

- 230 hektar büyüklüğündeki alan OSB yeri olarak uygun görülmüştür.
- 1.502.064 m2 büyüklüğündeki alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- 38 hektarlık alanın imar planı onaylanmıştır.

TOSAB Bursa Tekstil Boyahaneleri Organize Sanayi Bölgesi (mevcut+ilave):

- 204 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 81 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

Bursa İnegöl II Organize Sanayi Bölgesi (Mobilya ve Ağaç İşleri):

- 675 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 281 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Bursa Orhangazi (II. Bölüm) SS	200	180	20	90
2	Bursa Gemlik SS	163	163	0	100
3	Bursa İnegöl SS	537	537	0	100
4	Bursa İznik SS	44	39	5	89
5	Bursa Karacabey (Sanatkarlar) SS	120	30	90	25
6	Bursa Karacabey (III. Bölüm) SS	130	107	23	82
7	Bursa Karacabey (I.Bölüm) SS	222	102	120	46
8	Bursa Karacabey (II. Bölüm) SS	130	79	51	61
9	Bursa M.Kemalpaşa (I.Bölüm) SS	316	316	0	100
10	Bursa M.Kemalpaşa (II. Bölüm) SS	71	71	0	100
11	Bursa Merkez SS	731	731	0	100
12	Bursa Orhangazi (I.Bölüm) SS	60	60	0	100
13	Bursa Yenişehir SS	317	113	204	36
Toplam		3.041	2.528	513	83

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Kayıt dışı ekonominin kayda alınmasına yönelik olarak; uygun teşvik politikaları uygulanmalı ve istihdam üzerindeki vergi maliyetleri azaltılmalıdır.
- Sanayi ve tarım ihracatına üretim aşamasında destek verilmelidir.
- Nitelikli iş gücü temini konusu, kadın istihdam oranının düşük olması ile birlikte ele alınmalıdır. İş Kanunu'nda yer alan esnek çalışma modelleri kadın istihdamının arttırılması için hayata geçirilmelidir.
- Bursa sanayisi ve ticaretine yönelik bir Stratejik Gelişim Planı hazırlanmalıdır.
- Planlı kentleşme üzerine çalışılmalıdır.
- Tarımı, tarıma dayalı sanayiyi ve tarım istihdamını geliştirmek için, tarım ürünlerinin yenilikçi yöntemlerle işlenip paketlenerek satışa sunulması sağlanmalıdır. Buna yönelik olarak, sanayi kuruluşlarının, tarım ve hayvancılıkla uğraşan köylerin yakınlarına kurulması için devlet teşviği sağlanmalıdır.
- Organik tarım konusunda köylüye bilgilendirme yapılmalı ve destek sağlanmalıdır.
- Yüksek katma değerli ileri teknoloji ürünleri için özel OSB'ler kurulmalı ve bu konuda yatırım yapacak yatırımcılara özel yatırım teşvikleri verilmelidir. Ayrıca Organize Lojistik Bölgeleri'nin oluşturulması sağlanmalıdır.

- Demiryolları Bursa'ya bağlanmalı ve hava ulaşımı ulusal ve uluslararası uçuşlara açılmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Bursa-Eskişehir-Bilecik Kalkınma Ajansı

Vizyon:Bölgesinde sürdürülebilir kalkınmaya öncülük ederek ulusal kalkınma vizyonuna katkı sağlayan, bölgesel kalkınmada ulusal ve uluslararası alanda tanınan, saygın ve etkin bir kurum olmak.

Misyon: Bölgesinde sürdürülebilir kalkınmayı hızlandırmak ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla, yerel düzeyde işbirlikleri geliştirip koordinasyon sağlayarak bölgesel kalkınmayı planlamak, yönlendirmek ve desteklemek.

Strateji : Yaşayan tarihi, kültürü ve doğasıyla turizmde çekim merkezi; girişimci ruhuyla lider; yenilikçi ve bilgi odaklı sanayi ve tarımıyla Avrupa'nın en rekabetçi üretim merkezi; çevreye ve insana duyarlı müreffeh bir bölge ile bölgedeki potansiyelin en üst düzeyde harekete geçirilmesi hedeflenmektedir.

Bölgenin sahip olduğu rekabet gücünü küresel gelişmeler ekseninde ulusal düzeyden uluslararası düzeye taşırken, sosyal ve çevresel bileşenleri de göz ardı etmeyen sürdürülebilir bir kalkınma hedefi benimsenmektedir.

Gelişme eksenleri 6 başlık altında belirlenmiştir:

1. Sanayide Verimlilik ve Rekabetçilik
2. Tarımda Verimlilik ve Kırsal Kalkınma
3. Turizmde Çeşitlilik
4. Sosyal Kalkınma ve İstihdam
5. Sürdürülebilir Çevre ve Enerji
6. Ulaşım ve Lojistik

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 32 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 9 proje desteklenmiştir.
Ar-Ge Merkezleri	28 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	8 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	6 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 4 girişimci desteklenmiştir.

17 ÇANAKKALE

1. İLİN SANAYİ YAPISI

İl ekonomisinde tarım en önemli faaliyet olmakla beraber, son yıllarda tarıma dayalı sanayi kolları gelişim göstermektedir.

Ayrıca ilde enerji üretimi de yapılmaktadır. Gelibolu'da rüzgar, Ayvacık'ta da jeotermal enerji tesisleri bulunmaktadır.

2. İLİN TİCARET YAPISI

İthalat-İhracata Konu Olan Ürünler

İthalat	**İhracat**
Hurda demir, dökme demir, ferro alyajlar	İnşaat demiri, kütük demir
Kömür, petrokok	Klinker, çimento
Gemi	Gemi
Elektrotlar, motor	Konserve balık
Seramik makineleri, pompalar, ambalaj makineleri	Karolar, lavabolar
Kaolin, alçı taşı, zirkonyum silikat	Balık, deniz ürünleri
Balık, deniz ürünleri	Dondurulmuş sebze ve meyveler
Pigment, firit, sır	Lpg tankı
Bentonit	
Aluminyum oksit, sodyum trifosfat, potasyum nitrat	
Karo, ateşe dayanıklı eşya	
Boru, eviye	
Buğday	

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

İlde yetiştirilen sebze, meyve, zeytin, zeytinyağı ile süt ve süt ürünleri üretiminin desteklenerek işlenmiş ve işlenmemiş olarak ihraç edilmesi sağlanabilir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Çanakkale İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesi'nde, %17'si İç Anadolu Bölgesi'nde, %14'ü Ege Bölgesi'nde, %8'i Akdeniz Bölgesi'nde, %6'sı Karadeniz Bölgesi'nde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Çanakkale ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 377'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.5' lik bir oran ile sanayisi orta gelişmiş bir ildir.

Marmara Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5), Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b.Çanakkale İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Çanakkale ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, % 39'lük bir oran ile gıda ürünleri imalatının ilk sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 10 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 9 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 4 Mobilya imalatı,
% 3 Metal cevherler madenciliği,
% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 3 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 3 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 3 Ana Metal Sanayi,
% 3 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı, (makine ve teçhizatı hariç)
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 3 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım,
% 2 İçecek imalatı,
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Deri ile ilgili ürünlerin imalatı,
% 1 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 1 Madenciliği Destekleyici Hizmet Faaliyetleri,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı,
% 1 Elektrikli Teçhizat İmalatı,
% 1 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı,
% 1 Mobilya İmalatı

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Çanakkale ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 12.937'dir. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 19, çalışan sayısı 934'tür. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 26, çalışan sayısı 475'tir.

d.Genel Değerlendirme

Çanakkale ilinde sanayide çalışanların, %33'ü diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %22'si gıda ürünleri imalatı, %11'i ana metal sanayi sektörlerinde istihdam edilmektedir. Çanakkale ilinde faaliyet gösteren sanayi işletmelerinin; %51'i mikro ölçekli, %40'ı küçük ölçekli, %6'sı orta ölçekli, %3'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.
- Doğtaş Doğanlar Mobilya İmalat Sanayi A.Ş.
- Dardanel Önentaş Gıda Sanayi A.Ş.
- İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya ve Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Seramik ve karo fayans, dondurulmuş ve kurutulmuş gıda, su ürünleri, süt ürünleri, un, yem, çimento, maden cevheri (kömür, demir, bakır, krom vs.),zeytin ve zeytinyağı ile ağır sanayi

alanlarında (tersaneler dahil) mevcut potansiyelin değerlendirilmesine yönelik yatırımların yapılması gerekmektedir.

Ayrıca, ilde kaplıca turizminin geliştirilmesine yönelik yatırımlar da yapılmalıdır. Özellikle Biga, Çan, Ezine ve Ayvacık ilçelerinde kaplıca için elverişli sıcak su kaynağı mevcuttur.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Çanakkale İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	57	136.565
2011	60	143.675
2012	68	169.713
2013	61	199.083
2014(Ocak-Temmuz)	58	86.391

Çanakkale İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	48	64.242
2011	64	160.079
2012	59	71.809
2013	69	95.291
2014(Ocak-Temmuz)	44	46.404

6.ÇANAKKALE İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri:

Çanakkale ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %61'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Çanakkale Organize Sanayi Bölgesi :

- 109 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 78 adet sanayi parselinin, 70 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 46 adedi üretim,
- 4 adedi inşaat, 20 adedi proje aşamasındadır. 8 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 380 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kauçuk-plastik ürünleri, gıda ürünleri imalatı ve ağaç-ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı sanayidir.

Biga Organize Sanayi Bölgesi :

- 91 hektar büyüklüğündedir.
- 2002 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 48 adet sanayi parselinin, 43 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 18 adedi üretim, 10 adedi inşaat, 15 adedi proje aşamasındadır. 5 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 450 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, ana metal ve kauçuk-plastik sanayidir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Çanakkale Biga SS	192	181	11	94
2	Çanakkale Çan SS	150	150	0	100
3	Çanakkale Gelibolu SS	120	120	0	100
4	Çanakkale Gökçeada SS	50	19	31	38
5	Çanakkale Lapseki SS	70	57	13	81
6	Çanakkale Merkez SS	244	244	0	100
Toplam		826	771	55	93

Devam Eden Sanayi Siteleri

Ezine Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "170 işyeri, altyapı" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Çanakkale BST İl Müdürlüğü'nün 10/05/2013 tarihli ve 456 sayılı yazısı ile yer seçimi talep edilen 155 dekar büyüklüğündeki alan 23-26/07/2013 tarihleri arasında yerinde incelenmiş olup, 26/08/2013 tarih ve 3038 sayılı yazımız ile Belediyeye Kooperatif Başkanlığına ve İl Müdürlüğü'ne alana ilişkin yapılacak işlemlere ilişkin yazı yazılmıştır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İl potansiyeli göz önünde tutularak zeytin ve zeytinyağı üretimi desteklenmelidir. Süt ve süt ürünleri (özellikle markalaşmış ezine peyniri) desteklenmelidir. OSB'lerin çoğunda itfaiye merkezi, yangın hidrant sistemi, ambulans, poliklinik, güvenlik kontrolü, eğitim ve konferans merkezi gibi hizmetler bulunmamaktadır. Hizmetlerin geliştirilmesi OSB'lerin cazibesini arttıracaktır. OSB'leri ile meslek liseleri arasında organik bağ kurulmalıdır. OSB'lerinde meslek liselerine yer tahsisi ile ara eleman ihtiyacı karşılanabilecektir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Güney Marmara Kalkınma Ajansı

Vizyon: Beşeri ve sosyal sermayesini geliştirmiş, girişimcilik ruhunu canlandırarak tarım ve turizm sektörlerinde küresel rekabet seviyesine ulaşmış, sanayisi katma değeri yüksek sektörler lehine gelişmiş; Kaz Dağları, Truva, Gelibolu, Manyas Kuş Cenneti gibi kültürel ve doğal zenginlikleriyle çevreye duyarlı kalkınmış, yaşanacak bölge.

Stratejik amaçlar:

- Rekabet edebilirliğin artırılması,
- Beşeri sermayenin ve sosyal yaşamın geliştirilmesi,
- Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasıdır.

Rekabet edebilirliğin artırılması amacı doğrultusunda belirlenen hedefler**:**

- Tarım sektörünün rekabetçi bir yapıya kavuşturulması,
- Turizm sektörünün rekabet gücünün artırılması,
- Girişimciliğin geliştirilmesi,
- Sınai ve ticari işletmelerin kurumsal yapılarının geliştirilmesi,
- Ulaşım yapısının ve lojistiğin güçlendirilmesi,
- Ar-Ge, yenilikçilik ve markalaşma bilincinin geliştirilmesi,
- Dış ticaretin geliştirilmesi,
- OSB'lerin etkinliklerinin artırılmasıdır.

Beşeri sermayenin ve sosyal yaşamın geliştirilmesi amacına yönelik olarak belirlenen hedefler:

- İnsan kaynaklarının bölgenin önceliklerine paralel kanallara yönlendirilmesi,
- Toplumsallaşmanın ve sosyal dayanışmanın geliştirilmesi,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi.

Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması amacına yönelik olarak belirlenen hedefler:

- Atık yönetimine ilişkin altyapı eksiklerinin giderilmesi,
- Çevre bilincinin yükseltilmesi ve bilgi birikimin artırılması,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması,
- Enerji verimliliğinin artırılması,
- Doğal risk faktörlerine karşı hazırlıklı olunmasıdır.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 3 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında herhangi bir proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	1 işletme desteklenmiştir.	

18 ÇANKIRI

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Çankırı ili ekonomisi imalat sanayi, tarım, hayvancılık ve madencilik sektörü ağırlıklı bir yapıya sahiptir.

İlde küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşları ağırlıktadır. İlde faaliyet gösteren maden sanayi, gıda sanayi ve inşaat sektörlerinde çalışan firmaların bir kısmı yerel hammadde kullanmaktadırlar.

Rafine yemeklik tuz üretimi ilk Çankırı'da başlamış ve halen 2 faal tesisle devam etmektedir. Blok halinde kristalize olmuş tuz kütlesinden gece lambası yapımı Çankırı'da başlamıştır.

Demiryolu Makası Üretim Tesisi, yabancı ortaklı şirket tarafından işletilmektedir.

Seramik ve granit fabrikası, et entegre tesisi, maden zenginleştirme fabrikası vb. ilde faaliyet gösteren kuruluşlar arasındadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde tahıl, hayvan ve hayvan ürünleri ile meyve ve sebze ticareti yapılmaktadır. Ayrıca, hizmet sektörü ile küçük esnaf ve sanatkârların faaliyetleri iç ticaret hayatında önemli bir yer tutmaktadır. İlde bulunan tesisler genellikle fason ya da sipariş üzerine çalışan sanayi tesisleridir

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Çankırı İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Çankırı ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 147'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.2'lik bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24), Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b.Çankırı İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Çankırı ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı şöyledir:

% 24 Gıda ürünleri imalatı,
% 18 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 13 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 5 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 5 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç),
% 4 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı,
% 4 Mobilya imalatı,
% 3 Ana metal sanayi,
% 3 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 3 Motorlu kara taşıtı,treyer (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,

% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Diğer İmalatlar,
% 1 Madenciliği Destekleyici Hizmet Faaliyetleri,
% 1 Tekstil Ürünleri İmalatı
% 1 Deri ve İlgili Ürünlerin İmalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı.
% 1 Madeni Yağ Geri Kazanım.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Çankırı ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 5.262'dir. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 39 çalışan sayısı 722'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 12, çalışan sayısı 209'dur.

d. Genel Değerlendirme

Çankırı ilinde sanayi sektörlerinde çalışanların %23'ü gıda ürünleri imalatı, %17'si başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipmanlar, %14'ü fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç) sektöründe edilmektedir. İstihdamın %82'si işçi, %3'ü mühendistir.

Çankırı ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %39'u mikro ölçekli, %49'u küçük ölçekli, %8'i orta ölçekli, %4'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Erna-Maş Makina Tic.San.Şabanözü Şubesi A.Ş
- MKEK Çankırı Silah Fabrikası Müdürlüğü-Kamu
- Aytaç Gıda Yatırım Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Perla Nakış Brode Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Hayvancılığın gelişmesi için Hayvancılık İhtisas OSB kurulmalıdır.
- Mevcut üretilen ürünler dışında, tuzun başka alanlarda kullanılması konusunda Ar-Ge çalışmaları yapılmalıdır.
- Yöre halkına çok ortaklı şirketler kurma alışkanlığı kazandırılmalıdır.
- Üretici birliği, ürün borsası ve pazarlama kooperatiflerin yaygınlaştırılması desteklenmelidir. Tarım arazilerinden maksimum düzeyde faydalanılabilmesi amacıyla modern tarım teknikleri hakkında eğitim ve finansal destek verilmelidir.
- Dünya ölçeğinde rekabet edebilir ürünler için inovasyon ve Ar-Ge çalışması yapacak kurum ve kuruluşlar oluşturulmalıdır.
- Turizm sektöründe, Ilgaz Dağı'nın güzellik ve zenginliklerinden en iyi şekilde yararlanmaya yönelik projelerin uygulamaları devam etmektedir.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Un, makarna ve irmik üretim sektörlerinde ihracat arttırılmalıdır.
- Bentonit, kaya tuzu ve linyit, asbest, bakır, çimento hammaddesi, diyatomit, kil, manganez, manyezit, mermer, perlit, refrakter kil ve talk gibi geniş bir maden potansiyeli mevcuttur.
- Medikal tuz ve diğer tuz ürünlerinin üretiminde, tuz maden rezervinin kullanımı arttırılmalıdır.
- Kaya tuzu mağarasının turizm ve sağlık sektöründe (astım hastaları için tuz odaları) kullanılması için yatırım yapılmalıdır.

- İlde bentonit üreticileri bir araya getirilerek kalite ve kapasite artırımı sağlanmalıdır.
- Ilgaz, Yapraklı, Eldivan, Çerkeş, Kurşunlu, Atkaracalar, Bayramören, Orta, Şabanözü, Korgun ilçe ve köylerinde hayvancılık yapılması ve teşvik edilmesi gereklidir.
- Orta ilçesinde bulunan linyit yataklarından yararlanarak üretim yapacak Söğüt Seramik gurubunun 400 MV kapasiteli termik santral yapımına devam edilmektedir. Ayrıca Yapraklı ve Ilgaz ilçelerinde henüz değerlendirilmemiş linyit yatakları mevcuttur.
- Kurşunlu ilçesinde seramik hammaddesinin değerlendirilmesi için Yıldızlar SSS (Söğüt Seramik) Holding tarafından,, 4000 kişi istihdam edilecek tesisin yapımı devam etmektedir.
- Şabanözü ilçesinde 4 adet av fişeği, havai fişek, ses mermisi, anfo tesisleri üretime devam etmektedir.
- İlde devam eden yatırımların faaliyete geçmesi halinde kış ve doğa turizmi canlanacaktır.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Çankırı İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	14	23.254
2011	18	38.947
2012	16	50.905
2013	18	72.095
2014(Ocak-Temmuz)	16	34.533

Çankırı İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	16	13.911
2011	21	31.956
2012	18	28.345
2013	16	25.499
2014(Ocak-Temmuz)	20	34.147

6.ÇANKIRI İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Çankırı ilinde 5 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %12'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Çankırı Korgun Organize Sanayi Bölgesi :

- 78 hektar büyüklüğündedir.
- 1997 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 75 adet sanayi parselinin, 52 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 40 adedi üretim, 12 adedi proje aşamasındadır. 23 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.030 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı, fabrikasyon metal ürünleri ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.

- Atık su arıtma tesisi 2001 yılında tamamlanmış olup, kapasitesi 2.000 m3/gün dür.

Şabanözü (Çankırı) Organize Sanayi Bölgesi :

- 57 hektar büyüklüğündedir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 27 adet sanayi parselinin 25 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 8 adedi üretim, 12 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.230 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; Gıda ürünleri imalatı, elektrikli teçhizat ve giyim eşyalarının imalatı sanayidir.

Çerkeş Organize Sanayi Bölgesi :

- 122 hektar büyüklüğünde olup, 73 hektarlık kısmı kredilendirilmiştir.
- 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 11 adet sanayi parselinin 5 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim, 3 adedi proje aşamasındadır. 6 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 40 kişi istihdam edilmektedir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Yakınkent Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "593 hektar" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Toplam 1.670.392 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Kurşunlu (Çavundur) Organize Sanayi Bölgesi :

- 02/12/2005 tarih ve 16121 sayılı yazımızla 60 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- Toplam 376.359 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- Jeolojik ve jeoteknik etüd aşamasında olup bugüne kadar bir bilgi intikal etmemiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Çankırı Çerkeş SS	32	30	2	94
2	Çankırı Ilgaz SS	62	51	11	82
3	Çankırı Merkez SS	120	117	3	98
Toplam		214	198	16	93

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Şabanözü Sanayi Sitesi:

- 07/03/2007 tarihinde yer seçimi yapılmış olup, 47 dekar büyüklüğündeki alanın uygun görüldüğü 19/06/2007 tarih ve 6692–93 sayılı yazımızla Belediye Başkanlığı'na ve Kooperatife bildirilmiş olup

Yaran Sanayi Sitesi:

- Çankırı Valiliğinin 09/04/2009 tarih ve 609 sayılı yazısı ekinde 80 işyerlik Merkez Yaran SS bilgilendirme raporu ile Bakanlığımıza intikal etmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Girişimcilik, Ar-Ge ve inovasyon konularında bilinç arttırılmalıdır.
- İhtisas sanayi bölgelerinin oluşturulması ve kümelenmenin sağlanması gerekmektedir.
- Çankırı Yakınkent OSB'nin tanıtımının yapılması ve özel sektör yatırımlarının OSB'ye yönlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Çankırı Karatekin Üniversitesi ile sanayi kuruşları, sivil toplum kuruluşlarının ve amu kurumlarının işbirliği yapması gerekmektedir.
- Çankırı'da bulunan yüksek saflık oranına sahip kaya tuzu yataklarının, medikal tuz üretiminde kullanımı arttırılmalıdır.
- Kurşunlu-Atkaracalar hattındaki termal kaynaklar için master plan yapılmalıdır. Termal suların kullanımı sonrasında reenjeksiyon sistemiyle geri dönüşümün sağlanmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

2013 Yılı Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayisinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

Çankırı–Yakınkent OSB 06.12.2012 tarihinde 287 sicil No ile Tüzel Kişilik kazanmış olup Çankırı'ya 35 km mesafede Merkez ilçe Tüney Köyü ile Eldivan ilçesi Hisarcıkkayı ve Büyükhacıbey köyleri sınırları içerisinde 593 Hektarlık alan üzerin kurulmuş karma Organize Sanayi Bölgesidir. OSB arazisinin 308 Hektar'lık kısmı Hazine'den OSB'ye geçmiş ve 114 Hektar'lık kısmı kamulaştırılmış olup kalan 171 Hektar'lık alanın kamulaştırma çalışmaları devam etmektedir.

Altyapı Durumu:

1. Elektrik: TEİAŞ tarafından kurulacak olan 100 MVA lık trafo inşaatı için müteahhit firmaya 14.05.2014 tarafında yer teslimi yapılarak inşaat başlatılmıştır. İşin süresi 12 aydır. Trafo merkezi faaliyete geçene kadar Ağustos 2014 içerisinde 25.000 KV lık mobil trafo kurularak bölgede faaliyet gösterecek olan firmalara elektrik verilmeye başlanacaktır.

2. Su: Bölgeye 3 km uzaklıktan çıkarılan kuyu suları ile bölgede faaliyet gösterecek olan firmalara su temini yapılmaktadır. Bununla birlikte yapım inşaatı bitmek üzere olan ve bölgeye 22 km uzaklıkta olan Koyunbaba Barajı'ndan su temini için gerekli çalışmalar devam etmektedir. 2016 yılı içerisinde bölge baraj suyuna kavuşacaktır.

3. Doğalgaz: 17.01.2014 tarih ve 28885 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mevcut Doğalgaz Dağıtım Bölgeleri Lisans Kapsamı Dışında Kalan Organize Sanayi Bölgelerine Doğalgaz Ulaştırılmasında BOTAŞ Genel Müdürlüğünün Görevlendirilmesine İlişkin 2013/5726 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar kapsamında çalışmalar devam etmektedir. 2015 yılı içerisinde firmalara doğalgaz verilmeye başlanacaktır

Japonya'nın ilk yerel lastik üreticisi Sumitomo Rubber Industries (Sumitomo Rubber) Firması ile Abdülkadir Özcan Otomotiv Lastik AŞ (AKO) arasında 18.02.2013 tarihinde kurulan Anonim Şirket, 516 Milyon ABD $ değerinde ve 3.000 kişinin istihdam edileceği üretim tesisine 2013 yılı Eylül ayında temeli atılmış ve 2015 yılında üretime geçecektir.

Mevcut durumda parselasyonu tamamlanmış 35 adet (toplam: 1.204.132 m²) sanayi parseli tahsise hazır olup, bugüne kadar 2 yatırımcı firmaya tahsisi gerçekleşmiştir. Kamulaştırma çalışmaları tamamlandığında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından onaylanan imar planına göre 130 adet Sanayi parseli toplam 3.910.428 m² alanda yatırımcılar için tahsise hazır olacaktır.

Çok sayıda yatırımcının ilgi odağı olan Çankırı–Yakınkent OSB nin altyapı çalışmalarının tamamlanmasıyla birlikte Türkiye'nin sayılı OSB'lerinden olması beklenmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı

Vizyon: Bölgede sürdürülebilir büyüme ve rekabeti amaçlayan, toplumsal kalkınmaya katma değer katan, özgün ve kaliteli hizmetleri ile fark yaratan bir kurum olmak.

Misyon: Kaynakları en etkin şekilde kullanarak, bölgenin yapısına ve ihtiyaçlarına uygun sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak.

Genel stratejiler:

- Orta ve yüksek teknolojiye dayalı sanayi üretiminin yaygınlaştırılması,
- Bitkisel ve hayvansal üretimin verimliliğinin artırılması,
- Bölge piyasasının iç ve dış piyasalarla eklemlenmesi,
- İş piyasasının etkin şekilde çalışmasının sağlanması,
- Orman varlığının korunması, geliştirilmesi ve ekonomik potansiyelinin etkin biçimde
- değerlendirilmesi,
- Bilişim ve teknoloji altyapısının geliştirilmesi,
- Sermayenin yatırıma dönüşümünün kolaylaştırılması,
- Maden potansiyelinin daha etkin değerlendirilmesi,
- Ulaşım altyapısının bölgenin ihtiyaçlarına göre iyileştirilmesi ve daha etkin kullanılmasının sağlanması,
- Bölgenin enerji kapasitesinin etkin biçimde kullanılması.

19 ÇORUM

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Çorum ili, kendi öz kaynakları ile sanayileşmesini gerçekleştirmekte olan illerden biridir. İlde şeker fabrikası dışındaki sanayi kuruluşlarının tümü özel sektöre aittir. İlde gıda sanayi, taş ve toprak sanayi ile makine-metal sanayi ağırlık kazanmıştır. Ülkemizin kiremit tüketiminin %40'ı, tuğla tüketiminin %10'u Çorum ili tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca ilde; un, bulgur, şeker, tuğla-kiremit, seramik, toprak sanayi ürünleri, yem sanayi ürünleri, tekstil sanayi ürünleri, yol süpürge makineleri, balık unu ve yağı makineleri ve değirmen makineleri üretimi yapılmaktadır.

İlde havayolu, denizyolu ve karayolu bağlantılarının ihtiyaca cevap verecek düzeye getirilmesi ve ulaşım maliyetlerinin asgariye indirilmesi, il sanayisi için önem arz etmektedir. Doğalgaz arzının başlamış olması, ilin sanayi sektörüne maliyetlerini düşürme yönünde avantaj sağlamıştır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde ticarete konu olan başlıca ürünler; tarım sektöründe buğday, pirinç, nohut, arpa, fiğ, mercimek; hayvancılık sektöründe yumurta; sanayi sektöründe ise, un, bulgur, şeker, ateş tuğlası, kiremit, konfeksiyon, toprak sanayi makineleri, ayakkabı, şırınga, ilaç ampülü, oluklu mukavva, parke ve ağaç, un ve yem sanayi makineleri, değirmen makineleri ve aksamlarıdır.

Yumurta tavukçuluğunda, 150 civarında ve her biri ortalama 20.000 tavuk kapasiteli çiftlikler yapılmış, bu gelişmeye paralel olarak yem fabrikaları kurulmuş ve yurtdışına ihracat başlamıştır.

İlin geleneksel ürünü olan leblebinin yıllık üretim miktarı 2.000 tondur.

İl dışından temin edilen başlıca ürünler ise, bitkisel yağlar, dayanıklı tüketim malları, konfeksiyon, elektrikli ev eşyaları, bisküvi, oto ve yedek parçaları gibi ürünlerdir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Çorum İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Çorum ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 477'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.6 lık bir oran ile sanayisi orta gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(% 5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4),Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Çorum İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Çorum ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, % 23 gıda ürünlerin imalatı, % 16 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,

% 14 diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatının ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörler takip etmektedir:
% 5 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 5 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 4 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı ,
% 4 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizat hariç),
% 4 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 4 Mobilya imalatı,
% 4 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 4 Kağıt ve ve kağıt ürünleri imalatı,
% 3 Ana metal sanayi,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Deri ve İlgili Ürünlerin İmalatı,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Diğer İmalatlar,
% 1 Madeni Yağ Geri Kazanım.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Çorum ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 15.207'dir. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 78, çalışan sayısı 1.463'tür. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 17 , çalışan sayısı 304'tür.

d.Genel Değerlendirme

Sanayideki istihdamın % 86'sı işçi, % 2'si mühendistir. İstihdamın % 21'i diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %18'i giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması, %12'si ise gıda ürünleri imalatı sektöründe yer almaktadır. Çorum ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %30'u mikro ölçekli, %53'ü küçük ölçekli, %15'i orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel sayısına göre büyük işletmeler:

- Bilsar Tekstil Sanayi ve Dış Ticaret
- Mintay Tekstil Konfeksiyon San. ve Tic. A.Ş. Çorum Şubesi
- Çelikler Taahhüt İnşaat ve Sanayi A.Ş. Dodurga Şubesi
- Çenesizler Seramik San. ve Tic. Ece Banyo Gereçleri
- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Çorum Şeker Fabrikası

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Bisküvi ve goflet üretim tesisi,
- Çikolata ve kakaolu mamuller üretim tesisi,
- Süt ve süt mamulleri üretim tesisi.

Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:

- Beton kiremit imalatı,
- Sulama ekipmanları üretimi,
- Katı atık ayırma ve geri dönüşüm,
- Bakliyat eleme ve paketleme,
- Plastik inşaat malzemeleri,

- Ağaç işleme makinaları üretimi,
- Elektrik motoru ve jeneratör üretimi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar
Tarım Sektöründe Yapılabilecek Yatırımlar:
- Seracılık,
- Bağ- bahçe yatırımları,
- Meyve ve sebze yetiştiriciliği,
- Yem bitkileri.

Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Arıcılık ve bal üretimi,
- Tiftik keçisi yetiştiriciliği,
- Et besiciliği,
- Yumurta tavukçuluğu,
- Et tavukçuluğu,
- Hindi Yetiştiriciliği.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Çorum İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	107	113.954
2011	120	142.031
2012	120	166.369
2013	126	191.140
2014(Ocak-Temmuz)	131	155.629

Çorum İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	97	65.981
2011	103	115.206
2012	103	98.436
2013	110	111.856
2014(Ocak-Temmuz)	86	82.047

6. ÇORUM İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri
Çorum ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %55'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Çorum Organize Sanayi Bölgesi :
- 665 hektar büyüklüğünde olup, 437 hektarlık alanı kredilendirilmiştir.

- 260 hektarı 1995 yılında, 177 hektarı ise 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 280 adet sanayi parselinin, 146 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 95 adedi üretim, 19 adedi inşaat, 32 adedi proje aşamasındadır. 134 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 5.460 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipmanların imalatı ve giyim eşyaları imalatı sanayidir.

Çorum-Sungurlu Organize Sanayi Bölgesi :

- 155 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarlık alanı kredilendirilmiştir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 84 adet sanayi parselinin, 7 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 3 adedi üretim, 4 adedi proje aşamasındadır. 77 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 30 kişi istihdam edilmektedir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Çorum Organize Sanayi Bölgesi (2. Tevsii) :

- 2014 yılı Yatırım Programında "239 hektar" olarak 400.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Çorum Alaca SS	86	83	3	97
2	Çorum İskilip SS	213	170	43	80
3	Çorum Kargı SS	100	90	10	90
4	Çorum Merkez SS	708	648	60	92
5	Çorum Osmancık SS	138	118	20	86
6	Çorum Sungurlu SS	268	210	58	78
7	Çorum Bayat SS	39	34	5	87
Toplam		1.552	1.353	199	87

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Üretimi gerçekleştirilen sanayi ürünlerinin pazarlanmasında ortaya çıkan sorunların aşılmasına yönelik, sektörel bazda dış ticaret ve pazarlama şirketlerinin kurulması yönünde çalışmalar başlatılmalıdır.
- Kapalı, yarım kalmış ve darboğazdaki tesislerin ekonomiye yeniden kazandırılması yönünde uzun vadeli ve düşük faizli krediler verilmelidir.
- Ekonomik olarak diğer bölgeler ile bütünleşmeye gidilmesi konusuna açıklık getirecek araştırma ve projeler, bir bütünlük içerisinde ve öncelikli olarak hazırlanmalıdır.
- Ar-Ge faaliyetlerini cazip hale getirmek üzere özendirici tedbirler alınmalıdır.

- Kalkınmada öncelikli yörelerde uygulanmakta olan enerji indirimi desteğinin sürekli hale getirilmesi gerekmektedir.
- Gelişim bileşenlerinden karayolu, iletişim ve OSB yeterli olup, bunun demiryolu ile desteklenmesi gerekmektedir.
- Gençlerin, kadınların eğitimi ve eğitimli insanların işgücüne kazandırılması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.
- İşletmelerde dış ticaret mevzuatına hakim personelin istihdam edilmesinin sağlanması, gerekiyorsa bu konuda teşvik verilmesi gerekmektedir.
- İl dışına göç olayını engellemek üzere, istihdam garantili kursların ve üniversite bünyesinde istihdam garantili bölümlerin açılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- Üçüncü kuşak girişimcilerde dayanışma ve iş birliğinin arttırılması sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon:Bölgesinde yerel dinamikleri harekete geçirerek sağlıklı ve sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleştirilmesinde öncü, ulusal ve uluslararası platformlarda saygın, tanınır ve etkin çalışan bir ajans olmaktır.

Misyon: Bölgesinde ekonomik ve sosyal alanlarda sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak amacıyla hazırladığı plan ve programlar doğrultusunda, etkin teknik ve mali destekler ile yatırım ve tanıtım mekanizmalarını kullanan; uluslararası, ulusal ve yerel aktörlerle işbirliği içinde bölgenin kapasitesini ve rekabet gücünü geliştiren bir ajans olmaktır.

Stratejik Amaçlar:

- Etkin bir mekansal organizasyon oluşturulması,
- İnsan kaynaklarının ve toplumsal yapının geliştirilmesi,
- İşletmelerin rekabet gücünün artırılması ve dışa açılmanın sağlanması,
- Ekolojik dengelerin, çevrenin korunması ve durumunun iyileştirilmesi,
- Kurumsal yapının güçlendirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	3 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 2 girişimci desteklenmiştir.

20 DENİZLİ

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Denizli ekonomisi sanayileşme potansiyelini uzun yıllar boyunca canlı tutmuş ve sanayi altyapısını geliştirmiştir. Türkiye ekonomisinde önemli bir yeri olan Denizli, ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyi ile de Türkiye'nin öncü illeri arasında sayılmaktadır.

İl merkez ve ilçelerinde 1 adet Serbest Bölge,1 adet teknokent ve 3 adedi tamamlanmış ve 2 adedi yer seçimi yapılarak çalışmaları devam eden 5 adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.

Denizli Sanayi Odası Üyelerinin Sektörlere Göre Dağılımı

Sektör	Üye Sayısı
Gıda	121
Tekstil	541
Ağaç Ürünleri -Mobilya- Kağıt	67
Kimya	55
Plastik	43
İnşaat Toprak -Mineral	62
Madencilik - Mermer	188
Ana Metal	42
Madeni Eşya	56
Kablo - Elektrik-elektronik	51
Makine	78
Toplam	1304

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde dokumacılık, dericilik, bakırcılık, değirmencilik, haddecilik vb. meslek dalları sanayiye taşınmıştır.

Buldan-Babadağ-Kızılcabölük Dokumacılık Kümesi, Denizli Merkez Bakırcılık ve Debbağlık Kümesi, Ballık Boğazı Doğaltaş Kümesi, Çal-Bekilli-Güney Bağcılık ve Şarapçılık Kümesi, Serinhisar-Kızılca Kuruyemiş (Leblebi) Kümesi, Yatağan Bıçakçılık Kümesi, Yeşilyuva Ayakkabıcılık Kümesi, Pamukkale-Karahayıt-Sarayköy Termal-Sağlık Turizmi Kümesi gibi doğal kümelenmeler mevcuttur.

Denizli'nin ekonomik gelişim süreci ve sanayileşmesinde, kamu yatırımından ziyade özel sektör yatırımları ağırlıktadır.

Denizli'den, 150'nin üzerinde farklı ülkeye yaklaşık 2000 çeşitli ürünün ihracatını yapan dinamik bir üretim ve ticaret yapısı oluşmuştur.

Denizli sanayi ve ticaretinin diğer bir önemli özelliği son yirmi yılda çeşitli üretim dallarında gelişme göstererek dengeli olarak büyümesini sürdürmesidir.

İlde tekstil, metal işleme, kablo, kağıt, cam, kablo, gıda ve tarıma dayalı sanayi tesisleri faaliyet göstermektedir. Türkiye'nin en büyük ilk 500 firması arasında her yıl en az 12, ilk 1000 firması arasında da 22 firma yer almaktadır.

Firma Türü	2013
Anonim Şirket	1.077
Banka	118
Dernek	36
Hakiki Şahıs	7.106
Holding	8
Kollektif Şirket	55
Komandit Şirket	1
Kooperatif Şirket	546
Limited Şirket	6.817
Vakıf	14
Müessese	0
TOPLAM	15.778

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Denizli İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Denizli ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 2.056'dır. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %3'lük bir oran ile sanayisi gelişmiş yedinci ildir.

Ege Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %37' lik bir oran ile İzmir ili ilk sırada yer almaktadır. İzmir ilini takip eden iller sırasıyla; Denizli(%18), Manisa(%11), Uşak(%9), Afyonkarahisar(%7), Aydın(%7), Muğla(%6), Kütahya(%5) olarak görülmektedir.

b.Denizli İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Denizli ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, %44 tekstil ürünleri imalatı, %13 gıda ürünleri imalatı, % 7 diğer madencilik ve taş ocakçılığı, % 6 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizatı hariç),
% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı
% 4 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 3 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Ana metal sanayi,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Deri ile ilgili ürünlerin imalatı,
% 1 Kâğıt ve kâğıt ürünleri imalatı,

% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork)ve yarı treyler (yarı römork)imalatı,
% 1 Mobilya imalatı,
% 1 Madeni yağ geri kazanımı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Denizli ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 60.245'tir.

Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 326, çalışan sayısı 6.175'tir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 55, çalışan sayısı 1.026'dır.

d.Genel Değerlendirme

Denizli ilinde sanayide çalışanların, %39'u tekstil ürünleri imalatı, %16'sı giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %83'ü işçi, %2'si mühendistir.

Denizli ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %50'si mikro ölçekli, %37'si küçük ölçekli, %11'i orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Ozanteks Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Menderes Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. Sarayköy Şubesi
- Selin Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Deniz Tekstil Sanayi ve Ticaret
- Küçüker Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Nikel işleme tesisi,
- Katı atık ayırma ve geri dönüşüm tesisi,
- Elektronik malzeme ve elektronik cihazlar üretimi tesisi,
- Kuvars kompoze taş üretimi tesisi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Tarım, seracılık, hayvancılık,
- Meyve sebze işleme, paketleme tesisi,
- Sera örtü ve donanım imalat tesisi,
- Jeotermal enerji üretimi,
- Teknik tekstil,
- Bağcılık ve şarapçılık,
- Doğaltaş (traverten),
- Turizm (kültür, tarih, inanç ve SPA).

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

- Tekstil-konfeksiyon,
- Mermer-traverten,

- Metal işleme, cam, bakır tel ve kablo sanayi,
- Üzüm, şarap ve meyve suyu sanayi,
- Kağıt ürünleri,
- Kuruyemiş-leblebi.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Sektörleri

- Yenilenebilir enerji.

Denizli İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	766	2.126.641
2011	785	2.639.582
2012	821	2.622.545
2013	902	2.897.561
2014(Ocak-Temmuz)	842	1.696.416

Denizli İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	529	1.730.895
2011	599	2.262.650
2012	624	2.262.295
2013	646	2.349.645
2014(Ocak-Temmuz)	515	1.373.404

6. DENİZLİ İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Denizli ilinde 5 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %43, ihtisas OSB'lerde %5'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Denizli Organize Sanayi Bölgesi :

- Bölge 435 hektar büyüklüğünde olup, 71 hektarlık kısmı ilave alandır.
- Mevcut kısmı 1990 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; bulunan 180 adet sanayi parselinin 178 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 117 adedi üretim, 42 adedi inşaat, 19 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 24.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin imalatı, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 42.000 m3/gün dür.

Denizli Çardak Özdemir Sabancı Organize Sanayi Bölgesi :

- 326 hektar büyüklüğünde olup, 322 hektarlık alan kredilendirilmiştir.

- 1997 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 85 adet sanayi parselinin, 84 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 83 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 50 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; plastik sanayidir.

Denizli Deri Organize Sanayi Bölgesi :
- 63 hektar büyüklüğündedir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Arıtması 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 78 adet sanayi parselinin, 21 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 8 adedi inşaat, 13 adedi proje aşamasındadır. 57 adet parsel tahsis edilmemiştir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Denizli-Mermer İhtisas Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "170 hektar" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 650.171 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Denizli Tavas Organize Sanayi Bölgesi:
- 11/06/1998 tarihli yazımızla 230 hektarlık alanın yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Denizli Çivril Yeşil Çivril SS	234	190	44	81
2	Denizli Sarayköy SS	105	93	12	89
3	Denizli Serinhisar SS	70	70	0	100
4	Denizli Tavas (Kızılcabölük) SS	81	65	16	80
5	Denizli Merkez Yeşil Yuva (Ayakkabıcılar) SS	255	50	205	20
6	Denizli Serinhisar (Leblebi İm.)				
Toplam		745	468	277	63

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İmalat sektöründe çalışan işgücünün üzerindeki vergi ve prim yükleri azaltılmalı; işsizler imalat sektöründe çalışmaları için teşvik edilmelidir.

- Tekstil ve konfeksiyonda, emek yoğun konvansiyonel ürünlerden, bilgi yoğun katma değeri yüksek teknik ürünlere yönelik destekler arttırılmalıdır.
- Şehir merkezine yakın yeni bir havaalanı yapılmalıdır.
- İhracatçılara verilen teşvikler ve Eximbank kredileri arttırılmalıdır.
- İhracatçı firmaların vergi iadesi işlemlerinin hızlı yapılması sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARININ İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA)

AMAÇ	HEDEF	STRATEJİ
Bölge ürünlerini markalaştırarak pazarlamak	Markalaşma sürecindeki bölge ürünlerinin pazarlanması	♦ Bölgenin öne çıkan ürünleri için pazarlama stratejisi oluşturulacaktır.
		♦ Bölgenin öne çıkan ürünleri için yeni pazar arayışlarına ve pazarlama kapasitesinin artırılmasına destek sağlanacaktır.
		♦ Bölge ürünlerine yönelik reklam çalışmaları desteklenecektir.
	Dış ticaret altyapısının geliştirilmesi	♦ Dış ticaretle ilgili eğitim ve seminerler düzenlenecektir.
		♦ Dış ticaret için gerekli olan uluslararası kalite belgelerinin alınması teşvik edilecektir.
		♦ E-ticaret ağının etkin kullanımı sağlanacaktır.
		♦ Konfeksiyon sektörü başta olmak üzere bölgede yoğunlaşmış olan sektörlerin ihracat kapasitesinin artırılması desteklenecektir.
Sektörlere yönelik Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmaları yapmak	Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmaları teşvik edilerek ileri teknolojik ürünlerin ve üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması	♦ Bölgesel Ar-Ge ve yenilikçilik stratejileri oluşturulacaktır.
		♦ Bölgede yenilikçilik bilinci oluşturulacaktır.
		♦ Bölgede üniversite-sanayi iş birliği geliştirilecektir.
		♦ Ortak Ar-Ge laboratuvarları kurulacak ve var olanlar geliştirilecektir.
		♦ Pamukkale Teknokent'te bulunan şirket sayısı ve teknokentin bölge sanayisindeki etkinliği artırılacaktır.
		♦ Tekstil başta olmak üzere sanayide akıllı ve ileri teknolojik ürünlerin üretilmesi teşvik edilecektir.
Sanayide verimliliğin ve çeşitliliğin artırılması	Sanayide ürünlerin katma değerinin artırılması	♦ Bitkisel ve hayvansal ürünlerde gıda güvenliğinin artırılması teşvik edilecektir.
		♦ Zeytin, üzüm, incir ve kestane başta olmak üzere bölgedeki tarımsal ürünlerin işlenmesi, dondurulması, paketlenmesi ve depolanması için gerekli tesisler kurulacak ve var olan tesisler geliştirilecektir.
		♦ Su ürünlerinin işlenmesi, dondurulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik tesisler kurulacak ve var olan tesisler geliştirilecektir.
		♦ Su ürünleri yetiştiriciliğinde modern üretim tesislerinin kurulması desteklenecektir.

		♦ Mermer, traverten ve feldispat başta olmak üzere bölgede çıkartılan madenlerin etkin şekilde kullanılması için işleme tesisleri kurulacak ve mevcut tesislerin geliştirilmesi desteklenecektir.
		♦ Başta giyim eşyası olmak üzere tasarıma dayalı ürünler çeşitlendirilecektir.
		♦ İhtisas OSB'lerin etkinliği artırılarak bu bölgelerde kümelenme teşvik edilecektir.
		♦ Kümelenme bilinci oluşturulacaktır.
		♦ Bölgede yoğunlaşmış sektörlerin kümelenme stratejileri belirlenecek ve kümelenme çalışmaları desteklenecektir.
		♦ Ev tekstiline yönelik kümelenme çalışmaları tamamlanacaktır.
	Yatırım ortamının iyileştirilmesi	♦ Bölgede potansiyel yatırım alanlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir.
		♦ Potansiyel yatırımcılara danışmanlık hizmeti verilecektir.
		♦ Yeni yatırımlara yönelik risk analizi yapılacaktır.
		♦ Doğrudan yabancı yatırımcıları bölgeye çekmeye yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.
Sektörlerin altyapısını güçlendirmek	Üretim altyapısının yenilenmesi, geliştirilmesi ve güçlendirilmesi	♦ Sanayideki işletmelerin makine parkı ve teknolojik donanımları yenilenecektir.
		♦Sanayideki işletmelerin enerji, ulaşım ve çevre altyapıları iyileştirilecektir.
		♦ İşletmelerin OSB'lere taşınması teşvik edilecektir.
	Hizmet kalitesinin artırılması	♦ Sektörlere yönelik eğitimli personel istihdamı desteklenecektir.
		♦ Sektörlerde bilişim altyapısı güçlendirilecektir.
	Kurumsal yapının geliştirilmesi	♦ Aile işletmelerinin kurumsallaşması teşvik edilecektir.
		♦ Modern yönetim anlayışının işletmeler tarafından benimsenmesi teşvik edilecektir.
		♦İşletmelerde kalite yönetim sistemi uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.
İstihdam olanaklarını geliştirerek iş gücüne katılımı artırmak	Mesleki ve teknik eğitim olanaklarını geliştirerek iş gücü kalitesinin yükseltilmesi	♦ Bölgesel iş gücü ihtiyaç analizi gerçekleştirilerek mesleki eğitim ilgili kurumlarda sektörel ihtiyaca göre düzenlenecektir.
		♦ Bölge üniversitelerinde ve meslek liselerinde ilgili bölümlerde sanayi ile iş birliği sağlanarak mesleki eğitim ve staj çalışmaları sağlanacaktır.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 2 proje program kapsamında desteklenmiştir.	

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	8 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 3 girişimci desteklenmiştir.

21 DİYARBAKIR

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Diyarbakır'da ekonomi; tarım, hayvancılık, sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerine dayalıdır.

Diyarbakır'ın ticaret ve sanayi geçmişi tarım ve hayvancılığa ve bunlara dayalı sanayiye bağlı olmuştur. İlde öne çıkan sektör mermer sektörüdür. Mermer sektörü, ilde yapılan ihracatın %90'ını, sanayideki toplam istihdamın % 30'unu oluşturmaktadır. Mermer sanayi ürünlerinin % 30'u işlenmiş olarak, geri kalan kısmı da blok halinde Uzak Doğu ülkelerine, AB ülkelerine ve Ortadoğu ülkelerine ihraç edilmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Diyarbakır, coğrafi konum itibariyle, bölge illerin merkezi konumunda bulunması nedeniyle önemli bir ticari avantaja sahiptir. İlde sağlanan bu avantaj, ticari hayatın önemli ölçüde canlanmasını sağlamıştır.

Diyarbakır'da ticaret, küçük esnaf veya işletmelerden meydana gelen, ağırlıklı olarak tarımsal ve hayvansal ürünler, gıda maddeleri, giyim, ev araç ve gereçleri, inşaat malzemeleri ile diğer tüketim mallarının alım ve satımlarının yapıldığı bir yapı arz etmektedir.

Diyarbakır'ın bölgenin sağlık üssü olması için kendi dinamikleri ve imkânları ile büyük yatırımlar yapmıştır. Sağlık sektörüne yönelik bir devlet politikası oluşturulmalıdır. Diyarbakır'da özel sağlık sektöründe (sadece hastanelerde) yaklaşık 2.000 kişi istihdam edilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Diyarbakır İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Diyarbakır ilinde sanayi siciline kayıtlı işletme sayısı 388'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.4'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan iller arasında yer almaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65'lik bir oran ile Gaziantep ili ilk sırada yer almaktadır. Gaziantep ilini takip eden iller sırasıyla; Şanlıurfa(%10), Diyarbakır(%9), Adıyaman(%6), Batman(%4), Mardin(%3), Kilis(%1), Siirt(%1), Şırnak(%1) olarak görülmektedir.

b.Diyarbakır İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Diyarbakır ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %22'lik bir oran ile gıda ürünlerinin imalatı, %16'lık bir oran ile diğer madencilik ve taşocakçılığı sektörlerinin ilk iki sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 15 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,

% 5 Kauçuk ve plastik ürünlerinin imalatı,

% 5 Tekstil ürünleri imalatı,

% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),

% 5 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç),

% 3 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 3 Ana metal sanayi,
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 3 Mobilya imalatı,
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Elektrik gaz, buhar ve havalandırma,
% 1 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 1 Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı, ve saha aram ve tetkiki hariç petrol ve gaz çıkarımı ile ilgili hizmetler,
% 1 Metal cevherleri madenciliği,
% 1 Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Kok kömürü rafine edilmiş petrol ürünlerinin imalatı,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı,
% 1 Madeni yağ geri kazanım.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Diyarbakır ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 8.198'dir. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 48, çalışan sayısı 125'tir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 9, çalışan sayısı 8'dir.

d.Genel Değerlendirme

Diyarbakır ilinde sanayi çalışanların, %27'si diğer madencilik ve taşocakçılığı, %18'i gıda ürünlerinin imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir. İstihdamın %72'si işçi, %4'ü mühendistir.

Diyarbakır ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %23'ü mikro ölçekli, %69'u küçük ölçekli, %8'i orta ölçekli işletmelerdir.

Personel Büyüklüğüne Göre Büyük Firmalar:

- Limak Çimento Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Ergani Şubesi
- Tepsan A.Ş.
- E.Ü.A.Ş.Karakaya HES İşletme Müdürlüğü Karakaya HES
- Dimer Mermer İnşaat Sanayi ve Ticaret

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Tarım sektörüne yönelik yatırımlar:

- Sert buğday üretimi,
- Mısır üretimine yönelik kurutma ve depolama,
- Renkli pamuk üretimi,
- Seracılık (sebze ve süs bitkisi),
- Meyve ve sebze yetiştiriciliği,
- Kültür mantarı üretimi,
- Damızlık (hibrit) tohum üretim tesisi,
- Susam yağı, tahin, pekmez ve helva üretim tesisi,
- Ceviz ve badem üretimi,

- Yem bitkileri üretimi,
- Organik tarım,
- Yağlı tohum üretimi.

Hayvancılık sektörüne yönelik yatırımlar:

- Et besiciliği,
- Süt besiciliği,
- Yumurta tavukçuluğu,
- Et tavukçuluğu,
- Hindi yetiştiriciliği,
- İpek böcekçiliği,
- Mezbaha,
- Soğuk hava deposu.

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Pastörize süt ve süt mamulleri üretim tesisi,
- Pastörize üzüm suyu, sirke ve pekmez üretim tesisi,
- Ayçiçeği yağı üretim tesisi,
- Gıda paketleme.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım, hayvancılık, orman, maden, enerji, giyim, gıda, teknoloji ve elektrik-elektronik gibi sektörlerde yatırım yapılabilecek potansiyel bulunmaktadır.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odasının verilerine göre; mermer, ağaç mamulleri ve orman ürünleri, çelik, çimento, cam, seramik ve toprak ürünleri, demir ve demir dışı metaller, deri ve deri mamulleri, elektrik – elektronik, halı, hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri, iklimlendirme sanayi, kimyevi maddeler ve mamulleri, kuru meyve ve mamulleri, maden ve metaller, makine ve aksamları, hayvancılık mamulleri, süs bitkileri ve mamulleri, taşıt araçları ve yan sanayi, tekstil ve hammaddeleri, yaş ve meyve; Diyarbakır ilinin dış ticarete konu olan başlıca sektörleridir.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Diyarbakır ilinin genç nüfus oranının yüksek olması, geleneksel bölge merkezi konumunda olması, bölgede mevcut olan sermaye stoku, tarımsal sanayinin gelişme eğiliminde olması, ihracata dönük madencilik sektörünün gelişmekte olması, verimli ve geniş tarım arazilerinin bulunması, dünyada talep gören nitelikte mermer rezervlerinin bulunması; dış ticarete konu olan potansiyel olarak değerlendirilebilir.

Diyarbakır İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	128	164.989
2011	135	169.672
2012	162	198.959
2013	178	237.086
2014(Ocak-Temmuz)	146	179.683

Diyarbakır İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	113	39.575
2011	151	62.816
2012	137	69.057
2013	119	66.368
2014(Ocak-Temmuz)	105	66.890

6.DİYARBAKIR İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Diyarbakır ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %71'dir. İhtisas OSB bulunmamaktadır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Diyarbakır Organize Sanayi Bölgesi :

- 713 hektar büyüklüğünde olup (İlave alan dahil), 523 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 227 adet sanayi parselinin, 214 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 150 adedi üretim, 26 adedi inşaat, 38 adedi proje aşamasındadır. 13 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 4.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünlerinin imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı ve kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Diyarbakır Organize Sanayi Bölgesi (İlave alan) :

- 2014 yılı Yatırım Programında "190 hektar+arıtma" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- İmar planları onaylanmıştır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Diyarbakır Bismil SS	108	108	0	100
2	Diyarbakır Ergani SS	118	118	0	100
3	Diyarbakır Merkez SS	320	320	0	100
4	Diyarbakır Merkez (Oto) SS	298	298	0	100
5	Diyarbakır Merkez (Marangoz) SS	99	99	0	100
6	Diyarbakır Silvan SS	220	220	0	100
7	Diyarbakır Oto Tamircileri 3.SS	376	376	0	100
Toplam		**1.539**	**1.539**	**0**	**100**

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Çermik Sanayi Sitesi:

- 05/03/2004 tarih ve 2276 sayılı yazımızla S.S. Çermik SS Kooperatif Başkanlığına yer seçiminin yapıldığı ve bundan sonra yapılacak işlemlere dair yer seçimi talimatı yazılmıştır.

Ergani II Sanayi Sitesi:

- 03/05/2004 tarihinde yer seçimi yapılmış olup, Kemaliye Mahallesi Küçükköy Mevkiindeki 100 dekar büyüklüğündeki alan incelenmiştir.
- İncelenen alanda SS kurulmasının uygun olup olmadığı hususunda Bakanlığımızca nihai karar verilebilmesi için imar yetkisine sahip ilgili idarece imar planının hazırlanması ve imar planının onay aşamasından önce, Diyarbakır Tarım İl Müdürlüğünden, Karayolları Genel Müdürlüğünden ve diğer imar planı yapımına esas kurum ve kuruluşlardan uygun görüş alınmasının ve bu görüşlerin Bakanlığımıza gönderilmesinin gerektiği 09/09/2004 tarih ve 10827 sayılı yazımızla 2.Ergani SS Yapı Kooperatif Başkanlığına bildirilmiştir.

Bismil Sanayi Sitesi (İlave Alan):

- S.S. Bismil SS Yapı Kooperatifi Başkanlığı'nın mülkiyetindeki Kooperatife ait yaklaşık 45 dekarlık alanda yer seçiminin talep edilmesi üzerine 09-11/06/2010 tarihleri arasında mahallinde etüt çalışması yapılmıştır.
- Yerin uygun görüldüğü 22/06/2010 tarih ve 5046-5050 sayılı yazımız ile Bismil Belediye Başkanlığı'na ve Kooperatif Başkanlığına bildirilmiştir.

Diyarbakır Tekstil İhtisas Sanayi Sitesi:

- Diyarbakır Valiliği'nin yer seçimi talebi üzerine 30/07/2013 tarihinde yer seçimi yapılmıştır.
- İncelenen alanda SS kurulmasının uygun olup olmadığı hususunda Bakanlığımızca nihai karar verilebilmesi için imar yetkisine sahip ilgili idarece imar planının hazırlanması ve imar planının onay aşamasından önce, Diyarbakır Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü' den, DSİ, Hava Limanları Komutanlığı ve Sivil Havacılık Müdürlüğünden ve TEİAŞ'dan görüş alınmasının gerektiği Diyarbakır Belediye Başkanlığı'na, Yenişehir Belediye Başkanlığı'na, Tekstil Kooperatif Başkanlığı'na 28/08/2013 tarih ve 3099 sayılı yazımızla bildirilmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Mevcut destek unsurlarının (teşvikin) yanı sıra bölgeye münhasır yeni destek unsurlarının yürürlüğe konulması gerekmektedir.
- 2006/10921 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında olmasına rağmen uygulanmayan teşvik belgeli yatırımlar için öngörülen TL cinsinden kredilerin faizlerinin 5 puanının, döviz kredilerinde ise 2 puanının bütçeden karşılanması şeklindeki faiz desteğinin uygulanması sağlanmalıdır.
- Cazibe Merkezleri kapsamındaki KOSGEB kredilerinin kullandırılması sağlanmalıdır.
- Kredi Garanti Fonu'nun daha aktif olarak devreye girmesi ve komisyonunun %1'ler düzeyinde uygulanması sağlanmalıdır.
- OSB'nin enerji altyapısının iyileştirilmesi, doğalgaz ve demiryolu hattının OSB içine kadar çekilmesi gerekmektedir.
- Mikro ve küçük ölçekli KOBİ işletmesi kurmak isteyen girişimcilere, en fazla 250.000,00 TL tutarında faizsiz, bir veya iki yılı ödemesiz, takip eden 3 yıl içinde geri ödemeli bir başlangıç kredisi mekanizması ve fonu oluşturulmalıdır.

- Yatırımlar için 15 yıl boyunca gelir ve kurumlar vergisi muafiyeti getirilmelidir.
- Tüm teşvik ve destekler en az 15 yıl boyunca uygulanmalıdır.
- İhracat işlemlerinin kolay ve hızlı bir şekilde uygulanmasının sağlanması gerekmektedir.
- Başta mermer sektörü olmak üzere, imalat ve maden sektöründe faaliyet gösteren işletmelere nakliye için ayrı bir teşvik uygulanmalıdır.
- Yatırımcıya bedelsiz hazine arazilerinin tahsis edilmesinde uygulan bürokratik işlemler asgariye indirilerek zaman kaybı önlenmelidir.
- Mermer sektörüne ait rezerv çalışmaları, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından ivedilikle yapılmalıdır.
- Mermer sektörüne ara eleman yetiştirmek için mesleki eğitim verilmelidir.
- Üniversite-KOBİ işbirliği geliştirilmelidir.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Gelişmeler

Nitelikli işgücü yetiştirilmesi amacıyla mesleki eğitimlere ağırlık verilmektedir. Bu kapsamda İş-Kur ve TOBB aracılığıyla bazı faaliyetler yürütülmektedir.

Kamu - üniversite - sanayi işbirliği konusunda; Diyarbakır Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğünün katkıları ile, üniversiteden bilim adamlarının sanayiciler ile görüşmeleri sağlanmıştır.

Mevcut OSB'ye ilave OSB çalışmaları ve tekstil sektöründe faaliyet gösteren işletmelere uygun yer sağlanması çalışmalarına devam edilmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Karacadağ Kalkınma Ajansı

Vizyon: Doğal ve kültürel mirasını koruyarak turizm potansiyelini değerlendiren, kaynaklarını üretim ve istihdama dönüştürerek yaşam kalitesini artıran, Ortadoğu'nun gelişen ticaret merkezi olmak.

Misyon: Sürdürülebilir sosyal ve ekonomik kalkınmayı hızlandırmak için; kamu kesimi, özel kesim ve STK'lar arasındaki işbirliğini geliştirerek bölgede ortak kalkınma bilincini yükseltmek, katılımcı ve stratejik bir yaklaşımla bölgesel kalkınma planlarını hazırlamak ve etkin bir şekilde uygulamak, yerel kapasiteyi güçlendirmek ve üretkenliği artırmak, yatırım ortamını iyileştirerek bölgenin çekiciliğini ve rekabet gücünü yükseltmektir.

Bölgenin sorunları, ihtiyaçları ve potansiyelleri doğrultusunda belirlenen "İstihdam Kapasitesi ve Rekabet Gücü" gelişme ekseni ile zengin doğal kaynaklara ve kültürel mirasa, yüksek tarımsal üretime, tarıma dayalı sanayi ve turizm potansiyeline sahip olan Diyarbakır Bölgesi'nde, üretim ve istihdam kapasitesinin artırılması, üretimde katma değerin yaratılması ve insan kaynaklarının geliştirilmesi ile rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir.

Gelişme ekseni kapsamında dört amaç belirlenmiştir:

1- Kentsel ekonomilerden yararlanarak bölgenin hizmet sunum kapasitesini geliştirmek,
2- İstihdamı ve üretimde katma değeri artırmak,
3- Girişimcilik kültürünü geliştirerek bölgede yeni iş olanakları oluşturmak,
4- İş ve yatırım ortamını iyileştirmek.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	1 girişimci desteklenmiştir.	

22 EDİRNE

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Edirne ili sanayisi, tarıma dayalı sanayi olarak gelişim göstermiştir. Türkiye çeltik üretiminin yaklaşık % 50'si, yağlık ayçiçeği üretiminin % 25'i ve buğday üretiminin % 3'ü Edirne'de gerçekleşmektedir.

Tarıma dayalı sanayi işletmeleri dışında ilde gelişen diğer bir sektör de tekstil sektörüdür. İlde faaliyet gösteren 21 tekstil işletmesinde çalışan sayısı yaklaşık olarak 6.900 kişidir.

Edirne linyit kömürü rezervleri bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. 27 adet linyit kömürü işletmesinde yaklaşık olarak yıllık 470 bin ton linyit kömürü üretilmektedir. Üretilen kömürün büyük bir bölümü il sanayi işletmelerinde ve konutlarda ısınma amaçlı kullanılmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Edirne'de Yunanistan ve Bulgaristan'a 2'si demiryolu, 4'ü karayolu olmak üzere toplam 6 adet sınır kapısı mevcuttur. Gıda maddeleri, tekstil ürünleri, mobilya, çimento ve inşaat malzemeleri en fazla ihraç edilen ürünlerdir.

Ekonomi Bakanlığı tarafından yapılan illerin dış potansiyeli araştırmasına göre Edirne 4. grup iller arasında yer almaktadır. Bu araştırmada 4. grupta sıradan ürünler ihraç eden çeşitliliği düşük iller yer almaktadır.

Zengin bir tarihi geçmişe sahip ilde 3 adet tarihi alış veriş merkezi bulunmaktadır. Bunlar Alipaşa Çarşısı, Bedesten Çarşısı ve Arasta Çarşısı'dır. Modern anlamda ise ikisi il merkezinde, ikisi de Keşan ilçesinde olmak üzere dört adet büyük alışveriş merkezi bulunmaktadır.

Edirne'de buğday, ayçiçeği ve çeltik başta olmak üzere birçok tarım ürününün ticaretinin yapıldığı 4 adet Ticaret Borsası bulunmaktadır. Ülkemizin önde gelen borsaları arasında yer alan Edirne ve Uzunköprü Ticaret Borsalarında, açık arttırma ile hububat alım satımları günlük olarak yapılmaktadır. Bu borsalarda belirlenen fiyatlar ülkedeki hububat fiyatlarının belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Edirne İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Edirne ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 269' dur. Toplam sanayi işletmeleri içerisinde % 0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Marmara Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5), Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b.Edirne İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Edirne ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı şöyledir:

% 46 Gıda ürünlerinin imalatı,

% 10 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 8 Diğer madencilik taşocakçılığı ,
% 8 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 7 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 4 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı,
% 3 Kimyasallar ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı(Makine ve Teçhizatı Hariç)
% 2 İçecek İmalatı
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 1 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı.
% 1 Ana Metal Sanayi
% 1 Mobilya imalatı,
% 1 Diğer İmalatlar.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Edirne ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı toplam 10.257'dir. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 79, çalışan sayısı 144'tür. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 13, çalışan sayısı 30'dur.

d.Genel Değerlendirme

Edirne ilinde sanayi yerel hammadde kaynaklarına uygun olarak bir gelişme göstermektedir. Sanayide çalışanların, %40'ı giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması, %21'i gıda ürünlerinin imalatı, %15'i kömür ve linyit çıkartılması sektörlerinde istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın % 84'ü işçi, % 3'ü mühendistir.

Edirne ilinde bulunan sanayi işletmelerinin % 39'u mikro ölçekli, % 46'sı küçük ölçekli, % 13'ü orta ölçekli, % 2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Edirne Giyim Sanayi A.Ş.
- Murat Yapı Tekstil Sanayi ve Ticaret
- Yol Giyim Sanayi Pazarlama ve Ticaret A.Ş. Edirne Şubesi
- Naturel Isı Sistemleri
- Modavizyon Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. Edirne Şubesi

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Süloğlu ilçesinde bulunan mevcut Organize Sanayi Bölgesine ilave olarak Uzunköprü ve Keşan ilçelerine Organize Sanayi Bölgesi kurulması, altyapısı tamamlanmış planlı sanayi yapılaşması için gereklidir.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- İl sınırları içerisindeki kömür rezervleri toplamı 115 milyon/ton dur. Yüksek kalorili olmayan il kömürlerinin değerlendirilebilmesi için, kömürle çalışan bir elektrik üretim santralinin kurulması gerekmektedir.
- İlin güneyinde bulunan Saroz Körfezi'nde rüzgar enerjisi üretmek üzere, bir özel sektör firması tarafından yapılan 15 Megavatlık yatırım faaliyete geçmiştir.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	İhracat (USD)
Öğütülmüş tahıl ürünleri	16.398.952
Kakao, çikolata ve şekerleme	9.607.752
Giyim eşyası (kürk hariç)	2.425.124
Sabun, deterjan, temizlik , cilalama maddeleri; parfüm; kozmetik ve tuvalet malzemeleri	2.394.327
Balık ürünleri	1.468.050
Fırın ürünleri	1.416.840
Mezbahacılık	1.377.517
Sebze, bahçe ve kültür bitkileri ürünleri	1.315.731
Gıda, içecek ve tütün işleyen makineler	1.201.555
İşlenmiş sebze ve meyveler	1.009.663
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	1.000.091
Trikotaj (örme) ürünleri	823.832
Başka yerde sınıflandırılmamış ev aletleri	692.189
Diğer kağıt ve mukavva ürünleri	588.817
Başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineraller	556.564
Motorlu kara taşıtları ve motorları	528.392
Mobilya	400.801
Tarım ve orman makineleri	397.932
Plastik ürünleri	338.674
Kimyasal gübre ve azotlu bileşikler	219.275
Diğer	2.322.046
Toplam	46.484.778

Ürün Grubu Bazında 2013 yılı İthalat Verileri

Ürün Grubu	İthalat Dolar
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	52.655.421
Atık ve hurdalar	16.220.911
Kimyasal gübre ve azotlu bileşikler	10.674.212
Bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağlar	5.826.806
Kereste ve parke	5.462.021
Öğütülmüş tahıl ürünleri	5.292.549
Sentetik kauçuk ve plastik hammaddeler	3.100.828
Sığır, koyun, keçi, at, eşek, bardo, katır v.b.	2.266.788
Tekstil elyafınından iplik ve dokunmuş tekstil	1.643.103
Tarım ve orman makineleri	1.014.166
Fırın ürünleri	871.638
Hazır hayvan yemleri	749.504
Diğer özel amaçlı makineler	699.366
Oyun ve oyuncak	584.165
Ormancılık ve tomrukçuluk	397.538

Tank, sarnıç ve metal muhafazalar	301.151
Tekstil, giyim eşyası ve deri işlemede kullanılan makineler	288.889
Elektronik valf ve elektron tüpleri ile diğer elektronik parçalar	259.902
Giyim eşyası (kürk hariç)	244.042
Tahta plaka; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar	213.573
Kakao, çikolata ve şekerleme	211.887
Diğer	4.154.288
Toplam	113.132.748

Kaynak: TÜİK Edirne Bölge Müdürlüğü

Edirne İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	81	79.095
2011	67	60.340
2012	62	46.906
2013	67	46.485
2014(Ocak-Temmuz)	62	21.522

Edirne İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	90	198.437
2011	120	213.164
2012	104	120.733
2013	119	113.133
2014(Ocak-Temmuz)	82	45.196

6.EDİRNE İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a.Organize Sanayi Bölgeleri

Edirne ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %51'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Edirne Organize Sanayi Bölgesi :

- 106 hektar büyüklüğünde olup, 2006 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 41 adet sanayi parselinin 36 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 13 adedi üretim, 8 adedi inşaat, 15 adedi proje aşamasındadır. 5 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 450 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünlerinin imalatı, ana metal ve tekstil ürünleri imalatı sanayidir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Edirne Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan) :

- Yer Seçimi Komisyonunca seçilen 260 ha.'lık alandan 107 ha.'lık kısmında alt yapı çalışmalarının tamamlandığı ve diğer kısmı içinde kamu yararı kararının verilmesinin talep edilmesi üzerine, il genelinde mevcut OSB'lerdeki %75'lik doluluk oranına ulaşılması halinde konunun yeniden değerlendirileceği 12/03/2008 tarih ve 2882 sayılı yazımız ile Edirne OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na bildirilmiştir.

b.Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Edirne Keşan SS	358	358	0	100
2	Edirne Meriç SS	36	22	14	61
3	Edirne Merkez SS	288	288	0	100
4	Edirne Uzunköprü SS	198	198	0	100
5	Edirne Uzunköprü (II.Bölüm) SS	99	99	0	100
Toplam		979	965	14	99

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İlde göçün önlenmesi, istihdamın arttırılması ve sanayi sektörünün geliştirilmesi için, uygun yatırım ortamının sağlanmasını ve ihracatı arttırmayı amaçlayan projelere ağırlık verilmelidir. Edirne ili teşvik kapsamına alınmalıdır.
- Yapım çalışmaları devam eden Çakmak Barajı tamamlanması gerekmektedir.
- Ergene Nehri'nin ıslahı ile ilgili olarak Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın geliştirmiş olduğu proje tam olarak uygulanmalıdır.
- Uzunköprü ve Keşan ilçelerinde, sanayinin sağlıklı ve planlı gelişebilmesi için Organize Sanayi Bölgelerinin kurulması sağlanmalıdır.
- Tekstil sektörünün ve konfeksiyon dalının desteklenmesi ile ilgili çalışma yapılmalı, teşvik kapsamına alınmalıdır.
- Tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi için teşvik sistemi oluşturulmalı, çeşitliliği artırarak katma değeri yüksek ürünler üretilmelidir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Trakya Kalkınma Ajansı

Vizyon : Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde, çevreye duyarlı, potansiyellerini değerlendiren, küresel ölçekte rekabet edebilir bir Trakya.

Misyon : Yerel potansiyeli harekete geçirerek, bölge sanayisini dünya ile rekabet edecek şekilde bir cazibe merkezi haline getirme yolunda koordinatör bir ajans.

Stratejiler :

Rekabet Gücünün arttırılması

- Ar-Ge ve inovasyon kültürü ile markalaşmanın yaygınlaştırılması,

- Girişimciliğin desteklenmesi,
- Tarımsal yapının iyileştirilmesi,
- Ticaretin geliştirilmesi,
- Etkili yatırım promosyonuyla özel kesim yatırımlarının arttırılması,
- Turizmin geliştirilmesi.

Altyapının Planlı Gelişiminin Sağlanması
- Ulaşım ve lojistik altyapının güçlendirilmesi,
- Sanayi altyapısının güçlendirilmesi,
- Planlı kentsel ve kırsal gelişimin sağlanması.

Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması
- Toprak ve su kaynaklarını kirletici faktörlerin kontrol altına alınması,
- Sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması,
- Çevre dostu enerji sistemlerinin yaygınlaştırılması ve enerji verimliliğinin arttırılması,
- Çevre alanında kurumsal yapının geliştirilmesi.

Sosyal Yapı ve Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi
- İnsan kaynaklarının bölge ihtiyaçlarına ve potansiyellerine göre geliştirilmesi,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin nitelik ve erişebilirliğinin geliştirilmesi,
- Sosyal dayanışmanın ve örgütlenmenin geliştirilmesi,
- Dezavantajlı grupların yaşam kalitelerinin arttırılması, ekonomik ve sosyal hayata katılımların desteklenmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 3 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında herhangi bir proje desteklenmemiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	

23 ELAZIĞ

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Elazığ ekonomisinde ilk sırada yer alan tarım sektörünü; gıda, maden-taş ve toprak, demir ve demir dışı metal, mobilya ve orman ürünleri, plastik ile genel imalat sektörleri takip etmektedir.17 bin kişinin istihdam edildiği sanayi sektörünün il ekonomisindeki payı yaklaşık olarak %25'tir.

İlde bulunan Keban Baraj Gölü Türkiye'de tüketilen toplam elektriğin %8'ini karşılamaktadır.

Yeraltı kaynakları bakımından zengin sayılabilecek olan ilde çıkarılan madenlerin başlıcaları; mermer, bakır, krom, florid, bakırlı prit, çinko, kurşun, manganez, molibden, demir ve volframdır.

Alacakaya ve Arıcak ilçelerinde çıkarılan mermer dünyada tanınmıştır. Kendine has özelliği bulunan Elazığ mermerini işlemek üzere birçok mermer işleme fabrikası kurulmuştur.

Ülkemizin önemli bakır yataklarından biri olan Ergani bakır sahası Elazığ ilinde bulunmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Ticari faaliyetler gıda, üzüm mamulleri, çimento, yem, orman ürünleri, genel imalat ürünleri ile madencilik ürünlerine dayalıdır. Mevcut tarım ve sanayi ağırlıklı potansiyeli ile birlikte tarımsal ürün çeşit ve verimliliğinde beklenen artışların gelecekte ticari hayatı olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Genel olarak imalat sanayi işletmelerinde üretilen ürünlerin %60'ı yurt içine, %28'i Elazığ'a, %12'si yurt dışına gönderilmektedir.

Temel gıda maddelerinin bazıları ile dayanıklı tüketim mallarının hemen hemen tamamı diğer illerden temin edilmektedir.

El sanatlarının üretime dönüştürülmesi il ekonomisine katkı sağlaması yanında kültürün yaşatılması anlamında da oldukça önemlidir.

Büyük yatırım ve sermaye gerektirmeden yapılan el sanatlarına yönelik ürünlerin pazarlanması, ticari hayata canlılık kazandırmakla birlikte bu sanatların gelişimine de katkıda bulunmaktadır. İç ticarette el sanatlarına yönelik olarak iğne oyaları, halı ve kilim gibi ürünlerde değerlendirilmektedir.

Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası (ETSO), yaklaşık 20 alanda faaliyet gösteren ve 14 meslek gurubundan oluşan üye yapısıyla, ilin ekonomik gelişmesinde önemli bir paya sahiptir. ETSO'nun yanı sıra Elazığ Ticaret Borsası ve Esnaf Odaları Birliği başta olmak üzere pek çok oda ve dernek ilin sanayi ve ticaret hayatında önemli rol oynamaktadır.

Elazığ Ticaret Borsasında ise; hububat, hububat mamulleri, gıda maddeleri, yağlı tohumlar, hayvani yağlar, küçük-büyükbaş canlı hayvan ve bunların etleri ile derileri, kuru ve yaş meyveler, meyve çekirdekleri ve geleneksel gıda maddeleri işlem görmektedir.

Özellikle krom ve mermer olmak üzere plastik, mobilya, çimento, şarap, tekstil, orman ürünleri, çelik eşya, döküm ve deri gibi sektörlerde ihracat gerçekleştirilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Elazığ İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde,

%6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Elazığ ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 297'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0,3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan bir ildir.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1) olarak görülmektedir.

b.Elazığ ilinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Elazığ ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, % 18 ile gıda ürünleri imalatı % 17 ile diğer madencilik ve taşocakçılığı, , % 16 ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörlerinin ilk sıralarda olduğu görülmektedir

Diğer sektörler sırasıyla;

% 7 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 6 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 5 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı
% 5 Mobilya imalatı,
% 4 Metal cevherler madenciliği,
% 4 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 3 Ana metal sanayi,
% 3 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 İçecek imalatı,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 1 Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Bilgisayarların elektronik ve optik ürünlerin imalatı,
% 1 Motorlu kara taş.tre.(römork)ve yarı trey(yarı römork)imalatı,
% 1 Diğer İmalatlar,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre Elazığ ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 6.635'tir. Ar-Ge birimi bulunan sanayi işletmesi sayısı 10, çalışan sayısı 16'dır. Kalite kontrol birimi bulunan sanayi işletmesi sayısı 34, çalışan sayısı 61'dir.

d.Genel Değerlendirme

Elazığ ilinde sanayide çalışanların %18'i diğer madencilik ve taşoçakçılığı, %15'i gıda ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %81'i işçi, %4'ü mühendistir.

Elazığ ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %32'si mikro ölçekli, %55'i küçük ölçekli, %10'u orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

-Eti Krom
-Mesta Traverten Mermer Sanayi ve Ticaret A.Ş
-Karaca İnşaat Mad.İnş.Taah.San Dış Tic.
-Denson Madencilik İnşaat Turizm Nakliye Sanayi İç ve Dış Ticaret Ltd.Şti

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Makarna, patates cipsi ve mısır çerezi,
- Bisküvi ve gofret,
- Domates salçası,
- Pekmez,
- Pastörize üzüm suyu,
- Kurutulmuş meyve ve sebze ile geleneksel ürünlerin(orcik, orcik şekeri,badem şekeri)üretimine yönelik tesisler.

Makine imalat sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Tekstil ve deri işleme makinaları imalatı tesisi,
- Shrink ambalaj ve çeşitli kaynak makinaları tesisi,
- Kriko esaslı sabit kaldırıcı cihazlar üretimi,
- Genel ve özel amaçlı makinalar yedek parça imalatı tesisi,
- Otomotiv parçaları üretim tesisi.

Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:

- Tekstil sektörü,
- Beton kiremit imalatı tesisi,
- Su şişeleme tesisi,
- Sulama ekipmanları üretim tesisi,
- Kraft torba kağıdı üretim tesisi,
- Teneke kutu üretim tesisi,
- Cam mozaik üretim tesisi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Kayısı işleme tesisi,
- Renkli pamuk üretimi,
- Seracılık (sebze ve süs bitkileri),
- Ceviz, badem ve antep fıstığı yetiştiriciliği,
- Ayçiçeği ve mısır üretimi,
- Kültür mantarı, sertifikalı tohum üretimi,
- Şarap üretiminde kullanılan boğazkere ve öküzgözü üzüm üretimi.

Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Su ürünleri ve işleme tesisi,
- Arıcılık ve bal üretimi,
- Tiftik keçisi yetiştiriciliği,
- Et ve süt besiciliği,
- Et ve yumurta tavukçuluğu,
- Hindi ve devekuşu yetiştiriciliği ve ipekböceği üretimi.

Orman ürünleri konusunda yapılabilecek yatırımlar:

- Meşe tohumundan elde edilen, çeşitli sanayi dallarında kullanılan, Mazı yetiştiriciliği,
- Kapari (gebere) bitkisi,
- Doğal olarak yetişen kekik ve adaçayı.

Madencilik sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Mermer sahası ve işleme tesisi,

- Mermer toz ve parçalarının değerlendirilmesine yönelik tesis,
- Söndürülmüş ve torbalanmış toz kireç üretim tesisi,
- Mermer toz ve parçalarının değerlendirildiği alanlar: seramik, plastik, çimento, gübre, kanatlı hayvan yemi, karma yem, boya, gazete kağıdı, ambalaj kağıdı ve sigara kağıdı.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

Maden (ferrokrom), mermer, döküm, makine, mobilya, gıda, çimento, tekstil sektörleri ve PVC üretimi.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Hayvancılık sektörü, bitkisel ve organik ürünler üretimine yönelik yatırımlar, endüstriyel otomasyon sistemleri, su ürünleri, meyvecilik, tarım aletleri, asansör makineleri.

Elazığ İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	63	39.986
2011	61	42.773
2012	60	55.277
2013	61	261.514
2014(Ocak-Temmuz)	59	149.034

Elazığ İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	46	71.438
2011	65	57.711
2012	63	47.394
2013	59	21.389
2014(Ocak-Temmuz)	41	16.390

6.ELAZIĞ İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Elazığ ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %88'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Elazığ Organize Sanayi Bölgesi (I. Etap, II. Etap, III Etap, IV. Etap, V. Etap) :

- 663 hektar büyüklüğünde olup, 373 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 115 hektarı 1990 yılında, 155 hektarı 2001 yılında, 172 hektarı ise 2010 yılında tamamlanmıştır.
- II. etap yol kaplama inşaatı 2006 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 141 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 117 adedi üretim, 14 adedi inşaat, 10 adedi proje aşamasındadır.

- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.890 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; mobilya imalatı, gıda ürünleri imalatı ve kauçuk-plastik sanayidir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Elazığ Merkez (I.Bölüm) Ss	504	504	0	100
2	Elazığ Merkez (II. Bölüm) SS	229	229	0	100
3	Elazığ Merkez (III. Bölüm) SS	228	228	0	100
4	Elazığ Kovancılar SS	88	88	0	100
5	Elazığ Merkez (Yeni) SS(Dap)	202	188	14	93
Toplam		1.251	1.237	14	99

Devam Eden Sanayi Siteleri

Merkez Sanayi Sitesi (İlave):

- 2014 yılı Yatırım Programında "64 işyeri, altyapı" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Şirketler çok ortaklı yapılanmaya özendirilmeli ve sermayelerini birleştirerek ekonomik alanda daha etkili olmaları sağlanmalıdır.
- Üniversite-sanayi işbirliği konusunda; Fırat Üniversitesi tarafından, bilgi ve teknolojik gelişmelerin sanayi sektörüne aktarılması sağlanmalıdır.
- İldeki ekonomik etkinlikler ve yapılan çalışmalar kamuoyu ile paylaşılmalıdır.
- Elazığ'da ihracatçılar birliği şubesinin açılması ve sektörel dış ticaret şirketlerinin kurulması sağlanmalıdır.
- Nitelikli ara eleman ihtiyacına yönelik hizmet içi eğitimler verilmelidir.
- İlde çok amaçlı ve süreli fuarların kurulması ve sürekli hale getirilmesi gerekmektedir.
- İlde üretimi durdurma kararı alan işletmelerin incelenerek; bu işletmelerin tekrar üretime başlaması için alınması gereken tedbirler tespit edilmelidir.

2013 Yılı 81 İl Sanayi Durum Raporunda Yer Alan Sorunlar/Çözüm Önerileri Başlığı Altında Yer Alan Hususlara İlgili Kaydedilen Gelişmeler:

Üniversite-Sanayi İşbirliğinin geliştirilmesi konusunda, Fırat Üniversitesi, Fırat Kalkınma Ajansı ve Üniversite-Sanayi İşbirliği Merkezleri Platformunun ortak girişimi ile 29 Mart 2013 tarihinde, Fırat Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi'nde *"Üniversite Sanayi İşbirliğinde Yaklaşımlar; Stratejiler ve Uygulama Örnekleri"* konulu seminer düzenlenmiştir. Seminere üniversite ve sanayi kesiminden alanında uzman kişiler konuşmacı olarak katılarak, kendi deneyimlerini, iyi uygulama örneklerini ve strateji önerilerini paylaşmışlardır.

Bakanlığımız tarafından organize edilen 18. Kamu-Üniversite-Sanayi Bölgesel İşbirliği Toplantısı, "2023'e 10 Kala Ar-ge ve Yenilikte Elazığ Malatya, Tunceli ve Bingöl" başlığı altında 25 Ekim 2013 tarihinde Elazığ'da gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, kamu-üniversite-sanayi

işbirliğinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında iyi uygulama örnekleri ve strateji önerileri paylaşılmıştır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Fırat Kalkınma Ajansı

Vizyon: Girişimci ve yenilikçi yaklaşımlarla, kaynaklarını etkin ve çevreye duyarlı biçimde kullanan; istihdam imkanlarını geliştiren; eğitim, turizm, tarım gibi öncelikli sektörlerde ve sosyal yaşam alanlarında tercih edilen bir bölge olmak.

Misyon: Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek için gereken plan, program ve araçları hazırlayarak paydaşlarıyla birlikte uygulamaktır.

Stratejik Amaçlar ve Temel Hedefler:

1. Sosyal yapının ve beşeri sermayenin güçlendirilmesi
- İstihdamın artırılması,
- Dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin artırılması,
- Toplumsal dayanışmanın ve işbirliği kültürünün geliştirilmesi,
- Eğitim düzeyinin yükseltilmesi.

2. Tarım ve gıda sektörlerinin geliştirilmesi
- Verimliliğin artırılması,
- Ürün değerinin artırılması,
- İşbirliğinin geliştirilmesi.

3. Sanayi ve hizmet sektörlerinin geliştirilmesi
- İşletmelerin pazarlama ve satış yeteneklerinin artırılması,
- Sanayi bölgelerinin altyapılarının geliştirilmesi,
- Verimliliğin ve katma değerin artırılması,
- Turizmin geliştirilmesi.

4. Teknik altyapının geliştirilmesi
- Ulaşım altyapısının geliştirilmesi,
- Doğalgaz ve atık su arıtma altyapılarının geliştirilmesi.

5. Kırsal kesimde yaşam kalitesinin artırılması
- Kırsal alanda ekonomik gelişimin sağlanması,
- Kırsal alanda teknik altyapının iyileştirilmesi,
- Sosyal olanakların geliştirilmesi.

6. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması
- Çevrenin korunması,
- Bölgedeki doğal kaynakların verimli kullanılması,
- Enerji üretim kaynaklarının çeşitlendirilmesi,
- Afet yönetiminin güçlendirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	23 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 8 girişimci desteklenmiştir.

24 ERZİNCAN

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Erzincan ilinde imalat sanayi genel olarak küçük işletmelere dayanmaktadır. Devlet katkısıyla yapılmış bulunan Erzincan Şeker Fabrikası ve bu kuruluş bünyesinde faaliyet gösteren Makina Fabrikası en fazla istihdam sağlayan büyük işletmelerdir. Orta büyüklükteki işletmeler ağırlıkla Organize Sanayi Bölgesinde bulunmaktadır. Bölgedeki yatırımlar ve arsa tahsisleri son yıllarda hızlı bir şekilde artmıştır.

Şehrin ikinci sanayi kolu ise madenciliğe dayanmaktadır. İlde krom, mermer ve perlit elde edilen maden ocakları bulunmaktadır. İliç ilçesinde altın madeni arama çalışmaları sona ermiş olup halen üretim gerçekleştirilmektedir. Bu işletmelere bağlı olarak zenginleştirme tesisleri, mermer işleme tesisleri ve perlit ana ham maddeli kiremit ve yalıtım malzemeleri işletmeleri, çimento işletmesi ile briket imalathaneleri mevcuttur.

Ayrıca gıda, meyve suyu konsantresi, mobilya, orman ürünleri, beton elemanları, kanatlı yemi, çelik mutfak gereçleri, plastik piknik gereçleri, plastik eşya, plastik poşet, PVC damlama ve plastik boru, konfeksiyon, ray bağlantı elemanları, ısı yalıtım ve ısıcam ürünleri, çelik endüstriyel imalat, tel ürünleri ve ferforje, yazılım firması, atık oto lastiği dönüşümü ve atık kağıt dönüşüm işletmeleri bulunmaktadır.

Üretilen ürünler hem ilde hem de yurt genelinde pazarlanmaktadır. Maden üretimleri (krom, mermer) ihracata yöneliktir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Erzincan ilinde ticari faaliyetler merkez ilçede yoğunlaşmıştır. Ticaretin önemli bir bölümünü tarım ve hayvancılık ürünleri oluşturmaktadır.

Erzincan ilinden diğer illere; meyve, sebze, kuru bakliyat, et ve süt ürünleri, bal, un, tulum peyniri, şeker, turşu, karma yem, meyve suyu konsantresi, mobilya, orman ürünleri, çelik mutfak gereçleri, perlit kiremit ve yapı elemanları, altın, örgü tel sistemleri, el yapımı bakır işlemesi, halı, tuğla, mermer, krom cevheri, çimento, kanatlı yemi, çelik mutfak gereçleri, plastik piknik gereçleri, plastik eşya, plastik poşet, PVC damlama ve plastik boru, konfeksiyon, ray bağlantı elemanları, ısı yalıtım ve ısıcam ürünleri, çelik endüstriyel imalat, pazarlanmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Erzincan İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Erzincan ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı, 133'dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.2 lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1)'dir.

b.Erzincan İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Erzincan ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %32 gıda ürünleri imalatı, %19 diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, % 8 Metal cevherleri madenciliği,% 8 diğer madencilik ve taşocakçılığı, ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğerleri sırasıyla;

% 8 Kauçuk ve plastik ürünler imalatı,
% 4 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç),
% 3 Ana metal sanayi,
% 3 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç),
% 3 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım,
% 2 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünleri imalatı,
% 2 Mobilya imalatı
% 1 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 1 İçecek İmalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı,
% 1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 1 Motorlu kara taş.trey.(römork)ve yarı trey.(yarı römork) imalatı,
% 1 Madeni yağ geri kazanım.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Erzincan ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 2.149'dur. Ar-Ge birimi bulunan 7 sanayi işletmesinde, çalışan personel sayısı 11'dir. Kalite kontrol birimi bulunan 30 işletmede ise çalışan sayısı 91'dir.

d.Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların, %36'sı gıda ürünleri imalatı, %11'i ana metal sanayi imalatı, %11'i diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %81'i işçi, %4'ü mühendistir.

Erzincan ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %57'si mikro ölçekli, %36'sı küçük ölçekli, %6'sı orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Erzincan Şeker Fabrikası
- Netlon Mutfak Araçları Trzm. San. ve Tic. Ltd. Şti
- Nyc Tekstil San.ve Tic.A.Ş.
- Özdemir İnşaat Trzm. Enerji San.ve Tic.A.Ş.
- Çukurdere Madencilik Sanayi ve Ticaret

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya ve Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

İlde unlu mamuller, öğütülmüş tahıl ürünleri, çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı ile süthane işletmeciliği ve peynir üretimi sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır. Ayrıca madencilik ve taşocaklığı da önemli bir sektör konumundadır.

Kum ve çakıl ocaklığı, tuz üretimi, demir içermeyen metal cevherlerin (uranyum ve toryum cevherleri hariç) madenciliği gelişmiş önemli alt sektörlerdir.

Bitkisel üretim; ihracat göstergelerinde ve tercihlerde öne çıkan diğer bir sektör olmuştur. Erzincan önemli bir sebzecilik merkezidir. Ayrıca ilin bir mikro klima alanı olması özelliği ile

sebze fidesi üretiminin yapılmasını mümkün kılmaktadır. Yabancı sermaye yatırımı sadece madencilikte gerçekleşmiştir.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Erzincan İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	6	1.351
2011	7	2.180
2012	10	3.082
2013	10	3.361
2014(Ocak-Temmuz)	6	4.324

Erzincan İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	14	8.984
2011	24	25.426
2012	25	8.228
2013	19	2.761
2014(Ocak-Temmuz)	41	16.390

6. ERZİNCAN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Erzincan ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %35'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Erzincan Organize Sanayi Bölgesi :

- 368 hektar büyüklüğünde olup, 348 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2001 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 217 adet sanayi parselinin, 126 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 58 adedi üretim, 16 adedi inşaat, 52 adedi proje aşamasındadır. 91 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.460 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünlerinin imalatı, kauçuk- plastik ve mobilya imalatı sanayidir.

b. Sanayi Siteleri:

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Erzincan Merkez SS	107	107	0	100
2	Erzincan Merkez (Marangozlar) SS	74	74	0	100
3	Erzincan İmalatçılar SS	100	100	0	100

4	Erzincan Refahiye SS	42	32	10	76
5	Erzincan Üzümlü SS				
Toplam		323	313	10	97

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İlde özelleştirilmesi planlanan işletmelerin modernize edilmesi ve rekabet ortamına hazırlanması sağlanmalıdır. Konunun sosyal boyutu ön planda tutulmalıdır.
- Teşvik kanununda bölgesel kategori uygulanmalıdır. Teşvik sistemi, bölgeler bazında yeniden düzenlenmelidir
- Bölge dezavantajları dikkate alınarak teşvik süreleri ve istifade yüzdeleri, Doğu Anadolu Bölgesi'ne göre yeniden düzenlenmelidir.
- Bölgesel asgari ücret uygulamasına geçilmelidir.
- Teşvik uygulamasında OSB ve dışındakiler ayrımının kaldırılması gerekmektedir.
- KOBİ kredileri yeniden ele alınmalı, revize edilmeli ve bölgesel gelişmişlik farklılıklarına göre düzenlenmelidir.
- Bölgedeki üretim ve dış ticaret potansiyelinin saha araştırması yapılarak gerçekçi olarak ortaya çıkarılması gerekmektedir. Eğitim ve desteklerle bu potansiyeller harekete geçirilmelidir.
- Fabrika binası yapımında, uzun vadeli konut kredisi benzeri bir sistem uygulanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı

Vizyon: Ajansın sorumluluk alanını oluşturan Erzurum-Erzincan-Bayburt illerini kapsayan bölgenin kalkınmasında en etkin ve öncü rol oynayan, Türkiye'nin en modern ve en verimli kurumlarından biri olmak.

Misyon: Ajansın sorumluluk alanını oluşturan Erzurum-Erzincan-Bayburt illerini kapsayan bölgenin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere, sosyal sermayeyi ve inovasyonu geliştirmek suretiyle yerel potansiyeli harekete geçirmek.

25 ERZURUM

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Erzurum ili ekonomisi, tarım, hizmet ve inşaat sektörlerine bağlıdır. İlde imalat sanayi yeterince gelişmemiş ve henüz istenen düzeye ulaşmamıştır. Bunun başlıca nedeni, imalat sanayi sektörünü tetikleyecek sektörlerin katma değerlerinin sanayi yatırımlarına yönlendirilememesidir.

Gıda sanayi ağırlıklı bir imalat sanayi yapısı olan ilde; kimya, metal, tekstil ve toprak ürünleri öncü sektörler olarak görülmektedir.

İlde yer alan başlıca imalat sanayi sektörleri şunlardır:

- Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı (PVC doğrama, PVC boru, plastik şişe, damacana, plastik torba, çuval vb. üreten işletmeler),
- Makine ve teçhizatı hariç; fabrikasyon metal ürünleri imalatı (demir doğrama, çelik kapı, kalorifer ve buhar kazanı, güneş kolektörü, doğalgaz bacası, teneke kutu, çivi vb. üreten işletmeler),
- Gıda ürünleri ve içecek imalatı (peynir, yağ, yoğurt, hazır su ,et ve et ürünleri işletmeleri),
- Tekstil ürünleri imalatı (giyim eşyası dışındaki hazır tekstil ürünleri ve çorap üreten işletmeler),
- Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı (ısıcam, çimento, hazır beton, kiremit, briket, tuğla, karo, parke taşı, kaldırım taşı, büz, mermer vb. üreten işletmeler),
- Basım ve yayım; plak, kaset ve benzeri kayıtlı medyanın çoğaltılması (matbaacılık faaliyetinde bulunan işletmeler),
- Kimyasal madde ve ürünlerin imalatı (boya, sabun, deterjan ve diğer temizlik ürünlerini üreten işletmeler),
- Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı (motorlu kara taşıtları için kasa, römork ve yarı römork üretimi yapan işletmeler),
- Ana metal sanayi (metal döküm üzerine üretim yapan işletmeler),
- Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı (soba, mangal, semaver vb. üretimi yapan işletmeler).

Sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmeler, başta tarım ve hayvancılık olmak üzere ilin doğal kaynak potansiyelini değerlendirmeye yönelik olarak; gıda, maden, taş ve toprağa dayalı sanayide faaliyet göstermektedir. Ayrıca ilde son yıllarda tekstil alanında yapılan yatırımlar da önemli bir yer tutmaktadır.

Sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmeler küçük ve orta ölçeklidir. Dolayısıyla söz konusu işletmeler; sadece yerel pazarlara hitap edebilmekte ve oldukça düşük istihdam sağlamaktadırlar. Ayrıca kapasite ve kapasite kullanım oranlarının düşüklüğü; üretimin düşük olarak gerçekleşmesine ve düşük katma değer oluşmasına sebep olmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde imalat sanayinin aksine, ticaret sektörü oldukça gelişmiş olup, ilin ekonomisi üzerinde büyük etkiye sahiptir. Ticaret sektörünün gelişmesinde; ulaşım imkanları, öğrenci, memur ve asker sayısının fazlalığı, coğrafi konum, bölgenin sağlık merkezi haline dönüşmüş olması ve ticari örgütlerin gelişmiş olması gibi faktörler önemli rol oynamaktadır.

Erzurum ilinde ağırlığını gıda ürünlerinin oluşturduğu bir ticari yapı görülmektedir. Bunlar arasında süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri, un ve yem gibi tarımsal ürünler öncelikli yer tutmaktadır. İlde iş merkezleri ve büyük marketlerin yanı sıra, çeşitli ulusal ve uluslararası markalar ticari açıdan faaliyet göstermektedirler.

Erzurum ilinde; merkezde 1, Oltu ilçesinde 1, Pasinler ilçesinde 1 olmak üzere, toplam 3 adet Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 5200 üye bulunmaktadır.

Esnaf ve Sanatkarlar Birliğine bağlı 42 oda ve yaklaşık 20.000 üye bulunmaktadır. Şirket sayısı ise 554'tür.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Erzurum İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Erzurum ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 187'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0,2 lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş bir ildir.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1)'dir.

b.Erzurum İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Erzurum ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında gıda ürünleri imalatının % 29 ilk sırada olduğu görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 14 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 10 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 8 Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı,
% 5 Kimyasallar ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçh.hariç),
% 4 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, ürünlerin imalatı,
% 3 Metal cevherleri madenciliği,
% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç),
% 2 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı römork imalatı.
% 2 Mobilya İmalatı
% 2 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı,
% 1 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 1 Madenciliği destekletici hizmet faaliyetleri,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Tekstil Ürünleri İmalatı,
% 1 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıt imalatı,
% 1 Ana metal sanayi,
% 1 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Erzurum ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 5.581'dir.

d.Genel Değerlendirme

Erzurum ilinde sanayide çalışanların, %26'sı diğer metalik olmayan mineral üretimi, %17'si gıda ürünleri imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir. İstihdamın %83'ü işçi, %3'ü mühendistir.

Erzurum ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %32'si mikro ölçekli, %56'sı küçük ölçekli, %10'u orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

-Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş Erzurum Şeker Fabrikası
-Trabzon Madencilik ve Metal Sanayi Ticaret A.Ş Erzurum Aşkale Şubesi
-Oltu Kömür ve Madencilik Petrol Ürünleri İnşaat Turizm Ticaret ve Sanayi A.Ş
-Turkmag Madencilik A.Ş.
-Limak İnşaat A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya ve Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Mobilya imalatı; başka yerde sınıflandırılmamış diğer imalatlar (modüler mobilya, kuyumculuk ve Oltu taşı işlemeciliği),
- Ağaç ve ağaç mantarı ürünleri imalatı ; saz, saman ve benzeri malzemelerden, örülerek yapılan eşyaların imalatı (inşaat kerestesi, ahşap doğrama ve ahşap döşeme ürünleri).

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	İhracat (USD)
Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	2.108.833
Yenilen meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	6.756.964
Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	2.113.075
Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	3.205.312
Plastikler ve mamulleri	29.480.367
Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	5.820.324
Taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya	2.454.184
Demir ve çelik	2.005.179
Adi metallerden çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	5.291.146
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	3.735.995
Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	2.763.508
Çeşitli mamul eşya (hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, çakmak, fermuar, fırça vb.)	2.026.753
Diğer	12.549.823
Toplam	80.311.463

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İthalat Verileri

Ürün Grubu	İthalat (USD)
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	15.917.206
Plastikler ve mamulleri	668,568
Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	1.959.601
Seramik mamulleri	2.107.347
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	10.317.327
Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	1.277.475
Diğer	3.655.731
Toplam	35.235.356

Erzurum İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	41	38.361
2011	36	22.907
2012	51	45.859
2013	49	80.311
2014(Ocak-Temmuz)	47	23.545

Erzurum İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	36	25.911
2011	61	50.336
2012	54	77.801
2013	50	35.235
2014(Ocak-Temmuz)	30	22.107

6. ERZURUM İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Erzurum ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; OSB'lerde %32'dir

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Erzurum Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi :

- Bölge, 130 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarı kredilendirilmiştir.
- 1982 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 116 adet sanayi parselinin 114 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 89 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 21 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.700 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, kauçuk-plastik ürünleri ve kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Oltu Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "71 hektar" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 119.249 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Erzurum II. Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "226 hektar (ilk etapta 53 hektar)" olarak ve 1.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 52 hektar büyüklüğündeki alanın imar planı onaylanmıştır.
- Proje çalışmaları devam etmektedir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Erzurum Merkez SS	528	180	348	34
2	Erzurum Merkez (Madeni Sanatkarlar) SS	186	186	0	100
3	Erzurum Merkez II. Bölge (Metal İşleri) SS	200	180	20	90
4	Erzurum Oltu SS	150	136	14	91
5	Erzurum Aziziye Otoban SS	45	45	0	100
Toplam		1.109	737	382	61

DEVAM EDEN SANAYİ SİTELERİ

Hınıs (Nur) Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "65 işyeri, altyapı" olarak ve 1.500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 65 işyeri yapım işi keşif bedeli 2013 yılı BF ile 6.390.323.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %9'dur.

Erzurum Aziziye Otoban II. Kısım Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "60 işyeri, altyapı" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Erzurum Valiliği BST İl Müdürlüğünün 16/05/2012 tarih ve 478 sayılı yazısı ile yer seçimi talep edilmiştir
- Mahallinde inceleme yapılmış olup, Erzurum Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı'nın, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü'nün ve Şıhköyü Sulama Kooperatifi'nin görüşlerinin değerlendirilmesi sonucunda 198 ve 4292 no.'lu parsellerden oluşan yaklaşık 35.104 m2 büyüklüğündeki alan için parsel bazında jeolojik etüt raporunun hazırlattırılarak ilgili kuruma onaylattırılmasını müteakip Bakanlığımıza gönderilmesi 02/08/2013 tarihli ve 2758 sayılı yazımızla SS Yapı Kooperatif Başkanlığından istenmiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Şenkaya Paşalı Sanayi Sitesi:

- 16/02/2007 tarih ve 1380–1382 sayılı yazımızla 15 dekar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- Bu güne kadar Bakanlığımıza herhangi bir bilgi ve belge intikal etmemiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Tarım ve hayvancılık sektörü ile ilgili olarak;

- Bölgede organize hayvancılık bölgelerinin oluşturulması,
- Tarımsal üretimde payı fazla olan patates, ayçiçeği, meyve ve tahıl gibi ürünlerin işlenip ürün haline getirileceği (patates cipsi, dondurulmuş parmak patates, nişasta gibi) tarıma dayalı sanayinin kurulması,
- İyi tarım uygulamaları teşvik edilerek katma değeri yüksek tarım ürünlerinin üretilmesi ve bu ürünlere dayalı sanayi kollarının gelişiminin desteklenmesi,
- Bölge bazında (hayvan sayısının çok olduğu merkezlerde) süt sağım ve toplama ünitelerinin ve soğuk zincir kullanımının yaygınlaştırılması,
- Soğuk hava depolarının kurulması gerekmektedir.

- Teknik personel istihdamına yönelik olarak;

- OSB'ler içinde teknik okulların açılması ve bu okulların tanıtımının yapılması,
- Çeşitli sektörlerde meslek edinme kurslarına ağırlık verilerek istihdamın arttırılması,
- Mevcut çalışanların çalıştığı iş kolunda yeni teknolojilere uyumları ve mesleklerinde gelişmelerinin sağlanması,
- İstihdam garantili kursların artırılması ve firma bazında elemanların iyi yetiştirilmesinin sağlanması,
- Yetişmiş elemanların özlük haklarını iyileştirerek, nitelikli iş gücünün kalıcı hale getirilmesi gerekmektedir.

- Potansiyel pazar ülkelere yönelik kendi dillerinde tanıtım materyallerin hazırlanması, aynı alanda faaliyet gösteren işletmelerin ortak pazarlama ağları kurmalarının teşvik edilmesi, e-ticaret gibi güncel pazarlama teknikleri ve bölgeye uyarlanabilecek örnek uygulamalar hakkında işletmelerin eğitilmesi ve desteklenmesi sağlanmalıdır.

- Ulaşım konusunda;

- Ovit Geçidi Tüneli Projesi, Palandöken Lojistik Merkezi Projesi ve Kop Geçidi Tüneli Projesi'nin hayata geçirilmesi,
- Diyarbakır – Bingöl – Erzurum Bölünmüş Yol Projesi'nin tamamlanması,
- Bölgede turizmin geliştirilmesi için yurtiçi ve yurtdışı direkt uçuş sayılarının artırılması ve havaalanının karayolu ulaşımıyla entegre biçimde çalışması,
- Erzurum Havalimanı'ndan İran, Azerbaycan ve Rusya'ya direkt yolcu ve kargo seferlerinin başlatılması sağlanmalıdır.

- Enerji sektörüne yönelik olarak;

- Hidroelektrik santrallerinin (HES) nitelik ve nicelik olarak arttırılması,
- Jeotermal suyun seracılık ve ısıtma amaçlı kullanımına yönelik projelerin desteklenmesi,
- Başta çiftlik gübresi olmak üzere tarımsal atıklardan biyogaz üretimini öngören projelerin desteklenmesi,
- Akaryakıt üretiminde kullanılan bitkisel materyalin yetiştirilmesine yönelik projelerin desteklenmesi,
- Güneş ve rüzgar enerjisi üretimine yönelik projelerin desteklenmesi gerekmektedir.

- Özel işletmeler için hibe ve kredi desteği sağlayan kuruluşların verdiği desteklerle yeni

işletmelerin kurulması ve mevcut işletmelerin standartlarının yükseltilmesi, işletmelerin makine parklarının geliştirilmesi ve modernize edilmesi, çağrı merkezleri gibi istihdam yoğun alanlarda yeni yatırımların yapılmasının desteklenmesi ve iş destek merkezlerinin kurulması gerekmektedir.

- Küçük işletmelerin bir araya gelerek ortak hizmet almaya ve ortak yatırıma özendirilmesi ve bilgi teknolojisi alanında çalışmalar yapan kuruluşların kümelenmelerinin sağlanması.
- Doğla kaynakların değerlendirilmesine yönelik olarak;

- Endüstriyel hammaddelerin bölgede işlenmesini sağlayacak tesislerin kurulması,
- Kaya tuzu rezervlerinin yaygın olduğu alanlarda rafine tuz tesislerinin kurulması,
- Krom işleme ve zenginleştirme tesislerinin ve metalürji sanayinin bölgede yaygınlaştırılması,
- Oltu Taşı'nın ulusal ve uluslararası düzeyde pazarlanmasını sağlayacak tanıtım ve pazarlama stratejilerinin geliştirilmesi ve bu taşın çıkarıldığı ocakların üretim kapasitelerinin artırılması sağlanmalıdır.

- Markalaşma konusunda;

- Bölgede tabii olarak yetişen organik ürünlerden (kızılcık, kuşburnu, alıç, ahududu, vişne, kiraz, zerdali, dut vb.) nitelikli ve sertifikalı markaların oluşturulması,
- Geleneksel el sanatlarıyla oluşturulmuş bölgeye özgü ve marka niteliğinde turistik ürünlerin üretilmesi ve pazarlanması,
- Bölgeye özgü ürünlerin coğrafi işaretlerinin ve patentlerinin alınması ve sertifikasyonlarının yapılması,
- Bölgede uluslararası normlara uygun ürün ve hizmet kalitesinin sağlanması (gıda güvenliği, hijyen ve sanitasyon, HACCP vb.),
- İşletmelerde kurumsal kaynak planlaması kullanımının ve sertifika alımlarının teşvik edilmesi (ISO 9001, İş Güvenliği, vb.),
- Marka, patent, faydalı model, coğrafi işaret vb. konularda işletmelerin eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

- Bölgede yetişen ürünlerin pazarlanmasıile ilgili olarak;

- Yöresel ürünlerin (süt, peynir, bal) üretim ve pazarlama problemlerinin çözülebilmesi amacıyla, iç ve dış tüketiminin arttırılmasına yönelik markalaşma, reklam ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması,
- Bölgenin yerel değerleri olan Oltu taşı işlemeciliği ve bakır işlemeciliğinin geliştirilmesine yönelik pazarlama ve tanıtım stratejilerinin geliştirilmesi,
- Dünyada yalnızca bölgeye özgü olan değerlerin (Hınıs Kanyonları, Tortum Şelalesi, Narman Peribacaları, vb.) tanıtımlarına öncelik verilmesi,
- Bölgede marka tescil belgesi olan ürünlerin pazarlama ve tanıtım stratejilerinin geliştirilmesi,
- Başta Ortadoğu ülkeleri olmak üzere, hedef ülkelere yönelik pazar araştırmalarının yapılması gerekmektedir.

- Bölgesel düzeyde ihtiyaç duyulan verilerin hazırlanması ve güncellenmesi, bölgenin yatırım potansiyelinin ortaya konularak yatırımcıların yatırım yapabileceği alanların tespit edilmesi; bölgede uygulanabilir yatırım projelerinin gerçekleştirilmesine olanak sağlayacaktır.
- Ar-Ge çalışmalarına yönelik olarak;

- Üretimde katma değer yaratacak, ürün kalitesinde artışa yol açacak ve verimliliği yükseltecek Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Sektörel araştırmaların yapılması,
- Ar-Ge laboratuarları ve teknoloji merkezlerinin kurulması,
- İşletmelerin ürün geliştirmeye ve tasarıma yönelik ortak Ar-Ge merkezleri, test laboratuarları ve eğitim merkezleri kurmaları,
- Üniversite – sanayi işbirlikleri sağlanarak çift yönlü Ar-Ge kapasitesinin geliştirilmesi ve proje yönetimi eğitimlerinin yaygınlaştırılması,
- Üniversite-sanayi arasında eğitim-staj faaliyetlerinin yaygınlaştırılması,
- Bölgesel İnovasyon Stratejisinin (BİS) hazırlanması,

- Ar-Ge çalışmaları için nitelikli teknik personel istihdamının teşvik edilmesi,
- Yeni ürün geliştirmenin teşvik edilerek yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı

Vizyon: Ajansın sorumluluk alanını oluşturan Erzurum-Erzincan-Bayburt illerini kapsayan bölgenin kalkınmasında en etkin ve öncü rol oynayan, Türkiye'nin en modern ve en verimli kurumlarından biri olmak.

Misyon: Ajansın sorumluluk alanını oluşturan Erzurum-Erzincan-Bayburt illerini kapsayan bölgenin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak üzere, sosyal sermayeyi ve inovasyonu geliştirmek suretiyle yerel potansiyeli harekete geçirmek.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 4 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	2013 yılında 1 girişimci desteklenmiştir.	

26 ESKİŞEHİR

1.İLİN SANAYİ YAPISI

İl ekonomisinde; hizmetler sektörü %60, sanayi sektörü %30 ve tarım sektörü %10 oranında pay almaktadır.

Eskişehir'de mevcut sanayi içinde makine imalat sanayi, ekonominin can damarı konumundadır. Gıda sanayi ile taşa ve toprağa dayalı imalat sanayileri ise en fazla katma değer üreten 2. ve 3. sektör durumundadır.

Türkiye'nin tek Uçak Motor Fabrikası ile Dizel Lokomotif Motoru üreten fabrikaları Eskişehir'de bulunmaktadır. Yine ülkemizin en yüksek kapasiteli buzdolabı ve kompresör fabrikası da ilde bulunmaktadır.

Eskişehir sanayinin genel hatlarıyla ulaştığı noktaya baktığımızda ise bugün ESO'nın üye sayısı 2013 yılı sonunda 797 olup, bu kuruluşların 2013 yılı toplam ciroları 8 milyar dolar, ihracatları toplamı 2,2 milyar dolar ve toplam çalışan sayısı ise 53.450 kişidir.

İl Türkiye'nin en önemli tarım merkezlerinden biridir. Özellikle tahıl ve şeker pancarı üretiminde önemli bir yere sahiptir.

İhracat yönünden sektörel dağılıma bakıldığında ise makine imalat sanayi (%40) ilk sırada yer alırken, ikinci sırada madencilik sektörü(%26) yer almaktadır.

Çalışan sayısı yönünden sektörel dağılım incelendiğinde makine imalat sanayi (%33,8) ilk sırada yer almaktadır. Çalışan sayısında ikinci sırada gıda sanayi (%18) bulunmaktadır.

Eskişehir ilinin şehirleşme oranı, yıllık nüfus artış hızı, kişi başına gayri safi yurtiçi hâsıla ve sanayi sektöründe çalışanların toplam istihdama oranları bakımından Türkiye ortalamalarının üstündedir. Tarım sektöründe çalışanların toplam istihdama oranı ise Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Demiryolu ve karayollarının kavşağında olması, tarımda ve sanayideki gelişmeler ile yer altı kaynaklarının zenginliği, Eskişehir'i ekonomik sanayi ve ticaret bakımdan önemli bir merkez haline getirmiştir.

Eskişehir'de kişi başına düşen milli gelir yapılan tahmini hesaplamalara göre 14 bin ABD Doları olup, Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Eskişehir'de 2013 yılı sonu itibariyle, çoğu sanayi yatırım olmak üzere, 60 yeni yatırım için yatırım teşvik belgesi düzenlenmiştir. Bu yatırımların toplam tutarı 2 milyar 30 milyon TL olup, yatırımlar tamamlandığında 2792 kişiye yeni iş imkânı sağlayacaktır.

Eskişehir ticaretinde tarımsal amaçlı kooperatifler dahil toplam 444 adet kooperatif, 1.213 adet anonim şirket, 5.209 adet limited şirket, 18 adet kollektif şirket, 6.287 adet gerçek şahıs şirketleri olmak üzere toplam 13.171 adet tüzel kişilik ticari faaliyetini sürdürmektedir. Ayrıca Eskişehir İlinde 122'si banka olmak üzere 13.206 adet ticari firma, 71 çeşit faaliyet sahasında ticaret yapmaktadır.

Eskişehir Ticaret Borsasında arpa ve buğday alımı ile ilgili 1.187.641.000 TL lik işlem hacmi gerçekleşmiştir.

Sektörel Veriler

Sektör Adı	Firma Sayısı(%)	Çalışan Sayısı (%)	İhracat (%)	Ciro (%)
Makine İmalat Sanayi	23,1	33,8	59,6	52,3
Kimya ve Plastik Ürünler Sanayi	12,4	8,7	18,7	7,6
Gıda Sanayi	11,6	16,5	4,5	21,1
Metal Eşya Sanayi	11,6	6,9	2,0	1,6
Orman Ürünleri, Mobilya ve Kağıt	10,2	4,9	0,1	1,8
Diğer İmalat Sanayi	8,7	4,0	0,0	1,5
Madencilik Sektörü	8,0	2,9	1,6	1,7
Taş ve Toprağa Dayalı İmalat Sanayi	7,7	10,8	10,1	9,6
Metal Ana Sanayi	4,5	2,8	1,4	0,4
Tekstil, Hazır Giyim ve Deri Sanayi	2,3	8,7	2,0	2,4
Toplam	100	100	100	100

Kaynak:Eskişehir Sanayi Odası

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Eskişehir İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Eskişehir ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 739' dur. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.8'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24), Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b.Eskişehir İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Eskişehir ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %12 ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı ilk sırada yer almaktadır.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 12 Gıda ürünlerinin imalatı,
% 12 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 11 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,
% 11 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 8 Kauçuk plastik ve ürünleri imalatı,
% 7 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 5 Ana metal sanayi,
% 4 Mobilya imalatı,
% 4 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 2 Madeni yağ geri kazanım,
% 1 Metal cevherleri madenciliği,

% 1 İçecek İmalatı,
% 1 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı,
% 1 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
%1 Diğer imalatlar,

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Eskişehir ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 42.817'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 90, kalite kontrol birimi olan firma sayısı 191'dir.

d.Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların, %14'ü başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı %14'ü gıda ürünlerinin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %82'si işçi, %5'i mühendistir.

Eskişehir ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %34'ü mikro ölçekli, %46'sı küçük ölçekli, %15'i orta ölçekli, %5'i büyük ölçekli işletmelerdir

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Arçelik A.Ş.Buzdolabı Fabrikası
- Sarar Giyim Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Tülomsaş Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayi A.Ş.
- Eti Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Ford Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. Eskişehir Tesisleri

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

İmalat sanayi alanında, özellikle gıda sanayi firmaları, yurt içi ve dışı piyasalardaki artan gıda ürünleri talebini karşılamak amacıyla kapasite artışına yönelik yeni yatırımlar gerçekleştirmektedirler.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

İmalat sanayi alanında ve zengin maden kaynaklarını işletmeye yönelik yeni yatırımlar son yıllarda artmıştır. Bu kapsamda Mihalıççık yöresindeki linyit yataklarını işletmeye ve elektrik üretmeye yönelik olarak kurulan Yunus Emre Termik Santralının yapım çalışmaları sürmekte olup, tesisin 2014 yılında işletmeye açılması beklenmektedir.

İnönü bölgesindeki büyük kömür yataklarının ve damarlarının özel işletmeye açılmasıyla birlikte bölgede, termik santral yatırım potansiyeli ortaya çıkacaktır.

Sarıcakaya bölgesinde bulunan 300 Milyon Ton rezervli Bitümlü Şeyl rezervi önemli bir yatırım potansiyeli arz etmektedir. Bu kayaçlardan damıtma yöntemiyle sentetik petrol ve gaz elde edilebileceği gibi, katı yakıt olarak termik santrallerde kullanılması imkanı da bulunmaktadır.

Sivrihisar Kızılcaören yöresindeki toryum kompleks cevher yatağındaki toryumu yakıt olarak kullanan nükleer santrallerin ve toryumu işleyip zenginleştirecek özel ve stratejik tesislerin kurulma potansiyeli bulunmaktadır.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Raylı sistemler sektörünün 2012 yılında bir dernek kurulması ile kümeleşmesi ve Anadolu Üniversitesinde Raylı Sistemler Mükemmeliyet Merkezinin kurulmuş olması ile birlikte sektördeki üretim ve ihracatın önemli oranda artması beklenmektedir.

Havacılık sektöründeki kümeleşmenin gelişme göstermesi, ana ve yan sanayi arasındaki gelişmenin artması ve sivil ve askeri havacılık sanayindeki 2023 yılına yönelik büyük çaplı yatırım planları, sektörde yeni yatırımların ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Buna paralel olarak, Havacılık ve Savunma Sanayi İhtisas Sanayi Bölgesi kurmaya yönelik çalışmalar ihracat potansiyelini arttıracaktır.

Beyaz eşya sektöründe, üretim kapasitesini arttırmaya yönelik yatırımların tamamlanmasıyla birlikte, ihraç edilen ürün miktarında ve tutarında artış olacaktır.

"Eskişehir-Bilecik-Kütahya Seramik İş Kümesi" dünyanın önde gelen müşteri odaklı seramik iş kümesi olma hedefi ile küme tabanının geliştirilmesi, üyeleri arasında kültürel, mesleki, teknik, ticari ekonomik, hukuki ve idari konularda işbirliği, dayanışma ve bilgi alışverişi sağlayarak şartların güçlendirilmesi, küme oluşturma faaliyetlerinin kolaylaştırılması amacıyla kurulmuştur.

Bakanlığımız tarafından yürütülen "Elektrikli Araç Teknolojilerinin Geliştirilmesi" projesinde; UZOQ ile birinci aşama başarı ile geçilmiş, ikinci aşama değerlendirmeleri tamamlanmış ve ilk yerli elektrikli otomobil olma hedefine ulaşmak üzere çalışmalara devam edilmektedir.

Eskişehir İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	249	633.897
2011	258	766.925
2012	282	924.830
2013	296	828.464
2014(Ocak-Temmuz)	280	548.315

Eskişehir İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	265	615.195
2011	324	627.502
2012	295	645.143
2013	295	700.656
2014(Ocak-Temmuz)	244	494.082

6.ESKİŞEHİR İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Eskişehir ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %27'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Eskişehir Sanayi Odası Organize Sanayi Bölgesi:

- 2.008 hektar büyüklüğünde (I. Etap 290 ha, II. Etap 1.441 ha, 10 ha. ilave alan, (III. Etap 267 ha. Askıda alana dahil edilmemiştir.) olup, 290 hektarlık kısmı kredilendirilmiştir.
- 1987 yılında tamamlanmıştır.

- Bölgedeki; 710 adet sanayi parselinin, 603 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 425 adedi üretim, 72 adedi inşaat, 106 adedi proje aşamasındadır. 107 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 36.300 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri, başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı ve gıda ürünleri imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 18.000 m3/gün dür.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Sivrihisar Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programına "218 hektar (ilk etapta 50 ha)" olarak ve 5.000.-TL ödenekle dahil edilmiştir.
- Komisyon sonrası kurum görüşlerinin tamamlanmasına müteakip, OSB Yönetimine ve Valiliğe muhatap 24/03/2011 tarihli ve 2549-2551 sayılı yazımızla gözlemsel Jeoteknik etüt raporu, mera sorgusu ve tescil harici yerlerin olması halinde tescil işlemlerin yapılması için yazı yazılmıştır.
- OSB alanın meralık vasfı kaldırılmış olup, zemin etüdü beklenmektedir.
- 10/08/2012 tarih ve 1822 sayılı yazımızla projenin geldiği aşama hakkında bilgi verilmesi istenmiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Eskişehir Sanayi Odası Organize Sanayi Bölgesi (IV. Etap):

- 15/11/1996 tarih ve 15304 sayılı yazımızla 963 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü Valiliğe bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Eskişehir Çifteler SS	107	89	18	83
2	Eskişehir Merkez (I+II) SS	689	689	0	100
3	Eskişehir Sivrihisar SS	124	79	45	64
Toplam		920	857	63	93

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Mevcut demiryolu güzergahının Gemlik Limanına bağlantısı yapılmalıdır.
- Eskişehir OSB Demiryolu hattının en kısa sürede tesis edilmesi gerekmektedir.
- Şehir içi demir yolu hattının yer altına alınma çalışmalarının tamamlanması sağlanmalıdır.
- Eskişehir-İstanbul Yüksek Hızlı Tren hattının 2014 yılında tamamlanması sağlanmalıdır.
- Eskişehir-İstanbul arasında havayolu ulaşımı tekrar kurulmalıdır.
- Çevre yolları projeleri hayata geçirilmelidir.

- Raylı Sistemler Test Merkezinin kurulması sağlanmalıdır.
- Raylı Sistemler İhtisas OSB, Lojistik İhtisas OSB ve Otomotiv İhtisas OSB olmak üzere üç yeni İhtisas OSB kurulması çalışmaları tamamlanmalıdır.
- Havacılık ve Savunma Sanayi Endüstri Bölgesine gereken yasal izinler verilmelidir.
- Şehir içinde kalan küçük ve orta ölçekli işletmeler ile sanayi sitelerinin faaliyet kollarına göre mevcut sanayi sitelerine transferlerinin cazip hale getirilmesi gerekmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Bursa-Eskişehir-Bilecik Kalkınma Ajansı

Vizyon:Bölgesinde sürdürülebilir kalkınmaya öncülük ederek ulusal kalkınma vizyonuna katkı sağlayan, bölgesel kalkınmada ulusal ve uluslararası alanda tanınan, saygın ve etkin bir kurum olmak.

Misyon:Bölgesinde sürdürülebilir kalkınmayı hızlandırmak ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla, yerel düzeyde işbirlikleri geliştirip koordinasyon sağlayarak bölgesel kalkınmayı planlamak, yönlendirmek ve desteklemek.

Strateji : Yaşayan tarihi, kültürü ve doğasıyla turizmde çekim merkezi; girişimci ruhuyla lider; yenilikçi ve bilgi odaklı sanayi ve tarımıyla Avrupa'nın en rekabetçi üretim merkezi; çevreye ve insana duyarlı müreffeh bir bölge ile bölgedeki potansiyelin en üst düzeyde harekete geçirilmesi hedeflenmektedir.

Bölgenin sahip olduğu rekabet gücünü küresel gelişmeler ekseninde ulusal düzeyden uluslararası düzeye taşırken, sosyal ve çevresel bileşenleri de göz ardı etmeyen sürdürülebilir bir kalkınma hedefi benimsenmektedir.

Gelişme eksenleri 6 başlık altında belirlenmiştir:

1. Sanayide verimlilik ve rekabetçilik
2. Tarımda verimlilik ve kırsal kalkınma
3. Turizmde çeşitlilik
4. Sosyal kalkınma ve istihdam
5. Sürdürülebilir çevre ve enerji
6. Ulaşım ve lojistik

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 19 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 3 proje desteklenmiştir.
Ar-Ge Merkezleri	5 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	10 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 6 girişimci desteklenmiştir.

27 GAZİANTEP

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Gaziantep, sanayi ve ticaret yapısıyla ülke ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. İlde imalat sanayi gelişmiş durumdadır. İmalat sanayinde küçük imalathane ve atölyelerin yanı sıra büyük tesislerin de sayıca çokluğu dikkat çekmektedir. Gaziantep sanayisi bir çok sektörde Türkiye'nin en önemli üretim merkezi konumundadır.

Gaziantep ili sanayi sektörü; 2013 yılında toplam 6.472.870.000 Amerikan Doları tutarında ihracat gerçekleştirmiş ve Türkiye genelinde 6. sırada yer almıştır.

İl, sanayi işletmesi sayısı açısından % 3'lük pay ile Türkiye genelinde 6. sırada ve bölge genelinde ise 1. sırada yer almaktadır.

2013 yılı sonu itibariyle yapılan değerlendirmelerde; İSO'nun belirlediği birinci 500 firma listesinde 23 Gaziantep firması, ikinci 500 firma listesinde ise 27 Gaziantep firması yer almıştır. İlde, 2013 yılında çeşitli ihtisas konularında toplam 8 adet fuar düzenlenmiştir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Coğrafi konumu bakımından bölgeler arasında bir köprü olan Gaziantep önemli bir ticaret merkezidir.

Türkiye'nin; makine halısı üretiminin % 95'i, polipropilen iplik üretiminin % 92'si, terlik ve ayakkabı üretiminin % 80'i, fıstık işletme ve üretiminin % 50'si, makarna üretiminin % 40'ı, bulgur üretiminin % 40'ı, gofret-şekerleme-bisküvi-çikolata üretiminin %30'u ve kırmızı pul biber üretiminin % 27'si Gaziantep ilinde gerçekleştirilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Gaziantep İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Gaziantep ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 2730' dur. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %3'lük bir oran ile sanayisi gelişmiş ilk on iki il arasında yer almaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65'lik bir oran ile Gaziantep ili ilk sırada yer almaktadır. Gaziantep ilini takip eden iller sırasıyla; Şanlıurfa(%10), Diyarbakır(%9), Adıyaman(%6), Batman(%4), Mardin(%3), Kilis(%1), Siirt(%1), Şırnak(%1) olarak görülmektedir.

b.Gaziantep İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Gaziantep ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, tekstil ürünleri imalatı %23 ve gıda ürünleri imalatının %20 ilk iki sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 10 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,

% 8 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,

% 7 Deri ile ilgili ürünlerin imalatı,

% 6 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,

% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı, makine teçhizatı hariç;
% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 3 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 2 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 2 Ana metal sanayi,
% 2 Mobilya imalatı,
% 2 Madeni yağ geri kazanım,
% 1 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 1 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Gaziantep ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 66.287'dir.

Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 51, çalışan sayısı 104'tür. Kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 168, çalışan sayısı 376'dır.

d.Genel Değerlendirme

Gaziantep ilinde sanayide çalışanların, %55'i tekstil ürünleri imalatı, %14'ü gıda ürünlerinin imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir.

İstihdamın % 82'si işçi, %3'ü mühendistir.

Gaziantep ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %62'si mikro ölçekli, %28'i küçük ölçekli, %8'i orta ölçekli, %2 si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Merinos Halı Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Naksan Plastik Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Gülsan Sentetik Dokuma Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Şireci Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Sanko Tekstil İşletmeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Tekstil sektöründe ihtiyaç duyulan ara malı ve hizmetlerin üretildiği alt sektörlere yatırım yapılabilir. Bu alt sektörler;

- Hayvansal elyaf konusunda; elyaf temizleme, hazırlama, apreleme, iplik imalatı, kumaş dokuma,
- Doğal elyaf konusunda; iplik hazırlama-haşıl, kumaş dokuma, penye örgü kumaş, apre, moda ve tasarım, konfeksiyon,
- Sentetik elyaf konusunda; sentetik granül imalatı, dokuma ürünleri imalatı, sportif tekstil ürünleri imalatı,
- Non-woven ürünler; astar ve filtre imalatı, tekstil ürünleri imalatı, otomotiv ürünleri imalatı, spor malzemeleri imalatı, yer kaplamaları imalatı, jeotekstil ürünleri imalatı, ev tekstili ürünleri imalatı,
- Sağlık ürünleri konusunda; çocuk bezi imalatı, hijyenik ped imalatı, hastane hijyen ürünleri imalatı olarak sıralanabilir.

Gıda sanayi sektöründe ihtiyaç duyulan ara malı ve hizmetlerin üretildiği alt sektörlere yatırım yapılabilir. Bu alt sektörler;

- Hububat ürünleri konusunda; mısır-pirinç gevreği, mısır- patates cipsi, çocuk mamaları, diyet ürünleri imalatı,
- Yaş sebze ve meyve ürünleri konusunda; sebze-meyve kurutma işleri, dondurulmuş sebze-meyve işleri, konserve, komposto, turşu, sos, kuru sebze-meyve ürünleri(hazır çorba, meyve tozu), sebze-meyve suyu, mantar, sirke, şarap imalatı,
- Hayvancılık ve hayvansal gıdalar konusunda; entegre et, yumurta(büyükbaş-küçükbaş-devekuşu-tavşan eti)ürünleri, et, salam, sosis, sucuk, tatlı su balıkçılığı ve su ürünleri, katkılı yoğurt-süt(meyve, şekerleme, çikolata) imalatı,
- Diğer gıda ürünleri konusunda; gıda katkı maddeleri ve fermente içecek(boza, bira) imalatı,

Metal ve makine sanayi sektörünün gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında ihtiyaç potansiyeli bulunması nedeniyle;

- Tekstil makineleri konusunda; hazırlama grubu, iplik eğirme, dokuma ve örgü, kumaş apre makineleri imalatı,
- Gıda makineleri konusunda; yaş sebze ve meyve, bisküvi, çikolata makineleri imalatı,
- Gıda ambalajı (bakliyat, bisküvi, gofret, ciklet, şekerleme, süt ürünleri ambalajlama) makineleri,
- Plastik enjeksiyon ve ekstruder makinesi imalatı,
- Hastane eşyaları ve ısıtma-soğutma ekipmanları, otomotiv yan sanayi, metal mutfak eşyaları, kapı ve pencere kasaları, büro malzemeleri imalatı konusunda ilave yatırım yapılması uygun olacaktır.

Kimya sanayi sektöründe kozmetik, gıda katkı maddesi, gıda ve tekstil boyası, makine bakım ve yağlama kimyasalları, otomotiv yakıt katkı maddeleri imalatı konularında yatırım ihtiyacı bulunmaktadır

Plastik sanayi sektöründe PVC yer döşemesi, ahşap, plastik kaplama malzemeleri, plastik mutfak eşyaları, PVC levha, reklam panosu, ambalaj malzemesi, otomotiv parçaları, elektronik eşya parçaları imalatı ve plastik ürün tasarımı konularında yatırım ihtiyacı ve avantajı bulunmaktadır.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

İl ihracatında; Irak, Suriye, Suudi Arabistan, Libya ve ABD ilk sıralarda yer alan ülkelerdir. Gaziantep'te 2013 yılında gerçekleştirilen toplam ihracatın; % 22,5'ini halı ve diğer dokuma ürünleri, %8,6'sını hayvansal ve bitkisel yağlar, % 7,8'ini plastik mamulleri, %6,9'unu hububat, un ve un ürünleri, %5,2'sini sentetik ve suni dokuma oluşturmaktadır. Diğer ürünler ise sırasıyla; çeşitli mamul eşya, demir ve çelik eşya, sentetik lif, iplik, kazan, makine ve aksamları, işlenmiş sebze, meyve ve kuruyemiş olarak sıralanabilir.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Gaziantep ilinin dış ticarete konu olabilecek en önemli potansiyel; tekstil, gıda, metal ve makine sanayi sektöründe kullanılan ara malı üretim sektörlerinde bulunmaktadır.

Gaziantep İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	1.086	3.517.993
2011	1.163	4.759.952
2012	1.279	5.579.875
2013	1.697	6.162.669
2014(Ocak-Temmuz)	1.540	3.756.750

Gaziantep İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	986	3.430.219
2011	1.141	4.723.312
2012	1.191	5.053.831
2013	1.214	6.657.924
2014(Ocak-Temmuz)	1.065	3.352.299

6. GAZİANTEP İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Gaziantep ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; %66'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi (I., II., III., IV. ve V. Kısım):

- Toplam bölge büyüklüğü 3.522 hektardır.
- 260 hektar büyüklüğündeki I. Etap 1988 yılında, 435 hektar büyüklüğündeki II. Etap 1998 yılında, 616,3 hektar büyüklüğündeki III. Etap 2000 yılında, 1.100 hektar büyüklüğündeki IV. Etap 2008 yılında tamamlanmıştır. (V. Kısım yatırım programında devam etmektedir.)
- I-II-III etaba ait 90.000 m3/gün kapasiteli arıtma tesisinin I. ve II etaba ait 30.000 m3/gün kapasitelik kısmı 2002 yılında tamamlanarak hizmete girmiştir.
- Bölgedeki; 965 adet sanayi parselinin, 873 adedi tahsisi yapılmıştır. Tahsis edilen parsellerin; 845 adedi üretim, 28 adedi inşaat aşamasındadır. 92 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 100.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin imalatı, gıda ürünlerinin imalatı ve kauçuk-plastik ürünlerinin imalatı sanayidir.

Nizip Organize Sanayi Bölgesi :

- 93 hektar büyüklüğündedir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 33 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 14 adedi üretim, 19 adedi inşaat aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 450 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünlerinin imalatı, mobilya imalatı ve tekstil ürünlerinin imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi (V. Kısım):

- 2014 yılı yatırım programında "1.120 hektar + Hizmet binası" olarak ve 7.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Altyapı yapım işi keşif bedeli 2013 yılı BF ile 68.312.200.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %7'dir.

İslâhiye Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı yatırım programında "85 hektar" olarak ve 100.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

- İmar planı aşamasındadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi (V. Kısım İlave alan):

- 10/06/2013 tarihli ve 2067 sayılı yazımızla, 784 hektar büyüklüğündeki alanın OSB ilave alan olarak uygun görüldüğü OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na bildirilmiştir.
- 784 ha ilave alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planları beklenilmektedir.

Nizip Organize Sanayi Bölgesi (İlave alan) :

- Gaziantep Valiliğinin 08/02/2013 tarihli ve 237 sayılı yazısı ile 150 ha büyüklüğündeki alan için yer seçimi talep edilmiştir.
- 16/05/2013 tarihinde yer seçimi komisyon toplantısı yapılmış olup, 20/06/2013 tarih ve 2214 sayılı yazımızla varsa mera vasıf değişikliği ile tescil harici arazinin tescil edilmesi ve jeolojik etüdün yaptırılması istenilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Gaziantep Merkez (25 Aralık) SS	357	327	30	92
2	Gaziantep Merkez (Ayakkabıcılar) SS	300	300	0	100
3	Gaziantep İslahiye SS	95	91	4	96
4	Gaziantep Merkez (I.Bölüm) SS	300	300	0	100
5	Gaziantep Merkez (II. Bölüm) SS	1.146	1.146	0	100
6	Gaziantep Merkez (III. Bölüm) SS	1.235	300	935	24
7	Gaziantep Nizip (I.Bölüm) SS	238	198	40	83
8	Gaziantep Nizip (II. Bölüm) SS	380	360	20	95
9	Gaziantep Oğuzeli SS	64	64	0	100
10	Gaziantep Nurdağı	96	40	56	42
Toplam		4.211	3.126	1.085	74

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Merkez Demir Doğramacılar Sanayi Sitesi:

- 06/04/2006 tarih ve 3244-3247 sayılı yazımızla yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir
- Kendi imkânları ile devam etmektedir.

Ağaç İşleri Sanayi Sitesi:

- 16/05/2007 tarih ve 5162–5166 sayılı dağıtımlı yazımızla yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Gaziantep-Polateli-Hassa-Dörtyol-İskenderun güzergahının geçerli transit yol olarak belirlenmesi ve bu yolun uluslararası ve ulusal taşımacılığa uygun standartlara getirilmesi sağlanmalıdır.
- Ar-Ge çalışmaları ve katma değer yaratan ürünleri geliştirme konuları desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.
- Marka ve patent konusuna firmaların bilinçlenmesi için gerekli eğitim ve danışmanlık hizmetleri ile uygulamalı çalışmalara ağırlık verilmelidir.
- Üretimde yüksek kaliteyi düşük maliyetle sağlamak konusunda, Gaziantep Bölgesel Endüstriyel Tasarım ve Modelleme Merkezi'nin(GETAM)kuruluşu ve işleyişi desteklenmelidir
- Tekstil, triko, ayakkabıcılık, bulgur üretimi, çikolata ve şekerleme ürünleri, teknik tekstil ve dokumasız üretim konularında faaliyette bulunan firmaların çeşitli yöntemlerle teşvik edilmesi ve bunların kümelenmesi sağlanmalıdır.
- Yöresel teşvik ve ayakkabıcılık sektörü gibi ilin öne çıkan sanayi sektörlerine özel teşvik uygulanmalı ile Ar-Ge ve yeni yatırımlar için finansal ve teknik destek sağlanmalıdır.
- Üniversite-Sanayi İşbirliği kapsamında, akademisyenlerin sanayiye katkı sağlama hususuna kanalize olmaları için gereken tüm önlemler alınmalı, olumlu sonuçları sağlayacak uygulamalar yürürlüğe konulmalıdır.
- Nitelikli işgücü ihtiyacını karşılamak üzere, nitelikli ara eleman yetiştiren eğitim kurumlarının kuruluşları ve faaliyetleri çeşitli yollarla teşvik edilmeli, eğitimin kalitesi, uygulamalı çalışmalar ve yetişen kalifiye personelin uygun koşullarda istihdamı konularında gereken devam önlemleri uygulamaya konulmalıdır.
- Gaziantep İli KOSGEB Hizmet Müdürlüğü'nün 2011 ve 2012 faaliyetlerinin denetimi nedeniyle rutin olarak yapılmakta olan proje ödemelerinin askıya alınması nedeniyle ilgili esnafın dönemsel olarak mağdur olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu mağduriyetin giderilmesi amacıyla, denetim sürecinde, destekle yürütülen projelerin ödemelerinde mevzuat açısından sakınca bulunmayanların gündeme alınması sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

İpekyolu Kalkınma Ajansı:

Vizyon: Bölgenin üretken faktörlerini ve dinamiklerini bir araya getirerek; üretim ve istihdamı artırmak, sahip olduğu kültürel miras ile turizm zenginliği yaratmak, geçmişten gelen ticaret birikimiyle Ortadoğu'da lojistik merkezi haline gelmek, tarımdaki çeşitliliği ve sanayideki rekabet gücünü geliştirerek sürdürülebilir kalkınmanın öncüsü olmak.

Misyon: Etkin insan kaynakları politikası ile nitelikli beşeri sermayesini verimli şekilde kullanarak; bölgesel potansiyeli, dinamikleri ve özgünlükleri ortaya çıkaracak politika ve stratejiler üretmek, kurumlar arası koordinasyon ve işbirliği kültürünü yaygınlaştırmak, yenilikçi ve rekabete dayalı destek mekanizması ile bölge plan ve programlarını hedeflerine ulaştıracak projelere destek olmak, uygulama süreçlerini izlemek, değerlendirmek ve uygulama kapasitesini geliştirmek, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve yatırım imkanlarının tanıtılması yoluyla bölgenin rekabet gücünü artırmak, tüm kesimlerde kalkınma bilinci ve ivmesi oluşturmaktır.

STRATEJİLER:

Lojistik sektöründe "Ortadoğu'da lojistik merkez haline gelmek" amacına yönelik olarak;

- Lojistik bölge potansiyelinin değerlendirmesi,
- Lojistik sektöründe bilgi iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi,

- Lojistik bölgelerde ulaşım, ticaret ve taşımacılık sektörlerine ilişkin istihdam politikası geliştirilmesi,
- TRC1 Bölgesi'nin 'acil durum planlaması'nın yapılması planlanmaktadır.

Tarım sektöründe "tarımsal işletmeleri rekabetçi ve etkin bir yapıya kavuşturmak" amacına yönelik;

- Üretim kapasitesinin artırılması ve bilgi ağının geliştirilmesi,
- Sulama altyapısının geliştirilmesi,
- Tarımsal faaliyetlerin geliştirilmesi,
- Tarımsal ürünlerin işlenmesine ve pazarlanmasına yönelik yapıların güçlendirilmesi,
- Tarıma dayalı imalat sanayinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Turizm sektöründe "turizm sektöründe destinasyon merkezi olmak" amacıyla;

- Bölge'de yer alan kültürel, tarihi ve doğal varlıkların turizme kazandırılması,
- Bölgede geceleme sayısının arttırılması,
- Bölgede turizmcilik bilincinin artırılması,
- Alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesi planlanmaktadır.

Sanayi sektöründe ise "sanayi rekabet gücünü artırmak" amacıyla;

- Sanayi sektöründe istihdamın artırılması,
- İşletmelerin üretim ve teknoloji altyapısının güçlendirilmesi,
- İhracata dönük sanayileşmenin geliştirilmesi,
- Ar-Ge altyapısının ve üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi planlanmaktadır.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 13 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 2 proje desteklenmiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	1 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	4 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 1 girişimci desteklenmiştir.

28 GİRESUN

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Giresun ilinde ekonomi ağırlıklı olarak tarıma dayalıdır. İl tarımının büyük ölçüde fındık üretimine dayalı olmasına bağlı olarak, Giresun'da sanayi yatırımlarının çoğu, fındık işleme ve fındık mamulleri üretimi üzerinde yoğunlaşmıştır. İlin fındık dışında sanayiye hammadde sağlayan bir diğer tarım ürünü de çaydır.

Sanayiye yönelik özel sektör yatırımlarının yetersizliğinin yanı sıra, Giresun'da mevcut geleneksel ekonomik yapıyı değiştirebilecek boyutta kamu yatırımları da yapılmamıştır. Bu hem altyapı yatırımları, hem de üretime dönük yatırımlar için geçerlidir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Giresun ilinde ticari yapı, tarımsal üretim ve tarıma dayalı imalat sanayi üzerine kurulmuştur. Tarım ve orman ürünleri, ilin iç ve dış ticaretinde ağırlıklı olarak işlem görmektedir.

İlde halkın temel geçim kaynağını oluşturan ve ekonomiye yön veren fındık, aynı zamanda ilin ticarete konu olan en önemli ürünüdür. Fındığın yanında çay da önemli bir iç ve dış ticaret malıdır.

Kalite açısından dünyaca tanınan Giresun fındığı, geçmiş yıllarda natürel olarak ihraç edilirken; bugün ilde kurulu bulunan modern tesislerde işlenerek kavrulmuş, kıyılmış, beyazlatılmış un ve püre halinde ihraç edilmektedir.

Giresun ilinde çinko ve kurşun madeni konsantresi işletmeciliği ile barit madeni ticareti yapılmaktadır. Kurşun Bulgaristan'a, barit ise çeşitli ülkelere deniz yoluyla ihraç edilmektedir. Bunların dışında buğday unu ihracatı da yapılmaktadır.

Dış pazarlara yapılan ihracatın % 95'i, fındık işlemenin ağırlıklı olduğu, tarıma dayalı sanayi ürünleri kaynaklıdır. İl ihracatında % 85 oranında bir paya sahip olan fındık; Almanya, İtalya, İsveç, İngiltere, Fransa, Avusturya, Belçika, Danimarka ve Hollanda gibi Avrupa Birliği ülkelerine ihraç edilmektedir.

Bir diğer ihraç malı olan şimşir dalı tır araçları ile karayolundan ihraç edilmektedir. Bunun dışında dış ticaret büyük ölçüde deniz yoluyla yapılmaktadır.

İlin ithal ettiği ürünler arasında; Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinden kereste ve tomruk gibi orman ürünleri, ekmeklik buğday, gübre, kepek, kömür ile AB ülkelerinden fındık makineleri ve diğer teçhizat bulunmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Giresun İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Giresun ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 206'dır. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0,2'lik bir oran ile gelişmemiş iller arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4),Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Giresun İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı:

Giresun İlinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, % 40 ile gıda ürünleri imalatı ve % 11 ile diğer madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörle takip etmektedir;

% 9 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 8 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 7 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 6 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 5 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 4 Mobilya imalatı,
% 3 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç),
% 2 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım,
% 1 Metal cevherleri madenciliği,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 1 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Motorlu kara taş.trey.(römork) ve yarı trey(yarı römork) imalatı

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Giresun ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 4.207'dir.

Ar-Ge sayısı 5, çalışan personel sayısı ise 9'dur.

d.Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların, %45'i gıda ürünleri imalatı sektöründe, %13'ü giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması sektöründe istihdam edilmektedir.

Sanayideki istihdamın %82'si işçi, %2'si mühendistir.

Giresun İlinde bulunan sanayi işletmelerinin %24'ü mikro ölçekli, %60'ı küçük ölçekli, %15'i orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Orsan Tekstil Konfeksiyon Sanayi ve Pazarlama A.Ş.
- Karadere Tarım Ürünleri Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
- Çay Fabrikaları Genel Müdürlüğü (Çay-Kur) Tirebolu Çay Fabrikası Müdürlüğü
- Demirciler Gıda Sanayi A.Ş.
- Yavuz Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayinde gerçekleştirilebilecek 6 yatırım alanı tespit edilmiştir:

- Patates cipsi ve mısır çerezi üretim tesisi,
- Fındık esaslı çikolata ve kakaolu mamuller üretim tesisi,
- Seylan tipi veya bitki aromalı çay üretim tesisi,
- Reçel üretim tesisi,
- Bal paketleme tesisi,
- Su şişeleme tesisi.

Diğer sektörlerde gerçekleştirilebilir 3 yatırım alanı tespit edilmiştir:
- Katı atık ayırma ve geri dönüşüm tesisi,
- Beton kiremit imalatı tesisi,
- Ahşap ve fiber tekne üretim tesisi,
- Traverten üretim ve işletme tesisi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar
Tarım sektöründe gerçekleştirilebilecek 7 yatırım alanı tespit edilmiştir:
- Ahududu, böğürtlen ve çilek yetiştiriciliği,
- Sebze seracılığı,
- Süs bitkisi seracılığı,
- Yem pancarı yetiştiriciliği,
- Meyve ve sebze yetiştiriciliği,
- Ceviz ve ıhlamur ağacı yetiştiriciliği,
- Kültür mantarı yetiştiriciliği.

Hayvancılık sektöründe gerçekleştirilebilecek 6 yatırım alanı tespit edilmiştir:
- Deniz ve tatlı su somon balığı üretimi,
- Arıcılık,
- Et besiciliği,
- Süt besiciliği,
- Yumurta tavukçuluğu,
- Et tavukçuluğu.

Ormana dayalı Sanayide gerçekleştirilebilecek 1 yatırım alanı tespit edilmiştir:
- Odun briketi üretim tesisi.

Turizm ve turizm kaynakları alanında gerçekleştirilebilecek 2 yatırım alanı tespit edilmiştir:
- İldeki kültür, tarih, inanç ve yayla turizminin tanıtılması, yaygınlaştırılması,
- İlde iyi ve kaliteli hizmet veren dinlenme tesisi sayılarının artırılması.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

İl ihracatının özellikle tarım, hayvancılık ve gıda sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. İl ihracatının yaklaşık %81'ini fındık ihracatı oluşturmaktadır.

Ürün Grubu Bazında İhracat ve İthalat Verileri

Ürün Grubu	İhracat(USD)	İthalat (USD)
Tarım ve hayvancılık	46.507.986	588.674
Metal cevherleri	9.662.042	
Taşocakçılığı ve diğer madencilik	26.334	
Gıda ürünleri ve içecek	73.983.781	1.292.062
Tekstil ürünleri	71.568	1.614.097
Giyim eşyası	1.162.815	1.462
Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	300	52.632
Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	-	22.916
Kağıt ve kağıt ürünleri	453	
Basım ve yayım; plak, kaset vb.	8.737	793

Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	21.895	-
Kimyasal madde ve ürünler	110.087	77.379
Plastik ve kauçuk ürünleri	171.836	980.708
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	23.341	4.760
Ana metal sanayi	55.746	118.175
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	52.485	32.258
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	13.787.822	4.101.097
Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	-	2.367
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	42.340	1.341.044
Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	899	1.450
Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	4.765	241.320
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	878.136	
Diğer ulaşım araçları	1.015	1.194
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	2.055.073	12.590
Atık ve hurdalar		29.731
Toplam	148.629.456	10.516.709

Kaynak: TUİK

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli:

- Balıkçılık,
- Küçük el sanatları,
- Kültür ve doğa turizmi,
- Kuru yemiş işleme makinası,
- Çakıl taşı,
- Asansör kapıları.

Giresun İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Yapan Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	33	143.407
2011	33	153.784
2012	33	175.028
2013	42	148.632
2014(Ocak-Temmuz)	40	93.931

Giresun İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Yapan Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	27	8.295
2011	29	6.678
2012	27	9.851
2013	34	10.517
2014(Ocak-Temmuz)	24	8.787

6. GİRESUN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Giresun ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %35'dir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Giresun Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "64 hektar" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- AG-OG Elektrik şebekesi inşaatı tamamlanmıştır.
- Altyapı ikmal inşaatı keşif bedeli 2001 BF ile 3.208.053.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %78'dir.
- Heyelan işleri yapım işi 2009 BF ile 3.208.053.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %94 seviyesinde tamamlanmış ve geçici kabul işlemi için 08/02/2011 tarihinde mahalline gidilmiş ancak işin kabule hazır olmadığı tespit edildiğinden geçici kabul işlemi yapılmamıştır. 20/09/2013 tarihli 3347 sayılı yazımız ile geçici kabul işlemlerinin Bölge tarafından yaptırılması istenmiştir.
- Bölgedeki; 37 adet sanayi parselinin, 35 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 21 adedi üretim, 3 adedi inşaat, 11 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 690 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünlerinin imalatı, fabrikasyon metal ürünlerin imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.

Giresun 2. (Bulancak) Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "48 hektar" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 254.509 m2'lik alan kamulaştırılmıştır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Giresun Bulancak SS	265	265	0	100
2	Giresun Merkez SS	209	209	0	100
3	Giresun Şebinkarahisar SS	123	105	18	85
Toplam		597	579	18	97

Devam Eden Sanayi Siteleri

Görele Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "61 işyeri, altyapı" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Genel üye listesi eksikliklerinin tamamlanması istenmiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Dereli Sanayi Sitesi:

- Yer seçimi 14/05/1997 tarihinde yapılmış olup, Sütlüce-Aşağı Mahalle mevkiindeki 10 dönümlük alan SS yeri olarak tespit edilmiştir.
- Bugüne kadar Bakanlığımıza herhangi bir bilgi gelmemiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İlin 2. organize sanayi bölgesi olarak programa alınan ve bölgenin büyük bir ihtiyacını karşılayacak olan Bulancak Organize Sanayi Bölgesi inşaatının bir an önce başlatılması gerekmektedir.
- Fındık üretimi ve fındık sanayisi desteklenmelidir.
- Karadeniz Bölgesi'ndeki yaylaların alt yapılarının iyileştirilmesi ile yayla turizminin geliştirilmesi sağlanmalıdır.
- Samsun'dan Sarp Sınır Kapısı'na kadar uzanacak demir yolu yapılması hem karayolunun yükünü azaltacak, hem de bölge ekonomisine katkı sağlayacaktır.
- İşletme kredisi yetersizliği nedeniyle üretimini durdurmuş, üretim miktarını azaltmış ve yarım kalmış sanayi kuruluşlarına, gerekli KOBİ kredisi ve diğer fonlardan kredi imkânları sağlanması gerekmektedir.
- Doğalgaz nakil hattı il merkezine kadar getirilmiş olup, şehir içi dağıtım çalışmalarına yeni başlanmıştır. Doğal gaz kullanımının sağlanması, ilin en önemli sorunlarından biri olan hava kirliliğini önemli oranda azaltacak olup; uzun vadede sanayinin gelişmesinde de önemli rol oynayacaktır.
- Üniversite, sanayi, ticaret ve iş çevresi arasındaki bağların ve işbirliği artırılması için kurumsal yapının artırılması gerekmektedir. Konu ile ilgili mevzuat düzenlemesi yapılmalıdır.
- DOKA ve DOKAP kaynaklarının sanayi yatırımlarına ve Ar-Ge'ye kanalize edilmesi sağlanmalıdır. DOKA proje çağrısına çıkarken daha çok alternatif enerji üretimi, ithal ürün üretim tesisleri için tedbir ve öncelik belirlemelidir. DOKAP, sanayi yatırımlarına ve özellikle alternatif enerji üretim tesislerin kuruluşuna destek vermeli, Ar-Ge ön plana çıkarılmalıdır.
- İlde faaliyet gösteren firmalarda Ar-Ge bölümünün kurulması sağlanmalıdır. Markalaşma konusunda bilgilendirme ve bilinçlendirme yapılmalıdır.
- İlin sanayi potansiyelinin artırılması için, küçük esnafın desteklenmesi ve KSS sayısının çoğaltılması sağlanmalıdır.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerilerine Ait Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler:

- Giresun ve Ordu illerinin müşterek sorunu ve eksikliği olan ve 2011 yılında temeli atılan hava meydanı tarifeli uçak seferlerine 29 Ekim 2014 tarihinde başlaması planlanmaktadır.
- 2. OSB'nin kamulaştırma çalışmalarının %92'si tamamlanmış, zemin etüdü ve imar planı yapılmıştır. Parselasyon planı onay aşamasında olup kamulaştırma çalışmaları Ağustos 2014 sonuna kadar tamamlanacaktır.
- İl merkezinde doğalgaz dağıtım çalışmaları %30 oranında tamamlanmış olup, çalışmalara devam edilmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı:

Vizyon: Ekonomisi güçlü, yenilikçi ve rekabetçi, sosyal yönden gelişmiş ve bütünleşmiş, altyapısı tamamlanmış, sürdürülebilir çevre ve yüksek yaşam kalitesine sahip bir Doğu Karadeniz Bölgesi.

Misyon: TR90 Bölgesi için belirlenmiş olan ulusal ve yerel kalkınma planlarında ve programlarında öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak kamu, özel sektör ve sivil toplum arasındaki işbirliğini geliştirerek, bölgede sürdürülebilir ekonomik, çevresel, sosyal kalkınmayı sağlamak ve bölgenin rekabet edebilirliğini ve uluslararası tanınırlığını artırmak.

Stratejiler: Bölge planında belirlenen güçlü ve rekabetçi ekonomi temel ekseni çerçevesinde il ekonomisinin rekabet gücünü artırmak, ilde sağlanan istihdamı artırmak, bölgede tarımsal çeşitliliği artırmak ve tarıma dayalı sanayiyi güçlendirmek.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında herhangi bir proje desteklenmemiştir.

29 GÜMÜŞHANE

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Gümüşhane ilinin Kalkınmada Öncelikli Yöre kapsamında olması ve çeşitli teşvik unsurlarının katkısıyla, sanayi tesisi sayısında artış görülmüştür. Gıda sanayi ile mermer ve taş ocakları işletmeciliği önde gelen sektörlerdir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı toplam 622 şirket (50 anonim, 247 limited, 325 diğer), Kelkit Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı toplam 371 şirket (26 anonim, 153 limited, 192 diğer) ve Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliğine kayıtlı 6750 üye bulunmaktadır.

Gümüşhane'de 12.856 kişi SGK, 6.041 kişi Bağ-Kur, 7.350 kişi Emekli Sandığına bağlı aktif sigortalı olarak çalışmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Gümüşhane İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Gümüşhane ilinde sanayi siciline kayıtlı işletme sayısı 117'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0,1'lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş ilerimiz arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(% 5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4),Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Gümüşhane İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Gümüşhane ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, % 33 gıda ürünleri imalatı, %17 madencilik ve taş ocakçılığı, %16 metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğer sektörler ise sırasıyla;

% 9 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 7 Mobilya imalatı,
% 4 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 3 Metal cevherleri madenciliği,
% 3 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 3 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı,
% 1 Kömür ve linyit çıkarılması,
% 1 Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri,
% 1 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Ana metal sanayi,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı.

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Gümüşhane ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 1559'dur.

d.Genel Değerlendirme

Gümüşhane ilinde sanayi sektöründe çalışanların %30'u metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %24'ü metal cevherleri madenciliği, %17'si madencilik ve taş ocakçılığı, %16'sı gıda ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %77'si işçi, %7'si mühendistir. Sanayi işletmelerinin %47'si mikro ölçekli, %48'i küçük ölçekli, %5'i orta ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Koza Altın İşletmeleri A.Ş.
- Gümüştaş Madencilik ve Ticaret Anonim Şirketi
- Aşkale Çimento Sanayi A.Ş. Gümüşhane Çimento Fabrikası
- Alemdar Madencilik ve İnşaat Sanayi Gümüşhane Şubesi
- Akköy Enerji A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Madencilik, hidroelektrik, organik tarım ve hayvancılık, gıda sanayi, reçel, süt ve süt mamulleri, su ürünleri ve sebze konservesi, nişasta ve glikoz üretimi, su şişeleme, hazır giyim, alçı, styropor, teneke kutu, kontraplak, yonca levha, alçı, suni mermer üretimi, el halıcılığı, kök boya ile el halıcılığı, ipek halıcılık ile yayla ve kış turizmi konularında yatırımların yapılabileceği değerlendirilmektedir.

Madencilik il sanayisinin geleceği için en önde gelen sektör olarak görülmektedir.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Gümüşhane İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	2	340
2011	2	257
2012	2	216
2013	1	134
2014(Ocak-Temmuz)	-	181

Gümüşhane İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	3	583
2011	3	27
2012	3	4.007
2013	6	2.448
2014(Ocak-Temmuz)	1	55

6.GÜMÜŞHANE İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Gümüşhane ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %33'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi :

- 95 hektar büyüklüğünde olup, 75 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2006 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 59 adet sanayi parselinin, 25 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 12 adedi üretim, 6 adedi inşaat, 7 adedi proje aşamasındadır. 34 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 400 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.

Organize Sanayi Bölgesi Talepleri

Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi (İlave alan) :

- Gümüşhane Valiliği Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğünün 30/01/2014 tarihli ve 3094 sayılı yazısı ile 25 ha'lık ilave alan yer seçimi talebinde bulunulmuş olup, başvurunun Yer Seçimi Yönetmeliğinin 5. maddesine göre; önerilen alanın belediye sınırları içerisinde kalması halinde belediyenin olumlu görüşü ile OSB'nin genişlemesine yönelik Müteşebbis Heyet Kararının alınarak Bakanlığımıza gönderilmesi gerektiği 25/02/2014 tarih ve 707 sayılı yazımız ile Valiliğe bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Gümüşhane Kelkit SS	212	148	64	70
2	Gümüşhane Merkez SS	120	78	42	65
Toplam		332	226	106	68

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Sanayi işletmelerinin ithalat ve ihracat konusunda bilgilendirilmeleri amacıyla, ticaret ofislerinin kurulması ve sivil toplum örgütlerinin bu konuda uzmanlaşması gerekmektedir.
- Üniversite sanayi işbirliğinin güçlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.
- Mevcut işletmelerde kullanılan teknolojilerin rehabilite edilebilmeleri için gereken yüksek miktarda finansman sorununun çözümü konusunda destek sağlanmalıdır.
- Yüksek taşıma maliyetlerinin düşürülebilmesi için demiryolu taşımacılığının hayata geçirilmesi büyük önem arz etmektedir. Mevcut Zigana Tüneli yerine, daha düşük rakımlı olan ve Trabzon'a ulaşımı gerçekleştirebilecek yeni bir tünelin yapımı gerekmektedir.
- Yöresel ve sektörel teşvikler (vergi indirimi, SGK prim indirimi, enerji indirimi) sağlanmalı, teşvik sistemindeki bürokratik işlemler azaltılmalı ve sadeleştirilmelidir.

- İlde faaliyet gösteren işletmelerin kurumsal bir yapıya sahip olabilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
- OSB'de faaliyet gösteren işletmelerin nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamak üzere, il istihdam kurulu tarafından kurslar düzenlenmelidir. Uzun vadeli kalıcı çözüm için, istihdam garantili kurslar arttırılmalı, çalışanların iyi yetiştirilmesi sağlanmalı ve yetişmiş personelin özlük hakları iyileştirerek nitelikli iş gücü kalıcı hale getirilmelidir.
- İşletmelerin rekabet gücünü arttırmak için, marka bir hedef haline getirmeli ve tanıtım noktasında markalaşmanın önemli olduğu bilincinin oluşturulması sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı:

Vizyon: Ekonomisi güçlü, yenilikçi ve rekabetçi, sosyal yönden gelişmiş ve bütünleşmiş, altyapısı tamamlanmış, sürdürülebilir çevre ve yüksek yaşam kalitesine sahip bir Doğu Karadeniz Bölgesi.

Misyon: TR90 Bölgesi için belirlenmiş olan ulusal ve yerel kalkınma planlarında ve programlarında öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak kamu, özel sektör ve sivil toplum arasındaki işbirliğini geliştirerek, bölgede sürdürülebilir ekonomik, çevresel, sosyal kalkınmayı sağlamak ve bölgenin rekabet edebilirliğini ve uluslararası tanınırlığını artırmak.

Stratejiler: Bölge planında belirlenen güçlü ve rekabetçi ekonomi temel ekseni çerçevesinde il ekonomisinin rekabet gücünü artırmak, ilde sağlanan istihdamı artırmak, bölgede tarımsal çeşitliliği artırmak ve tarıma dayalı sanayiyi güçlendirmek.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmemiştir.

30 HAKKARİ

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Hakkari ekonomisinin temeli hayvancılığa dayanır. Koyun, keçi, sığır beslenir. Arıcılık gelişmektedir.

Sanayi bakımından en az gelişmiş illerimizden biridir. Başlıca sanayi kuruluşları Yüksekova Süt Fabrikası, Şemdinli Tekel Yaprak Tütün Bakımevidir. Et kombinası, halı dokuma atölyeleri, köylerde halı ve kilim atölyeleri ile hızar atölyesi ve un değirmenleri vardır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde sınır ticareti, 1. sınıf sınır kapısı statüsündeki Esendere Sınır Kapısı'ndan yapılmaktadır. Günlük giren çıkan yolcu ve araç sayısı bakımından oldukça yoğun bir ticaret kapısıdır. Bu sınır kapısından günlük faydalanan insan sayısının 2-3 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Hakkari İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Hakkari ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 33' dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0,02'lik bir oran ile sanayisi gelişmemiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1) olarak görülmektedir.

b.Hakkari İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Hakkari ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında % 48 ile gıda ürünleri imalatı sektörü ilk sırada yer almaktadır.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 19 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,
% 9 Diğer metalik olmayan mineral ürünleri,
% 6 Ana metal sanayi,
% 3 Metal cevherleri madenciliği.
% 3 İçecek İmalatı,
% 3 Tekstil ürünleri imalatı,
% 3 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 3 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 3 Kimyasal ve kimyasal ürünler imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre Hakkari ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 452'dir. 1 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi, 3 sanayi işletmesinde kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Hakkari ilinde sanayide çalışanların %28'i kimyasal ve kimyasal ürünler imalatında, %20'si diğer madencilik ve taş ocakçılığı ürünleri imalatında, %7'si elektrikli teçhizat imalatında, %11'i gıda ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %81'i işçi, %3'ü mühendistir. Hakkari ilinde bulunan sanayi işletmelerinin % 42'si mikro ölçekli, % 50'si küçük ölçekli, % 8'i de orta ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Aksa Enerji Üretimi (Hakkari Şubesi) A.Ş.
- Seyitoğlu İnşaat Beton Arıcılık Fırın Ltd. Şti.
- Meskan Ölmez Madencilik Hafriyat Nakliye Taah.Tic. San.Ltd .Şti.
- ALK Giyim San. ve Dış Tic. Ltd, Şti.
- Baskın Kardeşler Gıda Süt Hayvancılık Tur. İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar: Havaalanı, bölünmüş yol çalışmaları ve Dilimli barajının yapılmasıdır.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar: Esendere Gümrük Müdürlüğü'nün modernizasyon çalışmaları, Yüksekova ilçesinde kurulması planlanan İç Gümrük Müdürlüğü, Hakkari Üniversitesi'ne bağlı kampüs çalışmaları, Şemdinli ilçesi Derecik Beldesi sınır kapısının kurulması çalışmaları olarak sıralanabilir.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

Demir, çelik ürünleri, mobilya, kimyevi maddeler, oto yedek parçaları, tekstil ve inşaat malzemeleri başta gelmektedir.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

İl genelinde önemli maden yatakları bulunmaktadır. Bu madenler işletilerek dış ticarete konu edilebilir.

Hakkari İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Yapan Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	107	309.076
2011	84	339.112
2012	90	362.993
2013	60	250.729
2014(Ocak-Temmuz)	55	287.188

Hakkari İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Yapan Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	34	19.771
2011	23	32.976
2012	26	38.888
2013	89	36.270
2014(Ocak-Temmuz)	46	47.535

6. HAKKARİ İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri:

Hakkari ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmaktadır. İlde tamamlanan organize sanayi bölgesi bulunmamaktadır

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Hakkari Organize Sanayi Bölgesi :

- Hakkari Valiliği Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğünün 28/06/2013 tarih ve 334 sayılı yazısında; OSB projesinden vazgeçilerek, Bölgeye ait arsanın satışına karar verildiği ancak, ihalede arsa satışına talep olmadığından satışın gerçekleştirilemediği bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri:

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Hakkari Merkez (Örnek) SS	50	50	0	100
2	Hakkari Yüksekova SS	50	50	0	100
Toplam		100	100	0	100

DEVAM EDEN SANAYİ SİTELERİ

Şemdinli (DAP) Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "50 işyeri altyapı" olarak ve 1.500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 50 işyeri yapım işi tahmini keşif bedeli 2012 yılı BF ile 4.666.783.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi ise %60'dır.

Yüksekova (II. Kısım) Sanayi Sitesi

- 2014 yılı Yatırım Programında "100 işyeri, altyapı " olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Proje çalışmaları devam etmektedir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İlde faaliyet gösteren işletmelerin kurumsal bir yapıya sahip olabilmesi için çalışmalar yapılmalı, devlet kurumları tarafından teşvik ile desteklenmelidir.
- İldeki sanayi işletmelerinin Ar-Ge konusundaki bilgi eksikliği giderilmeli, Ar-Ge faaliyetlerine hız kazandırılmalı ve bu konuda KOSGEB gibi kurumlar tarafından verilen destekler arttırılmalıdır. Firmalarda farkındalık oluşturulması için gerekli eğitimler verilmelidir.
- Şirketlerin rekabet gücünü artırmak için marka bir hedef haline getirmeli ve tanıtım noktasında markalaşmanın önemli olduğu bilincine varılmalıdır.
- İlde eğitim düzeyinin Türkiye ortalamasının altında olması nedeniyle, halkın eğitim düzeyinin artırılması noktasında vizyon oluşturulmalıdır. Bilginin önemli bir sermaye olduğu bilinci oluşturulmalıdır.

- İlde faaliyet gösteren işletmelerin ithalat ve ihracat konusundaki bilgi eksikliği giderilmelidir. İç ve dış ticaret ofisleri kurulmalı, ticaret ve sanayi odası gibi sivil toplum örgütlerinin desteği alınmalıdır.
- İl merkezinde yıpranmış olan enerji nakil hatlarının değiştirilmesi ve yer altına alınması; ayrıca alternatif bir enerji hattının kurulması sağlanmalıdır.
- Bağlantı yolları olan Van-Şırnak bölünmüş yol ve Yüksekova Havaalanı çalışmalarının tamamlanması sağlanmalıdır.
- İlin alt yapısı tamamlanmalıdır.
- İlde mesleki alanda eğitim veren kurumların açılması gerekmektedir. Bunun yanında özel sektör, devlet ve STK'ların iş birliği ile mesleki kurslar düzenlenmelidir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı:

Vizyon: Yer altı ve yer üstü zenginlikleri ile beşeri sermayesini katılımcı bir anlayışla harekete geçirerek, 2023 yılında sosyal ve ekonomik refahını ülke ortalamasının üzerine çıkarmış ve bu refahtan her bireyin adil bir şekilde faydalandığı, doğayla barışık bir bölge olmaktır.

Misyon: Bölgesinde yerel potansiyelleri, kaynakları ve imkânları katılımcı bir yaklaşımla harekete geçirerek sürdürülebilir bir kalkınmayı sağlamaktır.

31 HATAY

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Hatay ili sanayisi, ilk olarak tarım ve tarıma dayalı sanayi dallarında gelişmeye başlamıştır. Tarıma dayalı sanayi içinde çırçır, un, irmik, pamuk yağı, bakliyat tasnifleme ve zeytinyağı gibi üretim konuları ağırlık kazanmaktadır.

İskenderun Demir Çelik Fabrikası'nın üretime geçmesi ile birlikte demir-çelik sanayinde büyük orta ve küçük çaplı sanayi kuruluşları İskenderun ve Payas civarlarında kurulmuştur. Gerek istihdam hacmi, gerekse de yarattığı katma değer açısından demir-çelik sektörü, Hatay'da imalat sanayinin itici gücü olmuştur. İmalat sanayi, özellikle makine, filtre, tarım araç-gereçleri, ayakkabı-deri işlemeciliği ve mobilya üretiminde gelişmiştir.

Hatay ili, demir-çelik sektörünün önemli bir merkezi haline gelmiştir. Ayrıca İskenderun, Payas ve Antakya Organize Sanayi Bölgesi'nde gerçekleştirilmekte olan boru, filtre, tel-çivi ve metal alaşım tesisleri de sektörün entegrasyonu ve üretimin çeşitlendirilmesi açısından önemli yatırımlardır.

Hatay'da buğday, pamuk, portakal, mandalina, zeytin, kuru soğan, maydanoz, domates gibi ürünler, ticarete konu olan en önemli tarımsal ürünler olup; bu ürünler ilde işlenmekte ve ambalajlanmaktadır.

Yatırımların il genelinde; pamuk çırçır ve prese, gıda, pamuk (çiğit) ve zeytinyağı tesisleri, demir-çelik ve makine sanayi alanlarında olduğu görülmektedir. Mevcut sanayi tesislerinin büyük bir çoğunluğu Antakya, İskenderun ve Dörtyol ilçelerinde yer almaktadır.

Hatay sanayisi alt sektörler itibariyle değerlendirildiğinde; demir ve çelik üretimi, filtre üretimi, zeytin ve zeytinyağı üretimi, çırçır prese üretimi, mobilya üretimi, ayakkabı üretimi ön plana çıkmaktadır.

Hatay ili, ülkemiz filtre sektörü üretiminin %63'ünü karşılamaktadır. Ülkemizde otomotiv ve yan sanayi sektörlerinde gelişmelere paralel olarak, 1966 yılında İskenderun ilçesinde ilk Türk filtre üretim tesisi üretime başlamıştır. Bu sektörde 12 adet üretim tesisinde, ülkemizde bulunan her tür traktör ve otomobile hava, yağ ve yakıt filtreleri, iş makineleri ve endüstriyel amaçlı hava, yakıt, yağ ve hidrolik filtre ile hava/yağ separatörleri üretilmektedir. Halen kurulu filtre tesislerinde 1.929 personel istihdam edilmektedir.

İl ekonomisi içerisinde tarım sektörü önemli bir paya sahiptir.

Türkiye İhracatçılar Meclisi(TİM) 2013 yılı verilerine göre, ilin zeytin ve zeytinyağı ihracatı yaklaşık 37,5 milyon ABD Dolarıdır. İlde üretilen zeytinyağı gerek iç piyasa, gerekse dış piyasalarda lezzet ve aroması bakımından aranılan özellikleri taşımaktadır. Bu sektörün gelişimi, beraberinde sabun sanayinin de gelişmesine neden olmaktadır.

Üretilen pamuğun lif uzunluğu, elyafı ve diğer özellikleri açısından iplik, dokuma ve kumaş sanayinde aranılan vasıfları taşımaktadır. İlde 72 adet çırçır ve prese tesisi bulunmaktadır. Ayrıca pamuğun işlenmesi ve iplik haline getirilmesi için 5 adet iplik tesisi ve çiğitten pamuk yağı çıkartılması için 9 adet pamuk yağı üretim tesisi vardır. Üretilen ve işlem gören pamuklar yurt içine ve yurt dışına gönderilmektedir. Pamuk hibrit tohumunun üretimi için kurulan bir adet tesis mevcuttur. Üretilen pamuktan iplik, dokuma, boyama; havlu, iç çamaşır, temizlik bezi üretimi gibi konularda üretim yapan büyük ölçekli tesisler bulunmaktadır.

Antakya'da ağaç işleri sektöründe üretim yapan yaklaşık 1.500 firma bulunmaktadır. Bu firmalar, büyük ölçüde, el emeğinin ağırlıkta olduğu ve ustalık gerektiren işler yapmaktadırlar. Hatay, küçük ev mobilyaları ve aksesuarları üretiminde Türkiye'nin lideri konumundadır.

İlde üretimin çoğunluğu ekonomik sınıf olmak üzere, misafir ve oturma odası grupları üretilmektedir. Bunun yanında, kanepe ve yatak olarak kullanılabilen çek-yatlar, yemek ve yatak odaları, klasik mobilyalar ve otel mobilyaları üretilmekte ve yurtiçi-yurtdışına satılmaktadır. İlde bulunan ahşap kapı ve pencere üretimi yapan fabrikaların sayısı da her geçen gün artmaktadır.

Türkiye'de tüketilen erkek ayakkabılarının %40'ı Hatay'dan karşılanmaktadır. İlde ayakkabıcılık sektörünün gelişmesi için Ayakkabıcılık Küçük Sanayi Sitesi kurulacaktır. Ayrıca "Ayakkabıcılık Eğitim, Tasarım Merkezi ve Ortak Kullanım Atölyesi" projesi gerçekleştirilecektir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Bir sınır ili olan Hatay'da ticaret, il ekonomisi içinde en önemli iktisadi faaliyet kolu durumundadır. Hatay'da ticaret büyük ölçüde demir-çelik ürünleri, filtre, mobilya, ayakkabı ile tarımsal ürünlere dayanmaktadır. Buğday, pamuk, portakal, mandalina, zeytin, kuru soğan ve domates gibi ürünler, il için ticarete konu olan en önemli tarımsal ürünlerdir. İl genelindeki ticaret borsalarında işlem gören ürünler; pamuk, nebati yağlar, yağlı tohumlar, hububat, bakliyat ve mamulleri yer almaktadır.

E-5 karayolunun Hatay'dan geçmesi, 2 adet sınır kapısının bulunması ve İskenderun Limanı ile körfezdeki diğer iskelelerin etkisiyle dış ticaret gelişmiş durumdadır. Ayrıca ilin, İstanbul ilinden sonra en büyük taşıma kapasitesine sahip il olması özelliği, ticari potansiyeline güç katmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Hatay İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Hatay ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 9122 dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %1'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Akdeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %25 lik bir oran ile Adana ilk sırada yer almaktadır. Adana ilini takip eden iller sırasıyla; Mersin(%19), Antalya(%16), Hatay(%13), Kahramanmaraş(%11), Burdur(%6), Isparta(%6) ve Osmaniye(%4) olarak görülmektedir.

b.Hatay İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Hatay ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %32'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Diğer sektörler de sırasıyla;

% 10 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 6 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 6 Tekstil ürünleri imalatı,
% 6 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 6 Ana metal sanayi,
% 5 Kimyasal madde ve ürünleri imalatı,
% 4 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 4 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç),
% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 4 Mobilya imalatı,
% 2 Metal cevherleri madenciliği,

% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı,
% 2 Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı,
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım,
% 1 Madeni yağ geri kazanım.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge:

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Hatay ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 26.091'dir.Toplam personelin % 0,4'ü Ar-Ge biriminde, %2,1'i kalite kontrol biriminde istihdam edilmektedir.

d.Genel Değerlendirme:

Hatay ilinde çalışanların, %43'ü ana metal sanayi, %12'si gıda ürünleri imalatı, %9'u başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.
Sanayi istihdamının %75'i işçi, %4'ü mühendistir. Hatay ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %54'ü mikro ölçekli, %37'si küçük ölçekli, %8'i orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- İskenderun Demir ve Çelik A.Ş. İsdemir
- Ekinciler Demir ve Çelik A.Ş.
- Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.
- Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.
- Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Pastörize süt ve süt mamulleri üretim tesisi,
- İşlenmiş su ürünleri üretim tesisi,
- Sebze ve meyve konserveleri üretim tesisi,
- Kurutulmuş meyve-sebze üretim tesisi,
- Dondurulmuş gıda üretim tesisi,
- Bisküvi ve gofret üretim tesisi,
- Makarna üretim tesisi,
- Rafine Zetinyağı ve pamukyağı üretim tesisi.

Tekstil sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Akrilik battaniye üretim tesisi,
- Çorap üretim tesisi,
- Hazır giyim üretim tesisi,
- Tekstil makinaları imalatı tesisi.

Plastik ve kimya sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- PVC profil doğrama, PVC ve PE boru üretimi,
- Plastik eşya ve ambalaj malzemesi üretimi,
- Sabun ve gar sabunu üretim tesisi,

Demir ve çelik sanayi alanında yapılabilecek yatırımlar:

- Otomotiv yedek parçaları üretim tesisi,
- Paslanmaz çelikten tank üretim tesisi,
- Her tür boru üretim tesisi.

diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:

- Gemi üretimi ve tersane yatırımı,
- Hidrolik ve pnömatik cihazlar üretimi,
- Ambalâj makineleri üretimi,
- Toprak işlemeye yönelik tarım aletleri üretim tesisi,
- Soğuk hava deposu,
- Güneş kollektörü üretim tesisi,
- Zeytin hasat cihazları üretim tesisi,
- Teneke kutu üretim tesisi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Sanayi sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Demir çelik sanayine dönük sac üretimi ve sacın işlenmesi sonucu her tür sanayi makinaları , otomotiv ve beyaz eşya üretim tesisi,
- İlde üretilen tüm gıda ürünlerinin işlenmesine dönük yatırımlar.

Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Seracılık,
- Sera altı meyve yetiştiriciliği,
- Damızlık (hibrit) tohum üretim tesisi,
- Kültür mantarı yetiştiriciliği,
- Bağcılık,
- Yem bitkileri üretimi.

Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Su ürünleri üretimi,
- Arıcılık,
- Besicilik,
- Et ve yumurta tavukçuluğu,
- Devekuşu yetiştiriciliği.

Turizm sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Konaklama ve termal tesis.

Enerji sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Rüzgar enerjisi santralı (RES),
- Güneş enerjisi yatırımları.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Hatay, 2013 yılı dış ticaret performansı ile, Türkiye genelinde ithalatta 9. , ihracatta ise 12. il olmuştur.

Ekonomi Bakanlığı'nın gerçekleştirdiği "İllere Göre Dış Ticaret Potansiyeli Araştırması"nda Hatay, ihracat "ürün çeşitliliği" endeksinde 81 il içerisinde 18. sırada, ihracat edilen ürünün "sıradanlık endeksinde" 28. sırada yer almaktadır. Araştırma sonuçlarına göre Hatay sıradan olmayan ürünler ihraç eden, ihraç ürün çeşitliliği birçok ile nazaran yüksek iller arasında yer almıştır.

Hatay ihracatı içerisinde özellikle demir-çelik endüstrisine dayanan sanayi ürünlerinin ve yaş meyve ve sebze ağırlıklı tarım ürünlerinin ağırlığının fazla olduğu görülmektedir.

Hatay İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	675	1.697.374
2011	699	2.050.555
2012	718	2.039.566
2013	836	2.011.848
2014(Ocak-Temmuz)	801	1.129.417

Hatay İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	288	3.131.415
2011	347	4.594.570
2012	339	4.420.192
2013	357	3.937.117
2014(Ocak-Temmuz)	296	1.929.589

6.HATAY İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Hatay ilinde 5 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %69'dur.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Antakya Organize Sanayi Bölgesi :

- 153 hektar büyüklüğünde olup, 150 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2005 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 74 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 61 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 9 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.880 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, ana metal ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.

Hatay-Payas Organize Sanayi Bölgesi :

- 60 hektar büyüklüğündedir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 42 adet sanayi parselinin, 36 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 35 adedi üretim, 1 adedi proje aşamasındadır. 6 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.050 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri, ana metal ve kok kömürü ve makine-ekipmanların kurulumu-onarımı sanayidir.

İskenderun Organize Sanayi Bölgesi :

- 208 hektar büyüklüğünde olup, 180 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1990 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 75 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 74 adedi üretim, 1 adedi inşaat aşamasındadır.

- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 4.990 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal, makine-ekipmanların kurulumu-onarımı imalatı ve motorlu kara taşıtı treyler-yarı treyler imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 10.000 m3/gün dür.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Hatay Erzin (75. yıl) Organize Sanayi Bölgesi:
- 09/04/2009 tarih ve 3199–3202 sayılı yazımız ile Karargah Çiftliği mevkiindeki 175 hektarlık alanın yer seçiminin uygun görüldüğü OSB Yönetim Kurulu Başkanlığına, Valiliğe ve ilgili kurumlara bildirilmiştir.
- 1.231.004 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Hatay-İskenderun II Organize Sanayi Bölgesi:
- 68 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 9 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiş olup, proje aşamasındadır.

Antakya Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):
- 03/05/2013 tarihli ve 4631 sayılı yazımızla 135 hektar büyüklüğündeki alanın OSB yeri olarak uygun görüldüğü Yönetim Kurulu Başkanlığı'na, Valiliğe ve ilgili kurumlara bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Hatay Antakya SS	1332	1332	0	100
2	Hatay Dörtyol SS	146	146	0	100
3	Hatay Payas SS	151	151	0	100
4	Hatay Kırıkhan SS	200	190	10	95
Toplam		1.829	1.819	10	99

Devam Eden Sanayi Siteleri

Hatay Ayakkabıcılar Sanayi Sitesi:
- 2014 yılı Yatırım Programında "300 işyeri, altyapı" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Tapu ve imar planı mevcut olup, proje çalışmalarına başlanılmıştır.

Antakya Mobilyacılar İhtisas Sanayi Sitesi:
- 2014 yılı Yatırım Programında "100 işyeri, altyapı" olarak ve 8.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Fore kazık ve istinat duvarı yapım işi keşif bedeli 2014 yılı BF ile 39.220.000.-TL olup, ihalesi 12/03/2014 tarihinde Bakanlığımızda yapılacaktır.

Hatay Reyhanlı Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "242 işyeri, altyapı" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Genel üye listesi, tapu ve imar planı eksik olup, proje ön çalışmalarına başlanılmıştır.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Hatay-İskenderun Azganlık Sanayi Sitesi:

- Azganlık Belediye Başkanlığının 25/08/2004 tarih ve 219 sayılı yazısı ile önerilen alanın SS yeri olarak uygun olup olmadığının ön etüt yapılmasının talep edilmesi üzerine 23/09/2004 tarihinde yer seçimi yapılmıştır.
- Belediye Başkanlığınca bir adet alan önerilmiş olup, yaklaşık 6.496 m2 büyüklüğündeki öneri alanın SS kurulabilecek yeterli büyüklüğe sahip olmaması, genişleme imkanı bulunmaması nedeniyle SS yeri olarak uygun görülmediği, yeni alanlar önerilmesi halinde değerlendirme yapılacağı 18/10/2004 tarih ve 13022 sayılı yazımızla Azganlık Belediye Başkanlığına bildirilmiştir.

Hatay Erzin Sanayi Sitesi:

- 29/04/1998 tarihli etüt çalışmaları sonrasında Hürriyet Mahallesi Kayalık Mevkiindeki yaklaşık 65 dönüm büyüklüğündeki alan için 05/1998 tarih ve 6450 sayılı yazımızla talimat yazılmış olup, 05/08/2012 tarihinde etüt çalışmaları sırasında "Stadyum" alanı olarak kullanıldığı anlaşılmıştır.
- En son yeni bir alanda 05-08/11/2012 tarihleri arasında mahallinde etüt çalışması yapılmıştır.
- Öneri alana ilişkin DSİ, Mülga Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve BOTAŞ'ın görüşünün alınmasından sonra imar planı yapılması hususunda 26/11/2012 tarih ve 4154 sayılı yazımız ile Erzin Belediyesi ve Kooperatif Başkanlığına yazı yazılmıştır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Tarım ve ticaret sektörlerinden elde edilen sermaye birikiminin sanayi sektörüne aktarılabilmesi için, yatırım ortamını cazip hale getirmeye yönelik olarak alınması gereken önlemler şöyle sıralanabilir:

-Yatırım için uygun yatırım alanlarının oluşturulması,
- Alt yapı ve üst yapı projelerinin tamamlanması için gerekli kaynak aktarımının sağlanması,
- Özel sektörün ortak girişim bilinciyle hareket etmesi ve ortaklık kültürünün geliştirilmesi,
- Üniversite–sanayi işbirliği ile bilim ve teknoloji konusunda çalışmaların ve farkındalığın sağlanması,
- Gerek genel teşviklerden, gerekse KOBİ teşviklerinden yararlanılarak finansman darboğazlarının giderilmesi.

- Yeni Organize Sanayi Bölgeleri ve KSS'leri kurulmasına ihtiyaç bulunmaktadır.
- Sanayinin ihtiyacı olan nitelikli işgücünün yetiştirilmesi için eğitim imkanları yaratılmalıdır. Bu konuda Organize Sanayi Bölgelerinde meslek liseleri kurulması sağlanmalıdır.
- Mevduat potansiyelinin il dışına aktarılmasını önlemek ve söz konusu potansiyelin OSB'lere, turizm ve tarım bölgesi olmayan bölgelerde sanayi yatırımlarına kaydırılmasını sağlamak için tasarruf sahiplerini bu konuda bilgilendirmek ve gerekli girişimlerin yapılmasını sağlamak gerekmektedir.
- Sektör bazında "Dış Ticaret ve Pazarlama Şirketleri"nin kurulması yönünde çalışmalar başlatılmalıdır.
- Doğalgaz kullanımı tüm ilçelere yaygınlaştırılmalıdır.

- İslahiye ilçesinden Hassa, Kırıkhan, Antakya ve Samandağ limanı istikametinde bir demiryolu projesi başlatılması ve İskenderun'da lojistik merkez kurulması gerekmektedir.
- İlde yüksek teknoloji ürünleri ve katma değeri yüksek ürünlerin üretiminin arttırılması için; üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması, Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulması ve Ar-Ge yatırımlarına verilen desteklerin sürdürülmesi sağlanmalıdır.
- Elektrik ve doğalgazın sanayide daha düşük fiyatlarda kullanılması sanayinin rekabet gücünü artıracaktır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: Ekonomik, sosyal ve demokratik birikimi geliştirerek; doğal ve kültürel çevreyi koruyarak; tarım, teknoloji, ticaret, taşımacılık, turizm alanlarında Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun lider bölgesi olmak.

Misyon: Yenilikçilik ve girişimcilik kültürü ile yerel potansiyelleri harekete geçirerek, ulusal ve uluslararası düzeyde kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında köprüler oluşturarak ekonomik ve sosyal kalkınmaya giden yolu inşa etmektir.

İlkeler: Katılımcılık, yenilikçilik, şeffaflık, erişilebilirlik, verimlilik, tarafsızlık, esneklik, çevreye duyarlılık, çözüm odaklılık, pozitif ayrımcılık.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	

32 ISPARTA

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Isparta'da, başta tekstil üretimi olmak üzere, gül işleme tesisleri, orman ürünleri, gıda üretimi, taş ve toprağa dayalı sanayi üretimi yapılmaktadır.

Mermer ürünleri sektörü ilde gelişme gösteren önemli sektörlerden biridir. İlde bulunan mermer ocağı işletmelerinde çıkarılan mermerin tamamına yakını ihraç edilmektedir.

Isparta tekstil sanayi son yıllarda; kumaş, yün ipliği, pamuk ipliği, el örgü ipliği, battaniye, hazır giyim ve yan sanayi imalatında gelişme göstermektedir.

Dericilik sektöründe il merkezindeki ve Yalvaç ilçesindeki 20 adet işyerinde 5.148.707 kg küçükbaş hayvan derisi işlenmektedir.

Gıda ve tarım ürünleri sektöründe; un ve unlu mamuller, meyve suyu ve konsantresi, işlenmiş su ürünleri (balık, kerevit v.s.), şarküteri, süt mamulleri, toz içecek, hazır yemek, kuruyemiş, et mamulleri üretimine yönelik sanayi kuruluşları faaliyet göstermektedir.

Orman ürünleri ve mobilya ürünleri sektöründe; yonga levha, melamin kaplı yonga levha, emprenyelenmiş kağıt, mamul kereste, tüfek dipçiği ve kabzası, sauna, ahşap kapı ve pencere, lambri, taban tahtası, masif paneli sandviç panel, kablo sevk makarası, mutfak mobilyası, oturma odası ve yatak odası mobilyaları, ev ve ofis dekorasyon mobilyaları, büro mobilyaları üretimi yapılmaktadır.

Kozmetik ürünleri sektöründe; gülyağı, gül konkreti, gül mamulleri, aromatik bitki yağları, gülsuyu, kolonya, parfüm, krem, losyon, şampuan üretimi yapılmaktadır. İl dünya gülyağı üretiminin %72'sini karşılamaktadır.

İnşaat ürünleri ve madencilik sektöründe; çimento, hazır beton, yer döşeme ürünleri, agrega, bimsblok, mıcır, öğütülmüş ve mikronize barit, kalker, taş tozu ve kömür üretimi yapılmaktadır.

Makine ve metal ürünleri sanayi sektöründe; ağırlıklı olarak tarım alet ve makinaları üretimi yapılmakta, ayrıca yün kurutma makinası, sebze kurutma makinası, yün açma makinası, lastik kaplama makinası, kuşingam makinası, raspa makinası, zincir dişlisi, elastik kaplin, hidrolik ve pnömatik aks, makara, triger dişliler, makine aksesuar ve yedek parçaları, gün ısı deposu, katı, sıvı ve gaz yakıtlı kalorifer kazanları, panel radyatör, termosifon, boyler, krom mutfak ekipmanları, asansör kabini, çeşitli tipte kilit, av tüfeği, evaporatör, gülyağı kazanı ve güneş enerjisi PV modül üretimi yapılmaktadır.

Gaz ve tıbbi gaz sektöründe; LPG tüp dolumu ile oksijen gazı dolumu yapan sanayi tesisleri bulunmaktadır.

Kimya sektöründe; temizlik malzemeleri, madeni yağ ve müstahzarları, boya, ısı yalıtım malzemesi ile yapı kimyasalları üretimi yapılmaktadır.

Plastik ürünleri sektöründe; naylon poşet, plastik enjeksiyon ürünleri, plastik sebze ve meyve kasası, ambalaj kutusu, PVC kapı ve pencere üretimi yapılmaktadır.

İl sanayi üretimini oluşturan başlıca ürünler, çimento ve klinker, gülyağı, mermer blok ve levha, yün ve pamuk ipliği, yonga levha, mamul kereste, meyve suyu ve konsantreleri, katı yakıtlı kalorifer kazanı ve astar deri olarak sayılabilir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Isparta'da kurulu ticaret işletmelerinin büyük bir bölümü ferdi teşebbüs ve adi ortaklık şeklindeki işletmelerden oluşmaktadır.

Isparta merkez ilçede 1 adet Ticaret Borsası, merkez ve Yalvaç ilçelerinde 2 adet Ticaret ve Sanayi Odası, il merkezi ve Eğirdir İlçesi'nde 2 adet toptancı hali, Isparta Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği bünyesinde faaliyet gösteren meslek odaları bulunmaktadır.

Isparta ticaretinde; elma, kiraz, kayısı, gül ve tahıl gibi tarımsal ürünler, taş ve toprağa dayalı ürünler (özellikle mermer), orman ve ağaç sanayine dayalı ürünler, meyve suları ve konsantreleri, tekstil ipliği gibi sanayi ürünleri, il içi ve il dışı ticarete konu olan en önemli ürünlerdir.

İlin ihracat yaptığı ülkeler; Almanya, Fransa, Hollanda, Avusturya, İran, Irak, Gürcistan, Ukrayna, İngiltere, Türkmenistan, Kazakistan ve Rusya'dır.

İlin ithalat yaptığı ülkeler ise; Hindistan, Pakistan, Afganistan, Çin, İran, İtalya, Almanya, Türkmenistan, İngiltere, Moldovya, Özbekistan ve Rusya'dır.

3. SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Isparta İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Isparta ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 437'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.5'lik bir oran ile sanayisi orta gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

Akdeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %25 lik bir oran ile Adana ilk sırada yer almaktadır. Adana ilini takip eden iller sırasıyla; Mersin(%19), Antalya(%16), Hatay(%13), Kahramanmaraş(%11), Burdur(%6), Isparta(%6) ve Osmaniye(%4) olarak görülmektedir.

b. Isparta İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Isparta ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %21'lik bir oran ile gıda ürünlerinin imalatı sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 18 Diğer madencilik ve taşocakçılığı
% 12 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 9 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 7 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 5 Tekstil ürünleri imalatı,
% 5 Deri ile ilgili ürünlerin imalatı,
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 4 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 4 Mobilya imalatı,
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 2 Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri,
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Isparta ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 8.314'tür. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 19, kalite kontrol birimi olan firma sayısı 34'tür.

d.Genel Değerlendirme

Isparta ilinde sanayide çalışanların, %24'ü tekstil ürünleri imalatı, %15'i diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %13'ü gıda ürünlerinin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayi istihdamının %82'si işçi, %3'ü mühendistir. Isparta ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %56'sı mikro ölçekli, %37'si küçük ölçekli, %5'i orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- İpliksan Isparta İplik Sanayi A.Ş.
- Metamar Mermer Granit Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Yünteks Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

Göltaş Göller Bölgesi Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Reçel ve marmelât üretim tesisi,
- Pastörize süt ve süt mamulleri üretim tesisi,
- İşlenmiş su ürünleri üretim tesisi,
- Kurutulmuş meyve-sebze üretim tesisi,
- Dondurulmuş gıda üretim tesisi,
- Bisküvi ve gofret üretim tesisi,
- Bakliyat paketleme ve tasnifleme tesisi,
- Karma yem üretim tesisi.

Dokuma ve giyim sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- El halısı ve kilim dokuma,
- Yün ipliği üretim tesisi
- Çorap üretimi,
- Örme eşya üretimi,
- Hazır giyim üretimi,

Plastik sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- PVC profil doğrama,
- PVC ve PE boru üretimi,
- Plastik eşya ve ambalaj malzemesi üretimi,

Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:

- Toprak işlemeye yönelik tarım aletleri üretim tesisi,
- Soğuk hava deposu,
- Güneş kolektörü üretim tesisi,
- Teneke kutu üretim tesisi,
- Ağaç işleme makinaları üretim tesisi,
- Mermerit üretim tesisi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Seracılık,
- Meyve sebze yetiştiriciliği,
- Damızlık (hibrit) tohum üretim tesisi,
- Kültür mantarı yetiştiriciliği,

- Bağcılık,
- Yem bitkileri üretimi,
- Ekolojik tarım,
- Aromatik ve tıbbi bitki üretimi,
- Kesme çiçekçilik.

Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Su ürünleri üretimi,
- Arıcılık,
- Damızlık et ve süt sığırcılığı,
- Koyun yetiştiriciliği,
- Et ve yumurta tavukçuluğu,
- Suni tohumlama ve damızlık üretimi,
- Ankara tavşanı yetiştiriciliği,
- Hindi yetiştiriciliği.

Ormancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Lata üretimi,
- Lamine parke üretimi,
- Turizm sektöründe yapılabilecek yatırımlar,
- Otel ve kış sporlarına yönelik kompleks tesis.

Enerji sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Rüzgar enerjisi santrali,
- Güneş enerjisi santrali.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Isparta İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	85	128.928
2011	93	141.903
2012	101	155.031
2013	112	159.369
2014(Ocak-Temmuz)	110	80.405

Isparta İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	84	66.531
2011	114	120.097
2012	104	47.645
2013	96	59.301
2014(Ocak-Temmuz)	65	30.686

İlin Dış Ticaretine Konu Olan Sektörleri:

- Gülyağı,
- Mermer,
- Isı makineleri üretimi (kalorifer kazanı),
- Ağaç ve orman ürünleri sanayi,

- Tekstil sanayi (yün ve pamuk ipliği),
- Yapı malzemeleri üretimi (çimento).

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli:
- Kozmetik ürünleri üretimi,
- El ve makine halısı üretimi,
- Kesme çiçekçilik,
- Meyve suyu ve konsantresi üretimi,
- Deri konfeksiyon ürünleri üretimi,
- Elma ve kiraz.

6. ISPARTA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Isparta ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %49, ihtisas OSB'lerde %26'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Isparta Süleyman Demirel Organize Sanayi Bölgesi :
- 250 hektar büyüklüğünde olup, 63 hektarı kredilendirilmiştir.
- 1999 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 80 adet sanayi parselinin, 74 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 60 adedi üretim, 6 adedi inşaat, 8 adedi proje aşamasındadır. 6 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.100 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ağaç-ağaç ürünleri, mantar ürünleri, tekstil ürünlerinin imalatı ve gıda ürünlerinin imalatı sanayidir.
- Arıtma tesisi 2003 yılında tamamlanmış olup, fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma ile çamur susuzlaştırma ünitelerinden oluşmakta olup, kapasitesi 4.000 m3/gün dür.

Isparta Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi :
- 63 hektar büyüklüğünde olup, 60 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 118 adet sanayi parselinin 37 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 23 adedi üretim, 8 adedi inşaat, 6 adedi proje aşamasındadır. 81 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 170 kişi istihdam edilmektedir.
- Arıtma tesisi 2012 yılında tamamlanmış olup, kapasitesi 3.000 m3/gün dür.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Isparta-Yalvaç Organize Sanayi Bölgesi :
- 2014 yılı Yatırım Programında "144 hektar (ilk etapta 50 ha) " olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Şahıslara ait yaklaşık 113 hektar büyüklüğündeki alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- Kamulaştırma işlemleri devam etmektedir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Isparta Merkez (Gül) SS	475	475	0	100
2	Isparta Merkez SS	571	571	0	100
3	Isparta Keçiborlu SS	100	35	65	35
Toplam		1.146	1.081	65	94

Devam Eden Sanayi Siteleri

Yalvaç (Deri) Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "24 işyeri, altyapı" olarak ve 2.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Altyapı inşaatı kendi imkânları ile tamamlanmıştır.
- Tesisat projeleri 27.07.2005 tarihinde Bakanlığımızca vize edilmiştir.
- 24 işyeri (prefabrik) yapım işi tahmini keşif bedeli 2010 yılı BF ile 7.798.965.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi % 36'dır.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Isparta-Gelendost Sanayi Sitesi:

- S.S. Gelendost SS Yapı Kooperatif Başkanlığının 03/08/2004 tarih ve bila sayılı yazı ile önerilen alanda yer seçimi yapılmasının talep edilmesi üzerine, 28.09.2004 tarihinde yer seçimi yapılmış olup, 12/11/2004 tarihinde Kooperatif Başkanlığına talimat yazılmıştır.
- 20/06/2005 tarihinde jeolojik-jeoteknik etüdü vize edilmiş olup,

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Süleyman Demirel OSB ve Deri OSB'ye yatırımlar cazip hale getirilmelidir.
- İşçilik ve enerji maliyetlerini düşürmek üzere tedbirler alınmalıdır.
- Kamu kurumları, yatırımcıları OSB'lere yöneltecek tedbirler almalıdır.
- Devlet destekli kredilerin miktarı ve geri ödeme süreleri cazip hale getirilmelidir.
- Finansal krizin etkisini azaltmak amacı ile yurt içinde talep daralmasını aşmaya yönelik tedbirler alınmalıdır.
- Firmalara ucuz maliyetli ve yeterli krediler sağlanmalıdır.
- Kredileri geri ödemede sıkıntıya düşen firmaların borçları bankalar tarafından yeniden yapılandırılmalıdır.
- Alınacak tedbirlerle ucuz ve kalitesiz ithal sanayi mallarının ülkemize girişi zorlaştırılmalıdır.
- Ülke çapında kayıt dışı üretim ve istihdamın önüne geçilerek haksız rekabet önlenmelidir.
- Halıcılıkta sigorta primleri yeniden gözden geçirilmelidir.
- Tarım alanında elma, kiraz, kayısı, gülyağı ve kozmetik sanayinde, turizm alanında (Yalvaç Pisidia Antiocheai, Kral Yolu, Davraz Kayak Merkezi, Gölcük, Eğirdir), hizmet alanında (sağlık, eğitim) ülkemizde ve dünyada tanınan markalar oluşturulmalıdır.
- Sanayi, ticaret, tarım ve turizm sektörlerinde kapsamlı bir sektör araştırması yapılmalıdır.

- İlgili bütün Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının katılımı ile "Stratejik Kalkınma Planı" oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.
- Ürünlerin nakliyesi konusunda demiryolu taşımacılığını kullanarak, karayolu taşımacılığından kaynaklanan yüksek taşıma maliyeti düşürülebilir.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler:

- Süleyman Demirel Üniversitesi bünyesinde Güneş Enerjisi ve Elektrik üretim alanlarında sanayiciyle işbirliği yapılabilecek bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Fizik Bölümünden bir öğretim üyesinin başkanlığında Süleyman Demirel Üniversitesi hidrojen teknolojileri araştırma ve uygulama merkezinde (HİTEM) 36 kW / h hızlık bir rüzgar santrali kurulmuş ve bu konuda yüksek lisans öğrencilerine eğitim verilmektedir. Ayrıca DPT proje kapsamında güneş pili inovasyon laboratuvarı ve BAKA projesi kapsamında da yerli güneş pili üretimi birimi oluşturulmuştur. Bu iş için tüm ince film kaplama boya sentez imalat test ve analiz laboratuvarları cihazları satın alınmış ve kurulmaktadır.
- Isparta Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi Evsel ve Endüstriyel Atık Su Arıtma Tesisi İnşaatı 12.03.2013 tarihinde geçici kabulü yapılarak tamamlanmış ve işletmeye alınmıştır.
- İlde öne çıkan sektör olan Mermer Ocak İşletmeciliği alanında 2013 yılında 11 adet firma faaliyete başlamıştır.
- İlde 2013 yılında toplam 14.977.132,45 TL bitkisel üretim desteği, toplam 13.286.857 TL hayvancılık desteği verilmiştir.
- İlde Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKDYP) kapsamında 2013 yılında çiftçilere 410 makine alımı için toplam 1.906.657 TL destek sağlanmıştır.
- İlde 2013 yılında tarım alanında ekonomik yatırım projeleri kapsamında 6 projeye toplam 1.441.400 TL destek sağlanmıştır.
- İlde 2013 yılında Bireysel Sulama Makine ve Ekipmanı Alım Projeleri kapsamında 31 fayda sahibine 39.625 dekar alan için 8.016.264 TL hibe desteği sağlanmıştır.
- Isparta Süleyman Demirel Organize Sanayi Bölgesinde 2013 yılında tarım makineleri üretimi alanında 1 adet, kuruyemiş üretiminde 1 adet, tekstil sektöründe 1 adet ve mermer levha üretiminde 2 adet olmak üzere toplam 5 adet işletme faaliyet başlamıştır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: Sürdürülebilir yerel kalkınmada öncü, istihdam ve rekabet gücünü artırarak Türkiye'nin yaşam kalitesi en yüksek bölgesi olmak,

Misyon: Isparta, Burdur ve Antalya'nın sürdürülebilir kalkınması için bütüncül bir yaklaşım ile yerel potansiyeli harekete geçirecek katılımcı araçlar geliştirmek ve uygulamaktır.

Amaç, Hedef ve Stratejiler:

Tarımın geliştirilmesi ve kırsal kalkınmanın sağlanması için;

- Bitkisel üretimde modernizasyon ve verimliliğin artırılması,
- Hayvancılıkta modern tekniklerin yaygınlaştırılması ve hayvansal üretimde katma değerin yükseltilmesi,
- Tarımda üretim ve pazarlama zincirinin güçlendirilmesi,
- Kırsal altyapının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Turizmin geliştirilmesi ve kullanılmayan potansiyelin değerlendirilmesi için;

- Turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi,

- Ulusal ve uluslararası alanda bölgenin tanınırlığının artırılması hedeflenmektedir. Çevre altyapısının geliştirilmesi için;
- Sanayide çevre dostu teknolojilerin yaygınlaştırılması ve atık yönetimi,
- Geri dönüşüm ve enerji verimliliği gibi sürdürülebilir çevre uygulamalarının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Sosyal sermaye ve sosyal altyapının geliştirilmesi için;

- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi,
- Sosyal uyum ve sosyal içermenin sağlanması,
- Girişimcilik ve birlikte iş yapma kültürünün yaygınlaştırılması,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi hedeflenmektedir.

Sanayide rekabet edebilirliğin güçlendirilmesi için;

- İşletmelerde kurumsallaşmanın sağlanması ve rekabet gücünün artırılması,
- Potansiyel arz eden sektörlerin geliştirilmesi,
- Bölgenin tanıtımı yapılarak yatırımcılar için cazibe merkezi haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Ulaşım altyapısının güçlendirilmesi için;

- Karayolu ağının geliştirilmesi,
- Havayolu ulaşımı altyapısının daha verimli kullanılması,
- Denizyolunun daha yaygın kullanımı,
- Demiryolu ağının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 7 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 2 proje desteklenmemiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	2 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	10 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 4 girişimci desteklenmiştir.

33 (İÇEL) MERSİN

1.İLİN SANAYİ YAPISI

İl sanayisi sektörlere göre değerlendirildiğinde % 28'lik bir oran ile gıda sektörü ilk sırada yer almaktadır. Diğer sektörler sırasıyla; % 11 ile metal, % 10 ile plastik, % 7 ile inşaat, maden, tekstil ve makine sektörleridir.

İstihdam açısından değerlendirildiğinde ise, % 18'lik bir oran ile gıda sektörü ilk sırada yer almaktadır. Diğer sektörler sırasıyla; % 15 ile tekstil, % 14 ile metal, % 9 ile plastik, % 7 ile makine ve cam sektörleridir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Mersin ekonomisinde ticaret, tarım ve sanayiden sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Mersin ekonomisinin önemli unsurlarından birisi Mersin Limanı ve Mersin Serbest Bölgesidir. Bölgede üretilen tarım ürünlerinin ihracatı Mersin limanından yapılmaktadır. Bu nedenle, Mersin başta bakliyat ve narenciye olmak üzere birçok tarımsal ürünün fiyat borsalarının merkezi durumundadır.

2013 Aralık ayı sonu itibariyle Mersin Serbest Bölge'sinde toplam 8.208 kişi istihdam edilmektedir. 2012 yılı Aralık ayına göre istihdam %4,8 artmıştır. 345'i yerli, 49' u yabancı ve 43'ü yerli yabancı olmak üzere 437 firma faaliyette bulunmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Mersin İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Mersin ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 1.189'dur. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %2'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Akdeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %25 lik bir oran ile Adana ilk sırada yer almaktadır. Adana ilini takip eden iller sırasıyla; Mersin(%19), Antalya(%16), Hatay(%13), Kahramanmaraş(%11), Burdur(%6), Isparta(%6) ve Osmaniye(%4) olarak görülmektedir.

b. Mersin İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Mersin ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, % 27'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Diğer sektörler de sırasıyla;

% 15 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 8 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 7 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç),
% 6 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 6 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 4 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 4 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,

% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 3 Ana metal sanayi,
% 3 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 3 Mobilya imalatı,
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı,
% 2 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 2 Madeni yağ geri kazanım
% 1 Metal cevherleri madenciliği,
% 1 Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 1 Diğer imalatlar.

c. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Mersin ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 30.801'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 88, Kalite Kontrol birimi bulunan firma sayısı 181'dir

d. Genel Değerlendirme

Mersin ilinde sanayide çalışanların, %24'ü gıda ürünlerinin imalatı sektöründe, %13'ü giyim eşyası imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

Sanayi istihdamının %75'i işçi, %3'ü mühendistir.

Mersin ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %50'si mikro ölçekli, %40'ı küçük ölçekli, %9'u orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Anadolu Cam Sanayi A.Ş.
- Teknolojik yapılar Ltd.Şti.
- Mertar Temizlik Ltd.Şti.
- Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş. Mersin Fabrikası
- Çukurova İnşaat Makinaları Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar:

- Gıda yatırımları, (süt ve süt mamulleri, meyve suları, dondurulmuş veya kurutulmuş gıda, konserve, reçel, zeytinyağı ve sıvı yağ, salça üretim ve gıda ambalajlama),
- Makine imalat sanayi yatırımları, (tekstil ve deri işleme makineleri ve yedek parça, ağaç işleme ve tarım makineleri imalatı),
- Yenilenebilir enerji yatırımları (güneş enerjisi, rüzgar enerjisi),
- Diğer sektörler (gemi ve tekne üretimi, ambalaj sanayi, endüstriyel atık ayırma ve geri dönüşüm tesisi).

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar:

- Bitkisel ve tarım sektöründe yapılacak yatırımlar (seracılık, çiçekçilik ve meyve-sebze
- yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar),
- Hayvancılıkla ilgili yatırımlar (su ürünleri, arıcılık, et ve süt besiciliği, tavukçuluk),
- Orman ürünlerine dayalı yatırımlar (mobilya),
- Madencilik yatırımları (mermer, krom cevheri, dolomit).

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında İhracat 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	2013 (1.000 USD)
Ağaç mamulleri ve orman ürünleri	37.419
Çelik	76.747
Çimento cam seramik ve toprak ürünleri	17.872
Değerli maden ve mücevherat	17
Demir ve demir dışı metaller	15.019
Deri ve deri mamulleri	2.703
Diğer sanayi ürünleri	2.557
Elektrik - elektronik	10.367
Fındık ve mamulleri	14.517
Gemi ve yat	112
Halı	473
Hazır giyim ve konfeksiyon	29.517
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri	386.398
İklimlendirme sanayi	33.842
Kimyevi maddeler ve mamulleri	109.667
Kuru meyve ve mamulleri	7.863
Maden ve metaller	32.649
Makine ve aksamları	91.039
Meyve sebze mamulleri	19.845
Savunma ve havacılık sanayi	97
Su ürünleri ve hayvancılık ürünleri	34.687
Süs bitkileri ve mamulleri	3.339
Taşıt araçları ve yan sanayi	14.819
Tekstil ve hammaddeleri	11.257
Tütün	18.012
Yaş meyve ve sebze	523.378
Zeytin ve zeytinyağı	2.072
Diğer	2.288
Toplam	1.498.574

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri:

- Yaş sebze ve meyve,
- Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri,
- Kimyevi madde ve mamulleri,
- Makine ve aksamları,
- Çelik ürünleri,
- Ağaç mamulleri ve orman ürünleri,
- Su ürünleri ve hayvancılık mamulleri,
- Maden ve metaller.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Bitkisel üretim sektörü,

- Gıda ve içecek ürünleri imalatı,
- Ana metal sanayi,
- Madencilik - taş ocakçılığı.

Mersin İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	807	1.181.422
2011	870	1.339.368
2012	927	1.311.390
2013	971	1.566.183
2014 (Ocak-Temmuz)	901	938.164

Mersin İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	621	1.080.242
2011	698	1.236.879
2012	690	1.129.242
2013	716	1.227.592
2014 (Ocak-Temmuz)	605	818.388

6. MERSİN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Mersin ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %84'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Mersin-Tarsus Organize Sanayi Bölgesi :

- 602 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- Tarsus I 1997 yılında, Tarsus II ise 1999 yılında hizmete sunulmuştur.
- Bölgedeki; 198 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 150 adedi üretim, 33 adedi inşaat, 15 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 8.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri imalatı, gıda ürünleri imalatı ve kimyasallar-kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 3.000 m3/gün'dür.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Silifke Organize Sanayi Bölgesi :

- 92 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 46 adet sanayi parselinin 45 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 23 adedi üretim, 17 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 500 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, kauçuk-plastik ürünleri imalatı ve içeceklerin imalatı sanayidir.

b.Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Mersin Anamur SS	126	126	0	100
2	Mersin Erdemli SS	170	170	0	100
3	Mersin İçel (I.Bölüm) SS	421	421	0	100
4	Mersin İçel (II. Bölüm) SS	154	154	0	100
5	Mersin Silifke SS	212	204	8	96
6	Mersin Tarsus SS	181	181	0	100
7	Mersin İçel (Tırmıl) SS	433	408	25	94
8	Mersin Mut SS	99	99	0	100
9	Mersin Tarsus (Yenice) SS	37	24	13	65
Toplam		1.833	1.787	46	97

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Merkez Toroslar Madeni Eşya Sanayi Sitesi:
- 10/01/2001 tarih ve 224 sayılı yazımızla yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- Kendi imkanları ile devam etmektedir

Mersin Tarsus (Marangoz, Mobilyacı) Sanayi Sitesi:
- 30/03/2010 tarih ve 2748-2752 sayılı dağıtımlı yazımız ile mahallinde incelen alana ilişkin tespitler ilgili kurumlara bildirilerek Tarım İl Müdürlüğünün görüşüne göre kurum görüşümüzün verileceği bildirilmiştir.
- 08/04/2010 tarih ve 3084-85 sayılı yazımızla alana ilişkin kamu yararı kararının Mersin Valiliği tarafından verileceği Mülga Tarım İl Müdürlüğü ile Mülga Sanayi ve Ticaret Müdürlüğüne bildirilmiştir.

Mersin Anamur İmalatçılar Sanayi Sitesi:
- 06/03/2012 tarih 1881-87 sayılı dağıtımlı yazımızla SS yerinin uygun görüldüğü İl Özel İdaresi ve Kooperatif Başkanlığına bildirilmiştir.

Mersin Aydıncık Sanayi Sitesi:
- 21/03/2012 tarih ve 154 sayılı yazımız ile Kooperatif Başkanlığına ve Aydıncık Belediye Başkanlığına yerin uygun görüldüğü ve alana ilişkin yapılacak işlemlere ilişkin talimat yazılmıştır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Mersin-Tarsus Organize Sanayi Bölgesi, Mersin Serbest Bölgesi ve Mersin Limanı'na doğrudan otoban bağlantılarının yapılması sağlanmalıdır.

- Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi Projesi'nin hayata geçirilmesi ve Lojistik İhtisas OSB kurulması gerekmektedir.
- Silifke Organize Sanayi Bölgesi'nin genişleme ihtiyacını kolay ve hızlı bir şekilde karşılayabilmek için, OSB'lerin etrafında bulunan kamu arazilerinin tahsisi konusunda kolaylık gösterilmelidir.
- Nitelikli iş gücü probleminin çözümü için Mersin Tarsus Organize Sanayi Bölgesi içerisinde Mersin Tarsus Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi açılmıştır. Uygulamanın diğer OSB' lerde de yapılması nitelikli iş gücü probleminin çözümüne katkı sağlayacaktır.
- Sanayi işletmelerinin ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilmeleri için Ar-Ge ve teknolojik üretim ve transfer altyapı faaliyetleri daha çok tanıtılmalı ve bu konuda TÜBİTAK ve KOSGEB gibi kurumlar tarafından verilen destekler artırılmalıdır.
- Türk Patent Enstitüsü tarafından, Ar-Ge personeline, iş adamları ve sanayicilere; patent, faydalı model, marka ve endüstriyel tasarım konularında seminerler düzenlenmelidir.
- Sanayi işletmelerinin üretim aşamasındaki verimliliğinin arttırılması için, üniversitelerde görev yapan teknik, uzman ve akademisyenlerle işletmelerin birebir işbirliği ve saha üzerinde çalışmaları sağlanmalıdır.
- İnovasyon konusunda; bölgesel diyalogların başlatılması, tüm kurum ve kuruluşların politika oluşturulmasında doğrudan katkıda bulunması, bölgenin güçlü ve zayıf yanlarının, tehdit ve fırsatlarının belirlenmesi ve mevcut istatistiki verilerin analizi, öncelikli çalışma konularının belirlenmesi, hazırlanacak stratejik plana dayalı eylem planlarının hazırlanması gerekmektedir.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik enerjisi üretimi amaçlı kullanımının yaygınlaştırılması, bu kaynakların güvenilir, ekonomik ve kaliteli biçimde ekonomiye kazandırılması ve kaynak çeşitliliğinin artırılması sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Çukurova Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumunu ve zengin kaynaklarını değere dönüştüren, Doğu Akdeniz'in lider bölgesi olmak

- Bölge, stratejik konumu ve mukayeseli üstünlüklerini avantaja dönüştürmek suretiyle rekabet yeteneklerini üst seviyelere taşıyarak,
- Genç insan kaynağının niteliklerini istihdam artışını sağlayacak şekilde yapılandırarak,
- Doğal kaynaklarını sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde değerlendirerek,
- Bölge içinde toplumun farklı kesimleri arasında uyumu sağlayarak,
- Bölgenin cazibesi yüksek bir yaşam alanı haline gelmesi için yaşam kalitesini artırarak,
- Bölge içi gelişmişlik farklarını azaltarak Doğu Akdeniz'de lider bölge konumuna gelecektir.

Bu çerçevede, Çukurova Bölgesi, vizyonuna ulaşmak için 4 ana tematik eksende gelişme sağlayacaktır:

1. REKABET GÜCÜ;

- Lider sektörlerde katma değerin artırılması(tarım ve tarıma dayalı gıda sanayi, kimya sanayi ve tekstil-giyim eşyası sanayi),
- Güçlü sektörlerin pazar ağlarının genişletilmesi(metal eşya-makine sanayi, lojistik sektörü ve kağıt ürünleri sanayi),
- Gelişen sektörlerin arz yönünden güçlendirilmesi(turizm sektörü, mobilya sektörü ve yenilenebilir enerji sektörü),
- Girişimciliğin geliştirilmesi,

- Yatırım ortamının iyileştirilmesi ve bölgenin tanıtımı(yatırım ortamının iyileştirilmesi ve bölgenin markalaşması ve marka olarak tanıtılması),
- -İnsan kaynaklarının geliştirilmesi(işgücü arz ve taleplerinin belirlenmesi, işgücü niteliğinin arttırılması),
- Öne çıkan sektörlerde Ar-Ge ve inovasyonun geliştirilmesi(bölgedeki üniversiteler ile sanayi kuruluşları arasında Ar-Ge'ye yönelik işbirliği çalışmalarının geliştirilmesi ve bölgenin inovasyon kapasitesinin geliştirilmesi).

2.SOSYAL UYUM;

- Göçle gelen nüfusun sosyal ve iktisadi uyumunun sağlanması(göçle gelen nüfusun mesleki ve sosyal adaptasyonunun sağlanması, nüfusun yaşadığı bölgelerde kentsel yaşam kalitesinin yükseltilmesi ile nüfusun mesleki ve sosyal adaptasyonunun sağlanması),
- Dezavantajlı grupların iş hayatına ve sosyal yaşama katılımının artırılması(çocuk ve gençlere yönelik faaliyetlerin geliştirilmesi, kadınların sosyal yaşama katılması ve statüsünün iyileştirilmesi ve yaşlı ve engellilerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi),
- Sivil toplum faaliyetlerinin geliştirilmesi(bölgesel sivil toplum örgütlenmesinin geliştirilmesi ve kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesi).

3.YAŞAM KALİTESİ;

- Sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi,
- Eğitim hizmetlerine yönelik insan mekansal altyapının geliştirilmesi,
- Kentsel çevrenin kalitesinin artırılması ve altyapının geliştirilmesi,
- Kentlerin güvenliğinin geliştirilmesi.

4.ÇEVRE;

- Katma değeri yüksek endemik bitkilerin değerlendirilmesi,
- Güneş ve rüzgar enerji kaynaklarının değerlendirilmesi,
- Hassas bölgelerin korunması,
- Çevre dostu faaliyetlerin geliştirilmesi,
- Çevre sorunları hakkında farkındalık yaratılması,
- Kültürel mirasın korunması ve yaşatılmasıdır.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	2 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	15 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 6 girişimci desteklenmiştir.

34 İSTANBUL

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Sosyo-ekonomik açıdan Türkiye'nin en gelişmiş ili olan İstanbul'un ekonomisi ağırlıklı olarak ticaret, sanayi, ulaştırma ve haberleşme sektörlerine dayalıdır.

İstanbul'da faaliyet gösteren firmaların en yoğun olduğu sektör 28.960 firma ile konut inşaat sektörüdür. Firmaların en yoğun olduğu ikinci sektör ise 16.844 ile şehir içi yolcu taşımacılığı sektörüdür. Bunları sırasıyla; hazır giyim ve konfeksiyon, perakende ticaret, restoran, yiyecek-içecek, bilgi, iletişim ve medya sektörleri takip etmektedir.

İstanbul'da kapasite raporuna sahip sanayici firmalara bakıldığında, büyük çoğunluğun öncelikle Başakşehir, Küçükçekmece, Tuzla ve Bayrampaşa'da bulunduğu görülmektedir.

İstanbul'da özellikle otomotiv ve yan sanayi, makine, demir-çelik ve metal eşya sektörlerinde 30.000'e yakın kayıtlı firma görünmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İstanbul hem iç hem de dış ticarette merkezi öneme sahip bir ildir. Ticaret sektöründe yaratılan katma değer, Türkiye genelinde ticaret sektöründe yaratılan katma değerin yaklaşık % 30'una yaklaşmıştır.

İstanbul, ülkemizde tahsil edilen tüm vergi gelirlerinin yaklaşık %44'ünü karşılamakta, toplam dış ticaret hacminin ise yaklaşık %50'sini gerçekleştirmektedir.

İstanbul Sanayi Odası'na kayıtlı 17.304, İstanbul Ticaret Odası'na kayıtlı 358.291 üye bulunmaktadır. Bunlarla birlikte İstanbul Deniz Ticaret Odası, İstanbul ilinin ticari ve ekonomik hayatını meydana getiren kuruluşlar içerisindedir. İstanbul İhracatçı Birlikleri ile birlikte pek çok meslek odası, kamu kurum ve kuruluşlarının bir şubesi de İstanbul'da faaliyet göstermektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve İstanbul İli Sanayisi:

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesi'nde, %17'si İç Anadolu Bölgesi'nde, %14'ü Ege Bölgesi'nde, %8'i Akdeniz Bölgesi'nde, %6'sı Karadeniz Bölgesi'nde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

İstanbul ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 27.234' dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %31'lik bir oran ile sanayide gelişmişlik bakımından ilk sırada yer almaktadır.

Marmara Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5), Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b. İstanbul İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

İstanbul ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, % 20 ile giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması imalatının ilk sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 14 Tekstil ürünleri imalatı,

% 10 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),

% 9 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,

% 9 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 6 Gıda ürünlerinin imalatı,
% 4 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 4 Ana metal sanayi,
% 4 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 3 Deri ile ilgili ürünlerin imalatı,
% 3 Kâğıt ve kâğıt ürünlerinin imalatı,
% 3 Mobilya imalatı,
% 3 Diğer imalatlar,
% 2 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 2 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 1 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 1 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 1 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı,
% 1 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork), yarı treyler (yarı römork) imalatı,

c. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, İstanbul ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 735.562'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 1462, kalite kontrol birimi olan firma sayısı 5432'dir. Toplam personelin %0,8'i Ar-Ge biriminde, %1,2'si kalite kontrol biriminde istihdam edilmektedir.

d. Genel Değerlendirme

İstanbul ilinde sanayide çalışanların %23'ü giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması, %11'i tekstil ürünlerinin imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir. İstihdamın %77'si işçi, %3'ü mühendistir.

İstanbul ilinde faaliyet gösteren sanayi işletmelerinin; %39'u mikro ölçekli, %48'i küçük ölçekli, %11'i orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük Firmalar:

- Mercedes – Benz Türk A.Ş.
- Türk Hava Yolları Teknik A.Ş.
- Fujitsu Technology Solutions Bilişim Ltd. Şti.
- Yiğit Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar:

- Yazılım sektörüne yönelik yatırımlar,
- İleri elektronik uygulamalarına yönelik yatırımlar,
- Nano teknoloji uygulamalarına yönelik yatırımlar,
- Biyoteknoloji uygulamalarına yönelik yatırımlar,
- Mekatronik uygulamalarına yönelik yatırımlar,

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar:

- Ağır sanayi, metal, kimya, plastik tesisleri,
- Turizme yönelik konaklama ve sosyal tesisler,
- Liman,
- Konserve ve salça üretimi,
- Dondurulmuş gıda tesisleri,
- Soğuk hava deposu,

- Alternatif turizm tesisleri.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Türkiye ihracatının %55,26'sı, ithalatının ise %45,56'sı İstanbul'dan yapılmaktadır.

İlin Dış Ticarete (İhracat) Konu Olan Sektörleri:

- Ağaç mamulleri ve orman ürünleri,
- Çelik,
- Çimento cam seramik ve toprak ürünleri,
- Değerli maden ve mücevherat,
- Demir ve demir dışı metaller,
- Deri ve deri mamulleri,
- Diğer sanayi ürünleri,
- Elektrik – elektronik,
- Fındık ve mamulleri,
- Gemi ve yat,
- Halı,
- Han- giyim ve konfeksiyon,
- Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri,
- İklimlendirme sanayi,
- Kimyevi maddeler ve mamulleri,
- Kuru meyve ve mamulleri,
- Maden ve metaller,
- Makine ve aksamları,
- Meyve sebze mamulleri,
- Savunma ve havacılık sanayi,
- Su ürünleri ve hayvancılık mamulleri,
- Süs bitkileri ve mamulleri,
- Taşıt araçları ve yan sanayi,
- Tekstil ve hammaddeleri,
- Tütün,
- Yaş meyve ve sebze,
- Zeytin ye zeytinyağı.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli:

- Et ve et ürünleri,
- Canlı hayvanlar,
- Süt, süt ürünleri ve yumurtalar,
- Balıklar ve diğer deniz ürünleri,
- Hububat, hububat ürünleri,
- Meyve ve sebzeler,
- Seker, seker ürünleri ve bal,
- Kahve, çay, kakao, baharat ve ürünleri,
- Hayvanlar için gıda maddeleri,
- Çeşitli yenilebilir ürünler(yağ, homojenize ürünler),
- İçkiler,
- Tütün ve tütün mamulleri,

- İslenmemiş kösele, deri ve kürk,
- Yağlı tohumlar, yağ veren meyveler,
- Ham kauçuk (tabii ye sentetik),
- Mantar, odun ve kereste,
- Kağıt hamuru ve kullanılmış kağıt,
- Dokuma elyafı,
- Hayvansal ve bitkisel gübreler, tuz, kükürt, alçı gibi mineral maddeler,
- Metal cevherleri, döküntüleri, hurdaları,
- Başka yerde belirtilmeyen hayvansal ver bitkisel menseli hammaddeler,
- Tas kömürü, kok kömürü ve biriket kömürü,
- Petrol, petrolden elde edilen ürünler,
- Petrol gazları, doğal gaz ver diğer mamul gazlar,
- Elektrik enerjisi,
- Hayvansal sıvı ve katı yağlar,
- Bitkisel sıvı yağlar ve franksiyonları,
- Kimyasal işlem görmüş bitkisel ye hayvansal katı/sıvı yağlar, mumlar,
- Organik kimyasal ürünler,
- İnorganik kimyasal ürünler,
- Debagat ve boyacılıkta kullanılan hülasalar, tanen, boya, pigment, macun, mürekkep,
- Tıp ve eczacılık ürünleri,
- Uçucu yağlar, parfüm, kozmetik, tuvalet müstahzarları,
- Mineral kimyasal gübreler,
- İlk şekillerde plastikler, döküntü ve hurdalar,
- İlk şekilde olmayan plastikler (boru, hortum, levha, yaprak, plaka, film vb.),
- Başka yerlerde belirtilmeyen kimyasal maddeler ve ürünler,
- Başka yerde belirtilmeyen işlenmiş deri ve köseleler,
- Kauçuk ye kauçuktan eşya,
- Mantar vs ahşap eşya(mobilya hariç),
- Kağıt, karton vs kağıt hamurundan eşya,
- Tekstil ürünleri (iplik, kumaş, yer kaplamaları),
- Demir ve çelik,
- Demir ihtiva etmeyen madenler,
- Demir, çelik, bakır, nikel, alüminyum vs diğer adi metallerden eşya,
- Güç üreten makineler ve araçlar,
- Özelliği olan belirli sanayiler için makinalar ve aksamı,
- Metal işleme makineleri,
- Diğer genel endüstri makina/cihazların aksamları,
- Büro makinaları ve otomatik veri işleme makinaları,
- Haberleşme, ses kaydetme vs sesi tekrar vermeye yarayan cihaz ye araçlar,
- Elektrik makinaları, cihazları,
- Motorlu kara taşıtları, bisiklet ve motosikletler, bunların aksam ve parçası,
- Demir, deniz, havayolu taşıtları ile aksam, parçaları,
- Prefabrik yapılar; sıhhi su tesisatı, ısıtma ve sabit aydınlatma cihazları,
- Mobilya; yatak takımı, yatak payandaları ve yastıklar,
- Seyahat eşyası, el çantaları vb. taşıyıcı eşya,
- Giyim eşyası ve bunların aksesuarları,
- Ayakkabılar ve aksamı,

- Başka yerde belirtilmeyen mesleki, ilmi kontrol alet ve cihazları,
- Fotoğraf, sinemacılıkta kullanılan alet ve cihazlar ile optik eşya, saatler,
- Başka yerde belirtilmeyen çeşitli mamul eşyalar.

İstanbul İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	26.551	53.134.594
2011	27.907	61.433.612
2012	29.493	76.624.010
2013	30.974	70.941.026
2014 (Ocak-Temmuz)	27.871	48.627.937

İstanbul İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	34.230	98.436.855
2011	37.470	123.925.183
2012	36.634	119.604.914
2013	37.719	136.601.553
2014 (Ocak-Temmuz)	32.147	77.052.561

6. İSTANBUL İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

İstanbul ilinde 8 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %88, ihtisas OSB'lerde %93, OKSB'lerde %87'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

İstanbul-Deri Organize Sanayi Bölgesi :

- 741 hektar büyüklüğünde olup, 240 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1994 yılında hizmete sunulmuştur.
- Bölgedeki; 377 adet sanayi parselinin, 376 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 357 adedi üretim, 9 adedi inşaat, 10 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 20.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; deri ve ilgili ürünlerin imalatı, kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı ve tekstil ürünlerinin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 18.000 m3/gün dür.

İkitelli Organize Sanayi Bölgesi :

- 715 hektar büyüklüğündedir.
- 2000 yılında hizmete sunulmuştur.
- Bölge içinde 37 adet SS Yapı Kooperatifi bulunmakta olup, her kooperatif bir katılımcıdır.
- Bölgede bulunan 22.416 adet bağımsız bölümden oluşan işyerlerinin, 19.252 adedi çalışır durumda olup, 3.164 adedi inşaat aşamasındadır.
- Çalışır durumda olan işyerlerinde yaklaşık 154.240 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; makine ve ekipmanların kurulumu-onarımı, ana metal sanayi ve başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı sanayidir.

İstanbul-Dudullu Organize Sanayi Bölgesi :

- 283 hektar büyüklüğündedir.
- 2000 yılında hizmete sunulmuştur.
- Bölgede bulunan 2.310 adet sanayi parseli bulunmakta olup, tamamı üretime geçmiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 30.470 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı, ana metal sanayi ve elektrikli teçhizat imalatı sanayidir.

Birlik Organize Sanayi Bölgesi :

- 52 hektar büyüklüğündedir.
- 2001 yılında hizmete sunulmuştur.
- Bölgedeki; 85 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 80 adedi üretim, 5 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.210 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı ve motorlu kara taşıtı, treyler, römork üretimi sanayidir.

İstanbul Tuzla Organize Sanayi Bölgesi :

- 60 hektar büyüklüğündedir.
- 2004 yılında hizmete sunulmuştur.
- Bölgedeki; 166 adet sanayi parselinin, 149 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 90 adedi üretim, 14 adedi inşaat, 45 adedi proje aşamasındadır. 17 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.100 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünlerinin imalatı, ana metal sanayi imalatı ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.

Beylikdüzü Organize Sanayi Bölgesi :

- 151 hektar büyüklüğündedir.
- 2005 yılında hizmete sunulmuştur.
- Bölgedeki; 250 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 239 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 7 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 18.850 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kauçuk-plastik ürünlerin imalatı, tekstil ürünlerin imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 1.800 m3/gün dür.

İstanbul Anadolu Yakası(Tuzla Mermerciler) Organize Sanayi Bölgesi :

- 72 hektar büyüklüğündedir.
- 2005 yılında hizmete sunulmuştur.
- Bölgedeki; 156 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 134 adedi üretim, 10 adedi inşaat, 12 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 6.680 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünlerin, başka yerde sınıflandırılmış makine-ekipman imalatı ve motorlu kara taşıtı, treyler, römork üretimi sanayidir.

İstanbul Tuzla Kimya Sanayicileri Organize Sanayi Bölgesi :

- 74 hektar büyüklüğündedir.
- 2008 yılında hizmete sunulmuştur.
- Bölgedeki; 163 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 151 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 8 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 5.020 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı, kauçuk-plastik ürünleri imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı sanayidir.

b.Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	İstanbul Kadıköy Oto SS	172	172	0	100
2	İstanbul Merkez (Atatürk) SS	346	346	0	100
3	İstanbul Merkez (Birlik) SS	228	228	0	100
4	İstanbul Merkez (Doğu) SS	254	254	0	100
5	İstanbul Merkez (Evren Oto) SS	462	462	0	100
6	İstanbul Merkez (İmes) SS	843	843	0	100
7	İstanbul Merkez (Modoko) SS	275	275	0	100
8	İstanbul Merkez (Modoko-Sosyal Tesis) SS	0	0	0	0
9	İstanbul Silivri SS	142	142	0	100
10	İstanbul Şile SS	52	48	4	92
Toplam		2774	2770	4	99

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Sanayinin rekabet gücünü arttırmaya yönelik tedbirler alınmalıdır.
- Sanayide verimliliğin arttırılması için, teknolojinin yenilenmesi ve girdi maliyetlerinin rekabet edilen ülkelerle eş düzeyde olması gerekmektedir.
- Sanayicinin yeterli kaynak yaratması için, girdi maliyetlerinin azaltılması; mal ve hizmet girdileri, finansal girdiler ve işgücü maliyetlerinde kamu payının azaltılması; vergi sisteminde üreticiler için yapısal düzenlemeler getirilmesi gerekmektedir.
- Ekonomide ve sanayi sektöründe sürdürülebilir büyüme için daha fazla kaynak yaratmak ve dolayısı ile üretimde verimliliğin arttırılması için gerekmektedir. Bu amaçla, vergi imkanları, düşük faizli krediler, istihdam vergilerinde iyileştirme ve yeni yatırımcıların teşvik edilmesi sağlanmalıdır.
- İstihdam ve ödemeler dengesi cari işlemler açığı sorununu gidermek için üretim ve ihracatın hızla artması gerekmektedir. Sanayi sektörünün büyümesi için, sektördeki yatırımların artması sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSI TARAFINDAN İSTANBUL İLİ İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

İstanbul Kalkınma Ajansı

Vizyon: Kültürel, tarihi ve doğal mirasını koruyan; yüksek katma değer üreten ekonomik faaliyetleri tercih eden; yaşanabilir ve yaşam kalitesini sürekli yükselten kent: İstanbul.

S**tratejik amaçlar:**

1. **Küresel Rekabet Edebilirlik**

- Hizmetler sektörünün geliştirilmesi ve ekonomide ağırlığının arttırılması,
- Sanayide yüksek katma değer üreten ve ileri teknolojileri kullanan bir yapının desteklenmesi,
- İstanbul Bölgesinin bilim ve teknoloji üssü haline getirilmesi,
- İşgücü niteliğinin yüksek katma değer üreten ekonomik faaliyetlerin ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilmesi,
- Bölgenin küresel ekonomiye entegrasyonunun geliştirilmesi,
- Bölgenin uluslararası finans merkezi olması,
- Bölgenin turizmde ulusal cazibe merkezi olması,
- Lojistik sektörünün rekabet gücünün arttırılması,
- Yaratıcı endüstrilerin geliştirilmesi.

2. **Sosyal Kalkınma**

- İstanbul yaşam kültürünün ve kentlilik bilincinin geliştirilmesi,
- Eğitime erişimin ve eğitim kalitesinin arttırılması,
- Toplum sağlığının korunması ve sağlık hizmeti sunumunun geliştirilmesi,
- Sosyal dışlanmanın önüne geçilmesi,
- Yerel ağlar, katılımcılık ve işbirliğinin geliştirilmesi,
- Kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarında kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi,
- Kent güvenliğinin iyileştirilmesi,
- İşsizliğin azaltılması.

3. **Çevresel ve Kültürel Sürdürülebilirlik**

- Doğal kaynakların ve çevrenin korunması,
- Etkin atık yönetiminin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi,
- Enerji verimliliğinin sağlanması ve temiz enerji kullanımının yaygınlaştırılması,
- Tarihi ve kültürel mirasın varlık değeri gözetilerek korunması ve geliştirilmesi,
- Korumanın, ekonomik ve sosyal kalkınma boyutlarıyla bütüncül bir şekilde gerçekleştirilmesi.

4. **Kentsel Mekan Kalitesi**

- Kentsel fonksiyonların dağılımında mekanın etkin kullanılması,
- Kentsel risk alanlarının (çöküntü bölgeleri, düzensiz yapılaşma, güvenlik, afet vb.) sosyal, kültürel ve ekonomik boyutlarıyla, özgünlüğü dikkate alınarak yeniden yapılandırılması,
- Mevcut yaşam çevresinin iyileştirilmesi,
- Yaşam alanlarının tasarımında yüksek kalite ve özgünlüğün sağlanması,
- Afet yönetim sisteminin etkinleştirilmesi.

5.Ulaşım ve Erişilebilirlik

- Farklı ulaşım türleri arasında entegrasyonun sağlanması ve dengeli bir ulaşım sisteminin geliştirilmesi,
- Raylı sistem ağırlıklı bir toplu taşıma sisteminin geliştirilmesi,
- Mevcut ulaşım altyapısının verimli kullanımı ve ulaşım talebinin etkin yönetilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 206 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 52 proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	45 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 5'tir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	40 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	228 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 60 girişimci desteklenmiştir.

35 İZMİR

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Toplam sanayi işletme sayısı açısından, %5'lik pay ile İzmir ili, sanayisi gelişmiş dördüncü ildir. İzmir'de sanayi işletmelerinin %34'ü ara, %33'ü yatırım, %31'i tüketim malı üreten sanayiler grubundadır. Sanayi işletmelerinde çalışanların ise %42'si tüketim, %29'u ara, %27'si yatırım malı üreten sanayiler grubunda istihdam edilmektedir.

Türkiye'de 2011 yılı içinde üretimden satışları en yüksek olan ilk 500 işletmenin 30'u İzmir'de bulunmaktadır. Faal nüfusun %20'si sanayide çalışmaktadır. Gayri safi gelirin ise %35'i sanayi sektöründen sağlanmaktadır.

İl sanayisinde, metal eşya, makine ve taşıt araçları, gıda, tütün, dokuma, giyim eşyası, kürk, ayakkabı, deri, kimya, ağaç ürünleri mobilya ve kağıt üretimi yapılmaktadır.

Ülkemizdeki en büyük 500 sanayi kuruluşunun %10'u; Ege Bölgesi'ndeki sanayi kuruluşlarının yaklaşık yarısı İzmir'de bulunmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Türkiye'de bulunan 19 serbest bölgeye ait toplam ticaret hacminin %25'i Ege Serbest Bölgesi'ne ve %1.6'sı da İzmir Serbest Bölgesi'ne aittir.

İzmir'in ticaret hacmi, Türkiye ticaret hacminin %7'sini oluşturmaktadır. Ege Bölgesi ihracatının ise %93'ü İzmir'den gerçekleşmektedir. Özellikle gıda ürünleri, inşaat malzemeleri, tekstil ürünleri, ağaç ürünleri ve mobilya, kimyevi ürünler, tarım ürünleri ticareti, İzmir ticaretine ivme kazandırmaktadır. Ulusal ve uluslararası banka ağı ve borsaları ile İzmir ve yöresi iyi bir sermaye piyasasına sahiptir. Türkiye'nin en büyük emtia borsası da İzmir ilindedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve İzmir İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

İzmir ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 3.754'tür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %5 lik bir oran ile sanayisi gelişmiş dördüncü ildir.

Ege Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %37' lik bir oran ile İzmir ili ilk sırada yer almaktadır. İzmir ilini takip eden iller sırasıyla; Denizli(%18), Manisa(%11), Uşak(%9), Afyonkarahisar(%7), Aydın(%7), Muğla(%6), Kütahya(%5) olarak görülmektedir.

b. İzmir İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

İzmir ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, gıda ürünlerinin imalatı %17 ve başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı %14 sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörler takip etmektedir:

% 10 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı, (makine ve teçhizatı hariç)

% 9 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 8 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 5 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 4 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 4 Mobilya imalatı,
% 3 Tekstil ürünleri imalatı,
% 3 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 3 Ana metal sanayi,
% 3 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 2 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)
% 2 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Diğer imalatlar,
% 1 İçecek imalatı
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 1 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı,
% 1 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı,
% 1 Madeni yağ geri kazanım.

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, İzmir ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı toplam 156.676'dır.

Ar-Ge birimi olan firma sayısı 434, kalite kontrol birimi olan firma sayısı 1.639'dur. Toplam personelin %1'i Ar-Ge biriminde, %2,3'ü kalite kontrol biriminde istihdam edilmektedir.

d.Genel Değerlendirme

İzmir ilinde sanayide çalışanların, %15'i gıda ürünlerinin imalatı, %12'si giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması, %11'i başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir.

İstihdamın %74'ü işçi, %4'ü mühendistir.

İzmir ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %34'ü mikro ölçekli, %50'si küçük ölçekli, %14'ü orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- CMS Jant ve Makine Sanayi
- BMC Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.
- DELPHI Automotıve Systems Ltd.Şti.Ege Serbest Bölge Şubesi
- HABAŞ Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.Ali Ağa Şubesi

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Otomotiv yan sanayi,
- Dökümcülük,
- Mermer,
- Ağaç ürünleri,
- Metal işleri,

- Kimya,
- Tekstil-konfeksiyon,
- Demir-çelik,
- Taş ve toprağa dayalı,
- Deniz ürünleri,
- Sanayi makinaları ve yedek parça imalatı,
- Rüzgar türbini üretim tesisi,
- Yazılım sektörü,
- İleri elektronik,
- Nano teknoloji,
- Biyoteknoloji.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Doğalgaz, termal, katı yakıt enerji tesisleri,
- Ağır sanayi, metal, kimya, plastik tesisleri,
- Halıcılık ve kilimcilik tesisleri,
- Arıcılık tesisleri,
- Liman,
- Teknik eğitim kurumları,
- Seracılık,
- Konserve ve salça üretimi,
- Dondurulmuş gıda tesisleri,
- Zeytinyağı şişeleme tesisleri,
- Damızlık hayvan tesisleri,
- Süt toplama ve işleme tesisleri,
- Soğuk hava deposu,
- Süs bitkiciliği tesisleri,
- Jeotermal ve Alternatif turizm tesisleri,
- Et ve süt besiciliği,
- Yumurta ve et tavukçuluğu,
- Salamura zeytin tesisleri,
- Soya fasulyesi yetiştiriciliği,
- Arıcılık tesisleri,
- Kuru meyve paketleme ve tasnif tesisleri,
- Pamuğa dayalı dokuma, tekstil, sanayi tesisleri,
- Dağ turizmine yönelik tesisler,
- Orman ürünleri işleme tesisi,
- Çam fıstığı ve bergama peyniri üretimi,
- Perlit ve granitin mamul olarak işleneceği tesisler,
- Hayvancılık ürünlerinin işleneceği tesisler,
- Ambalaj sanayine yönelik tesisler,
- Alternatif yem bitkileri üretimi,
- Civa ve antimon madenleri işletimi.
- Enginar işlemeye yönelik tesisler,
- Organik tarıma yönelik tesisler,
- Alternatif tarımsal ürünler üretimi,
- Golf turizmine yönelik tesisler,

- Rüzgar enerjisi üretimi,
- Sakız ağacı üretimi,
- Deniz ve kara avcılığına yönelik av turizmi,
- Sakız koyunu üretimi,
- Tarıma dayalı sanayi tesisleri,
- Sofralık zeytin işleme ve paketleme tesisleri,
- Tatlı su balığı çiftlikleri,
- Maden işleme tesisleri,
- Meyve suyu işleme tesisleri,
- Paketleme, ayakkabı ve ileri teknoloji tesisleri,
- Balık konserve tesisleri,
- Süt işleme tesisleri,
- Dondurulmuş gıda tesisleri,
- Orman ürünleri tesisleri,
- Tabii su şişeleme tesisi,
- Entegre et tesisi,
- Meyve işleme tesisi.
- Şarap üretimi,
- İplik ve tekstil tesisleri,
- Mandalina işleme tesisleri.
- Kekik, çilek ve kivi üretimi,
- Narenciye, şeftali ve bağcılık üretimi,
- İncir işleme ve pazarlama tesisleri,
- Süs bitkiciliği tesisleri.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

İzmir'den sebze-meyve, konserve, kuru gıda, içecek, hayvansal yan ürünler, deri, balık, tütün gibi tarımsal ürünlerin yanında tekstil-hazır giyim ürünleri (iç-dış giyim), ev tekstili (havlu, bornoz vb.) deri ürünleri, çanta, ayakkabı, iplik-dokuma, mücevher, halı, yer kaplaması, kağıt ürünleri, ağaç ürünleri, mobilya, kapı ve pencere, metal ürünler, mermer, granit, seramik, madeni ve kimyevi maddeler, otomotiv yedek parça ve yan sanayi ürünleri, mekanik cihazlar, elektrik-elektronik cihazlar (televizyon, monitör, kesintisiz güç kaynağı), beyaz eşya ve hırdavat malzemeleri ihraç edilmektedir. İhracat yapılan ülkeler; Almanya, ABD, İngiltere, Fransa ve İspanya'dır.

İthal edilen ürünler ise tohum, ilaç, kimyevi maddeler, plastik, iplik, sentetik ürünler, metal ürünleri, petrol ürünleri, plastik ve diğer maddeden mobilyalar, cam eşyalar, tıbbi malzeme, matbaa ve dokuma makineleri, mekanik cihazlar, hırdavat, vida, cıvata, mücevher, tüketim ürünleri, optik cihazlar, teknolojik ürünler, telekomünikasyon cihazları, otomotiv ve yan sanayi ürünleri yer almaktadır.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler,
- Nişasta ve nişastalı ürünler,
- Hazır hayvan yemleri,
- Trikotaj (örme) ürünleri,
- Kürk mamulleri,

- Tahta plaka; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar,
- Basımla ilgili hizmetler,
- Ana kimyasal maddeler (kimyasal gübre ve azotlu bileşikler hariç),
- Sentetik kauçuk ve plastik hammaddeler,
- Ateşe dayanıklı seramik ürünleri,
- Demir-çelik ana sanayi,
- İçten yanmalı motor ve türbin (uçak, motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç),
- Pompa, kompresör, musluk ve vana,
- Mil yatağı, dişli, dişli takımı ve tahrik tertibatı,
- Sanayi fırını, ocak ve ocak ateşleyiciler,
- Tarım ve orman makineleri,
- Takım tezgahları,
- Maden, taşocağı ve inşaat makineleri,
- Silah ve mühimmat,
- Diğer özel amaçlı makineler,
- Akümülatör, pil ve batarya,
- Elektrik ampulü ve lambaları ile aydınlatma teçhizatı,
- Tıbbi ve cerrahi teçhizat ile ortopedik araçlar,
- Ölçme, kontrol, test, seyrüsefer vb. amaçlı alet ve cihazlar,
- Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazların aksam-parçası,
- Optik alet ve fotoğrafçılık teçhizatı,
- Motorlu kara taşıtları ve motorları,
- Motorlu kara taşıtlarının karasörleri ve römorkları,
- Eğlence ve sportif amaçlı tekneler,
- Atık ve hurdalar.

İzmir İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	3.920	6.679.619
2011	4.107	8.071.550
2012	4.269	8.658.628
2013	4.438	9.317.203
2014 (Ocak-Temmuz)	3.903	5.788.565

İzmir İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	4.213	8.417.405
2011	4.839	10.621.060
2012	4.711	10.576.850
2013	4.771	10.653.240
2014 (Ocak-Temmuz)	4.038	5.952.013

6. İZMİR İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

İzmir ilinde 13 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %56, ihtisas OSB'lerde %41'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

İzmir-Atatürk Organize Sanayi Bölgesi :

- 624 hektar büyüklüğünde olup, 600 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- Bölgedeki; 639 adet sanayi parselinin, 608 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 577 adedi üretim, 17 adedi inşaat, 14 adedi proje aşamasındadır. 31 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 35.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı, kauçuk-plastik ürünleri imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 21.000 m3/gün dür.

Aliağa Kimya İhtisas ve Karma Organize Sanayi Bölgesi :

- 919 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgenin yaklaşık %40'lık alanı kapsayan kısmının Kimya İhtisas OSB olarak ayrılması 13.04.2011 tarihli müteşebbis heyet kararı ile Bakanlığımızdan talep edilmiş olup, Bölgenin "Aliağa Kimya İhtisas ve Karma Organize Sanayi Bölgesi" olarak yapılanması Bakanlığımızca uygun görülmüştür.
- Bölgedeki; 373 adet sanayi parselinin 138 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 18 üretim, 22 adedi inşaat, 98 adedi proje aşamasındadır. 235 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı, fabrikasyon metal ürünlerin ve başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 640 m3/gün dür.

İTOB Organize Sanayi Bölgesi:

- 251 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 360 adet sanayi parselinin, 328 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 92 adedi üretim, 44 adedi inşaat, 192 adedi proje aşamasındadır. 32 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.520 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; makine ekipmanların kurulumu ve onarımı, kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı ve gıda ürünleri imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 8.000 m3/gün dür.

İzmir-Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi :

- 1.317 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 927 adet sanayi parselinin 425 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 413 adedi üretim, 9 adedi inşat, 3 proje aşamasındadır. 502 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 21.100 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı, fabrikasyon metal ürünleri ve kauçuk-plastik ürünlerinin üretimi sanayidir.

- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 10.000 m3/gün dür.

İzmir-Pancar(Torbalı II) Organize Sanayi Bölgesi:

- 129 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki 70 adet parselin 60 adedi tahsis edilmiştir, adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 5 adedi inşaat, 55 adedi proje aşamasındadır. 10 adet sanayi parsel tahsis edilmemiştir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Menemen (Plastik) Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "90 hektar" olarak ve 100.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Bölgedeki 50 adet sanayi parselinin 33 adedi tahsis edilmiş olup, proje aşamasındadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Ödemiş Organize Sanayi Bölgesi :

- 97 hektar büyüklüğündedir
- Altyapı uygulama projeleri onaylanmıştır.
- Bölgede 50 adet sanayi parseli vardır.

Bergama Organize Sanayi Bölgesi :

- 179 hektar büyüklüğündedir.
- Altyapı proje aşamasındadır.
- Bölgedeki; 96 adet sanayi parselinin 4 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 3 adedi proje aşamasındadır. 92 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parselde 50 kişi istihdam edilmektedir.

BAYOSB (Bağyurdu) Organize Sanayi Bölgesi:

- 147 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 47 adet sanayi parselinin 2 adedi tahsis edilmiş olup, inşaat aşamasındadır. 45 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Müteşebbis heyet imkanları ile devam etmektedir.

Tire Organize Sanayi Bölgesi :

- 410 hektar büyüklüğündedir.
- Altyapı (yol, içme suyu, yağmursuyu ve kanalizasyon) inşaatı, müteşebbisin kendi imkanları ile devam etmektedir.
- Bölgedeki; 194 adet sanayi parselinin, 112 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 43 adedi üretim, 25 adedi inşaat, 44 adedi proje aşamasındadır. 82 adet sanayi parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.710 kişi istihdam edilmektedir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 1.000 m3/gün dür.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, eczacılığa ilişkin ürünlerin ve motorlu kara taşıtı-treyler sanayidir.

Torbalı Organize Sanayi Bölgesi :

- 67 hektar büyüklüğündedir.

- Toplam 508.823 m2 yüzölçümüne sahip alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- Bölgede 43 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

Kınık Organize Sanayi Bölgesi :

- 85 hektar büyüklüğündedir.
- İmar planları 05.06.1995 tarihinde belediyesince onaylanmıştır.
- Bölgedeki; 41 adet sanayi parselinin, 38 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 6 adedi üretim, 1 adedi inşaat, 31 adedi proje aşamasındadır. 3 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 100 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünler sanayidir.

Buca (Ege Giyim) Organize Sanayi Bölgesi:

- 53 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 136 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 55 adedi üretim, 23 adedi inşaat, 58 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.740 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; giyim eşyalarının imalatı ve gıda imalatı sanayidir.

İTOB Organize Sanayi Bölgesi İlave Alan :

- Yer Seçimi Komisyonunca 55,5 hektarlık alan incelenmiştir.
- Tüm kurum görüşleri tamamlanmış olup, Büyükşehir Belediye Başkanlığının olumsuz görüşü nedeniyle yer seçiminin olumsuz olduğu 29/11/2006 tarih ve 12545-12550 sayılı yazımızla İTOB OSB Yönetim Kurulu Başkanlığına bildirilmiştir.
- Ancak en son alınan 21/04/2008 tarih 390 sayılı yazıda; İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın 01/04/2008 sayılı yazıları ile; OSB sınırlarının genişletilmesine ilişkin tek yetkili kurumun Bakanlığımız olduğunun ifade edilmesi üzerine, 02/05/2008 tarih ve 4822 sayılı yazımız ile İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na görüş sorulmuş olup, alınan cevabi yazıda da görüşlerinin olumsuz olması nedeniyle 04/08/2008 tarih ve 8158 sayılı yazımızla OSB ilave alanlarının uygun görülmediği Yönetim Kurulu Başkanlığı'na bildirilmiştir.

b.Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	İzmir Aliağa SS	150	150	0	100
2	İzmir Merkez Ayakkabıcılar SS	1.000	1.000	0	100
3	İzmir Bornova SS	500	495	5	99
4	İzmir Merkez (Dökümcüler) SS	100	100	0	100
5	İzmir Halkapınar (I+II) Bölüm SS	725	725	0	100
6	İzmir Kınık SS	75	34	41	45
7	İzmir Menemen SS	94	94	0	100
8	İzmir Merkez (Ağaç İşleri) SS	391	379	12	97
9	İzmir Merkez (Metal İşleri) SS	670	600	70	90
10	İzmir Merkez II.Oto (I+II) SS	818	818	0	100
11	İzmir Merkez III.Oto (I+II) SS	424	424	0	100

12	İzmir Ödemiş SS (Sos. Tes.)	0	0	0	0
13	İzmir Tire SS	200	96	104	48
Toplam		5.147	4.915	232	95

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Foça Sanayi Sitesi:

- 24/04/2005 tarih ve 5016 sayılı yazımızla SS olarak incelenen alanlara ilişkin Bakanlığımızca yer seçimi çalışmalarına devam edilebilmesi ve nihai karar verilebilmesi için söz konusu alanın öncelikle Bağarası Belediye Başkanlığınca da değerlendirilmesi, Belediyece alanda SS kurulmasının uygun görüşü ile birlikte, İzmir Tarım İl Müdürlüğünün ve imar planı yapımına esas diğer ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri Bakanlığımıza gönderilmesi Kooperatif Başkanlığından istenmiştir.

Yeşilyurt Akeller Sanayi Sitesi:

- 06/06/2006 tarih ve 5609 sayılı yazımızla incelenen alanda aktif heyelan alanlarının tespit edilmesi üzerine jeolojik ve jeoteknik etüt raporlarının hazırlanması Kooperatif Başkanlığından istenmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Yatırımların yer seçimi ile ilgili bürokratik süreç sadeleştirilmeli ve hızlandırılmalıdır.
- Marka ve Ar-Ge harcamalarına yönelik devlet destekleri arttırılarak sürdürülmelidir.
- Girişimcileri ileri teknolojiye ve yeniliğe yönlendirmek için Teknopark ve iş yenilik merkezleri kurulmalıdır.
- Mikro kredi sistemi, ülkemiz koşullarına göre uyarlanmalı ve uygulanmalıdır.
- İzmir'de Bölgesel Menkul Kıymetler Borsası kurulmalıdır.
- Kayıt dışı istihdamın önlenmesi ve üretimin özendirilmesi amacıyla, prime esas tavan ve taban tutarları arttırılmamalı, işveren üzerinde ağır bir yük oluşturan SSK prim oranları zaman içinde düşürülmelidir.
- Yatırımların mevcut OSB ve Serbest Bölgeler içerisine yapılması sağlanmalıdır. Yatırımcı bu konuda bilgilendirilmeli ve yönlendirilmelidir.
- Yapımı devam eden OSB'ler tamamlanmalıdır. Karma OSB'lerden ziyade ihtisas OSB'ler yaratılmalı ve özendirilmelidir.
- İzmir'e bir Endüstri Bölgesi kazandırılması çalışmaları yapılmalıdır.
- Arazi temini, tesis inşaatı, iskan ruhsatı ve faaliyete geçme izni ile ilgili süreçler detaylı bir şekilde tanımlanmalıdır.
- AB'ye uyum çalışmaları kapsamında, şirketler hukuku konusunda devam etmekte olan uyumlaştırma çalışmaları hızlandırılmalıdır.
- İhracatta belirli limitleri aşan işletmelere; enerji fiyatları, gelir vergisi stopajı, sigorta primi işveren paylarının ödenmesi veya azaltılması şeklinde teşvikler verilmelidir.
- İleri teknoloji içeren ve katma değeri yüksek ürünlere doğru yapısal bir değişim gerçekleştirilmelidir.
- Yüksek teknolojili sanayi dallarındaki istihdamın, toplam istihdam içerisindeki oranının arttırılmasına yönelik eğitim ve işgücü yetiştirme programları yürütülmelidir. Bu konuda faaliyet gösteren eğitim kurumları desteklenmelidir.
- Üretimde yerli girdi kullanımını özendirici çalışmalar yapılmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

2010-2013 İzmir Bölge Planı'nın vizyonu "Koruyarak Gelişen, Üreterek Büyüyen, Yenilikçi İzmir" olarak belirlenmiştir. Bu vizyona ulaşırken temel alınacak ilkeler şunlardır:

- Eşitlik ve sosyal içerme,
- Sürdürülebilir kalkınma,
- Katılımcılık.

İzmir Bölge Planı'nın temel amaçları şunlardır:

- Yenilik, verimlilik ve kapasite artışı ile rekabet edebilirliğin sağlanması,
- Yaşam kalitesinin artırılması,
- Doğal ve kültürel varlıkların korunması ve etkin kullanılması.

İzmir Bölge Planı'na göre ilin kalkınmasında anahtar rol oynayacak sektörler şunlardır:

- İleri teknolojiye dayalı sanayiler,
- Yenilenebilir enerji,
- Turizm,
- Lojistik,
- Tarım ve tarıma dayalı sanayiler.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 117 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 33 proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	13 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 3'tür.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	3 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	43 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 12 girişimci desteklenmiştir.

36 KARS

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Kars ili ekonomisi, tarım ve hayvancılığa dayalı bir yapıya sahiptir. İlde orta ve küçük ölçekli sanayi siteleri bulunmaktadır.

İlde hammadde kaynaklarına bağlı olarak süt ürünleri, et ürünleri, orman ürünleri ve inşaat malzemeleri üretimi gelişmiştir. Özellikle Kars kaşarı, gravyeri ve balı ülke genelinde oldukça meşhurdur. Ulaşım imkanlarının gelişmesi ile hammadde ve pazar sorunu nispeten azalan Kars'ta, plastik ve metal ürünleri, tarım aletleri, temizlik maddeleri, inşaat malzemeleri, hazır yem, orman ürünleri ve mobilya üretimi de yapılmaya başlanmıştır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Kars'ın ticaret yapısı, bölgede tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yoğun olmasından dolayı süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri ile organik olarak üretilen bala dayanmaktadır. Kars kaşarı gravyeri ve balı ülke genelinde bilinen ve talep edilen ürünlerdir. İldeki Ticaret Borsasının 800'ü faal olmak üzere 3.700 üyesi bulunmaktadır. Borsada en çok işlem gören ürünler şeker pancarı, elma, kuru soğan, patates, kaşar peyniri, bal, süt, et, tereyağı, beyaz peynir ve yumurtadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Kars İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Kars ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 70' dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.07'lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1) olarak görülmektedir.

b.Kars ilinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Kars ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında; % 46 gıda ürünleri, % 13 diğer madencilik ve taş ocakçılığı, %13 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerinin imalatı sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğerleri sırasıyla;

% 7 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı,

% 5 Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri,

% 4 Ağaç ve mantar ürünlerinin imalatı(mobilya hariç),saz, saman ve benzeri malzemelerden, örülerek yapılan eşyaların imalatı,

% 3 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım,

% 2 Metal cevherler madenciliği,

% 2 Tekstil ürünleri imalatı,

% 1 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,

% 1 Ana metal sanayi,

% 1 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç)
% 1 Mobilya imalatı,
% 1 Makine ve ekipmanlarının kurulumu ve onarımı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Kars ilinde işletmelerde çalışan personel sayısı 1.280'dir. Ar-Ge birimi bulunan 4 sanayi işletmesinde çalışan personel sayısı 5'tir. Kalite kontrol birimi bulunan 8 işletmede ise çalışan sayısı 18'dir.

d.Genel Değerlendirme

Kars ilinde sanayide çalışanların; %40'ı derinin tabaklanması-işlenmesi, el çantası, saraçlık, koşum takımı, bavul ve ayakkabı imalatında; %36'sı gıda ürünleri ve içecek imalatında çalışmaktadır. İstihdamın % 83'ü işçi, % 2'si mühendistir.

Kars ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %51'i mikro ölçekli, %25'i küçük ölçekli, %18'i orta ölçekli, %6'sı ise büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.(Kars Şeker Fabrikası)
- Doğu Metal San. Tic. A.Ş.
- Kristal Tuz Mad. Petrol Gıda Hayvancılık İnş. Turz. San Tic. A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Turizm ve hizmetler sektörü yatırımları:

- Sarıkamış'ta kış turizm otelleri,
- Kars kent merkezinde şehir otelleri,
- Dinlenme tesisleri,
- Ulaştırma ve lojistik yatırımları,
- Toptan ve perakende ticaret,
- Çağrı merkezi yatırımları,
- Bayilikler ve teknik servisler,
- Öğrencilere yönelik konaklama tesisleri (yurt, pansiyon, otel, apart, daire),
- Eğitim (özel okul, kreş) yatırımları,
- Sağlık (hastane, poliklinik) yatırımları.

İmalat sanayi yatırımları:

- Isı yalıtımı, inşaat ve yapı malzemeleri imalatı,
- Gıda ürünleri imalatı (et ve süt ürünleri),
- Kağızman'da pestil ve köme imalatı,
- Hazır yem üretimi,
- Metal ürünleri imalatı,
- Tarım makinaları imalatı,
- Mobilya ve orman ürünleri imalatı,
- Plastik sanayi ürünleri (PVC doğrama ve boruları),
- Enerji yatırımları (HES, biyogaz).

Tarım ve hayvancılık yatırımları :

- Et ve süt sığırcılığı,
- Damızlık inek yetiştiriciliği,
- Arıcılık ve bal üretimi ile bal paketleme tesisleri,
- Kaz yetiştiriciliği ve kaz entegre tesisi,

- Koyun yetiştiriciliği ,
- Yem bitkileri yetiştiriciliği,
- Endemik (şifalı) bitki yetiştiriciliği,
- Kültür balıkçılığı,
- Kağızman'da meyvecilik,
- Organik tarım ve hayvancılık,
- Lisanslı depoculuk ve soğuk hava depoları.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Ormancılık sektöründe ve madencilik sektöründe yapılabilecek yatırımlar bulunmaktadır.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	İhracat (USD)
Kum, kil ve taşocaklığı	295
Başka yerde sınıflandırılmamış metal eşya	111.575
Tarım ve orman makineleri	650
Kimya ve gübre sanayinde kullanılan mineraller	1.378
İnşaat kerestesi	8.000
Metal yapı malzemeleri	1.411
Kaldırma ve taşıma teçhizatı	30.983
Elektrik motoru, jeneratör, transformatörler	44.500
Bisiklet ve sakat taşıyıcıları	1.105
Mobilya	27.301
Atık ve hurdalar	407.396
Diğer	599
Toplam	635.193

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İthalat Verileri

Ürün Grubu	İthalat(USD)
Ateşe dayanıklı seramik ürünleri	432.880
Diğer genel amaçlı makinalar	1.975.264
Sığır, koyun, keçi, at, vb.	1.088.846
Maden, taş ocağı ve inşaat makineleri	65.059
Ölçme, kontrol, test, seyrüsefer vb. amaçlı alet ve cihazlar	8.369
Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	3.216
Pompa, kompresör, musluk ve vana	20.479
Gıda, içecek ve tütün işleyen makineler	4.296
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmış bitkisel ürünler	2.134
Tahta plaka; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar	692.183
Rafine edilmiş petrol ürünleri	13.526
İç ve dış lastik	375.902

Başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineraller	4.346
Demir-çelik ana sanayi	5.669
Sanayi fırını, ocak ve ateşleyiciler	6.001
Elektrik dağıtım ve kontrol cihazları	83.183
Elektronik valf ve elektron tüpleri ile diğer elektronik parçalar	3.283
Toplam	4.784.636

Kars İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Yapan Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	2	159
2011	2	1.094
2012	7	3.241
2013	6	635
2014 (Ocak-Temmuz)	2	149

Kars İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Yapan Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	5	3.048
2011	7	1.801
2012	8	3.982
2013	13	4.785
2014 (Ocak-Temmuz)	8	829

6. KARS İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a.Organize Sanayi Bölgeleri

Kars ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; %80'dir

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Kars Organize Sanayi Bölgesi :

- 149 hektar büyüklüğündedir.
- 2002 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 93 adet sanayi parselin, 87 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 51 adedi üretim, 23 adedi inşaat, 13 adedi proje aşamasındadır. 6 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 520 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ve ağaç-ağaç ürünleri-mantar ürünleri sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Kars Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):

- 2014 yılı yatırım programında "6 Hektar" olarak ve 250.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

- İmar planları onaylanmış olup, proje aşamasındadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Kars Organize Sanayi Bölgesi (Iı. İlave Alan):

- OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'nın 02/08/2013 tarih ve 228 sayılı yazıları ile İlave alan yer seçimi talebinde bulunulmuştur.
- 26-29/08/2013 tarihinde mahallinde etüt çalışması yapılmış olup, Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığı, DSİ, Kars SS yapı Kooperatifi Başkanlığı, TOKİ Başkanlığı, TEİAŞ 15. İTİ Gr. Müdürlüğü, Aras EDAŞ, Kars Kadastro Müdürlüğü, Kars Tapu Müdürlüğü ve Kafkas Üniversitesi Rektörlüğünün görüşlerinin alınarak gönderilmesi 01/10/2013 tarih ve 3451 sayılı yazımız ile OSB Yönetim Kurulu Başkanlığından istenmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Kars Merkez SS	408	363	45	89
2	Kars Sarıkamış (Belediye) SS	54	27	27	50
Toplam		462	390	72	84

Devam Eden Sanayi Siteleri

Yeşil Kağızman Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "75 işyeri, altyapı" olarak ve 2.500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 75 işyeri yapım işi tahmini keşif bedeli 2010 yılı BF ile 6.475.027.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %78'dir.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Selim Sanayi Sitesi:

- 06/11/1998 tarih ve 14923 sayılı yazımızla S.S. Selim Kooperatif Başkanlığına yer seçimi talimatı yazılmıştır.
- Valilik Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğünden alınan 30/06/1999 tarih ve 714 sayılı yazıda, uygun görülen alanın mera vasfında olduğundan tahsis amacı değişikliği talebinde bulunulması üzerine, Kars Tarım İl Müdürlüğüne talepte bulunulması, Kooperatif Başkanlığından istenmiştir.
- Bugüne kadar bir bilgi ulaşmamıştır.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Ulaştırma, haberleşme, depolama, elektrik ve su dağıtımı gibi temel alt yapı gereksinimlerinin iyileştirilmesi gerekmektedir.
- Hayvancılık ve yan sektörlerinde, il ve bölge marka haline getirilmelidir.
- Marka bir hedef haline getirmeli ve tanıtım noktasında markalaşmanın önemli olduğu vurgulanmalıdır.

- Nitelikli iş gücünün ilde tutulması için çalışmalar yapılmalıdır.
- Hayvancılık işletmelerinin bir araya gelmesi ve büyük işletmeler haline dönüştürülmesi sağlanmalıdır. Hayvancılık işletmeleri ölçek bazında büyümeli ve finansal yönetim, üretim, pazarlama ve tanıtım alanlarında iyi bir duruma getirilmelidir.
- Girişimcilik alanında eğitim imkanları ve iş planı hazırlama konusunda girişimci desteği verilmelidir.
- Organize Sanayi Bölgesindeki alt yapının bir an önce tamamlanarak, yeni yatırım yapacak firmaların kullanımına sunulması ve ulaşım alanındaki sıkıntıların, Belediye ve OSB yönetimi tarafından çözülmesi sağlanmalıdır.
- Üniversite–sanayi işbirliğinin sağlanabilmesi için, üniversite bünyesinde TEKMER ve Teknokent gibi birimlerin kurularak aktif hale getirilmesi sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Serhat Kalkınma Ajansı

Vizyon: Bölgesindeki aktörlerle güçlü bir etkileşime sahip, güven inşa etmiş, bilgi merkezi olmuş, yetişmiş insan kaynakları ile öngörü gücü yüksek, kalkınmada lider bir ajans olmak.

Misyon: Bölgenin vizyonuna ulaşma hedefi ve katılımcılık ilkesi doğrultusunda, bölgenin sosyo-ekonomik yapısının gelişmesi için gerekli plan, program ve faaliyetleri başarıyla uygulamak.

37 KASTAMONU

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Kastamonu ekonomisi geniş ölçüde tarıma dayanır. Gayri safi hasılanın %40'ı tarımdan sağlanır. Sanayi son yıllarda gelişmeye başlamıştır.

İl sanayisi tarıma dayanır. Orman ürünlerine dayalı sanayi gelişmiştir. İlde; parke, kağıt ve kontrplak fabrikaları, kendir fabrikası, şeker fabrikası, kereste fabrikası, yem fabrikaları, et kombinası, elektrik motoru fabrikası, çelik atölyeleri, süt ve tereyağı fabrikaları; bakırcılık, metal eşya, dokuma, çuval, halat, tahta kaşık atölyeleri bulunmaktadır.

İlin başlıca tarım ürünleri; buğday, arpa, patates, sarımsak, çeltik, yem bitkileri (mısır, yonca, korunga), elma, armut, ceviz, şeftali, erik, kiraz, kivi ve vişnedir.

İlde hayvancılık gelişmiştir. Sığır, manda, koyun, tiftik keçisi, kıl keçisi beslenir. Arıcılık gelişmiştir.

İl, bakır ve bakırlı pirit bakımından çok zengindir. Bu madenler, Etibank ile Karadeniz Bakır İşletmeleri tarafından işletilmektedir.

Türkiye'deki ilk ve tek ahşap fuarı Kastamonu'da düzenlenmektedir. 2014 yılında 4.Ahşap fuarı düzenlenecektir. Ahşap sanayisine nitelikli eleman yetiştirmek üzere, Kastamonu Valiliği öncülüğünde teorik ve pratik eğitimi bünyesinde barındıran Kastamonu Ahşap Akademisi kurulmuştur. Bu akademi aynı zamanda Kastamonu Ticaret Borsasının 10 milyon Euro tutarındaki Ahşap Entegre Yatırımının temel işgücü ihtiyacını karşılayacaktır. Kastamonu Valiliğinin, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına sunduğu "Ahşapla Hayat Bulan Eller" projesi de sektördeki işgücü ihtiyacını karşılayacak bir başka projedir.

İlin sahip olduğu potansiyel doğrultusunda, deniz turizmi, kış turizmi, sağlık turizmi, dini turizm ve spor turizmi de oldukça gelişmiş durumdadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde ticari hayatın en yoğun olduğu ilçeler; Merkez, Tosya, Taşköprü ve İnebolu'dur. İlin ticari yapısına yön veren kuruluşlar; 4 adet Ticaret ve Sanayi Odası, bir adet Ticaret Borsası, 6 adet Ziraat Odası ve bir adet Esnaf Odaları Birliği'dir.

İldeki Anonim ve Limited Şirketlere Ait Bilgiler

	Merkez	İnebolu	Taşköprü	Tosya	Toplam
Anonim Şirket	159	5	29	42	235
Limited Şirket	1179	109	139	151	1813
Toplam	1338	124	168	193	2048

İmalat sanayinde; ağaç ve ağaç ürünleri, gıda ürünleri, giyim eşyaları, mobilya imalatı, hizmet sektöründe ; turizm hizmetleri (kış turizmi, deniz turizmi, tarihi konak turizmi, cazibe köyleri, slow city, pan park ağları ve eko turizm), tarım ve hayvancılık sektöründe ; büyükbaş hayvancılık ve Kastamonu iline özgü tarımsal ürünler (Taşköprü sarımsağı, Tosya pirinci, üryane eriği, siyez bulguru vb) ile ahşap el işçiliği, el oymacılığı, cami minber ve mihrap işçiliği ürünleri ilin ticari hayatında ön plana çıkan ürünlerdir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Kastamonu İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Kastamonu ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 243'dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan bir ildir.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır**.** Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4), Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Kastamonu İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı:

Kastamonu ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında,% 28 ağaç ve mantar ürünleri imalatı,%21 gıda ürünleri imalatı ve % 12 Diğer metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğerleri sırasıyla;

% 11 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,
% 7 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 5 Tekstil ürünleri imalatı,
% 3 Mobilya imalatı;
% 3 Kömür ve linyit çıkarılması,
% 2 Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı,
% 1 Metal cevherleri madenciliği,
% 1 Ana metal sanayi,
% 1 Fabrikasyon metal ürünleri,
% 1 Diğer ulaşım araçlarının imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Kastamonu ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 8.895'tir. Ar-Ge birimi bulunan 11 sanayi işletmesinde çalışan personel sayısı 8'dir. Kalite kontrol birimi bulunan 45 sanayi işletmesinde 76 personel çalışmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Kastamonu ilinde sanayide çalışanların %34'ü giyim eşyası imalatı, %16'sı ağaç ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç), %13'ü gıda ürünleri ve içecek imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %84'ü işçi, %2'si mühendistir.

Kastamonu ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %36'sı mikro ölçekli, %49'u küçük ölçekli, %12'si orta ölçekli, %3'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Gürmen Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Eti Bakır A.Ş.

- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Kastamonu Şeker Fabrikası
- Aktek Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş. İldir Şubesi
- Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- SFC Entegre Orman Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Yonga levha, yongalam, MDF, kaplı levha, medepan, medalam, parke, empre kağıt, kontrplak vb. mamulleri yarı mamul olarak kullanan işletmeler,
- Mermer ocaklarında çıkarılan mamullerin işlendiği tesisler,
- Et ve süt ürünlerinin işlendiği tesisler.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Sanayi sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- İmalat sanayi (temel eczacılık ürünlerin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı),
- Metal ürünleri imalatı (bakır, kobalt, krom vb.).

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:
- Reçel, marmelat, bal üretimi,
- Hazır çorba sanayi,
- Bisküvi ve gofret üretimi,
- Çikolata, şekerleme, çiklet üretimi,
- Mandıra (süt, yoğurt, peynir ve ayran),
- Sarımsak işleme tesisleri,
- Pirinç unu üretimi.

Orman ürünleri sanayinde yapılabilecek yatırımlar:
- Mobilya üretimi,
- Kontrplak üretimi,
- Su şişeleme tesisi,
- Kaplama imali,
- Ahşaptan oyuncak imali,
- Masifleme, kalibre ve pres atölyesi,
- Cila boya atölyesi.

Hizmet sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Eğlence hizmetleri,
- Konaklama hizmetleri (otel, yurt, tarihi konaklar vb.),
- Eko turizm-kış turizmi,
- Lojistik hizmetleri,

Enerji sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Biyogaz ve rüzgar enerjisi.

Yapılabilecek diğer yatırımlar:
- Mermer işleme tesisi.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	İhracat (USD)
Demir dışı metal cevheri	95.951.402
Kum, kil ve taş ocakçılığı	802.500

Mezbahacılık	181.179
Giyim eşyası (kürk hariç)	1.154.010
Tahta plaka, kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar	102.743
İnşaat kerestesi	1.001.801
Suni ve sentetik elyaf	114.818
Plastik ürünler	179.591
Maden, taşocağı ve inşaat makineleri	195.175
Diğer özel amaçlı makinalar	147.592
Özel izole edilmiş tel ve kablo	152.696
Ölçme kontrol, test, seyrüsefer vb. amaçlı alet ve cihazlar	1509.207
Atık ve hurdalar	8.148.813
Metal yapı malzemesi	31.848

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İthalat Verileri

Ürün Grubu	**İthalat (USD)**
Ormancılık ve tomrukçuluk	2.513.880
Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	1.395.727
Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil ürünleri	1.308.566
Tahta plaka, kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar	1.017.991
Sentetik kauçuk ve plastik malzemeleri	1.461.320
Suni ve sentetik elyaf	2.347.977
Takım tezgahları	2.046.806
Maden, taşocağı ve inşaat makineleri	5.057.646
Kaldırma ve taşıma tezgahı	5.145.526
Elektrik motoru, jenaratör, trasformatörler	609.074
Ölçme, kontrol, test, seyrüsefer vb.amaçlı alet ve cihazlar	626.460
Sığır, koyun, keçi, at ,eşek, bardo, katır vb.	753.977
Plastik ürünler	750.192

Kastamonu İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	**İhracat Firma Sayısı**	**İhracat Değeri (1.000 USD)**
2010	26	7.095
2011	23	29.210
2012	26	30.383
2013	30	110.264
2014 (Ocak-Temmuz)	28	16.659

Kastamonu İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	**İthalat Firma Sayısı**	**İthalat Değeri (1.000 USD)**
2010	35	33.909
2011	35	32.387
2012	37	29.571
2013	33	29.529
2014 (Ocak-Temmuz)	31	19.634

6. KASTAMONU İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Kastamonu ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %32'tür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Kastamonu Organize Sanayi Bölgesi :

- 123 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2005 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 30 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 13 adedi üretim, 8 adedi inşaat, 9 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 940 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, mobilya imalatı ve ağaç-ağaç ürünleri-mantar ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Kastamonu-Tosya Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "59 hektar" olarak ve 3.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Bölgedeki; 42 adet sanayi parselinin, 20 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 8 adedi inşaat, 12 adedi proje aşamasındadır. 22 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Yol yapım işi keşif bedeli 2013 yılı BF ile 3.840.000.-TL olup, ihalesi 28/11/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Seydiler Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "109 hektar" olarak ve 300.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Bölgedeki; 45 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 5 adedi üretim, 9 adedi inşaat, 31 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 250 kişi istihdam edilmektedir.
- İmar planı aşamasındadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Kastamonu Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):

- Kastamonu OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'nın 5/07/2013-265 sayılı ve 07/10/2013-382 sayılı yazısında yaklaşık 253 ha 'lık alanın OSB'ye ilave edilmesi talep edilmiştir.
- Mahallinde yapılan inceleme sonucunda; sınırları yeniden belirlenen yaklaşık 143 ha büyüklüğündeki alan için talebin devam etmesi halinde, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ve DSİ Genel Müdürlüğünün görüşlerinin alınarak Bakanlığımıza gönderilmesi gerektiği 06/12/2013 tarihli ve 4264 sayılı yazımızla OSB Yönetim Kurulu Başkanlığından istenilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Kastamonu Abana SS	38	25	13	66

2	Kastamonu Araç SS	100	58	42	58
3	Kastamonu Bozkurt SS	50	43	7	86
4	Kastamonu Çatalzeytin SS	44	23	21	52
5	Kastamonu Devrekani SS	100	72	28	72
6	Kastamonu Merkez SS	225	225	0	100
7	Kastamonu Merkez (Yeni) SS	250	190	60	76
8	Kastamonu Taşköprü SS	120	116	4	97
9	Kastamonu Tosya (Ağaç İşleri) SS	24	21	3	88
10	Kastamonu Tosya (I.Bölüm) SS	105	78	27	74
11	Kastamonu Tosya (II. Bölüm) SS	74	48	26	65
12	Kastamonu Tosya (III. Bölüm) SS	120	80	40	67
13	Kastamonu Tosya Dokumacılar SS	21	0	21	0
Toplam		1.271	979	292	77

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

İnebolu Sanayi Sitesi:

- İnebolu Belediye Başkanlığının 03/06/2005 tarih ve bila sayılı yazısının talebi üzerine 04/08/2005 tarihinde etüt çalışması yapılmıştır. 15/11/2005 tarih ve 15222–25 sayılı yazımızla 50 dekar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
-

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Sektörel bazda güncel gelişme ve teknolojilerin takibini sağlayacak fuar ve tanıtım etkinlikler yaygınlaştırılmalıdır.
- Ortak iş yapma kültürü yaygınlaştırılmalıdır.
- İşletmelerin pazar, sermaye birikimi ve göç nedeniyle genç ve vasıflı iş gücünün kaybedilmesi sorunlarına yönelik çözümler geliştirilmelidir.
- İşletmelerde aile yönetiminden profesyonel yönetime geçiş yapılaması için gerekli destekler sağlanmalıdır.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler:

Ulaşım alt yapısı ile ilgili olarak; Kastamonu ile Ankara arasını süre ve enerji maliyetleri bakımından kısaltacak, Ilgaz tünelinin yapımı büyük bir hızla devam etmektedir. Havaalanı faaliyete geçmiş, Kastamonu ile İstanbul arasında her gün doğrudan uçuşlar başlamıştır.

Kalifiye eleman sorunu ile ilgili olarak ; üniversite-sanayi işbirliği çerçevesinde iş dünyasının ihtiyaç duyduğu personelin yetiştirilmesi ve sanayicinin sorunlarına yönelik toplantılar gerçekleştirilmiştir. Ahşap sektöründe nitelikli eleman yetiştirmek üzere Kastamonu Ahşap Akademisi hayata geçirilmiştir. İşkur ve KOSGEB öncülüğünde nitelikli istihdama yönelik kurslar düzenlenmiştir.

Girişim potansiyeline sahip kişi eksikliği sorunu ile ilgili olarak; ilde girişim potansiyeline sahip kişilere KOSGEB nezdinde 51 adet "Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi" düzenlenmiş olup, bu eğitimden mezun olan sayısı 1089 kişidir. Ayrıca Örgün eğitim kapsamında Kastamonu Üniversitesinde Sertifika almaya hak kazanan girişimci sayısı 857'dir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı

Vizyon: Bölgede sürdürülebilir büyüme ve rekabeti amaçlayan, toplumsal kalkınmaya katma değer katan, özgün ve kaliteli hizmetleri ile fark yaratan bir kurum olmak.

Misyon: Kaynakları en etkin şekilde kullanarak, bölgenin yapısına ve ihtiyaçlarına uygun sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak.

Genel stratejiler:

- Orta ve yüksek teknolojiye dayalı sanayi üretiminin yaygınlaştırılması,
- Bitkisel ve hayvansal üretimin verimliliğinin artırılması,
- Bölge piyasasının iç ve dış piyasalarla eklemlenmesi,
- İş piyasasının etkin şekilde çalışmasının sağlanması,
- Orman varlığının korunması, geliştirilmesi ve ekonomik potansiyelinin etkin biçimde değerlendirilmesi,
- Bilişim ve teknoloji altyapısının geliştirilmesi,
- Sermayenin yatırıma dönüşümünün kolaylaştırılması,
- Maden potansiyelinin daha etkin değerlendirilmesi,
- Ulaşım altyapısının bölgenin ihtiyaçlarına göre iyileştirilmesi ve daha etkin kullanılmasının sağlanması,
- Bölgenin enerji kapasitesinin etkin biçimde kullanılması.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmemiştir.

38 KAYSERİ

1. İLİN SANAYİ YAPISI

İlde sanayileşme Kayseri Tayyare Fabrikası ve Bunyan Halı İpliği Fabrikası, Sümerbank Kayseri Bez Fabrikasının faaliyete geçirilmesiyle başlamıştır.

İstanbul Sanayi Odasının tarafından yapılan Türkiye'nin ilk 1000 firması sıralamasında, Kayseri firmalarından 14'u ilk 500, 20'si ise ikinci 500 firma listesinde yer almaktadır.

Kalkınma Bakanlığı'nın "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması"na göre 17. sırada yer almaktadır. Ekonomi Bakanlığı'nın "İl Dış Ticaret Raporu"na göre, nitelikli sıçrama kabiliyeti sıralamasında 10. sırada yer almaktadır. Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu'nun "İller Arası Rekabetçilik Endeksi" sıralamasında 12. sırada, "Markalaşma Becerisi ve Yenilikçilik Alt Endeksi" sıralamasında ise 4. sırada yer almaktadır.

2. İLİN TİCARET YAPISI

İlde, Kayseri Ticaret Odası, Bunyan Ticaret Odası, Yahyalı Ticaret Odası ve Develi Ticaret Odası olmak üzere 4 Ticaret Odası bulunmaktadır. Ticaret odalarına kayıtlı toplam 10.746 ticari kuruluş faaliyet göstermekte olup, bu ticari kuruluşların 1.541' ini anonim şirketler, 5.628' ini limited şirketler ve 3.577'sini ise diğer şirket ve şahıslar oluşturmaktadır.

Kayseri Sanayi Odası'nın 1.040 üyesi, Kayseri Ticaret Odası'nın ise faal 9.699 üyesi bulunmaktadır. Kayseri Ticaret Borsası'nın faal 785 üyesi bulunmaktadır. İlde 1 Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği ve 42 mesleki oda bulunmakta olup, 21.577 esnaf ve sanatkâr temsil edilmektedir.

İlimizde 1.311 dernek ve 80 vakıf bulunmaktadır. İl Dernekler Müdürlüğü ve Kayseri Vakıflar Bölge Müdürlüğü' nden alınan güncel verilere göre sanayi alanında 13 dernek ve 1 vakıf faaliyet göstermektedir.

3. SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Kayseri İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Kayseri ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 1.789'dur. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %2'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş on birinci ildir.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24), Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir

a. Kayseri İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Kayseri ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında;

% 22 Mobilya imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış diğer imalatlar,

% 16 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizatlar),

% 10 Gıda ürünleri imalatı,

% 7 Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı,
% 7 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 6 Diğer metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı,
% 5 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 4 Tekstil ürünleri imalatı,
% 3 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç),
% 3 Ana metal sanayi,
% 2 Metal cevherler madenciliği,
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Kimyasal madde ve ürünleri imalatı,
% 2 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 1 Deri ile ilgili ürünlerin imalatı,
% 1 Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim dağıtım.

b. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre Kayseri ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 55.053'tür. Ar-Ge birimi bulunan 11sanayi işletmesinde, 68 personel çalışmaktadır. Kalite kontrol birimi bulunan 25 sanayi işletmesinde, 273 personel çalışmaktadır.

c. Genel Değerlendirme

Kayseri ilinde sanayi sektöründe çalışanların, %44'ü mobilya imalatı, %12'si tekstil ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %84'ü işçi, %2'si mühendistir. Kayseri ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %40'ı mikro ölçekli, %44'ü küçük ölçekli, %13'ü orta ölçekli, %3'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

-Boytaş Mobilya Sanayi ve Ticaret A.Ş
-Merkez Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş
-Orta Anadolu Ticaret ve Sanayi İşletmesi Türk A.Ş
-Ceha Büro Mobilyaları Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti
-Hes Hacılar Elektrik Sanayi ve Ticaret A.Ş

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Madencilik ve yapı malzemeleri imalatı,
- Metal ürünleri ve makine/teçhizat imalatı,
- Mobilya imalatı,
- Gıda ürünleri ve içecek imalatı.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Gıda sanayi; yüksek katma değerli gıda ürünleri üretimi,
- Sağlık sektörüne yönelik imalat sanayi; tıbbi cihaz ve ekipmanların ve sağlık sektöründe kullanılan ürün ve sarf malzemelerin imalatı,
- Savunma sanayi; savunma sanayinde kullanılan ürün ve ekipmanların imalatı,

- Enerji sektörüne yönelik imalat sanayi; enerji üretimi, depolanması, transferi ve tüketimi kapsamında kullanılan ürün ve ekipmanların imalatı,
- Makine imalat sanayi; yeni ve yenilikçi makinaların imalatı ile stratejik sektörlerde makine imalatı,
- Tarım ve hayvancılığa dayalı sanayi,
- Dağ turizmi, tarih turizmi, foto safari, kaplıca turizmi ve akarsu balıkçılığı,
- Madencilik.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

2013 yılı ihracat rakamlarına göre Kayseri; İstanbul, Bursa, Kocaeli, İzmir, Ankara, Gaziantep, Manisa, Denizli, Sakarya, Adana, Hatay‘ dan sonra 12. sırada yer almaktadır. 2013 yılı ihracat değerinin ithalat değerine oranı Türkiye ortalaması % 60,3 iken, Kayseri için bu oran % 95,2’dir.

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat ve İthalat Verileri

Ürün Grubu	**İhracat (USD)**	**İthalat(USD)**
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	143	77.187
Sebze, bahçe ve kültür bitkileri ürünleri	36	1.023
Meyveler, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkileri	140	37
Sığır, koyun, keçi, at, eşek, bardo, katır vb.	-	455
Başka yerde sınıflandırılmamış hayvanlar ve hayvansal ürünler	30.724	166
Ormancılık ve tomrukçuluk	986	45
Balıkçılık	449	20
Maden kömürü	-	5.866
Demir cevheri	1.320	-
Demir dışı metal cevherleri	79.675	-
Kum, kil ve taş ocakçılığı	4.284	1.256
Kimya ve gübre sanayiinde kullanılan mineraller	78	905
Tuz	1.451	-
Başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taş ocakçılığı	395	51
Mezbahacılık	130	38
Balık ürünleri	25.286	-
İşlenmiş sebze ve meyveler	5.044	29
Bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağlar	6.502	7.273
Süt ürünleri	53	212
Öğütülmüş tahıl ürünleri	3.746	-
Nişasta ve nişastalı ürünler	1	2.331
Hazır hayvan yemleri	26	10
Fırın ürünleri	13.140	-
Şeker	267	-
Kakao, çikolata ve şekerleme	792	105
Makarna, şehriye, kuskus vb. unlu mamuller	203	-

Başka yerde sınıflandırılmamış gıda maddeleri	367	42
Alkolsüz içecekler, maden ve memba suları	801	7
Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	230.842	56.086
Giyim eşyası dışındaki hazır tekstil ürünleri	6.544	5.453
Halı ve kilim	8.311	9.056
Halat, ip, sicim ve ağ	53	655
Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil ürünleri	18.680	4.385
Trikotaj (örme) ürünleri	52.349	4.219
Giyim eşyası (kürk hariç)	10.385	622
Kürk mamulleri	-	55
Bavul, el çantası vb. saraciye	60	104
Ayakkabı	51	269
Kereste ve parke	439	3.358
Tahta plaka; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar	29.462	16.152
İnşaat kerestesi	5.961	387
Ağaçtan yapılan ambalaj malzemeleri	1.579	251
Diğer ağaç ürünleri; hasır vb. örülerek yapılan maddeler	257	156
Kâğıt hamuru, kâğıt ve mukavva	1.446	22.451
Oluklu karton ve mukavva ile kâğıt ve mukavvadan ambalajlar	2.319	2
Diğer kâğıt ve mukavva ürünleri	1.584	344
Kitap, broşür, müzik kitapları ve diğer yayınlar	15	404
Gazete, dergi ve süreli yayınlar	1	-
Plak, kaset vb.	21	188
Diğer yayımlar	71	81
Basım	476	59
Basımla ilgili hizmetler	2	107
Manyetik şeritli kartlar (ses kaydı yapılmış)	-	32
Kok fırını ürünleri	350	1.046
Rafine edilmiş petrol ürünleri	1.117	21.079
Nükleer yakıt	-	3
Ana kimyasal maddeler (kimyasal gübre ve azotlu bileşikler hariç)	1.958	47.800
Kimyasal gübre ve azotlu bileşikler	3	412
Sentetik kauçuk ve plastik hammaddeler	3.581	140.530
Pestisit (haşarat ilacı) ve diğer zirai-kimyasallar	8	10
Boya, vernik vb. kaplayıcı md. ile matbaa mürekkebi ve macun	2.106	1.771
Tıpta ve eczacılıkta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünler	4.976	204
Sabun, deterjan, temizlik, cilalama maddeleri; parfüm, kozmetik ve tuvalet malzemeleri	991	2.298

Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal ürünler	1.996	8.061
Suni ve sentetik elyaf	1.091	75.244
İç ve dış lastik	4	1.096
Diğer kauçuk ürünleri	577	3.386
Plastik ürünleri	46.113	23.451
Cam ve cam ürünleri	2.758	2.553
Yapı malzemeleri dışındaki, ateşe dayanıklı olmayan seramik eşya	15.516	978
Ateşe dayanıklı seramik ürünleri	103	210
Ateşe dayanıklı olmayan, kil ve seramik yapı malzemeleri	464	184
Çimento, kireç ve alçı	597	129
Çimento ve alçı ile sertleştirilmiş maddeler	305	5.377
Taş	7.894	1.624
Başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineraller	1.180	761
Demir-çelik ana sanayi	80.181	340.091
Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	21.047	497.173
Metal yapı malzemeleri	53.208	2.413
Tank, sarnıç ve metal muhafazalar	8.300	167
Buhar kazanı (merkezi kalorifer kazanları hariç)	95	-
Çatal-bıçak takımı, el aletleri ve hırdavat malzemeleri	4.545	11.424
Başka yerde sınıflandırılmamış metal eşya	105.840	7.019
İçten yanmalı motor ve türbin; (uçak, motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç)	4	38
Pompa, kompresör, musluk ve vana	1.588	17.082
Mil yatağı, dişli, dişli takımı ve tahrik tertibatı	91	1.128
Sanayi fırını, ocak ve ocak ateşleyiciler	733	2.880
Kaldırma ve taşıma teçhizatı	993	11.429
Diğer genel amaçlı makineler	7.628	7.270
Tarım ve orman makineleri	405	1.008
Takım tezgâhları	12.163	29.338
Metalürji makineleri	771	1.858
Maden, taşocağı ve inşaat makineleri	451	6.849
Gıda, içecek ve tütün işleyen makineler	1.998	2.801
Tekstil, giyim eşyası ve deri işlemede kullanılan makineler	7.834	50.870
Silah ve mühimmat	666	12
Diğer özel amaçlı makineler	16.835	33.916
Başka yerde sınıflandırılmamış ev aletleri	188.842	11.882
Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	356	3.495
Elektrik motoru, jeneratör, transformatörler	4.151	42.219
Elektrik dağıtım ve kontrol cihazları	3.964	5.727

İzole edilmiş tel ve kablolar	172.263	2.546
Akümülatör, pil ve batarya	1.899	1.301
Elektrik ampulü ve lambaları ile aydınlatma teçhizatı	539	3.971
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli teçhizat	225	6.383
Elektronik valf ve elektron tüpleri ile diğer elektronik parçalar	15	2.380
Radyo ve televizyon vericileri ile telefon, telgraf teçhizatı	204	371
Televizyon ve radyo alıcıları; ses ve görüntü kaydeden veya üreten teçhizat vb. ilgili araçlar	404	961
Tıbbi ve cerrahi teçhizat ile ortopedik araçlar	8.992	3.593
Ölçme, kontrol, test, seyrüsefer vb. amaçlı alet ve cihazlar	1.046	4.965
Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazların aksam ve parçaları	-	357
Optik alet ve fotoğrafçılık teçhizatı	203	7.984
Saat	72	1.363
Motorlu kara taşıtları ve motorları	6.788	112
Motorlu kara taşıtlarının karasorleri ve römorkları	3.419	1.277
Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	1.117	1.201
Demiryolu ve tramvay lokomotifleri ile vagonları	98	2.595
Hava ve uzay taşıtları	2	-
Bisiklet ve sakat taşıyıcıları	7	65
Başka yerde sınıflandırılmamış ulaşım araçları	541	133
Mobilya	303.801	41.739
Kuyumculuk ve ilgili maddeler	2.118	769
Müzik aletleri	6	634
Spor malzemeleri	85	171
Oyun ve oyuncak	63	451
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	311	15.635
Atık ve hurdalar	4.835	7.842
Mimarlık, mühendislik faaliyetleri ve ilgili teknik faaliyetler	-	445
Dramatik sanatlar, müzik ve diğer sanat faaliyetleri	-	373
Toplam	1.671.394	1.755.164

Kayseri İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	663	1.163.897
2011	728	1.469.400
2012	815	1.582.410
2013	912	1.671.439
2014 (Ocak-Temmuz)	886	1.085.206

Kayseri İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	509	1.449.376
2011	591	1.724.364
2012	600	1.589.201
2013	645	1.755.165
2014 (Ocak-Temmuz)	505	1.080.091

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Gelişme potansiyeli olan sektörler; vantilatörler, aspiratörler, demir/çelikten inşaat aksamı, prefabrik yapılar ve buhar üreten kazanlar olarak değerlendirilmektedir.

Ortaya çıkma potansiyeli olan sektörler; demir yolu, tramvay hatlarına ait tertibat ve taşıtların aksam-parçaları, sentetik ve suni liflerden atkı iplik, pelüş ve kadifeler, benzinli ve dizel motorlar için aksam ve parçalar olarak görülmektedir.

6. KAYSERİ İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a.Organize Sanayi Bölgeleri

Kayseri ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %68'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Kayseri Organize Sanayi Bölgesi:

- 2.200 hektar büyüklüğünde olup, 600 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1990 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 1.226 adet sanayi parselinin 1.121 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 949 adedi üretim, 82 adedi inşaat, 90 adedi proje aşamasındadır. 105 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 51.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; mobilya imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı ve ana metal sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 40.000 m3/gün dür.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Kayseri Mimar Sinan Organize Sanayi Bölgesi :

- 604 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede bulunan 366 adet sanayi parselinin, 336 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 57 adedi üretim, 131 adedi inşaat, 148 adedi proje aşamasındadır. 30 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.480 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, mobilya imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı sanayidir.

Kayseri İncesu Organize Sanayi Bölgesi :

- 613 hektar büyüklüğündedir.

- Bölgede bulunan 154 adet sanayi parselinin 146 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 8 adedi üretim, 8 adedi inşaat, 130 adedi proje aşamasındadır. 8 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 300 kişi istihdam edilmektedir.

Kayseri İncesu Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):

- 11/02/2011 tarihli ve 1266-1273 sayılı yazımızla 125 Ha büyüklüğündeki ilave alanın yer seçimi kesinleştirilmiştir.
- 20,18 hektar büyüklüğündeki alan için kamu yararı kararı verilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Kayseri Develi SS	120	120	0	100
2	Kayseri Merkez SS	464	464	0	100
3	Kayseri Merkez (Ağaç İşleri) SS	848	813	35	96
4	Kayseri Yeni Tomarza SS	55	45	10	82
5	Kayseri Pınarbaşı SS	104	57	47	55
Toplam		1.591	1.499	92	94

Devam Eden SS Projeleri

Kocasinan Otomotiv Servisleri Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "137 işyeri, altyapı" olarak ve 7.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 137 işyeri yapım işi keşif bedeli 2012 B.F. ile 53.845.540.- TL olup, fiziki gerçekleşmesi %30'dur.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Kayseri İncesu Sanayi Sitesi:

- 03/01/2006 tarih ve 24–27 sayılı yazımızla yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- Bugüne kadar Bakanlığımıza herhangi bir bilgi ve talep ulaşmamıştır.

Felahiye Sanayi Sitesi:

- 04/10/2006 tarih ve 10514–10516 sayılı yazımızla yer seçiminin uygun görüldüğü Felahiye Belediye Başkanlığına bildirilmiştir.
- Bugüne kadar Bakanlığımıza herhangi bir bilgi ve talep ulaşmamıştır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Maden analiz laboratuvarlarının kurulması, maden sondaj çalışmalarının yapılması, maden işleme tesislerine ait fizibilite çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Ayrıca, çıkarılan madenlerin zenginleştirilmesi ve işlenmesi ile ilgili işletmelerin desteklenmesi, doğal taş-mermer çıkarma ve işleme tesislerinin modernizasyonunun desteklenmesi gerekmektedir.

- Yenilikçi ve katma değeri yüksek ürünlerin üretilebilmesini sağlamak amacıyla, mevcut tesislerin modernize edilmesi ve çalışma şartlarının uluslararası standartlara yaklaştırılması sağlanmalıdır.
- İldeki işletmelerin kurumsallaşma konusunda bilinçlendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir.
- Nitelikli eleman ihtiyacını karşılamak üzere, mesleki ve teknik eğitim kalitesi yükseltilmeli; yüksekokul bölümü ve teknik liseler açılmalıdır.
- SGK Primleri ve ücretler üzerinden alınan vergilerin düşürülmesi gerekmektedir.
- Kaçak enerji kullanımı ile mücadele edebilmek amacıyla yeni stratejiler geliştirilmelidir.
- Nanoteknolojiye yönelik eğitim ve Ar-Ge çalışmalarına destek ve teşvik sağlanmalıdır.
- Savunma sanayi ile ilgili yatırımların yapılması ve işletmelere uluslararası ticaret yapabilmeleri için gereken sertifikaların alınmasında yol gösterici danışmanlık hizmetinin verilmesi sağlanmalıdır.
- Bilişim sistemlerinin faydaları ve işletmelere uygulanması konusunda işletmelerin bilinçlendirilmesi amacıyla eğitim verilmeli; teşvik ve destekler yaygınlaştırılmalıdır.
- Mersin-Kayseri arasında ulaşımı bir hızlı yük treni projesi geliştirilmelidir.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayisinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

Kayseri Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından yürütülen "Sektörlerde Ara Malı İthalatının Azaltılmasına Yönelik Araştırma Projesi" kapsamında, akademisyenler ve sanayi sektöründe faaliyet gösteren firma sahipleri bir araya getirilerek üniversite-sanayi platformuna kurumsal bir yapı kazandırılmıştır.

Erciyes Üniversitesi bünyesinde kurulmuş olan Teknoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi (TAUM), üniversite ve sanayi kuruluşlarına, geliştirecekleri ürünler ile ilgili çeşitli teknik testler ve ölçümler yapma imkânı sağlayacaktır.

Üniversiteler, Kayseri OSB yönetimi ve ORAN Kalkınma Ajansı'nın ortaklaşa geliştirdiği Endüstriyel Tasarım Merkezi Projesi ile, Kayseri'de ürün geliştirmek isteyen veya tasarım yapmak isteyen kuruluşlar için ciddi imkânların sağlanması planlanmıştır.

Deney, kalibrasyon, yangın dayanımı, muayene ve belgelendirme alanlarında faaliyet gösteren TSE Kayseri İl Koordinatörlüğü, özellikle Kayseri'de kurmuş olduğu Yapı Malzemeleri ve Kimya Laboratuvarı sayesinde, bölge illerinde bu alanlarda faaliyet gösteren kuruluşlar için büyük kolaylık sağlamıştır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı

Vizyon: Türkiye'nin merkezinde, çok boyutlu, planlı ve orantılı olarak kalkınan dinamik ve güçlü bir Orta Anadolu.

Temel Amaçlar:

- Rekabet edebilirliğin artırılması,
- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi,
- Yatırım altyapısının iyileştirilmesi
- Kentsel altyapının iyileştirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 20 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 3 proje desteklenmemiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	1 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	30 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 14 girişimci desteklenmiştir.

39 KIRKLARELİ

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Kırklareli ilinde sanayi artan bir hızla gelişmektedir. İlde cam, gıda, tekstil, tıbbi ilaç sektörlerinde önemli tesisler bulunmaktadır. Üretilen mamullerin önemli bir kısmı ihraç edilmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde çeşitli ticari kuruluşlar tarafından, lüzumlu ihtiyaç maddeleri, dayanıklı tüketim maddeleri, sanayi ürünleri ile tarım ve hayvancılık ürünlerinin ticareti yapılmaktadır.

İl ticaretinde tarım ve hayvancılık ön plana çıkmaktadır. Kırklareli merkez, Lüleburgaz ve Babaeski ilçelerinde 3 adet Ticaret Borsası faaliyet göstermektedir. Bu borsalarda hububat, bakliyat ve yağlı tohumlar ağırlıklı olarak işlem görmektedir.

İlde 3 adet Ticaret ve Sanayi Odası bulunmaktadır. 2013 yılı itibariyle Babaeski Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 409 şirket ve 1.233 üye, Lüleburgaz Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 1010 şirket ve 1.859 üye ve Kırklareli Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 870 şirket ve 2.003 üye bulunmaktadır.

İlde 28 adet Esnaf ve Sanatkârlar Odası ve bunların oluşturduğu bir Kırklareli Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği bulunmaktadır. İldeki Esnaf ve Sanatkârlar Odalarına kayıtlı üye sayısı 11.212'dir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Kırklareli İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Kırklareli ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 305'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.4'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Marmara bölgesindeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5), Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b.Kırklareli İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Kırklareli ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda; %31'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı sektörü, %11 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı, sektörü ilk sıralarda yer almaktadır.

Takip eden sektörler sırasıyla şöyledir:

% 8 Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı,

% 7 Tekstil ürünleri imalatı

% 7 Giyim eşyası imalatı,

% 4 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,

% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı,(mobilya hariç,);saz saman ve benzeri malzemelerden, örülerek yapılan eşyaların imalatı,
% 3 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 3 Ana metal sanayi,
% 3 Fabrikasyon metal ürünleri,
% 2 Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı; saha arama ve tetkiki hariç, petrol ve gaz çıkarımı ile ilgili hizmet faaliyetleri,
% 2 İçecek İmalatı,
% 2 Kâğıt hamuru, kâğıt ve kâğıt ürünleri imalatı,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretimi ve dağıtımı,
% 2 Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı,
% 1 Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri,
% 1 Tütün ürünleri imalatı,
% 1 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 1 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malz. imalatı,
% 1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı,
% 1 Mobilya imalatı
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı,
% 1 Madeni yağ geri kazanım.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Kırklareli ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı toplam 20.060'tır.

21 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi, 75 sanayi işletmesinde ise kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların, % 30'u tekstil ürünleri imalatı sektöründe ,% 17'si giyim eşyası imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

Sanayideki istihdamın % 80'i işçi, % 4'ü mühendistir.

Kırklareli ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %31'i mikro ölçekli, %46'sı küçük ölçekli, %16'sı orta ölçekli, %7'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Zorluteks Tekstil Ticaret ve Sanayi Kırklareli Şubesi
- Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş. Kırklareli Fabrikası
- Akın Tekstil A.Ş.Lüleburgaz Şubesi
- Trakya Cam Sanayi Otocam Fabrikası

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Kırklareli ili, dolomit, feldispat, kuvars, mermer ve tuğla-kiremit gibi endüstriyel hammaddeler bakımından oldukça zengindir.

Dereköy-Kapaklı köyü mevkiinde bulunan kuvars yataklarını kullanmak üzere ilde cam fabrikaları kurulmuştur.

Ayrıca hayvancılık, et ve süt üretim sektörlerinde faaliyet gösteren 60 adet sanayi işletmesi bulunmaktadır. İlde yaklaşık olarak 700-800 ton/gün arasında süt üretimi gerçekleştirilmektedir.

Diğer potansiyel yatırım alanları ise bitkisel yağ ve hayvan yemi üretim tesisleridir. İlde 2013 yılı itibariyle 163.062 ton ayçiçek yağı üretimi gerçekleşmiştir.

2012 yıl sonu itibariyle, 19 un üretim tesisinde 357.404 ton üretim yapılmıştır.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	İhracat (USD)
Gıda ürünleri ve içecek	63.640.538
Giyim eşyası	28.020.577
Tarım ve hayvancılık	21.349.987
Atık ve hurdalar	15.287.971
Kağıt ve kağıt ürünleri	3.362.367
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	1.691.124
Ana metal sanayi	1.326.194
Tekstil ürünleri	890.029
Ağaç ve mantar ürünleri(mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	404.180
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	362.638
Kimyasal madde ve ürünler	307.733
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve teçhizat	282.324
Plastik ve kauçuk ürünleri	168.502
Diğer	1.022.192
Toplam	138.116.356

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İthalat Verileri

Ürün Grubu	İthalat (USD)
Tarım ve hayvancılık	105.449.592
Kağıt ve kağıt ürünleri	29.496.324
Tekstil ürünleri	9.883.252
Gıda ürünleri ve içecek	8.473.318
Kimyasal madde ve ürünler	7.499.276
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	6.384.491
Plastik ve kauçuk ürünleri	3.065.966
Atık ve hurdalar	2.624.886
Ağaç ve mantar ürünleri(mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	2.162.389
Diğer	3.250.001
Toplam	178.289.495

Kırklareli İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	58	94.335
2011	50	105.972
2012	60	141.121
2013	57	138.116
2014 (Ocak-Temmuz)	49	204.845

Kırklareli İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	71	95.919
2011	100	140.238
2012	89	138.321
2013	101	178.289
2014 (Ocak-Temmuz)	92	108.702

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Tekstil (hazır giyim, konfeksiyon),
- Süt ve süt ürünleri,
- Yaş sebze ve meyve (üzüm ve kiraz),
- Yöresel içecek (hardaliye),
- Hububat ve bitkisel yağlar,
- Ağaç mamulleri ve orman ürünleri,
- Demir ve demir dışı metal üretimleri.

6. KIRKLARELİ İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Kırklareli ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %26'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Kırklareli Organize Sanayi Bölgesi :

- 397 hektar büyüklüğündedir.
- 2002 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 89 adet sanayi parselinin, 61 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 22 adedi üretim,
- 9 adedi inşaat, 30 adedi proje aşamasındadır. 28 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.380 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri imalatı, tekstil ürünlerinin imalatı ve gıda ürünleri imalatı sanayidir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Pagder-Aslan Özel Organize Sanayi Bölgesi :

- 10/06/2002 tarihli ve 8010 sayılı yazımızla 62 hektarlık alanın uygun görüldüğü Asrey İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Kırklareli Lüleburgaz SS	178	178	0	100
2	Kırklareli Merkez SS	224	224	0	100
3	Kırklareli Merkez (Kırklar) SS	179	160	19	89
Toplam		581	562	19	97

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Lüleburgaz İlçesi Büyükkarıştıran ve Evrensekiz Islah Organize Sanayi Bölgelerinin ve arıtma tesislerinin kurulması ile Marmara denizine derin deşarj yapılması gerekmektedir.
- Yüksek hammadde ve iş gücü taşıma maliyetlerini düşürmek üzere, Lüleburgaz ve Babaeski ilçelerinden D-100 karayolu ile ulaşım sağlanması ve demiryollarının kurulmalıdır. Kuzey Avrupa ve Rusya pazarına ulaşımın sağlanması için liman, demiryolu kurulması ve Bulgaristan Burgaz limanına demiryolu hattı ile bağlantının sağlanması gerekmektedir.
- Süt üretiminin çiftlikler halinde yapılmasının teşvik edilerek; ekonomik ölçekli üretim büyüklüklerinin sağlanması, aynı zamanda sütün hijyenik değerlerinin arttırılması gerekmektedir.
- Nitelikli personel temininde çekilen güçlüklere çözüm olarak, mesleki teknik liselerinde ilin sanayi üretim sektörleri ile ilgili bölümler açılmalıdır.
- İlin tarım ve hayvancılık potansiyelinin etkin kullanılması sağlanmalıdır.
- Sanayi işletmelerinin ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilmeleri için Ar-Ge faaliyetlerine hız kazandırılmalı, bu konuda KOSGEB gibi kurumlar tarafından verilen destekler arttırılmalı ve firmaların bilinçlendirilmesi için gerekli eğitimlerin verilmesi sağlanmalıdır.
- Ulusal ve uluslararası araştırma fonlarına ulaşmak için üniversite-sanayici işbirliği sağlanmalıdır. Bu işbirliği sayesinde katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi mümkün olacaktır.
- Yenilenebilir enerji üretiminin ve kullanımının arttırılması, mevcut enerji kaynaklarının verimli kullanılmasının sağlanmalıdır. Yenilebilir enerji üreten makine imalat sanayinin desteklenmesi gerekmektedir.
- Sanayi işletmelerinin rekabet gücünü arttırmak için marka bir hedef haline getirilmeli ve tanıtım noktasında markalaşmanın önemli olduğu bilinci oluşturulmalıdır.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayisinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

- Her iki Islah OSB ile ilgili olarak Müteşebbis Heyet yazıları Bakanlığımıza gönderilmiş olup; Bakanlık onayı beklenmektedir.
- Hızlı tren yolunun kurulması ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.
- Süt üreticilerinin bir araya gelerek kümelenme destek programından istifade etmeleri için görüşmeler yapılarak destek programı tanıtımları yapılmış olup, ilgili firmalardan görüşler beklenmektedir.
- Mesleki Teknik Liseler ve Üniversitelerde ilde faaliyet gösteren sanayi tesislerinin üretim konuları ile ilgili yeni bölümler (gıda bölümü,vb.) açılmıştır.
- Kırklareli Üniversitesi ile görüşmeler devam etmekte olup, Bakanlığımız Destek Programları hakkında gerekli bilgiler verilmiştir.

- Kümelenme Destek Programı tanıtımları yapılmış olup, firmaların birlikteliğinin sağlanması ve markalaşmanın önemi firmalara aktarılmıştır. Firmalar tarafından gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Trakya Kalkınma Ajansı

Vizyon : Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde, çevreye duyarlı, potansiyellerini değerlendiren, küresel ölçekte rekabet edebilir bir Trakya.

Misyon : Yerel potansiyeli harekete geçirerek, bölge sanayisini dünya ile rekabet edecek şekilde bir cazibe merkezi haline getirme yolunda koordinatör bir ajans.

Stratejiler :

Rekabet Gücünün arttırılması

- Ar-Ge ve inovasyon kültürü ile markalaşmanın yaygınlaştırılması,
- Girişimciliğin desteklenmesi,
- Tarımsal yapının iyileştirilmesi,
- Ticaretin geliştirilmesi,
- Etkili yatırım promosyonuyla özel kesim yatırımlarının arttırılması,
- Turizmin geliştirilmesi.

Altyapının Planlı Gelişiminin Sağlanması

- Ulaşım ve lojistik altyapının güçlendirilmesi,
- Sanayi altyapısının güçlendirilmesi,
- Planlı kentsel ve kırsal gelişimin sağlanması.

Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması

- Toprak ve su kaynaklarını kirletici faktörlerin kontrol altına alınması,
- Sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması,
- Çevre dostu enerji sistemlerinin yaygınlaştırılması ve enerji verimliliğinin arttırılması,
- Çevre alanında kurumsal yapının geliştirilmesi.

Sosyal Yapı ve Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi

- İnsan kaynaklarının bölge ihtiyaçlarına ve potansiyellerine göre geliştirilmesi,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin nitelik ve erişebilirliğinin geliştirilmesi,
- Sosyal dayanışmanın ve örgütlenmenin geliştirilmesi,
- Dezavantajlı grupların yaşam kalitelerinin arttırılması, ekonomik ve sosyal hayata katılımların desteklenmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	1 girişimci desteklenmiştir.	

40 KIRŞEHİR

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Kırşehir'de ekonomik yapı, genel olarak tarım ve gıda ürünleri sanayine dayanmaktadır. Tarıma dayalı ekonomik yapının sonucu olarak imalat sanayindeki istihdamda gıda sanayi büyük pay sahibidir.

Kırşehir'de mermercilik, ihracat ve ildeki istihdam açısından önemli bir faaliyet alanı olmasına rağmen, bu alanda firmalar çoğunlukla yeterli kapasitede faaliyet göstermemektedirler. Kırşehir büyük sanayi yatırımlarının yanı sıra, sahip olduğu güçlü tarımsal alt yapısı ve gıda sektörünün birçok alanda çok kolay hammadde sağlayabilmesi nedeniyle tarıma dayalı sanayinin gelişmesi için elverişli bir yapıya sahiptir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Kırşehir'de ticaret hayatı genel olarak il merkezinde canlılığını korumakta olup, Kaman ve Mucur ilçelerinde nispeten gelişmiş durumdadır. Kırşehir ilinde; ihtiyaç maddeleri, tarımsal ürünler ve küçük el sanatları dalında üretilen sanayi ürünleri alım ve satımını kapsayan ticari faaliyetler yapılmaktadır.

İlde el sanatlarına dayalı küçük işletmeler önem taşımaktadır. Özellikle, Mucur ilçesinde ev tipi işletmelerde dokunmakta olan halılar, halı yastıkları, taban halıları ve divan halıları halka açık pazarlarda, pazarlık usulü ile satılmaktadır.

Kırşehir'de taşçılık da gelişmiş bir el sanatıdır. İlde en az 40 atölyede oniks taş işlemeciliği yapılmaktadır. Bu atölyelerde ağırlıklı olarak, turistik eşya ve süs eşyaları yapılmakta ve il dışına gönderilmektedir.

Kırşehir'den diğer illere; başta tarım ve küçük sanat ürünleri olmak üzere, uçak lastiği, oto lastiği, çorap, tuz, akü, mermer, un, yem, matkap uçları, inşaat malzemeleri ve kalsit satılmaktadır. Diğer illerden ise, sanayi ürünleri ile ihtiyaç maddeleri satın alınmaktadır.

Ayrıca, hizmet sektörünün faaliyetleri ile küçük sanat ve sanatkarların üretim ve tamiratlarına dayalı çalışmalar ticaret hayatının önemli bir faktörüdür.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Kırşehir İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Kırşehir ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 122'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.2'lik bir oran ile sanayisi gelişmekte olan bir ildir.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24), Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b. Kırşehir İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Kırşehir ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında; %27 gıda ürünleri imalatı, %16 metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 10 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 7 Kimyasal madde ve ürünleri imalatı,
% 6 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 6 Mobilya imalatı,
% 5 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç),
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç),
% 5 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı,
% 4 Ana metal sanayi,
% 3 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretimi ve dağıtımı,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı.

c. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre Kırşehir ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 4.493'tür.

Ar-Ge birimi bulunan sanayi işletmesi sayısı 4, kalite kontrol birimi bulunan sanayi işletmesi sayısı 29'dur.

d. Genel Değerlendirme

Kırşehir ilinde sanayi sektörlerinde çalışanların, %40'ı kauçuk ve plastik ürünleri imalatı, %23'ü gıda ürünleri imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir.

İstihdamın %85'i işçi, %3'ü mühendistir.

Kırşehir ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %34'ü mikro ölçekli, %57'si küçük ölçekli, %7'si orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Petlas Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Türkiye Şeker Fabrikaları-Kırşehir Şeker Fabrikası A.Ş
- Sina Moda Tekstil Ticaret ve Sanayi A.Ş
- Çemaş Döküm Sanayi A.Ş
- Malya Tarım İşletmesi Müdürlüğü

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Et entegre tesisleri,
- Mobilya imalatı,
- Plastik eşya ve ambalaj malzemesi üretimi,
- Tarım aletleri üretimi,
- Organik tarım ürünleri.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Madencilik sektöründe, kaya gazı üretimi potansiyel yatırım alanları arasındadır. Ayrıca; altın, killi kalker, demir, feldispat, florit, kalsit, kireçtaşı, kuvars, mermer, tuğla-kiremit ve vollastonit, potansiyel olarak yatırım yapılabilecek madencilik kollarıdır.

Gaz beton ve çimento üretimine yönelik hammadde potansiyeli ilde mevcuttur.

Mikro-girişim proje olgusu çerçevesinde yapılabilecek yatırımlar**:**

- Ahşap işleme (mutfak ve süs eşyası),
- Küçük tezgahlarda dokumacılık (çorap, yerel hane halkı tarafından yapılan el sanatları),
- El halısı ve kilim dokumacılığı,

Bitkisel tarım ve hayvan ürünleri atıklarına dayalı yapılabilecek yatırımlar :

- Büyükbaş hayvan gübresinde organik gübre üretim tesisi,
- Odun briketi üretim tesisi,
- Gıda ve hayvan artıklarından biyogaz üretimi,

Ormancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Hazır mutfak üretim tesisi,
- Modüler mobilya üretim tesisi,

Madencilik sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Mermer sahası ve işleme tesisi,
- Mermer toz ve parçalarının değerlendirilmesine yönelik tesisler,
- Kalsit işleme tesisleri.

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Pastörize süt ve süt mamulleri tesisi,
- Patates cipsi ve mısır çerezi üretim tesisi,
- Arı ürünleri üretim ve paketleme tesisi,
- Su şişeleme tesisi.

Makine sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Tekstil ve deri işleme makineleri imalatı tesisleri,
- Süt sağım sistemleri imalat tesisi,
- Tekstil makineleri yedek parça imalat tesisleri,
- Kriko esaslı sabit kaldırıcı cihazlar imalat tesisleri,
- Otomatik oto yıkama ürünleri imalat tesisi,
- Otomotiv parçaları üretim tesisi.

Metal eşya sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Çeşitli tip bıçak imalatı tesisi,
- Medikal cihazlar ve cerrahi el aletleri imalatı tesisi.

Kimya sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Polikarbonat levha imalatı tesisi,
- Polikkarbonat su damacası üretim tesisi,
- Ctp boru imalatı.

Tekstil sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Polipropilen esaslı dokumasız kumaştan tek kullanımlık tıbbi tekstil ürünleri üretim tesisi.

Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:

- Seramik, kil, taş ve çimento gereçler sanayi,
- Hazır beton santral tesisi,
- Endüstriyel atık ayırma ve geri dönüşüm tesisi,
- Sertifikalı tohum üretim tesisi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	İhracat(USD)
Taşıt araçları ve yan sanayi	178.742.000
Demir ve demir dışı metaller	10.045.000
Meyve sebze mamulleri	9.897.000
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri	4.170.000
Hazır giyim ve konfeksiyon	1.458.000
Makine ve aksamları	1.373.000

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İthalat Verileri

Ürün Grubu	İthalat(USD)
Kimyasal madde ve ürünler	99.624.469
Tarım ve hayvancılık	63.877.665
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	11.677.070
Tekstil ürünleri	9.930.250
Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve	6.608.814
Plastik ve kauçuk ürünleri	3.733.670
Ana metal sanayi	3.496.379

İhracat Yapılan Ülkeler

Ülke	İhracat(USD)
Mısır	18.490.000
Almanya	15.599.000
İtalya	15.464.000
Irak	14.784.000
Cezayir	11.272.000
Romanya	8.342.000
İspanya	8.206.000
Yunanistan	7.910.000
S. Arabistan	7.640.000
Birleşik Devletler	6.803.000

Kırşehir İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	20	143.293
2011	24	202.541
2012	24	203.331
2013	18	219.876
2014 (Ocak-Temmuz)	18	133.320

Kırşehir İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	27	155.696
2011	42	266.808
2012	39	211.556
2013	40	201.578
2014 (Ocak-Temmuz)	29	125.234

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Tarım ve hayvancılık sektöründe; tahıl ve başka yerlerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler, canlı hayvancılık,
- Süt ürünlerinin işlenmesine yönelik tesisler,
- Metal ve makine sanayi,
- Ağaç ürünleri ve mobilya sektörü.

6. KIRŞEHİR İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Kırşehir ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %19'dur.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Kırşehir Organize Sanayi Bölgesi :

- 186 hektar büyüklüğündedir.
- 2001 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 165 adet sanayi parselinin, 127 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 65 adedi üretim, 18 adedi inşaat, 44 adedi proje aşamasındadır. 38 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.100 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı ve kimyasalların-kimyasal ürünlerin sanayidir.

Kaman Organize Sanayi Bölgesi :

- 300 hektar büyüklüğünde olup, 57 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 112 adet sanayi parselinin 2 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim aşamasındadır. 110 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde 6 kişi istihdam edilmektedir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Mucur Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "75 hektar" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 437.200 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Kırşehir Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):

- 17/02/2006 tarih ve 1161–64 sayılı yazımızla 135 hektarlık alanın uygun görüldüğü bundan sonraki yapılacak işlemlere ilişkin Valiliğe yazı yazılmıştır.
- İmar planı aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Kırşehir Boztepe SS	38	20	18	53
2	Kırşehir Kaman SS	144	144	0	100
3	Kırşehir Merkez Kılıçözü SS	710	512	198	72
4	Kırşehir Merkez SS	255	98	157	38
5	Kırşehir Mucur SS	140	70	70	50
6	Kırşehir Çiçekdağı SS	99	52	47	53
Toplam		1.386	896	490	65

Devam Eden Sanayi Siteleri

Akpınar Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "23 işyeri, altyapı" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Mimari projeleri incelenmiş olup, eksiklikler 15/08/2013 tarih ve 2908 sayılı yazımızla bildirilmiştir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Demiryolu hattı tamamlanmalıdır.
- Katma değeri yüksek ürünler üretilmesi için Ar-Ge yatırımları yapılmalıdır.
- Profesyonel yönetim anlayışı geliştirilmelidir.
- Jeotermal seracılıkta daha etkin üretim için organize sanayi bölgesi kurulmalıdır.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler:

İlde KOSGEB, AHİKA ve Kırşehir TSO tarafından 633 kişiye uygulamalı girişimcilik eğitimi verilmesi sağlanmıştır. Ahi Evran Üniversitesi ve Çalışma ve İşkur Müdürlüğü ile birlikte ortak çalışmalar yürütmektedir. Kariyer Günleri etkinlikleri ile başarılı girişimcilerin tanıtımı yapılmaktadır. Ayrıca üniversite bünyesinde girişimcilik dersleri verilmesi için üniversite idaresine öneri getirilmiş olup; öncelikle eğitimcinin eğitimi için Kalkınma Ajansına Teknik Destek Projesi verilmesi planlanmıştır.

Ahi Evran Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nde Makine, Elektrik-Elektronik, Bilgisayar, Metalurji Mühendisliği bölümleri açılmıştır. Ancak öğrenci alımları gerçekleşmemiştir. Bu konuda üniversite yönetiminin çalışmaları devam etmektedir. Öğretim üyesi eksikliği nedeniyle gelişme sağlanamamıştır.

OSB altyapı çalışmalarından doğalgaz ve yol imalatları tamamlanmıştır. Elektrik dağıtımında özel tüketici olmak için müracaat yapılmıştır.

Ahiler Kalkınma Ajansı, KOSGEB ve Ticaret ve Sanayi Odası ile koordineli olarak, Çalışma ve İşkur Müdürlüğü bünyesinde düzenlenen kurslara ihracat eğitiminin de dahil edilmesi önerisi getirilmiştir.

Kümelenme bilincine yönelik eğitim düzenlenmesi planlanmıştır. Kalkınma Ajansı ile tanıtıcı faaliyetler düzenlenmiştir.

Jeotermal İhtisas OSB kurulması hususunda, İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ve İl Özel İdare Müdürlüğü koordinesinde çalışmalar devam etmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Ahiler Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumu ile ticaret ve sanayide sürdürülebilir kalkınmayı sağlamış, bereketli toprakları ile tarım ve hayvancılıkta gelişmiş, sevgi ve hoşgörü ikliminde kendini yetiştirmiş insanları, büyüleyici Kapadokya'sı, kültürel ve tarihi zenginlikleri ve termal kaynakları ile farklılaşmış, dünya markası bir bölge olmak.

Bu vizyona ulaşmak için dört ana gelişme ekseni belirlenmiştir. Bu eksenler;

- İnsan kaynakları
- Dünya çapında turizm
- Rekabet edebilirlik
- Yaşam kalitesi

İnsan kaynakları gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- İstihdamın artırılması,
- Bölgede yaşam boyu öğrenme politikasının tanıtılması ve yaygınlaştırılması,
- Bilgi toplumu stratejilerinin geliştirilmesi.

Dünya çapında turizm gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Turizm gelirlerinin artması için bölgede turizm çeşitliliğinin sağlanması,
- Bölgenin önemli bir turizm merkezi olmasının sağlanması,
- Bölgenin tanınırlığını artırmak için alternatif tanıtım faaliyetlerini geliştirilmesi,
- Turizm faaliyetlerinin bölgede geniş bir tabana yayılmasının sağlanması.

Rekabet edebilirlik gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Katma değeri yüksek bitkisel ürünlerle sürdürülebilir üretim yapılması,
- Hayvansal üretimde verim artışının sağlanması,
- Tarımda gelir artışını sağlayacak markalaşma faaliyetlerinin desteklenmesi,
- Pazarlama stratejilerinin öğretilmesi ve geliştirilmesi,
- Ar-ge çalışmalarına destek verilmesi,
- Sanayi ve ticarette bölgenin rekabet edebilirlik gücünün artırılması.

Yaşam kalitesi gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Sosyal bütünleşmenin sağlanması,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi,
- Çevresel sorunların sürdürülebilir bir yaklaşımla çözülmesi,
- Ulaşım ve altyapının geliştirilmesi.

41 KOCAELİ

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Türkiye imalat sanayinin %13'ü Kocaeli'nde bulunmaktadır. Kocaeli'nde 250'si yabancı sermayeli olmak üzere yaklaşık 2300 önemli sanayi yatırımı bulunmaktadır. Kocaeli ilinin erişilebilir pazar büyüklüğü, bu pazara yakınlığı ve güçlü ve entegre ulaşım altyapısı; yatırım sürecinde yatırımcının göz önünde bulundurduğu tercih özelliklerindendir.

Kocaeli ilinde, kimya, otomotiv ve demir çelik sektörleri öne çıkan sanayi sektörleridir.

Bölgede bulunan KOSBAŞ Serbest Bölgesi, deniz taşıtları ve yat sanayisi ile gelişmiştir. Yatırımlar; Organize Sanayi Bölgeleri, Teknopark ve Serbest Bölgelerde teşvik edilmektedir. Bölgede baraj, doğalgaz, iletişim, elektrik, atık yakma tesisleri gibi alt yapı olanakları gelişmiştir.

İstanbul Sanayi Odası tarafından hazırlanan Türkiye'nin ilk 500 büyük sanayi kuruluşu listesinde 92 , ikinci 500 büyük sanayi kuruluşu listesinde ise 46 işletme Kocaeli ilinde faaliyet göstermektedir.

Türkiye sanayinin merkez üssü konumunda bulunan Kocaeli ili, son yıllarda Ar-Ge ve inovasyonun merkez üssü olma konusunda da hızla ilerlemektedir. Bilişim Vadisi projesi kapsamında kurulan Muallimköy Teknoloji Geliştirme Bölgesi ilin bu alandaki gelişimine önemli katkı sağlayacaktır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Kocaeli, ülkemiz ekonomisinde çok önemli bir yere sahiptir. Önemli ulaşım ağlarının merkezinde olması, sahip olduğu alt yapı imkanları, ulusal ve uluslar arası pazarlara yakınlığı nedeniyle ülke sanayinin bel kemiği konumunda olan ve ticaret hacmi açısından da her geçen gün gelişen bir kenttir.

İlde ticareti yapılan başlıca ürün grupları; ağaç mamulleri ve orman ürünleri, çimento ve toprak ürünleri, değerli maden ve mücevherat, demir çelik ürünleri, demir ve demir dışı metaller, deri ve deri mamulleri, elektrik-elektronik, fındık ve mamulleri, gemi ve yat, halı, hazır giyim ve konfeksiyon, hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri, kimyevi maddeler ve mamulleri, kuru meyve ve mamulleri, maden ve metaller, makine ve aksamları, meyve sebze mamulleri, su ürünleri ve hayvancılık, süs bitkileri ve mamulleri, taşıt araçları ve yan sanayi, tekstil ve hammaddeleridir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Kocaeli İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesi'nde, %17'si İç Anadolu Bölgesi'nde, %14'ü Ege Bölgesi'nde, %8'i Akdeniz Bölgesi'nde, %6'sı Karadeniz Bölgesi'nde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Kocaeli ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 2077'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %2'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş sekizinci ildir.

Marmara Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5),

Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b. Kocaeli İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Kocaeli ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, fabrikasyon metal ürünleri imalatı %18, ana metal sanayinin %12 ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Bunları sırasıyla, aşağıdaki sektörler takip etmektedir:

% 11 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 10 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 8 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 6 Gıda ürünlerinin imalatı,
% 5 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 5 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 4 Elektrikli teçhizat imalatı
% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 2 Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 2 Mobilya imalatı,
% 2 Madeni yağ geri kazanım,
% 1 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,
% 1 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 1 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malz. imalatı,
% 1 Bilgisayarların elektronik ve optik ürünlerinin imalatı,
% 1 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı,
% 1 Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı.

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Kocaeli ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 136.655'tir.

Ar-Ge birimi bulunan 318 sanayi işletmesinde, çalışan personel sayısı 3904'tür. Kalite kontrol birimi bulunan 782 sanayi işletmesinde çalışan personel sayısı 3.191'dir.

d. Genel Değerlendirme

Kocaeli ilinde sanayide çalışanların % 14' ü motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı, %12'si fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç), %12'si kauçuk ve plastik sektöründe istihdam edilmektedir.

Sanayideki istihdamın %70'i işçi, %8'i mühendistir.

Kocaeli ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %17'si mikro ölçekli, %56'sı küçük ölçekli, %21'i orta ölçekli, %6'sı büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Hayat kimya sanayi
- Toyota Tsusho Otomotiv

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

İlde bulunan işletmeler; plastik eşya ve ambalaj, metal boru ve profil bağlantıları, metal yapı malzeme, işlenmiş metal ürünler, fabrikasyon metal ürünleri, bilgisayar ve elektronik yazılım ürünleri, elektrik teçhizat ürünleri, ağaç ürünleri, kağıt ürünleri, petrol ürünleri, boya ürünleri, temel eczacılık, tarım ilaçları, kauçuk ve plastik yarı mamuller, döküm, makine ve teçhizat, taşıt araçları ve yan sanayi, mobilya ürünleri sanayi, inşaat ve yapı ürünleri sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 İhracat ve İthalat Verileri

Ürün Grubu	İhracat (USD)	İthalat (USD)
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	28.980	5.018.009
Sebze, bahçe ve kültür bitkileri ürünleri	147.483	1.662.951
Meyveler, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkileri	192.971	26.465.026
Sığır, koyun, keçi, at, eşek, bardo, katır v.b.	-	662.750
Başka yerde sınıflandırılmamış hayvanlar ve hayvansal ürünler	-	88.337
Ormancılık ve tomrukçuluk	44.764	25.538.202
Balıkçılık	451.449	104
Maden kömürü	-	2.994.276
Ham petrol ve doğal gaz	2.866	-
Demir dışı metal cevherleri	-	2.643.670
Kum, kil ve taşocakçılığı	13.606.756	5.566.651
Kimya ve gübre sanayinde kullanılan mineraller	757.750	1.940.542
Tuz	155	2.746.589
Başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taşocakçılığı	113.733	1.278.704
Mezbahacılık	415.868	1.632.071
Balık ürünleri	5.291	492.862
İşlenmiş sebze ve meyveler	236.385	1.577.587
Bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağlar	2.026.546	6.278.536
Süt ürünleri	522.551	1.687.427
Öğütülmüş tahıl ürünleri	3.700	4.025.734
Nişasta ve nişastalı ürünler	-	1.962.831
Hazır hayvan yemleri	232.215	1.524.219
Fırın ürünleri	1.403.146	1.636.374
Şeker	-	29.797
Kakao, çikolata ve şekerleme	72.794.554	6.453.949
Makarna, şehriye, kuskus vb. Unlu mamuller	270	9.857
Başka yerde sınıflandırılmamış gıda maddeleri	63.997.983	12.240.020
Mayalı maddelerden etil alkol	-	8.581

Bira ve malt	-	68.444
Alkolsüz içecekler, maden ve memba suları	89.614	507
Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	4.318.807	5.933.576
Giyim eşyası dışındaki hazır tekstil ürünleri	9.226.073	4.284.751
Halı ve kilim	195.824	3.507.764
Halat, ip, sicim ve ağ	39.914	456.945
Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil ürünleri	12.481.976	34.096.428
Trikotaj (örme) ürünleri	2.775.447	5.260.110
Giyim eşyası (kürk hariç)	21.644.501	2.218.533
Dabaklanmış deri	73.574	7.077.425
Bavul, el çantası vb. saraciye	19.380	224.444
Ayakkabı	531.445	2.175
Kereste ve parke	564.331	85.730.853
Tahta plaka; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar	27.500.387	10.433.117
İnşaat kerestesi	1.006.393	2.946.785
Ağaçtan yapılan ambalaj malzemeleri	1.509.098	129.756
Diğer ağaç ürünleri; hasır vb. örülerek yapılan maddeler	1.369.662	196.039
Kağıt hamuru, kağıt ve mukavva	1.559.987	28.990.105
Oluklu karton ve mukavva ile kağıt ve mukavvadan ambalajlar	2.057.150	441.406
Diğer kağıt ve mukavva ürünleri	663.865	25.323.584
Kitap, broşür, müzik kitapları ve diğer yayınlar	58.599	36.500
Gazete, dergi ve süreli yayınlar	-	206
Plak, kaset vb.	352.185	777.656
Diğer yayımlar	4.506	347.011
Basım	76.856	1.710.432
Basımla ilgili hizmetler	59.235	290.597
Kok fırını ürünleri	-	870.184
Rafine edilmiş petrol ürünleri	1.863.352.308	157.689.584
Nükleer yakıt	1.851.653	3.718.666
Ana kimyasal maddeler (kimyasal gübre ve azotlu bileşikler hariç)	7.259.067	228.228.841
Kimyasal gübre ve azotlu bileşikler	1.160.698	229.441.410
Sentetik kauçuk ve plastik hammaddeler	49.811.984	390.026.734
Pestisit (haşarat ilacı) ve diğer zirai-kimyasallar	4.223.350	17.194.972
Boya, vernik vb. kaplayıcı maddeler ile matbaa mürekkebi ve macun	17.324.508	61.727.438
Tıpta ve eczacılıkta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünler	27.479.450	42.503.642
Sabun, deterjan, temizlik , cilalama maddeleri, parfüm, kozmetik ve tuvalet malzemeleri	42.784.802	25.841.759
Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal ürünler	25.127.656	120.675.398

Suni ve sentetik elyaf	47.194	7.641.130
İç ve dış lastik	23.851.280	3.550.444
Diğer kauçuk ürünleri	111.622.025	38.363.446
Plastik ürünleri	147.296.138	101.037.041
Cam ve cam ürünleri	22.808.431	29.671.164
Yapı malzemeleri dışındaki, ateşe dayanıklı olmayan seramik eşya	974.981	6.747.233
Ateşe dayanıklı seramik ürünleri	448.573	4.714.573
Ateşe dayanıklı olmayan, kil ve seramik yapı malzemeleri	132.352	3.753
Çimento, kireç ve alçı	42.504.148	68.074
Çimento ve alçı ile sertleştirilmiş maddeler	1.598.945	162.330
Taş	2.616.572	12.415.060
Başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineraller	1.198.670	8.278.372
Demir-çelik ana sanayi	131.047.026	882.832.893
Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	92.594.826	218.740.980
Metal yapı malzemeleri	45.492.723	4.049.548
Tank, sarnıç ve metal muhafazalar	20.857.787	2.340.861
Buhar kazanı (merkezi kalorifer kazanları hariç)	12.304.732	5.130.269
Çatal-bıçak takımı, el aletleri ve hırdavat malzemeleri	2.870.469	42.298.554
Başka yerde sınıflandırılmamış metal eşya	105.375.978	68.461.331
İçten yanmalı motor ve türbin; (uçak, motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç)	257.619	34.834.406
Pompa, kompresör, musluk ve vana	52.108.124	143.827.356
Mil yatağı, dişli, dişli takımı ve tahrik tertibatı	5.352.730	29.319.986
Sanayi fırını, ocak ve ocak ateşleyiciler	31.284.900	8.402.823
Kaldırma ve taşıma teçhizatı	18.912.610	14.960.899
Diğer genel amaçlı makineler	180.571.261	122.873.333
Tarım ve orman makineleri	1.465.771	1.366.863
Takım tezgahları	3.074.529	70.804.911
Metalurji makineleri	22.958.952	10.346.843
Maden, taşocağı ve inşaat makineleri	43.155.483	11.031.789
Gıda, içecek ve tütün işleyen makineler	252.098	12.105.830
Tekstil, giyim eşyası ve deri işlemede kullanılan makineler	11.539.595	3.152.073
Silah ve mühimmat	6.480	
Diğer özel amaçlı makineler	21.283.521	76.186.620
Başka yerde sınıflandırılmamış ev aletleri	22.025.370	18.756.682
Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	197.149	2.610.376
Elektrik motoru, jeneratör, trasformatörler	428.148.011	46.580.273
Elektrik dağıtım ve kontrol cihazları	121.951.897	146.773.253
İzole edilmiş tel ve kablolar	42.826.047	35.741.502

Akümülatör, pil ve batarya	3.160.685	14.062.331
Elektrik ampulü ve lambaları ile aydınlatma teçhizatı	1.406.987	999.299
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli teçhizat	12.628.768	86.547.598
Elektronik valf ve elektron tüpleri ile diğer elektronik parçalar	1.438.136	6.903.753
Radyo ve televizyon vericileri ile telefon, telgraf teçhizatı	534.073	2.053.664
Televizyon ve radyo alıcıları; ses ve görüntü kaydeden veya üreten teçhizat vb. İlgili araçlar	106.699	7.086.695
Tıbbi ve cerrahi teçhizat ile ortopedik araçlar	65.297	2.614.361
Ölçme, kontrol, test, seyrüsefer vb. Amaçlı alet ve cihazlar	1.947.357	45.140.288
Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazların aksam-parçası	34.179	1.460.486
Optik alet ve fotoğrafçılık teçhizatı	194.498	17.261.698
Saat	17.792	2.048.527
Motorlu kara taşıtları ve motorları	160.254.384	117.402.123
Motorlu kara taşıtlarının karasörleri ve römorkları	3.190.742	1.220.407
Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	258.967.373	283.023.260
Gemi	21.089.223	58.994
Eğlence ve sportif amaçlı tekneler	15.946.774	3.312.869
Demiryolu ve tramvay lokomotifleri ile vagonları	38.081	72.382
Hava ve uzay taşıtları		370
Motosiklet	738.205	14.373.215
Bisiklet ve sakat taşıyıcıları	74.432	759.329
Başka yerde sınıflandırılmamış ulaşım araçları	62.657	30.002
Mobilya	25.012.967	23.565.173
Kuyumculuk ve ilgili maddeler	1.488.830	351.420
Spor malzemeleri	3.033.557	206.354
Oyun ve oyuncak	172.056	9.033.410
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	3.682.769	5.484.399
Atık ve hurdalar	3.654.859	229.540.226
Mimarlık, mühendislik faaliyetleri ve ilgili teknik faaliyetler	-	63.566
Dramatik sanatlar, müzik ve diğer sanat faaliyetleri	10.377	8.581
Diğer	-	161.480.950
Toplam	4.577.506.455	4.876.918.037

Kocaeli İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	994	9.486.502
2011	1.108	12.341.023

2012	1.229	12.597.593
2013	1.344	12.172.832
2014 (Ocak-Temmuz)	1.224	5.235.792

Kocaeli İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	**İthalat Firma Sayısı**	**İthalat Değeri (1.000 USD)**
2010	1.138	10.421.788
2011	1.336	12.703.284
2012	1.372	11.733.558
2013	1.436	12.418.211
2014 (Ocak-Temmuz)	1.258	5.640.774

6. KOCAELİ İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Kocaeli ilinde 13 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %54, ihtisas OSB'lerde %36'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Gebze Organize Sanayi Bölgesi:

- 534 hektar büyüklüğündedir.
- 1992 yılında hizmete sunulmuştur.
- Bölgedeki; 192 adet sanayi parselinin, 187 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 141 adedi üretim, 20 adedi inşaat, 26 adedi proje aşamasındadır. 5 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 19.840 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünlerin, kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 6.400 m3/gün dür.

Kocaeli-Gebze (Plastikçiler) Organize Sanayi Bölgesi:

- 133 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 148 adet parselden 146 adedinin tahsisi yapılmıştır. Tahsisi yapılan parsellerden 83 adedi üretim, 12 adedi inşaat, 51 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 8.360 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kauçuk-plastik ürünleri imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı ve başka yerde sınıflandırılmamış makina-ekipman imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 1.500 m3/gün dür.

Kocaeli-Gebze V (Kimya) Organize Sanayi Bölgesi:

- 245 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 66 adet sanayi parselinin 55 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 8 adedi üretim, 14 adedi inşaat, 33 adedi de proje aşamasındadır. 11 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 350 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı, kauçuk-plastik ürünleri ve gıda ürünleri imalatı sanayidir.

TOSB Otomotiv Yan Sanayi İhtisas Organize Sanayi Bölgesi :

- 285 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 96 adet sanayi parselinin, 93 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 62 adedi üretim, 15 adedi inşaat, 16 adedi proje aşamasındadır. 3 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 12.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; otomotiv yan sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 4.440 m3/gün dür.

Kocaeli- Makine İhtisas Organize Sanayi Bölgesi :

- 509 hektar büyüklüğündedir.
- 2011 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 89 adet sanayi parselinin 76 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 15 adedi üretim, 11 adedi inşaat, 50 adedi proje aşamasındadır. 13 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.830 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal, elektrik teçhizat ürünleri ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı sanayidir.

Kocaeli-Gebze Güzeller Organize Sanayi Bölgesi:

- 129 hektar büyüklüğündedir.
- 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 85 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 49 adedi üretim, 18 adedi inşaat, 18 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.500 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri, kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 2.000 m3/gün dür.

Kocaeli-Asım Kibar Organize Sanayi Bölgesi :

- 200 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 38 adet sanayi parselinin 6 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim, 4 adedi inşaat aşamasındadır. 32 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; otomotiv sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Kandıra Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (KGİOSB):

- 2014 yılı Yatırım Programında "193 hektar" olarak ve 450.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Toplam 1.877.954 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Kocaeli-Gebze Dilovası Organize Sanayi Bölgesi:

- 825 hektar büyüklüğündedir.

- Bölgedeki; 585 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 270 adedi üretim, 23 adedi inşaat, 292 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 12.280 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünlerin, kimyasalların-kimyasal ürünlerin ve ana metal sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 10.572 m3/gün dür.

Kocaeli-Gebze Dilovası Organize Sanayi Bölgesi İlave alan (Yeni Yıldız Mahallesi):

- Komisyon sonrası eksik kurum görüşleri tamamlanmış olup, incelenen 6 hektarlık alanın uygun görüldüğü 07/11/2007 tarih ve 11968–11972 sayılı yazımızla OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na, Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na ve Dilovası Belediye Başkanlığı'na bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Gebze Organize Sanayi Bölgesi (III. İlave Alan):

- Yaklaşık 75 Hektar büyüklüğündeki alanın (OSB tevsi alan) ilişkin Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı görüşünün Bakanlığımıza gönderilmesi 31/03/2006 tarihli ve 2920–2924 sayılı yazımızla OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'ndan istenmiştir.
- 31/03/2006 tarih ve 2920 sayılı yazımızda istenen bilgiler gönderilmesi için OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na 13/06/2007 tarih ve 6420 sayılı yazı ile tekit yazılmıştır.
- OSB Yönetim Kurulu Başkanlığından istenen belgelerin ve kurum görüşünün Bakanlığımıza gönderilmemesi üzerine yer seçimi çalışmalarının sonlandırıldığı 27/08/2009 tarih ve 7681–86 sayılı dağıtımlı yazımızla OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na ve ilgili diğer kurumlara bildirilmiştir.

Kocaeli-Gebze Kömürcüler Organize Sanayi Bölgesi:

- 78 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 22 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 17 adedi üretim, 5 adedi inşaat aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 530 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı sanayidir.
- Müteşebbis Heyet imkanları ile devam etmektedir.

Kocaeli-Gebze VI (İMES) Organize Sanayi Bölgesi:

- 301 hektar (mevcut+65 ha ilave) büyüklüğündedir.
- Bölgede 146 adet sanayi parselinin 109 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 29 adedi üretim, 55 adedi inşaat, 25 adedi proje aşamasındadır. 37 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.020 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı, fabrikasyon metal ürünlerin imalatı ve ana metal sanayidir.
- Müteşebbis Heyet imkanları ile devam etmektedir.

Kocaeli-Alikahya Organize Sanayi Bölgesi :

- 122 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki 60 adet sanayi parselinin 27 adedi tahsis edilmiştir.

Kocaeli-Arslanbey Organize Sanayi Bölgesi :

- 142 hektar büyüklüğündedir.

- Bölgedeki; 50 adet sanayi parselinin, 21 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 18 adedi üretim, 1 adedi inşaat, 2 adedi proje aşamasındadır. 29 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.460 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal, kauçuk-plastik ürünleri ve fabrikasyon metal ürünlerin sanayidir.

Kocaeli-Arslanbey Organize Sanayi Bölgesi (Tevsii):

- Kocaeli Valiliğinin 04/07/2012 tarih ve 3200 sayılı yazsı ile yaklaşık 18 hektar büyüklüğündeki alanın ilave edilmesi talep edilmiştir.
- Talebin incelenmesi sonucunda Kocaeli Büyükşehir Belediyesince yapılan şifai görüşmelerde uygulama imar planlarının yürürlüğe konulması, ruhsat işlemlerinin tamamlanması ve Bilgilendirme raporunun hazırlanarak Valilik uygun görüşü ile birlikte Bakanlığımıza ulaştırılması istenmiş olup, 1/5000 ölçekli plan değişikliğinin yapılacağı ve Kocaeli Çevre Düzeni Planı Plan Açıklama Raporunun revize edilmesine yönelik çalışmalara başlanıldığı bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Kocaeli Gebze SS	218	216	2	99
2	Kocaeli Körfez (I.Bölüm) SS	466	466	0	100
3	Kocaeli Köseköy SS	276	269	7	97
Toplam		960	951	9	100

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- GOSB'nin TEM otoyoluna doğrudan bağlantısı sağlanmalıdır.
- Elektrik arzında meydana gelen kesintiler önlenmelidir.
- Dilovası OSB'nde parselasyon ve plan sürecindeki yeniden yapılanma ve yüksek kamulaştırma bedeli konusunda, Dilovası Belediyesi ile OSB yönetimi arasında karar birliğine varılması gerekmektedir.
- Dilovası Bölgesi'ndeki OSB'lerde itfaiye istasyonu kurulmalıdır.
- OSB'lerde arsa tahsis ve satış fiyatlarının düşürülmesi sağlanmalıdır.
- OSB yönetimlerinin sahibinden arsa ve tesis satışlarını fiyat bazında takip etmeleri gerekmektedir.
- OSB yönetimlerinin Türkçe ve yabancı dillerde (özellikle İngilizce) tanıtım dokümanları bastırması ve internet sitelerinden yatırımcı talebi alabilir düzeye gelmesi gerekmektedir.
- OSB'lerin üretim ve istihdam açısından cazibe merkezi olabilmesi için, kalkınmada öncelikli yörelere uygulanan, gelir vergisi, SGK işveren payları, enerji desteği gibi teşvik unsurlarından oransal olarak faydalandırılması sağlanmalıdır.
- Nitelikli iş gücü ihtiyacına yönelik olarak, istihdam garantili kursların artırılması, firma bazında elemanların iyi yetiştirilmesinin sağlanması ve yetişmiş elemanların özlük haklarının iyileştirilmesi gerekmektedir.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanabilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumu ve işbirliği ağlarından güç alan, çok yönlü ekonomik yapısı ile değer üreten, zengin beşeri potansiyeliyle geleceğe yön veren yaşam kalitesi ile fark yaratan, insan ve bilgi odaklı, yeniliklere açık, küresel rekabette lider ve sürdürülebilirlik kalkınmada marka bölge olmak.

Amaçlar:

1.Rekabet gücünün artırılması;

- Kümelenme stratejilerinin belirlenerek, yatırımların kümelenme stratejilerine göre yönlendirilmesi,
- Yenilikçilik, ileri teknoloji kullanımı ve kalitenin geliştirilmesiyle işletmelerin rekabet gücünün artırılması,
- Marka ürünlerin geliştirilmesi, yerel markalaşmanın sağlanması ve tanıtımı,
- Girişimciliğin ve ortaklık kültürünün desteklenmesi,
- Bölge dışı ilişkilerin güçlendirilmesi,
- Turizm stratejisi oluşturulması, çeşitlendirme yoluyla turizmin geliştirilmesi,

2.Beşeri zenginliklerin geliştirilmesi ;

- Bölge beşeri kaynaklarına ilişkin analizlerin desteklenmesi,
- İşgücüne, ekonominin ihtiyaç duyduğu niteliklerin kazandırılması,
- Projecilik kültürünün geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası desteklerden faydalanma konusunda farkındalığın arttırılması,
- Bilişim teknolojilerinin kullanımının toplumun her kesiminde yaygınlaştırılması,
- Bilimsel araştırma, kültürel etkinlik ve eğitim olanaklarının zenginleştirilmesi,
- Kentlilik kültürünün geliştirilmesi, sosyal içermenin ve bütünleşmenin sağlanması.

3.Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ve teknik altyapının güçlendirilmesi;

- Çevresel koşulların iyileştirilmesi,
- Çevresel kirliliği önleyici projelerin desteklenmesi,
- Bölgenin ulusal ve uluslararası çevre mevzuatı konusunda bilinçlendirilmesi,
- Yenilebilir ve temiz enerji üretimi ile enerji verimliliğinin desteklenmesi, enerji maliyetlerinin düşürülmesi,
- Atık bertarafı ve geri dönüşüm uygulamalarının desteklenmesi,
- Bölgesel hedefler kapsamında gerçekleşen yatırımlarda altyapı ihtiyaçlarının karşılanması,
- Nitelikli şehirleşmenin sağlanması,
- Bölgenin ulaşılabilirliğinin güçlendirilmesi ve ulaşımda çeşitliliğin sağlanması,
- Afete hazırlık ve afet koordinasyon çalışmalarının yürütülmesine destek verilmesi.

4.Tarımsal kalkınmanın sağlanması;

- Bölgesel ürünlerin yetiştirilmesi, örtü altı tarım, ekolojik tarım, süs bitkileri, sertifikalı fidancılık ve su ürünleri dallarında üretimin ve verimliliğin sağlanması,
- Verimli tarım alanlarının ve su kaynaklarının korunması ve tarımda Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Tarım-sanayi, tarım-turizm entegrasyonunun sağlanması ve tarımda Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Hayvancılık, kanatlı hayvancılık sektörü ve diğer katma değeri yüksek üretim dallarında üretim ve pazarlama altyapısının geliştirilmesi ve ürün borsalarının yaygınlaştırılması,
- Tarımda örgütlenmenin ve arazi toplulaştırmanın sağlanması.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 36 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 10 proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	21 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 4'tür.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	7 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	29 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 10 girişimci desteklenmiştir.

42 KONYA

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Konya ilinde sanayi sektörü, hızlı gelişen ve dinamik bir yapıya sahiptir. İmalat sanayinin gelişmesine paralel olarak, sınai ürün çeşitliliği artmış, iç ve dış ticarete konu olan ürün yelpazesi genişlemiştir. Tarım ve hayvancılık ürünleri başta olmak üzere; tarım makineleri, otomotiv yan sanayi, lastik-plastik ürünleri, ayakkabı, mobilya, tarıma dayalı işlenmiş ürünler, demir-çelik ürünleri, imalat makineleri, dokuma-giyim, tuz, alüminyum ve mermer ilde ticareti yapılan ürünlerdir. Sınai ve ticari faaliyetler merkez ilçeler olan Selçuklu, Karatay ve Meram'da yoğunlaşmış olmakla birlikte; Akşehir, Beyşehir, Çumra, Ereğli, Seydişehir gibi ilçeler de ilin sanayi üretimine önemli katkılar yapan sanayi kuruluşlarına sahiptir.

2012 yılında, İstanbul Sanayi Odası tarafından hazırlanan Türkiye'nin İlk 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Listesinde yer alan 9 firma, İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde yer alan 14 firma Konya ilinde faaliyet göstermektedir.

İlde; makine ve teçhizat, otomotiv yan sanayi, gıda ve içecek, ana metal sanayi, metalik olmayan diğer ürünler, plastik ve kauçuk ürünleri öne çıkan sektörlerdir.

Konya Türkiye'nin en fazla un, tuz ve şeker üreten ilidir. Türkiye tuz ihtiyacının %65'ini Konya karşılamaktadır. İl, tahıl üretiminde de önemli bir yere sahiptir.

İl maden varlığı açısından çeşitliliği olan bir kaynak yapısına sahiptir. Krom, magnezit, linyit kömürü, barit, mermer, boksit, manganez, sodyum sülfat gibi madenler işletilmektedir.

Konya, endüstriyel hidrolik devre elemanlarından; hidrolik silindir, hidrolik pompa ve hidrolik motor üretiminde Türkiye'nin en önemli üretim merkezlerinden biridir. Uzun ve büyük çaplı hidrolik silindir üretiminde Türkiye'de ilk sırada, Avrupa'da ise ilk 3 içindedir.

Konya, tarım alet makine ve ekipmanları imalatında Türkiye üretiminin %65'ini karşılamakta; Türkiye ihracatının ise %45'ini gerçekleştirmektedir. Makine ve ekipman imalatında kaynak makineleri, kompresörler, araç üstü ekipmanlar, metal işleme makineleri, giyotin makas, pres, motor yenileme makineleri ve takım tezgahları önemli üretim kalemleridir.

Konya'da otomotiv yan sanayi (motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı); küçük işletmeler şeklinde karasörcülük ve oto yedek parça üretimiyle başlamıştır. Otomotiv yedek parça sanayinin toplam ihracattaki payı yaklaşık %0,5'dir. Ülkemizdeki en önemli motor piston ve gömlek, subap, krank, dişli ve conta fabrikaları Konya ilinde bulunmaktadır. Alt sektördeki diğer işletmeler; şasi, aks, motor bloğu, sindir kapağı, dişli, direksiyon aksamı, krank mili, şanzıman ve aktarma organları gibi ürünleri üretmektedir.

Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı alt sektörünün ürettiği ürünlerin büyük kısmı başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere, Güney Amerika, Kuzey ve Güney Afrika, Ortadoğu, Türk Cumhuriyetleri ve Uzak Doğu'ya ihraç edilmektedir. Motorlu kara taşıtlarının imalatı, kaporta, römork ve yarı römork imalatı ile yedek parça ve aksesuar imalatı göze çarpan önemli üretim kalemleridir.

Huğlu ve Üzümlü beldelerinde av tüfeği ve muhtelif silahlar ile tıp ve dişçilikte kullanılan tıbbi araç ve gereçler ve protezlerin yapıldığı çok sayıda işletme bulunmaktadır. Bölge bu yönüyle savunma sanayi ve biyomedikal sanayi yatırımı yapmayı düşünen potansiyel yatırımcılara önemli fırsatlar sunmaktadır. Av tüfeği ve silah üretimi yapan 3 üretim kooperatifi, 137 şirket ve 17 şahıs firması bulunmaktadır. Ülkemizin av tüfeği ihtiyacının %70'i karşılanmaktadır.

Konya ili; pik, çelik, sfero ve alüminyum döküm sanayi ile ülkemizin önemli döküm üretim merkezlerinden biridir. Ülkemizdeki dökümhanelerin %25'i Konya'da yer almaktadır. Döküm sanayinde faaliyet gösteren 1000'in üzerinde firma bulunmaktadır. Bu firmalar, 150 bin tonun üzerindeki üretim kapasitesi ile Türkiye'nin toplam döküm üretiminin % 18'ini karşılamaktadır.

Tekstil ve giyim eşyaları üretim alt sektöründe faaliyet gösteren firmaların sayısı hızlı bir artış göstermektedir. İlde yapağı yıkama, halı ipi, halı, kilim, konfeksiyon, triko ve çorap üretimi yapan çok sayıda sanayi kuruluşu bulunmaktadır.

Yıllık 15 milyon çift ayakkabı üretimi ile Türkiye pazarının % 15'ine sahip olan Konya'daki ayakkabı üretim sektörü, üretim kapasitesi yönünden İstanbul ve İzmir'in ardından 3 üncü sırada yer almaktadır.

Konya, plastikten mamul inşaat malzemelerinin üretiminde ülkemizin öne çıkan illerinden biridir. PVC kapı ve pencere profili üreten ülke çapında 2 büyük firma ve bazı küçük imalatçılar bulunmaktadır.

Plastik ambalaj malzemesi üreten ve baskı yapan Türkiye pazarında lider konumda olan üretici firmalar bulunmaktadır. Plastik sulama sistemi ekipmanı ve plastik sulama boruları üretiminin de yapıldığı Konya'da; farklı sektörlere yönelik ürünler üreten lastik plastik sanayinin toplam üretim ve ihracattaki payı giderek artmaktadır.

Sektörde ağırlıklı olarak plastik tabaka ve profil imalatı, plastik paketleme (torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb.)malzemelerin imalatı, plastik inşaat malzemeleri imalatı gerçekleştirilmektedir.

Ağaç ürünleri üretiminde önemli potansiyele sahip olan Konya ilinde; mobilya ürünleri, büro ve mağaza mobilyaları, mutfak mobilyaları, ahşap kapı ve pencere, laminat ve soft kaplama, ahşap yapı elemanları, kereste, taban tahtası, lambri, ahşap parke üreten çok sayıda sanayi kuruluşu bulunmaktadır.

Mobilya sanayi sektöründe hem büro hem de ev mobilyası üreten ülke çapında pazar payına sahip çok sayıda büyük ölçekte sanayi kuruluşu bulunmaktadır. Mobilya ürünleri, Konya'nın ihracatında ilk 10 ürün arasında yer almakta; ilin toplam ihracatındaki payı ise %4'e ulaşmaktadır.

Konya'da muhtelif mutfak eşyaları, sanayi tipi buzdolapları, depolama ve raf sistemleri, ev gereçleri, soba ve soba malzemeleri, kalorifer kazanları, güneş enerjisi kollektörleri, LPG tankı, çöp konteynırı, akaryakıt tankı, otogaz dönüşüm sistemleri, bağlantı elemanları üretilmektedir.

Konya ilinin elektrik enerjisi ihtiyacı halihazırda hidrolik ve termik santrallarda yapılan üretimlerle karşılanmaktadır.

Kağıt ve kağıt ürünleri imalat sanayi alt sektöründe; kağıt ambalaj malzemesi, karton kutu, basım ve yayım, kağıt torba, mukavva kutu, sürekli form, kraft kağıttan torbası, yumurta viyolu, defter ve benzeri mamullerin üretimini yapan çok sayıda sanayi kuruluşu bulunmaktadır.

Metalik olmayan diğer mineral ürünler imalat sanayi alt sektöründe ısı yalıtımlı çift cam (ısıcam), kesme kristal cam, cam karo, temperli bombe cam, cam şişe gibi ürünleri üreten çok sayıda sanayi kuruluşu bulunmaktadır.

Konya'da çimento fabrikası, refrakter malzeme üreten krom magnezit fabrikası ve diğer tuğla ve hazır beton fabrikaları mevcuttur.

Konya ekonomisinde bu sektörler, üretim, tüketim, istihdam, yaratılan katma değer, geri ve ileri bağlantılı sektörlerde yaratılan etkiler gibi ekonomik değerler açısından büyük önem arz etmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Konya kuzey ve güney illeri ile doğu ve batı illeri arasında karayolu ulaşımını sağlayan önemli bir kavşak noktasıdır. İl, bu özelliği ile tarih boyunca önemli bir ticaret ve konaklama merkezi olmuştur.

Sanayi ve ticaretin gelişiminde, ilde mevcut tarımsal potansiyelin önemli etkisi olmuştur. Ticarete konu olan mallar açısından, tarımsal ve hayvansal ürünler ilk sırada yer almaktadır. Konya ili son yıllarda imalat sanayinde sağlanan gelişme ve ürün çeşitliliği ile sanayi ürünlerinde Türkiye iç ticaretinde önemli paya sahip illerden biri haline gelmiştir. Tarım makineleri, otomotiv yedek parça ürünleri, lastik-plastik ürünleri, tarıma dayalı işlenmiş ürünler, demir- çelik ürünleri,

imalat makineleri, ayakkabı, mobilya, dokuma-giyim, tuz, alüminyum, mermer ilde ticarete konu olan başlıca sanayi ürünleridir. Konya-Kayacık Lojistik Merkezi'nin faaliyete geçmesi ile birlikte Konya'da ticari faaliyetlerin ivme kazanacağı beklenmektedir. Ticaret, merkez ilçeler olan Selçuklu, Meram ve Karatay'da yoğunlaşmış olmakla birlikte Akşehir, Çumra, Ereğli, Seydişehir gibi büyük ilçeler de ticaretin canlı olduğu merkezlerdir.

İl maden varlığı açısından çeşitliliği olan bir kaynak yapısına sahiptir. Krom, magnezit, linyit kömürü, barit, mermer, boksit, manganez, sodyum sülfat gibi madenler işletilmektedir.

İlin dış ticareti, ülkemizin dış ticaretinde yaşanan olumlu gelişmelere paralel olarak yükselişini sürdürmektedir. İl ihraç ettiği ürünler arasında; makine alet ve parçaları, otomotiv yedek parçaları, demir ve çelik ürünleri, kâğıt ve karton ürünleri, mobilya, şeker ve şeker mamulleri bulunmaktadır.

Konya'da Ticaret Odası'na kayıtlı toplam 22.000 işyeri bulunmakta ve yaklaşık 11.265 işyeri üretim ve hizmet faaliyetlerinin yanı sıra toptan ve perakende ticaret faaliyetleri ile uğraşmaktadır.

Konya ihracatının ana sektörler itibariyle dağılımına bakıldığında, yıllar itibariyle imalat sanayi ihracatının % 95'e yakın bir pay aldığı görülmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Konya İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Konya ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 3.378'dir.Toplam sanayi işletmesi içerisinde %4'lük bir oran ile sanayisi gelişmiş 5 inci ildir.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24), Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b. Konya İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Konya ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %19'luk bir oran ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipmanlar imalatı ve %15'lık bir oran ile gıda ürünleri imalatı sektörlerinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörler takip etmektedir:

% 15 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç),
% 8 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı ,
% 8 Ana metal sanayi,
% 8 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 5 Diğer Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 3 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 3 Kimyasal madde kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Mobilya imalatı,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,

%1 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 1 Bilgisayarların elektronik ve optik ürünlerin imalatı,
% 1 Diğer imalatlar.

c. Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Konya ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 58.677'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 110 , kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 277'dir.

d. Genel Değerlendirme

Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı ve gıda ürünleri imalatı sektörleri Konya ilinin en önemli sektörleridir.

Sanayide çalışanların, % 20'si başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı, %20'si gıda ürünlerinin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %75'i işçi, %3'ü mühendistir.

Konya ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %53'ü mikro ölçekli, %40'ı küçük ölçekli, %6'sı orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler

- Eti Alüminyum A.Ş.
- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.Ilgın Şeker Fabrikası
- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.Ereğli Şeker Fabrikası
- Konya Şeker Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Arık Bey Tekstil Enerji Sınai Yatırım AŞ.Beyşehir Şubesi

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Madencilik ve taşocakçılığı yatırımları,
- Gıda ürünleri ve içecek imalatı,
- Entegre hayvancılık yatırımları,
- Deri giyim eşyası imalatı,
- Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
- Kimyasal madde ve ürünlerin imalatı,
- Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
- Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi,
- Metal eşya imalatı,
- Makine ve teçhizat imalatı,
- Elektrikli makine ve cihazları imalatı,
- Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı,
- Tıbbi aletler hassas ve optik aletler imalatı,
- Motorlu kara taşıtı ve yan sanayi,
- Motosiklet ve bisiklet üretimi,
- Mobilya imalatı,
- Otel,
- Öğrenci yurtları,
- Soğuk hava deposu hizmetleri,
- Lisanslı depoculuk,
- Eğitim hizmetleri,

- Hastane yatırımı,
- Tehlikeli atık geri kazanım ve bertaraf tesisleri.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Silah üretimi konusunda deneyimli önemli insan kaynağı potansiyeli bulunmaktadır. Savunma sanayi alanında yatırım yapmak isteyen potansiyel yatırımcılara, yan sanayi ve nitelikli insan kaynağı açısından önemli fırsatlar bulunmaktadır. Bölgedeki sanayi kuruluşları, alternatif ürün olarak tıbbi ve medikal cihazlar ve protezlerin üretimi ile de uğraşmaktadır. Bu durum biyomedikal alanında sanayi yatırımı yapmak isteyen potansiyel yatırımcılar için önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

Konya, yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş ve rüzgâr enerjisi açısından önemli potansiyele sahiptir.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

Konya ilinde ihracatın; makine ve teçhizat, motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork, gıda ve içecek, ana metal, metalik olmayan diğer ürünler, metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç) ile plastik ve kauçuk ürünleri alt sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

İlde gerçekleştirilen ithalatın ise, kimyasal madde ve ürünleri, makine ve teçhizat, kağıt ve kağıt ürünleri, ana metal sanayi, elektrikli makine ve cihazlar, gıda ürünleri ve içecek ile kağıt ve kağıt ürünleri alt sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Irak, İtalya, İran, Almanya, Libya, Rusya, Bulgaristan, Mısır, ABD ve İspanya, ilin ihracat yaptığı ülkelerdir.

Konya Dış Ticaterinin Sektörel Dağılımı (1000 USD)

	Tarım ve Ormancılık	Madencilik/ Taşocakçılığı	İmalat	Toptan/ Perakende Ticaret	Toplam
İhracat	79.809.073	11.595.332	1.250.436.234	4.178.321	1.346.120.358
İthalat	261.363.933	5.239.452	945.512.585	9.798.134	1.226.467.449

Kaynak: TÜİK

Konya İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	1.086	978.786
2011	1.194	1.168.598
2012	1.316	1.275.626
2013	1.427	1.346.482
2014(Ocak-Temmuz)	1.315	889.454

Konya İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	909	802.426
2011	1.178	1.170.864

2012	1.135	1.153.774
2013	1.106	1.226.453
2014(Ocak-Temmuz)	922	771.947

6. KONYA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Konya ilinde 9 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %53'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Konya Birinci Organize Sanayi Bölgesi :

- 134 hektar büyüklüğündedir.
- 1980 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 186 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 156 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 25 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 6.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı ve kauçuk-plastik ürünleri sanayidir.

Konya Organize Sanayi Bölgesi :

- 2.395 hektar büyüklüğünde olup, 300 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1994 yılında tamamlanmıştır.
- Konya Merkez II OSB tüzel kişiliği içerisinde, Konya III. OSB'nin birleşme talebi Bakanlığımızca uygun görülmüş, unvanı Merkez II yerine, Konya OSB olarak değiştirilmiştir.
- Bölgede; 630 adet sanayi parselinin (Merkez III. Kısım parselleri de dahil edilmiştir.) 509 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 417 adedi üretim, 87 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. 121 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 25.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı, motorlu kara taşıtı-treyler imalatı ve ana metal sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 7.000 m3/gün dür.

Konya-Ereğli Organize Sanayi Bölgesi :

- 258 hektar büyüklüğündedir.
- 2001 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 119 adet sanayi parselinin, 66 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 57 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. 53 adedi tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 650 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, motorlu kara taşıtı-treyler-römork ve ana metal sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 1.500 m3/gün dür.

Beyşehir Organize Sanayi Bölgesi :

- 105 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektar alan kredilendirilmiştir.
- 2006 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 69 adet sanayi parselinin, 44 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 12 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 28 adedi proje aşamasındadır. 25 adet parsel tahsis edilmemiştir.

- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 170 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; mermer ve orman ürünleri sanayidir.

Akşehir Organize Sanayi Bölgesi :

- 159 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektar alan kredilendirilmiştir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 77 adet sanayi parselinin, 47 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 13 adedi üretim, 15 adedi inşaat, 19 adedi proje aşamasındadır. 30 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 180 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri sanayidir.

Seydişehir Organize Sanayi Bölgesi :

- 150 hektar büyüklüğünde olup, 72 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 53 adet sanayi parselinin, 11 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim, 1 adedi inşaat, 8 adedi proje aşamasındadır. 42 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 20 kişi istihdam edilmektedir.

Karapınar Organize Sanayi Bölgesi :

- 208 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede; 185 adet sanayi parselinin, 40 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 5 adedi üretim, 10 adedi inşaat, 25 adedi proje aşamasındadır. 145 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- İmar uygulaması yapılan kısım 26 adet parseldir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 40 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri sanayidir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Çumra Organize Sanayi Bölgesi :

- 100 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede; 75 adet sanayi parselinin, 5 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 5 adedi proje aşamasındadır. 70 adet parsel tahsis edilmemiştir.

Kulu Organize Sanayi Bölgesi :

- 13.01.1998 tarih ve 212 sayılı yazımızla 350 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Endüstri Bölgeleri

Konya Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Etüt-proje" olarak toplam 1.500.000.-TL ödenek ile yer almaktadır.
- 5958 hektar büyüklüğündeki, Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi (EİEB) Bakanlar Kurulunun 16/07/2012 tarih ve 2012/3575 sayılı kararı ile 08/09/2012 tarih ve 28405 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi sınırları içerisindeki 27.148.930,76 m2'lik alan üzerindeki mera vasıflı taşınmazların tahsis amacı değişikliği için belirlenen 20 yıllık ot bedeli

(4.520.297 TL) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın Mera Gelir Hesabına yatırılarak arazilerin mera vasfı kaldırılmıştır.

- Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 17/06/2013 tarihli ve 24433 sayılı yazısı ile Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi sınırları içerisindeki hazineye ait 27.143.530,76 m2 yüzölçümlü taşınmazın endüstri bölgesi olarak Bakanlığımız adına 2 yıl süreyle ön tahsisi yapıldığı bildirilmiştir.
- KİK Mevzuatına göre yapılacak hâlihazır harita yapımı ihalesi 19/11/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Konya Akşehir (I.Bölüm) SS	302	302	0	100
2	Konya Akşehir (II.Bölüm) SS	394	394	0	100
3	Konya Merkez Bayrakçı (I+II) Bölüm SS	536	440	96	82
4	Konya Bozkır SS	47	47	0	100
5	Konya Çumra SS	174	164	10	94
6	Konya Ereğli SS	112	112	0	100
7	Konya Ereğli Hızar.Ve Marangoz. SS	200	200	0	100
8	Konya Ilgın SS	76	76	0	100
9	Konya Karapınar SS	170	145	25	85
10	Konya Karapınar (II. Bölüm) Ss				
11	Konya Karatay (I+II) Bölüm SS	1.075	1.000	75	93
12	Konya Kulu SS	91	85	6	93
13	Konya Merkez (Hızarcılar) SS	104	90	14	87
14	Konya Merkez (Zafer) SS	432	405	27	94
15	Konya Merkez (Anadolu Teknik I+II) SS	537	537	0	100
16	Konya Merkez Üzümlü SS	100	0	100	0
17	Konya Merkez SS	60	0	60	0
18	Konya Yunak SS	90	70	20	78
Toplam		4.500	4.067	433	90

Devam Eden Sanayi Siteleri

Bozkır Özlem Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "60 işyeri, altyapı" olarak ve 1.400.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 46 işyeri yapım işi tahmini keşif bedeli 2012 yılı BF ile 4.107.025.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %90'dır.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Konya Beyşehir Huğlu Beldesi Sanayi Sitesi:

- Huğlu Belediye Başkanlığının talebi üzerine 02/01/2006 tarihinde etüt çalışması yapılmıştır.
- 17/02/2006 tarih ve 1153–55 sayılı yazımızla Valiliğe talimat yazılmış olup,

Derbent Sanayi Sitesi:

- Yer seçimi 18/06/2003 tarihinde yapılmış olup, 24/07/2003 tarih ve 8688 sayılı yazımızla yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiş olup,

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Firmalar arasında kümelenme, ortaklık kültürü gibi büyüme stratejileri konusunda farkındalık yaratılmalıdır.
- Yatırımda modernizasyon, üretimde verimlilik ile ileri teknolojik sistemlerin kullanımı, ürünlerde uluslararası norm ve standartlara uygunluk bakımından gerekli ISO 9000 ve CE işareti gibi işletme içi yapısal düzenlemelere gitmeleri gereklidir.
- Firmalar içinde bulundukları mevcut durum doğrultusunda her türlü pazarlama olanaklarını araştırarak, kendi bünyelerine uygun modern dağıtım teknik ve kanalları tespit ederek uygulamalıdır.
- Firmalar nitelikli personelleri bünyelerine kazandırmaya ve süreklilik sağlamaya çalışmalıdır. Bu nedenle de iyi bir personel politikası bulunmalıdır.
- Firmalar etkin bir pazarlama sistemi uygulayabilmek için doğru bir fiyatlandırma politikası izlenmelidir. Genellikle maliyet üzerine belirli bir kar marjı bırakarak fiyatlandırmaya giden firmaların, fiyatlandırma politikalarını tespit ederken, her şeyden önce talebi bilmeleri, rakiplerini iyi analiz etmeleri, stratejik planlamaya gitmeleri ve tüm bu bilgilenme ve değerlendirme sürecinden sonra fiyatlandırmaya gitmeleri gerekir
- İhracatta özellikle dış pazarları tanıma ve mevzuata ilişkin sorunları olan firmalara yönelik olarak üretim, pazarlama, mevzuat, teknoloji vb. konularda veri tabanı oluşturularak hem ulusal hem de uluslararası iletişim ağları oluşturulmalıdır. Bu noktadan hareketle, güncel gelişmeler (mevzuata ilişkin gelişmeler, AB uyum yasaları, yeni pazarlar vs.) özellikle meslek odalarınca firmalara ulaştırılmaya çalışılmalıdır.
- Firmalar yurt dışı fuar ve sergileri takip etmeli ayrıca katılmaları konusunda meslek odalarınca bilgilendirilmeleri, yönlendirilmeleri ve teşvikleri noktasında gerekli düzenleme ve desteklerin yapılması gerekmektedir.
- Firmaların yerli malı tüketme ve üretme konusunda farkındalık oluşturulmalı ve gerekli tedbirler alınmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Mevlana Kalkınma Ajansı

Vizyon: Bölgesinde sürdürülebilir kalkınmaya öncülük ederek ulusal kalkınmaya katkı sağlayan, bölgesel kalkınmada ulusal ve uluslararası alanda tanınan, saygın ve etkin bir kurum olmak.

Misyon: Bölgesinde sürdürülebilir kalkınmayı hızlandırmak ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla, yerel düzeyde işbirlikleri geliştirip koordinasyon sağlayarak bölgesel kalkınmayı planlamak, yönlendirmek ve desteklemek.

Amaç : Sanayi sektörlerinde verimliliği arttırmak; Ar-Ge, yenilikçilik, girişimcilik ve markalaşma faaliyetlerini geliştirmek ve bölge sanayisini, yüksek katma değeri olan ürünlere yönlendirmek.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 29 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 6 proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	1 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	45 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 10 girişimci desteklenmiştir.

43 KÜTAHYA

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Kütahya'da ekonomi; seramik, porselen, madencilik, orman ürünleri, tarım ve hayvancılığa dayalı sanayi tesisleri ile hizmet ve ticaret sektörlerine dayalıdır.

İldeki sanayi kuruluşlarının %50'si ara malı üreten sanayi tesisleri, %40'ı tüketim malı üreten sanayi tesisleri , %10'u yatırım malı üreten sanayi tesisleridir.

İhracatta; porselen, seramik, cam ürünleri ve toprak ürünlerini içeren sanayi mamulleri ilk sıralarda yer almaktadır. Yapılan ihracat toplam 137 ayrı ülkeye gerçekleştirilmektedir. En fazla ihracat yapılan ülkeler, Fransa, Almanya, İspanya, ABD, Cezayir ve İtalya'dır. İl en çok ara ve yatırım malı ithalatı gerçekleştirilmektedir.

Kütahya ili ülkedeki sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 29. sırada yer almaktadır. Vergi gelirleri sıralamasında 31. sırada yer almaktadır.

Kütahya ili maden rezervleri ve enerji kaynakları açısından da oldukça zengin bir ildir. İlde 232 yerde 34 çeşit maden bulunmaktadır. Türkiye rezervinin bor tuzunda %45'i, manyezitte %31'i, kömürde %7'si, demirde % 6'sı ve manganezde %6'sı ilde bulunmaktadır.

Faal nüfusun; tarımda %67, madencilik ve taşocakcılığında %3, imalat sanayinde %6, ticarette %5, inşaat sektöründe %3 ve toplum hizmetlerinde %12 oranında istihdam edilmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Kütahya ilinde; tarım ürünleri, orman ürünleri, madencilik (bor, linyit, manyezit), toprağa dayalı seramik(porselen, çini) gibi ürünlerin ticareti yapılmaktadır. Ülkemizin tek gümüş üretim tesisi ilde bulunmakta ve gümüş ticaretinin önemli bir bölümü ilde gerçekleşmektedir.

İlde otomotiv yan sanayi ve tekstile dayalı yatırımlarda artmıştır. Bu ürünlerin ticareti de önemli oranda artmıştır.

Faal nüfusun %5,6'sı ticaretle uğraşmaktadır.

İlde 4 Ticaret ve Sanayi Odası bulunmakta olup, bu odalara kayıtlı 571 anonim şirket, 2.290 limited şirket, 9 kollektif şirket, 2.716 şahıs türü kuruluş mevcuttur. Ticaret Borsasının 162 şahıs ve 203 tüzel kişilik üyesi vardır. Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğinin 20.910 kayıtlı üyesi bulunmaktadır. İlde 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulu (yapı kooperatifleri hariç) toplam 162 kooperatif bulunmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Kütahya İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Kütahya ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 474'dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0,7'lik bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Ege Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %37'lik bir oran ile İzmir ili ilk sırada yer almaktadır. İzmir ilini takip eden iller sırasıyla; Denizli(%18),

Manisa(%11), Uşak(%9), Afyonkarahisar(%7), Aydın(%7), Muğla(%6), Kütahya(%5) olarak görülmektedir.

b. Kütahya İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Kütahya ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, gıda ürünleri imalatı(%28), diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı(%19) ile ağaç ve mantar ürünleri imalatının(%8) ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörler takip etmektedir:

% 8 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 5 Tekstil ürünleri imalatı,
% 4 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 3 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 3 Kauçuk ve plastik ürünlerinin imalatı,
% 3 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç),
% 2 Metal cevherleri madenciliği,
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Ana metal sanayi,
% 2 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 2 Mobilya İmalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Kok kömürü rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıt imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Madeni yağ geri kazanım.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Kütahya ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 22.307'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 30, kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 98'dir.

d. Genel Değerlendirme

Kütahya ilinde sanayide çalışanların, %31'i diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %13'ü kömür ve linyit çıkartılması, %12'si gıda ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %81'i işçi, %4'ü mühendistir.

Kütahya İlinde bulunan sanayi işletmelerinin %33'ü mikro ölçekli, %52'si küçük ölçekli, %10'u orta ölçekli, %5'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- T.K.İ.Sınırlı Sorumlu Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesi Müdürlüğü
- Kütahya Porselen Sanayi A.Ş. Porselen Fabrikası
- HERİŞ Seramik ve Turizm Sanayi A.Ş.Güral Porselen
- TKİ Kurumu Seyitömer Linyit İşletmeleri Bölge Müdürlüğü
- EÜAŞ Seyitömer Termik Santrali İşletme Müdürlüğü

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Enformasyon teknolojisi; bilgisayar, ekran, sabit disk, yazılım.
- Elektrik-elektronik ürünleri; telekomünikasyon kabloları, telefon santralleri, telsiz telefon/telsiz telgraf alıcısı, verici cihazları, transmisyon cihazları, alıcı/verici uydu antenleri, uç cihazlar.

- Otomotiv ana ve yan sanayi; kamyonet, otobüs, dış lastikler, iç lastikler, motor aksam ve parçaları, akümülatörler, ateşleme cihazları, karoser aksamı, jantlar ve tekerlek aksamı, konteynerler.
- Toprak ürünleri; karo fayans, sağlık gereçleri, ev eşyası, cam, porselen eşya.
- Kimya sanayi ürünleri; temizlik malzemeleri (sabun, deterjan), boya, plastik.
- Konfeksiyon ve deri mamulleri; moda ve markalı ürünler.
- Gıda ürünleri; dondurulmuş, kurutulmuş meyve ve sebze, konserveler, unlu mamuller (makarna, bisküvi), şekerli mamuller, organik tarım ürünleri.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Tarım ve hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar; organik tarım ürünleri üretimi, seracılık meyve ve sebze yetiştiriciliği, kafeste ve/veya havuzda alabalık yetiştiriciliği, damızlık et sığırcılığı, süt sığırcılığı, arıcılık ve ana arı üretimi, koyun ve tiftik keçisi yetiştiriciliği, yumurta tavukçuluğu ve kaba yem üretimi.
- İmalat sanayinde yapılabilecek yatırımlar; süt ve süt ürünleri işleme tesisi.
- Orman ürünlerinin değerlendirmesine yönelik yatırımlar; lata üretimi, lamine yonga levha (laminat) üretimi, lif levha (MDF) üretimi, lamine parke üretimi**.**
- Madencilik sektöründe yapılabilecek yatırımlar; bor oksit, ferro bor, bor nitrür, sır-frit, fiberglas, çinko borat, manyezit öğütme ve pişirme, kömür ocağı çalıştırılması, mermer üretim ve işleme tesisi, çeşitli hammaddelerin öğütülmesi ve paketleme(kaolen, felspat,kil,silikatlar), alçı üretimi, briket, kömür üretimi, antimuan üretimi ve izabe tesisi, krom madeni üretimi ve flotasyon tesisi kurulması.
- Turizm sektöründe yapılabilecek yatırımlar**:** termal turizm merkezleri.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Sektörel Bazda 2013 İhracat Verileri

Sektör	**İhracat (1.000 USD)**
Tarım ve hayvancılık	297
Ormancılık ve tomrukçuluk	7
Metal cevherleri	548
Taş ocakçılığı ve diğer madencilik	4.483
Gıda ürünleri ve içecek	1.439
Tekstil ürünleri	1.483
Giyim eşyası	533
Dabaklanmış deri, ayakkabı	8
Ağaç ve mantar ürünleri	36
Kağıt ve kağıt ürünleri	695
Basım ve yayım; plak, kaset vb.	6
Kok kömürü, rafine edilmiş petrol	1.128
Kimyasal madde ve ürünler	3.456
Plastik ve kauçuk ürünleri	2.789
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	81.024

Ana metal sanayi	2.124
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	681
B.y.s. makine ve teçhizat	3.302
B.y.s elektrikli makina ve cihazlar	79
Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	313
Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	18
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	783
Diğer ulaşım araçları	401
Mobilya ve b.y.s. diğer ürünler	2.257
Atık ve hurdalar	52
Toplam	107.230

Kütahya İhracatının Ülkelere Göre Dağılımı

Ülke Adı	**İhracat (1.000 USD)**	**%**
İngiltere	14.074	13.13
ABD	8.842	8.25
İtalya	8.075	7.53
Almanya	6.842	6.38
Fransa	5.536	5.16
Rusya Federasyonu	5.356	4.99
Libya	4.125	3.85
Çin	3.998	3.73
İspanya	3.695	3.45
Irak	2.921	2.72
Güney Afrika Cumhuriyeti	2.898	2.70
Romanya	2.870	2.68
İran	2.448	2.28
İsveç	2.423	2.26
İsrail	2.359	2.20
Gürcistan	2.308	2.15
Belçika	1.950	1.82
Avustralya	1.644	1.53
Avusturya	1.516	1.41
Güney Kore	1.326	1.24
İlk 20 Ülke Toplamı	**85.206**	**79.46**
Diğer (87 Ülke)	22.024	20.54
Toplam	**107.230**	**100.00**

Kütahya İthalatının Ülkelere Göre Dağılımı

Ülke Adı	**İthalat (1.000 USD)**	**%**
İtalya	33.852	26.10
Almanya	18.522	14.28
İspanya	10.078	7.77
Rusya Federasyonu	6.524	5.03
Çin	6.307	4.86

İngiltere	5.491	4.23
ABD	4.566	3.52
Çek Cumhuriyeti	4.518	3.48
Özbekistan	4.314	3.33
Yunanistan	4.074	3.14
Fransa	3.433	2.65
Belçika	3.063	2.36
Malezya	2.908	2.24
Mısır	2.781	2.14
Hollanda	1.911	1.47
Japonya	1.684	1.30
İran	1.669	1.29
Hindistan	1.551	1.20
Portekiz	1.434	1.11
Hırvatistan	1.417	1.09
İlk 20 Ülke Toplamı	**120.095**	**92.60**
Diğer (33 Ülke)	9.603	7.40
Toplam	**129.698**	**100.00**

İlin Dış Ticaretine ve Konu Olabilecek Potansiyeli

Seramik, porselen, cam, çimento gibi toprak ürünleri, madene dayalı sektörler, termal ve sağlık turizm tesisleri, seracılık, metal dışı mineral ürünleri, otomotiv sanayi ve yan sanayi, makine sanayi dış ticarete konu olabilecek sektörlerdir.

Kütahya İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	71	120.037
2011	77	153.768
2012	75	145.487
2013	86	107.230
2014(Ocak-Temmuz)	82	111.493

Kütahya İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	62	138.482
2011	71	151.690
2012	58	119.628
2013	64	129.698
2014(Ocak-Temmuz)	50	97.071

6. KÜTAHYA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Kütahya ilinde 5 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %58'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Kütahya Organize Sanayi Bölgesi :

- 235 hektar büyüklüğünde olup, 170 hektarlık kısmı kredilendirilmiştir.
- 1999 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 85 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 74 adedi üretim, 7 adedi inşaat, 4 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 5.380 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı, gıda ürünleri imalatı ve tekstil ürünleri imalatı sanayidir.

Gediz Organize Sanayi Bölgesi :

- 110 hektar büyüklüğündedir.
- 2005 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 31 adet sanayi parselinin, 28 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 14 adedi üretim, 2 adedi inşaat, 12 adedi proje aşamasındadır. 3 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 620 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri, kauçuk-plastik ürünleri imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.

Kütahya-Tavşanlı Organize Sanayi Bölgesi :

- 115 hektar büyüklüğünde olup, 73 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 27 adet sanayi parselinin,18 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 12 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. 9 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.340 kişi istihdam edilmektedir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Simav Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında “130 hektar (ilk etapta 50 ha.)” olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Kamu yararı kararı verilmesine müteakip, imar planı aşamasına geçilebilecektir.

Kütahya Merkez II. Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında “349 hektar” olarak ve 100.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Bölgedeki; 31 adet sanayi parselinin, 15 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 5 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. 16 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 240 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ağaç ve ağaç ürünleri imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Kütahya-Merkez I (İlave Alan) Organize Sanayi Bölgesi:

- 14/10/2009 tarih ve 9025-9032 sayılı yazımızla 52,2 ha. büyüklüğündeki 1 no’lu alanın, 123,7 ha. büyüklüğündeki 2 no 'lu alanın uygun görüldüğü ilgili kurumlara bildirilmiştir.
- Çevre ve Orman Bakanlığı 02/04/2010 tarihli ve 33355 sayılı yazısında; Söz konusu alanların "OSB yeri" olarak işlendiğini gösterir 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı değişikliğinin yapıldığı bildirilmiştir.

- 1.417.821 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Kütahya Gediz (I.Bölüm) SS	68	68	0	100
2	Kütahya Gediz (II. Bölüm) SS	100	67	33	67
3	Kütahya Merkez (Birlik) SS	218	218	0	100
4	Kütahya Merkez (Çinekoop)Sosyal Tesis	0	0	0	0
5	Kütahya Merkez (I.Bölüm) SS	60	60	0	100
6	Kütahya Merkez (II. Bölüm) SS	150	150	0	100
7	Kütahya Simav SS	45	45	0	100
8	Kütahya Tavşanlı SS	176	150	26	85
Toplam		817	758	59	93

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Kütahya-Domaniç Sanayi Sitesi:

- 23/09/2004 tarih ve 11530 sayılı yazımızla Domaniç Belediye Başkanlığına SS alanının uygun görüldüğü, Bakanlığımız kredi imkanlarından yararlanılması düşünülüyorsa öncelikle SS Yapı Kooperatifi kurulması arsanın alınması, genel üye listesinin gönderilmesine müteakip projelerinin ruhsat vermeye yetkili idare tarafından tasdik edilmesi ve Bakanlığımızca da vize edilmesi gerektiği hususunda talimat yazılmıştır.
- Bakanlığımıza herhangi bir bilgi ve belge intikal etmemiştir.

Kütahya-Merkez Sanayi Sitesi:

- 08/09/2006 tarih ve 9386 sayılı yazımızla yer seçimi uygun görüldüğü Kütahya Belediye Başkanlığına bildirilmiş olup,

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Geçmişte 5084 sayılı yasa ile uygulanan; sigorta primi desteği, stopaj desteği ve enerji desteği gibi teşviklerin kalkınmada öncelikli yörelerde yeniden hayata geçirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.
- Kütahya-Uşak-İzmir ve Kütahya-Balıkesir yollarının duble yol yapılması ve ilin yüksek hızlı tren projeleri kapsamına alınması sağlanmalıdır.
- İlde Gümrük Müdürlüğü kurulmalıdır.
- Nitelikli işgücünü oluşturmak için, Organize Sanayi Bölgelerinde teknik liseler açılmalıdır.
- Yatırımcılara bürokratik açıdan kolaylıklar getirilmeli ve teşvikler sağlanmalıdır.
- Bor maden yataklarının değerlendirilmesi için, gerek kamu gerekse özel sektör teşvik edilmelidir.
- Porsuk Havzası özel hükümleri kapsamı, daraltılarak/revize edilmelidir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Zafer Kalkınma Ajansı

Stratejik Amaç ve Hedefler:

Sanayide rekabet gücünün arttırılmasına yönelik olarak;

- İmalat sanayinde üretim kapasitesinin ve ürünlerinin katma değerinin arttırılması,
- İmalat sanayinde faaliyet gösteren işletmelerde Ar-Ge çalışmaları ve inovasyon kapasitesinin arttırılması,
- İmalat sanayinde ürünlerin tanınırlığının arttırılması,
- İşletmelerde kurumsal etkinlik ve işbirliği çalışmalarının arttırılması,
- Sanayi işletmelerinin teknik altyapılarının geliştirilmesi,
- Sanayi işletmelerinde yönetişim kapasitesinin arttırılması, kurumsallaşmanın desteklenmesi,
- İşletmeler arasında işbirliği ve kümelenme çalışmalarının desteklenmesi,
- Üniversite ve sanayi işbirliğinin sağlanması,
- Bölgede teknoloji geliştirme ve tasarım merkezlerinin kurulması,
- Üniversiteler ve işletmeler arasında alternatif işbirliği kanallarının yaratılması,
- Bölgedeki enerji üretim kapasitesinin arttırılması,
- Bölgedeki mevcut tesisler modernize edilmesi, yeni tesis kurulmasının teşvik edilmesi,
- Bölgede jeotermal ve rüzgâr enerjisi kullanımlarının arttırılması.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 5 proje program kapsamında desteklenmiştir.	
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	2 girişimci desteklenmiştir.	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	

44 MALATYA

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Malatya'da tarıma dayalı sanayi sektöründe; şeker fabrikası, kayısı işleme ve ambalajlama tesisleri, un ve unlu mamul tesisleri, hayvancılığa dayalı sanayi sektöründe; et kombinası, tavukçuluk işletmeleri süt fabrikaları ve yem sanayi ile tekstil sektöründe faaliyet gösteren işlemeler bulunmaktadır. Ayrıca, ilde makine ve donanım, mobilya, kalorifer kazanı ve yem üretimi yapılmaktadır.

Malatya sanayisinde, tekstil sanayi ve kayısıya dayalı gıda sanayi (işleme ve paketleme) ilk sıralarda yer almaktadır.

Malatya'daki sanayi işletmeleri ile bunların hammaddeleri arasındaki ilişki dikkate alındığında; gıda işletmeleri, şeker fabrikası, yem fabrikaları ve madencilik alanları için ilin alt yapısı uygundur. Tekstil sektörünün ana hammaddesi olan pamuk ağırlıklı olarak Güneydoğu Anadolu ve Ege Bölgesinden gelmektedir.

İlin iktisadi faaliyetler kollarına göre GSYH oranları içinde; sanayi sektörü %28, ticaret %17, tarım %13, ulaştırma ve haberleşme %12 oranına sahiptir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde bulunan Ticaret Borsasının 326 şahıs ve 274 tüzel olmak üzere toplam 600, Ticaret ve Sanayi Odasının 3.320 gerçek ve 4.943 tüzel olmak üzere 8263, Esnaf Odalarının 15.913 üyesi bulunmaktadır.

İl ticaretinde en çok işlem gören ürünler; kuru kayısı ve meyve, hayvansal gıda maddeleri, kayısı çekirdeği ve buğdaydır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN EĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Malatya İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Malatya ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 549'dur. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0,5'lik bir oran ile sanayisi orta gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1) olarak görülmektedir.

b. Malatya ilinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Malatya ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında %31'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatının ilk sırada olduğu görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

%10 Tekstil ürünleri imalatı,

%9 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,

%8 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat,

%7 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
%6 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
%6 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
%5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(mak.ve teçhizat hariç),
%2 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
%2 Metal cevherler madenciliği,
%2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
%2 Ana metal sanayi,
%2 Elektrikli teçhizat imalatı,
%2 Mobilya imalatı,
%1 İçecek imalatı,
%1 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı
%1 Ağaç ve mantar ürün. imalatı(mobilya hariç)
%1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
%1 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı römork imalatı,
%1 Diğer imalatlar.

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Malatya ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 15.362'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 33, kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 89'dur.

d. Genel Değerlendirme

Malatya ilinde sanayide çalışanların, %39'u tekstil ürünleri imalatı sektöründe, %20'si gıda sektöründe, %14'ü giyim eşyası sektöründe istihdam edilmektedir.

İstihdamın %87'si işçi, %3'ü mühendistir.

Malatya ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %34'ü mikro ölçekli, %54'ü küçük ölçekli, %10'u orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- GAP Güneydoğu Tekstil San ve Tic. Malatya Şubesi
- Anateks Anadolu Tekstil Fabrikaları
- Güntaş Gündüzbey İplik Ve Dokuma Fab. San.ve Tic.A.Ş.
- Malatya İplik Sanayi ve Ticaret
- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş -Malatya Şeker Fabrikası

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Malatya ilinde; mandıracılık, süt ve et besiciliği, modern çiftlik ve entegre üretim işletmeleri, özel meyvecilik ve tarımda alternatif ürün ile özel üniversite konularında yatırım yapılabileceği değerlendirilmektedir.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Malatya ili; entegre et tesisleri, meyve suyu ve reçel tesisi, makine imalat sanayi , elektrikli ev aletleri ve makineleri sanayi, vagon sanayi, otomotiv yan sanayi, rüzgar enerjisi ve turizm tesisi konularında yatırım potansiyeline sahiptir.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Malatya'dan yapılan ihracatın Türkiye genel ihracatı içindeki oranı %20 seviyesindedir. 2013 yılında gerçekleştirmiş olduğu ihracat ile Türkiye genelinde 29.sırada yer almıştır.

İlden yapılan ithalatın Türkiye genel ithalatı içindeki payı ise % 0.03'tür. Malatya'nın 2013 yılında gerçekleştirdiği ihracatın ithalatı karşılama oranı %390'dır. 2013 yılında gerçekleştirilen ithalat dikkate alındığında Türkiye genelinde en çok ithalat yapan iller sıralamasında 44.sırada yer almıştır.

Malatya ilinde en çok ihracat yapılan ülkeler; Irak, Rusya Federasyonu, ABD, Almanya ve Fransa; en çok ithalat yapılan ülkeler; ABD, Almanya Çin Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu'dur.

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	İl İhracatındaki Payı (%)
Kuru meyve ve mamulleri (kayısı)	51
Ağaç mamulleri ve orman ürünleri	1,4
Hazır giyim ve konfeksiyon	23,6
Su ürünleri ve hayvancılık mamulleri	7,52
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri	4,09
Tekstil ve hammaddeleri	3,94
Yaş meyve ve sebze	2,73
Makine ve aksamları	2,33
Elektrik ve elektronik	1,11
Kimyevi maddeler ve mamulleri	0,81
Diğerleri	1,43

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İthalat Verileri

Ürün Grubu	İl İthalatındaki Payı (%)
Pamuk, örgü, pamuklu ve sentetik mensucat	29,58
Plastik ve mamulleri	14,36
Boyacılıkta kullanılan hülasalar	6,31
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri	14,51
Canlı hayvanlar, et ve süt ürünleri	5,5
Yenilen meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	2,81
Makine ve aksamları	8,38
Organik kimyasal ürünler	4,6
Optik, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar	2,84
Diğerleri	10,3

Malatya İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	140	275.311
2011	135	280.505

2012	160	282.729
2013	199	317.800
2014(Ocak-Temmuz)	161	173.132

Malatya İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	114	91.904
2011	146	106.489
2012	140	96.872
2013	125	81.110
2014(Ocak-Temmuz)	95	47.310

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

İlde en fazla ihraç edilen ürünler; gıda, tarım ve hayvancılık ürünleri, tekstil ürünleri, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat, kağıt ve kağıt ürünleri ile metalik olmayan diğer mineral ürünleridir.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

İlde; mermercilik ve yan sanayi ürünleri ve kayısı yan ürünleri üretimi konularında dış ticaret potansiyeli bulunmaktadır.

6. MALATYA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri:

Malatya ilinde 4 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %45, ihtisas OSB'lerde %0'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Malatya Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi :

- Bölge büyüklüğü 1.520 hektar olup (İlave alan dahil), 300 hektar büyüklüğündeki alan kredilendirilmiştir.
- 1993 yılında altyapı inşaatı, 2002 yılında ise arıtma tesisi tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 501 adet sanayi parselinin, 176 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 146 adedi üretim, 10 adedi inşaat, 20 adedi proje aşamasındadır. 325 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 8.680 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, tekstil ürünleri imalatı ve kauçuk-plastik ürünleri imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 24.000 m3/gün dür.

Malatya II. Organize Sanayi Bölgesi :

- 460 hektar büyüklüğünde olup, 350 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 156 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 121 adedi üretim, 34 adedi inşaat, 1 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 6.590 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, giyim eşyaları imalatı ve makine-ekipmanların kurulumu-onarımı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 24.000 m3/gün dür.

Darende Organize Sanayi Bölgesi :
- 48 hektar büyüklüğündedir.
- 2011 yılında altyapı inşaatı tamamlanmıştır.
- Bölgede yer alan 35 adet sanayi parselinin 2 adedi tahsis edilmiş olup, proje aşamasındadır.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Malatya Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi (I. İlave Alan) :
- 2014 yılı Yatırım Programında "1.220 hektar (ilk etapta 173 hektar)" olarak ve 11.500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Altyapı yapım işi tahmini keşif bedeli 2013 yılı BF ile 19.667.000.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %4'dür.

Akçadağ Mermer İhtisas Organize Sanayi Bölgesi:
- 2014 yılı Yatırım Programında "120 hektar" olarak ve 250.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 193.644 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Malatya Merkez I.Böl.(Özmalatya) SS	450	379	71	84
2	Malatya Merkez II. Böl.(Özmalatya) SS	420	281	139	67
3	Malatya Merkez (I+II) Bölüm SS	540	540	0	100
4	Malatya Arapgir SS	27	27	0	100
Toplam		1.437	1.227	210	85

Devam Eden Sanayi Siteleri

Doğanşehir Sanayi Sitesi:
- 2014 yılı Yatırım Programında "99 işyeri, altyapı" olarak ve 1.500.000.-TL ödenek ile yer almaktadır.
- Üstyapı yapım işi keşif bedeli 2009 yılı BF ile 9.313.091.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %46'dır.

Hekimhan Sanayi Sitesi:
- 2014 yılı Yatırım Programında "21 işyeri, altyapı" olarak ve 500.000.-TL ödenek ile yer almaktadır.
- Proje aşamasındadır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Malatya Darende OSB ve Akçadağ Mermer İhtisas OSB'de devam eden altyapı çalışmalarının tamamlanması sağlanmalıdır.
- Sanayi işletmelerine, kurumsallaşma ve marka bilinci konularında, eğitim ve seminerler düzenlenmelidir.
- Nitelikli işgücü ihtiyacını karşılamak üzere, İl İstihdam Kurulu tarafından kurslar düzenlenmelidir.
- Mersin Limanına ve diğer merkezlerle olan demiryolu ve karayolu bağlantılarının iyileştirilmesi gerekmektedir.
- Kayısı üretimi sektöründe, dış satım alanlarının genişletilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması konusunda; üniversite, ilgili bakanlıklar ve kurumlarla işbirliği içerisinde profesyonel çalışmalar yapılmalı, üniversite bünyesinde kurulmuş olan Teknokent'in aktif hale getirilmelidir.
- Aile işletmelerine, profesyonel işletmecilik eğitimleri ve danışmanlık hizmetleri verilmeli ve şirket birleşmeleri özendirilmelidir.
- İhracat yapan işletmelere enerji desteği ve uygulanan teşvik tedbirlerinin devamlılığı sağlanmalıdır.
- Uluslararası rekabette Ar-Ge'nin önemli olduğu bilinci yerleştirilmeli ve bu konuda KOSGEB gibi kurumlar tarafından destekler arttırılmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Fırat Kalkınma Ajansı

Vizyon: Girişimci ve yenilikçi yaklaşımlarla, kaynaklarını etkin ve çevreye duyarlı biçimde kullanan; istihdam imkanlarını geliştiren; eğitim, turizm, tarım gibi öncelikli sektörlerde ve sosyal yaşam alanlarında tercih edilen bir bölge olmak.

Misyon: Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek için gereken plan, program ve araçları hazırlayarak paydaşlarıyla birlikte uygulamaktır.

Stratejik Amaçlar ve Temel Hedefler:

1. Sosyal yapının ve beşeri sermayenin güçlendirilmesi
- İstihdamın artırılması,
- Dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin artırılması,
- Toplumsal dayanışmanın ve işbirliği kültürünün geliştirilmesi,
- Eğitim düzeyinin yükseltilmesi.

2. Tarım ve gıda sektörlerinin geliştirilmesi
- Verimliliğin artırılması,
- Ürün değerinin artırılması,
- İşbirliğinin geliştirilmesi.

3. Sanayi ve hizmet sektörlerinin geliştirilmesi
- İşletmelerin pazarlama ve satış yeteneklerinin artırılması,
- Sanayi bölgelerinin altyapılarının geliştirilmesi,
- Verimliliğin ve katma değerin artırılması,
- Turizmin geliştirilmesi.

4. Teknik altyapının geliştirilmesi
- Ulaşım altyapısının geliştirilmesi,
- Doğalgaz ve atık su arıtma altyapılarının geliştirilmesi.

5. Kırsal kesimde yaşam kalitesinin artırılması
- Kırsal alanda ekonomik gelişimin sağlanması,
- Kırsal alanda teknik altyapının iyileştirilmesi,
- Sosyal olanakların geliştirilmesi.

6. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması
- Çevrenin korunması,
- Bölgedeki doğal kaynakların verimli kullanılması,
- Enerji üretim kaynaklarının çeşitlendirilmesi,
- Afet yönetiminin güçlendirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 2 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 2 proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	3 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 2 girişimci desteklenmiştir.

45 MANİSA

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Manisa'da sanayi, tarım ve ticaret sektörleri, ekonominin temelini oluşturmaktadır. İlde sanayileşme düzeyi yüksektir.

Manisa'da küçük, orta ve büyük ölçekli sanayi tesisleri bulunmaktadır. Yüksek katma değerli elektronik sektörü çok gelişmiş durumdadır. Bu sektörde, televizyon ve bilgisayar üretimi ile bunların yazılımı yapılmaktadır. Ayrıca bu sektörün yan sanayi kolları gelişmiştir. Elektronik sektörünü, beyaz eşya sektörü takip etmektedir. Manisa ilinin gelişmiş bir otomotiv yan sanayisi bulunmaktadır.

Manisa'daki istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında; %40,7'si tarım sektöründe, %25,1'i sanayi sektöründe, %34,2'si ise hizmet sektöründe çalışmaktadır.

Palamut meşesi ve valeks, dünyada sadece Salihli'de bulunan 2 adet fabrikada üretilmektedir. Türkiye'de az sayıda bulunan basınçlı kaplar sanayi, Manisa merkez ve Salihli'de üretim yapmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Ticaret sektörü, Manisa ekonomisi içinde üçüncü sektör konumundadır. Manisa'nın sahip olduğu tarım ve hayvancılık potansiyeli, madencilik potansiyeli ve sanayi üretim yapısı mevcut ticari hayatın gelişmesinde ve canlılığında önemli bir yer tutmaktadır.

Manisa Ticaret ve Sanayi Odasının yaklaşık 6500 üyesi vardır. Üye sayıları bakımından öne çıkan sektörler inşaat ve tesisat yapım işleri, gıda maddeleri ticareti, inşaat malzemeleri ticareti, elektronik ve telekomünikasyon cihazları ticareti, yolcu ve yük taşımacılık hizmetleri şeklinde sıralanabilir.

Sanayisinin gelişmiş olmasına bağlı olarak ilde üretilen sanayi ürünleri, tarımsal ürünler (çekirdeksiz kuru üzüm, zeytin, taze sebze, meyve ve hububat) ve kömür, il ticaretinde önemli bir yer tutmaktadır.

Sanayinin sürekli gelişmesi, Manisa'ya yarı mamul ve mamul mal giriş çıkışını artırarak mevcut ticaret hacminin genişlemesini sağlamaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Manisa İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Manisa ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 1603'dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %1,5'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Ege Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %37' lik bir oran ile İzmir ili ilk sırada yer almaktadır. İzmir ilini takip eden iller sırasıyla; Denizli(%18), Manisa(%11), Uşak(%9), Afyonkarahisar(%7), Aydın(%7), Muğla(%6), Kütahya(%5) olarak görülmektedir.

b. Manisa İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Manisa ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %34'luk bir oran ile gıda ürünleri imalatının ilk sırada olduğu görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla,

% 11 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı ,
% 9 Diğer metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı,
% 8 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizat hariç),
% 6 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 4 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)
% 3 Diğer madencilik ve taşocakçılığı
% 3 Tekstil ürünleri imalatı,
% 3 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 3 Ana metal sanayi,
% 2 Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Motorlu kara taş. trey. (römork)ve yarı trey. (yarı römork)
% 2 Madeni yağ geri kazanım,
% 1 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Bilgisayarların elektronik ve optik ürünlerin imalatı,
% 1 Mobilya imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge:

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Manisa ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 70.963'tür. Ar-Ge birimi olan firma sayısı 89, Kalite Kontrol birimi olan firma sayısı 273'tür.

d.Genel Değerlendirme:

Manisa ilinde sanayide çalışanların, %19'u kömür ve linyit çıkartılması, %19'u gıda ürünleri imalatı ve %13'ü başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

İstihdamın %85'i işçi, %4'ü mühendistir. Manisa ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %45'i mikro ölçekli, %37'si küçük ölçekli, %13'ü orta ölçekli, %5'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- İmbat Madencilik Enerji Turizm Sanayi Ticaret A.Ş. Soma Şubesi
- Soma Kömür İşletmeleri A.Ş. Soma Şubesi
- Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret Aş.O.S.B.3.Kısım
- Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Sınırlı Sorumlu Ege Linyitleri İşletmesi Müessese Müdürlüğü (E.L.İ)
- Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Bağ-bahçe yatırımları,
- Meyve ve sebze yetiştiriciliği yatırımları,
- Yem bitkileri yetiştiriciliği yatırımları,
- Kültür mantarı yetiştiriciliği yatırımları,

- Aromatik ve tıbbi bitkiler üretimi yatırımları,
- Hibrit tohum üretimi yatırımları,
- Organik tarım yatırımları.

Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Tatlı su balığı üretimi,
- Arıcılık,
- Et besiciliği,
- Süt besiciliği,
- Yumurta tavukçuluğu,
- Et tavukçuluğu,
- Hindi yetiştiriciliği.

Maden sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Oniks mermeri, Ege kahve mermer, linyit, titanyum ve zeolit üretimi.

Enerji sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Hidrolik, jeotermal ve rüzgar enerjisi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat- İthalat Verileri

Ürün Grubu	İhracat (USD)	İthalat (USD)
Tarım ve hayvancılık	73.962.624	151.541.638
Ormancılık ve tomrukçuluk	284.053	335.101
Balıkçılık	-	7.593
Maden kömürü, linyit ve turb	-	525.250
Metal cevherleri	330	1.538.772
Taşocakçılığı ve diğer madencilik	6.094.341	4.178.147
Gıda ürünleri ve içecek	520.339.335	188.135.806
Tekstil ürünleri	19.379.919	3.928.351
Giyim eşyası	3.738.634	1.885.407
Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	6.901.013	1.049.902
Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	944.220	435.216
Kağıt ve kağıt ürünleri	9.433.710	9.976.710
Basım ve yayım; plak, kaset vb.	225.639	1.124.429
Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	61.277	26.548.963
Kimyasal madde ve ürünler	7.251.470	359.295.092
Plastik ve kauçuk ürünleri	101.901.831	52.466.490
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	22.570.778	10.926.015
Ana metal sanayi	19.027.922	344.729.213
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	351.246.915	53.523.249
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	897.683.353	471.832.792
Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	1.597.159	16.062.783
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	85.431.122	287.256.630

Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	1.421.784.595	999.189.038
Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	2.594.621	205.042.472
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	279.887.861	21.027.956
Diğer ulaşım araçları	272.030	21.764.832
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	9.954.993	4.625.248
Atık ve hurdalar	7.333.753	3.175.111
Diğer iş faaliyetleri		694
Eğlence, kültür ve sporla ilgili faaliyetler		85.902

Kaynak: TUİK

Manisa ilinde 2013 yılında gerçekleştirilen ihracat sektörler bazında incelendiğinde; elektrik-elektronik, taşıt araçları ve yan sanayi, iklimlendirme yan sanayi, kuru meyve ve mamulleri, meyve sebze mamulleri, su ürünleri ve hayvancılık mamulleri ön plana çıkmaktadır.

Ülkeler bazında ihracat incelendiğinde; Birleşik Krallık, Almanya, Fransa, İtalya, İspanya, Irak ve Hollanda ön plana çıkmaktadır.

Sektörel Bazda 2013 Yılı İhracat Performansı

Sektör Adı	**İhracat (1000 USD)**
Ağaç mamulleri ve orman ürünleri	13.116
Çelik	18.756
Çimento cam seramik ve toprak ürünleri	9.618
Demir ve demir dışı metaller	69.456
Deri ve deri mamulleri	7.142
Diğer sanayi ürünleri	567
Elektrik - elektronik	2.358.764
Fındık ve mamulleri	817
Gemi ve yat	1.726
Halı	2.902
Hazır giyim ve konfeksiyon	3.306
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri	65.682
İklimlendirme sanayi	362.388
Kimyevi maddeler ve mamulleri	111.624
Kuru meyve ve mamulleri	265.758
Maden ve metaller	33.202
Makine ve aksamları	30.345
Meyve sebze mamulleri	131.033
Savunma ve havacılık sanayi	232
Su ürünleri ve hayvancılık mamulleri	61.558
Süs bitkileri ve mamulleri	3.754
Taşıt araçları ve yan sanayi	404.875
Tekstil ve hammaddeleri	4.544
Yaş meyve ve sebze	53.049
Zeytin ve zeytinyağı	19.040

Ülke Bazında 2013 Yılı İhracat Performansı

Ülke Adı	İhracat (1000 USD)
Almanya	673.684
Avustralya	38.405
Avusturya	24.721
Azerbaycan -Nahcivan	29.111
Belçika	54.890
Birleşik Arap Emirlikleri	25.493
Birleşik Devletler	51.588
Birleşik Krallık	706.961
Brezilya	28.233
Bulgaristan	54.259
Cezayir	58.037
Çek Cumhuriyeti	33.658
Çin Halk Cumhuriyeti	29.794
Fas	42.253
Fransa	404.150
Hollanda	104.526
Irak	93.718
İsrail	62.716
İrlanda	23.966
İspanya	253.817
İsveç	73.333
İtalya	218.624
Libya	20.689
Macaristan	126.851
Mısır	35.701
Romanya	43.780
Rusya Federasyonu	68.392
Suriye	33.347
Türkmenistan	24.940
Ukrayna	21.302
Yunanistan	36.356

Kaynak: TİM

Manisa İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	323	3.445.556
2011	366	4.164.819
2012	429	4.198.433
2013	445	3.851.492
2014(Ocak-Temmuz)	161	173.132

Manisa İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	300	2.963.055
2011	401	3.632.199
2012	379	3.618.465
2013	398	3.242.170
2014(Ocak-Temmuz)	356	2.177.837

6. MANİSA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Manisa ilinde 7 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %55, ihtisas OSB'lerde %0'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Manisa Organize Sanayi Bölgesi (I.Etap):

- Bölge 969 hektar büyüklüğünde olup, 150 hektarı kredilendirilmiştir.
- I. Etap 1975 yılında, II., III., IV. ve V. etap 1993-2007 yılları arasında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 225 adet sanayi parselinin 214 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 180 adedi üretim, 13 adedi inşaat, 21 adedi proje aşamasındadır. 11 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 37.390 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri, elektrikli teçhizat imalatı ve motorlu kara taşıtı treyler-römork imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi 2001 yılında tamamlanmış olup, kapasitesi 21.500 m3/gün dür.

Salihli Organize Sanayi Bölgesi :

- 254 hektar (mevcut+ilave alan) büyüklüğündedir.
- 2005 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 159 adet sanayi parselinin 55 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 37 adedi üretim, 10 adedi inşaat, 8 adedi proje aşamasındadır. 104 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 740 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, kauçuk-plastik ürünleri imalatı ve içeceklerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 4.000 m3/gün dür.

Akhisar Organize Sanayi Bölgesi :

- 292 hektar büyüklüğündedir.
- 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 80 adet sanayi parselinin, 74 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 41 adedi üretim, 19 adedi inşaat, 14 adedi proje aşamasındadır. 6 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.140 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, elektrikli teçhizat imalatı ve ağaç-ağaç ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Salihli Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "Arıtma" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

Manisa-Turgutlu I. Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "186 hektar + Hizmet binası" olarak ve 2.500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 90 hektarlık kısmın altyapı inşaatı ve elektrik şebekesi ENH inşaatı tamamlanmıştır.
- II. Etap (87,5 Ha) altyapı yapım işi tahmini keşif bedeli 2013 yılı BF ile 9.761.505.-TL olup, ihalesi 22/11/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.
- Bölgedeki; 73 adet sanayi parselinin, 55 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 15 adedi üretim, 17 adedi inşaat, 23 adedi proje aşamasındadır. 18 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.600 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı ve makine-ekipmanların kurulumu-onarımı sanayidir.

Akhisar Zeytin ve Zeytinyağı ve Türevleri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "135 hektar" olarak ve 150.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 135 ha.'lık alanın yer seçiminin kesinleştirildiği 08.08.2012 tarihli ve 1798 sayılı yazımızla Valiliğe ve ilgili kurumlara bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Kula Deri Organize Sanayi Bölgesi :

- 172 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçimi uygun görülmüştür.
- İmar planına esas Jeolojik ve jeoteknik etüt aşamasındadır.

Kula Deri Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):

- 06/06/2006 tarih ve 5573–79 sayılı yazımızla OSB'nin doğusundaki 70 hektarlık alanın uygun görüldüğü ve OSB'ye dahil edildiği Yönetim Kurulu Başkanlığına bildirilmiştir.
- İmar planına esas Jeolojik ve jeoteknik etüt aşamasındadır.

Soma Organize Sanayi Bölgesi: (sicil 294)

- 19/08/2004 tarih ve 9992 sayılı yazımızla 95 hektarlık alan için yer seçiminin kesinleştiği ve bundan sonra yapılacak işlemlere dair yer seçimi talimatı yazılmıştır.
- Manisa Valiliği'nden alınan 27/06/2012 tarihli ve 3880 sayılı yazıda; soma OSB'nin kuruluşuna ilişkin belgeler gönderilmiştir. 15/08/2012 tarihli ve 20161 sayılı yazımız ile yatırımcı sayısının ve alan büyüklüklerinin kuruluşu düşünülen OSB için yeterli olmadığı ve bu aşamada OSB'nin verimli olmasının mümkün olmayacağı Valiliğe bildirilmiştir.

Manisa Organize Sanayi Bölgesi (VI. etap):

- Manisa Valiliği'nin 14/11/2013 tarih ve 2068 sayılı yazısı ile yaklaşık 331 hektar büyüklüğündeki alanın OSB'ye dahil edilmesinin istenmesi üzerine, mahallinde 9-12/12/2013 tarihleri arasında etüt çalışması yapılmıştır.
- Etüt çalışması sonrası DSİ, BOTAŞ, Manisa İl Özel İdaresi ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının görüşünün alınarak gönderilmesi Manisa Valiliği'nden istenmiştir.

b.Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Manisa Ahmetli SS	0	0	0	0
2	Manisa Akhisar SS	97	0	97	0
3	Manisa Demirci (I.Bölüm) SS	24	24	0	100
4	Manisa Demirci (II. Bölüm) SS	100	100	0	100
5	Manisa Kula SS	196	170	26	87
6	Manisa Merkez (I.Bölüm) SS	422	422	0	100
7	Manisa Merkez (II. Bölüm) SS	500	420	80	84
8	Manisa Salihli (I.Bölüm) SS	244	244	0	100
9	Manisa Soma SS	196	196	0	100
10	Manisa Turgutlu (I.Bölüm) SS	143	143	0	100
11	Manisa Deri Sanayicileri SS	35	23	12	66
12	Manisa Turgutlu (II. Bölüm) SS	739	700	39	95
Toplam		2.696	2.442	254	91

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Kalifiye ara eleman ihtiyacına yönelik olarak mesleki eğitim kurslarının kapsamının ve sayısının arttırılması sağlanmalıdır.
- Sanayi tesislerinin Organize Sanayi Bölgelerinde kurulmasının zorunlu ve/veya cazip hale getirilmesi, Organize Sanayi Bölgelerinde kamulaştırmanın hızlandırılması, enerji maliyetlerinin düşürülmesi gerekmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Zafer Kalkınma Ajansı

Stratejik Amaç ve Hedefler:

Sanayide rekabet gücünün arttırılmasına yönelik olarak;

- İmalat sanayinde üretim kapasitesinin ve ürünlerinin katma değerinin arttırılması,
- İmalat sanayinde faaliyet gösteren işletmelerde Ar-Ge çalışmaları ve inovasyon kapasitesinin arttırılması,
- İmalat sanayinde ürünlerin tanınırlığının arttırılması,
- İşletmelerde kurumsal etkinlik ve işbirliği çalışmalarının arttırılması,
- Sanayi işletmelerinin teknik altyapılarının geliştirilmesi,
- Sanayi işletmelerinde yönetişim kapasitesinin arttırılması, kurumsallaşmanın desteklenmesi,
- İşletmeler arasında işbirliği ve kümelenme çalışmalarının desteklenmesi,
- Üniversite ve sanayi işbirliğinin sağlanması,
- Bölgede teknoloji geliştirme ve tasarım merkezlerinin kurulması,
- Üniversiteler ve işletmeler arasında alternatif işbirliği kanallarının yaratılması,
- Bölgedeki enerji üretim kapasitesinin arttırılması,
- Bölgedeki mevcut tesisler modernize edilmesi, yeni tesis kurulmasının teşvik edilmesi,

- Bölgede jeotermal ve rüzgâr enerjisi kullanımlarının arttırılması.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 2 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	8 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	1 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	2013 yılında 1 girişimci desteklenmiştir.	

46 KAHRAMANMARAŞ

1.İLİN SANAYİ YAPISI

İl sanayisinin sektörel dağılımına bakıldığında, tekstil ve konfeksiyon, gıda, metal işleme, yapı elemanları, kağıt, ambalaj, petro-kimya alanlarında üretim yapıldığı görülmektedir.

İlde, Türkiye iplik üretiminin %35'i, dokuma kumaş üretiminin %10'u, metal mutfak eşyaları üretiminin %60'ı, elektrik üretiminin %8'i, çimento üretiminin %7'sini karşılamaktadır.

Kahramanmaraş sanayisinin üretim ve teknolojik altyapısının araştırıldığı "Kahramanmaraş'ın Sanayi Envanteri" adlı bilimsel çalışmaya göre, firmaların %39'unun ara malı, %59'unun ise tüketim malı ürettiği belirlenmiştir. Bu kapsamda firmaların %58'inin kullandığı üretim yönteminin "siparişe göre üretim yöntemi" olduğu tespit edilmiştir. Firmaların %27,6'lık bir kısmının ise, sürekli (seri) üretim yöntemini kullandıkları, firmalardan sadece %1,3'ünün hem siparişe göre hem parti ve seri üretim yöntemlerini birlikte kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde üretilen; tekstil ve hammaddeleri, demir ve demir dışı metaller, hazır giyim ve konfeksiyon, hububat, makine ve aksamları, bakliyat, yağlı tohumlar, kimyevi maddeler ve mamulleri, ağaç mamulleri ve orman ürünleri, çimento ve toprak ürünleri, halı yurtdışına ihraç edilmektedir.

İlde ithalatı yapılan ürünler ise; tarım ve hayvancılık ürünleri, kimyasal madde ve ürünler, makine ve teçhizat, ana metal sanayi, tekstil ürünleri, elektrikli makine ve cihazlar, tıbbi alet; hassas optik alet ve saat, plastik ve kauçuk ürünleri, kağıt ve kağıt ürünleri, gıda ürünleri ve içecek olarak sıralanabilir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Kahramanmaraş İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Kahramanmaraş ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 788'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0,9'luk bir oran ile sanayisi orta gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Akdeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %25'lik bir oran ile Adana ilk sırada yer almaktadır. Adana ilini takip eden iller sırasıyla; Mersin(%19), Antalya(%16), Hatay(%13), Kahramanmaraş(%11), Burdur(%6), Isparta(%6) ve Osmaniye(%4) olarak görülmektedir.

b. Kahramanmaraş İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Kahramanmaraş ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, tekstil ürünleri imalatının(%25) gıda ürünleri imalatı(%24) ve ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bunu sırasıyla aşağıdaki sektörler takip etmektedir:

% 13 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı,

% 10 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,

% 5 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,

% 4 Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,

% 4 Ana metal sanayi,
% 3 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 2 Mobilya imalatı,
% 2 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı,
% 1 Metal cevherleri madenciliği,
% 1 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Diğer imalatlar.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Kahramanmaraş ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı toplam 34.910'dur.

Ar-Ge birimi olan firma sayısı 21, Ar-Ge biriminde çalışan sayısı 397; kalite kontrol birimi olan firma sayısı 112, kalite kontrol biriminde çalışan sayısı 287'dir. Toplam personelin % 0,1' i Ar-Ge' de, % 0,8' i kalite kontrol biriminde istihdam edilmektedir.

d.Genel Değerlendirme

Kahramanmaraş ilinde sanayide çalışanların, %51'i tekstil sektöründe, %13'ü giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması sektöründe istihdam edilmektedir.

Sanayi istihdamının %87'si işçi, %2'si mühendistir.

Kahramanmaraş ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %25'i mikro ölçekli, %55'i küçük ölçekli, %15'i orta ölçekli, %5'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler

- MATESA Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- KİPAŞ Mensucat İşletmeleri Aş.
- EÜAŞ Afşin Elbistan Linyit İşletme Müdürlüğü
- Bozkurt Konfeksiyon Sanayi Aş.
- MİDAŞ tekstil san ve Ticaret

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Tekstil, enerji, gıda, inşaat, çelik mutfak eşyaları, su ürünleri, ambalaj ve kağıt yatırımları öne çıkan talebi karşılamaya yönelik yatırımlar olarak görülmektedir.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ülke Bazında 2013 Yılı İhracat Performansı

Ülke Adı	İhracat Değeri (USD)
İtalya	239.976.000
Irak	41.008.000
Brezilya	37.935.000
Mısır	37.008.000
Almanya	36.695.000
Rusya	30.400.000

İspanya	30.051.000
Yunanistan	28.748.000
Portekiz	26.630.000
Bulgaristan	22.067.000
10 Ülke Toplamı	**530.518.000**
Genel Toplam	**810.500.000**

Kaynak: Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası

Sektörel Bazda 2013 Yılı İhracat Performansı

Sektörler	**İhracat Değeri (USD)**	**%**
Tekstil ve hammaddeleri	590.444.000	73
Demir ve demir dışı metaller	78.807.000	9,7
Hazır giyim ve konfeksiyon	73.566.000	9,1
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar	38.951.000	4,8
Makine ve aksamları	3.536.000	0,4
Kimyevi maddeler ve mamulleri	7.610.000	0,9
Ağaç mamulleri ve orman ürünleri	1.625.000	0,2
Çimento ve toprak ürünleri	2.473.000	0,3
Halı	219	0
Diğer	13.269.000	1,6
Toplam	**810.500.000**	**100**

Kaynak :Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası

Ülke Bazında 2013 Yılı İthalat Performansı

Ülke Adı	**İthalat Değeri (USD)**
ABD	295.310.849
Türkmenistan	133.078.264
Yunanistan	82.680.320
Çin	78.608.462
Hindistan	76.089.239
Finlandiya	64.803.009
Almanya	52.306.897
İtalya	30.815.864
İsviçre	29.349.831
Belçika	28.022.253
10 Ülke Toplamı	**871.064.988**
Genel Toplam	**1.157.101.665**

Kaynak : Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası

Sektörel Bazda 2013 Yılı İthalat Performansı

Sektörler	**İthalat Değeri (USD)**	**%**
Tarım ve hayvancılık	534.244.412	46

Kimyasal madde ve ürünler	265.719.368	23
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	226.535.567	20
Ana metal sanayi	59.249.403	5,1
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	4.803.829	0,4
Tekstil ürünleri	21.209.541	1,8
Plastik ve kauçuk ürünleri	2.573.395	0,2
Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri	11.600.064	1
Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	2.775.705	0,2
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizat hariç)	2.237.099	0,2
Toplam	**1.157.101.665**	**100**

Kaynak: Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası

İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

Yıllar	İhracat	İthalat	%
2013	810.500.293	1.157.074.137	70,0

Kaynak: Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Konfeksiyon ürünleri ile metal mutfak eşyaları üretimi dış ticarete konu olabilecek potansiyel olarak görülmektedir.

Kahramanmaraş İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	206	531.368
2011	205	711.945
2012	212	753.878
2013	239	795.687
2014(Ocak-Temmuz)	209	540.496

Kahramanmaraş İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	213	806.061
2011	241	1.188.472
2012	241	1.037.028
2013	250	1.157.074
2014(Ocak-Temmuz)	215	758.474

6. KAHRAMANMARAŞ İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Kahramanmaraş ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %32'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Kahramanmaraş Organize Sanayi Bölgesi :

- 307 hektar büyüklüğündedir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 56 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 48 adedi üretim, 6 adedi inşaat, 2 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 6.700 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Elbistan Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "113 hektar (ilk etapta 50 hektar)" olarak ve 400.000-TL ödenekle yer almaktadır.
- Bölgede 84 adet sanayi parseli yer almaktadır.
- Altyapı proje aşamasındadır.

Türkoğlu Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "129 hektar" olarak ve 1.750.000-TL ödenekle yer almaktadır.
- Bölgede 37 adet sanayi parseli yer almaktadır.
- Altyapı yapım işi tahmini keşif bedeli 2013 yılı BF ile 8.339.850.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %7'dir.

Kahramanmaraş Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Arıtma" olarak ve 600.000-TL ödenekle yer almaktadır.
- Arıtma Tesisi projeleri onaylanmıştır.
- Keşifleri beklenilmektedir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Kahramanmaraş Afşin SS	100	100	0	100
2	Kahramanmaraş Afşin 100 Yıl SS	76	69	7	91
3	Kahramanmaraş Elbistan SS	318	318	0	100
4	Kahramanmaraş Elbistan (II.Bölüm) SS	69	69	0	100
5	Kahramanmaraş Göksun SS	106	106	0	100
6	Kahramanmaraş Göksun SS	20	0	20	0
7	Kahramanmaraş Merkez (I.Bölüm) SS	569	569		100

8	Kahramanmaraş Merkez (II.Bölüm) SS	478	478	0	100
9	Kahramanmaraş Merkez (III.Bölüm) SS	322	321	1	100
10	Kahramanmaraş Pazarcık (Narlı) SS	50	45	5	90
Toplam		2.108	2.075	33	98

Devam Eden Sanayi Siteleri

Terziler ve Konfeksiyoncular İhtisas Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "65 işyeri+Altyapı" olarak ve 2.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 63 işyeri subasman altı ve üstü inşaatı tamamlanmıştır.

Merkez Ahşap İşleri Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "187 işyeri, altyapı" olarak ve 5.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- İmar planı revizyonu çerçevesinde tapu, kadastral paftaları beklenmektedir.

Merkez Sanayi Sitesi (IV. Bölüm):

- 2014 yılı Yatırım Programında "362 işyeri, altyapı" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İldeki sanayi işletmelerinde Ar-Ge bölümü kurulması yaygınlaştırılmalıdır.
- Nitelikli işgücü yetiştirmek üzere mesleki eğitim kurumları oluşturulmalıdır.
- OSB kurulması çalışmaları hızlandırılmalıdır.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması ve Teknokent'in aktif hale getirilmesi gerekmektedir.
- Katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır.
- İşletmelere kurumsallaşma konusunda eğitim ve destek verilmelidir.
- Sanayi konusunda yerel politika ve strateji oluşturulması sağlanmalıdır.
- Demiryolu hattının aktif olarak kullanılması sağlamalıdır.
- Sanayicilere devlet tarafından uygulanan destekler, teşvikler, hibeler ve diğer kanuni haklar ve sorumluluklar konusunda bilgilendirme yapılmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: Ekonomik, sosyal ve demokratik birikimi geliştirerek; doğal ve kültürel çevreyi koruyarak; tarım, teknoloji, ticaret, taşımacılık, turizm alanlarında Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun lider bölgesi olmak.

Misyon: Yenilikçilik ve girişimcilik kültürü ile yerel potansiyelleri harekete geçirerek, ulusal ve uluslararası düzeyde kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında köprüler oluşturarak ekonomik ve sosyal kalkınmaya giden yolu inşa etmektir.

İlkeler: Katılımcılık, yenilikçilik, şeffaflık, erişilebilirlik, verimlilik, tarafsızlık, esneklik, çevreye duyarlılık, çözüm odaklılık, pozitif ayrımcılık.

9. İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 11 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmemiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	2013 yılında 3 girişimci desteklenmiştir	

47 MARDİN

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Mardin ilinin ekonomik yapısı, tarım, hayvancılık, ticaret ve son yıllarda gelişme gösteren imalat sanayi ve küçük çaplı el sanatlarına dayalıdır.

İlde bulunan önemli sanayi sektörleri, çimento, polietilen boru, çelik boru, kireç, gaz beton, LPG dolum, pamuk yağı, boya, fosfat, transformatör, radyatör, tekstil ve enerjidir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Mardin ili sosyo ekonomik gelişmişlik sıralamasında 74. sırada yer almaktadır. Mardin ilinin İran, Irak ve Suriye'ye yakın olması, ticari insan gücü potansiyelinin fazlalığı, ulaşım kolaylıkları ve güven ortamı iç ve dış ticaret bağlantılarının artışına yol açmıştır.

İlin uluslararası transit taşımacılık yolu üzerinde bulunması; Nusaybin Sınır Kapısı(Suriye) ve Habur Sınır Kapısına(Irak) yakın olması sebebiyle nakliyecilik sektörü oldukça gelişmiştir.

Mardin ilinin UNESCO'nun dünya kültür mirasına aday olması ve turizm sektöründe yapılan yatırımlar ekonomik değer olarak ilin sosyo ekonomik ve ticari yapısına katkı sağlamaktadır.

Mardin ilinde gıda, taşa ve toprağa dayalı ürünler, metal, makine ve teçhizat, klima, güneş kolektörleri, dikişli borular, tarım makineleri, jant, motor döküm parçaları, metal borular ve kablo üretilerek iç ve dış piyasaya sunulmaktadır. Tekstil sanayi, il ihracatında 3. büyük sanayi sektörü konumundadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Mardin İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Mardin ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 168'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.1'lik bir oran ile sanayisi gelişmekte olan iller arasında yer almaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65'lik bir oran ile Gaziantep ili ilk sırada yer almaktadır. Gaziantep ilini takip eden iller sırasıyla; Şanlıurfa(%10), Diyarbakır(%9), Adıyaman(%6), Batman(%4), Mardin(%3), Kilis(%1), Siirt(%1), Şırnak(%1) olarak görülmektedir.

b.Mardin İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Mardin ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, gıda ürünleri imalatı(%34) ve (%17) Diğer Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı, sektörlerinin ilk iki sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 8 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı

% 7 Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,

% 6 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,

% 5 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,

% 3 Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürün. imalatı,

% 3 Mobilya imalatı,
% 3 Elektrik gaz, buhar ve havalandırma,
% 3 Madeni yağ geri kazanım,
% 1 Ham petrol ve doğalgaz çıkarımı saha arama tetkik,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
% 1 Ana metal sanayi,
% 1 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak.ve teçhizatı hariç),
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı,
% 1 Motorlu kara taş.trey.(römork)ve yarı trey.(yarı römork) imalatı.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Mardin ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 2.338'dir. 11 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi bulunmaktadır. 37 işletmede kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Mardin ilinde sanayide çalışanların %26'sı gıda ürünleri imalatı, %16'sı diğer madencilik ve taşoçakçılığı ürünlerinin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

İstihdamın %78'i işçi, % 4'ü mühendistir.

Mardin ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %26'sı mikro ölçekli, %68'i küçük ölçekli, %5'i orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.
- Midmar Tekstil İnş. Turizm Petrol Ürünleri San. ve Tic.Ltd.Şti.
- Erkel Tekstil Gıda ve Turizm San. ve Tic.Ltd.Şti.
- Nuhoğlu Marsan Mardin Kireç ve İnş.Malz.San.ve Tic. A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Enformasyon teknolojileri,
- Elektrik, elektronik ürünleri sanayi,
- Otomotiv ana ve yan sanayi,
- Toprak ürünleri sanayi,
- Kimya sanayi,
- Konfeksiyon ve deri mamulleri sanayi,
- Dondurulmuş gıda, kurutulmuş meyve ve sebze, konserve üretimi,
- Petrol ürünleri sanayi,
- Turizm sanayi,
- Lojistik (nakliye).

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Turizm sektörü yatırımları,

- Sebze ve meyvelerin işlenmesi ve saklanması,
- Et besiciliği ,
- Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta ve nişasta ürünlerinin imalatı,
- Fırın ve unlu mamuller imalatı (bisküvi, kakao, çikolata, şekerleme),
- Mobilya üretimi ,
- Elektrikli teçhizat imalatı (elektrik motoru, jeneratör ve transformatör),
- Seracılık,
- İçecek imalatı (su işleme tesisi),
- Makarna üretim tesisi,
- Et ve et mamulleri üretim tesisi ,
- Tekstil ve giyim eşyası imalatı ,
- Maden işletmeciliği,
- Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı (zirai ilaçlar, sabun ve temizlik ürünleri),
- Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
- Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı (çatal, bıçak ve ev aletleri),
- Güneş enerjisi.
- Bilgisayar donanımları ve yazılımları ,
- Elektronik tel (kablo ve fiber optik),
- Hazır giyim,
- Boya baskı ve apre tesisi,
- Örme eşya,
- Prefabrik yapı elemanları ,
- PVC Profil doğrama ve PVC Boru,
- Soğuk hava deposu,
- Petrol ürünleri işleme,
- Bitkisel yağ üretimi,
- Çuval ve iplik imalatı.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	İhracat Değeri (1.000 USD)
Ağaç mamulleri ve orman ürünleri	30.927
Çelik	234.008
Çimento cam seramik ve toprak ürünleri	36.293
Elektrik - elektronik	32.319
Hazır giyim ve konfeksiyon	184.130
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri	366.405
Kimyevi maddeler ve mamulleri	54.171
Maden ve metaller	34.075

Ülkelere Göre 2013 Yılı İhracat ve İthalat Verileri

Ülke adı	İhracat Değeri (1.000 USD)	İthalat Değeri (1.000 USD)
Fransa	60,895	178,801

Hollanda	15	321,846
Almanya	96,417	2.153.319
İtalya	525	9.682.603
İngiltere	427,605	524,388
Danimarka	-	10,455
Yunanistan	3.891.550	-
İspanya	862,697	3.555.294
Belçika	1,654	98,995
Norveç	36,495	-
İsveç	1.208.018	512
Finlandiya	-	419,176
Avusturya	-	167,743
İsviçre	-	2.377.095
Estonya	38,604	-
Polonya	124,355	-
Slovakya	-	1,164
Macaristan	31,73	280,406
Romanya	991,929	5,996
Bulgaristan	4.344.911	-
Arnavutluk	398,698	33,919
Ukrayna	4.330.334	5.637.718
Moldova	9,975	1.046.127
Rusya Federasyonu	325,457	54.202.087
Gürcistan	385,38	-
Azerbaycan	1.707.099	-
Kazakistan	10,5	10.685.358
Türkmenistan	130,099	-
Özbekistan	12,094	-
Kırgızistan	777,092	493,954
Kosova	225,216	-
Makedonya	2.992.006	-
Sırbistan	570	-
Cezayir	1.738.753	2.373.500
Tunus	1.205.294	-
Libya	1.531.981	-
Mısır	8.068.313	4.034.992
Sudan	86,779	-
Moritanya	113,672	-
Nijer	46,445	-
Çad	38,5	-
Senegal	126,14	-
Gambiya	246,729	-
Gine Bissau	48,334	-
Gine	94,269	-
Gana	156,22	-

Nijerya	728,725	-
Kamerun	11,19	-
Etiyopya	-	1.022.098
Kenya	181	-
Tanzanya	23,364	-
Seyşeller	21	-
Mauritius	46,553	-
Mayotte	21,55	-
Güney Afrika Cumhuriyeti	128,618	448,874
Namibya	6	-
ABD	26,644	3.396.770
Kanada	-	2.229.826
Meksika	-	48,065
Honduras	60,206	-
St.Vincent ve Grenadines	31,609	-
Venezuela	-	9.430.609
Brezilya	-	174
Şili	-	79,616
Arjantin	12,695	88,906
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	864,398	-
Lübnan	205,596	-
Suriye	8.637.480	722,118
Irak	961.066.161	395,254
İran	7.744.166	2.227.333
İsrail	145,259	292,55
Filistin	122,5	-
Ürdün	326,907	14,165
Suudi Arabistan	192,071	396,594
Kuveyt	149,52	-
Katar	-	53,565
BAE	38,998	-
Yemen	1.271.117	-
Afganistan	99,48	-
Pakistan	3,514	178,993
Hindistan	-	5.506.317
Nepal	25,1	-
Tayland	-	639,576
Vietnam	-	2.042.000
Endonezya	-	780,202
Malezya	-	762,28
Singapur	74,841	1,032
Çin	23,931	21.387.009
Kuzey Kore	-	600

Güney Kore	-	865,166
Japonya	-	224,277
Tayvan	-	259,576
Avustralya	-	273,563
Kesinleşmemiş Ülke ve Bölgeler	-	3,39
Mersin Serbest Bölgesi	203,517	-
Trakya Serbest Bölgesi	621,743	-
Toplam	1.021.147.692	152.229.772

Kaynak : TUİK

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Mardin ilinde üretilen çimento, kireç, gıda ve tekstil ürünleri, dış ticarete konu olabilecek potansiyel olarak değerlendirilmektedir.

Mardin İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	207	563.835
2011	224	804.233
2012	230	948.394
2013	255	1.022.049
2014(Ocak-Temmuz)	237	537.460

Mardin İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	108	93.013
2011	142	134.443
2012	137	151.983
2013	142	152.230
2014(Ocak-Temmuz)	96	99.115

6. MARDİN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Mardin ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %74'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Mardin Organize Sanayi Bölgesi :

- 274 hektar büyüklüğündedir.
- Merkez 1994, 39 hektarlık tevsi alanı ise 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 197 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 156 adedi üretim, 31 adedi inşaat, 10 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.600 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, kauçuk-plastik ürünleri imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Mardin 2'nci Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "104 hektar" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- OSB'nin Şanlıurfa-Habur Otoyolunun güneyinde kalan kısım sınır dışında bırakılarak geriye kalan 104 ha. büyüklüğündeki alanın, Mardin II. OSB yeri olarak uygun görüldüğü 14/12/2012 tarih ve 4443 sayılı yazımız ile Mardin Valiliğine ve ilgili kurumlara bildirilmiştir.
- Toplam 244.655 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.

Mardin Organize Sanayi Bölgesi (Altyapı ikmal) :

- 2014 yılı Yatırım Programında "Altyapı ikmal" olarak ve 3.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- I. Kısım altyapı ikmal yapım işi ihalesi 27/8/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmış olup, fiziki gerçekleşmesi %5'dir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Mardin Kızıltepe SS	200	200	0	100
2	Mardin Merkez SS	190	166	24	87
3	Mardin Nusaybin SS	154	124	30	81
Toplam		544	490	54	90

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Teknik ve kalifiye eleman yetiştirilmesi için üniversite-sanayi işbirliği sağlanmalıdır.
- KOSGEB desteklerinin imalatçı profili ve ihtiyaçlara göre düzenlenmesi gerekmektedir.
- Organize Sanayi Bölgelerine doğal gaz şebekesi yapılmalıdır.
- İŞKUR ve sivil toplum örgütleri ile istihdam garantili mesleki eğitimler düzenlenmelidir.
- Sanayi bölgelerinde meydana gelen elektrik kesintileri ve voltaj dalgalanmalarının önlenmesi amacıyla gerekli önlemler alınmalıdır.
- 2. Organize Sanayi Bölgesinin işletmecilerin kullanımına açılması sağlanmalıdır.
- Mardin Artuklu Üniversitesinde teknik bölümlerin(mühendislik) açılması sağlanmalıdır.
- Mevcut işletmelere, kurumsal kimlik kazanması amacıyla, profesyonel danışmanlık hizmeti verilmelidir.

2013 Yılı 81 İl Sanayi Durum Raporu'nda yer alan "İl Sanayisinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler:

Mardin I. Organize Sanayi Bölgesine ait 1.keşif bedelli yol ve yağmur suyu inşaatları yapım işi devam etmektedir.

2. Mardin I. Organize Sanayi Bölgesinin dolması sebebiyle kurulması planlanan Mardin II. Organize Sanayi Bölgesi'nin kamulaştırma işlemleri tamamlanmış olup, plan-proje işleri devam etmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Dicle Kalkınma Ajansı

Vizyon : Zengin tarihi ve kültürel mirasını, doğal sermayesini ve jeo-stratejik konumunu akılcı, yenilikçi ve katılımcı bir yaklaşımla etkin ve sürdürülebilir bir şekilde değerlendirerek, yeniden üretim, ticaret ve medeniyet merkezi olmayı başarmış, istikrar içinde gelişen, herkesin güven ve umutla yaşamak istediği bir bölge olmaktır.

Misyon :

-İlin sanayisinin rekabet gücünü ve verimliliğini, artırarak dünya ihracatından daha fazla pay alınmasını sağlamak

-Yüksek katma değerli ve ileri teknolojiye dayalı ürünlerin üretimini sağlamak,

-Nitelikli iş gücüne ulaşarak istihdam sorununu çözmek,

-Toplum ve çevreye duyarlı bir sanayi yapısına ulaşmak,

-Doğal, kültürel ve tarihi değerlerin korunarak, turizm alternatiflerinin geliştirilerek turizmden alınan payın artırılmasını sağlamak,

-Bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde üniversite- sanayi işbirliğini sağlamak.

Stratejiler :

-Bölge yatırımcı ve girişimcilerine yönelik finansman kaynaklarının danışmanlık, kurumsal ve teknik destek hizmetlerinin geliştirilmesi,

-Ulaştırma ve sanayi bölgeleri alt yapısının iyileştirilmesi,

-Bölgenin dış ticari ilişkilerinin geliştirilmesi,

-Bölgedeki emek piyasası ihtiyaçları ve mevcut işgücü nitelikleri arısındaki uyuşmazlıkların azaltılması,

-İşletmelerde enerji verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılması,

-İşletmelerin tanıtım, markalaşma ve pazarlama kapasitesinin geliştirilmesi,

-Bölge sanayisinde kümelenme potan9siyelinin değerlendirilmesi, yan sanayinin geliştirilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin üretiminin arttırılması yoluyla iş ve üretim alımlarının çeşitlendirilmesi,

-Bölge turizminin kapasite, alt yapı ve hizmet niteliklerinin geliştirilerek ve çeşitlendirilerek rekabet edebilirliğin artırılması,

-Lojistik sektörü alt yapısının geliştirilmesi,

-Bölgenin yenilebilir enerji potansiyelinin ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesi,

-Tarımda yenilikçi uygulamaların yaygınlaştırılması ve tarımsal potansiyelin etkin ve sürdürülebilir şekilde değerlendirilmesi,

-Bölgede üniversite, özel sektör, sivil toplum ve kamu kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğinin artırılması.

48 MUĞLA

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Muğla ilinde sanayi tarıma dayalıdır ve sanayi kuruluşlarının % 80'i devlet kuruluşudur. İmalat sanayi gelişme halindedir.

Kağıt fabrikası, çırçır ve prese atölyeleri, yem fabrikası, sabun ve yağ fabrikası, gözlük fabrikası, peynir ve tereyağı fabrikası, tarım ve sanayi makinaları fabrikası, traktör römork fabrikası, kireç fabrikası, teneke kutu fabrikası, termik santral, vb. ilde faaliyet gösteren önemli kuruluşlardır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Tarıma dayalı bir ekonomiye sahip olan Muğla'nın ticari yapısında egemen olan ürünlerin üretimi, gelişen teknoloji sonucu aile tipi ziraat ve ticaret anlayışını değiştirme sürecine girmiştir.

Bodrum, Fethiye, Marmaris ve Datça gibi sahil ilçelerinde ticari yapı; turizm ve buna bağlı ara yatırım malları ticareti, hediyelik eşya ve gıda maddeleri ticaretine dayalı olarak gelişmektedir.

Milas, Yatağan ve Dalaman gibi büyük sanayi kuruluşlarının bulunduğu ilçelerde tüketilen mallara olan talep fazlalığı, ticaretin yapısını şekillendirmektedir.

İlde 2 adet Ticaret Odası, 3 adet Ticaret ve Sanayi Odası ve 1 adet Ticaret Borsası bulunmaktadır.

2013 yılı sonu itibariyle ilde 2.353 adet anonim şirket, 11.936 adet limited şirket ve 7.266 adet gerçek kişi olmak üzere toplam 21.555 adet şirket faaliyet göstermektedir.

2013 yılı sonu itibariyle Muğla Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanlığına kayıtlı 56.657 üye bulunmaktadır.

2013 yılı sonu itibariyle Muğla iline, hava ve deniz yoluyla gelen yabancı turist sayısı 3.078.781 olup; yaklaşık 2,7 milyar dolar turizm geliri sağlandığı tahmin edilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Muğla İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Muğla ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 654'dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0,8'lik bir oran ile sanayisi orta gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Ege Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %37' lik bir oran ile İzmir ili ilk sırada yer almaktadır. İzmir ilini takip eden iller sırasıyla; Denizli(%18), Manisa(%11), Uşak(%9), Afyonkarahisar(%7), Aydın(%7), Muğla(%6), Kütahya(%5) olarak görülmektedir.

b. Muğla İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Muğla ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, gıda ürünleri imalatı %33, % 23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
diğer madencilik ve taşocakçılığı %17 sektörlerinin ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörler takip etmektedir:
% 4 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 3 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
% 3 Mobilya imalatı,
% 2 Metal cevherleri madenciliği,
% 2 İçecek imalatı,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizat hariç),
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Kömür ve linyit çıkarılması,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
% 1 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 1 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 1 Diğer imalatlar.

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Muğla ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 12.926'dır.

Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 11, personel sayısı 15'tir. Kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 49, personel sayısı 91'dir.

d. Genel Değerlendirme

Muğla ilinde sanayide çalışanların, %29'u diğer madencilik ve taşocakçılığı sektöründe, %19'u gıda ürünleri sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %79'u işçi, %4'ü mühendistir. Muğla ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %52'si mikro ölçekli, %40'ı küçük ölçekli, %7'si orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- TKİ Kurumu Sorumlu Sınırlı Güney Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesi Müdürlüğü Yatağan Şubesi
- TKİ Kurumu Sorumlu Sınırlı Güney Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesi Müdürlüğü Milas Şubesi
- Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar: Yat ve tekne imalatı, bakım ve onarımı**.**

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar: Madencilik ve taş ocakçılığı (maden kömürü, kalker, feldispat, dolomit, kuvars, mermer), maden ve mermerin işlenmesi, meyve suyu üretim tesisi, konserve üretim tesisi, meyve sebze paketleme tesisleri, zeytin ve zeytinyağı işlenmesi, modern tarım ve seracılık.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Sektörel Bazda 2013 İhracat Verileri

Sektörler	İhracat Değeri (1.000 USD)
Su ürünleri ve hayvancılık mamulleri	255.159
Maden ve metaller	166.072
Yaş meyve ve sebze	30.522
Gemi ve yat	19.147
Çelik	12.287
Ağaç mamulleri ve orman ürünleri	5.496
Değerli maden ve mücevherat	4.296
Kimyevi maddeler ve mamulleri	2.753
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri	2.154
Makine ve aksamları	2.040

Muğla İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	187	210.700
2011	199	236.727
2012	201	243.225
2013	222	269.687
2014(Ocak-Temmuz)	186	196.582

Muğla İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	250	99.194
2011	283	109.734
2012	240	120.591
2013	264	133.509
2014(Ocak-Temmuz)	202	82.349

6. MUĞLA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Muğla ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %0'dır.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Milas Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "108 hektar (ilk etapta 50 ha)" olarak ve 450.000.-TL ödenekle yer almaktadır
- Bölgede 73 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

• Altyapı uygulama projeleri beklenmektedir. Uygulama projelerinin onaylanmasını takiben keşif aşamasına geçilebilecektir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Muğla Köyceğiz (Cennet) SS	53	53	0	100
2	Muğla Marmaris Ata SS	48	48	0	100
3	Muğla Merkez SS	322	224	98	70
4	Muğla Yatağan SS	158	155	3	98
Toplam		581	480	101	83

Devam Eden Sanayi Siteleri

Bodrum (Mumcular) Sanayi Sitesi:

• 2014 yılı Yatırım Programında "60 işyeri, altyapı" olarak ve 1.500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

• 18 işyeri yapım işi tahmini keşif bedeli 2012 yılı BF ile 1.550.500.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %91'dir.

• Altyapı yapım işi keşif bedeli 2013 yılı BF ile 858.700.-TL olup, ihalesi 29/11/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Fethiye (Eşen) Sanayi Sitesi:

• Kooperatifin 28/02/2006 tarih ve 220 sayılı yazısında; kurul kararı ile Toplu İşyeri Kooperatifine dönüştürülmesi talebi üzerine, Bakanlığımız yatırım programından çıkartılmıştır.

Kızılağaç (Yerkesik) Sanayi Sitesi:

• 14/05/2004 tarih ve 5468 sayılı yazımızla S.S. Kızılağaç SS Kooperatif Başkanlığına talimat yazılmıştır.

Marmaris Sanayi Sitesi:

• 13/12/2004 tarihinde yer seçimi yapılmış Kooperatif Başkanlığınca önerilen Marmaris ilçe merkezinin 12.5 km. güneybatısında, Değirmenyanı Mahallesinin 3 km. doğusunda yer alan 280 dönüm büyüklüğündeki alan incelenmiştir.

• İncelenen alanın tamamının DSİ Genel Müdürlüğünce Hisarönü Barajının rezerv alanında kaldığı, 210 dönümünün orman kadastrosu haritasına göre orman arazisi olduğu tespit edilmiş olup, Bakanlığımızca nihai karar verilebilmesi için Kooperatif Başkanlığınca imar yetkisine sahip kurumlardan görüş alınması gerektiği 08/03/2005 tarih ve 2380–2383 sayılı yazımızla S.S. Marmaris Yapı Kooperatif Başkanlığına, Valilik Sanayi ve Ticaret ile Bayındırlık ve İskan Müdürlüğüne, Marmaris Belediye Başkanlığına bildirilmiştir.

Bodrum (Mumcular) Sanayi Sitesi:

- Muğla Valiliğinin 11/11/2013 tarih ve 1129 sayılı yazısı ile Bodrum'da SS kurulmasının talep edilmesi üzerine, 11-17/12/2013 tarihleri arasında mahallinde etüt çalışması yapılmıştır.
- Yaklaşık 11.5 hektarlık alan için Gıda, Tarım ve Hayvancılık bakanlığının görüşünün alınması kaydıyla uygun görüldüğü 02/01/2014 tarih ve 10 sayılı yazımız ile Kooperatif ve Belediye Başkanlıklarına bildirilmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Milas Organize Sanayi Bölgesinin tamamlanması hızlandırılmalıdır.
- Muğla Merkez ilçede Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesi kurulmasına yönelik çalışmalar hızlandırılmalıdır.
- İlde bulunan firmaların envanteri 2013 yılı içinde tespit edilerek, Sanayi Sicil Bilgi Sistemine kayıt olmaları sağlanmalıdır.
- İlimizde faaliyet gösteren işletmelerde çalışacak nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamak üzere, istihdam garantili kurslar arttırılmalıdır. Ayrıca, firma bazında çalışanların iyi yetiştirilmesi ve yetişmiş personelin özlük hakları iyileştirerek nitelikli iş gücünün kalıcı hale gelmesi sağlanmalıdır.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin arttırılması sağlanmalıdır.
- İlde faaliyet gösteren işletmelerin kurumsal bir yapıya sahip olabilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Gerekirse bu noktada devlet kurumları tarafından teşvik ile desteklenmelidir.
- İldeki sanayi işletmelerinde Ar-Ge faaliyetlerine hız kazandırılmalı ve bu konuda KOSGEB gibi kurumlar tarafından verilen destekler artırılmalıdır. Ayrıca firmalara bilinç oluşturulması için gerekli eğitimler verilmelidir.
- Şirketlerin rekabet gücünü artırmak için marka bir hedef haline getirilmeli ve tanıtım noktasında markalaşmanın önemli olduğu bilincine varılmalıdır.
- İşletmelerin ithalat ve ihracat konusundaki bilgi eksikliği giderilmelidir. Bu konuda iç/dış ticaret ofislerinin kurulması ve sivil toplum örgütlerinin uzmanlaşmaya gitmesi sağlanmalıdır.

2013 Yılı 81 İl Sanayi Durum Raporu'nda yer alan "İl Sanayisinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler:

Maliye Bakanlığı kayıtlarına göre Muğla ilinde 4.175 adet işyerinin sanayi işletmesi olduğu Bakanlığımız tarafından tespit edilmiş, bu işyerlerinin adresinde tespit çalışması 2013 yılı içerisinde tamamlanmıştır. Bu tespit çalışması sonucunda; sanayi işletmesi olduğu değerlendirilen 589 adet işyeri tespit edilmiştir. Söz konusu 589 işyerinden on ve üzerinde personeli olanların sanayi sicil bilgi sistemine kayıt olmaları için çalışma başlatılmıştır.

Milas ilçesinde bulunan Milas Organize Sanayi Bölgesinin yapımının hızlandırılması amacıyla Milas Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu 25/10/2013 tarihinde Bakanlığımız yetkilileriyle görüşme yapmışlardır. Görüşme sonucunda; Milas'ın büyük bir kısmının tarım arazisi, sit alanı ve orman olması dolayısıyla organize sanayinin yapımının bu bölgeler dışında kalan mevcut planlanan yerinde devamı konusunda mutabakata varılmıştır. 2014 yılı Mart ayına kadar OSB yönetimi, Milas Belediyesi, diğer taraf kurum ve kuruluşlar ile koordineli olarak ihaleye çıkılacağı açıklanmış, teknik heyetle ayrıca yol genişlikleri, alanlar arasındaki kot farkları ve engebe probleminin giderilmesi konularında görüşmeler yapılmıştır. Bakanlığımız ile Milas Belediyesi tarafından, alt yapıdaki olumsuzlukların giderilmesi çalışmalarının hızlandırılması kararlaştırılmıştır.

Üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi konusunda Bakanlığımızın sağlamış olduğu; araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesi, sanayi tezleri programı, teknogirişim sermayesi desteği programı ve teknoloji geliştirme bölgelerini tanıtmak üzere 07/05/2013 tarihinde Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde tanıtım toplantısı düzenlenmiş, toplantıya üniversite son sınıf öğrencileri, yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile akademisyenler ve işadamları katılmıştır.

Muğla Valiliği, Muğla Belediyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, International Burch University, Muğla Ticaret ve Sanayi Odası, Güney Ege Kalkınma Ajansı Çalışma Ortaklığı ile Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Muğla Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, TÜRMOB, KOSGEB, MÜSİAD, Bakanlığımız ve İl Müdürlüğümüzün de Uzman desteği ve katılımı ile "Uluslararası Girişimcilik ve Kariyer Sempozyumu " 01-03 Kasım 2013 tarihleri arasında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezinde gerçekleştirilmiş, Bakanlığımız uzmanları tarafından Teknogirişim Sermayesi Desteği, Ar-Ge Merkezleri Destekleri ve San-Tez Programları hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Güney Ege Kalkınma Ajansının (GEKA)

AMAÇ	HEDEF	STRATEJİ
Bölge ürünlerini markalaştırarak pazarlamak	Markalaşma sürecindeki bölge ürünlerinin pazarlanması	♦Bölgenin öne çıkan ürünleri için pazarlama stratejisi oluşturulacaktır. ♦Bölgenin öne çıkan ürünleri için yeni pazar arayışlarına ve pazarlama kapasitesinin artırılmasına destek sağlanacaktır. ♦Bölge ürünlerine yönelik reklam çalışmaları desteklenecektir.
	Dış Ticaret altyapısının geliştirilmesi	♦Dış ticaretle ilgili eğitim ve seminerler düzenlenecektir. ♦Dış ticaret için gerekli olan uluslararası kalite belgelerinin alınması teşvik edilecektir. ♦ E-ticaret ağının etkin kullanımı sağlanacaktır. ♦Konfeksiyon sektörü başta olmak üzere bölgede yoğunlaşmış olan sektörlerin ihracat kapasitesinin artırılması desteklenecektir.
Sektörlere yönelik Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmaları yapmak	Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmaları teşvik edilerek ileri teknolojik ürünlerin ve üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması	♦Bölgesel Ar-Ge ve yenilikçilik stratejileri oluşturulacaktır. ♦ Bölgede yenilikçilik bilinci oluşturulacaktır. ♦ Bölgede üniversite-sanayi iş birliği geliştirilecektir. ♦Ortak Ar-Ge laboratuvarları kurulacak ve var olanlar geliştirilecektir. ♦Tekstil başta olmak üzere sanayide akıllı ve ileri teknolojik ürünlerin üretilmesi teşvik edilecektir.
Sanayide verimliliği ve	Sanayide ürünlerin katma değerinin	♦Bitkisel ve hayvansal ürünlerde gıda güvenliğinin artırılması teşvik edilecektir. ♦Zeytin, üzüm, incir ve kestane başta olmak

çeşitliliği artırmak	artırılması	üzere bölgedeki tarımsal ürünlerin işlenmesi, dondurulması, paketlenmesi ve depolanması için gerekli tesisler kurulacak ve var olan tesisler geliştirilecektir. ♦Mermer, traverten ve feldispat başta olmak üzere bölgede çıkartılan madenlerin etkin şekilde kullanılması için işleme tesisleri kurulacak ve mevcut tesislerin geliştirilmesi desteklenecektir. ♦Başta giyim eşyası olmak üzere tasarıma dayalı ürünler çeşitlendirilecektir. ♦İhtisas OSB'lerin etkinliği artırılarak bu bölgelerde kümelenme teşvik edilecektir. ♦Kümelenme bilinci oluşturulacaktır. ♦Bölgede yoğunlaşmış sektörlerin kümelenme stratejileri belirlenecek ve kümelenme çalışmaları desteklenecektir.
	Yatırım ortamının iyileştirilmesi	♦Bölgede potansiyel yatırım alanlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir. ♦Potansiyel yatırımcılara danışmanlık hizmeti verilecektir. ♦ Yeni yatırımlara yönelik risk analizi yapılacaktır. ♦Doğrudan yabancı yatırımcıları bölgeye çekmeye yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.
Sektörlerin altyapısını güçlendirmek	Üretim altyapısının yenilenmesi, geliştirilmesi ve güçlendirilmesi	♦Sanayideki işletmelerin makine parkı ve teknolojik donanımları yenilenecektir. ♦Sanayideki işletmelerin enerji, ulaşım ve çevre altyapıları iyileştirilecektir. ♦İşletmelerin OSB'lere taşınması teşvik edilecektir.
	Hizmet kalitesinin artırılması	♦Sektörlere yönelik eğitimli personel istihdamı desteklenecektir. ♦Sektörlerde bilişim altyapısı güçlendirilecektir.
	Kurumsal yapının geliştirilmesi	♦Aile işletmelerinin kurumsallaşması teşvik edilecektir. ♦Modern yönetim anlayışının işletmeler tarafından benimsenmesi teşvik edilecektir. ♦İşletmelerde kalite yönetim sistemi uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.
İstihdam olanaklarını geliştirerek iş gücüne katılımı artırmak	Mesleki ve teknik eğitim olanaklarını geliştirerek iş gücü kalitesinin yükseltilmesi	♦Bölgesel iş gücü ihtiyaç analizi gerçekleştirilerek mesleki eğitim ilgili kurumlarda sektörel ihtiyaca göre düzenlenecektir. ♦Bölge üniversitelerinde ve meslek liselerinde ilgili bölümlerde sanayi ile iş birliği sağlanarak mesleki eğitim ve staj çalışmaları

		sağlanacaktır.
Yenilenebilir enerjinin kullanımını yaygınlaştırmak	Yenilenebilir enerjinin sektörlerde ve günlük yaşamda kullanımına yönelik altyapı çalışmalarının hızlandırılması	♦Bölgede yenilenebilir enerjiye yönelik makine ve ekipman üretimi desteklenecektir. ♦Yenilenebilir enerjinin ısıtma ve aydınlatma başta olmak üzere sanayi sektöründe kullanımı desteklenecektir.
Sürdürülebilir atık su yönetimini sağlamak	Sürdürülebilir atık su yönetiminin sağlanması	♦Zeytinyağı ve tekstil başta olmak üzere sanayi işletmelerinde arıtma tesislerinin kurulması, var olan tesislerin iyileştirilmesi ve etkin kullanımı sağlanacaktır.
Hava kirliliğini önlemek ve hava kalitesini yükseltmek	Sanayi kaynaklı hava kirliliğinin önlenmesi	♦Sanayide jeotermal enerji ve diğer çevre dostu kaynakların kullanımı yaygınlaştırılacaktır. ♦Sanayilerde baca gazı arıtma sistemlerinin etkin kullanımı sağlanacaktır.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 3 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 3 proje desteklenmemiştir.
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	1 işletme desteklenmiştir.	

49 MUŞ

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Muş sanayisi ağırlıklı olarak orta ve küçük işletmelerden meydana gelmektedir. Büyük ölçekli sanayi kuruluşları olarak; şeker fabrikası ve çimento fabrikası, orta ölçekli işletme olarak; barit fabrikası, tuz fabrikası, mermer fabrikası, tekstil fabrikası, ayakkabı fabrikası ve muhtelif gıda, plastik ve metal eşya fabrikaları faaliyet göstermektedir.

İlde, faaliyet gösteren firmaların üretim konuları çimento, tarım makineleri, tekstil, hazır giyim, ayakkabı, mobilya, hazır yemek, hazır beton, karma yem, unlu mamuller, süt ve süt ürünleri, şeker, sıcak asfalt, taş ve mıcırdır.

Teşvik yasası kapsamında desteklenen emek yoğun sektörlerden; tekstil, deri, plastik, metal eşya ve mobilya alanlarında ilde son zamanlarda önemli yatırımlar gerçekleşmektedir. Malazgirt ilçesindeki Tarım Makinaları İhtisas Sanayi Sitesi önemli bir yere sahiptir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

İlde ticaret sektörü; tarım, devlet hizmetleri, ulaştırma ve haberleşme sektörlerinden sonra gelmektedir. Ticaret hayatı genel olarak il merkezinde canlılığını korumakta olup, Malazgirt ve Bulanık ilçelerinde de nispeten gelişmiş durumdadır.

İlde gıda, giyim, tuhafiye, inşaat malzemeleri ile dayanıklı tüketim mallarının yanı sıra tarımsal ürünler ile canlı hayvan ve hayvansal ürünler alımını ve satımını kapsayan ticari faaliyetler yapılmaktadır.

İl merkezi dışında, özellikle Malazgirt ilçesinde, imalatı gerçekleştirilen tarım alet ve makinelerine dayalı ticaret önem taşımaktadır. Ayrıca hizmet sektörünün faaliyetleri ile küçük sanat ve sanatkarların üretim ve tamiratlarını içeren çalışmalar iç ticaret hayatında önemli bir yere sahiptir.

İlden diğer illere, başta canlı hayvan ve hayvansal ürünler olmak üzere, çimento, küspe, tarım alet ve makineleri ile kristal ve küp şeker satışı yapılmaktadır. Diğer illerden ise, otomobil ve yedek parçaları, dayanıklı tüketim malları, makine ve teçhizat, manifatura, inşaat malzemeleri, mutfak eşyaları gibi endüstriyel ürünler, mevsimlik meyve, sebze ve narenciye ürünleri alınmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Muş İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Muş ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı üretim yeri adresine göre 81'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0,06'lık bir oran ile sanayisi az gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1) olarak görülmektedir.

b. Muş İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Muş ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, gıda ürünleri imalatı(%30), diğer madencilik ve taş ocakçılığı(%20) diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı(%17)i, sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 6'i Başka yerde sınıflandırılmamış makine teçhizat imalatı.
% 4'ü Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 4'sı Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 4 Mobilya imalatı,
% 2'i Tekstil ürünleri imalatı,
% 2'si Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 2'i Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 2'ü Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 2 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı,
% 1 Metal cevherleri madenciliği,
% 1 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı,
% 1'ü Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 1'sı Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistem üretim ve dağıtımı,
% 1'i Madeni yağ geri dönüşüm.

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Muş ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 1.704'tür. Kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 13'tür.

d. Genel Değerlendirme

Muş ilinde sanayide çalışanların %63'ü gıda ürünleri imalatı, %25'i diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın % 83'ü işçi, % 3'ü mühendistir. Muş ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %32'si mikro ölçekli, %59'u küçük ölçekli, %7'si orta ölçekli ve %2' si ise büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş
- Yurt Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Tuntem İlaçlama Temizlik Tabldot İnş.San.ve Dış Tic. Ltd. Sti.
- Barco tekstil sanayi ve ticaret A.Ş

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Tekstil ve hazır giyim ürünleri,
- Un üretim tesisi,
- Karma yem üretim tesisi,
- Bal üretim ve ambalajlama tesisi,
- El halısı üretim tesisi,
- Yünlü dokuma,
- Taş ve mıcır üretim tesisi,
- Küp şeker üretim tesisi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Alçı taşı üretim tesisi,

- Bal paketleme tesisi,
- Bitkisel yağ üretim tesisi,
- Döküm tesisi,
- Arıcılık,
- Et besiciliği,
- Et entegre tesisi,
- Pastörize süt ve süt mamulleri üretim tesisi,
- Hafif yapı malzemeleri üretim tesisi,
- Karma yem üretim tesisi,
- Karton kutu üretim tesisi,
- Plastik geri dönüşüm ürünleri tesisi,
- Tuz üretim tesisi,
- Torbalanmış ve söndürülmüş toz kireç üretim tesisi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

- Çimento,
- Alüminyum,
- Plastik doğrama,
- Mobilya,
- Konfeksiyon,
- Tarım makineleri,
- Ağaç ve orman ürünleri,
- Temizlik ürünleri.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Süt ve süt ürünleri,
- Paketleme,
- Lokum,
- Dondurulmuş et ve balık ürünleri,
- Barit madeni.

Muş İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Yapan Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	6	15.385
2011	8	7.873
2012	4	13.988
2013	6	32.945
2014(Ocak-Temmuz)	6	4.263

Muş İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Yapan Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	8	551
2011	13	2.727

2012	16	3.424
2013	13	1.958
2014(Ocak-Temmuz)	7	1.511

6. MUŞ İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Muş ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %21'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Muş Organize Sanayi Bölgesi :

- 90 hektar büyüklüğündedir.
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 54 adet sanayi parselinin 39 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin 3 adedi üretim, 8 adedi inşaat, 28 adedi proje aşamasındadır. 15 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 40 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Muş Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "Hizmet binası + eksik işler" olarak 400.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Muş Malazgirt SS	82	52	30	63
2	Muş Merkez SS	100	100	0	100
3	Muş Merkez III.(Alpaslan) SS	43	43	0	100
4	Muş Bulanık SS (Dap)	66	66	0	100
5	Muş Merkez II (Birlik) SS (Dap)	70	70	0	100
Toplam		361	331	30	92

Devam Eden Sanayi Siteleri

Varto Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "43 işyeri, altyapı" olarak ve 2.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 43 işyeri yapım işi tahmini keşif bedeli 2011 yılı BF ile 5.756.211.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %30'dur.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Hayvancılık sektöründe, hayvan ırkının ıslahı, entegre et ve süt tesislerinin kurulmasıyla verim arttırılmalıdır. Ayrıca doğru üretim teknikleri kullanılmalı ve tarımsal örgütlenme sağlanmalıdır.
- Yeni pazarlara ulaşmak için bölgeye yakın olan ülkeler hedef alınarak ihracata yönelik yatırımlar yapılmalıdır. İldeki tüccar ve sanayicilerin ürünlerini yurtdışına pazarlamaları konusunda destekleyici unsurlar sağlanmalıdır. Nakliye maliyetlerini düşürmek için özellikle demiryolu ulaşım hizmetlerinin altyapı ve maliyet açısından geliştirilerek teşvik edilmesi sağlanmalıdır.
- İmalat sektöründeki kalifiye eleman ihtiyacını karşılamak üzere, mesleki eğitim yaygınlaştırılmalı ve mesleki eğitim müfredatının özel sektörün ihtiyacına uygun hale getirilmesi sağlanmalıdır.
- Girişimcilere işletme sermayesi sağlanması konusunda, KOSGEG, Kalkınma Ajansı ve finans kurumlarının, finans kaynakları geliştirmeleri gerekmektedir.
- İklim ve coğrafi şartların zorluğu, özellikle imalat için gerekli olan ısınma ve enerji desteğiyle hafifletilmelidir.
- Su, enerji ve ulaşım alanındaki altyapı eksiklikleri giderilmelidir. Ayrıca tarım alanlarında sulama alt yapısının daha modern hale getirilmesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır.
- Ticari hayatı düzenleyen mevzuatın ve vergi sistemi konusunda, ilgili personele hizmet içi eğitim verilmesi ve mevzuatın daha sade ve anlaşılır bir hale getirilmesi gerekmektedir.
- Bölge için uygulanan teşvik sisteminde mevzuattan uygulamanın daha sade ve zamanında hayata geçirilmesi gerekmektedir. Çünkü yatırım teşvik belgesi bulunan firmaların SSK prim desteği ve vergi desteğini alamadıkları gözlenmektedir.

2013 Yılı 81 İl Sanayi Durum Raporu'nda yer alan "İl Sanayisinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler:

Hayvan ırklarının iyileştirilmesi için 2013 yılında 16004 adet suni tohumlama yapılmış, 4 adet tarımsal kalkınma kooperatifine destek amacıyla 880 baş yüksek verimli hayvan alımı sağlanmıştır. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunca toplamda 544 baş hayvan kapasiteli 5 adet hibe destekli ahır ile 5 ton/gün kapasiteli et işleme tesisi yaptırılmıştır.

DAKA Mali Destek Programlarında ihracata yönelik imalat, bir değerlendirme kriteri olarak yer almış ve ihracata yönelik imalat yapan birden fazla projeye hibe desteği sağlanmıştır.

İstihdam garantili kurslar ile imalat sektöründeki kalifiye eleman eksikliği aşama aşama giderilmeye başlanmıştır.

Yeni girişimcilerin iş hayatına atılması ve mevcut girişimcilerin kapasite artırımına destek olmak amacıyla; DAKA, KOSGEB ve TKDK tarafından 23.471.054 TL destek verilmiştir.

İmalata tahsis edilen eski Tekel depolarının ısınma sorununu çözmek amacıyla kalorifer tesisatı döşenmesi yönünde çalışmalar başlatılmıştır. Ayrıca, DAKA tarafından yenilenebilir enerjiyi yaygınlaştırmak için mali destek programı uygulanmış ve bu çerçevede sempozyum düzenlenmiştir.

Kamu-Üniversite-Sanayi işbirliği konusunda 2013 yılı içerisinde bir çalıştay düzenlenmiş, bu konuda farkındalık oluşması sağlanmıştır.

Sulama altyapısına büyük ölçüde fayda sağlayacak Alparslan II barajının yapım çalışmaları devam etmektedir. Yine Muş Ovasının drenaj sorununu çözmeye yönelik başlatılan Karasu Islah Projesi devam etmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı:

Vizyon: Yer altı ve yer üstü zenginlikleri ile beşeri sermayesini katılımcı bir anlayışla harekete geçirerek, 2023 yılında sosyal ve ekonomik refahını ülke ortalamasının üzerine çıkarmış ve bu refahtan her bireyin adil bir şekilde faydalandığı, doğayla barışık bir bölge olmaktır.

Misyon: Bölgesinde yerel potansiyelleri, kaynakları ve imkânları katılımcı bir yaklaşımla harekete geçirerek sürdürülebilir bir kalkınmayı sağlamaktır.

50 NEVŞEHİR

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Nevşehir ili sanayinde, gıda ürünleri ve içecek imalatı, metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı, hazır giyim ve konfeksiyon, makine ve teçhizat imalatı, taşıt araçları ve yan sanayi ile kimyevi maddeler ve mamulleri imalatı sektörleri faaliyet göstermektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Nevşehir'de 2. el oto alım satımı, doğal soğuk hava depoculuğu ve turizm sektörünün yoğunluğundan dolayı konaklama, hediyelik eşya ve halı ticareti öne çıkan sektörler olarak görülmektedir.

İlin en önemli turizm merkezi olan Kapadokya'da, 2013 yılında gerçekleştirilen halı ihracatı 14,1 milyon dolardır.

Bölgenin toprak ve kaya yapısından dolayı ürünler mekanik soğutmaya ihtiyaç duyulmadan doğal depolarda muhafaza edilebilmektedir. Bu sebeple özellikle narenciye ürünlerinin Nevşehir'de depolanması ve ülkemize buradan dağıtımının gerçekleştirilmesi sağlanabilir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİ DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Nevşehir İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Nevşehir ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 266'dır. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24), Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b.Nevşehir İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Nevşehir ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında; %32'lik bir oran ile gıda ürünlerinin imalatı, %22 ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ve %8 ile diğer madencilik ve taşocakçılığı sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla,

% 6 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 6 Motorlu kara taşıtı treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç),
% 3 İçecek imalatı,
% 3 Tekstil ürünleri imalatı,
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 3 Mobilya imalatı,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,

% 2 Ana metal sanayi,
% 1 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması.
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim dağıtım,
% 1 Madeni yağ geri kazanım.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Nevşehir ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 5.638'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 1, kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 7'dir.

d.Genel Değerlendirme

Nevşehir ilinde sanayi sektörlerinde çalışanların, %29'u diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %19'u gıda ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

İstihdamın %82'si işçi, %2'si mühendistir.

Nevşehir ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %33'ü mikro ölçekli, %58'i küçük ölçekli, %8'i orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Hey Tekstil Örme Sanayi ve Ticaret Aş. Hacı Bektaş Şubesi
- Dursunoğulları İplikçilik Teks. Tic. ve Sanayi A.Ş. Entegre Tesisleri
- Canilia Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti
- Sentez Turizm Ticaret ve Sanayi Aş. Avanos Halı Şubesi
- Blok Bims Hafif Yapı Elemanları Maden İnşaat Nakliyat Sanayi ve Ticaret A.Ş

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

- Turizm sektörü,
- Seracılık,
- Pomza üretimi,
- Soğuk hava depolama yatırımları.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Nevşehir ilinde ihraç edilen ürünler, halı ve şekerdir. Söz konusu ürünlerin üretimi büyük oranda il dışında gerçekleştirilmektedir. Kimyevi maddeler ve mamulleri sektöründe gerçekleştirilen ihracat son yıllarda artış göstermektedir.

Nevşehir ilinde ihracat yapılan ülkeler; Fas, Libya, Mısır, Tunus, Hindistan, Rusya, Brezilya, Irak, İran, Suriye, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar'dır.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli:

- Pomza ve bimsblok,
- Kimyevi maddeler ve mamulleri,
- Motorlu taşıtların aksam ve parçaları ile şase ve karoserleri,
- Tarımsal makineler,
- Bimsblok üretim makineleri,
- Çanak-çömlek.

Nevşehir İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	48	53.493
2011	58	79.615
2012	65	46.912
2013	82	47.292
2014(Ocak-Temmuz)	60	26.445

Nevşehir İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	56	18.842
2011	83	29.537
2012	59	38.030
2013	70	32.909
2014(Ocak-Temmuz)	49	25.199

6. NEVŞEHİR İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Nevşehir ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %11'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Nevşehir-Acıgöl Organize Sanayi Bölgesi :

- 156 hektar büyüklüğünde olup, 50 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 94 adet sanayi parselinin, 32 adedi tahsis edilmiştir. Tahsisi edilen parsellerin; 5 adedi üretim, 5 adedi inşaat aşamasında, 22 adet proje aşamasındadır. 62 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 170 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Nevşehir Avanos SS	73	73	0	93
2	Nevşehir Gülşehir SS	100	75	25	75
3	Nevşehir Hacıbektaş SS	62	30	32	48
4	Nevşehir Kozaklı (Aksan) SS	96	54	42	56
5	Nevşehir Merkez SS	220	220	0	100
6	Nevşehir Merkez (Lale) SS	400	265	135	66
Toplam		951	717	234	75

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Ürgüp (Kapadokya) Sanayi Sitesi:

- 04/02/2005 tarih ve 1345–1352 sayılı yazımızla Kooperatif imkanlarıyla alt ve üst yapı inşaatlarının gerçekleştirilmesi kaydıyla incelenen alanın SS olarak planlamasının uygun görüldüğü S.S. Kapadokya SS Yapı Kooperatif Başkanlığına ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilmiştir.

Derinkuyu Sanayi Sitesi:

- 12/07/2006 tarih ve 6932 sayılı yazımızla yer seçiminin uygun görüldüğü Belediye Başkanlığına ve kooperatif başkanlığına bildirilmiştir.

Ürgüp Sanayi Sitesi:

- 19/12/2001 tarih ve 17037 sayılı yazımızla yer seçiminin kesinleştiği ve bundan sonra yapılacak işlemlere dair yer seçimi talimatı yazılmıştır. SS yeri satın alınamadığından yeni önerilen alan 31/08/2005 tarihinde incelenmiştir. 11/11/2005 tarih ve 15019 sayılı yazımızla yer seçimi talimatı verilmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Turizm bölgelerine uzak alanların sanayi bölgesi olarak seçilmesi ve yatırım olanaklarının sanayicilere tanıtılması gerekmektedir.
- Nevşehir'de faaliyette bulunan işletmelerin çoğu aile şirketidir. Söz konusu şirketlerin profesyonel yöneticiler tarafından yönetilmesi sağlanmalıdır.
- Ar-Ge çalışmalarına ayrılan payın artırılabilmesi için TÜBİTAK, KOSGEB ve Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) tarafından sağlanan Ar-Ge proje destekleri hakkında farkındalığın artırılması gerekmektedir.
- Nevşehir'de faaliyette bulunan işletmelerin ulusal ve uluslararası fuarlara katılımları arttırılmalıdır.
- Ortaklık kültürü geliştirilmelidir.
- Kalifiye eleman çalıştırılması, teknoloji ve Ar-Ge'ye gereken önemin verilmesi, üretimde standardizasyonun sağlanması, tanıtım ve pazarlama, CE İşareti, ISO 14000 ve ISO 9000 gibi Kalite Belgeleri konularında bilgilendirme yapılması sonucunda ihracat oranlarının arttırılması sağlanabilir.
- Üniversite-sanayi işbirliği sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Ahiler Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumu ile ticaret ve sanayide sürdürülebilir kalkınmayı sağlamış, bereketli toprakları ile tarım ve hayvancılıkta gelişmiş, sevgi ve hoşgörü ikliminde kendini yetiştirmiş insanları, büyüleyici Kapadokya'sı, kültürel ve tarihi zenginlikleri ve termal kaynakları ile farklılaşmış, dünya markası bir bölge olmak.

Bu vizyona ulaşmak için dört ana gelişme ekseni belirlenmiştir. Bu eksenler;

- İnsan kaynakları
- Dünya çapında turizm
- Rekabet edebilirlik

- Yaşam kalitesi

İnsan kaynakları gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:
- İstihdamın artırılması,
- Bölgede yaşam boyu öğrenme politikasının tanıtılması ve yaygınlaştırılması,
- Bilgi toplumu stratejilerinin geliştirilmesi.

Dünya çapında turizm gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:
- Turizm gelirlerinin artması için bölgede turizm çeşitliliğinin sağlanması,
- Bölgenin önemli bir turizm merkezi olmasının sağlanması,
- Bölgenin tanınırlığını artırmak için alternatif tanıtım faaliyetlerini geliştirilmesi,
- Turizm faaliyetlerinin bölgede geniş bir tabana yayılmasının sağlanması.

Rekabet edebilirlik gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:
- Katma değeri yüksek bitkisel ürünlerle sürdürülebilir üretim yapılması,
- Hayvansal üretimde verim artışının sağlanması,
- Tarımda gelir artışını sağlayacak markalaşma faaliyetlerinin desteklenmesi,
- Pazarlama stratejilerinin öğretilmesi ve geliştirilmesi,
- Ar-ge çalışmalarına destek verilmesi,
- Sanayi ve ticarette bölgenin rekabet edebilirlik gücünün artırılması.

Yaşam kalitesi gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:
- Sosyal bütünleşmenin sağlanması,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi,
- Çevresel sorunların sürdürülebilir bir yaklaşımla çözülmesi,
- Ulaşım ve altyapının geliştirilmesi.

51 NİĞDE

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Niğde ili sanayinde madencilik, tekstil ve deri sektörleri önemli yer tutmaktadır. Ayrıca ilde çimento, şeker, halı, iplik, otomobil yedek parçaları, süt ve süt ürünleri, meyve suyu ve gazlı içecekler, beton yapı elemanları, yapı kimyasalları, biriket-tuğla, kalsit ve traverten blok ve mikronize kalsit üretimi ile deri işleme yapılmaktadır. Ulukışla ilçesinde alçıtaşı ve altın işletmeleri de il sanayisinde önemli yer tutmaktadır.

İlde bulunan başlıca maden rezervleri; kalsit, demir, çinko, kurşun, civa, volfram, bakır, kükürt, gümüş, altın, antimon, kaolin ve alçıtaşıdır. Fakat işletilen maden yatakları içerisinde kalsit önemli yer tutmaktadır. Ayrıca altın(dore cevheri) ve alçıtaşı çıkarılmaktadır.

Niğde ilinin ekonomisinde tarım önemli yer tutmaktadır. İlde meyve, sebze, elma, kiraz, beyaz kiraz, patates, lahana, baklagiller, buğday, arpa, çavdar, fasulye, mısır, nohut, soğan ve şekerpancarı üretimi yapılmaktadır. Tarım sektöründe çalışanların toplam istihdama oranı Türkiye ortalamasının üstündedir.

Niğde ili şehirleşme oranı, yıllık nüfus artış hızı, kişi başına gayrisafi yurtiçi hâsıla ve sanayi iş kolunda çalışanların toplam istihdama oranı bakımından Türkiye ortalamalarının altındadır.

Niğde'de rekabet edebilirliği yüksek sektörler;

- Diğer madencilik ve taş ocakçılığı sektörü :Bu alanda Kalsit çıkarımı ve işlenmesi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Tekstil sektörü: Özellikle iplik dokuma alanında faaliyet gösteren önemli (Koyunlu A.Ş. gibi) firmalar bulunmaktadır. Deri tabaklama ve işleme alanında ise Bor ilçesi gelişmiş bir sanayiye sahiptir.
- Meyve - sebze üretimi ve işlenmesi sektörü: Özellikle patates, elma ve lahana gibi sebze ve meyvelerin üretim ve işlenmesine dönük işletme sayısı fazladır. Meyve suyu işletmelerinin varlığı katma değer yaratma ve rekabet edebilirliğin artması için oldukça önemli rol oynamaktadır.
- Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı sektörü olarak sıralanabilir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Niğde ilinin ekonomisi; sanayi, ticaret, tarım, hayvancılık ve madencilikte önemli yatırımlara ve altyapıya sahiptir. Özellikle tekstil (iplik, halı vb.), meyve suyu, otomotiv parçaları, deri tabaklanması ve işlenmesi, madencilik (kalsit vb.) gibi alanlarda faaliyet gösteren büyük ölçekli işletmeler bulunmaktadır.

Ticaret ve sanayi faaliyetleri çoğunlukla il merkezinde ve bor ilçesinde gerçekleşmektedir. Ticareti yapılan başlıca ürünler; elma, patates, lahana, şeker pancarı, soğan, pamuk ipliği, çimento, hazır beton, meyve konsantresi ve halıdır. Organize sanayi bölgelerinin kurulmasından sonra yatırım yapan yeni kuruluşlar ile bu ürünlerin çeşitleri artmıştır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Niğde İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde,

%6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Niğde ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 215'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.2'lik bir oran ile sanayisi gelişmekte olan bir ildir.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında**,** %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24)**,** Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b.Niğde İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Niğde ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında; %16'lik bir oran ile gıda ürünlerinin imalatı, %14 ile diğer madencilik ve taşocakçılığı sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 13 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 10 Deri ve ilgili ürünleri imalatı,
% 7 Tekstil ürünleri imalatı,
% 6 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 6 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 6 Mobilya imalatı,
% 4 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 3 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 3 Madeni Yağ Geri Kazanım
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç), saz, saman vb. malzemelerde örülerek yapılan eşyaların imalatı,
% 2 Ana metal sanayi,
% 2 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 1 Metal cevherleri madenciliği,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Niğde ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 6.264'tür. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 8, kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 37'dir.

d.Genel Değerlendirme

Niğde ilinde sanayi sektörlerinde çalışanların %27'si tekstil ürünleri imalatı, %16'sı gıda ürünlerinin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %84'ü işçi, %3'ü mühendistir.

Niğde ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %32'si mikro ölçekli, %53'ü küçük ölçekli, %13'ü orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.Bor Şeker Fabrikası A.Ş.
- Birko Birleşik Koyunlulular Mensucat Ticaret ve Sanayi A.Ş.
- Ditaş Doğan Yedek Parça İmalat ve Teknik A.Ş.
- Mikrokal Kalsit Sanayi ve Ticaret A.Ş

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

- Madencilik ,

- Tekstil (iplik),
- Dericilik,
- Kalsit üretimi,
- Makine halısı üretimi,
- Makina, plastik ve kimyasal ürünler, boru, kablo, pvc, yapı kimyasalları ve makina ekipmanları üretimi,
- Meyvesuyu ve konsantresi, su, mineralli içecek(madensuyu) ve gazlı içecek (gazoz) üretimi,
- Şeker üretimi,
- Çimento üretimi,
- Enerji santrali.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Niğde İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	32	46.436
2011	40	58.925
2012	42	62.647
2013	48	69.723
2014(Ocak-Temmuz)	38	39.207

Niğde İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	43	42.966
2011	42	30.027
2012	49	20.746
2013	57	45.093
2014(Ocak-Temmuz)	37	27.607

6. NİĞDE İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Niğde ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %81'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Niğde Organize Sanayi Bölgesi :

- 406 hektar büyüklüğünde olup, 261 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1997 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 112 adet sanayi parselinin 103 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 82 adedi üretim, 10 adedi inşaat, 11 adedi proje aşamasındadır. 9 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.960 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; mobilya imalatı, tekstil ürünleri imalatı ve gıda ürünleri imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 2.000 m3/gün dür.

Niğde-Bor Karma ve Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi :

- 300 hektar büyüklüğünde olup, 292 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 264 adet sanayi parselinin, 262 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 124 adedi üretim, 51 adedi inşaat, 87 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 650 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; deri ve ilgili ürünlerin imalatı, kimyasallar-kimyasal ürünlerin imalatı ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi 2012 yılında tamamlanmış olup, kapasitesi 2.800 m3/gün dür.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Niğde-Bor Karma ve Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (İlave alan) :

- Niğde Valiliği Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğünün 24/10/2013 tarih ve 517 sayılı yazısı ile yaklaşık 400 ha'lık alan için genişleme alanı talebinde bulunulmuş olup, inceleme aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Niğde Bor SS	260	210	50	81
2	Niğde Merkez SS	151	151	0	100
3	Niğde Merkez (Ata) SS	340	340	0	100
4	Niğde Altunhisar	20	10	10	50
Toplam		771	711	60	92

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Niğde-Bor Ayder Dericiler ve Ayakkabıcılar Sanayi Sitesi:

- Niğde Valiliğinin 08/02/2011 tarih ve 250 sayılı yazısı ekinde gönderilen evrakların incelenmesi sonucunda tespit edilen eksikliklerin tamamlanarak gönderilmesi 14/03/2011 tarih ve 2180 sayılı yazımızla Valilikten istenmiştir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İşletmelerde ortaklık kültürünün oluşturulması yönünde çalışmalar yapılmalıdır.
- Genç nüfusun, ilde istihdamının sağlanarak, göç etmesi önlenmelidir. Nitelikli işgücü yetiştirmeye yönelik eğitimler verilmelidir.
- Alternatif tarım ürünü üretilmesi sağlanmalıdır.
- Tarımsal sanayi ürünü üretiminin arttırılması için çalışmalar yapılmalıdır.
- Havaalanı inşaatı tamamlanmalıdır.
- Kurulacak olan işletmelerin sermaye ihtiyacını karşılamak üzere, düşük faizli ve uzun vadeli krediler ile hibe krediler verilmelidir.
- Üretilen ürünlerin pazarlanması konusunda daha etkili yöntemler kullanılmalı, yeni pazarlar bulunması sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Ahiler Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumu ile ticaret ve sanayide sürdürülebilir kalkınmayı sağlamış, bereketli toprakları ile tarım ve hayvancılıkta gelişmiş, sevgi ve hoşgörü ikliminde kendini yetiştirmiş insanları, büyüleyici Kapadokya'sı, kültürel ve tarihi zenginlikleri ve termal kaynakları ile farklılaşmış, dünya markası bir bölge olmak.

Bu vizyona ulaşmak için dört ana gelişme ekseni belirlenmiştir. Bu eksenler;

- İnsan kaynakları
- Dünya çapında turizm
- Rekabet edebilirlik
- Yaşam kalitesi

İnsan kaynakları gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- İstihdamın artırılması,
- Bölgede yaşam boyu öğrenme politikasının tanıtılması ve yaygınlaştırılması,
- Bilgi toplumu stratejilerinin geliştirilmesi.

Dünya çapında turizm gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Turizm gelirlerinin artması için bölgede turizm çeşitliliğinin sağlanması,
- Bölgenin önemli bir turizm merkezi olmasının sağlanması,
- Bölgenin tanınırlığını artırmak için alternatif tanıtım faaliyetlerini geliştirilmesi,
- Turizm faaliyetlerinin bölgede geniş bir tabana yayılmasının sağlanması.

Rekabet edebilirlik gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Katma değeri yüksek bitkisel ürünlerle sürdürülebilir üretim yapılması,
- Hayvansal üretimde verim artışının sağlanması,
- Tarımda gelir artışını sağlayacak markalaşma faaliyetlerinin desteklenmesi,
- Pazarlama stratejilerinin öğretilmesi ve geliştirilmesi,
- Ar-ge çalışmalarına destek verilmesi,
- Sanayi ve ticarette bölgenin rekabet edebilirlik gücünün artırılması.

Yaşam kalitesi gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Sosyal bütünleşmenin sağlanması,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi,
- Çevresel sorunların sürdürülebilir bir yaklaşımla çözülmesi,
- Ulaşım ve altyapının geliştirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 2 proje program kapsamında desteklenmiştir.	
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün	1 işletme desteklenmiştir.	

Tanıtım ve Pazarlama Desteği		
Teknogirişim Sermayesi Desteği	4 girişimci desteklenmiştir.	

52 ORDU

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Ordu ilinde ekonomi tarım ve hayvancılık sektörlerine dayalıdır. Gelişmekte olan sanayi sektöründe; gıda, orman ürünleri, tarım alet ve makinaları üretimi ön plana çıkmaktadır. Mevcut sanayi tesislerinin büyük bir kısmı yörenin doğal kaynak zenginliğini değerlendirmeye yönelik olarak kurulmuştur.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlin ekonomik yapısına bakıldığında; fındığa dayalı tarım, ticaret ve hizmet sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Ordu ili, ülke genelinde bal üretimi yapılan iller arasında ilk sırada yer almaktadır.

İlde, 3 adet Ticaret ve Sanayi Odası, 3 adet Ticaret Borsası ve 1 adet Esnaf Sanatkarlar Odaları Birliği bulunmaktadır. İl ticaretinde, şahıs şirketleri hariç, toplam 3840 adet firma faaliyet göstermektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Ordu İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Ordu ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 298'dir. Toplam sanayi işletmeleri içerisinde % 0.3 lük bir oran ile sanayisi gelişmekte illerimiz arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır**.** Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(% 5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4),Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b. Ordu İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Ordu ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, % 29 gıda ürünleri imalatı ve % 13 diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatının ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 12 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması

% 10 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı

% 9 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı, (mobilya hariç) saz, saman vb. malzemelerle örülerek yapılan eşyaların imalatı,

% 5 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,

% 5 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı

% 4 Mobilya imalatı,

% 3 Motorlu Kara Taşıtlarının Bakım ve Onarımı

% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 İçecek imalatı,
% 1 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı,
% 1 Diğer imalatlar.

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Ordu ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 9071'dir. Ar-Ge birimi bulunana firma sayısı 9, kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 56'dır.

d. Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların, % 41'i gıda ürünlerinin imalatı sektöründe, %24'ü giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın % 84'ü işçi, % 2'si mühendistir. Ordu ilinde bulunan sanayi işletmelerinin % 24'ü mikro ölçekli, %59'u küçük ölçekli, % 14'ü orta ölçekli, % 3'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Sanset Gıda Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Poyraz Fındık Entegre Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Gürsoy Tarımsal Ürünler Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Relaks Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Başlamış olan Ordu- Sivas ve Osmaniye bağlantı yolunun yapım çalışması,
- Başlamış olan Ordu- Giresun Hava Limanı inşaatı çalışması,
- Çevre Yolu Projesi,
- Ordu merkezinde ikinci OSB alanı çalışması,
- Ünye OSB alanı kamulaştırma çalışmaları,
- Kabadüz İlçesi, Çambaşı Yaylası'nda kayak tesisi çalışması.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Yerel tarımsal ürünler işleme sanayi (kivi, çilek, elma işleme soğuk hava depolama tesisleri),
- Ordu Bolaman turizm gelişme alanı yatırımları,
- 3 Yıldızlı butik oteller ve otantik evler yapılması ve köy pansiyonculuğunun geliştirilmesi,
- Yayla turizm teşvik bölgelerinin geliştirilmesi,
- Çağrı merkezleri hizmeti.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlde ihracatın %60-70'i fındık ve fındığa dayalı ürünler üzerinden gerçekleştirilmektedir. Ayrıca fındık makineleri, bentonit, seramik ürünleri, MDF, laminant parke, çimento, çeşitli maden cevherleri, ham yağ ve rafineri yağ çeşitleri gibi ürünler ihracatın en önde gelen kalemleridir.

İl ithalatında ise, ev ve işyerlerinde yakacak olarak kullanılan kömür, kerestelik tomruk, MDF ve laminant parke yapımında kullanılan odun, dekoratif kağıt, fındık tarımında kullanılan çeşitli ilaçlama makineleri, küçük el aletleri gibi ürünler ön plana çıkmaktadır.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli:

- Tekstil ve tekstil ürünleri,
- Kimyevi maddeler ve mamulleri,
- Hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri,
- Tarım ve gıda makine ve aksamları,
- Çimento ve toprak ürünleri,
- Su ürünleri ve hayvansal ürünler,
- Fındık ve fındık ürünleri çay ürünleri,
- Süt ve süt ürünleri,
- Değerli maden ve mücevherat,
- Ağaç ve orman ürünleri,
- Bitkisel ürünler,
- Enerji(HES Projeleri),
- Geri dönüşüm.

Ordu İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	54	351.066
2011	49	366.475
2012	52	334.142
2013	54	290.493
2014(Ocak-Temmuz)	52	100.027

Ordu İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	56	75.563
2011	59	79.176
2012	63	104.245
2013	66	80.817
2014(Ocak-Temmuz)	37	33.473

6. ORDU İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Ordu ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %64'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Ordu Organize Sanayi Bölgesi :

- 60 hektar büyüklüğündedir.
- 2001 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 76 adet sanayi parselinin 71 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 65 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 1 adedi proje aşamasındadır. 5 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.200 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, mobilya imalatı ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.

Fatsa Organize Sanayi Bölgesi :

- 50 hektar büyüklüğündedir
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 30 adet sanayi parseli bulunmakta olup, 28 adedi tahsisi yapılmış olup, tahsisi yapılan parsellerde; 23 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 1 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.120 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı, gıda ürünleri imalatı, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Ünye Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "85 hektar" olarak ve 250.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 645.893 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.
- Uzlaşma sağlanan 58.541 m2 lik alan için, 2.416.617.-TL kamulaştırma bedeli ödenmiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Fatsa Organize Sanayi Bölgesi (ilave alan):

- Fatsa OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'nın 27/12/2012 tarihli 2-268 sayılı yazısı ve Ordu Valiliği'nin 12/02/2013 tarihli ve 1584 sayılı yazısı ile yer seçimi çalışmalarının başlatılmasının talep edilmesi üzerine mahallinde yapılan inceleme sonucunda önerilen yaklaşık 106 ha büyüklüğündeki alanın Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün ve DSİ Genel Müdürlüğü'nün öneri alanın OSB yeri olarak kullanılıp kullanılamayacağı ve söz konusu alanda OSB kurulmasında sakınca olup olmadığı hakkındaki uygunluk görüşlerinin Valilikçe alınarak değerlendirilmek üzere Bakanlığımıza gönderilmesi gerektiği 06/05/2013 tarihli ve 1644 sayılı yazımızla Fatsa OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Ordu Fatsa SS	300	300	0	100
2	Ordu Merkez SS	350	350	0	100
3	Ordu Merkez (Ata) SS	194	194	0	100
4	Ordu Ünye SS	266	233	33	88
5	Ordu Mesudiye SS	24	13	11	54
Toplam		1.134	1.090	44	96

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Fatsa Sanayi Sitesi (İlave):

- Yaklaşık 8 dekar büyüklüğündeki alanın uygun görüldüğü 02/11/2007 tarih ve 11854–11857 sayılı dağıtımlı yazımız ile Fatsa Belediye Başkanlığı'na SS Yapı Kooperatif Başkanlığı'na ve Valiliğe bildirilmiştir.

Aybastı Sanayi Sitesi:

- 14/05/2010 tarih ve 4013-14 sayılı dağıtımlı yazımızla 80 dekar büyüklüğündeki alanın SS yeri olarak uygun görüldüğü bildirilmiştir.

Gölköy Sanayi Sitesi:

- 19/04/2007 tarih ve 4158–4161 sayılı dağıtımlı yazımız ile seçilen 27 dekar büyüklüğündeki alanın uygun görüldüğüne dair Kooperatife, Belediyeye ve Valiliğe talimat yazılmıştır.

Merkez Mobilyacılar Sanayi Sitesi:

- 17/01/2011 tarihinde mahallinde etüt çalışması yapılmıştır.
- 19/04/2011 tarih ve 3229-31 sayılı dağıtımlı yazımızla Kooperatife zemin etütlerinin yaptırılması gerektiği bildirilmiştir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Merkez, Fatsa ve Ünye İlçelerinde yeni açılacak OSB alan çalışmalarının yapılması, devam eden çalışmaların hızlandırılması ve bölgeye gelen yatırımcılara yer tahsisi konusunda çözüm önerileri üretilmesi gerekmektedir.
- Sanayi alt sektör gruplarını belirleme ve kümelenme imkânı olan başlıklarda ihtisas sanayi bölgelerinin oluşturulması çalışmaları yapılmalıdır.
- Uluslararası dış ticaret ağına ulaşımda alt yapı yetersizliğini gidermek üzere; serbest bölge ve kurovizör limanın yapılması gerekmektedir.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanabilmesi için, üniversite bünyesinde Ar-Ge ve Tekmer birimlerinin kurularak aktif hale getirilmesi ve işbirliğinin artırılması için kurumsal yapının artırılması gerekmektedir.
- Sanayi işletmelerinin Ar-Ge konusundaki bilgi eksikliği giderilmelidir. Ayrıca ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilmeleri için Ar-Ge faaliyetlerine hız kazandırılmalı ve bu konuda devlet tarafından verilen destekler artırılmalıdır. Firmalarda bilinç oluşturulması için gerekli eğitimler verilmelidir.
- Firmaların rekabet gücünü artırmak için markayı bir hedef haline getirmeli ve tanıtım noktasında markalaşmanın önemli olduğu bilincine varılmalıdır.
- İlde eğitim düzeyinin Türkiye ortalaması altında olması nedeniyle, halkın eğitim düzeyi arttırılmalı, bilginin önemli bir sermaye olduğu bilinci oluşturulmalıdır.
- Süresi sona erecek olan 5084 sayılı teşvik kapsamındaki elektrik enerji desteği teşviki yeniden sağlanmalıdır. SGK işveren katkı payı desteği sürdürülmelidir.
- Sanayi sektöründe alt sektör kümelenme çalışmalarının yapılarak; bölgesel teşvik alanlarında güncellemeler yapılmalıdır. Bölgenin sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi baz alınarak asgari teşvik yatırım tutarları ve kapasite kriterlerinin uygunluk çalışması yapılmalıdır.
- Cansuyu Kredileri'nin gerçek ihtiyaç sahibi ve küçük sanayiciler tarafından kullanılabilmesi imkânı sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı:

Vizyon: Ekonomisi güçlü, yenilikçi ve rekabetçi, sosyal yönden gelişmiş ve bütünleşmiş, altyapısı tamamlanmış, sürdürülebilir çevre ve yüksek yaşam kalitesine sahip bir Doğu Karadeniz Bölgesi.

Misyon: TR90 Bölgesi için belirlenmiş olan ulusal ve yerel kalkınma planlarında ve programlarında öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak kamu, özel sektör ve sivil toplum arasındaki işbirliğini geliştirerek, bölgede sürdürülebilir ekonomik, çevresel, sosyal kalkınmayı sağlamak ve bölgenin rekabet edebilirliğini ve uluslararası tanınırlığını artırmak.

Stratejiler: Bölge planında belirlenen güçlü ve rekabetçi ekonomi temel ekseni çerçevesinde il ekonomisinin rekabet gücünü artırmak, ilde sağlanan istihdamı artırmak, bölgede tarımsal çeşitliliği artırmak ve tarıma dayalı sanayiyi güçlendirmek.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	

53 RİZE

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Rize ilinin en temel özelliği, yaş çay üretiminin merkezi olmasıdır. İl ekonomisi ve ticaretinde, makinesiz yapılan çay tarımı önemli bir yere sahiptir. 2013 yılı verilerine göre Rize ilinde 129.042 belge sahibi (hane halkı dahil) çay üreticisi ve 147 adet çay fabrikası bulunmaktadır. 2013 yılında 1.176.000 ton yaş çay alımına karşılık yaklaşık olarak 223.440 ton kuru siyah çay üretimi, ayrıca 9 ton organik kuru yeşil çay üretimi gerçekleştirilmiştir.

Rize ilinde sanayi, tarıma dayalı olarak gelişen bir yapı göstermektedir. İlde, yaş çay işleme ve çay makinesi yedek parçası fabrikaları bulunmaktadır.

İlde ikinci sırda yer alan sektör ise madenciliktir. Özellikle bakır madeni üretimi ön plana çıkmaktadır.

Rize ilinde, ateşli silah, çakmak, endüstriyel mutfak, çimento, plastik kasa karton kutu, mısır unu, strafor balık kutusu, buğday unu, balık unu, balık yağı, pet şişe su, kablo, naylon poşet, çivi, inşaat malzemeleri, şekerleme, lokum, reçel, PVC doğrama, kavurma, beton boru, parke ve bordür taşı, makine ve yük asansörü, elektrik enerjisi, reklam panosu, orman ürünleri, çay makineleri, mobilya, tekstil, dokuma, buz, anons cihazı, kum, mıcır, hazır beton, andezit, gemi malzemeleri, siyah çay üretimi yapılmaktadır. Ayrıca asansör montajı, lastik kaplama, mermer işleme tesisleri bulunmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İl ekonomisinde, çay üretim tesisleri ve bu tesislerin makine yedek parçalarını üreten, bakım ve onarımlarını yapan sanayi iş kolları, çay paketleme ve ambalaj tesisleri, un fabrikaları, kereste ve tomruk biçme atölyeleri, döküm atölyeleri, balık unu ve balık yağı üreten sanayi kuruluşları ile hazır beton santralleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Kum çakıl tesisleri ile yapımı devam eden ve bir kısmı üretime geçen hidroelektrik santralleri de ilin ekonomisine önemli bir katma değer sağlamaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Rize İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Rize ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 239'dur. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan iller arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4), Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Rize İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Rize ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, % 67'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 7 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,

% 5 Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç);saz, saman ve benzeri malzemelerden, örülerek yapılan eşyaların imalatı,

% 5 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,

% 4 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı.

% 3 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizatı hariç),

% 2 İçecek imalatı,

% 2 Başka yerde sınıflandırılmamış makine teçhizat imalatı,

% 2 Elektrik, gaz ,buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı,

% 1 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı,

% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,

% 1 Mobilya imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Rize ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 14.202'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 15, kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 71'dir.

d.Genel Değerlendirme

Sanayi, ilin coğrafi yapısına uygun olarak gelişme göstermiştir. Buna göre ilin lider sektörü gıda ürünleri imalatı sektörüdür. Sanayide istihdamın %87'si işçi, %3'ü mühendistir. Rize ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %26'sı mikro ölçekli, %45'i küçük ölçekli, %22'si orta ölçekli, %7'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü 100.Yıl Çay Paketleme Fabrikası Müdürlüğü
- Çayeli Bakır İşletmeleri
- Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü Pazar Çay Fabrikası Müdürlüğü
- Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü Fındıklı Çay Fabrikası Müdürlüğü
- Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü Çayeli Çay Fabrikası Müdürlüğü

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Rize'de; diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, mobilya imalatı, plastik ve kauçuk ürünleri imalatı, metal cevheri madenciliği, başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı dalları, hem üretim hem de ihracat yapılan alanlar olarak öne çıkmıştır.

Net satışlara göre ilde en fazla büyüyen alanlar ise; kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, mobilya imalatı, elektrik-gaz-buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı ile kimyasal ürünlerin imalatı olmuştur.

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Çay üretimi,
- Bakır ve çinko üretimi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- HES yapımı,
- Eko-turizm, dağ ve yayla turizmi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Rize ili Türkiye'nin bakır cevheri ihracatında birinci sırada yer almaktadır. Çay üretiminin de merkezi olan Rize, çay ihracatında da Türkiye'de birinci sıradadır. Rize, Karadeniz Bölgesinin yaptığı toplam ihracatın yaklaşık olarak %10'nu gerçekleştirilmektedir.

İlde ithalatı yapılan diğer ürünler ise kömür, kereste, filtre kağıdı, yapı katkı malzemeleri olup; ithalatın yaklaşık %50'sini çay oluşturmaktadır.

İlde ihracatı yapılan başlıca ürünler ise; çay, maden (bakır ve çinko konsantresi), gıda maddeleri, inşaat malzemeleri, temizlik malzemeleri, meyve ve sebzedir. İhracatın yaklaşık olarak %75'ini bakır ve çinko konsantresi oluşturmaktadır. Deniz yolu ile bakır ve çinko konsantresi ihraç edilen başlıca ülkeler; Almanya, Belçika, Bulgaristan, Çin Finlandiya, G.Kore, Hindistan, Hollanda, İspanya, İsveç, Norveç ve Rusya'dır. Diğer ihraç ürünleri ise Gürcistan, Azerbaycan ve diğer Türki Cumhuriyetlere karayolu ile gönderilmektedir.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Granit mermer, gabro mermer, feldispat, bakır, çinko, kaolen, manganez, demir üretimi,
- Kivi üretimi.

Rize İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	81	348.082
2011	73	389.769
2012	85	389.437
2013	88	361.646
2014(Ocak-Temmuz)	82	187.163

Rize İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	33	13.597
2011	32	22.105
2012	38	25.941
2013	40	34.054
2014(Ocak-Temmuz)	29	21.513

6. RİZE İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Rize ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %0'dır. Rize ilinde tamamlanan OSB projesi bulunmamaktadır.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgesi

Rize Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "50 hektar" olarak 2.500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Altyapı inşaat ihalesi 2009 yılında yapılmış olup, fiziki gerçekleşmesi %6'dır.
- OSB'nin yapılacağı alandaki şahıs mülkiyetinde bulunan arazilerle ilgili yaşanan ve yargıya taşınan sorunlar nedeniyle Rize OSB'nin altyapı inşaatı durdurulmuş olup, Rize OSB Yönetim Kurulu Başkanlığının 24/06/2013 tarihli ve 144 sayılı yazıları ile; I. etap altyapı inşaatında, toplam alanın %90'ının OSB adına tapu tescilinin yapıldığı ve parsellerin altyapı projelerinin uygulanmasına imkan verecek bütünlüğe ulaştığı ifade edilerek, daha önce yargı kararı doğrultusunda durdurulan çalışmaların tekrar başlatılması talep edilmiştir.
- OSB mülkiyetine henüz geçmeyen parsellerden kaynaklanabilecek her türlü teknik ve hukuki sorumluluk OSB Yönetim Kuruluna ait olmak üzere, parsel bütünlüğü sağlanmış ve OSB mülkiyetine geçmiş yollarda imalata başlanmasında Bakanlığımızca bir sakınca görülmediği 12/07/2013 tarihli ve 2483 sayılı yazımızla OSB Yönetim Kurulu Başkanlığına bildirilmiştir.
- Bölgede 37 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Rize-Ardeşen Organize Sanayi Bölgesi:

- 22/03/2004 tarih ve 2793 sayılı yazımızla 100 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü Valiliğe bildirilmiştir.
- 277.626 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Rize Ardeşen SS	129	122	7	95
2	Rize Çayeli SS	122	122	0	100
3	Rize Merkez SS	214	214	0	100
Toplam		465	458	7	98

Devam Eden Sanayi Siteleri

Merkez (Modern) Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "200 işyeri, altyapı" olarak ve 2.000.000.-TL ödenekle ile yer almaktadır.
- 96 işyeri yapım işi keşif bedeli 2010 yılı BF ile 15.253.104.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %40'dır.

Pazar Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "71 işyeri, altyapı" olarak ve 1.000.000.-TL ödenekle ile yer almaktadır.
- Proje çalışmaları devam etmektedir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İmalat sanayinin gelişebilmesi için, katma değeri yüksek ve ileri teknolojiye dayalı sanayi sektörlerine yatırım yapılması sağlanmalıdır.
- Ortaklık kültürü, birlikte iş yapabilme ve örgütlü hareketlilik anlayışının geliştirilmesi gerekmektedir.
- İmalat sanayi firmaları kurumsallaşması sağlanmalıdır.
- Ürün çeşitliliğinin ve üretim kapasitesinin artması için; Ar-Ge birimlerinin, işbirliklerinin ve çalışmalarının arttırılması gerekmektedir.
- Nitelikli işgücünün arttırılması çalışmalarına destek verilmeli, mesleki eğitimlerde standardizasyon sağlanmalı ve beceri düzeylerinin geliştirilmesi teşvik edilmelidir.
- Kalite kontrolü, kalite güvence sistemleri açısından yeterli olmayan firmaların, bu sistemleri yerleştirmeleri sağlanmalıdır.
- Sanayi alanında yaşanan problemlere çözüm önerileri getirmek, sanayinin gelişmesine yönelik fikirler ve tedbirler geliştirmek ve tavsiye niteliğinde kararlar almak üzere; kamu kurumları, sanayi ve sivil toplum kuruluşları ile üniversite temsilcilerinden oluşan teknik komite veya komitelerin kurulması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
- KOBİ'lere kurumsal kapasite geliştirme, girişimcilik, mesleki eğitim, yatırım yapma vb. konularında destek verilmelidir.
- OSB'lerin tamamlanması ve KSS'lerin daha verimli çalışması için teşvik edilmesi gerekmektedir.
- İlde yaşanan ulaşım sıkıntılarını çözmek için, limanın kullanımının arttırılması ve ulaşım alternatiflerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: Ekonomisi güçlü, yenilikçi ve rekabetçi, sosyal yönden gelişmiş ve bütünleşmiş, altyapısı tamamlanmış, sürdürülebilir çevre ve yüksek yaşam kalitesine sahip bir Doğu Karadeniz Bölgesi.

Misyon: TR90 Bölgesi için belirlenmiş olan ulusal ve yerel kalkınma planlarında ve programlarında öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak kamu, özel sektör ve sivil toplum arasındaki işbirliğini geliştirerek, bölgede sürdürülebilir ekonomik, çevresel, sosyal kalkınmayı sağlamak ve bölgenin rekabet edebilirliğini ve uluslararası tanınırlığını artırmak.

Stratejiler: Bölge planında belirlenen güçlü ve rekabetçi ekonomi temel ekseni çerçevesinde il ekonomisinin rekabet gücünü artırmak, ilde sağlanan istihdamı artırmak, bölgede tarımsal çeşitliliği artırmak ve tarıma dayalı sanayiyi güçlendirmek.

54 SAKARYA

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Sakarya ilinde faaliyet gösteren sanayi kuruluşları büyük oranda otomotiv ve oto yan sanayi, makine imalatı sanayinde ve gıda sanayi sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Bu sektörleri tekstil, orman ürünleri sanayi takip etmektedir.

Sakarya ili, sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 18. ve kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) bakımından 33. sırada yer almaktadır. Sakarya'daki ihracat yapan KOBİ ve büyük sanayi kuruluşları ihracat açısından ilk 10 il arasına girmiş bulunmaktadır.

İlde 1 Teknopark, 1 Teknoloji Merkezi ve 73 Bilişim Şirketi bulunmaktadır. Sakarya Teknokent'de faaliyet gösteren 15 Ar-Ge firması bulunmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde, KOBİ'lerin devreye girmesiyle imalat sanayi çeşitlenmiş, ihracata yönelik rekabet edebilen bir üretim yapısı oluşmuştur. Büyük ölçekli otomotiv, tekstil ve gıda sanayi işletmelerinin devreye girmesiyle, Sakarya'nın ekonomisi ve sanayisi bugünkü seviyesine ulaşmıştır. İlde tarım, ticaret, sanayi sektörü ve ulaştırma, haberleşme ağırlıklı bir sosyo-ekonomik yapı görülmektedir.

İlde 2 Sanayi ve Ticaret Odası, 2 Ticaret Borsası, 1 Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği ve 73 Esnaf ve Sanatkarlar Odası bulunmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Sakarya İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesi'nde, %17'si İç Anadolu Bölgesi'nde, %14'ü Ege Bölgesi'nde, %8'i Akdeniz Bölgesi'nde, %6'sı Karadeniz Bölgesi'nde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Sakarya ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 1.076'dır. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %1'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş bir ildir.

Marmara Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5), Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b.Sakarya İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Sakarya ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, gıda ürünleri imalatı(%16), % 12 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç),

başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı(%10), ağaç ve mantar ürünleri imalatı, (%7) sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Diğer sektörler de sırasıyla;

% 7 Tekstil ürünleri imalatı,

% 7 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,

% 6 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,

% 5 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,

% 5 Motorlu kara taşıtı treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,

% 4 Ana metal sanayi,

% 4 Mobilya imalatı,
% 3 İçecek imalatı,
% 3 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım,
% 1 Madeni yağ geri kazanım.

c. Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Sakarya ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 52.979'dur.

132 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi bulunmaktadır. 334 sanayi işletmesinde kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Sanayi işletmelerinin doğal bir kümelenme içerisinde olduğu Sakarya ilinde çalışanların, %15'i tekstil ürünleri imalatı, %15'i gıda ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir

Sanayideki istihdamın %75'i işçi, %4'ü mühendistir.

Sakarya ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %35'i mikro ölçekli, %47'si küçük ölçekli, %14'ü orta ölçekli, %4'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler

- Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.
- Çak Tekstil Sanayi ve Ticaret Sakarya Şubesi)
- Tüvasaş-Türkiye Vagon Sanayi A.Ş
- Ak Gıda Sanayi ve Ticaret

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIMLAR

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar: Otomotiv sektörü, makine üretimi, gıda ihtisas OSB ve mobilya OSB kurulması.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- İç ve dış mekan süs bitkiciliği,
- Seracılık,
- Meyve ve sebze yetiştiriciliği,
- Kültür mantarı yetiştiriciliği,
- Damızlık (hibrit) tohum üretim tesisi,
- Bağcılık,
- Yem bitkileri üretimi,
- Ekolojik tarım.

Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Su ürünleri üretimi,
- Arıcılık,
- Damızlık et ve süt sığırcılığı,

- Et ve yumurta tavukçuluğu,
- Suni tohumlama ve damızlık üretimi,
- Koyun yetiştiriciliği.

Turizm sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Konaklama tesisleri,
- Bungalov tipi dağ evi.

Enerji sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Rüzgar enerjisi santrali (RES),
- Güneş kolektörü üretim tesisi.

Orman ürünleri sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Lata üretimi,
- Lamine üretimi,
- Odun briketi,
- Mobilya,
- Karton kutu ve levha üretimi.

Gıda sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Patates cipsi ve mısır üretim tesisi,
- Süt ve süt mamulleri üretim tesisi,
- Reçel ve marmelat üretim tesisi,
- Meyve suyu (konsantre) üretim tesisi,
- Karma yem üretim tesisi,
- Dondurulmuş gıda tesisi,
- Meyve sebze paketleme tesisi,
- Su şişeleme tesisi.

Dokuma ve giyim sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- El halısı ve kilim dokuma.

Yapılabilecek diğer yatırımlar:

- Tarım alet ve makineleri üretim tesisi,
- Soğuk hava deposu,
- Viol üretim tesisi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İl ihracatında; otomotiv ve otomotiv yan sanayi, makine ve aksamları, demir ve diğer metaller, iklimlendirme sanayi, kimyevi maddeler ve mamulleri, hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri, tekstil, mobilyacılık ve orman ürünleri ön plana çıkan sektörlerdir. Sakarya, önümüzdeki yıllarda dış mekan süs bitkileri ihracatında tüm dünyada önemli bir merkez konumuna gelecek potansiyele sahiptir.

İlde ihracat yapılan başlıca ülkeler; Almanya, İtalya, Birleşik Krallık, Fransa, İspanya, İsveç, Bulgaristan, Romanya, Rusya, Avusturya, Yunanistan, İsrail, Irak, İran, Avrupa Birliği ve Orta Asya ülkeleridir.

İlde ithal edilen başlıca ürünler ise; otomotiv ve yan sanayi, orman ürünleri (kereste, tomruk, parke, kaplama) ve kimyevi maddelerdir(cam yünü, akrilik, polimer).

Sakarya İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracatçı Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	279	1.678.154
2011	272	2.011.778

2012	288	1.820.433
2013	325	2.415.289
2014(Ocak-Temmuz)	290	1.681.126

Sakarya İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalatçı Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	282	1.005.086
2011	339	1.368.469
2012	331	1.149.585
2013	375	1.397.243
2014(Ocak-Temmuz)	318	901.324

6. SAKARYA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Sakarya ilinde 6 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %52'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Sakarya I Organize Sanayi Bölgesi :

- 119 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 59 adet sanayi parselinin, 58 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 54 adedi üretim, 1 adedi inşaat, 3 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 8.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri imalatı, motorlu kara taşıtı, treyler, römork ve giyim eşyalarının imalatı sanayidir.

Sakarya III Organize Sanayi Bölgesi :

- 254 hektar büyüklüğündedir.
- 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 57 adet sanayi parselinin, tamamı edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 28 adedi üretim, 21 adedi inşaat, 8 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.520 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri, kauçuk-plastik ürünleri ve tekstil ürünlerinin imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Sakarya III Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "arıtma" olarak ve 650.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Yönetim Kurulu Başkanlığı tarafından arıtma projelerinin hazırlık çalışmaları sürdürülmektedir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Sakarya II Organize Sanayi Bölgesi :

- 351 hektar (mevcut+7 ha ilave alan) büyüklüğündedir.

- Bölgedeki; 93 adet sanayi parselinin, 92 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 51 adedi üretim, 38 adedi inşaat, 3 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 4.170 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal, kauçuk-plastik ürünleri ve ağaç-ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalat sanayidir.

Karasu Organize Sanayi Bölgesi:
- 44 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 6 adet sanayi parselin, 4 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi inşaat, 3 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Altyapı proje aşamasındadır.

Ferizli Organize Sanayi Bölgesi:
- 71 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 59 adet sanayi parselin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin tümü proje aşamasındadır.

Ferizli Organize Sanayi Bölgesi (İlave alan):
- Başbakanlık Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansından alınan 24/05/2013 tarihli ve 471 sayılı yazı ile 30/05/2013 tarihli ve 478 sayılı yazı eklerinde 210 hektar büyüklüğünde ilave alan talep edilmiştir.
- Sakarya Valiliğine yazılan 21/06/2013 tarihli ve 2221 sayılı yazımız ile yatırım türü ve yatırımcı sayısı ile ilgili detaylı bilgi istenilmiştir. Bakanlığımıza henüz bir belge ulaşmamıştır.

Kaynarca Organize Sanayi Bölgesi:
- 91 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgede 48 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

Sakarya I. Organize Sanayi Bölgesi (I. İlave Alan) :
- 07/08/2013 tarih ve 2833 sayılı yazımız ile 62 hektar büyüklüğündeki alanın tevsii alan olarak uygun görüldüğü OSB ve Valiliğe bildirilmiştir.

Sakarya I. Organize Sanayi Bölgesi (II. İlave Alan) :
- Sakarya Valiliği'nin 12/11/2013 tarihli ve 1854 sayılı yazısı ile Sakarya 1. OSB Yön. Kur. Başkanlığı'nın 18/11/2013-425 sayılı yazıları ile ilave alan yer seçimi talebinde bulunulmuştur.
- Mahallinde yapılan etüt çalışmaları neticesinde yaklaşık 49 ha. büyüklüğündeki alan için ilgili kurum görüşleri tamamlanmış olup, 11/03/2014 tarihinde mahallinde Yer Seçimi Komisyonu toplanacaktır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Sakarya Adapazarı SS	100	100	0	100
2	Sakarya Adapazarı Zirai Aletler SS	196	190	6	97
3	Sakarya Karasu SS	100	80	20	80
4	Sakarya Geyve SS	100	81	19	81

5	Sakarya Hendek SS	112	112	0	100
6	Sakarya Adapazarı (Otomobilciler) SS	88	88	0	100
7	Sakarya Ferizli Ss	68	0	68	0
Toplam		764	651	113	85

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Akyazı Sanayi Sitesi:

- Kooperatif Başkanlığından alınan 04/01/2005 tarihli yazı faksında inşaatın bittiği belirtilmektedir.

Kocaali Sanayi Sitesi:

- 12/07/2006 tarih ve 6925 sayılı yazımızla yer seçimi uygun görülmüştür.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Yatırımcıların karşılaştığı bürokratik engellerin azaltılması ve yasal sürecin kolaylaştırılması gerekmektedir.
- Enerji maliyetleri kamu teşvikleri ile düşürülmelidir.
- Üniversite-sanayi işbirliği çerçevesinde sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikteki personel yetiştirilmelidir.
- İlde ihtisas organize sanayi bölgeleri yatırım programlarına alınmalıdır.(Gıda, makine ve tekstil)
- Yatırım maliyetleri düşürülmelidir. Yatırımcıyı teşvik etmek üzere daha avantajlı bölgesel teşvikler gerekmektedir.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin yaygınlaştırılması ve sahalara taşınması sağlanmalıdır.
- Çarpık sanayileşmenin önüne geçmek için ana sanayinin ve yan sanayinin bir arada olduğu ıslah organize sanayi bölgeleri kurulması teşvik edilmelidir.
- Altyapı eksiklikleri giderilmiş organize sanayi bölgeleri yatırımcıya tahsis edilmelidir.

2013 Yılı 81 İl Sanayi Durum Raporu'nda yer alan "İl Sanayisinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler:

- Nitelikli personel temini konusunda; Sakarya Üniversitesi bünyesinde Meslek Okulu öğrencilerine yönelik 3+1 projesi başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Üniversite-sanayi işbirliği sağlanan 2.000'e yakın firma bulunmaktadır. Öğrencilerinde bu proje sayesinde sahada yetiştirilmesi sağlanmıştır.

Üniversitedeki doktora ve yüksek lisans tezlerinin sanayiye yönelik uygulamalı ve bir problemi çözecek nitelikte olması kararı alınarak uygulamaya başlanmıştır.

Mühendislik bölümü öğrencilerinin bir dönem boyunca sanayide gerçekleştirecekleri Uygulamalı Mühendislik Deneyimi (UMDE) programının uygulanma kararı alınmıştır.

Her ay düzenli olarak yapılan Kurumsal arası işbirliği toplantısında iş gücü analizinin yapılarak bu sonuca göre üniversitede yeni bölümler açılması kararı alınmıştır.

- İldeki sanayi bölgelerinin yetersizliği konusunda; 1.OSB'ne 1. ve 2. ilave alan taleplerinde bulunulmuş ve yer seçim çalışmaları tamamlanmıştır.

Kaynarca ilçesine Mobilya ve Makine İhtisas OSB kurulması ile ilgili yer seçim çalışmaları tamamlanmıştır.

Ferizli OSB kurulma çalışmaları devam etmektedir. İlave alan için Bakanlığımıza teklifte bulunulmuştur.

Yatırımcıların taleplerini karşılamak amacıyla düzenli ve ihtisas Organize Sanayi Bölgeleri kurmak için çalışmalara yoğun bir şekilde devam edilmektedir.

- Üniversite-sanayi işbirliği konusunda*;* 3 + 1 projesi (Meslek Okulu öğrencilerine yönelik 3 dönemi okulda – 1 dönemi işyerinde uygulama) başarılı bir şekilde uygulanmıştır.

Mühendislik bölümü öğrencilerinin bir dönem boyunca sanayide gerçekleştirecekleri Uygulamalı Mühendislik Deneyimi projesi (7 + 1) uygulanmaya başlanmıştır.

İl Müdürlüğümüz, Sakarya Üniversitesi, Sakarya Teknokent, İŞKUR, SGK, KOSGEB, Marka, SATSO, İş Adamları dernekleri vs. katılımıyla oluşturulan ve her ay düzenli yapılan Kurumlar Arası işbirliği toplantılarından olumlu sonuçlar alınmıştır.

Üniversite -sanayi işbirliğinin kurumsal bir yapıya kavuşturulması amacıyla Sakarya Üniversitesi Rektörü, Rektör Yardımcısı ve İlgili Bölüm Başkanları ile görüşmelerde bulunulmuştur. Yapılan görüşmeler neticesinde "Üniversite-Sanayi ve Toplum İşbirliği Koordinatörlüğü" kurulmuştur. Konu ile ilgili üniversite tarafından yönerge çıkarılmıştır. Sakarya Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğünden 2 personelimiz Danışma Kurulunda görev almıştır.

Bakanlığımız ve Sakarya Üniversitesi iş birliği çerçevesinde yürütülen ara malı üreten firmalar ile ilgili çalışmalarımız başlatılmıştır. Bu kapsamda üç firma ile proje kapsamında çalışmalar başlatılmış ve SANTEZ proje aşamasında bulunmaktadır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumu ve işbirliği ağlarından güç alan, çok yönlü ekonomik yapısı ile değer üreten, zengin beşeri potansiyeliyle geleceğe yön veren yaşam kalitesi ile fark yaratan, insan ve bilgi odaklı, yeniliklere açık, küresel rekabette lider ve sürdürülebilirlik kalkınmada marka bölge olmak.

Amaçlar:

1.Rekabet gücünün artırılması;

- Kümelenme stratejilerinin belirlenerek, yatırımların kümelenme stratejilerine göre yönlendirilmesi,
- Yenilikçilik, ileri teknoloji kullanımı ve kalitenin geliştirilmesiyle işletmelerin rekabet gücünün artırılması,
- Marka ürünlerin geliştirilmesi, yerel markalaşmanın sağlanması ve tanıtımı,
- Girişimciliğin ve ortaklık kültürünün desteklenmesi,
- Bölge dışı ilişkilerin güçlendirilmesi,
- Turizm stratejisi oluşturulması, çeşitlendirme yoluyla turizmin geliştirilmesi,

2.Beşeri zenginliklerin geliştirilmesi ;

- Bölge beşeri kaynaklarına ilişkin analizlerin desteklenmesi,
- İşgücüne, ekonominin ihtiyaç duyduğu niteliklerin kazandırılması,
- Projecilik kültürünün geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası desteklerden faydalanma konusunda farkındalığın arttırılması,
- Bilişim teknolojilerinin kullanımının toplumun her kesiminde yaygınlaştırılması,
- Bilimsel araştırma, kültürel etkinlik ve eğitim olanaklarının zenginleştirilmesi,
- Kentlilik kültürünün geliştirilmesi, sosyal içermenin ve bütünleşmenin sağlanması.

3.Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ve teknik altyapının güçlendirilmesi;

- Çevresel koşulların iyileştirilmesi,
- Çevresel kirliliği önleyici projelerin desteklenmesi,

- Bölgenin ulusal ve uluslararası çevre mevzuatı konusunda bilinçlendirilmesi,
- Yenilebilir ve temiz enerji üretimi ile enerji verimliliğinin desteklenmesi, enerji maliyetlerinin düşürülmesi,
- Atık bertarafı ve geri dönüşüm uygulamalarının desteklenmesi,
- Bölgesel hedefler kapsamında gerçekleşen yatırımlarda altyapı ihtiyaçlarının karşılanması,
- Nitelikli şehirleşmenin sağlanması,
- Bölgenin ulaşılabilirliğinin güçlendirilmesi ve ulaşımda çeşitliliğin sağlanması,
- Afete hazırlık ve afet koordinasyon çalışmalarının yürütülmesine destek verilmesi.

4.Tarımsal kalkınmanın sağlanması;

- Bölgesel ürünlerin yetiştirilmesi, örtü altı tarım, ekolojik tarım, süs bitkileri, sertifikalı fidancılık ve su ürünleri dallarında üretimin ve verimliliğin sağlanması,
- Verimli tarım alanlarının ve su kaynaklarının korunması ve tarımda Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Tarım-sanayi, tarım-turizm entegrasyonunun sağlanması ve tarımda Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Hayvancılık, kanatlı hayvancılık sektörü ve diğer katma değeri yüksek üretim dallarında üretim ve pazarlama altyapısının geliştirilmesi ve ürün borsalarının yaygınlaştırılması,
- Tarımda örgütlenmenin ve arazi toplulaştırmanın sağlanması.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 11 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 8 proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	1 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	3 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 1 girişimci desteklenmiştir.

55 SAMSUN

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Serbest Bölgesi, inşaat çalışmaları devam eden Teknopark'ı ve İş Geliştirme Merkezi ile Samsun sanayisi hızla gelişmektedir.

İhtisas OSB olarak yeni faaliyete geçen Gıda OSB'nde yer tahsisleri tamamlanmış olup, bir işletme üretime başlamıştır. İlin tarım ve gıda potansiyelini ortaya çıkaracak olan Gıda OSB'nde işletmeler tam olarak faaliyete geçtiğinde Samsun tarımının gelişmesine de önemli katkı yapacaktır.

- İl merkezinde; un, helva-şekerleme-reçel, bakliyat-gıda, balık işleme tesisleri,
- Havza ilçesinde; un fabrikaları,
- Bafra ilçesinde; un, çeltik, salça-bakliyat-gıda işleme tesisleri,
- Çarşamba ve Terme ilçelerinde; fındık kırma, çeltik işletmeleri,
- Yakakent ilçesinde; balık işleme tesisleri faaliyet göstermektedir.

Her yıl İstanbul Sanayi Odası tarafından açıklanan Türkiye'nin ilk ve ikinci 500 büyük sanayi kuruluşu 2013 yılı anketinde; İSO ilk 500 firma arasında 4 , İSO ikinci 500 firma arasında 10 Samsun firması yer almıştır.

Samsun ili için Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, İl Özel İdaresi, Ticaret Sanayi Odası ve Sivil Toplum Örgütleri tarafından yapılan çalışmalar sonucu; tıbbi cerrahi el aletleri, sağlık hizmetleri, gıda, mobilya, lojistik, balıkçılık ve su ürünleri, ana metal sanayi, turizm ve kümes hayvancılığı, gelişmeye açık ve öne çıkan sektörler olarak belirlenmiştir.

İlde üretilen ürünler şöyle sıralanabilir:

- **Tıbbi ve dişçilik ile ilgili araç ve gereçlerin imalatı:** Cerrahi motor sistemleri, steril konteynır sistemleri, fiber optik aydınlatma, hastane gaz sistemleri, cerrahi aletler, genel cerrahi, beyin cerrahi, beyin ekartör, ortopedi, silikon taban ve tutucu, terlik, röntgen cihazları, işitme cihazları, tel sepet, laboratuvar kurulumu, tıbbi sarf malzeme, hastane yatakları, (tıbbi cerrahi el aletleri üretiminde, Almanya'nın Tutlingen, Pakistan'ın Sailkot kentlerinden sonra önemli bir kümelenme ve üretim merkezi olarak değerlendirilmektedir.)
- **Temel eczacılık ürünlerinin, eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı:** İlaç farmasötik ampul (boş cam ilaç ampulü) üretimi ve dolumu.
- **Gıda Ürünlerinin İmalatı:** Un, fındık, kanatlı hayvan, piliç ve şarküteri ürünleri, yem, balık yemi, balık unu, balık yağı, çeltik-pirinç, helva-şekerleme-reçel, süt ürünleri imalatı, salça imalatı.
- **Ağaç, ağaç ürünleri ve mobilya imalatı:** Ağaçtan yonga levhalar, demir veya çelikten inşaat aksamı, ağaçtan kontratabla, odunsu maddelerden levhalar, parke panolar, yaylı yatak oturma grupları imalatı, ev mobilyası (yatak odası, yemek odası, oturma grubu, yatak, baza),
- **Ana metal sanayi:** Alaşımlı dökme demir, aynalı demir; demir ve çelikten çubuk profiller, kauçuk ve plastik için döküm kalıpları, bakır çubuk, şerit, boru, levha, örgülü tel, yassı tel, katot, pompa, vana, düktil boru, inşaat demiri, döküm imalatı, oto yedek parça.
- **Makine-ekipman imalatı:** Basınç düşürücü valfler, demir ve çelikten yaprak, helezon ve spiral yaylar, dökme demirden borular, içi boş profiller, pompaların aksam ve parçaları, silah.

Bunların dışında, gübre (dap-kompoze), kauçuk-plastik üretim tesisleri, kömür eleme-paketleme tesisleri, kireç-çimento, hazır beton, taş ocakları, tuğla-kiremit tesisleri, hazır giyim gibi sektörler önemli yer tutmaktadır.

Samsun, Rusya ve bölge ülkelerinin, Avrupa ve Akdeniz'e açılan enerji koridorunun üzerinde olması nedeniyle, enerji yatırımları konusunda önemli potansiyele sahiptir.

Gelemen Bölgesi ve Terme ilçesinde tersane bölgeleri belirlenmiş olup; Gelemen bölgesinde mendirek ve altyapı inşaatları bitmiştir. Terme'de bir firma faaliyete geçmiştir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Samsun uluslararası limanları, demiryolları, denizyolu, karayolu ve havayolu bağlantıları ve çok modlu taşımacılığa uygun altyapısı ve coğrafi konumunun verdiği avantajlar ile ülkemizin lojistik üslerinden biri olma potansiyeline sahiptir.

Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı 4. Proje Paketine Samsun'da Lojistik Merkez Kurulmasına yönelik sunulan proje, en yüksek bütçeli proje olarak kabul edilmiş ve bu hususta çalışmalar başlatılmıştır.

TCDD tarafından belirlenen 6 Lojistik Köy projesinden birinin kurulması, havaalanı kargo terminalinin faaliyete geçmiş olması, Rusya ile imzalanan Kav-Kaz Demiryolu ve Tren seferleri anlaşması, Bakü-Tiflis-Kars-Demiryolu Projesi ve Samsun Ankara-Mersin Demiryolu Projesi ile Samsun kenti, ticaret ve lojistik merkezi olma yolundadır.

İlde bulunan 3 liman ile bölgenin deniz taşımacılığı merkezidir. Ege ve Akdeniz bölgesinden gelen üzüm, incir, domates gibi tarım ürünleri Samsun Limanı'ndan ihraç edilmektedir. Yine kömür, buğday, demir cevheri gibi ürünler de Samsun Limanı'ndan girerek İç ve Doğu Anadolu Bölgelerine dağılmaktadır

Ülkemizin sağlık alanında öne çıkan kentlerinden biri olan Samsun'da kamu hastaneleri yanında özel sektöre ait 8 hastane bulunmaktadır. Sağlık alanındaki bu konumu nedeniyle ülkedeki pek çok kamu sağlığı uygulaması için pilot bölge olarak seçilen ilde özel sağlık kuruluşları yatırımları da hızla artmaktadır.

Samsun ili deniz ve tatlı su ürünleri ve kültür balıkçılığında önemli yatırımlara sahiptir. Bu alanda yapılan yatırımların artması, su ürünlerinin işleneceği tesislerin ve soğuk hava depolarının açılması teşvik edecektir.

İlde bulunan finans ve sigorta kuruluşlarının bölge müdürlükleri, şubeleri ve alışveriş merkezleri, ilin ticaret hacmini artırmaktadır.

Otomotiv satış ve satış sonrası hizmet sektöründe, Karadeniz Bölgesi'nde lider durumdadır. Ülkemizde Ford Transit araçlarının ikinci el satışında Terme ilçesi ilk sırada yer almaktadır.

Uluslararası Fuar ve Kongre Merkezi'nin 2013 yılı içerisinde açılması planlanmıştır.

Samsun, termal turizm açısından önemli merkezlere sahiptir. Havza Bölgesi, Bakanlar Kurulu kararı ile Turizm Merkezi ilan edilmiştir. Ladik ilçesinde mevcut termal su kaynağı üzerinde Termal Tatil Köyü yapım çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca Ladik'te kış sporları merkezi tamamlanmış ve faaliyete geçmiştir.

Karadeniz sahilinde bulunan ve RAMSAR sözleşmesi ile koruma altına alınan büyük sulak alanlarda, Türkiye'de bulunan 420 kuş türünden 320'si bulunmaktadır. Bu alanlarda için kuş gözlem evleri yapılmıştır.

Samsun bölgenin enerji konusunda akaryakıt-LPG depolama ve ikmal merkezi konumundadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Samsun İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Samsun ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 830'dur. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 1'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır**.** Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(% 5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4),Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b. Samsun İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Samsun ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, % 24 gıda ürünlerinin, % 11 kauçuk ve plastik ürünleri imalatı ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 8 Diğer Mmetalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 8 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,
% 7 Mobilya imalatı,
% 5 Ana metal sanayi,
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı, makine teçhizatı hariç,
% 5 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 4 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 3 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 3 Kimyasalları ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 3 Diğer imalatlar,
%2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı,
%2 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 1 Kâğıt ve kâğıt ürünlerin imalatı,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
% 1 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı
% 1 Madeni yağ geri dönüşüm.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Samsun ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 18.457'dir. 58 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi, 140 sanayi işletmesinde kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Samsun ilinde sanayi sektörlerinde çalışanların %19'u gıda ürünleri imalatı, %10'u giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması sektörlerinde istihdam edilmektedir.

Sanayideki istihdamın % 78'i işçi, % 4'ü mühendistir.

Samsun ilinde bulunan sanayi işletmelerinin % 54'ü mikro ölçekli, % 38'i küçük ölçekli, %7'si orta ölçekli, % 1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler

- British Amerikan Tobacco Tütün Mamulleri Sanayi Ticaret Samsun Sigara Fabrikası
- Samsun Makina Sanayi
- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Çarşamba Şeker FabrikasıYeşilyurt Demir Çelik Endüstrisi ve Liman İşletmeleri Şubesi

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya ve Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Medikal ürünler sektörü (cerrahi el aletleri ve tıbbi cihazlar),
- Sağlık hizmetleri,
- Mobilya sektörü,
- Gıda ve tarıma dayalı sanayi,
- Ana metal sanayi,
- Lojistik,
- Turizm,
- Balıkçılık,
- Enerji ,
- Tersane-yan sanayi,
- Plastik, enjeksiyon ve kauçuk üretimi,
- Kalıpçılık,
- Otomotiv yedek parça,
- Kireç, çimento, hazır beton tesisleri,
- Tekstil.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Samsun ilinde üretilerek yurtdışına ihraç edilen ürünler:

- İnşaat demiri,
- Vana-pompa-düktil boru,
- Oto yedek parça,
- Tıbbi ve cerrahi el aletleri,
- Buğday unu, mısır unu, balık unu,
- Bakır (katot, levha, tel vb.),
- Fındık.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Tarıma dayalı sanayi ürünleri,
- İşlenmiş gıda ürünleri,
- Sağlık turizmi.

Samsun İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	192	275.065
2011	203	441.316
2012	230	422.749
2013	248	439.222
2014(Ocak-Temmuz)	214	276.112

Samsun İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	216	612.246

2011	256	946.107
2012	250	1.006.611
2013	270	853.952
2014(Ocak-Temmuz)	196	446.870

6. SAMSUN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Samsun ilinde 5 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %45, ihtisas OSB'lerde %19'dur.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Samsun-Merkez Organize Sanayi Bölgesi :

- 161 hektar büyüklüğünde olup, 150 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1997 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 111 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 104 adedi üretim, 6 adedi inşaat, 1 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 5.120 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri imalatı, kauçuk-plastik ürünleri imalatı ve ana metal ürünleri sanayidir.

Samsun-Bafra Organize Sanayi Bölgesi :

- 228 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarlık alan (kamulaştırma dahil) kredilendirilmiştir.
- 100 hektarlık alan 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 145 adet sanayi parselinin 24 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 19 adedi üretim, 1 adedi inşaat, 4 adedi proje aşamasındadır. 121 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 200 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı sanayidir.

Samsun-Kavak Organize Sanayi Bölgesi :

- 154 hektar büyüklüğünde olup, 50 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 77 adet sanayi parselinin 31 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 15 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 12 adedi proje aşamasındadır. 46 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 430 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri ve gıda sanayidir.

Samsun Gıda Organize Sanayi Bölgesi:

- 47 Hektar büyüklüğündedir.
- 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 24 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 16 adedi inşaat, 7 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 30 kişi istihdam edilmektedir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Samsun-Merkez Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "arıtma" olarak ve 3.800.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Atık su arıtma tesisi yapım işi 2013 yılı BF 6.642.000.-TL olup fiziki gerçekleşmesi %47'dir.

Havza Tarımsal Ürün İşleme ve Tarım Makineleri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programına "97 Hektar" olarak ve 500.000.-TL ödenekle dâhil edilmiştir.
- Etüt- Proje Müh. Hizmetleri yapım işi ihalesi 23/11/2012 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.
- Altyapı proje aşamasındadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Samsun Gıda (İlave Alan) Organize Sanayi Bölgesi:

- Samsun Gıda OSB Yönetim Kurulu Başkanlığının talebi üzerine, 14/08/2007 tarihinde etüt çalışması yapılmıştır.
- İncelenen alanın TAGEM Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsüne tahsisli olması, sulama sahasında kalması, onaylı Çevre Düzeni Planında Resmi Kurum Alanı olarak lekeli olması, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından turizm amaçlı değerlendirilmek üzere tasarruf hakkının devrinin talep edilmesi nedenleriyle alanın uygun görülmediği, 09/10/2007 tarih ve 10949 sayılı yazımızla Samsun Gıda OSB Yönetim Kurulu Başkanlığına bildirilmiştir.
- OSB Yönetim kurulu Başkanlığının 06/10/2011 tarih ve 302 sayılı yazısı ile eksik olan tüm kurum görüşleri gönderilmiştir.
- Ancak Gıda OSB'de %90 doluluk oranına ulaşması halinde talebin yeniden değerlendirilebileceği 24/10/2011 tarih ve 2603 sayılı yazımız ile OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Samsun 19 Mayıs SS	1.130	850	280	75
2	Samsun Bafra (I.Bölüm) SS	154	154	0	100
3	Samsun Bafra (II. Bölüm) SS	188	188	0	100
4	Samsun Çarşamba SS	381	381	0	100
5	Samsun Ladik SS	95	62	33	65
6	Samsun Merkez SS	240	240	0	100
7	Samsun Vezirköprü SS	134	134	0	100
Toplam		2.322	2.009	313	86

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Kavak Sanayi Sitesi:

- Yer seçiminin uygun görüldüğü 18/07/2006 tarih ve 7191–7194 sayılı yazımızla kooperatif başkanlığına bildirilmiştir.

Asarcık Sanayi Sitesi:

- Asarcık SS Yapı Kooperatif Başkanlığı'nın 04/08/2009 tarih ve bila sayılı yazısı üzerine mahallinde 18/08/2009 tarihinde etüt çalışması yapılmıştır.
- 08/09/2009 tarih 7960-7963 sayılı yazımızla yerin uygun görüldüğü ancak imar planına esas kurumların görüşü ile birlikte jeolojik ve jeoteknik etüt raporunun hazırlatılarak ilgili kuruma onaylatılması Asarcık Belediye Başkanlığından ve SS Yapı Kooperatif Başkanlığından istenmiştir.

Samsun Birlik Keresteciler Sanayi Sitesi:

- Samsun Valiliği'nin 25/12/2012 tarih ve 3208 sayılı yazısı üzerine mahallinde 08/01/2013 tarihinde etüt çalışması yapılmıştır
- 27/01/2013 tarih ve 246 sayılı yazımızla önerilen alana ilişkin yapılacak işlemler Samsun Belediye Başkanlığına, İlkadım Belediye Başkanlığı'na ve Kooperatif Başkanlığı'na bildirilmiştir.
- Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığının 03/06/2013 tarih ve 1117 sayılı yazısı ile, ÇDP'de leke değişikliğinin yapıldığı bildirilmiştir.

Samsun Toybelen Sanayi Sitesi:

- Samsun Valiliği'nin 23/11/2012 tarih ve 2469 sayılı yazısı üzerine mahallinde 08/01/2013 tarihinde etüt çalışması yapılmıştır.
- 27/01/2013 tarih ve 245 sayılı yazımızla önerilen alana ilişkin yapılacak işlemler Samsun Belediye Başkanlığına, İlkadım Belediye Başkanlığı'na ve Kooperatif Başkanlığı'na bildirilmiştir.
- Ancak Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın 03/06/2013-1116 sayılı yazısı ile, 1/50.000 ölçekli ÇDP'da askı süresinde Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğünün itirazı üzerine, küçük sanayi sitesi kararının kaldırılarak eski plan haklarına geri dönüşüm yapıldığının bildirilmesi üzerine, 21/06/2013 tarih ve 2222 sayılı yazımızla Kooperatif Başkanlığı'na Belediye görüşü bildirilerek başka bir alanın önerilmesi halinde konunun değerlendirileceği bildirilmiştir

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Gıda OSB'ne ilave alanlarla ilgili işlemler tamamlanmalı ve il merkezinde Büyükşehir Belediyesi tarafından altyapısı hazırlanmış yeni sanayi alanları için düzenleme yapılmalıdır.
- Sanayi sektörünün nitelikli-kalifiye eleman ihtiyaçları doğrultusunda, üniversite-sanayi işbirliği sağlanmalı ve meslek okullarında yeni bölümler açılmalıdır. İstihdam garantili kurs ve eğitimler çeşitlendirilerek sürdürülmelidir.
- TSO, OKA, KOSGEB, vb. kuruluşlarca belirli aralıklarla kurumsal gelişim ve aile işletmeleri konularında eğitimler düzenlenmelidir.
- Girişimcilik ruhunun ve ortaklık kültürünün geliştirilmesi için; TSO ve sivil toplum kuruluşları öncülüğünde yapılan çalışmalara, toplantı ve eğitimlere devam edilmelidir.
- İhracat konusunda "Strateji Eylem Planı" hazırlanarak, hedef pazarlar ve bu pazarlara yönelik taleplerin belirlenmesi gerekmektedir.
- Samsun-Ankara demiryolu Amasya, Sivas, Kayseri üzerinden Ankara'ya bağlanması ve 900 km. olması nedeniyle uzun bir hattır. Samsun-Amasya hattına Amasya-Çorum-Kırıkkale bağlantısının yapılması ile bu hat daha verimli hale gelecektir.
- 19 Mayıs ilçesinde kurulması düşünülen Tıbbi Cerrahi El Aletleri İhtisas OSB çalışmalarının hayata geçirilmesi gerekmektedir.

- Sulama yatırımları tamamlandığında Çarşamba ve Bafra Ovalarından beklenen fayda sağlanacak tarıma dayalı sanayi gelişecektir.
- Kongre, Fuar ve Ticaret Merkezi ve otel inşaatları tamamlandığında Samsunun ticaret ve turizm potansiyeli daha da gelişecektir.
- İşletmelerin aile işletmesinden kurumsal işletme yapısına geçmeleri konusunda; TSO, OKA, KOSGEB, vb. kuruluşlar tarafından belirli aralıklarla kurumsal gelişim ve aile işletmeleri konularında eğitimler düzenlenmelidir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: Bölgesinde yerel dinamikleri harekete geçirerek sağlıklı ve sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleştirilmesinde öncü, ulusal ve uluslararası platformlarda saygın, tanınır ve etkin çalışan bir ajans olmaktır.

Misyon: Bölgesinde ekonomik ve sosyal alanlarda sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak amacıyla hazırladığı plan ve programlar doğrultusunda, etkin teknik ve mali destekler ile yatırım ve tanıtım mekanizmalarını kullanan; uluslararası, ulusal ve yerel aktörlerle işbirliği içinde bölgenin kapasitesini ve rekabet gücünü geliştiren bir ajans olmaktır.

Stratejik Amaçlar:

- Etkin bir mekansal organizasyon oluşturulması,
- İnsan kaynaklarının ve toplumsal yapının geliştirilmesi,
- İşletmelerin rekabet gücünün artırılması ve dışa açılmanın sağlanması,
- Ekolojik dengelerin, çevrenin korunması ve durumunun iyileştirilmesi,
- Kurumsal yapının güçlendirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 2 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	4 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 2 girişimci desteklenmiştir.

56 SİİRT

1.İLİN SANAYİ YAPISI

İlin ekonomisi ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Kurtalan ilçesinde bulunan çimento fabrikası ve Şirvan ilçesinde bulunan bakır cevheri üretimi ve konsantresi işletmesi dışında kalan tesisler, küçük ve orta ölçekli sanayi tesisleridir. Bu tesisler, taş ve toprağa dayalı tesisler, beton üretimi, konfeksiyon, gıda ve metal imalat sektörleri olarak dağılım göstermektedir. İlde faaliyet gösteren 63 adet sanayi tesisinde 1739 kişi istihdam edilmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde ticaret, ağırlıklı olarak tarım, hayvancılık ve el sanatlarına dayanmaktadır. İlin belli başlı tarım ürünleri; buğday, mercimek, pamuk, arpa, nohut, fıstık, nar ve üzümdür. Elde edilen tarım ürünleri iç piyasa ve diğer illere satılmaktadır.

İlin ticarete konu en önemli ürünleri; Siirt Fıstığı, Pervari Balı, Zivzik Narıdır.

Yıllık 6000 ton fıstık, 1000 ton bal ve 8000 ton Zivzik Narı üretilmektedir.

Siirt ili ticaret hayatının diğer bir unsuru da el sanatlarıdır. İlin en önemli el sanatı ürünleri, merkez ilçede tiftikten dokunan Siirt Battaniyesi ve diğer ilçelerde üretilen kilimdir. Üretilen bu ürünler turizmin yoğun olduğu illere satılmaktadır.

Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı bulunan üye sayısı 1.042'dir. İl genelinde anonim şirket sayısı 84, limited şirket sayısı 639'dur.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a. Türkiye Sanayisi ve Siirt İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Siirt ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 62'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.05'lik bir oran ile sanayisi gelişmemiş iller arasında yer almaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65'lik bir oran ile Gaziantep ili ilk sırada yer almaktadır. Gaziantep ilini takip eden iller sırasıyla; Şanlıurfa(%10), Diyarbakır(%9), Adıyaman(%6), Batman(%4), Mardin(%3), Kilis(%1), Siirt(%1), Şırnak(%1) olarak görülmektedir.

b.Siirt İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Siirt ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, gıda ürünleri imalatı(%29), diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı(%21) diğer madencilik ve taşocakçılığı(%16), ilk üç sırada yer almaktadır.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 8 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,

% 6 Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı ve saha aram ve tetkiki hariç,petrol ve gaz çıkarımı ile ilgili hizmeti,

% 5 Elektrik ,gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı,

% 3 Ana metal sanayi,

% 3 Mobilya imalatı,
% 3 Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı
% **2** Metal cevherler madenciliği,
% 2 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 2 Fabrikasyon metal ürünleri.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Siirt Fıstığı işleme ve paketleme,
- Pervari Balı işleme ve ambalajlama,
- Zivzik Narı paketleme,
- Meyve ve sebze paketleme,
- Alçı üretimi,
- Makarna üretimi,
- Halı ipliği ve makine halısı,
- Et ve yumurta tavukçuluğu,
- Süt besiciliği,
- Sulama ekipmanları üretim tesisi,
- Mobilya imalatı,
- Öğrenci yurdu yatırımları,
- Otel yatırımları.

Potansiyeli Değerlendirilmeye Yönelik Yapılabilecek Yatırımlar

- Seracılık,
- Organik tarım,
- Meyve ve sebze yetiştiriciliği,
- Nar ve üzüm yetiştiriciliği,
- Siirt Fıstığı, ceviz ve badem yetiştiriciliği,
- Siirt Fıstığı ve ceviz muhafaza-işleme-paketleme tesisi,
- Nar muhafaza ve ambalajlama tesisi,
- Arıcılık ve bal üretimi,
- Bal işleme-ambalajlama tesisi,
- Tiftik keçisi yetiştiriciliği,
- Et besiciliği,
- Et ve et ürünleri entegre tesisi,
- Hindi yetiştiriciliği,
- Alçı-kireç üretim tesisi,
- Giyim eşyası imalatı,
- Bakliyat eleme ve paketleme tesisi,
- Organize hayvancılık bölgesi kurulması,
- Lisanslı depoculuk.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

Siirt İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	7	11.324
2011	8	8.242
2012	11	6.226
2013	14	9.596
2014(Ocak-Temmuz)	6	963

Siirt İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	12	36.431
2011	10	19.912
2012	8	21.419
2013	15	8.295
2014(Ocak-Temmuz)	12	7.585

6. SİİRT İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Siirt ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %12'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Siirt Organize Sanayi Bölgesi :

- 70 hektar büyüklüğündedir.
- 2005 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 76 adet sanayi parselinin 11 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 4 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 2 adedi proje aşamasındadır. 65 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 70 kişi istihdam edilmektedir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Siirt Merkez SS	128	128	0	100
Toplam		128	128	0	100

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Aydınlar, Şirvan ve Pervari ilçelerine çevre yolunun yapılması ile, Organize Sanayi Bölgesi'ne ulaşımın kolaylaştırılması sağlanmalıdır.
- Sanayicilerin ucuz kredi temin etmeleri konusundagerekli çalışmalar yapılmalıdır.

- KOSGEB tarafından sağlanan kredi faiz desteğinin, imalat sanayinde faaliyet gösteren yatırımcılara belirli limitler dâhilinde, istenildiğinde müracaat edecek şekilde açık tutulması gerekmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Dicle Kalkınma Ajansı

Vizyon : Zengin tarihi ve kültürel mirasını, doğal sermayesini ve jeo-stratejik konumunu akılcı, yenilikçi ve katılımcı bir yaklaşımla etkin ve sürdürülebilir bir şekilde değerlendirerek, yeniden üretim, ticaret ve medeniyet merkezi olmayı başarmış, istikrar içinde gelişen, herkesin güven ve umutla yaşamak istediği bir bölge olmaktır.

Misyon :

-İlin sanayisinin rekabet gücünü ve verimliliğini, artırarak dünya ihracatından daha fazla pay alınmasını sağlamak

-Yüksek katma değerli ve ileri teknolojiye dayalı ürünlerin üretimini sağlamak,

-Nitelikli iş gücüne ulaşarak istihdam sorununu çözmek,

-Toplum ve çevreye duyarlı bir sanayi yapısına ulaşmak,

-Doğal, kültürel ve tarihi değerlerin korunarak, turizm alternatiflerinin geliştirilerek turizmden alınan payın artırılmasını sağlamak,

-Bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde üniversite- sanayi işbirliğini sağlamak.

Stratejiler :

-Bölge yatırımcı ve girişimcilerine yönelik finansman kaynaklarının danışmanlık, kurumsal ve teknik destek hizmetlerinin geliştirilmesi,

-Ulaştırma ve sanayi bölgeleri alt yapısının iyileştirilmesi,

-Bölgenin dış ticari ilişkilerinin geliştirilmesi,

-Bölgedeki emek piyasası ihtiyaçları ve mevcut işgücü nitelikleri arısındaki uyuşmazlıkların azaltılması,

-İşletmelerde enerji verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılması,

-İşletmelerin tanıtım, markalaşma ve pazarlama kapasitesinin geliştirilmesi,

-Bölge sanayisinde kümelenme potan9siyelinin değerlendirilmesi, yan sanayinin geliştirilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin üretiminin arttırılması yoluyla iş ve üretim alımlarının çeşitlendirilmesi,

-Bölge turizminin kapasite, alt yapı ve hizmet niteliklerinin geliştirilerek ve çeşitlendirilerek rekabet edebilirliğin artırılması,

-Lojistik sektörü alt yapısının geliştirilmesi,

-Bölgenin yenilebilir enerji potansiyelinin ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesi,

-Tarımda yenilikçi uygulamaların yaygınlaştırılması ve tarımsal potansiyelin etkin ve sürdürülebilir şekilde değerlendirilmesi,

-Bölgede üniversite, özel sektör, sivil toplum ve kamu kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğinin artırılması.

57 SİNOP

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Sinop'ta sanayi sektörü; yöre doğal kaynaklarını kullanarak üretim yapan orman ürünleri, toprak sanayi, gıda sanayi ile birlikte kimya, metal, plastik, tekstil ve cam sanayi sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

Balık işleme sanayinde faaliyet gösteren işletmeler, yörenin geleneksel deniz ürünü olan hamsinin değerlendirmesine yönelik balık unu ve yağı fabrikalarıdır. Üretilen balık unu kanatlı hayvan yeminde kullanılmak üzere yem fabrikalarına pazarlanmaktadır. Başta kozmetik sanayi olmak üzere dericilik vb. gibi sanayilerde kullanılan balık yağının büyük bir bölümü ise ihraç edilmektedir.

Gıda sanayinde, un fabrikalarının yanında süt, ayran, peynir ve meyve suyu, küp şeker üretimine yönelik yatırımlar faaliyet göstermektedir. Ayrıca, gıda sektöründe yörenin önemli bir tarımsal ürünü olan çeltiğin işlenmesine yönelik tesisler de mevcuttur.

Tekstil sanayi, sağladığı istihdam imkanlarının genişliği bakımından ilin önemli bir sektörüdür. Tekstil üretiminde bulunan işletmeler arasında, sim ipliği olarak bilinen metalize ip üreten bir işletme mevcuttur. Metalize ipin büyük bir bölümü ihraç edilmektedir. Tekstil sektörü, üretilen ürünlerin pazara ulaştırılmasında karayollarından kaynaklanan problemleri diğer sektörlere göre daha yoğun yaşayan sektör olarak bilinmektedir.

Taş ve toprağa dayalı sanayide faaliyette bulunan işletmelerin tamamı, tuğla ve kiremit hammaddesinin bulunduğu Boyabat ilçesinde faaliyet göstermektedir.

Metal sanayinde madeni para, tel ve çivi üretimi yapan işletmeler mevcuttur. Orman ürünleri sanayinde ise 24 kereste işletmesi faaliyet göstermektedir.

Cam sanayinde faaliyette bulunan işletmeler, çıkma ve hurda camları öğütmek suretiyle işleyerek, inşaatlarda dış cephe kaplaması olarak kullanılan cam mozaik üretmektedir.

Sanayi tesisleri; Merkez, Boyabat, Gerze, Ayancık, Türkeli ve Durağan ilçelerinde bulunmaktadır.

İlde küçük ve ortak ölçekli sanayi kuruluşları ağırlıktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde ticaret sektörü; tarım, ulaştırma ve haberleşme sektörlerinden sonra gelmektedir.

Sinop ili, küçük esnaf veya işletmelerden meydana gelen, ağırlıklı olarak tarımsal ve hayvansal ürünler, gıda maddeleri, giyim, ev araç ve gereçleri, inşaat malzemeleri ile diğer tüketim mallarının alım ve satımlarının yapıldığı içe dönük ticari bir yapıya sahiptir.

İlin ticari hayatında pirinç ve tuğla önemli yer tutmaktadır. Pirinç üretim merkezi olan Sinop'ta pirinç hasadından sonra ticari hayatta bir canlanma görülmektedir. Mevsimlik bir ticari canlanmaya sebep olan pirince karşın, Boyabat ilçesinde üretilen tuğla ve kiremit özellikle ilçede canlı ticari bir hayatın sürekliliğine imkan sağlamaktadır.

Sinop'tan diğer illere başta tuğla ve kiremit olmak üzere kereste, pirinç, kestane, balık, balık unu ve yağı, cam mozaik, küp şeker, sim ipliği, tekstil ürünü, peynir, plastik ürünler, kireç ve deterjan satışı yapılmaktadır. Diğer illerden ise otomobil ve yedek parça, dayanıklı tüketim malları, makine ve teçhizat, manifatura, inşaat malzemeleri, mutfak eşyaları gibi endüstriyel ürünler ile mevsimlik meyve, sebze ve narenciye alımı yapılmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Sinop İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Sinop ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 187'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.2'lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4), Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Sinop İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Sinop ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %23 ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ,%17 ile gıda ürünleri imalatı, % 13 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,%12 ile ağaç ve mantar ürünleri imalatının ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörler takip etmektedir:

% 8 Giyim eşyası imalatı , kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 7 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç),
% 3 Mobilya imalatı,
% 3 Kimyasalların ve kimyasal ürünleri imalatı,
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 2 Diğer ulaşım araçlarının imalatı
% 1 Deri ile ilgili ürünlerin imalatı
% 1 Diğer imalatlar
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretimi ve dağıtımı

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Sinop ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 4.203'tür. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 5, kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 14'tür.

d.Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların, %25'i diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %24'ü giyim eşyası imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %90'ı işçi, %1'i mühendistir.

Sinop ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %33'ü mikro ölçekli, % 61'i küçük ölçekli, %5'i orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Betareks Metalize İplik ve Ambalaj Sanayi A.Ş.
- Bizim Konfeksiyon Tekstil Taahhüt Sanayi Ltd.Şt.
- Örsan Tekstil Konfeksiyon Sanayi ve Ticaret A.Ş.

- Doğuş inşaat ve ticaret A.Ş.Durağan şubesi
- Kaya-Pen Plastik Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar: süt ve süt mamulleri , pirinç unu ve nişasta üretimi.
- Tekstil sektöründe yapılabilecek yatırımlar: hazır giyim, çorap, penye üretimi.
- Plastik sanayinde yapılabilecek yatırımlar: plastik inşaat malzemeleri, plastik eldiven ve enjektör üretimi.
- Diğer yatırım konuları: cam eşya, elektro porselen, seramik sofra ve süs eşyası üretimi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar: seracılık, kültür mantarı yetiştiriciliği, yem bitkileri üretimi.
- Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar: et ve süt besiciliği, et ve yumurta tavukçuluğu, arıcılık, su ürünleri üretimi.
- Gıda sektörüne yapılabilecek yatırımlar: reçel ve marmelat, dondurulmuş gıda üretimi.
- Orman ürünleri sanayinde yapılabilecek yatırımlar: kereste, kontrplak ve kaplama, mobilya, parke, ahşap kapı ve pencere sistemleri, ambalaj, ahşap tekne, lata, lamine yonga levha (laminat), lif levha (MDF) ve lamine parke üretimi.
- Turizm sektörüne yapılabilecek yatırımlar: turistik otel ve pansiyonlar, lokanta, kafeterya ve eğlence yerleri, mokamplar ve kamping alanları.
- Tekstil sanayinde yapılabilecek yatırımlar: hazır giyim, örme eşya üretimi.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin dış ticaretine konu olabilecek ürünler; plastik masa, sandalye, kereste, deniz ürünleri, balık unu, balık yağı, metalize iplik, konfeksiyon, plastik aksesuarlar, deterjandır.

İhracat Yapılan Ülkeler ve İhracat Verileri

Ülke Adı	İhracat Değeri (USD)
Fransa	208.125
Hollanda	3.526
Almanya	1.652.047
İtalya	9.427
İngiltere	1.719.744
İrlanda	547.880
Yunanistan	45.329
İspanya	476.173
Malta	1.591
Letonya	182.285
Polonya	679.254
Macaristan	223.171
Romanya	1.102.868
Bulgaristan	120.257
Ukrayna	8.269.841

Belarus	309.287
Moldova	1.250.850
Rusya Federasyonu	822.830
Gürcistan	2.277.276
Azerbaycan	1.484.416
Kazakistan	108.035
Türkmenistan	336.925
Tacikistan	12.709
Kırgızistan	1.169.906
Slovenya	186.817
Bosna-Hersek	23.699
Kosova	262.888
Makedonya	56.882
Karadağ	3.975
Sırbistan	36.405
Fas	77.395
Cezayir	461.432
Tunus	174.771
Libya	284.013
Kenya	18.150
Kanada	140.699
Dominik Cumhuriyeti	8.109
KKTC	128.042
Irak	514.325
İran	289.203
İsrail	80.794
Ürdün	184.814
Suudi Arabistan	306.264
BAE	394.532
Hindistan	230
Tayland	6.650
Çin	179.926
Güney Kore	4.136.735
Japonya	3.474.725
Tayvan	917.961
Toplam	35.363.188

İthalat Yapılan Ülkeler ve İthalat Verileri

Ülke Adı	**İhracat Değeri (USD)**
Fransa	329.700
Almanya	432.026
İtalya	838
İngiltere	374.666

Yunanistan	3.485
İspanya	1.630
İsveç	287.144
Finlandiya	21.980
Avusturya	55.560
İsviçre	22.300
Estonya	613.837
Ukrayna	39.234
Rusya Federasyonu	477.360
Azerbaycan	1.331.925
ABD	667.877
Hindistan	2.667
Çin	3.200.632
Güney Kore	362.602
Japonya	179.479
Tayvan	56.419
Hong Kong	5.281
Avustralya	31.957
Toplam	8.498.599

Sinop İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	14	29.086
2011	22	25.436
2012	23	27.292
2013	19	35.363
2014(Ocak-Temmuz)	17	14.874

Sinop İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	11	7.348
2011	23	4.308
2012	16	9.331
2013	15	8.499
2014(Ocak-Temmuz)	12	4.852

6. SİNOP İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Sinop ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %32'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Sinop Organize Sanayi Bölgesi :

- 103 hektar büyüklüğündedir.
- 2001 yılında tamamlanmış olup, eksik işleri 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 69 adet sanayi parselinin 47 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 18 adedi üretim, 12 adedi inşaat, 17 adedi proje aşamasındadır. 22 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.100 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı, kauçuk-plastik ürünleri imalatı ve gıda ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Boyabat Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "72 hektar + Hizmet binası" olarak ve 1.250.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Altyapı yapım işi tahmini keşif bedeli 2011 yılı BF ile 7.464.720.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %65'dir.
- YG-AG elektrik şebekesi ve ENH yapım işi keşif bedeli 2012 yılı BF ile 3.630.000.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %95'dir.
- Bölgede 25 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı(%)
1	Sinop Ayancık SS	100	97	3	97
2	Sinop Boyabat SS	200	200	0	100
3	Sinop Gerze SS	149	149	0	100
4	Sinop Merkez SS	200	192	8	96
Toplam		649	638	11	98

Devam Eden Sanayi Siteleri

Sinop Merkez II. Kısım Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "170 işyeri ve altyapı" olarak ve 3.800.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 144 işyeri yapım işi keşif bedeli 2009 yılı BF ile 22.800.000.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %89'dur.
- Altyapı yapım işi tahmini keşif bedeli 2013 yılı BF ile 5.604.155.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %12'dir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Demiryolu ve denizyolu ulaşım yatırımlarının tamamlanmasını sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

- Durağan ve Erfelek Sanayi Siteleri inşaatlarına başlanılmalıdır.
- Ukrayna ve Türk Cumhuriyetleri ile diğer yabancı ülkelerle ticaret geliştirilmelidir.
- Nitelikli iş gücü yetiştirmek üzere mesleki eğitim faaliyetleri sürdürülmelidir.
- Sektörel bazda kısa, orta ve uzun vadeli planlar yapılmalıdır.
- Bölge ve il bazında makro ve mikro düzeyde gelişme planları yapılmalıdır.
- İl ve Bölgede işletme ölçeğinde büyüme hedef alınmalı; mesleki odalar tarafından bu konu üyelere anlatılmalıdır.
- Sinop Serbest Bölge olmanın ötesinde, OSB ve Limanı kapsayacak şekilde serbest şehir haline getirilmelidir.
- Sanayi yatırımlarının, kendilerine tahsis edilen OSB'lerde gerçekleştirilmesi sağlamalıdır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı

Vizyon: Bölgede sürdürülebilir büyüme ve rekabeti amaçlayan, toplumsal kalkınmaya katma değer katan, özgün ve kaliteli hizmetleri ile fark yaratan bir kurum olmak.

Misyon: Kaynakları en etkin şekilde kullanarak, bölgenin yapısına ve ihtiyaçlarına uygun sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak.

Genel stratejiler:

- Orta ve yüksek teknolojiye dayalı sanayi üretiminin yaygınlaştırılması,
- Bitkisel ve hayvansal üretimin verimliliğinin artırılması,
- Bölge piyasasının iç ve dış piyasalarla eklemlenmesi,
- İş piyasasının etkin şekilde çalışmasının sağlanması,
- Orman varlığının korunması, geliştirilmesi ve ekonomik potansiyelinin etkin biçimde
- değerlendirilmesi,
- Bilişim ve teknoloji altyapısının geliştirilmesi,
- Sermayenin yatırıma dönüşümünün kolaylaştırılması,
- Maden potansiyelinin daha etkin değerlendirilmesi,
- Ulaşım altyapısının bölgenin ihtiyaçlarına göre iyileştirilmesi ve daha etkin kullanılmasının sağlanması,
- Bölgenin enerji kapasitesinin etkin biçimde kullanılması.

58 SİVAS

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Sivas ekonomisi, tarım, ticaret, ulaştırma ve haberleşme ile sanayi sektörlerine dayalıdır. Sanayi sektörünün Sivas ekonomisinde katkısı oldukça yüksek seviyelerde görülmektedir. Bu durum, ilde imalat sanayinin gelişmiş olmasından ziyade, madencilik ve enerji alt sektörlerinin sanayi sektörü içerisindeki ağırlıklarından kaynaklanmaktadır. İl genelinde çeşitli mermer işletme tesisleri ile demir cevheri ve çinko-bakır-kurşun istihracı yapan maden işletmeleri mevcuttur.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde ticarete konu olan ürünlerin başında canlı hayvan ve bitkisel ürünler gelmektedir. İhtiyaç duyulan sanayi ürünleri ve kimyasal ürünler genelde il dışından sağlanmaktadır.

İlden diğer illere genellikle hububat, büyük ve küçükbaş canlı hayvan, hayvansal ürünler, el sanatlarına dayalı hediyelik eşyalar ve bazı işlenmemiş madenler satılmaktadır. Organize Sanayi Bölgesinde üretilen mobilya, tekstil ürünleri, makine aksam ve parçaları yurt içine ve yurt dışına gönderilmektedir.

Diğer illerden ise yaş meyve sebze, akaryakıt, makine oto yedek parçaları, manifatura, cam eşya, kırtasiye, inşaat malzemeleri, plastik mamulleri, petrol ve yan ürünleri ile diğer sanayi ürünleri temin edilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Sivas İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Sivas ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 339'dur. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.5'lik bir oran ile sanayisi gelişen iller arasında yer almaktadır.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24), Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b.Sivas İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Sivas ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda; %19'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı, %15 ile diğer madencilik ve taşocakçılığı sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğerleri sırasıyla;

% 11 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 9 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 8 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizatı hariç),
% 6 Metal cevherler madenciliği,
% 5 Mobilya imalatı
% 4 Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,

% 4 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç),
% 3 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 3 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretimi ve dağıtımı,
% 2 Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 2 Diğer imalatlar
% 2 Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı
% 1 Kömür ve linyit çıkarılması
% 1 İçecek imalatı
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Sivas ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 11.577'dir. 30 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi, 60 işletmede kalite kontrol birimi bulunmaktadır. Kalite kontrol biriminde çalışan sayısı 202'dir.

d. Genel Değerlendirme

Sivas ilinde sanayide çalışanların, %15'i giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması, %14'ü kauçuk ve plastik ürünler imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %82'si işçi, %3'ü mühendistir.

Sivas ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %31'i mikro ölçekli, %56'sı küçük ölçekli, %10'u orta ölçekli, % 3'ü büyük ölçekli işletmelerdir

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Türkiye Demir Yolları Makinaları A.Ş.
- Özbelsan Makina Araç Gereç Konut Sanayi ve Tic.A.Ş.
- Sivas Demir Çelik İşletmeleri A.Ş.
- Yıldırım Çorap İmalat Tic.ve San.A.Ş
- TCCD Sivas Beton Travers Fabrikası

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Entegre et ürünleri tesisi,
- Süt ürünleri tesisi,
- Deri işleme tesisi,
- Bal paketleme ve arı ürünleri tesisi,
- Su şişeleme tesisi,
- Atölye tipi el halıcılığı,
- Bakliyat paketleme ve tasnifleme tesisi,
- Balıklı çermik için sağlık ünitesi,
- Battaniye üretim tesisi,
- Bisküvi üretimi,
- Prefabrik yapı elamanları,
- Elektrikli ev aletleri,
- Elektronik tel (kablo ve emaye tel-fiber optik),
- Galvanizli sac üretimi,
- Güneş kolektörü üretim tesisi,

- Helva, lokum, reçel marmelat üretimi,
- İç çamaşırı ve çorap üretim tesisi,
- Mobilya oturma gurupları ve kanepe,
- Örme eşya,
- Pik döküm üretim tesisi,
- PVC profil , PVC ve PP boru,
- PCV tabanlı ayakkabı üretimi,
- Sıcak çermik sağlık ve turizm kompleksi,
- Soğuk hava deposu (su ürünleri),
- Soğuk lastik kaplama,
- Strayhgarn yün ipliği (halı ve battaniye ipliği),
- Viol üretim tesisi,
- Zirai aletler üretim tesisleri.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Arıcılık,
- Damızlık et ve süt sığırcılığı,
- Et ve yumurta tavukçuluğu,
- Jeotermal seracılık,
- Kaba yem üretimi,
- Koyun yetiştiriciliği,
- Kültür cevizi ve badem yetiştiriciliği,
- Su ürünleri üretimi (alabalık, sazan vb.),
- Kültür mantarı üretimi,
- Traverten istihraç ve işletme tesisi,
- Jeotermal ısıtma,
- Selestit işletme tesisi (stronsiyum karbonat ve stronsiyum sülfat üretimi),
- Talk ve talk ürünleri üretim tesisi,
- Kireç üretim tesis,
- Tuz üretimi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

- Madencilik (mermer, traverten vb.),
- Makine yedek parçaları (eksantrik mili vb.),
- Tıbbi malzemeler (lens, hasta yatağı, sedye vb.),
- Mobilya, büro malzemeleri.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Entegre gıda üretim tesisleri,
- Hayvansal ürünler,
- El sanatları,
- El halıcılığı,
- Tarıma dayalı ürünler,
- Savunma sanayi ve yan sanayi ürünleri,
- Fason tekstil ürünleri.

Sivas İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	54	55.869
2011	52	72.953
2012	60	93.295
2013	56	88.847
2014(Ocak-Temmuz)	54	58.876

Sivas İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	55	84.040
2011	71	84.853
2012	67	89.808
2013	60	123.192
2014(Ocak-Temmuz)	51	33.190

6. SİVAS İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Sivas ilinde 4 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %54'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Merkez I Organize Sanayi Bölgesi :

- 437 hektar büyüklüğünde olup, 270 hektarı kredilendirilmiştir.
- 180 hektarlık alan 2003 yılında, 90 hektarlık alan 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 281 adet sanayi parselinin 262 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 182 adedi üretim, 71 adedi inşaat, 9 adedi proje aşamasındadır. 19 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 6.330 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri imalatı, ağaç-ağaç ürünleri-mantar ürünleri imalatı ve gıda ürünleri imalatı sanayidir.

Sivas-Gemerek Organize Sanayi Bölgesi :

- 111 hektar büyüklüğünde olup, 63 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede 87 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

Şarkışla Organize Sanayi Bölgesi:

- 78 hektar büyüklüğündedir.
- 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki 48 adet sanayi parselinin 20 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 3 adedi üretim, 1 adedi inşaat, 16 adedi proje aşamasındadır. 28 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 40 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Sivas-Merkez II Organize Sanayi Bölgesi :

- 13/01/1997 tarih ve 475-77 sayılı yazımızla 850 hektar (ilk etapta 100 hektarlık alan için planlama yapılacaktır.) büyüklüğündeki alanın OSB yeri olarak uygun görüldüğü bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Sivas Merkez (Ahşap İşleri) SS	72	72	0	100
2	Sivas Divriği SS	100	80	20	80
3	Sivas Gemerek SS	50	35	15	70
4	Sivas Merkez (100.Yıl) SS	52	52	0	100
5	Sivas Merkez (4 Eylül) SS	500	500	0	100
6	Sivas Merkez (I.Bölüm) SS	127	127	0	100
7	Sivas Merkez (II.Bölüm) SS	310	310	0	100
8	Sivas Suşehri SS	100	100	0	100
9	Sivas Şarkışla SS	172	172	0	100
10	Sivas Kangal SS	67	40	27	60
11	Sivas Gürün SS	73	60	13	82
12	Sivas Zara SS	103	75	28	73
13	Sivas Yıldızeli SS	70	35	35	50
Toplam		1.796	1.658	138	92

Devam Eden Sanayi Siteleri

Şarkışla II. Kısım Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "44 işyeri, altyapı" olarak ve 1.000.000.-TL ödenekle ile yer almaktadır.
- 17/01/2014 tarihinde mimari projeler vize edilmiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Altınyayla Sanayi Sitesi:

- Sanayi ve Ticaret Müdürlüğünün 26/11/2002 tarih ve 3309 sayılı yazı eki Altınyayla Belediye Başkanlığının 05/11/2002 tarih ve 522 sayılı yazısında yer alan talep üzerine yer seçimi yapılmış olup, 10/01/2003 tarih ve 220 sayılı yazımızla Altınyayla Belediye Başkanlığına talimat yazılmıştır.
- Talimat yazımızda öncelikle kooperatif kurulması, jeolojik-jeoteknik etüt yapılması, imar planında konut dışı kentsel çalışma alanı ayrıldığından plan tadilatı yapılması işlerini takiben istenilen bilgi ve belgelerin gönderilmesi istenmiştir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Hammadde temininde kolaylıklar sağlanmalıdır.
- Yol giderlerinin tamamı vergiden düşülmelidir.

- Kalifiye elaman yetiştirilmesi için eğitim kurumlarının açılması sağlanmalıdır.
- Devlet bankalarından sanayicilere uzun vadeli ve ucuz kredi yollarının açılması gerekmektedir.
- Enerji desteği sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı

Vizyon: Türkiye'nin merkezinde, çok boyutlu, planlı ve orantılı olarak kalkınan dinamik ve güçlü bir Orta Anadolu.

Temel Amaçlar:

- Rekabet edebilirliğin artırılması,
- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi,
- Yatırım altyapısının iyileştirilmesi,
- Kentsel altyapının iyileştirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 2 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmemiştir.
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	1 girişimci desteklenmiştir.	

59 TEKİRDAĞ

1.İLİN SANAYİ YAPISI

İl sanayinin ilk adımları tarıma bağlı şarap ve içki fabrikaları ile un ve yağ fabrikaları ile atılmıştır. Tekirdağ, gelişmiş sanayisi ve uluslararası firmaların içinde bulunduğu üretim tesisleriyle göz doldurmaktadır. "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde yer alan kuruluşlardan 49'u Tekirdağ ilinde faaliyet göstermektedir.

Ülke genelinde tekstil üretiminin % 10'u, margarin üretiminin %25'i, rafine ayçiçeği yağı üretiminin %20'si, kağıt ve ambalaj üretiminin %40'ı, işlenmiş deri üretiminin %37'si Tekirdağ ilinde gerçekleştirilmektedir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

Tekirdağ ili tarım öncelikli ürün yapısı ile ticari piyasada yerini almış ve ekonomik gelişmesini sağlanmıştır. İlde yer alan gıda, tekstil, beyaz eşya, otomotiv yan sanayi, toprak sanayi, elektrik-elektronik sanayi, vb. sektörler ticari alanda ön plana çıkmıştır.

İlde biri merkez ilçede olmak üzere Çorlu, Çerkezköy, Malkara ve Hayrabolu İlçelerinde 5 adet Ticaret ve Sanayi Odası mevcut olup, bu odaların toplam üye sayısı 38.436'dır.

Tekirdağ, Çorlu, Hayrabolu ve Malkara'da olmak üzere 4 adet Ticaret Borsası bulunmaktadır.

İlde 1 adet Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği bulunmakta olup, bünyesinde 28.307 üye ile 34 adet oda bulunmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Tekirdağ İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Tekirdağ ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 1433'dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 2'lik bir oran ile sanayisi gelişmiş 10. ildir.

Marmara bölgesindeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5), Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b.Tekirdağ İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Tekirdağ ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, %23 ile tekstil ürünleri imalatı sektörünün ilk sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 10 Gıda ürünleri imalatı,
% 7 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 6 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 6 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ,
% 6 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı
% 5 Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,

% 5 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(mak.ve teçhizat hariç),
% 4 Ana metal,
% 3 Diğer madencilik ve taşocakçılığı
% 3 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 2 İçecek imalatı,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Motorlu kara taşıtı ,treyler (römork) ve yarı treyler
% 2 Madeni yağ geri kazanım
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzeme imalatı,
% 1 Mobilya imalatı,
% 1 Diğer imalatlar,
% 1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı,

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Tekirdağ ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 105.798'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 195, kalite kontrol birimi olan firma sayısı 573'tür.

d.Genel Değerlendirme

Tekirdağ ilinde sanayinde çalışanların, %37'si tekstil ürünleri imalatı, 14'ü giyim eşyası imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

Tekirdağ ilinde faaliyet gösteren sanayi işletmelerinin; % 22'si mikro ölçekli, % 43'ü küçük ölçekli % 29'u orta ölçekli, % 6'sı büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük Firmalar

- Bilim İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Eroğlu Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.Çorlu Şubesi
- Beks Çorap ve İç Giyim Sanayi ve Ticaret
- Arçelik A.Ş. Çerkezköy Şubesi

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Şekerleme, çikolata ve çiklet üretim tesisi,
- Konfeksiyon yan ürünleri üretim tesisi,
- Tekstil ve deri işleme makineleri üretim tesisi,
- Boncuk tutkal üretim tesisi,
- Buhar ve kızgın su kazanı üretim tesisi,
- Bilgisayar ve elektronik cihazlar elektronik malzeme üretim tesisi,
- Yazılım ve bilişim sektörü,
- Eğitim sektörü.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım sektörüne yönelik yatırımlar:

- Organik tarım ve seracılığın yaygınlaştırılması,
- Meyve ve sebze konserveleri üretim tesisi,
- Salamura zeytin üretim tesisi,
- Tohumculuk sektörünün geliştirilmesi,

- Yem ve yem bitkileri üretimi
- Çiçekçilik.

Hayvancılık sektörüne yönelik yatırımlar:
- Su ürünleri tesislerinin kurulması,
- Süt tozu üretim tesislerinin kurulması,
- Hayvancılıkla entegre işleme tesisleri yatırımları.

Turizm sektörüne yönelik yatırımlar:
- Bağcılık, bağ ve şarap turizmi,
- Dinlenme tesisi.

Enerji sektörüne yönelik yatırımlar:
- Rüzgar enerjisi santralleri,
- Nükleer, termik, hidroelektrik santral yapımında kullanılan makine ve ekipman üretim tesisleri.

Yatırım yapılabilecek diğer sektörler;
- Lojistik,
- İnşaat,
- Deri,
- Sağlık.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

İlde genellikle tekstil sanayi ürünleri, deri sanayi ürünleri, demir, şarap, ayçiçek yağı gibi ürünler ihracata konu olmaktadır. Yapılan ithalat, başta tekstil makine ve yedek parçaları ile ham deri, tekstil ve deri sanayinde kullanılan kimyevi maddeler ve sanayi maddeleri ile yağlık ay çekirdeğini kapsamaktadır.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Malkara ilçesinin süt ve süt ürünleri üretimi potansiyeli göz önüne alındığında, gerekli altyapı sağlandığında, hijyenik süt ürünleri olan peynir, yoğurt ve türevlerinin Avrupa Birliği ülkelerine ihracatı yapılabilir. Ayrıca ayçiçeği, deri konfeksiyonu, ilaç, şarap, peynir helvası dış ticarete konu olabilecek diğer ürünlerdir.

Tekirdağ İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	291	546.162
2011	319	655.580
2012	357	596.587
2013	402	662.579
2014(Ocak-Temmuz)	368	614.032

Tekirdağ İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	340	603.084
2011	423	779.629
2012	432	641.185
2013	451	779.166
2014(Ocak-Temmuz)	395	659.752

6. TEKİRDAĞ İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri:

Tekirdağ ilinde 12 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %39, ihtisas OSB'lerde %60'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi :

- Çerkezköy I ve II birleştirilerek, arıtma tesisi yeri dâhil 1.263 hektara ulaşmış olup, 440 hektarı kredilendirilmiştir.
- 1987 yılında altyapı inşaatı tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 361 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 260 adedi üretim, 29 adedi inşaat, 72 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 42.360 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı, kauçuk-plastik ürünlerin imalatı ve kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 80.000 m3/gün dür.

Hayrabolu Organize Sanayi Bölgesi :

- 111 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- Altyapı inşaatı 2005 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 69 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 12 adedi üretim, 14 adedi inşaat, 43 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 480 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı sanayidir.

Malkara Organize Sanayi Bölgesi :

- 103 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2006 yılında altyapı inşaatı tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 47 adet sanayi parselinin, 45 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim, 34 adedi inşaat, 9 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 40 kişi istihdam edilmektedir.

Çorlu Deri Organize Sanayi Bölgesi :

- 114 hektar büyüklüğündedir.

- Bölgedeki; 199 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 125 adedi üretim, 74 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 5.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; deri ile ilgili ürünlerin imalatı ve ağaç-ağaç ürünlerinin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 36.000 m3/gün dür.
- Kendi imkanlarıyla tamamlanmıştır.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Veliköy, Karaağaç ve Velimeşe Islah Organize Sanayi Bölgeleri:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Arıtma" olarak ve 11.800.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

Ergene Havzasındaki Organize Sanayi Bölgeleri:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Deniz derin deşarj+kollektör hattı" olarak ve 27.300.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Tekirdağ Organize Sanayi Bölgesi:

- 17/12/2013 tarihli ve 4439 sayılı yazımızla 426 hektar büyüklüğündeki alanın OSB yeri olarak uygun görüldüğü Valiliğe bildirilmiştir.

Hayrabolu Organize Sanayi Bölgesi (İlave alan) :

- Yatırım Destek Ajan. Başkanlığı'nın 03/09/2012 tarih ve 730 sayılı yazısı ile MAY Grup tarafından 300 dönümlük yer tahsisi üzerine 40,6 hektar büyüklüğündeki alan için 20/12/2012 tarihinde yer seçimi komisyon toplantısı yapılmıştır.
- 19/12/2013 tarihli ve 4498 sayılı yazımızla 40,6 hektar büyüklüğündeki alan için varsa mera değişikliği ile tescil harici arazinin edinimi ve jeolokik etüt yaptırılması OSB Yönetim Kurulu Başkanlığından istenilmiştir.

Islahtan Dönüşen OSB Projeleri

Ergene 1 Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Arıtma" olarak ve 5.300.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 19/04/2012 tarih ve 511 sayılı yazımız ile 408 hektar büyüklüğündeki alanın OSB yeri olarak uygun görüldüğü Valiliğe bildirilmiştir.
- Bölgedeki; 137 adet sanayi parselinin, 72 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 58 adedi üretim, 3 adedi inşaat, 11 adedi proje aşamasındadır. 65 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 8.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı ve giyim eşyalarının imalatı sanayidir.
- Arıtma tesisi yapım işi ihalesi 18/03/2014 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Ergene 2 Organize Sanayi Bölgesi: (Sicil No:282)

- 2014 yılı Yatırım Programında "Arıtma" olarak ve 5.600.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Yaklaşık 717,5 ha. büyüklüğündeki alanın OSB yeri olarak uygun görüldüğü ve alana ilişkin çalışmaların yapılması 18/04/2012 tarih ve 495 sayılı yazımız ile Valilikten istenmiştir.
- Bölgedeki; 277 adet sanayi parselinin, 129 adedi tahsis edilmiş olup tamamı üretime geçmiştir. 148 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 12.930 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı, gıda ürünleri imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı sanayidir.
- Arıtma tesisi yapım işi ihalesi 06/03/2014 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Velimeşe Organize Sanayi Bölgesi:

- 01/03/2012 tarih ve 1741-47 sayılı dağıtımlı yazımız ile 988 hektar büyüklüğündeki alanın Islah OSB yeri olarak uygun görüldüğü Valiliğe ve ilgili kurumlara bildirilmiştir.
- Bölgedeki; 595 adet sanayi parselinin, 178 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; tamamı üretime geçmiştir. 417 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 19.400 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı ve kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.
- Arıtma tesisi yapım işi ihalesi 20/03/2014 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Türkgücü Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Arıtma" olarak ve 2.800.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 17/04/2012 tarih ve 491 sayılı yazımızla 340 hektar büyüklüğündeki alanın uygun görüldüğü Tekirdağ Valiliğine bildirilmiştir.
- Bölgedeki; 151 adet sanayi parselinin, 46 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 40 adedi üretim, 1 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. 105 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 4.500 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı, kauçuk-plastik ürünlerin imalatı ve ana metal imalatı sanayidir.
- Arıtma tesisi yapım işi ihalesi 11/03/2014 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Veliköy Organize Sanayi Bölgesi:

- 03/05/2012 tarih ve 640 sayılı yazımız ile 400 hektar büyüklüğündeki alanın Islah OSB yeri olarak uygun görüldüğü Valiliğe bildirilmiştir.
- Bölgedeki; 180 adet sanayi parselinin, 80 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin hepsi üretime geçmiştir. 100 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.900 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünleri imalatı, tekstil ürünleri imalatı ve kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.

Muratlı Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Arıtma" olarak ve 2.200.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 299 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 155 adet sanayi parselinin, 47 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 45 adedi üretim, 2 adedi proje aşamasındadır. 108 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.880 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı, gıda ürünleri imalatı, kağıt-kağıt ürünleri imalatı sanayidir.
- Arıtma tesisi yapım işi ihalesi 13/03/2014 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Tekirdağ Karaağaç Organize Sanayi Bölgesi:

- 10/07/2012 tarih ve 1439 sayılı yazımız ile 187 ha. büyüklüğündeki alanın uygun görüldüğü Valiliğe bildirilmiştir.
- Bölgedeki; 100 adet sanayi parselinin, 31 adedi tahsis edilmiş olup, tamamı üretime geçmiştir. 69 adet parsel tahsis edilmemiştir.

- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 620 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; kauçuk-plastik ürünlerin imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı ve kimyasalların-kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.

Islah OSB Projeleri

Tekirdağ Çerkezköy-Veliköy Yalıboyu Islah Organize Sanayi Bölgesi:

- 21/08/2013 tarihli ve 2981 sayılı talimat yazımızla yaklaşık 38 ha büyüklüğündeki alanın yazımızda belirtilen şartlara uyulması kaydıyla Islah OSB yeri olarak sınırlarının kesinleştirildiği Tekirdağ Valiliğine ve ilgili kurumlara bildirilmiştir.
- Islah şartlarının tamamlanması beklenilmektedir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Tekirdağ Çorlu Koordine SS	486	486	0	100
2	Tekirdağ Hayrabolu SS	160	160	0	100
3	Tekirdağ Malkara SS	198	198	0	100
4	Tekirdağ Merkez SS	146	146	0	100
5	Tekirdağ Merkez (100.Yıl) SS	324	324	0	100
6	Tekirdağ Muratlı SS	130	110	20	85
Toplam		1.444	1.424	20	99

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Çerkezköy Sanayi Sitesi:

- 10/06/2005 tarih ve 7216–17 sayılı yazımızla Gaziosmanpaşa Mahallesi Cezaevi arkasında yer alan yaklaşık 250 dekar büyüklüğündeki alanın SS olarak planlanmasının uygun görüldüğü, Çerkezköy Belediye Başkanlığına ve S.S. Çerkezköy SS Kooperatif Başkanlığına bildirilmiştir.

Şarköy Sanayi Sitesi:

- 13/09/2006 tarih ve 9492–9495 sayılı yazımızla 11.63 dekar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Tarım ekonomisine canlılık kazandırmak üzere Tekirdağ'da her yıl haziran ayında yapılan Kiraz Festivali, bölgenin Uluslararası Tarım ve Sanayi Fuarı haline dönüştürülmelidir.
- İhtisas Gümrüğünün kurulması sağlanmalıdır.
- Bağcılık sektörü ürün işleme teknikleri yönünden desteklenmeli, üniversitelerle işbirliği ve ihracat imkanları arttırılmalıdır. Şarap turizmi konusunda, turizm şirketleri ile anlaşılarak konaklama turizmi geliştirilmelidir. Bağ bozumu dönemlerinde eko turizm amaçlı turlar düzenlenmelidir.
- İlin lojistik altyapısındaki eksikliklerin tamamlanması, demiryolu ağının güçlendirilmesi ve yük taşımacılığında demiryolunun daha aktif kullanımı sağlanmalıdır.

- İlde faaliyet gösteren ve merkezleri İstanbul'da bulunan sanayi kuruluşlarının merkezlerini Tekirdağ iline taşınmaları sağlanmalıdır.
- İlde bulunan yat limanı tamamlanarak işletmeye açılmalı ve tanıtımı yapılmalıdır.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin güçlenmesi sağlanmalıdır. Bu bağlamda İl Müdürlüğü ve üniversite işbirliğiyle San-Tez, tekno girişim sermayesi, marka, patent konularında bilgilendirme toplantıları düzenlenmektedir.
- İlde katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi, markalaşma ve inovasyon konusunda seminer ve toplantılar düzenlenerek sanayicinin bilinçlenmesi sağlanmalıdır. Bu kapsamda Namık Kemal Üniversitesi ile işbirliği içerisinde çalışmalar yürütülmektedir.
- İlde enerji, savunma sanayi, yazılım ve bilişim sektörüne yönelik yatırımların artırılması için çalışmalar yapılmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Trakya Kalkınma Ajansı

Vizyon : Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde, çevreye duyarlı, potansiyellerini değerlendiren, küresel ölçekte rekabet edebilir bir Trakya.

Misyon : Yerel potansiyeli harekete geçirerek, bölge sanayisini dünya ile rekabet edecek şekilde bir cazibe merkezi haline getirme yolunda koordinatör bir ajans.

Stratejiler :

Rekabet Gücünün arttırılması

- Ar-Ge ve inovasyon kültürü ile markalaşmanın yaygınlaştırılması,
- Girişimciliğin desteklenmesi,
- Tarımsal yapının iyileştirilmesi,
- Ticaretin geliştirilmesi,
- Etkili yatırım promosyonuyla özel kesim yatırımlarının arttırılması,
- Turizmin geliştirilmesi.

Altyapının Planlı Gelişiminin Sağlanması

- Ulaşım ve lojistik altyapının güçlendirilmesi,
- Sanayi altyapısının güçlendirilmesi,
- Planlı kentsel ve kırsal gelişimin sağlanması.

Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması

- Toprak ve su kaynaklarını kirletici faktörlerin kontrol altına alınması,
- Sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması,
- Çevre dostu enerji sistemlerinin yaygınlaştırılması ve enerji verimliliğinin arttırılması,
- Çevre alanında kurumsal yapının geliştirilmesi.

Sosyal Yapı ve Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi

- İnsan kaynaklarının bölge ihtiyaçlarına ve potansiyellerine göre geliştirilmesi,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin nitelik ve erişebilirliğinin geliştirilmesi,
- Sosyal dayanışmanın ve örgütlenmenin geliştirilmesi,
- Dezavantajlı grupların yaşam kalitelerinin arttırılması, ekonomik ve sosyal hayata katılımların desteklenmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 7 proje program kapsamında desteklenmiştir.	
Ar-Ge Merkezleri	4 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	

60 TOKAT

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Tokat ili ekonomisinde; sanayi, tarım, tarıma dayalı sanayi ve hayvancılık sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır.

İl sanayinde; gıda sanayi, taş ve toprağa dayalı sanayi, orman ürünleri sanayi, tekstil, dokuma ve konfeksiyon sektöründe faaliyet gösteren firmalar bulunmaktadır.

İlde üretilen şeker pancarı, tütün, yaş sebze ve meyve ile diğer endüstriyel tarım ürünleri, buğday ve diğer tahıl ürünleri, ilde bulunan kamu ve özel sektör kuruluşlarında değerlendirilmektedir.

Hayvancılık sektöründe, süt ve et sığırcılığı, küçük ve büyük baş hayvancılık, arıcılık ve tavukçuluk yapılmaktadır.

İşletmelerin bir küme modeli oluşturdukları görülmektedir. Erbaa ilçesinde tuğla ve kiremit fabrikaları ile konfeksiyon yatırımları, Turhal ilçesinde mermer ve maden sanayi, Tokat merkez ilçesinde tarım makineleri, hazır giyim ve gıda işletmeleri, Niksar ilçesinde yaş sebze ve meyve işleme ve değerlendirmeye yönelik kuruluşlar, Zile ilçesinde gıda ve makine ile ilgili yatırımlar yoğunluktadır.

İstanbul Sanayi Odası tarafından yayımlanan 2013 yılı Türkiye'nin ilk 500 sanayi kuruluşu listesinde, Tokat ilinden 2 firma bulunmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlin ticari potansiyelini genellikle tarım ve tarımda dayalı sanayi ürünleri oluşturmaktadır. İlin en önemli özelliği, merkez ve ilçelerin birlikte gelişmesidir.

İlde havayolunun ulaşıma açılmaması sanayi, ticaret, turizm, sağlık ve eğitim sektörlerini olumsuz etkileyen bir faktör olarak görülmektedir.

Tokat ilinin; transit merkezi özelliğindeki coğrafi konumu, zengin yer altı kaynakları(antimuan, bentonit, kömür, bakır, krom, kireç taşı, asbest, çimento, manganez, grafit, kuvars, maden suyu, mermer, kaplıca suları), çok merkezli gelişim yapısı göstermesi, bol ve çeşitli ürünlerden oluşan bir tarımsal yapıya sahip olması, su ürünleri yetiştiriciliği için zengin su kaynakları, el sanatları(bakırcılık, yazmacılık, el dokumacılığı, halıcılık) ve turizm potansiyeli, kuş gözlemciliği alanları, limana yakınlığı ve su kaynakları, sanayi ve ticaret yatırımları için avantajlar sağlamaktadır.

İlde Ticari Hayatı Yönlendirilen Kuruluşlar

Kuruluşun Adı	Sayısı	Üye / Ortak Sayısı
Anonim Şirket	401	-
Limited Şirket	2361	-
Esnaf ve Sanatkârlar Odası	34	13848
Ticaret ve Sanayi Odası	5	4966
Ticaret Borsası	2	464
Ziraat Odası	10	93456
Tüketim Kooperatifi	6	577
Tüketim Kooperatifleri Birliği	1	6
Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	52	1445
Esnaf ve Kefalet Kooperatifi	12	10894
İşletme Kooperatifi	4	133
Küçük Sanat Kooperatifi	2	31

Temin Tevzii Kooperatifi	1	16
Tarım Satış Kooperatifi	3	4410
Yaş Sebze ve Meyve Üretim Paz. Kop	1	36
Tarım Kredi Kooperatifi	24	28615
Banka Şubesi	88	-

İlde Bulunan Anonim ve Limited Şirketlerin İlçelere Göre Dağılımı

İlçe	Anonim Şirket	Limited Şirket	Toplam
Merkez	187	1240	1427
Almus	4	40	44
Artova	2	5	7
Erbaa	57	293	350
Niksar	31	177	208
Pazar	4	19	23
Reşadiye	13	61	74
Sulusaray	1	4	5
Turhal	70	385	455
Yeşilyurt	1	5	6
Zile	31	132	163
Toplam	401	2361	2762

İlde Bulunan Ticaret ve Sanayi Odaları

İlçe	Üye Sayısı		Toplam
	Şirket Üye	Şahıs Üye	
Merkez	1545	883	2428
Turhal	478	410	888
Zile	181	448	629
Erbaa	350	215	565
Niksar	208	248	456
Toplam	2.762	2.204	4.966

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Tokat İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Tokat ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 302' dir. Toplam sanayi işletmeleri içerisinde % 0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(% 5), Rize(%5), Amasya(%4),

Tokat(%4), Zonguldak(%4),Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Tokat İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Tokat İlinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, % 25 ile gıda ürünleri imalatı, % 18 ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, % 11 ile giyim eşyası imalatı sektörlerinin ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 8 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı,
% 7 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 7 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 4 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 3 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 3 Mobilya imalatı,
% 2 İçecek imalatı,
% 2 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teç. hariç),
% 2 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma üretimi ve dağıtımı.
% 1 Metal cevherler madenciliği
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
%1 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Ana metal sanayi,
% 1 Diğer imalatlar
% 1 Madeni yağ geri kazanım.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Tokat ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 5.974'tür. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 15, kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 54'tür.

d.Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların, %20'si giyim eşyası imalatı, %19'u diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %19'u gıda ürünleri imalatı, %17'si diğer madencilik ve taşocakcılığı sektörlerinde istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %85'i işçi, %3'ü mühendistir. Tokat ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %36'sı mikro ölçekli, %53'ü küçük ölçekli, %10'u orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Muammer Türksavul Turhal Şeker Fabrikası
- Has Özgen Tekstil Sanati ve Ticaret A.Ş.
- Özdemir Antimuan Madenleri A.Ş. Turhal Şubesi
- Birsan Birlik Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. Zile Şubesi

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Meyve suyu (konsantre) üretim tesisi,
- Reçel ve marmelat üretim tesisi,
- Patates cipsi üretimi,

- Küp şeker üretimi,
- Kurutulmuş meyve ve sebze üretim tesisi,
- Dondurulmuş gıda üretim tesisi,
- Karma yem üretim tesisi,
- Su şişeleme,
- Hazır çorba, puding ve hazır tatlı üretimi.

Dokuma ve giyim sanayinde yapılabilecek yatırımlar:
- Çorap üretimi,
- Örme eşya üretimi.

Plastik sanayinde yapılabilecek yatırımlar:
- PVC profil doğrama, PVC ve PE boru üretimi,
- Plastik eşya ve ambalaj malzemesi üretimi.

Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:
- Toprak işlemeye yönelik tarım aletleri üretim tesisi,
- Soğuk hava deposu,
- Güneş kolektörü üretim tesisi.

Bölgesel hammadde ve pazara bağımlılık göstermeyen yatırımlar:
- Metal eşya üretimi,
- İnşaat ve aksesuar yatırımları,
- Yangın söndürücü.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Seracılık,
- Meyve ve sebze işleme yatırımları
- Kültür mantarı yetiştiriciliği,
- Damızlık (hibrit) tohum üretim tesisi,
- Bağcılık,
- Yem bitkileri üretimi,
- Ekolojik tarım,
- Soğuk hava deposu.

Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Su ürünleri üretimi,
- Arıcılık,
- Damızlık et ve süt sığırcılığı,
- Et ve yumurta tavukçuluğu,
- Suni tohumlama ve damızlık üretimi.

Orman ürünleri sektöründe yapılabilecek yatırımlar:
- Lata üretimi,
- Lamine yonga levha (laminat) üretimi,
- Lif levha (MDF) üretimi,
- Lamine parke üretimi,
- Cilalı boya üretimi
- Mobilya ve dekorasyon.

Mermer ve madencilik yatırımları:
- Mermer ocak ve işletmeciliği,
- Alçı üretim tesisi,
- Kömür, bentonit, krom, antimuan, bakır v.b madencilik yatırımları

Turizm sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Yayla turizmi,
- Trekking, rafting su sporları akarsu turizmi,
- Mağara turizmi,
- Kuş gözlemciliği,
- Antik kentler ve tarihi çekim yerleri,
- Otel işletmeciliği.

Yenilenebilir enerji yatırımları :

- Rüzgâr, hidroelektrik, güneş ve biyokütle vb. enerjisi.

Diğer yatırım alanları:

- Gıda ürünleri ve içecek imalatı,
- Soğuk hava deposu hizmetleri (yaş sebze ve meyve),
- Seracılık,
- Tahıl ambarlama hizmetleri,
- Hayvancılıkla entegre işleme tesisleri imalatı,
- Ağaç ve mantar ürünleri,
- Sağlık işleri, hastane hizmetleri, tıp ve dişçilikle ilgili uygulama faaliyetleri,
- Ahşap mobilya imalatı,
- Akıllı çok fonksiyonlu teknik tekstil,
- Demir dışı ana metal sanayi,
- Bavul, el çantası, saraçlık, koşum takımı ve ayakkabı imalatı,
- Deri giyim eşyası imalatı,
- Eğitim hizmetleri,
- Giyim eşyası imalatı,
- İlaç/eczacılıkta ve tıpta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünler imalatı,
- Kâğıt ve kâğıt ürünleri imalatı,
- Madencilik yatırımları (Avrupa Kömür Çelik Topluluğu kapsamı ürünler hariç),
- Makina ve teçhizat imalatı,
- Elektrikli makina ve teçhizatı imalatı,
- Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı; çimento, beton veya suni taştan inşaat amaçlı prefabrik yapı elemanları imalatı,
- Oteller (konaklama tesisleri),
- Tehlikeli atık geri kazanım ve bertaraf tesisleri,
- Tıbbi aletler ve hassas optik aletler imalatı.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Tokat İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	30	23.770
2011	24	39.832
2012	32	37.346
2013	40	31.276
2014(Ocak-Temmuz)	25	15.860

Tokat İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	35	18.304
2011	41	20.724
2012	35	20.454
2013	48	21.938
2014(Ocak-Temmuz)	26	11.115

6. TOKAT İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Tokat ilinde 5 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %31'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Tokat-Merkez Organize Sanayi Bölgesi :

- Bölge büyüklüğü toplam 500 hektar olup, 200 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 50 hektarlık alan 1993 yılında, 150 hektarlık alan 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 166 adet sanayi parselinin, 131 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 94 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 32 adedi proje aşamasındadır. 35 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.950 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, mobilya imalatı ve giyim eşyaları imalatı sanayidir.

Niksar Organize Sanayi Bölgesi:

- 60 hektar büyüklüğündedir.
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 25 adet sanayi parselinin, 3 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim, 1 adedi inşaat aşamasındadır. 22 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde 20 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu gıda ürünlerinin imalatı sanayidir.

Erbaa Organize Sanayi Bölgesi:

- 163 hektar büyüklüğündedir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki;109 adet sanayi parselinin, 23 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 11 adedi üretim, 12 adedi proje aşamasındadır. 86 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.300 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin imalatı ve gıda ürünleri imalatı sanayidir.

Turhal Organize Sanayi Bölgesi:

- 60 hektar büyüklüğündedir
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede bulunan 35 adet sanayi parselinin, 23 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 6 adedi inşaat, 16 adedi proje aşamasındadır. 12 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 150 kişi istihdam edilmektedir.

- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünlerinin imalatı ve kağıt sanayidir.

Zile Organize Sanayi Bölgesi:

- 101 hektar büyüklüğünde olup, 50 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 70 adet sanayi parselinin, 16 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim, 2 adedi inşaat, 12 adedi proje aşamasındadır. 54 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 100 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin imalatı ve ağaç ürünlerinin imalatı sanayidir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Tokat Merkez Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):

- Yer seçimi etüt çalışmalarında 42 hektarlık alan incelenmiştir.
- Müteşebbis Teşekkül Başkanlığının 29/03/2006 tarih ve 108 sayılı yazılarındaki talepleri üzerine, mahallinde inceleme yapılmıştır. Yapılan inceleme sonrasında Tokat Valiliğinden 28/04/2006 tarih ve 4131 sayılı yazımız ile söz konusu alan ile ilgili tespit edilen olumsuzlara ilişkin görüşlerin alınması istenmiştir.
- Tokat OSB Bölge Müdürlüğünün 28/02/2007 tarih ve 842 sayılı yazısı ve eklerinin incelenmesi neticesinde tespit edilen olumsuzluklar nedeniyle talep edilen alanların OSB yeri olarak yer seçimi komisyonuna sunulmasının mümkün olmadığı 31/05/2007 tarih ve 5795 -5796 sayılı dağıtımlı yazımız ile Valiliğe ve OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri:

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı(%)
1	Tokat Erbaa SS	395	392	3	99
2	Tokat Merkez SS	298	298	0	100
3	Tokat Merkez (Yazmacılar) SS	21	7	14	33
4	Tokat Niksar SS	354	298	56	84
5	Tokat Turhal SS	110	110	0	100
6	Tokat Zile SS	154	154	0	100
7	Tokat Reşadiye Ata SS (YHGP)	88	69	19	78
Toplam		1.420	1.328	92	94

Devam Eden Sanayi Siteleri

Yeşilyurt Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "100 işyeri, altyapı" olarak ve 1.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 54 işyeri yapım işi tahmini keşif bedeli 2011 yılı BF ile 6.306.158.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %13'dür.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İşletmelerde yaşanan düşük kapasite ile üretimin nedeni finansman yetersizliğidir. Bu soruna çözüm olarak, düşük faizli ve uzun vadeli kredi temini sağlanmalıdır. Dış ticarette rekabet gücü yüksek, kaliteli ürün üreten KOBİ'lerin finansman yönüyle desteklenmesi, bu desteklerin sağlanmasında istenilen teminatların makul seviyeye çekilmesi ve ipotek işlemlerinin kolaylaştırılması gerekmektedir. KOBİ'lere kredi aşamasında kefalet desteği sağlayan Kredi Garanti Fonunun, Tokat ilinde şubesinin kurulması durumunda işletmeler finansman kaynaklarına daha kolay erişebileceklerdir.
- Karadeniz ekonomik işbirliğinin tabana yayılarak hayata geçirilmesi ve Tokat ilinin bu işbirliğinden, özellikle ihracat potansiyeli açısından, faydalandırılmasının sağlanmasında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansının aktif rol oynaması sağlanmalıdır.
- Rekabet ve maliyetlerin düşürülmesi açısından, Organize Sanayi Bölgelerinde doğalgaz kullanımının sağlanması gerekmektedir.
- İlde değişik sektör gruplarında üretilen mamullerin pazar sorununun giderilmesi ve ihracat imkânlarının arttırılmasına yönelik olarak, özellikle yaş sebze ve meyve pazarlanmasını teminen, sektörel dış ticaret ve pazarlama şirketlerinin kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- Havaalanının aktif hale getirilmesi ve ulaşım seferlerinin düzenli yapılması sağlanmalıdır.
- İlde yaş sebze ve meyve paketleme, tasnif, dondurma ve şoklama tesisleri bulunmasına rağmen, akredite edilmiş analiz laboratuvarları olmadığından, ihracat yapamamakta ve dolayısıyla yaş sebze ve meyve potansiyelini değerlendirememektedir. Laboratuvarların kurulması durumunda hem üretim artacak ve istihdam sağlanacak, hem de Karadeniz ülkelerine ihracat imkânı sağlanacaktır.
- İlde çeşitli nedenlerle tamamlanamamış veya darboğaza girmiş üretim, istihdam ve ihracat yatırımlarının tekrar ekonomiye kazandırılması için gerekli çalışmaların yapılması ve uzun vadeli kredi desteği sağlanması uygun olacaktır.
- Güney-Kuzey yol bağlantısının açılması ile il üzerinden Karadeniz'e ve oradan kuzey ülkelerine geçiş imkanı ile önemli bir ihracat avantajı sağlanacaktır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon:Bölgesinde yerel dinamikleri harekete geçirerek sağlıklı ve sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleştirilmesinde öncü, ulusal ve uluslararası platformlarda saygın, tanınır ve etkin çalışan bir ajans olmaktır.

Misyon: Bölgesinde ekonomik ve sosyal alanlarda sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak amacıyla hazırladığı plan ve programlar doğrultusunda, etkin teknik ve mali destekler ile yatırım ve tanıtım mekanizmalarını kullanan; uluslararası, ulusal ve yerel aktörlerle işbirliği içinde bölgenin kapasitesini ve rekabet gücünü geliştiren bir ajans olmaktır.

Stratejik Amaçlar:

- Etkin bir mekansal organizasyon oluşturulması,
- İnsan kaynaklarının ve toplumsal yapının geliştirilmesi,
- İşletmelerin rekabet gücünün artırılması ve dışa açılmanın sağlanması,
- Ekolojik dengelerin, çevrenin korunması ve durumunun iyileştirilmesi,
- Kurumsal yapının güçlendirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 3 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmemiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	1 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	2013 yılında 1 girişimci desteklenmiştir.	

61 TRABZON

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Trabzon ili ekonomisi ağırlıklı olarak tarıma dayalı bir yapı göstermektedir. İlin GSYİH'sı içerisinde sanayi sektörü; tarım, ticaret, ulaştırma ve haberleşme ile devlet hizmetlerinden sonra yer almaktadır. İlde sanayi yapısı tarıma dayalı KOBİ niteliğindedir.

İmalat sanayi içinde gıda sanayi yatırımları ilk sırada yer almaktadır. İlin sanayi ürünleri siyah çay, fındık, un ve kepek, süt ürünleri, balık yağı ve unu, hazır giyim, mefruşat, ayakkabı, kereste, beton direk, mobilya, lastik ve plastik ürünler, otomotiv yan sanayi ürünleri, çimento, sac olarak sıralanabilir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Trabzon ili 2013 yılı ihracat rakamlarına göre, 81 il içerisinde 17. sırada yer almaktadır. İlde 217 ihracatçı firma bulunmaktadır. İhraç edilen ürünler; tarım, sanayi ve madencilik ürünlerinden oluşmaktadır. Tarım ürünleri içinde ilk sırayı fındık ve mamulleri, ikinci sırayı ise yaş meyve ve sebze almaktadır. İhracat yapılan ülkeler Rusya Federasyonu, İtalya, Almanya, Fransa, Gürcistan, Kanada, Avusturya, Polonya, İsviçre, Hollanda, Birleşik Krallık ve Belçika'dır.

Fındık gerek işlenmiş olarak, gerekse kabuklu olarak iç ve dış ticarette Trabzon'un en önemli ürünüdür.

Kömür, tahıl, granit, mobilya ve PVC hammaddesi ilde ithal edilen ürünlerdir. İthalatta öne çıkan ülkeler; Rusya, Ukrayna, Çin ve Azerbaycan'dır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Trabzon İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Trabzon ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 450'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0,6'lık bir oran ile sanayisi gelişmekte olan iller arasındadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(% 5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4),Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Trabzon İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Trabzon ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında; gıda ürünleri imalatı (%28), kauçuk ve plastik ürünleri imalatı(%9), diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı(%9) ilk sıralarda yer almaktadır.

Diğerleri sırasıyla;

% 6 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı,

% 6 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç)

% 5 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 4 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,
% 4 Mobilya imalat,
% 3 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım
% 3 Motorlu kara taşıtların bakım ve onarım
% 3 Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 3 Deri ile ilgili ürünlerin imalatı
% 3 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
% 4 Ana metal sanayi,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 2 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
% 2 Diğer imalatlar
% 1 içecek imalatı,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Trabzon ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 80.842'dir.

30 firmada Ar-Ge birimi, 104 firmada kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Trabzon ilinde sanayide çalışanların %42'si gıda ürünleri imalatı, %9'u kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

Sanayideki istihdamın %80'i işçi, %3'ü mühendistir.

Trabzon ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %28'i mikro ölçekli, %60'ı küçük ölçekli, %10'u orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Oyman Makine Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
- Aşkale Çimento Sanayi A.Ş.
- Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü
- Trabzon Belediye Başkanlığı
- Gündoğdu Mobilya San. Tic.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar: seracılık, narenciye yetiştiriciliği, ceviz, kestane ve zeytin yetiştiriciliği, yağlık ve silajlık mısır üretimi, kültür mantarı üretimi, yem bitkileri üretimi, organik tarıma yönelik yatırımlar.
- Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar: arıcılık ve bal üretimi, saanen ırkı keçi yetiştiriciliği, et ve süt besiciliği, et ve yumurta tavukçuluğu, beyaz hindi yetiştiriciliği.
- Deniz ürünleri sektöründe yapılabilecek yatırımlar: alabalık üretimi, kafes balıkçılığı.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Bitkisel tarım ve hayvan ürünleri artıklarına dayalı yapılabilecek yatırımlar: büyükbaş hayvan gübresinden organik gübre üretim tesisi, fındık kabuğunun değerlendirilmesi, çay atıklarından yonga levha üretimi, odun briketi üretim tesisi.

- Ormancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar: hazır mutfak üretim tesisi, MDF üretim tesisi, melaminli yonga levha üretim tesisi, modüler mobilya üretim tesisi.
- Madencilik sektöründe yapılabilecek yatırımlar: bakır cevheri işleme ve zenginleştirme.
- Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar: fındık esaslı çikolata ve kakaolu mamuller üretim tesisi, pastörize süt ve süt mamulleri üretim tesisi, yeşil ve seylan tipi çay üretim tesisi, doğal bitki çayları üretim tesisi, arı ürünleri üretimi ve paketleme tesisi, sebze-meyve işleme ve ambalajlama tesisi.
- Makina imalat sanayinde yapılabilecek yatırımlar: süt sağım sistemleri imalatı tesisi, tekstil makineleri yedek parça imalatı tesisi, otomatik oto yıkama üniteleri imalatı tesisi, otomotiv parçaları üretim tesisi.
- Metal eşya sanayinde yapılabilecek yatırımlar: medikal cihazlar ve cerrahi el aletleri imalatı tesisi.
- Gemi inşa sanayinde yapılabilecek yatırımlar: sac ve ahşap gemi, tekne imalatı tesisi.
- Kimya sanayinde yapılabilecek yatırımlar: üre-formaldehit tutkalı üretim tesisi, polikarbonat levha imalatı tesisi, polikarbonat su damacanası üretim tesisi, CTP boru imalatı tesisi, PVC esaslı yapı malzemeleri imalatı tesisi.
- Tekstil sanayinde yapılabilecek yatırımlar: polipropilen esaslı dokumasız kumaştan tek kullanımlık tıbbî tekstil ürünleri üretim tesisi.
- Seramik, kil, taş ve çimentodan gereçler sanayinde yapılabilecek yatırımlar: hazır beton santrali tesisi.
- Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar: endüstriyel atık ayırma ve geri dönüşüm tesisi, altın mücevherat ürünleri imalatı tesisi, naylon ve misina balık ağı imalatı tesisi, sertifikalı tohum üretim tesisi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

2013 yılı ihracatının %90'ı tarım ürünleri (%70'i fındık, %20'si yaş meyve sebze), % 9'u sanayi, %1'i madencilik sektöründedir. Türkiye genelinde ihraç edilen fındığın %40'ı Trabzon ilinden ihraç edilmektedir.

Trabzon İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	206	1.011.085
2011	213	1.088.529
2012	204	1.099.596
2013	217	1.136.610
2014(Ocak-Temmuz)	204	659.748

Trabzon İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	151	89.094
2011	151	122.215
2012	130	157.722
2013	138	223.937
2014(Ocak-Temmuz)	106	55.577

İlde Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyel Sektörler

- Tarım sektörü: yaş sebze ve meyveler, fındık ve işlenmiş fındık ürünleri, çay ve işlenmiş çay ürünleri, endemik ve tıbbi bitkiler, kuru gıda.
- Hayvancılık sektörü: süt ve süt ürünleri, bal ve bal ürünleri, et ve et ürünleri, balık ve işlenmiş balık ürünleri.
- Makine ve inşaat sektörü: seramik yapıştırıcı ve çimento, medikal cihazlar, mobilya ve orman ürünleri, inşaat malzemeleri, tekstil ve giyim eşyaları, tabanca-silah üretim ve tütün işleme makineleri.
- Madencilik sektörü: granit, mermercilik.
- Metal sanayi: hafif metallerin dökümü, metal yapı ve yapı parçaları imalatı, metalden kapı ve pencere imalatı, merkezi ısıtma radyatörleri, buhar jeneratörü, merkezi ısıtma sıcak su kazanları, metallerin işlenmesi ve kaplanması, metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi, tel ürünleri, zincir ve yayların imalatı, bağlantı malzemelerinin ve vida makinesi ürünlerinin imalatı.
- Motorlu kara taşıtı ve diğer ulaşım araçlarının imalatı sektörü: motorlu kara taşıtları için elektrik ve elektronik donanımların imalatı, motorlu kara taşıtları için diğer parça ve aksesuarların imalatı, gemilerin ve yüzen yapıların inşası, eğlence ve spor amaçlı teknelerin yapımı.
- Diğer: süs eşyaları ve el sanatları ürünleri, temel kimya ve eczacılık ürünleri, kauçuk ve plastik ürünler.

6. TRABZON İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Trabzon ilinde 4 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %50'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri:

Trabzon-Arsin Organize Sanayi Bölgesi :

- 99 hektar büyüklüğündedir.
- 1997 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 86 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 73 adedi üretim, 13 adedi inşaat aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde 3.820 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünlerinin imalatı, kauçuk-plastik ürünlerinin imalatı ve mobilya imalatı sanayidir.

Trabzon-Beşikdüzü Organize Sanayi Bölgesi :

- 76 hektar büyüklüğünde olup, 35 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 37 adet sanayi parselinin 32 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 15 adedi üretim, 9 adedi inşaat, 8 adedi proje aşamasındadır. 5 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde 220 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünlerinin imalatı, fabrikasyon metal ürünleri ve ağaç-ağaç ürünleri-mantar ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgesi

Şinik (Akçabat) Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "89 hektar" olarak ve 3.000.000.-TL ödenekle ile yer almaktadır.
- Altyapı yapım işi keşif bedeli 2010 yılı BF ile 13.199.350.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %58'dir.
- YG-AG elektrik şebekesi ve ENH yapım işi keşif bedeli 2013 yılı BF ile 1.530.000.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %82'dir.
- Bölgede 49 adet sanayi parseli bulunmaktadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Vakfıkebir Organize Sanayi Bölgesi:

- 22/10/1999 tarihli ve 11674 sayılı yazımızla 81 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü Valiliğe bildirilmiştir.
- 51.693 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Trabzon Merkez SS	262	262	0	100
2	Trabzon Merkez (Fatih) SS	119	112	7	94
3	Trabzon Merkez (Marangozlar) SS	176	167	9	95
4	Trabzon Of SS	111	106	5	95
5	Trabzon Akçaabat SS	60	60	0	100
6	Trabzon Sürmene SS	126	115	11	91
Toplam		854	822	32	96

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Akçaabat Söğütlü Beldesi Sanayi Sitesi:

- 62 üyesi bulunan S.S. Söğütlü KSS Kooperatif Başkanlığına Yalı ve Osmanbebe mevkilerindeki toplam 33 dekar büyüklüğündeki alan için 22/02/2006 tarihli ve 1282–86 sayılı yazımızla yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Gürcistan, Ermenistan ve İran ile demiryolu bağlantılarının sağlanması yönünde çalışmalar başlatılmalıdır.
- Üretimde, bölge için uzun vadede önemli bir kaynak olarak görülen, doğalgazın kullanımı süratle sağlanmalıdır. Bunun yanında alternatif enerji kaynakları arayışına gidilmelidir.
- Yöresel kaynakların değerlendirilmesi açısından, birim alandan daha fazla ve birden çok ürün alınmasına imkân veren ve tarımdan elde edilen gelirin artmasını sağlayan seracılık yatırımlarına ağırlık verilmesi gerekmektedir.

- Kaliteli kuru çay üretebilmek için, özellikle ham maddeyi oluşturan çay bitkisinin kalitesini iyileştiren tedbirlerin alınması gerekmektedir.
- Tarım alanında, fındık ve çaya alternatif ürünler yetiştirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Ekonomik değeri yüksek olan endemik bitkilerin yetiştirilebilmesine yönelik Ar-Ge çalışmaları desteklenmelidir.
- Fındık üretimine verilen desteklerin üreticileri koruyacak şekilde yeniden yapılandırılarak devam ettirilmesi sağlanmalıdır.
- Sanayi ürünlerinin pazarlanmasında ortaya çıkan problemlerin aşılmasına yönelik olarak, sektörel bazda "Dış Ticaret ve Pazarlama Şirketleri"nin kurulması yönünde çalışmalar başlatılmalıdır.
- Mevcut genç nüfusun ihtiyaç duyulan alanlarda yetiştirilmesine yönelik projelerin geliştirilmesi sağlanmalıdır.
- İlde Ar-Ge kültürünün geliştirilmesi amacıyla, Ar-Ge altyapısına sahip ve Ar-Ge destekli üretim yapan sanayicilerin desteklenmesi için yeni modellerin geliştirilmesi, üretim yapan kuruluşlarda Ar-Ge biriminin yapılacak düzenlemeler ile teşvik edilmesi sağlanmalıdır.
- Üniversite-sanayi işbirliği ara yüz mekanizmaları ile üniversite ve sanayi arasında çift yönlü bir iletişimin sağlanması, üniversite ve araştırma kuruluşlarında gerçekleştirilen bilimsel çalışmaların sanayinin ihtiyaçları ile örtüşür hale gelmesi ve doğru kanala yönlenmesi gerekmektedir.
- İlde yer alan aile işletmelerinin kurumsallaşması ve yeni yatırımlara yönlenmeleri için yeterli mali kaynağa ulaşabilmeleri için sektörel platformlar oluşturulmalıdır.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

Trabzon'da, İnovasyon ve Biyoteknoloji Merkezi kurulması planlanmıştır. Merkez bünyesinde; mimari tasarımlar, coğrafi bilgi sistemleri, medikal protezler, eğitim kurumlarına yönelik hizmetler, ambalaj sektörü, kuyumculuk sektörü, moleküler biyoloji, dental sektör, sanayi sektörü, tersaneler ve belediyeler gibi kurum kuruluşlar için Ar-Ge çalışmaları gerçekleştirilecektir.

İlde kamu-üniversite-sanayi işbirliğinin güçlendirilmesine yönelik Bilim, Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri, Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası işbirliğiyle, özellikle Bakanlığımızca sunulan destekler hakkında sanayicileri ve Üniversiteleri bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yürütülmüştür.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: Ekonomisi güçlü, yenilikçi ve rekabetçi, sosyal yönden gelişmiş ve bütünleşmiş, altyapısı tamamlanmış, sürdürülebilir çevre ve yüksek yaşam kalitesine sahip bir Doğu Karadeniz Bölgesi.

Misyon: TR90 Bölgesi için belirlenmiş olan ulusal ve yerel kalkınma planlarında ve programlarında öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak kamu, özel sektör ve sivil toplum arasındaki işbirliğini geliştirerek, bölgede sürdürülebilir ekonomik, çevresel, sosyal kalkınmayı sağlamak ve bölgenin rekabet edebilirliğini ve uluslararası tanınırlığını artırmak.

Stratejiler: Bölge planında belirlenen güçlü ve rekabetçi ekonomi temel ekseni çerçevesinde il ekonomisinin rekabet gücünü artırmak, ilde sağlanan istihdamı artırmak, bölgede tarımsal çeşitliliği artırmak ve tarıma dayalı sanayiyi güçlendirmek.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 12 proje program kapsamında desteklenmiştir.	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	28 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 5 girişimci desteklenmiştir.

62 TUNCELİ

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Tunceli ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalı olup, sanayileşme düzeyi çok düşüktür. İlde sanayileşmeyi geliştirmek için altyapıyı oluşturan tarımı iyileştirmek, verimliliğini arttırmak gerekmektedir. Bölge konumu itibariyle tarıma, hayvancılığa ve yeraltı kaynaklarına dayalı yaygın sanayi tesisleri kurulması uygun görülecektir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

Tunceli ekonomisinde ticaret; tarım, devlet hizmetleri, ulaştırma ve haberleşme sektöründen sonra gelmektedir. Tunceli'den komşu ve komşu olmayan illere canlı hayvan, hayvansal ürünler ve tarım ürünleri satışı yapılmaktadır. Diğer illerden ise otomobil ve yedek parçaları, dayanıklı tüketim malları makine ve teçhizat manifatura inşaat malzemeleri mutfak eşyaları ve endüstriyel ürünler ile mevsimlik meyve sebze ve narenciye ürünleri alınmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Tunceli İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Tunceli ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 45'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.02 lik bir oran ile sanayisi gelişmemiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1) olarak görülmektedir.

b.Tunceli ilinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Tunceli ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %47 ile gıda ürünleri imalatı, %13 ile diğer madencilik ve taşocakçılığı sektörlerinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 11 Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı;
% 8 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 5 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 4 Mobilya imalatı,
% 4 elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı,
% 2 Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri,
% 2 içecek imalatı,
% 2 Ağaç ürünleri imalatı,
% 2 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Tunceli ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 387'dir. 7 firmada kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Tunceli ilinde sanayide çalışanların %34'ü diğer madencilik ve taşocakçılığı, %33'ü diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

İstihdamın %84'ü işçi, %5'i mühendistir.

Tunceli ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %28'i mikro ölçekli, %66'sı küçük ölçekli, %6'sı orta ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Feniş Toprak ve İnşaat Sanayi ve Tic.Ltd.Şti.
- Munzur Tarım ve Sanayi Ürünleri Tic.A.Ş.
- Tunceli Un ve Un Mamulleri Tanzim Satış A.Ş

Özcihan Bakl. Ele. ve Pak.Feğir.Gıda ve Tük.Mad.Ltd.Şti.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Dokuma ve giyim sanayi: El halısı ve kilim üretimi, yünlü battaniye üretimi,hazır giyim üretimi.
- Diğer sektörlerde yapılacak yatırımlar: Bakliyat eleme ve paketleme tesisi, PVC tabanlı ayakkabı üretim tesisi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar: Bağcılık, sebze ve meyve yetiştiriciliği, yem bitkileri üretimi.
- Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar: Arıcılık, et besiciliği, süt sığırcılığı, et ve yumurta tavukçuluğu, alabalık yetiştiriciliği, küçük baş hayvan yetiştiriciliği.
- Orman ürünleri sektöründe yapılabilecek yatırımlar: Parke üretimi.
- Madencilik sektöründe yapılabilecek yatırımlar: Tuz paketleme, torbalanmış ve söndürülmüş toz kireç üretimi.
- Turizm sektöründe yapılabilecek yatırımlar: Kayak turizmi, dağcılık ve yayla turizmi, su sporları turizmi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Tunceli İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	2	40
2011	0	0
2012	1	0
2013	2	21
2014(Ocak-Temmuz)	4	160

Tunceli İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	2	29
2011	0	0
2012	1	18
2013	1	771
2014(Ocak-Temmuz)	0	57

6. TUNCELİ İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Tunceli ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %9'dur.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Tunceli Organize Sanayi Bölgesi:

- 100 hektar büyüklüğündedir.
- 2003 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 43 adet sanayi parselinin 31 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 3 adedi inşaat, 27 adedi proje aşamasındadır. 12 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 10 kişi istihdam edilmektedir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Tunceli Merkez SS	44	44	0	100
Toplam		44	44	0	100

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- OSB yatırımlarının tamamlanması sonucunda ihtiyaç duyulacak olan nitelikli eleman yetiştirilmesi konusunda alt yapı hazırlanmalıdır.
- Sözleşmeli et ve süt besiciliği uygulamaları başlatılmalıdır.
- Hayvan ıslahı ve sayısını artırıcı yönde çalışmalar yapılmalıdır.
- Sözleşmeli et ve süt besiciliği uygulamaları başlatılmalıdır.
- Turizmin bölge ekonomisine istenilen ölçülerde katkı sağlaması ve finansal bir birikim meydana getirebilmesi için gerekli alt ve üst yapı hazırlıkları yapılmalıdır.
- Çiftçinin eğitilmesi, ilin toprak ve iklim özelliklerine uygun bitki tarımının yapılması sağlanmalıdır.
- Sulama ve elektrik amaçlı olarak devam eden projeler tamamlanmalıdır.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

İlde kalifiye eleman yetiştirilmesi amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Mesleki Eğitim Merkezi açılmıştır.

İlde hayvancılığı geliştirilmek üzere Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından hazırlanan projeler için Doğu Anadolu Projesi(DAP)'ne teklifler yapılmıştır. Teklif edilen projeler kabul edilmiş ve tamamlanmıştır. İl istihdamına ve ekonomisine katkı sağlanmıştır.

Bölgede uzun yıllardan beri devam terör olayları nedeniyle turizm faaliyetleri sekteye uğramıştır. Ancak çözüm sürecinin hayata geçmesi nedeniyle, turizm alanındaki canlılıktan dolayı 2013 yılında ilimiz ekonomisine olumlu katkıları olmuştur.

2013 yılında bir adet sulama göleti faaliyete geçmiştir.

Ayrıca Mazgirt İlçesi sınırları içinde özel sektör tarafından bir adet hidroelektrik santralinin yapımı tamamlanarak hizmete girmiştir.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Fırat Kalkınma Ajansı

Vizyon: Girişimci ve yenilikçi yaklaşımlarla, kaynaklarını etkin ve çevreye duyarlı biçimde kullanan; istihdam imkanlarını geliştiren; eğitim, turizm, tarım gibi öncelikli sektörlerde ve sosyal yaşam alanlarında tercih edilen bir bölge olmak.

Misyon: Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek için gereken plan, program ve araçları hazırlayarak paydaşlarıyla birlikte uygulamaktır.

Stratejik Amaçlar ve Temel Hedefler:

1. Sosyal yapının ve beşeri sermayenin güçlendirilmesi
- İstihdamın artırılması,
- Dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin artırılması,
- Toplumsal dayanışmanın ve işbirliği kültürünün geliştirilmesi,
- Eğitim düzeyinin yükseltilmesi.

2. Tarım ve gıda sektörlerinin geliştirilmesi
- Verimliliğin artırılması,
- Ürün değerinin artırılması,
- İşbirliğinin geliştirilmesi.

3. Sanayi ve hizmet sektörlerinin geliştirilmesi
- İşletmelerin pazarlama ve satış yeteneklerinin artırılması,
- Sanayi bölgelerinin altyapılarının geliştirilmesi,
- Verimliliğin ve katma değerin artırılması,
- Turizmin geliştirilmesi.

4. Teknik altyapının geliştirilmesi
- Ulaşım altyapısının geliştirilmesi,
- Doğalgaz ve atık su arıtma altyapılarının geliştirilmesi.

5. Kırsal kesimde yaşam kalitesinin artırılması
- Kırsal alanda ekonomik gelişimin sağlanması,
- Kırsal alanda teknik altyapının iyileştirilmesi,
- Sosyal olanakların geliştirilmesi.

6. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması
- Çevrenin korunması,
- Bölgedeki doğal kaynakların verimli kullanılması,
- Enerji üretim kaynaklarının çeşitlendirilmesi,
- Afet yönetiminin güçlendirilmesi.

63 ŞANLIURFA

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Şanlıurfa ilinde bulunan sanayi işletmeleri; gıda, tekstil, ağaç, mantar, kağıt, kimya, seramik, cam ve taş, metal, metal eşya ve makina sanayi sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Şanlıurfa ilinde; pamuk, buğday, mercimek, fıstık gibi tarım ürünleri ile birlikte tarıma dayalı sanayi ürünleri ve tekstil ürünleri ticareti yapılmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Urfa İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Urfa ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 499'dur. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.5'lik bir oran ile sanayisi orta gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65'lik bir oran ile Gaziantep ili ilk sırada yer almaktadır. Gaziantep ilini takip eden iller sırasıyla; Şanlıurfa(%10), Diyarbakır(%9), Adıyaman(%6), Batman(%4), Mardin(%3), Kilis(%1), Siirt(%1), Şırnak(%1) olarak görülmektedir.

b.Urfa İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Urfa ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, % 40 ile tekstil ürünleri %19 ile gıda ürünleri ve sektörlerinin ilk iki sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 13 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 5 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 5 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 5 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Mobilya imalatı
% 1 Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı ve saha arama ve tetkiki hariç petrol ve gaz çıkarımı,
% 1 Giyim eşyası imalatı
% 1 Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıt imalatı,
% 1 Ana metal sanayi,
% 1 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç).
% 1 Diğer imalatlar
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Urfa ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 13.622'dir. Ar-Ge birimi olan firma sayısı 6, kalite kontrol birimi olan firma sayısı 31'dir.

d.Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların %32'si tekstil ürünleri sektöründe, %23'ü gıda ürünleri sektöründe, %14'ü diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %80'i işçi, %4'ü mühendistir. Urfa ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %33'ü mikro ölçekli, %61'i küçük ölçekli, %5'i orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Gapsan Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Gürbağ İnşaat Mühendislik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Limak Çimento Sanayi ve Ticaret

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Ön terbiye ve boya-baskı işletmesi,
- Bisküvi ve gofret üretim tesisi,
- Büro malzemeleri ve mobilya imalat tesisi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Gıda sanayinde yapılabilir yatırımlar: sebze ve meyve konserveleri, kurutulmuş meyve-sebze, dondurulmuş gıda üretim tesisi, rafine pamuk yağı üretim tesisi, sebze ve meyve paketleme tesisi.
- Tekstil sektöründe yapılabilir yatırımlar: yün iplik, örme eşya, çorap, hazır giyim üretim tesisleri.
- Diğer sektörlerde yapılabilir yatırımlar: karma yem, ambalaj makineleri, toprak işletmeye yönelik tarım aletleri, güneş kolektörü ve teneke kutu üretim tesisleri, antep fıstığı işletme tesisi ve soğuk hava deposu.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat ve İthalat Verileri

Ürün Grubu	İhracat (Dolar)	İthalat(Dolar)
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	8.339.041	66.527.698
Sebze, bahçe ve kültür bitkileri ürünleri	2.443.900	36.931
Meyveler, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkileri	4.105.343	174.855
Sığır, koyun, keçi, at, eşek, bardo, katır vb.	8.259	-
Ormancılık ve tomrukçuluk	-	4.165
Kum, kil ve taşocakçılığı	1.003.035	11.226
Başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taşocakçılığı	-	667
İşlenmiş sebze ve meyveler	5.064.385	24.729
Bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağlar	412.658	-
Süt ürünleri	37.750	-

Öğütülmüş tahıl ürünleri	558.364	-
Hazır hayvan yemleri	-	32.241
Fırın ürünleri	630.272	-
Şeker	568.670	-
Kakao, çikolata ve şekerleme	458.753	-
Makarna, şehriye, kuskus vb. unlu mamuller	67.201	-
Başka yerde sınıflandırılmamış gıda maddeleri	78.142	-
Alkolsüz içecekler, maden ve memba suları	352.275	5.182
Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	511.860	11.959.475
Giyim eşyası dışındaki hazır tekstil ürünleri	663.261	361.280
Halı ve kilim	640.452	-
Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil ürünleri	41.182	847.791
Trikotaj (örme) ürünleri	2.786.405	1.143.422
Giyim eşyası (kürk hariç)	4.217.639	7.997.201
Bavul, el çantası vb. saraciye	4.409	245.664
Kereste ve parke	86.163	-
Tahta plaka; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar	214.530	753.063
İnşaat kerestesi	3.532.171	1.838.952
Ağaçtan yapılan ambalaj malzemeleri	5.322	1.193
Diğer ağaç ürünleri; hasır vb. örülerek yapılan maddeler	68.414	278.204
Kağıt hamuru, kağıt ve mukavva	-	42.209
Oluklu karton ve mukavva ile kağıt ve mukavvadan ambalajlar	-	9.668
Diğer kağıt ve mukavva ürünleri	688.097	2.381
Plak, kaset vb.	-	26.527
Basım	2.416	22.321
Rafine edilmiş petrol ürünleri	1.577.546	94.456
Ana kimyasal maddeler (kimyasal gübre ve azotlu bileşikler hariç)	112.703	2.114.197
Kimyasal gübre ve azotlu bileşikler	888.607	20.611.652
Sentetik kauçuk ve plastik hammaddeler	-	11.830.078
Pestisit (haşarat ilacı) ve diğer zirai-kimyasallar	-	441.163
Boya, vernik vb. kaplayıcı maddeler ile matbaa mürekkebi ve macun	428.496	155.560
Tıpta ve eczacılıkta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünler	60.754	61.890
Sabun, deterjan, temizlik , cilalama maddeleri; parfüm; kozmetik ve tuvalet malzemeleri	843.691	62.251
Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal ürünler	182.801	390.438
Suni ve sentetik elyaf	1.659	15.348.894
İç ve dış lastik	-	2.231
Diğer kauçuk ürünleri	16.807	195.718
Plastik ürünleri	11.315.423	2.074.267
Cam ve cam ürünleri	1.384.008	3.915.223

Yapı malzemeleri dışındaki, ateşe dayanıklı olmayan seramik eşya	411.560	1.408.468
Ateşe dayanıklı seramik ürünleri	24.186	25.412
Ateşe dayanıklı olmayan, kil ve seramik yapı malzemeleri	368.651	-
Çimento, kireç ve alçı	12.955.776	-
Çimento ve alçı ile sertleştirilmiş maddeler	38.223	-
Taş	874.283	425.032
Başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineraller	16.899	52.969
Demir-çelik ana sanayi	31.541.142	608.023
Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	21.038	351.017
Metal yapı malzemeleri	1.012.751	41.067
Tank, sarnıç ve metal muhafazalar	52.402	293
Buhar kazanı (merkezi kalorifer kazanları hariç)	161.316	3.369.181
Çatal-bıçak takımı, el aletleri ve hırdavat malzemeleri	356.158	1.714.077
Başka yerde sınıflandırılmamış metal eşya	504.664	1.206.939
İçten yanmalı motor ve türbin; (uçak, motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç)	10.361	24.625.179
Pompa, kompresör, musluk ve vana	715.722	17.846.372
Mil yatağı, dişli, dişli takımı ve tahrik tertibatı	140.621	993.460
Sanayi fırını, ocak ve ocak ateşleyiciler	16.756	-
Kaldırma ve taşıma teçhizatı	5.602	513.760
Diğer genel amaçlı makineler	2.173.344	9.072.484
Tarım ve orman makineleri	1.588.870	338.898
Takım tezgahları	646.180	663.806
Maden, taşocağı ve inşaat makineleri	683.210	211.369
Gıda, içecek ve tütün işleyen makineler	555.056	31.654
Tekstil, giyim eşyası ve deri işlemede kullanılan makineler	71.988	26.447.757
Silah ve mühimmat	-	123.171
Diğer özel amaçlı makineler	528.945	586.802
Başka yerde sınıflandırılmamış ev aletleri	44.361	801.679
Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	-	194.853
Elektrik motoru, jeneratör, transformatörler	26.434.633	28.837.418
Elektrik dağıtım ve kontrol cihazları	604.294	22.022.089
İzole edilmiş tel ve kablolar	922.991	192.681
Akümülatör, pil ve batarya	7.343	433.750
Elektrik ampulü ve lambaları ile aydınlatma teçhizatı	25.866	5.220.198
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli teçhizat	105.355	465.406
Elektronik valf ve elektron tüpleri ile diğer elektronik parçalar	11.102	190.297
Radyo ve televizyon vericileri ile telefon, telgraf teçhizatı	10.387	518.810
Televizyon ve radyo alıcıları; ses ve görüntü kaydeden veya üreten teçhizat vb. ilgili araçlar	28.006	557.843

Tıbbi ve cerrahi teçhizat ile ortopedik araçlar	98.396	242.272
Ölçme, kontrol, test, seyrüsefer vb. amaçlı alet ve cihazlar	40.962	904.504
Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazların aksam-parçası	-	736
Optik alet ve fotoğrafçılık teçhizatı	-	92.368
Saat	2.523	152.615
Motorlu kara taşıtları ve motorları	6.243.254	458.143
Motorlu kara taşıtlarının karasörleri ve römorkları	71.658	-
Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	3.374.642	111.235
Hava ve uzay taşıtları	1.594	-
Bisiklet ve sakat taşıyıcıları	-	837
Başka yerde sınıflandırılmamış ulaşım araçları	2.358	-
Mobilya	6.223.822	217.958
Müzik aletleri	-	40.051
Spor malzemeleri	7.707	1.788.636
Oyun ve oyuncak	2.062	10.422.979
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	17.724	1.976.928
Atık ve hurdalar	11.801	2.724.662
Mimarlık, mühendislik faaliyetleri ve ilgili teknik faaliyetler	-	2.754
Toplam	154.171.409	318.873.955

Şanlıurfa İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	131	173.072
2011	149	148.312
2012	125	109.818
2013	176	154.171
2014(Ocak-Temmuz)	167	146.747

Şanlıurfa İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	241	247.412
2011	288	288.954
2012	243	202.967
2013	276	318.874
2014(Ocak-Temmuz)	211	164.337

6. ŞANLIURFA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Şanlıurfa ilinde 4 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; %53'dür. İhtisas OSB bulunmamaktadır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgesi :

- 391 hektar büyüklüğünde olup, 286 hektar büyüklüğündeki alan kredilendirilmiştir.
- 1999 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 262 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 253 adedi üretim, 6 adedi inşaat, 3 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 5.560 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünleri imalatı, gıda ürünleri imalatı ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.

Şanlıurfa II. Organize Sanayi Bölgesi :

- 800 hektar büyüklüğünde olup, 96 hektarı kredilendirilmiştir.
- 1. Etap (96 ha) içinde % 70 AB hibe desteği, % 30 Bakanlığımız kredi desteği ile arıtma, yol ve altyapı imalatları yapılmıştır. Bu kapsamda 7.31 km. lik yol ve altyapı (elektrik, atık su, içme suyu, yağmur suyu) imalatı 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 260 adet sanayi parselinin, 144 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 26 adedi üretim, 59 adedi inşaat, 59 adedi proje aşamasındadır. 116 adet sanayi parseli tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.090 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.
- Merkez I. ve Merkez II. OSB'lerin ortak Atık su arıtma tesisi kapasitesi 4.000 m3/gün dür.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Birecik Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "200 hektar (ilk etapta 50 ha)" olarak ve 250.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- İmar planı aşamasındadır.

Şanlıurfa II. Organize Sanayi Bölgesi (Tevsii):

- 2014 yılı Yatırım Programında "800 hektar" olarak ve 2.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Bölgenin talebi üzerine Bölge büyüklüğü 800 hektara düşürülmüştür. (1170 hektar olan karakteristik 2014 yılı Yatırım Programında revize edilerek 800 hektar olarak düzenlenecektir)
- 704 hektarlık alana ait 46.377.500.-TL keşif bedelli altyapı yapım işi ihalesi 26/11/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgesi (Tevsii) :

- 2014 yılı Yatırım Programında "571 hektar" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

- 14/11/2012 tarih ve 3986 sayılı yazımızla OSB Yönetim Kurulu Başkanlığına ve Valiliğe muhatap ara talimat yazımız gönderilmiştir.
- OSB Yönetim Kurulu Başkanlığının 12/11/2013 tarih ve 885 sayılı yazısı ile 293.400 m2'lik alanın meralık vasfı kaldırılmış olup, yazı ekinde gönderilen bilgi ve belgeler (1/5000'lik pafta, tapu bilgileri ve Gözlemsel Zemin Etüt Raporu) Bakanlığımızca incelenmektedir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Şanlıurfa-Viranşehir Organize Sanayi Bölgesi:

- 183 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 133 adet sanayi parselinin, 40 adedi tahsis edilmiş olup, 24 adedi üretim, 12 adedi inşaat, 4 adedi proje aşamasındadır. 93 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 120 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı sanayidir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Şanlıurfa Merkez II. Böl.(Evren) SS	500	455	45	91
2	Şanlıurfa Merkez I.Böl.(Evren) SS	500	500	0	100
3	Şanlıurfa Birecik Fırat SS	202	157	45	78
4	Şanlıurfa Siverek SS	100	100	0	100
5	Şanlıurfa Suruç SS	105	65	40	62
Toplam		1.407	1.277	130	91

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Öz Viranşehir Sanayi Sitesi:

- 2013 yılı Yatırım Programında "400 işyeri, altyapı" olarak ve 600.000.-TL ödenekle ile yer almaktadır.
- Kooperatif Başkanlığının 22/04/2013 tarih ve 33 sayılı yazısında, yapım işi ihalesinin kooperatifin kendi imkanları ile yapılacağı belirtilerek, Bakanlığımızdan kredi talebinde bulunmadıkları bildirilmektedir.

Bozova Yaylak Sanayi Sitesi:

- 21/08/2006 tarih ve 8650 sayılı yazımızla yer seçiminin uygun olduğu bildirilmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İlde demiryolu bağlantısının sağlanması gerekmektedir.
- Sanayicilerimizin kümelenme konusunda yönlendirilmesi ve bölgesel bazda teşviklerin sağlanması gerekmektedir.
- Sanayinin katma değeri yüksek ürünler üzerine yoğunlaşması ile ilgili olarak, Ar-Ge konusunda bilinçlendirme ve teşvik sağlanmalıdır. Ayrıca sanayicilere bu konuda KOSGEB gibi kurum ve kuruluşlar tarafından eğitimler verilmelidir.

- İlde faaliyet gösteren işletmelerde çalışacak nitelikli iş gücü ve ara eleman teminine yönelik olarak, iş garantili kursların açılması gerekmektedir.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilebilmesi için üniversite bünyesinde kurulmakta olan Teknopark'ın tamamlanarak aktif hale getirilmesi, kurumsal altyapının oluşturulması ve yasal mevzuatın düzenlenmesi gerekmektedir.
- İlde faaliyet gösteren işletmelerin kurumsal bir yapıya sahip olabilmesi için sanayiciler bilinçlendirilerek teşvik edilmeli ve yasal düzenlemelerle asgari gereklilikler belirlenmelidir.
- İşletmelerin iç ve dış pazarlarda rekabet gücünü artırmak için markalaşmaya odaklanması sağlanmalıdır.
- 2. OSB'nin sınır değişikliği ile ilgili işlemler tamamlanarak, müteşebbislerin talepleri karşılanmalıdır.
- Yasal mevzuatta düzenleme yapılarak sanayi siteleri ile OSB işyerlerinin arasındaki bir büyüklüğe sahip sanayi parselleri oluşturulmalıdır.
- Teşvik yasasında düzenleme yaparak, eski işletmeleri de kapsayacak şekilde genişletilmelidir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Karacadağ Kalkınma Ajansı

Vizyon: Doğal ve kültürel mirasını koruyarak turizm potansiyelini değerlendiren, kaynaklarını üretim ve istihdama dönüştürerek yaşam kalitesini artıran, Ortadoğu'nun gelişen ticaret merkezi olmak.

Misyon: Sürdürülebilir sosyal ve ekonomik kalkınmayı hızlandırmak için; kamu kesimi, özel kesim ve STK'lar arasındaki işbirliğini geliştirerek bölgede ortak kalkınma bilincini yükseltmek, katılımcı ve stratejik bir yaklaşımla bölgesel kalkınma planlarını hazırlamak ve etkin bir şekilde uygulamak, yerel kapasiteyi güçlendirmek ve üretkenliği artırmak, yatırım ortamını iyileştirerek bölgenin çekiciliğini ve rekabet gücünü yükseltmektir.

Bölgenin sorunları, ihtiyaçları ve potansiyelleri doğrultusunda belirlenen "İstihdam Kapasitesi ve Rekabet Gücü" gelişme ekseni ile zengin doğal kaynaklara ve kültürel mirasa, yüksek tarımsal üretime, tarıma dayalı sanayi ve turizm potansiyeline sahip olan Diyarbakır Bölgesi'nde, üretim ve istihdam kapasitesinin artırılması, üretimde katma değerin yaratılması ve insan kaynaklarının geliştirilmesi ile rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir.

Gelişme ekseni kapsamında dört amaç belirlenmiştir:

1- Kentsel ekonomilerden yararlanarak bölgenin hizmet sunum kapasitesini geliştirmek,
2- İstihdamı ve üretimde katma değeri artırmak,
3- Girişimcilik kültürünü geliştirerek bölgede yeni iş olanakları oluşturmak,
4- İş ve yatırım ortamını iyileştirmek.

İstihdam Kapasitesi ve Rekabet Gücü

- Kentsel ekonomilerden yararlanarak bölgenin hizmet sunum kapasitesini artırmak (hizmetler sektöründe uzmanlaşma ve kalitenin artırılması, sınır ötesi işbirliğinin geliştirilmesi ve dış ticaretin artırılması, turizm olanaklarının geliştirilmesi, çeşitlendirilmesi ve tanıtılması)
- İstihdamı ve üretimde katma değeri arttırmak (tarımsal üretimde verimin arttırılması, sanayide üretim kapasitesinin ve katma değerinin artırılması, kobi'lerin geliştirilmesi ve kurumsallaşma kapasitelerinin artırılması)
- Girişimcilik kültürünü geliştirerek bölgede yeni iş olanakları oluşturmak (bölge dinamiklerini harekete geçirmek için girişimcilik araçlarının güçlendirilmesi, girişimciler için finansal araçların geliştirilmesi ve erişebilirliğinin artırılması)

- İş ve yatırım ortamını geliştirmek (organize çalışma alanlarının altyapılarının güçlendirerek kapasitelerinin artırılması, sanayide ihtisaslaşmanın ve kümelenmenin teşvik edilmesi, beşeri sermayenin işgücü talebine uyumlu olarak geliştirilmesi, bölge yerleşmelerinin yaşam kalitesinin artırılması, üniversite-sanayi işbirliğinin artırılması, bölgenin tanınırlık düzeyinin artırılması ve bölgeye yönelik olumsuz imajın ortadan kaldırılması)

Beşeri ve Sosyal Sermaye, Sosyal Dayanışma

- Eğitimde bölgesel gelişme politikalarıyla uyumu sağlamak (eğitim kalitesinin iyileştirilmesi, yaşam boyu öğrenme yaklaşımı ile nitelikli insan kaynaklarının geliştirilmesi)
- Kurumsal kapasiteyi geliştirmek (yerel yönetimler ve stk'ların kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi, kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğinin güçlendirilmesi, yönetişim ilkeleri çerçevesinde karar süreçlerine katılımın arttırılması)
- Sosyal hizmet sunumunu yerinde ve etkin olarak sağlamak (sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi, sosyal hizmet sunumunun iyileştirilmesi, bölgede yoksulluk ve gelir dağılımı farklarının azaltmaya yönelik politikalarının geliştirilmesi)

Bölge Mekan Organizasyonu, Yaşam ve Mekan Kalitesi

- Alt bölgelerin konumsal ve beşeri potansiyellerini en üst düzeyde kullanmak (alt- bölgeler için uygun gelişme senaryolarının katılımcı yöntemlerle oluşturulması)
- Bölgesel ulaşımı ve altyapıyı geliştirmek (bölgesel ulaşım altyapısını geliştirmek ve farklı ulaşım türleri arasında bütünleşmeyi sağlamak, kentsel altyapının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi)
- Kentsel ve kırsal yerleşmelerin yaşam ve mekan kalitesini yükseltmek (kentsel alanlarda yaşam kalitesi düzeyinin yükseltilmesi, kırsal kesimin yaşam ve mekan kalitesinin yükseltilmesi)

Doğal Kaynaklar ve Kültürel Miras

- Su ve toprak kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını sağlamak (su havzalarının korunması ve su kullanımında verimliliğin sağlanması, toprak niteliğinin bozulmasının ve toprak kayıplarının önüne geçilmesi)
- Çevre kalitesini arttırmak ve yenilenebilir enerji kullanımını yaygınlaştırmak (kirliliğin önüne geçilerek çevre kalitesinin artırılması, yenilenebilir enerji potansiyelinin değerlendirilmesi ve çevre dostu teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılması)
- Kültürel mirası koruyarak geliştirmek (kültürel mirasın ortaya çıkarılması, belgelenmesi ve tanıtılması, koruma politikaları ve uygulamalarının etkin kılınmasıyla tarihi ve kültürel değerlerin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi)
- İstihdam kapasitesi ve rekabet gücü ekseni kapsamında ele alınan sanayi stratejileriyle; sanayi altyapısının iyileştirilmesi, ulaştırma altyapısının geliştirilmesi, bölgede yoğunlaşma gösteren imalat sanayi sektörleri başta olmak üzere sanayide rekabet gücünün artırılması ve bölgede nitelikli işgücünün artırılması hedeflenmektedir.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 1 proje desteklenmemiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	

64 UŞAK

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Uşak ili sanayisi, küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin yoğun olduğu bir yapıya sahiptir.

İlde gerçekleştirilen battaniye üretimi ile ülke kapasitesinin %95'i, hidrofil sargı bezi üretimi ile %97'si, strayhgarn iplik üretimi ile %65'i, seramik üretimi ile %15'i karşılanmaktadır.

Uşak ili, küçükbaş hayvan derisi işlemede ve elbiselik zig deri üretiminde ülkemizin merkezi durumundadır.

Eşme ilçesinde bulunan Kışladağ'daki altın madeni, ilin en önemli yer altı zenginlikleri arasında bulunmaktadır. Toplam cevher miktarı 210 milyon tonu bulan altın madeni, yabancı bir şirket tarafından 2006 yılında faaliyete geçirilmiş ve üretime başlamıştır. Madenden yaklaşık 240 ton altın üretimi beklenmektedir.

Uşak Ürünlerinin Ulusal Pazar Payları

Ürünler	%
Battaniye	95
Gazlı Bez	97
Strayhgarn İplik	65
Giysilik Deri	60
Seramik	15
Leblebilik Nohut	5

2. İLİN TİCARET YAPISI

Uşak ekonomisinde ticaret sektörü, birinci sırada yer almaktadır. Uşak ili, özellikle sanayi mamulleri açısından zengin bir potansiyele sahiptir. Elbiselik zig deri, pamuklu dokuma mamulleri, fayans, mısır nişastası, pelüş battaniye, kilim, halı, şeker gibi sanayi ürünleri; İstanbul, İzmir, Konya, Gaziantep, Kayseri, Ankara illerine gönderilmektedir. Diğer illerden ise, sanayinin ihtiyacı olan hammadde, tarım ürünleri ve giyecek maddeleri ile sanayi ürünleri alınmaktadır.

İlde genellikle makine, yedek parça ve çeşitli hammaddeler dış ticarete konu olmaktadır. Tekstil makine ve yedek parçaları, ham deri, tekstil ve deri sanayinde kullanılan kimyevi maddeler ve sanayi maddeleri ithal edilmektedir.

İlde üretimine devam eden seramik fabrikaları, yurt dışına duvar ve yer karo fayansları ihraç etmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Uşak İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Uşak ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 899'dur. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 1'lik bir oran ile, sanayisi gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Ege Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %37'lik bir oran ile İzmir ili ilk sırada yer almaktadır. İzmir ilini takip eden iller sırasıyla; Denizli(%18),

Manisa(%11), Uşak(%9), Afyonkarahisar(%7), Aydın(%7), Muğla(%6), Kütahya(%5) olarak görülmektedir.

b.Uşak İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Uşak ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %64 ile tekstil ürünleri imalatı, %10 ile gıda ürünleri imalatı sektörlerinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 8 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,
% 5 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
%2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
%2 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı
% 2 Madeni yağ ve geri kazanım
% 1 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,
% 1 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
%1 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
%1 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 1 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı, makine teçhizatı hariç,
% 1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 1 Mobilya imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Uşak ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 20.083'tür. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 10, kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 48'dir.

d.Genel Değerlendirme

Uşak ilinde sanayide çalışanların %57'si tekstil ürünleri imalatı, %14'ü gıda ürünleri imalatı, %10'u metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %87'si işçi, %1'i mühendistir. Uşak ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %61'i mikro ölçekli, %32'si küçük ölçekli, %7'si orta ölçekli, %1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Ağaoğlu Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Kaynak İplik Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Üçaltın Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar: Süt mamulleri üretim tesisi, bisküvi ve gofret üretim tesisi, meyve suyu üretim tesisi, pekmez, pastörize üzüm suyu ve sirke üretim tesisi, deri ayakkabı üretim tesisi, deri konfeksiyon üretim tesisi ve deri çanta ve kemer üretim tesisleri, örme iç ve dış giyim üretim tesisi, toprak işleme makineleri üretim tesisi, plastik bahçe mobilyaları ve plastik ambalaj malzemesi üretim tesisi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar: Yem bitkileri üretimi, arıcılık, et besiciliği, orman ürünleri üretimi.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat ve İthalat Verileri

Ürün Grubu	İhracat Değeri (USD)	İthalat Değeri (USD)
Giyim eşyası dışındaki hazır tekstil ürünleri	67.192.374	15.378
Halı ve kilim	50.883.363	11.962
Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	38.717.238	18.241.759
Ateşe dayanıklı olmayan, kil ve seramik yapı malzemeleri	29.824.248	2.502
Mezbahacılık	14.516.944	13.175.969
Atık ve hurdalar	13.026.849	5.599.685
Dabaklanmış deri	7.861.726	4.271.366
İşlenmiş sebze ve meyveler	7.088.677	84.681
Plastik ürünleri	4.649.484	4.821.359
Çimento ve alçı ile sertleştirilmiş maddeler	3.935.218	16.785
Suni ve sentetik elyaf	3.842.857	64.807.234
Kum, kil ve taşocakçılığı	2.964.998	147.950
Taş	1.312.284	-
Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil ürünleri	1.268.725	223.208
Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal ürünler	969.706	2.437.267

Uşak İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	150	114.759
2011	156	145.379
2012	168	171.585
2013	175	253.060
2014(Ocak-Temmuz)	142	164.504

Uşak İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	209	129.745
2011	228	184.480
2012	206	194.214
2013	209	203.118
2014(Ocak-Temmuz)	172	144.228

6. UŞAK İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Uşak ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %78, ihtisas OSB'lerde %80'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Uşak Organize Sanayi Bölgesi :

- 659 hektar büyüklüğünde olup, 360 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1994 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 343 adet sanayi parselinin, 341 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 286 adedi üretim, 42 adedi inşaat, 13 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 11.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin imalatı, fabrikasyon metal ürünlerin ve gıda ürünlerinin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 12.000 m3/gün dür.

Uşak-Deri (Karma) Organize Sanayi Bölgesi :

- 313 hektar büyüklüğünde olup, 260 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2005 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 283 adet sanayi parselinin, 281 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 227 adedi üretim, 49 adedi inşaat, 5 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.800 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; deri ilgili ürünlerin imalatı, tekstil ürünlerinin imalatı ve kimyasal-kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 16.000 m3/gün dür.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Uşak-Karahallı Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "68 hektar+hizmet binası" olarak 1.440.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Altyapı yapım işi tahmini keşif bedeli 2012 yılı BF ile 10.318.165.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %26'dir.
- YG-AG elektrik şebekesi yapım işi keşif bedeli 2013 yılı BF ile 9.449.000.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %87'dir.
- Bölgedeki; 87 adet sanayi parselinin, 18 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 5 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 9 adedi proje aşamasındadır. 69 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 80 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin ve gıda ürünlerinin imalatı sanayidir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Uşak-Deri (Karma) Organize Sanayi Bölgesi İlave Alan:

- 29/06/2005 tarih ve 8111 sayılı yazımızla 150 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü OSB Yönetim Kurulu Başkanlığına bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Uşak Organize Sanayi Bölgesi (III: Tevsii) :

- Uşak Valiliğinin 16/07/2013 tarih ve 661 sayılı yazısı ile III. Tevsii OSB talebinde bulunulmuştur.

- Etüt çalışması sonrasında alanın ÇDP'da "tarımsal nitelikli alanda" kalması nedeniyle Gıda tarım ve hayvancılık Bakanlığının görüşünün alınarak Bakanlığımıza gönderilmesi 02/12/2013 tarih ve 4136 sayılı yazımız ile valilikten istenmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Uşak Banaz SS	64	64	0	100
2	Uşak Sivaslı SS	80	74	6	93
3	Uşak Merkez (1 Eylül) SS	419	419	0	100
Toplam		563	557	6	99

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Ar-Ge faaliyetlerini cazip hale getirmek üzere özendirici tedbirler alınmalıdır.
- Sanayicinin kalifiye ara eleman ihtiyacını karşılamak üzere, tekstil ve deri tabaklanması konularında eğitim veren meslek lisesi ve yüksek okul açılmalıdır.
- Tekstil ve dericilik sektöründe, katma değeri yüksek ürünlerin (hazır giyime) üretilmesi gerekmektedir.
- Katma değeri daha yüksek ürünlere yönelmek için gerekli olan finansman, teknoloji, kalifiye eleman ve pazar sorununun çözülmesi gereklidir.
- Teşviklerinden yararlanılarak finansman darboğazları giderilmeli ve tesisler azami kapasitede çalıştırılmaya gayret edilmelidir.
- Deri imalatı ve deri mamulleri sektöründe faaliyetlerin yürütülmesi için ihraç edilen çeşitli madde ve malzemeler ile, makine tesisatı test ve analizi için, Uşak Gümrüğü yeterli donanıma kavuşturularak ihtisas gümrüğü haline getirilmelidir.
- Kadınların işgücünde katılımı arttırılmalıdır.
- Sanayi veri tabanlarının oluşturulması için gerekli desteğin ve danışmanlık hizmetlerinin sunulması gerekmektedir.
- Plansız kentleşme, sanayi bölgeleri ile yerleşim yerlerinin iç içe olmasını önlemek amacıyla gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
- Sanayi ile üniversite ve meslek liselerinin iletişim ve işbirliğinin arttırılması gerekmektedir.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

Uşak Havalimanı; 2006 yılında sivil hava ulaşımına açılmıştır. Fakat uçuşlara belirli bir süre ara vermiş 10 Ocak 2014 de tekrar faal duruma geçmiştir. Bu durum yurtiçi ticarette kolaylık sağlamıştır. Fakat hala yurtdışı seferler olmadığı için ithalat ve ihracat da yine İzmir ve İstanbul havalimanlarından sağlanmaktadır.

Uşak Deri Karma Organize Sanayi Bölgesi'nde (UKOSB) Deri Kalite Kontrol Laboratuvarı; Zafer Kalkınma Ajansının desteği ve öz kaynak kullanımı ile "Üniversite ve Deri Sanayi İşbirliği" projesi adı altında kurulmuş ve 1 Ekim 2012 tarihinde faaliyete geçmiştir. Deri kontrol laboratuvarı, deri sanayicilerinin uluslararası standartlarda deri işleyebilmesi ve dünya pazarında yer almasını sağlamak amacıyla kurulmuştur. UKOSB Deri Kalite Kontrol Laboratuvarı Ege Bölgesi'nde deri analizleri yapan tek özel laboratuvardır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER :

Zafer Kalkınma Ajansı

Stratejik Amaç ve Hedefler:

Sanayide rekabet gücünün arttırılmasına yönelik olarak;

- İmalat sanayinde üretim kapasitesinin ve ürünlerinin katma değerinin arttırılması,
- İmalat sanayinde faaliyet gösteren işletmelerde Ar-Ge çalışmaları ve inovasyon kapasitesinin arttırılması,
- İmalat sanayinde ürünlerin tanınırlığının arttırılması,
- İşletmelerde kurumsal etkinlik ve işbirliği çalışmalarının arttırılması,
- Sanayi işletmelerinin teknik altyapılarının geliştirilmesi,
- Sanayi işletmelerinde yönetişim kapasitesinin arttırılması, kurumsallaşmanın desteklenmesi,
- İşletmeler arasında işbirliği ve kümelenme çalışmalarının desteklenmesi,
- Üniversite ve sanayi işbirliğinin sağlanması,
- Bölgede teknoloji geliştirme ve tasarım merkezlerinin kurulması,
- Üniversiteler ve işletmeler arasında alternatif işbirliği kanallarının yaratılması,
- Bölgedeki enerji üretim kapasitesinin arttırılması,
- Bölgedeki mevcut tesisler modernize edilmesi, yeni tesis kurulmasının teşvik edilmesi,
- Bölgede jeotermal ve rüzgâr enerjisi kullanımlarının arttırılması.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
Teknogirişim Sermayesi Desteği	1 girişimci desteklenmiştir.	

65 VAN

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Van ili ekonomisi tarım, ticaret, turizm ve sanayi ağırlıklı bir yapıya sahiptir. İlde bulunan sanayi tesislerinin önemli bir bölümü tarım ürünlerine dayalı sanayi tesisleridir. Un, yem, süt fabrikaları, et kombinası, et entegre tesisi, ağaç sanayi tesisleri ilde faaliyet göstermektedir. Canlı hayvan, gıda, giyim ticareti, bazı sanayi ve el sanatları ürünlerinin imalatı ve pazarlaması, turizm ve inşaat işleri il ekonomisinin diğer önemli faaliyet dallarını teşkil etmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İl ekonomisinde ticaret, tarımsal faaliyetlerden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Van'da, tarımsal ve hayvansal ürünler, sanayi ürünleri, inşaat malzemeleri, ev araç ve gereçlerinin ticareti yapılmaktadır. İran ile sınır ticareti kapsamında, sebze ve meyve ithal edilirken; inşaat malzemeleri ve bazı sanayi ürünleri ihraç edilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Van İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Van ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 174'dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.1'lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş illerimizdendir.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1) olarak görülmektedir.

b.Van İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Van ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, gıda ürünleri imalatı(%32), diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı(%28) ve diğer madencilik taş ocakçılığı (%15) sektörlerinin ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 7'i Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 3'si Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 3'ü Fabrikasyon metal ürünleri imalatı; makine ve teçhizatı hariç,
% 2'ü Tekstil ürünleri imalatı,
% 2'ü Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı,
% 1 Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri
% 1 İçecek İmalatı,
% 1 Giyim eşyası imalatı
% 1 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı
% 1 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı
% 1'si Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,

% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
% 1'i Ana metal sanayi.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Van ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 3.898'dir. 9 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi, 33 sanayi işletmesinde kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Van ilinde sanayide çalışanların, %54'ü gıda ürünleri imalatı, %20'si diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın % 80'i işçi, % 3'ü mühendistir. Van ilinde bulunan sanayi işletmelerinin % 23'ü mikro ölçekli, % 73'ü küçük ölçekli, % 3'ü orta ölçekli ve % 1'i büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

-Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Erciş Şeker Fabrikası
-Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş. Van Şubesi
-Et Ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü Van Et Kombinası Müdürlüğü

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar: Büyükbaş süt sığırcılığı, et ve süt işleme tesisi ile sebze ve meyvecilik yatırımları.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar: Et ve süt ürünleri üretimi, inci kefali işleme tesisi, turizm ve yenilenebilir enerji yatırımları.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri: Patates cipsi, şekerli mamuller (helva, pekmez, reçel gibi), ceviz ahşap ürünleri (ahşap, ceviz ve dipçik ürünleri).

Van İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Yapan Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	50	18.824
2011	51	20.127
2012	53	21.708
2013	42	30.442
2014(Ocak-Temmuz)	31	17.088

Van İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Yapan Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	148	21.836
2011	476	38.566
2012	126	33.291
2013	186	57.167
2014(Ocak-Temmuz)	78	27.782

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Ponza ve perlit, süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri, geleneksel otantik ve organik ürünler, İnci Kefali ve Alabalık üretimi.

6. VAN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Van ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %60'tir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Van Organize Sanayi Bölgesi :

- 232 hektar (mevcut+104 ha tevsi) büyüklüğünde olup, 128 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2006 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 141 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 87 adedi üretim, 35 adedi inşaat, 19 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.160 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünlerinin imalatı, mobilya imalatı ve kauçuk-plastik ürünlerinin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 200 m3/gün dür. (paket arıtma niteliğinde)

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Van Organize Sanayi Bölgesi İlave Alan:

- 2014 yılı yatırım programında "104 hektar" olarak ve 2.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Bölgede 34 adet sanayi parsel bulunmaktadır.
- 44 hektarlık kısmın altyapı yapım işi keşif bedeli 2011 yılı BF ile 9.177.991,90.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %63'dür.
- 44 ha ile ilgili AG-YG elektrik şebekesi ve ENH inşaatı tamamlanmıştır.

Erciş Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı yatırım programında "56 hektar" olarak ve 250.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- İmar planı aşamasındadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Van Organize Sanayi Bölgesi İlave Alan (721 Ada 24 nolu parsel):

- 2,24 hektar büyüklüğündeki alanın, OSB ilave alanı olarak uygun görüldüğü 08/07/2013 tarihli ve 2420 sayılı yazımız ile bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri :

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı(%)
1	Van Erciş SS	184	184	0	100
2	Van Erciş 2 SS	100	-	100	0

3	Van Merkez SS	75	75	0	100
4	Van Merkez (Yeni) SS	380	372	8	98
5	Van-Keresteciler Hızarcılar SS (DAP)	215	213	2	99
6	Van Merkez (Yeni-II.Bölüm) SS	360	0	360	0
7	Van-Çaldıran SS				
Toplam		1.314	844	470	64

Devam Eden Sanayi Siteleri

Van İl Ve İlçeleri Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Deprem hasar ve onarımları" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- İlde meydana gelen deprem felaketi nedeniyle, zarar gören sanayi sitelerinin taleplerinin karşılanması amacıyla yatırım programına dahil edilmiş olup, ilgili mevzuatlar çerçevesinde Bakanlığa herhangi bir başvuru intikal etmemiştir.

Van Yeni Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "215 işyeri, noksan kalan işler" olarak ve 2.500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Şuana kadar kredi talebi ile ilgili herhangi bir başvuru gelmemiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Kazım Özalp Sanayi Sitesi:

- Van Valiliği Bilim, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğünün 29/01/2014 tarihli ve 2937 sayılı yazısı ile Özalp İlçesi Boyaldı Köyünde sanayi sitesi kurulması talep edilmiş olup yer seçimi çalışmalarına başlanacaktır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İŞKUR ve Halk Eğitim Merkezleri vasıtasıyla mesleki eğitimlerin ve sanayi işletmelerinde işbaşı eğitimlerin verilmesi ile kalifiye personel ihtiyacı giderilmelidir.
- Kar marjı yüksek yatırımların tespit edilerek, çeşitli toplantı ve etkinlikler ile girişimcilere duyurulması sağlanmalıdır.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanabilmesi için, üniversite bünyesinde kurulmuş olan Teknokent aktif hale getirilmelidir.
- Teşvik uygulamalarının, tüm firmaları kapsayan, bölge şartlarını dikkate alan ve yerel girişimciyi özendiren bir yapıya dönüştürülmesi gerekmektedir.
- İldeki sanayi işletmelerinin Ar-Ge konusundaki bilgi eksikliği giderilmeli, Ar-Ge faaliyetlerine hız kazandırılmalı ve bu konuda KOSGEB gibi kurumlar tarafından verilen destekler arttırılmalıdır. Firmalarda farkındalık oluşturulması için gerekli eğitimler verilmelidir.
- Şirketlerin rekabet gücünü artırmak için marka bir hedef haline getirmeli ve tanıtım noktasında markalaşmanın önemli olduğu bilincine varılmalıdır.
- Enerji maliyetlerinin azaltılması için, yenilenebilir enerjinin kullanılması yönünde teşvik uygulaması sağlanmalıdır.
- İlde faaliyet gösteren işletmelerin, ithalat ve ihracat konusundaki bilgi eksikliğini gidermek amacıyla, iç ve dış ticaret ofisleri kurulmalıdır. Ayrıca Ticaret ve Sanayi Odası, TÜMSİAD vb. sivil toplum örgütlerinin ithalat ve ihracat konusunda uzmanlaşmaya gitmesi sağlanmalıdır.

- Demiryolu, karayolu ve havayolunun etkin bir şekilde kullanılması ve Van Ferit Hava Meydanı'nın uluslararası uçuşlara açılarak hava limanına dönüştürülmesi sağlanmalıdır.
- Kapıköy-İran sınırına yakın olan Saray ilçesinde serbest ticaret bölgesi oluşturulmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı:

Vizyon: Yer altı ve yer üstü zenginlikleri ile beşeri sermayesini katılımcı bir anlayışla harekete geçirerek, 2023 yılında sosyal ve ekonomik refahını ülke ortalamasının üzerine çıkarmış ve bu refahtan her bireyin adil bir şekilde faydalandığı, doğayla barışık bir bölge olmaktır.

Misyon: Bölgesinde yerel potansiyelleri, kaynakları ve imkânları katılımcı bir yaklaşımla harekete geçirerek sürdürülebilir bir kalkınmayı sağlamaktır.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 4 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 2 proje desteklenmemiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	

66 YOZGAT

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Yozgat ili ekonomisinin temelini tarım ve hayvancılığın oluşturmaktadır. İlde ağırlıklı üretim gıda ve metal dışı ürünler sanayisidir. Gıda sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin çoğu un fabrikasıdır. Metal dışı ürünler sanayi Yozgat'ta rekabet üstünlüğü olan sektörlerin başında gelmektedir. Yozgat çevresindeki iller için bu sektör tedarik merkezi konumundadır.

İl GYSH'sı içinde tarım sektörü %28,4, ulaştırma ve haberleşme sektörü %22,7 ve sanayi sektörü %12,1 pay almaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Yozgat ili ekonomisinde ticaret sektörü beşinci sırada yer almaktadır. İlde ticarete konu olan başlıca ürünler; tahıl, baklagiller, sanayi bitkileri, meyve sebzeler, canlı hayvan, et , un ve un mamulleri, şeker, hazır giyim, madeni eşya ve madeni ürünler, tuğla, kiremit, çimento olarak sıralanabilir.

Yozgat ticaret hayatına etki eden başlıca kuruluşlar; Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları ve Esnaf ve Sanatkârlar Odaları sayılabilir. Yozgat'ta bulunan Ticaret ve Sanayi Odalarına toplam 3.179 kayıtlı firma bulunmaktadır. Ticaret Borsalarına kayıtlı 300 kişi, 168 adet tüzel kişilik bulunmaktadır. İl genelinde 2.037 adet sermaye şirketi, 1.142 adet şahıs şirketi bulunmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Yozgat İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Yozgat ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 195'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.2'lik bir oran ile sanayisi gelişmekte olan bir ilimizdir.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24), Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b.Yozgat İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Yozgat ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında; %24 ile gıda ürünlerinin imalatı, %18 ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörlerinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 10 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 6 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 6 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç),
% 5 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı,
% 4 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
% 4 Diğer imalatlar,

%3 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 3 Kimyasalları ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 3 Mobilya imalatı,
% 2 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 2 Metal cevherler madenciliği,
% 2 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
%1 İçecek imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
%1 Elektrikli teçhizat imalatı,
%1 Motorlu kara taşıtı, treyler(römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı.
% 1 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre Yozgat ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 6.308'dir. 10 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi bulunmaktadır. Ar-Ge'de çalışan personel sayısı 19'dur. 57 sanayi işletmesinde kalite kontrol birimi bulunmaktadır. Kalite kontrol biriminde çalışan personel sayısı 126'dır.

d.Genel Değerlendirme

Yozgat ilinde sanayi sektörlerinde çalışanların %28'i gıda ürünleri imalatı, %20'si diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı , %10'u giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın % 88'i işçi, %2'si mühendistir.

Yozgat ilinde bulunan sanayi işletmelerinin % 27'si mikro ölçekli, %59'u küçük ölçekli, %12'si orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi-Boğazlıyan Şeker ve Mamulleri Entegre Tesisleri A.Ş
- Kayseri Şeker Fab. A.Ş. Boğazlıyan Şeker ve Mamulleri Entegre Tesisleri
- Artemis Giyim Sanayi İnşaat ve Nakliye Ticaret
- Ensar Plastik Sanayi ve Ticaret AŞ.
- Garanti Giyim Mobilya Makina İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya ve Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Organik tarım,
- Jeotermal seracılık,
- Kanola üretimi,
- Meyve ve sebze yetiştiriciliği,
- Baklagil yetiştiriciliği,
- Kültür mantarı yetiştiriciliği,
- Yem bitkileri üretimi,
- Mısır silajı.

Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar :

- Organik tarıma dayalı hayvancılık,
- Su ürünleri üretimi,
- Arıcılık,

- Damızlık et ve süt sığırcılığı,
- Et ve yumurta tavukçuluğu,
- Ankara tavşanı yetiştiriciliği.

Bitkisel ve hayvansal ürün artıklarına dayalı yapılabilecek yatırımlar:
- Buğday saplarından oluklu mukavva kutu üretimi,
- Kompozit malzeme yapımında buğday sapının kullanması,
- Buğday saplarından levha üretimi.

Orman ürünleri sanayinde yapılabilecek yatırımlar :

- Mobilya grupları üretim tesisi,
- Yonga levha (sunta) üretim tesisi,
- Ahşap kaplama ve profil üretim tesisi.

Jeotermal kaynaklara dayalı yapılabilecek yatırımlar:

- Elektrik enerjisi üretimi,
- Merkezi ısıtma, merkezi soğutma, sera ısıtması vb. ısıtma/soğutma uygulamaları,
- Proses ısısı temini, kurutma işlemleri gibi endüstriyel amaçlı kullanımlar,
- Karbondioksit, gübre, lityum, ağır su, hidrojen gibi kimyasal maddelerin ve minerallerin üretimi,
- Termal turizm,
- Düşük sıcaklıklarda (30 °C'ye kadar) kültür balıkçılığı.

Doğal kaynak suları ile yapılabilecek yatırımlar:
- Mineraller içeren içme suyu üretimi,
- Alabalık üretim tesisi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

Yozgat ili ihracatında; bakır ve bakırdan eşyalar, giyim eşyası; ithalatında ise plastik mamulleri ilk sırada yer almaktadır.

İlde ihraç edilen diğer ürün ve ürün grupları; kazanlar, mekanik tertibatları, mobilya ve tertibatları, sentetik dokumaya elverişli maddeler, deri ve ürünleridir.

İlde ithal edilen diğer ürünler ise; plastik mamuller, kağıt ve hamurundan yapılan eşyalar, gübreler, organik kimyasal ürünler ile mineral yakıt ve yağlardır.

Yozgat İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	28	6.357
2011	28	6.162
2012	35	9.611
2013	22	13.963
2014(Ocak-Temmuz)	29	12.096

Yozgat İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	30	18.489
2011	34	24.380
2012	24	18.420
2013	33	17.077
2014(Ocak-Temmuz)	25	6.629

6. YOZGAT İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Yozgat ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %67'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Yozgat Organize Sanayi Bölgesi :

- 150 hektar büyüklüğündedir.
- 1999 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 111 adet sanayi parselinin, 95 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 62 adedi üretim, 25 adedi inşaat, 8 adedi proje aşamasındadır. 16 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.340 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; giyim eşyalarının imalatı, ana metal sanayi ve kauçuk-plastik ürünleri imalatı sanayidir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Kaleseramik Özel Organize Sanayi Bölgesi :

- 56 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 22 adet sanayi parselinin, 2 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim aşamasındadır. 20 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 200 kişi istihdam edilmektedir.
- Müteşebbis Heyetin kendi imkanları ile yapımı devam etmektedir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Yozgat Akdağmadeni SS	146	146	0	100
2	Yozgat Boğazlıyan (Boğazköy) SS	198	198	0	100
3	Yozgat Merkez SS	12	12	0	100
4	Yozgat Merkez (100.Yıl) SS	300	300	0	100
5	Yozgat Sorgun Yeşilova SS	243	243	0	100
6	Yozgat Şefaatli SS	164	70	94	43
7	Yozgat Yerköy (I.Bölüm) SS	224	224	0	100

8	Yozgat Yerköy (II.Bölüm) SS	202	90	112	45
9	Yozgat Çekerek SS	70	70	0	100
10	Yozgat Sarıkaya Ata SS	193	174	19	90
Toplam		1.752	1.527	225	87

Devam Eden Sanayi Siteleri

Merkez Yüzüncüyıl (II. Kısım) Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "160 işyeri, altyapı" olarak ve 2.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 63 işyeri yapım işi tahmini keşif bedeli 2012 yılı BF ile 6.916.800.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi ise %76'dir.

Saraykent Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "42 işyeri, altyapı" olarak ve 520.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Genel üye listesi incelenmektedir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Yozgat OSB'ne ulaşımın kolaylaştırılması sağlanmalıdır.
- Nitelikli ve niteliksiz eleman ihtiyacının giderilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- KOBİ'lerin rekabet güçlerini arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Yan sanayinin (hırdavat malzemeleri, tamir, bakım, onarım gibi) geliştirilmesi gerekmektedir.
- Sac, boru, profil, plastik hammaddesi tedarik edilmesi sürecinde yaşanan güçlükler giderilmelidir.
- Navlun bedellerinin düşürülmesi sağlanmalıdır.
- Karayolu dışındaki taşımacılık yöntemlerinin kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı

Vizyon: Türkiye'nin merkezinde, çok boyutlu, planlı ve orantılı olarak kalkınan dinamik ve güçlü bir Orta Anadolu.

Temel Amaçlar:

- Rekabet edebilirliğin artırılması,
- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi,
- Yatırım altyapısının iyileştirilmesi
- Kentsel altyapının iyileştirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	

67 ZONGULDAK

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Zonguldak ilinin ekonomisi madenciliğe ve sanayiye dayanmaktadır. İlde demir-çelik sanayi, tarıma dayalı sanayi, tersanecilik, makine ve makine yedekleri imalatı ile orman ürünleri ve mobilya sektörü gelişmiştir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Kara, deniz ve demir yolu ulaşımından büyük ölçüde istifade eden il, canlı bir ticaret merkezi konumundadır. Merkez ilçe tümüyle bir tüketici merkezdir. En yoğun ticarî ilişki İstanbul ile yaşanmaktadır. Öte yandan Ankara, Eskişehir, İzmir ve Karabük illeri çeşitli ticari malların sağlandığı merkezlerin başında gelmektedir.

Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odası'nın, il ticaret hayatının önemli bir yeri vardır.

Zonguldak limanı, canlı bir ticaret kapısı rolü oynamaktadır. Coğrafi konumu, elverişli ulaşım, enerji ve yer altı kaynakları ili yeni yatırımlar içinde oldukça cazip kılmaktadır. 2013 yılında, Zonguldak limanlarından toplam 323.292.994 Dolar tutarında ihracat ve 1.348.361.343 Dolar tutarında ithalat yapılmıştır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Zonguldak İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Zonguldak ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 417'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0,2'lik bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4), Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Zonguldak İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Zonguldak ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %17 ile gıda ürünlerinin imalatı %12 ile kömür ve linyit çıkartılması, , % 12 ile diğer metalik olmayan mineral ürünleri imalatı sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 10 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı, makine teçhizatı hariç,
% 9 Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı,
% 7 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 6 Ana metal sanayi,
% 5 Diğer madencilik ve taşocakçılığı
% 5 Mobilya imalatı,
% 4 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,

% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 3 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Kimyasallarının ve kimyasal ürünlerinin imalatı,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 1 Elektrik, gaz buhar ve havalandırma.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Zonguldak ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 15.469'dur. 15 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi, 45 sanayi işletmesinde kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Zonguldak ilinde sanayide çalışanların, %51'i kömür ve linyit çıkartılması, %28'i anametal sanayi ürünlerinin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %84'ü işçi, %3'ü mühendistir.

Zonguldak ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %36'sı mikro ölçekli, %46'sı küçük ölçekli, %12'si orta ölçekli, %6'sı büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş
- Türkiye Taşkömürü Kurumu
- Emre Metal Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.
- Eko Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti Çaycuma Şubesi
- Dokap Gıda Sanayi ve Ticaret AŞ.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Plastik sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Plastik borular,
- Yoğurt, ayran kapları,
- Ayakkabı kalıbı.

Ambalaj sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Baskılı sargılık ambalaj kağıdı,
- Polietilen ve selefon torbalar,
- Hurda kağıt değerlendirmesi,
- Karton ve mukavva kutu.

Makine imalat sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Hidrolik pompa ve vanalar,
- Sanayi fittingleri ve boru bağlantı parçaları,
- Hidrolik ve mekanik lift,
- Hasat harman makineleri,
- Diğer tarım makineleri,

Elektrik malzemeleri imalatı sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Busbar imalatı ve kablo taşıyıcı sistemleri,
- Paratoner ve topraklama malzeme imalatı,

- AG dağıtım panoları ve galvanizli levha ve pano imalatı.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Reçel, marmelat, bal,
- Hazır çorba,
- Su şişeleme tesisi,
- Bisküvi ve çikolata üretimi,
- Puding ve hazır tatlılar,
- Peynir – yumurta,
- Yumurta işleme,

Orman ürünleri sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Kontrplak ve kaplama imali,
- Cila ve boya atölyeleri,
- Oyuncak üretimi,
- Mobilya iskeleti,
- Modüler mobilya,
- Hediyelik eşya.

Metal sanayinde yapılabilecek yatırımlar:

- Gemi inşası,

Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:

- Mermer işleme,
- Madencilik (katma değeri yüksek ürün elde edilmesinde),
- Makine ve yedek parça imalatı,
- Sanayi fittingleri ve boru bağlantı parçaları,

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

- Madencilik ürünleri,
- Gemi inşası,
- Demir-çelik,
- Toprak ve seramik,
- Makine ve yedek parça,
- Tekstil ürünleri,
- Metal ürünleri,
- Orman ürünleri,
- Mobilya,
- Kauçuk ve plastik ürünleri.

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Metal eşya,
- Gemi inşası,
- Çelik mutfak eşyası,
- Sıhhi tesisat malzemeleri,
- Metal mobilya,
- Otomotiv ve oto parçaları,
- Hidrolik maden direkleri,

- Hasta karyolaları ve hastaya hizmet ürünleri,
- Tekerlekli sandalye,
- İnşaat yan sanayi,
- PVC elektrik iç tesisat,
- Sert PVC içme suyu boruları,
- Plastik hortum,
- Aynalar, aydınlatma armatür camları üretimi,
- Mobilya ve mobilya aksesuarları,
- Seramik ve vitrifiye ürünleri,
- Sabun(defne yaprağından),
- Tıbbi eldiven ve torbalar.

Zonguldak İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	55	288.034
2011	58	435.570
2012	61	321.158
2013	65	323.303
2014(Ocak-Temmuz)		

Zonguldak İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	72	1.540.555
2011	93	1.538.101
2012	87	1.256.296
2013	79	1.348.347
2014(Ocak-Temmuz)	59	726.114

9. ZONGULDAK İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Zonguldak ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %30'dur.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Zonguldak-Çaycuma Organize Sanayi Bölgesi :

- 126 hektar büyüklüğündedir.
- 2003 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 65 adet sanayi parselinin, 48 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 36 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 7 adedi proje aşamasındadır. 17 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.080 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; mobilya imalatı, giyim eşyalarının imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı sanayidir.

Zonguldak-Ereğli Organize Sanayi Bölgesi :

211 hektar büyüklüğünde olup, 210 hektarı kredilendirilmiştir.

- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 56 adet sanayi parselinin, 47 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 21 adedi üretim, 16 adedi inşaat, 10 adedi proje aşamasındadır. 9 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 600 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Zonguldak-Alaplı Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "83 hektar" olarak ve 200.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Toplam 773.193 m2 büyüklüğündeki alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- Etüt-proje mühendislik hizmetleri yapım işi ihalesi 01/10/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Çaycuma Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan) :

- 24/06/1999 tarih ve 6306–6309 sayılı dağıtımlı yazımız ile Persan Deresi mevkiindeki 60 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü bildirilmiştir.
- İmar planı aşamasındadır.

Endüstri Bölgeleri

Filyos Endüstri Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Etüt-proje" olarak toplam 1.500.000.-TL ödenek ile yer almaktadır.
- 607 hektar büyüklüğündeki, Filyos Endüstri Bölgesi (EB) Bakanlar Kurulunun 16/07/2012 tarihli ve 2012/3575 sayılı kararı ile 08/09/2012 tarih ve 28405 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Bölge sınırları içerisindeki özel mülkiyete ait 11.443,93 m2 yüzölçümlü alan maliklerine 212.147,07 TL ödeme yapılarak hazine adına kamulaştırılmıştır.
- Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 19/04/2013 tarihli ve 15547 sayılı yazısı ile Filyos Endüstri Bölgesi sınırları içerisindeki hazineye ait 4.863.596,23 m2 yüzölçümlü taşınmazın endüstri bölgesi olarak Bakanlığımız adına 2 yıl süreyle ön tahsisi yapıldığı bildirilmiştir.
- Halihazır harita yapım işi ihalesi 30/10/2013 tarihinde Bakanlığımızda gerçekleşmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Zonguldak Merkez Acılık SS	75	75	0	100
2	Zonguldak Alaplı SS	100	99	1	99
3	Zonguldak Çaycuma SS	212	200	12	94
4	Zonguldak Devrek SS	115	110	5	96

5	Zonguldak Ereğli SS	314	314	0	100
6	Zonguldak Ereğli (Belen Köyü) SS	152	150	2	99
7	Zonguldak Kozlu Esnaf ve Sanatkarları SS	75	75	0	100
8	Zonguldak Gökçebey SS	98	92	6	94
9	Zonguldak Karaelmas SS	187	158	29	84
Toplam		1.328	1.273	55	96

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Ereğli II Sanayi Sitesi:

- Yer seçimi 13/07/1987 tarihinde yapılmış olup seçilen yer Kooperatifçe satın alınmıştır. Kooperatif Başkanlığının 29/04/2004 tarihli ve 49 sayılı yazı faksında; üstyapı inşaatının tamamlandığı bildirilmiştir.
- Altyapı projeleri; 21/01/2003 tarihinde, istinat duvarı projeleri 24/02/2004 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır. Genel üye listesi görülen eksiklikler nedeniyle 15/03/2003 tarihinde düzeltilerek, Bakanlığımıza tekrar gönderilmek üzere iade edilmiştir.

Çaycuma Yeşilçaycuma Sanayi Sitesi:

- S.S. Yeşil Çaycuma SS Kooperatifi için 11/10/1999 tarihinde yer seçimi yapılmış olup, incelenen alanın 1/25.000 ölçekli Filyos Vadisi Çevre Düzeni Planında kentsel çalışma ve konut alanları olarak planlanması nedeniyle, 27/10/1999 tarih ve 11860 sayılı yazımızla Bayındırlık ve İskan Bakanlığına (Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü) görüş sorulmuş, cevabi 26/11/2004 tarih ve 14756 sayılı yazıda çevre düzeni planında değişiklik yapılmadığı, değişiklik için Çevre ve Orman Bakanlığına başvurulması gerektiği bildirilmiştir.
- 27/12/2004 tarih ve 17271 sayılı yazımızla yer seçimi çalışmalarının sonuçlandırılabilmesi için alanın tapu kayıtlarının, genel üye ve meslek grupları dağılım listelerinin, ilgili belediyece onaylı imar planının, var ise jeolojik-jeoteknik etüt raporunun, inşaat yapılmış ise inşaat seviye tespit tutanağının gönderilmesi, S.S. Yeşil Çaycuma SS Kooperatif Başkanlığından istenmiştir.
- 06/06/2005 tarih ve 6935 sayılı yazımızla 1 defa tekit yazılmıştır.

Kozlu Batı Karadeniz Sanayi Sitesi:

- 20/05/2010 tarih ve 4186-4190 sayılı dağıtımlı yazımız ile 10 dönüm büyüklüğündeki alanın ilave edilmesinin uygun görüldüğü Kooperatif Başkanlığına bildirilmiştir.
- Jeolojik ve jeoteknik etüd raporu vize edilmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- KOBİ'lerin bir araya gelerek kümelenmeleri ve katma değeri endüstriyel ürüne yönelmeleri için profesyonel bir küme yönetimi sistemini oluşturmaları gerekmektedir.
- Gemi inşası sektöründeki yatırımların korunması için finans ve iş desteği sağlanmalıdır.
- İlde yeni bir liman açılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.
- Sanayicilere ve KOBİ'lere yönelik, uzun vadeli ve düşük faizli kredi destekleri sağlanmalıdır.
- Mesleki eğitime yönelik projeler geliştirilmeli, firmaların sahibi ve yöneticileri başta olmak üzere çalışanların niteliği artırılmalı, halk mesleki eğitim konusunda bilinçlendirilmeli, nitelikli eleman yetiştirilmesi konusunda kamu-üniversite-sanayi işbirliği sağlanmalıdır.

- Taş kömürü üretimi yapan işletmelerde işyeri şartlarının ağır olması, işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin önlemlerin zayıf olması, insan kaybının çok olması ve ücretlerin düşük olması sebebiyle yaşanan işgücü göçünün önlenmesi için mevcut çalışma şartlarının ıslahı yapılmalıdır.
- Zonguldak iline yeni sanayi yatırımlarının kazandırılması amacıyla, mevcut havaalanının büyütülerek düzenli seferlerin yurt içinde yapılması ve göçün geri döndürülmesi sağlanmalıdır.
- Ar-Ge kültürünün ve bilincinin oluşturulması amacıyla verilen teşvikler ile ilgili sanayicinin bilgilendirilmesi, aynı zamanda mikro işletmeler açısından verilen teşviklerin yeterliliğinin ve uygunluğunun yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.
- İşletmeler, markalaşma için pazarlama ve tanıtım faaliyetlerine ağırlık vermeli; bu alanda teşvik ve projelerin oluşturulması sağlanmalıdır.
- Filyos Endüstri Bölgesinin hızlı bir şekilde devreye sokularak yeni sanayi işletmelerinin kurulması ile işgücü göçünün önlenmesi sağlanmalıdır. Ereğli ilçesinde tersanecilik ve mevcut sanayi işletmelerine gerekli teşvikler sağlanmalıdır.
- Turizmin teşvik edilmesi sağlanmalıdır.
- Firmaların yönetim becerilerinin geliştirilmesi için üniversite-sanayi iş birliği ile kurumsallaşmaları gerekmektedir.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: İçselleştirdiği girişimcilikle sektörel çerçevesini genişleterek yeni istihdam alanları yaratmış ve yaşam kalitesini yükseltmiş rekabetçi bir bölge olmaktır.

Temel amaçlar:

1. Girişimciliği ve yenilikçiliği destekleyerek sektörel çeşitliliği sağlamak,
2. Sürdürülebilir sosyal kalkınmayı sağlamak.

"Girişimciliği ve yenilikçiliği destekleyerek sektörel çeşitliliği sağlamak" temel amacına yönelik stratejiler:

- Potansiyel arz eden sektörlerin geliştirilerek bağımlı istihdam yapısının değiştirilmesi;
  - Yeni girişimcilerin ve KOBİ'lerin desteklenmesi, kümelenme ve markalaşma politikalarının gerçekleştirilmesi,
  - İhracata yönelik üretim, tanıtım ve pazarlama potansiyelinin arttırılması,
  - Orman ürünleri endüstrisinin geliştirilmesi,
  - Sanayi, kamu ve üniversiteyi kapsayan teknik işbirliğinin oluşturulması,
  - Enerji kaynaklarının etkin bir biçimde değerlendirilmesi.

- Lojistikte rekabet edebilir konuma gelinmesi;
  - Lojistik faaliyetlerinde kurumsallaşma ve planlama ile etkinlik ve verimlilik sağlanması,
  - Ulaşım ağları entegrasyonunun sağlanması,
  - Uluslararası entegrasyonun sağlanması,
  - Filyos vadisi projesi'nin hayata geçirilmesi.

- Turizmin çeşitlendirilerek geliştirilmesi;
  - Bölgenin rekreasyon ve turizm konusundaki eksikliklerinin giderilerek cazibesinin arttırılması,

- Turizm gelişimini kısıtlayan çevre kirliliğinin ortadan kaldırılması ve bölge ulaşılabilirliğinin arttırılması,
- Bölgede bulunan antik kentlerin turizme kazandırılması,
- Turizmde markalaşma becerilerinin ve çeşitliliğin arttırılması.

"Sürdürülebilir sosyal kalkınmayı sağlamak" temel amacına yönelik stratejiler:

- Çevre standartlarının geliştirilmesi ve ulaşım-altyapı olanaklarının iyileştirilmesi;
  - Bölgenin ulaşılabilirliğinin artırılması kapsamında mevcut ulaşım sistemlerinin iyileştirilmesi ve yeni yatırımların teşvik edilmesi,
  - Bölgede meydana gelebilecek doğal afetlere ve insan kaynaklı felaketlere karşı önlem alma ve altyapı iyileştirme çalışmalarının desteklenmesi.

- Kırsal kalkınmanın sağlanması;
  - Arıtmasız ve plansız sanayi gelişiminin neden olduğu çevre kirliliğini gidermeye yönelik önlemlerin alınması,
  - Sanayi faaliyetleri haricinde çevre kirliliğine neden olan etkenlerin giderilmesine yönelik önlemlerin alınması ,
  - Küçük ve dağınık arazi yapısının tarıma elverişli hale getirilmesi,
  - Kırsal alanlarda tarımsal faaliyetlerin yaygınlaştırılması,
  - Organik tarım ve sanayiye dönük tarımsal üretim olanaklarının değerlendirilmesi,
  - Su ürünleri ve arıcılık faaliyetlerinin desteklenmesi.

- Yaşam kalitesinin ve kentlilik bilincinin arttırılarak adil bir sosyal kalkınmanın sağlanması;
  - İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin arttırılması,
  - Dezavantajlı kesimin ihtiyaçlarını gözetecek fırsatların sunulması,
  - Eğitimin ve kişisel becerilerin işgücü piyasası taleplerine paralel biçimde değerlendirilmesine yönelik koşulların sağlanması,
  - Bölgenin kültürünü ve kimliğini yansıtacak sosyal ve fiziksel uygulamalara destek verilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 2 proje program kapsamında desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	2013 yılında 1 girişimci desteklenmiştir.	

68 AKSARAY

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Aksaray ekonomisi genel olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Başta buğday olmak üzere şeker pancarı, arpa, patates, soğan, üzüm, elma, mısır, fasulye ve burçak yetiştirilmektedir. Tarımsal üretim yanında bazı yörelerde halı, kilim dokumacılığı yapılmaktadır.

İlde otomotiv, otomotiv yan sanayi, tekstil, gıda, süt ve süt ürünleri, kimya ve plastik, metal ve makine sanayi ile toprak ve madene dayalı 146 işletme faaliyetini sürdürmektedir. İlin sanayi kuruluşlarında yaklaşık 6500 kişi istihdam edilmektedir.

Aksaray'da un, süt, yem gibi gıda sektörlerinin yanında madenlere dayalı sanayi ve metal eşya, makine imalatı gelişmiştir. İlin tek ağır sanayi kuruluşu bir kamyon fabrikası olup buna bağlı çalışan yan sanayi kuruluşları mevcuttur.

Seramik sanayinde kullanılan kaolin belli başlı madenidir.

Aksaray ili şehirleşme oranı, kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla ve sanayi iş kolunda çalışanların toplam istihdama oranı bakımından Türkiye ortalamasının altındadır. Nüfus artış hızı ve tarım kolunda çalışanların toplam istihdama oranı ise Türkiye ortalamasının çok üstündedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde, değirmen makineleri, kalsit, konfeksiyon mamulleri, panel radyatör, karbondioksit gazı, fan, garaj kapısı, yedek parça, silo, kamyon, plastik boru, süt ürünleri, el arabası gibi ürünlerin ihracatı yapılmaktadır. İlde ithalatı yapılan ürünler ise yedek parça ve makine üretiminde kullanılan bazı girdiler olarak belirlenmiştir.

Aksaray ilinin teşvik kapsamında olması, OSB'nde ve diğer bölgelerde yatırımların artması ile birlikte ticaret potansiyeli genişlemiştir. İl merkezinde açılan büyük alışveriş merkezleri ticaret hayatını olumlu yönde etkilemiştir.

İlin sanayi sitesinde faaliyet gösteren ağır vasıta tamir atölyeleri, küçük el sanatları atölyeleri, yedek parçacılık, mobilyacılık, ağaç işçiliği ve doğramacılık atölyeleri ticari hayata katkı sağlamaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Aksaray İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Aksaray ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 256'dır. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24), Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b.İlde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Aksaray ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı şöyledir:
% 25 Gıda ürünleri imalatı,
%13 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 13 Mobilya İmalatı
% 9 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(mak.ve tec. hariç),
% 8 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 8 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 5 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 4 Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı
% 2 Madeni yağ geri Kazanım
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
% 1 Ana metal sanayi,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Aksaray ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı toplam 8.395'tir.

Ar-Ge birimi bulunan sanayi işletmesi sayısı 14, çalışan sayısı 71'dir. Kalite kontrol birimi bulunan sanayi işletmesi sayısı 36, çalışan sayısı 137'dir.

d.Genel Değerlendirme

Aksaray ilinde sanayide çalışanların %26'sı gıda ürünleri imalatı, %20'si motorlu kara taşıtı treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir.

İstihdamın % 78'i işçi, % 4'ü mühendistir.

Aksaray ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %25'i mikro ölçekli, %68'i küçük ölçekli, %5'i orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Ağaçlı Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Çift Kartal Tahıl Depolama Ltd.Şti.
- Sütaş Süt Ürünleri A.Ş.Aksaray Şb.
- Keskinkılıç Gıda San.ve Tic.A.Ş. Aksaray Şb.
- Kaya Giyim Konfeksiyon İhr.San.ve Tic.Ltd.Şti.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Muhtelif makine yedek parça imalatı,
- Ytong (gaz beton) imalatı,
- Büro malzemeleri imalatı.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Et ve süt ürünleri üretim tesisi,
- Pomza taşı üretim tesisi,
- Mermer işleme tesisi,
- Ayçiçeği yağı tesisi,
- Melastan etil alkol ve sitrik asit üretim tesisi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 İhracat Verileri

Ürün Grubu	İhracat Değeri (USD)
Kum kil ve taş ocakçılığı	473.818
İşlenmiş sebze ve meyveler	341.326
Halı ve kilim	1.937.630
Taş	73.827
Metal yapı malzemeleri	455.161
Tank, sarnıç ve metal muhafazalar	15.664.400
Başka yerde sınıflandırılmamış metal eşya	2.349.626
Diğer genel amaçlı makineler	1.113.244
Gıda içecek ve tütün işleyen makineler	16.911.303
Motorlu kara taşıtları karasör ve römorkları	2.745.500
Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarlar	5.582.328
Diğer ihracatlar	18.174.491
Toplam	65.822.654

Ürün Grubu Bazında 2013 İthalat Verileri

Ürün Grubu	İthalat Değeri (USD)
Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	1.010.451
Sığır, koyun, keçi, at	2.899.327
Giyim eşyası dışındaki hazır tekstil	1.898.007
Halı ve kilim	1.835.017
Rafine edilmiş petrol ürünleri	125.492
Plastik ürünler	4.051.046
Çatal bıçak el aletleri hırdavat	199.404
Başka yede sınıflandırılmamış metal eşya	4.629.310
Demir çelik ana sanayi	17.528.647
Diğer ithalatlar	9.925.270
Toplam	44.101.971

Aksaray İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	56	56.915
2011	69	83.658
2012	66	62.720
2013	67	65.823
2014(Ocak-Temmuz)	82	56.512

Aksaray İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	47	48.390
2011	79	66.850
2012	53	50.426
2013	60	44.102
2014(Ocak-Temmuz)	42	28.238

6. AKSARAY İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Aksaray ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %75'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Aksaray Organize Sanayi Bölgesi :

- 2013 yılı Yatırım Programında "658 hektar+arıtma" olarak ve 4.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- I. Kısım (286 hektar) altyapı inşaatı, AG-OG elektrik şebekesi inşaatı ile Doğalgaz dağıtım hattı işi tamamlanmıştır.
- II. kısım altyapı yapım işi tahmini keşif bedeli 2010 yılı BF ile 37.463.000.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi % 63'dür.
- AG-YG elektrik şebekesi ve ENH yapım işi keşif bedeli 2011 yılı BF ile 4.030.000.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %96'dır.
- Atık su arıtma tesisi yapım işi keşif bedeli 2012 yılı BF ile 6.922.365.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %53'dür.
- Bölgedeki; 312 adet sanayi parselinin 278 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 152 adedi üretim, 83 adedi inşaat, 43 adedi proje aşamasındadır. 34 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 6.400 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; fabrikasyon metal ürünlerin imalatı, gıda ürünleri imalatı ve kauçuk-kauçuk ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Aksaray Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "668 ha + arıtma" olarak ve 9.600.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Aksaray-merkez I (II. Tevsii) Organize Sanayi Bölgesi :

- 03/12/2013 tarihinde Yer Seçimi Komisyon toplantısı yapılmıştır.
- 03/12/2013 tarihinde mevcut OSB'nin kuzey batısında yer alan yaklaşık 150 ha. büyüklüğündeki alan, yer seçimi komisyonunca incelenmiş olup, kurum görüşlerinin tamamlanmasına müteakip, sınırlarının kesinleştirilmesine yönelik (mera, Jeolojik etüt ve tescil harici alanlar) 07/01/2014 tarihli ve 52 sayılı yazımız ile Valilik ve OSB Yönetim Kurulu Başkanlığı'na bildirilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Aksaray Merkez SS	255	255	0	100
2	Aksaray Merkez (Örnek) SS	301	260	41	86
3	Aksaray Ortaköy SS	250	180	70	72
Toplam		806	695	111	86

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Gülağaç Sanayi Sitesi:

- 26/11/2010 tarih ve 9317-9322 sayılı dağıtımlı yazımızla 76 dönüm alanın uygun görüldüğü ilgili kurumlara bildirilmiştir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Nitelikli işgücü yetiştirilmesi için, İl İstihdam Kurulu tarafından ihtiyaca göre kurslar düzenlenmektedir. Ancak istihdam garantili kurların artırılması, firma bazında elemanların yetiştirilmesinin sağlanması ve yetişmiş elemanların özlük haklarını iyileştirerek nitelikli iş gücünün kalıcı hale getirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanabilmesi için, üniversite bünyesinde kurulmuş olan Tekmer, Teknokent ve ÜSAKMER birimlerinin aktif hale getirilmesi ve işbirliğinin artırılması için kurumsal yapının artırılması gerekmektedir.
- İlde ve OSB'de faaliyet gösteren işletmelerin kurumsal bir yapıya sahip olabilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca işletmeler, devlet kurumları tarafından teşvik ile desteklenmelidir.
- İşletmelerin ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilmeleri için Ar-Ge faaliyetlerine hız kazandırılmalı ve bu konuda KOSGEB gibi kurumlar tarafından verilen destekler artırılmalıdır. Firmalara bilinç oluşturulması için gerekli eğitimler verilmelidir.
- Şirketlerin rekabet gücünü artırmak için marka bir hedef haline getirmeli ve tanıtım noktasında markalaşmanın önemli olduğu bilinci arttırılmalıdır.
- Halkın eğitim düzeyinin artırılması konusunda vizyon oluşturulmalıdır. Bilginin önemli bir sermaye olduğu bilinci oluşturulmalıdır
- İç ve dış ticaret ofislerin kurulması, AGİAD, Ticaret ve Sanayi Odası, TÜMSİAD vb. sivil toplum örgütlerinin desteğiyle, ilde faaliyet gösteren işletmelerin ithalat ve ihracat konusundaki bilgi eksikliği giderilmelidir.
- İşletmelerin üretim aşamasında iyileştirme yapabilmeleri için üniversitelerin sahaya inerek firmalara yardımcı olması gerekmektedir.
- OSB'ne ulaşım sorunu giderilmelidir.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

Nitelikli İşgücü Eksikliği konusunda; OSB içerisinde inşa edilmek üzere 16 veya 32 derslikli Endüstri Meslek Lisesi için TOBB ile Aksaray Ticaret ve Sanayi Odası arasında protokol

yapılmıştır. Yapılması planlanan Endüstri Meslek Lisesi tamamlandığında Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne devir edilecektir.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Ahiler Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumu ile ticaret ve sanayide sürdürülebilir kalkınmayı sağlamış, bereketli toprakları ile tarım ve hayvancılıkta gelişmiş, sevgi ve hoşgörü ikliminde kendini yetiştirmiş insanları, büyüleyici Kapadokya'sı, kültürel ve tarihi zenginlikleri ve termal kaynakları ile farklılaşmış, dünya markası bir bölge olmak.

Bu vizyona ulaşmak için dört ana gelişme ekseni belirlenmiştir. Bu eksenler;

- İnsan kaynakları
- Dünya çapında turizm
- Rekabet edebilirlik
- Yaşam kalitesi

İnsan kaynakları gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- İstihdamın artırılması,
- Bölgede yaşam boyu öğrenme politikasının tanıtılması ve yaygınlaştırılması,
- Bilgi toplumu stratejilerinin geliştirilmesi.

Dünya çapında turizm gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Turizm gelirlerinin artması için bölgede turizm çeşitliliğinin sağlanması,
- Bölgenin önemli bir turizm merkezi olmasının sağlanması,
- Bölgenin tanınırlığını artırmak için alternatif tanıtım faaliyetlerini geliştirilmesi,
- Turizm faaliyetlerinin bölgede geniş bir tabana yayılmasının sağlanması.

Rekabet edebilirlik gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Katma değeri yüksek bitkisel ürünlerle sürdürülebilir üretim yapılması,
- Hayvansal üretimde verim artışının sağlanması,
- Tarımda gelir artışını sağlayacak markalaşma faaliyetlerinin desteklenmesi,
- Pazarlama stratejilerinin öğretilmesi ve geliştirilmesi,
- Ar-ge çalışmalarına destek verilmesi,
- Sanayi ve ticarette bölgenin rekabet edebilirlik gücünün artırılması.

Yaşam kalitesi gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Sosyal bütünleşmenin sağlanması,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi,
- Çevresel sorunların sürdürülebilir bir yaklaşımla çözülmesi,
- Ulaşım ve altyapının geliştirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	

69 BAYBURT

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Bayburt ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Tarım ekonomisinin temel kaynaklarını hayvan yetiştiriciliği ve bitkisel üretim oluşturmaktadır.

Gıda, un, kepek, mermer-taş, tekstil, plastik sanayi ve metal üzerine üretim yapan işletmeler Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet göstermektedir.

Bayburt ve çevresinde, bakır, demir, krom ve linyit rezervlerinin olduğu tespit edilmiştir. Kop dağının kuzey yamaçlarında krom, Maden köyünün yakın çevresinde bakır rezervleri bulunmaktadır.

İlde, Bayburt Taşı üretilen taş ocakları işletilmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlin ticari faaliyetleri, mikro ölçekli ve küçük ölçekli sanayi işletmeleri tarafından üretilen ürünler ile tarımsal ve hayvansal ürünlerin pazarlanmasıyla gerçekleşmektedir.

İlde ihraç edilen ürünler, tarımsal ve hayvansal ürünler ile araç lastikleridir. İthal edilen ürünler ise; sanayi ürünleri ile teknolojik haberleşme cihazları, tarım aletleri, tarım ürünleri, temel gıda maddeleri ve tekstil ürünleridir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Bayburt İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Bayburt ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 41'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.05'lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4), Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Bayburt İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Bayburt ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %44 ile gıda ürünleri imalatı, % 21 Diğer madencilik ve taşocakçılığı ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörler takip etmektedir:

% 15 Kauçuk plastik ve ürünleri imalatı,

%12 ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatının

% 2 Metal cevherler madenciliği

% 2 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,

% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),

% 2 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Bayburt ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 784'tür. Ar-Ge birimi olan işletme sayısı 2, çalışan sayısı 2'dir.

d.Genel Değerlendirme

Bayburt ilinde sanayide çalışanların %32'si metal cevherler madenciliği imalatı, %29'u diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %84'ü işçi, %3'ü mühendistir.

Bayburt ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %52'si mikro ölçekli, %35'i küçük ölçekli, %13'ü orta ölçeklidir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler

- Baykes İnşaat Gıda Tekstil Turizm Hayvancılık Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.
- Kavi Metal ve Plastik Profil Sanayi Ticaret
- Şetat Madencilik Gıda Sanayi Ticaret A.Ş Kop-Bayburt Şubesi
-Eren Birlik Unlu Gıda Mamulleri Hayvancılık Gıda İnşaat Malzemeleri İletişim İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.
-Tekinler Hazır Beton Hayvancılık Nakliyat İthalat İhracat Ticaret Ltd.Şti.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Doğal taş işleme tesisi (BROP- Bayburt Doğal Taş Projesi),
- Tarıma dayalı sanayi tesisleri (üretim işleme, paketleme vs.),
- Et işleme tesisleri (kavurma, sucuk, salam vs.),
- Süt işleme tesisleri(peynir, yoğurt, tereyağı vs.).

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Doğal taş maden ocakçılığı,
- Et ve süt işleme tesisleri,
- Çay kurutma ve işletme tesisi,
- Plastik mamulleri, plastikten diğer eşyalar, demir-çelik-bakır civata, somun, tavan halkası, vida vb. üretimi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

Doğal taşlar, lastik ve jant, tarıma dayalı sanayi.

Bayburt İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	1	2.761
2011	1	3.240
2012	1	348
2013	2	316
2014(Ocak-Temmuz)	1	492

Bayburt İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	2	1.891
2011	5	3.505
2012	1	5.145
2013	2	4.109
2014(Ocak-Temmuz)	2	1.165

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Ham ve işlenmiş doğal taş,
- Ham ve işlenmiş ehram ürünleri,
- İşlenmiş et ve süt ürünleri,
- Un ve unlu mamuller,
- Su ürünleri,
- Patates, seracılık ürünleri,
- Kauçuk ve mamulleri,
- Giyim eşyası ve aksesuarları,
- Seyahat eşyası, el çantaları,
- Metal dışı, mineral mamulleri.

6. BAYBURT İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri:

Bayburt ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %8'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Bayburt Organize Sanayi Bölgesi:

- 220 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2005 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 127 adet sanayi parselinin 29 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 6 adedi üretim, 4 adedi inşaat, 19 adedi proje aşamasındadır. 98 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 40 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı ve kauçuk-plastik ürünlerinin imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Bayburt Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "Enerji nakil hattı kamulaştırma işlemleri" olarak ve 5.000.- TL ödenekle yer almaktadır.
- Kamulaştırma işlemleri ile ilgili evrakların Bakanlığımıza gönderilmesi halinde kamulaştırma kredisi ödenebilecektir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Bayburt Merkez KSS	180	145	35	81
Toplam		180	145	35	81

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- OSB'nin ve KSS'lerin yatırım altyapısının hızla ve sürdürülebilir bir şekilde iyileştirilmesi gerekmektedir.
- İlde, kümelenme ve ortaklık kültürünün oluşturulması için gerekli altyapının kurulması sağlanmalıdır.
- İldeki mevcut işletmelerin/firmaların kurumsal kapasitesinin, insan kaynakları niteliğinin ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesi sağlanmalıdır.
- Markalaşma bilincini oluşturacak çalışmalar yapılmalıdır.
- Kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği ve istişare ortamı oluşturulmalıdır.
- Mevcut üretimin ulusal ve uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
- Mevcut ve potansiyel girişimcilerin ve yatırımcıların, ulusal/uluslararası destek ve teşvik sistemlerinden daha fazla ve etkin bir şekilde yararlanması sağlanmalıdır.
- İşletmelerin/firmaların; araştırma-geliştirme, finansman ve pazarlama altyapıları güçlendirilmelidir.
- Üniversite ve sanayi arasındaki eşgüdüm artırılarak, sanayinin ihtiyaç duyduğu kalifiye personel ihtiyacına göre eğitim verilmesi sağlanmalıdır.
- Kamu kurumlarında inovasyona dayalı stratejiler belirlenmesi ve girişimcilik kültürünün artırılması gerekmektedir.
- İlde yeterli hammadde bulunan sektörlerde yatırımlar teşvik edilmelidir.
- Erzincan'dan Karadeniz'e bağlanacak olan hızlı tren hattının geçiş güzergahına Bayburt ilinin de dahil edilmesi sağlanmalıdır.
- Köse-Salyazı hava limanının tamamlanması sağlanmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN BELİRLENEN VİZYON,MİSYON VE STRATEJİLER

Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı

Vizyon: Bölgede sürdürülebilir büyüme ve rekabeti amaçlayan, toplumsal kalkınmaya katma değer katan, özgün ve kaliteli hizmetleri ile fark yaratan bir kurum olmak.

Misyon: Kaynakları en etkin şekilde kullanarak, bölgenin yapısına ve ihtiyaçlarına uygun sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak.

Genel stratejiler:

- Orta ve yüksek teknolojiye dayalı sanayi üretiminin yaygınlaştırılması,
- Bitkisel ve hayvansal üretimin verimliliğinin artırılması,

- Bölge piyasasının iç ve dış piyasalarla eklemlenmesi,
- İş piyasasının etkin şekilde çalışmasının sağlanması,
- Orman varlığının korunması, geliştirilmesi ve ekonomik potansiyelinin etkin biçimde değerlendirilmesi,
- Bilişim ve teknoloji altyapısının geliştirilmesi,
- Sermayenin yatırıma dönüşümünün kolaylaştırılması,
- Maden potansiyelinin daha etkin değerlendirilmesi,
- Ulaşım altyapısının bölgenin ihtiyaçlarına göre iyileştirilmesi ve daha etkin kullanılmasının sağlanması,
- Bölgenin enerji kapasitesinin etkin biçimde kullanılması.

70 KARAMAN

1. İLİN SANAYİ YAPISI

Karaman'da ekonomik hayatın temelini tarım başta olmak üzere, hayvancılık, ticaret ve sanayi sektörleri oluşturmaktadır.

Karaman ili, İç Anadolu Bölgesi'nde hububat, bakliyat üretim ve ticareti konusunda en önemli merkezlerden biridir. Meyvecilikte özellikle elma yetiştiriciliği bakımından ülke genelinde 4. sırada yer almaktadır. Son yıllarda sulanabilir arazinin çoğalması, özellikle tarıma dayalı un, bulgur, bisküvi, gofret vb. sanayi sektörlerinin gelişmesini sağlamıştır. Türkiye bisküvi üretiminin % 30'u, bulgur üretiminin ise % 20'si Karaman'da yapılmaktadır.

Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı dışındaki tüm sektörler hammaddesini ilden sağlamaktadır.

Karaman ilinde, tarıma dayalı imalat sanayinde 32.956 kişi istihdam edilmektedir. Söz konusu istihdamın %97,9'u gıda ürünleri imalatında çalışmaktadır. İlde en önemli gıda imalat sektörleri; bisküvi, kek, gofret, çikolata ve şekerleme üretimidir.

Karaman ilinde büyük ve modern kuruluşlar ile orta büyüklükteki yöresel tesislerin bir arada faaliyet gösterdiği ikili yapı mevcuttur.

Karaman ili, maden kaynakları ve tesisleri bakımından önemli bir potansiyel taşımaktadır. İlin en önemli maden kaynağı, Ermenek'te bulunan kömür rezervleridir. Bu rezervler kapalı sistem işletmecilik ile çalışmaktadır. Ayrancı'da bulunan mermer sahaları ve Karapınar linyit yataklarının bir kısmı bölgede yer almaktadır. Ayrıca ilde alüminyum, manganez rezervleri bulunmakta ve manyezit yatakları işletilmektedir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

Karaman'da ticaret, tarımsal ürünler ve imalat sanayi ürünlerde yoğunlaşmıştır. İlde buğday, arpa, haşhaş, vb. tarım ürünleri ile bulgur, un, helva, pekmez vb. gıda ürünlerinin ülke çapında ticareti yapılmaktadır. Ayrıca çeşitli imalat sanayi ürünlerinin de ticareti yapılmaktadır.

Karaman'dan diğer illere; hububat, bakliyat, un, bulgur, bisküvi, gofret, çikolata, yem, canlı hayvan, taze et, sucuk, yün ve tiftik, sebze, meyve, kuru üzüm, peynir, yumurta, deri, iplik, konfeksiyon, halı, kömür, zirai aletler ve çeşitli makineler satılmaktadır. Diğer illerden; tuhafiye, konfeksiyon, kösele, inşaat malzemesi, sigara, çay, alkollü içkiler, ilaç, gıda maddeleri, akaryakıt, oto ve oto yedek parçaları, sanayi hammaddesi ürünleri satın alınmaktadır.

İllerin ihraç ettiği ürünlerin sıradanlığı analiz edildiğinde Karaman 24. sırada yer almaktadır. İlde özgün ürünler ihraç edilmesine rağmen, ürün yelpazesinde çeşitliği sağlama konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır.

Karaman sofistikasyon bakımından, Türkiye ortalamasının üzerinde ve 81 il arasında 34. sırada yer almaktadır. Ancak ihracatta nitelikli sıçrama yapısı bakımından, Türkiye ortalamasının altında kalarak, 81 il içinde 63. sırada yer almaktadır. Bu Karaman'da yeni nesil yatırım teşviklerinin yerine daha çok mevcut sektörlerin rekabet gücünü artıracak devlet yardımlarının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Karaman İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde,

%6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Karaman ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 235'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan iller arasında yer almaktadır.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında**,** %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24)**,** Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b.Karaman İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Karaman ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında;

% 26 Gıda ürünlerinin imalatı,
% 14 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
%12 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 8 Ağaç ve kantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 8 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 5 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 5 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 4 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 3 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç),
% 3 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 3 Mobilya imalatı,
% 3 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı
% 2 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı, diğer imalatlar.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre Karaman ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 13.936'dır. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 39, çalışan sayısı 134'tür. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 14, çalışan sayısı 22'dir.

d.Genel Değerlendirme

Karaman ilinde sanayi sektörlerinde çalışanların %72'si gıda ürünleri imalatı, %9'u kömür ve linyit çıkartılması sektörlerinde istihdam edilmektedir. İstihdamın %82'si işçi, %2'si mühendistir.

Karaman ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %32'si mikro ölçekli, %56'sı küçük ölçekli, %9'u orta ölçekli, %3'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Biskot Bisküvi Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş
- Saray Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş
- Şimşek Bisküvi ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş
- Anı Bisküvi Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Güneş enerjisi yatırımları,
- Ayçiçek yağı üretim ve ambalajlama tesisleri,
- Soğuk hava deposu,

- Elma tasnif, etiket ve ambalajlama tesisleri.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Güneş enerjisi yatırımları,
- Elma üretimini değerlendirmek üzere yeni ürünler (elma cipsi vb.) üretimi
- Mobilya sanayinde yonga levha ve odun briketi üretimi,
- Hayvancılık sektöründe; kültür ve tatlı su balıkçılığı, arıcılık, et besiciliği, süt besiciliği, et tavukçuluğu, deve kuşu yetiştiriciliği.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Güneş enerjisi yatırımları,
- Ayçiçek yağı üretim ve ambalajlama tesisleri,
- Soğuk hava deposu,
- Elma tasnif, etiket ve ambalajlama tesisleri.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Güneş enerjisi yatırımları,
- Elma üretimini değerlendirmek üzere yeni ürünler (elma cipsi vb.) üretimi
- Mobilya sanayinde yonga levha ve odun briketi üretimi,
- Hayvancılık sektöründe; kültür ve tatlı su balıkçılığı, arıcılık, et besiciliği, süt besiciliği, et tavukçuluğu, deve kuşu yetiştiriciliği.
- Mermer üretimi,
- Ceviz yetiştiriciliği
- Ayçiçek yağı üretimi,
- Polipropilen çuval üretimi.

5. İLİN DIŞ TİCARETİ

İlde 2013 yılında ithal edilen ürünler arasında; mineral yakıtlar, mineral yağlar, hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, hububat, kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler ile bunların aksam ve parçaları, kakao ve kakao müstahzarları ilk sıralarda yer almıştır.

Ülkeler Bazında 2013 Yılında İhracat Rakamları

Ülke adı	%	İhracat Değeri (1.000 USD)
Suriye	7,8	26.000
Yemen	7,2	24.000
Ürdün	3,3	11.000
Suudi Arabistan	3,3	11.000
Belçika	3,3	11.000

Ülkeler Bazında 2013 Yılında İthalat Rakamları

Ülke adı	%	İthalat Değeri (1.000 USD)
Rusya	17,6	24.000

Ukrayna	14	19.000
Endonezya	8,8	12.000
Malezya	8,8	12.000
İtalya	3,6	10.000

Karaman İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	83	176.694
2011	78	231.719
2012	85	278.689
2013	90	331.679
2014(Ocak-Temmuz)	70	186.992

Karaman İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	37	92.033
2011	42	120.882
2012	46	123.462
2013	45	136.186
2014(Ocak-Temmuz)	39	73.513

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Gıda, mobilya, makine ve elma üretimi konularında ilin dış ticaret potansiyeli bulunmaktadır.

6. KARAMAN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Karaman ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %79'dur.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Karaman Organize Sanayi Bölgesi :

- 614 hektar büyüklüğünde olup, 400 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2003 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 224 adet sanayi parselinin, 223 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 115 adedi üretim, 62 adedi inşaat, 46 adedi proje aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 11.350 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sanayidir.

b. Sanayi Siteleri:

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Karaman Merkez SS	360	360	0	100
2	Karaman Merkez (II. Bölüm) SS	368	351	17	95
Toplam		728	711	17	98

DEVAM EDEN SANAYİ SİTELERİ

Karaman II. Kısım Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "324 işyeri, altyapı" olarak ve 7.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 324 işyeri yapım işi tahmini keşif bedeli 2013 yılı BF ile 60.000.000.-TL olup, ihalesi 21/11/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Sarıveliler Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "34 işyeri, altyapı" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 07/02/2011 tarih ve 957-963 sayılı dağıtımlı yazımızla 29 dönüm büyüklüğündeki alanın, Sanayi Sitesi(SS) yeri olarak uygun görüldüğü Sarıveliler Belediye Başkanlığına ve SS Kooperatif Başkanlığına bildirilmiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Karaman Sanayi Sitesi:

- Karaman Valiliğinin 04/06/2012 tarih ve 1924 sayılı yazısı ile S.S. Karaman SS yer seçimi çalışmalarının başlatılmasının talep edilmesi üzerine, 13-15/06/2012 tarihleri arasında mahallinde etüt çalışması yapılmıştır.
- 28/06/2012 tarih ve 1323 sayılı yazımızla Karaman Belediye Başkanlığına ve Karaman SS Yapı Kooperatif Başkanlığına alanla ilgili tespitler belirtilerek yapılması gereken işlemler bildirilmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Karaman ilinde mevcut sanayi işletmelerinin çoğunda nitelikli ara eleman ihtiyacı bulunmaktadır. Mesleki eğitime yönelik projelerin geliştirilmesi ve eğitimlerin düzenlenmesi, halkın mesleki eğitim konusunda bilinçlendirilmesi, nitelikli eleman yetiştirilmesi konusunda kurum ve kuruluşlar arasında etkin bir koordinasyon sağlanmalıdır. Sanayi ve üniversite arasında koordinasyon ve işbirliğinin artırılması, meslek liselerinden üniversiteye giriş sorununun çözülmesi ve işletmelerin nitelikli elemana yönelik etkin bir ücret politikası belirlemesine ihtiyaç duyulmaktadır.
- Sanayi sektöründeki çalışma şartlarının ağır olması ve ücretlerin bunun paralelinde olmaması nedeniyle, mevcut işgücü hizmet sektörüne yönelmektedir. Sanayi sektöründeki çalışma şartları ve ücretlendirmede iyileştirme yapılmalıdır.

- Denizyolu taşımacılığının etkin bir şekilde kullanılabilmesi için, Karaman'dan sonra Taşucu limanına bağlanan yeni bir demiryolu yapılması gerekmektedir. Ayrıca Karaman-Konya illerinin ortak kullanabileceği çok amaçlı bir bölge havaalanının kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- Kümelenme modeli benimsenmeli ve uygulamaya yönelik faaliyetlerde bulunulmalıdır. Şirketler arasında işbirliğine dayalı rekabet anlayışı benimsenmeli, gerektiğinde şirket evlilikleri ve ortak çalışma özendirilerek teşvik edilmelidir.
- Ar-Ge kültürünün ve bilincinin oluşturulması amacıyla verilen teşvikler ile ilgili sanayici bilgilendirilmeli, mikro işletmeler açısından verilen teşviklerin yeterliliği ve uygunluğu değerlendirilmelidir.
- İşletmeler, markalaşma için pazarlama ve tanıtım faaliyetlerine ağırlık vermeli, bu amaçla da bu alanda teşvik ve projelerin oluşturulması sağlanmalıdır.
- Kültür ve inanç turizm yönelik yatırımlar arttırılmalıdır.
- Üniversitede sanayinin ihtiyaçlarına yönelik bölüm ve ders planlaması yapılmalıdır. İşletmelerde rekabet edebilirliği artırmak için üniversite ile iş birliği sağlanmalıdır.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

Güneş enerji endüstri ihtisas bölgesine ihtiyaç duyulması konusunda; Karaman'da "Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi" kurulması amacıyla çalışmalar başlatılmıştır. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi tarafından "Karaman İli Enerji İhtisas Bölgesi İlanına Yönelik Fizibilite Etüt Raporu " hazırlanmıştır.

27 Kasım 2013 tarihinde yayımlanan tebliğ gereğince, söz konusu alanın YEKA kapsamında işlem görmesi gerektiğinden, çalışmalar Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü tarafından yürütülmekte olup, Karaman Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından lisansız elektrik üretimine ilişkin başvuru süreci hazırlanmaktadır.

Üniversite-sanayi iş birliğinin geliştirilmesi konusunda, Karaman Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından; Mevlana Kalkınma Ajansı Doğrudan Faaliyet Desteği kapsamında, üniversite ile sanayiciler bir araya getirilmiştir. Teknoloji üretebilmek, sanayicilerin problemlerini az maliyetle zaman kaybı olmadan karşılayabilmek ve üniversitede yapılan bilimsel çalışmaların ticarileşebilmesini sağlamak ve dolayısıyla il ekonomisi, yatırım ve istihdamın arttırılması amacıyla Karaman Sanayi Doktoru Projesi hazırlanmaktadır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Mevlana Kalkınma Ajansı

Vizyon: Bölgesinde sürdürülebilir kalkınmaya öncülük ederek ulusal kalkınmaya katkı sağlayan, bölgesel kalkınmada ulusal ve uluslararası alanda tanınan, saygın ve etkin bir kurum olmak.

Misyon: Bölgesinde sürdürülebilir kalkınmayı hızlandırmak ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla, yerel düzeyde işbirlikleri geliştirip koordinasyon sağlayarak bölgesel kalkınmayı planlamak, yönlendirmek ve desteklemek.

Amaç : Sanayi sektörlerinde verimliliği arttırmak; Ar-Ge, yenilikçilik, girişimcilik ve markalaşma faaliyetlerini geliştirmek ve bölge sanayisini, yüksek katma değeri olan ürünlere yönlendirmek.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	Açıklama	2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	

71 KIRIKKALE

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Kırıkkale il merkezinin ekonomik yapısı kamu ağırlıklı sanayiye; ilçe merkezleri ve kırsal kesimin ekonomik yapısı ise tarıma dayalıdır. Kırıkkale'de imalat sanayi kamuya ait büyük işletmelerin yanında, özel sektöre ait küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşmaktadır.

Kamu yatırımlarına bağlı olarak gelişen Kırıkkale imalat sanayinde; savunma, metal ve petro-kimya sektörlerinde üretim yapılmaktadır. Özel sektör ise genellikle bu sanayi kollarına bağlı olarak gelişmenin yanı sıra, tarım makinaları, gıda ve yem sanayi, toprak, tekstil, ağaç ve mobilya işleri sanayinde de gelişme göstermiştir.

2. İLİN TİCARET YAPISI

İlde ticari faaliyetler çoğunlukla gıda ve ihtiyaç maddeleri ile konut sektöründe hızlı gelişmeler göstermektedir.

Kırıkkale Esnaf Sanatkârlar Odaları Birliğine bağlı 15 odaya kayıtlı 5.422 üye bulunmaktadır. Bu üyelerin meslek gruplarına göre dağılımı aşağıda yer almaktadır. Kırıkkale Ticaret Borsası'nın faal 140 üyesi bulunmaktadır.

Esnaf Sanatkarlar Odaları Birliğine Bağlı Üyelerin Dağılımı (2013)

Meslek Grubu	Üye Sayısı
Keskin Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası	99
Çerikli Esnaf ve Sanatkârlar Odası	102
Kırıkkale Kasaplar Esnaf Odası	108
Keskin Esnaf ve Sanatkârlar Odası	217
Kırıkkale Berberler Ve Kuaförler Esnaf ve Sanatkârlar Odası	246
Kırıkkale Kahveciler Esnaf Odası	256
Kırıkkale Lokantacılar, Kebapçılar, Köfteciler, Tatlıcılar ve Pideciler Esnaf ve Sanatkârlar Odası	271
Kırıkkale Sebzeciler Esnaf Odası	280
Kırıkkale Şoförler Otomobilciler Esnaf Odası	284
Kırıkkale Terziciler, Konfeksiyoncular, Trikotajcılar ve Tuhafiyeciler Esnaf ve Sanatkârlar Odası	322
Kırıkkale Minibüsçüler Esnaf Odası	444
Kırıkkale Oto Sanatkârlar ve Demirciler Esnaf Odası	456
Kırıkkale Bakkallar Bayiler ve Büfeciler Esnaf Odası	532
Kırıkkale Servis Araçları ve Nakliyeciler Esnaf Odası	615
Kırıkkale Esnaf ve Sanatkârlar Odası	1190
Toplam	5422

Kırıkkale Ticaret ve Sanayi Odasına Üye Şirket Sayısı (2013)

Şirket Adı	Adet
Anonim Şirketi	213
İktisadi Devlet Teşekkülü(İDT)	2
Kollektif Şirket	2

Kooperatif	80
Limited Şirketi	1017
Gerçek Kişi Ticari İşletmesi	339
Diğer	3
Dernek İktisadi İşletmesi	2
Esnaf	2
Kamu Kuruluşu	10
Müesseseler	1
Diğer İktisadi İşletmeler	1
Girişim Ortaklığı	1
Toplam	1673

Kırıkkale Ticaret ve Sanayi Odasına Kayıtlı Kooperatif Sayısı (2013)

Ticaret ve Sanayi Odasına Kayıtlı Kooperatifler	Adet
Konut Yapı Kooperatifi	40
Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	12
Küçük Sanayi Sitesi Kooperatifi	2
Tarım Satış Kooperatifi	24
Toplu İşyeri Kooperatifi	1
Turizm Geliştirme Kooperatifi	1
Toplam	80

Kırıkkale Ticaret ve Sanayi Odasına Kayıtlı Üyelerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı (2013)

Meslek Grubu	Üye Sayısı (Şahıs)	Üye Sayısı (Tüzel)
Gıda	27	132
Tarım ve Hayvancılık	10	106
Tekstil	13	49
Madencilik ve İmalat	27	152
Ev Eşyası, Mobilya ve Zücaciye	19	62
Otomotiv ve Motorlu Taşıtlar	20	120
İnşaat Malzemeleri	17	58
Sigorta Finans, Gayrimenkul ve Sarraflar	36	77
Mühendisler	25	80
Eğitim ve Sağlık	17	78
Hizmetler, Otel, Lokanta, Basın, Yayım, Bilgisayar Kırtasiye, Matbaa	29	122
Akaryakıt ve Ulaşım	16	160
İnşaat Müteahhitleri ve Konut	80	123
TOPLAM	**339**	**1333**

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Kırıkkale İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Kırıkkale ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 197'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan bir ildir

İç Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %45 ile Ankara ilk sırada yer almaktadır. Ankara ilini takip eden iller sırasıyla; Konya(%24), Kayseri(%10), Eskişehir(%5), Sivas(%3), Karaman(%2), Kırıkkale(%2), Aksaray(%2), Nevşehir(%2), Yozgat(%2), Niğde(%1), Çankırı(%1) ve Kırşehir(%1) olarak görülmektedir.

b.Kırıkkale İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Kırıkkale ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında;

% 25 Gıda ürünleri imalatı,
% 12 Mobilya imalatı,
% 8 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 8 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç),
% 6 Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı,
% 5 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 5 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ,
% 4 Giyim eşyası imalatı,
% 4 Ana metal sanayi,
% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 4 Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı,
% 3 Tekstil ürünleri imalatı,
% 3 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç),
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 2 Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtımı,
% 1 Metal cevherleri madenciliği
%1 İçecek imalatı,
% 1 Kok kömürü, rafine edilmiş pet ürünleri ve nükleer yakıt imalatı,
% 1 Diğer ulaşım araçlarının imalatı
% 1 Diğer imalatlar.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Kırıkkale ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 8.906'dır.

23 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi bulunmaktadır. Ar-Ge birimlerinde çalışan personel sayısı 102'dir.

Kalite kontrol birimi 42 işletmede bulunmaktadır. Kalite kontrol birimlerinde çalışan personel sayısı 219'dur.

d.Genel Değerlendirme

Sanayide çalışanların %27'si fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç), %15'i mobilya imalatı, %13'ü ana metal sanayi sektöründe istihdam edilmektedir.

İstihdamın %72'si işçi, %5'i mühendistir.

Kırıkkale ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %67'si mikro ölçekli, %24'ü küçük ölçekli, %5'i orta ölçekli, %4'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Makine Kimya Endüstrisi Kurumu Muhimmat Fab. Müdürlüğü
- Tüpraş T.P.Rafineleri Kırıkkale Rafinesi
- MKEK Silah Fabrikası Müdürlüğü
- MKEK-Ağır Silah ve Çelik Fab. Müdürlüğü

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Petrol ve dolum tesisi, makine ve mobilya sanayi, yapı kimyasalları, yapı yalıtım malzemeleri, mono blok teker üretimi ve gaz beton üretimi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Savunma sanayine yönelik yatırımlar, rüzgâr enerjisi.

4.İLİN DIŞ TİCARETİ

Kırıkklae İlinde Rekabet Gücü Yüksek Sektörler(2013)

Sektörler	Birinci Rekabet Gücü Yüksek Öncelikli Sektör	İkinci Rekabet Gücü Yüksek Öncelikli Sektör	Üçüncü Rekabet Gücü Yüksek Öncelikli Sektör
Silah ve Mühimmat İmalatı	**x**	-	
Römork ve Yarı Römork İmalatı		-	**x**
Metal Yapı ve Yapı Parçaları İmalatı	**x**	-	
El Aletleri İmalatı		-	**x**
Diğer Mutfak Mobilyalarının İmalatı		-	**x**
Diğer Mobilya İmalatı	**x**	-	
Sandalye, Tabure vb. İmalatlar		-	**x**
Petrol İmalatı	**x**	-	

Kaynak: İŞKUR

Kırıkkale'de son yıllar itibariyle ihraç edilen ürünlere bakıldığında lif levha, tarım makineleri aksamları, muhtelif valfler, transformatörler, konfeksiyon, gıda makineleri, buğday unu, buhar kazanı aksam ve parçaları, ağaç mamulleri ve orman ürünleri, mobilya aksamları başlıca ihracat yapılan sektörleri oluşturmaktadır. İhracat yapılan ülkelerin başında ise Almanya, Rusya, Irak, İran, Türkmenistan, Fas, Azerbaycan, Polonya, Tunus ve Romanya gelmektedir.

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat ve İthalat Verileri

Ürün Grubu	**İhracat Değeri (USD)**	**İthalat Değeri (USD)**
Sığır, koyun, keçi, at, eşek, bardo, katır vb.	-	124.853
Başka yerde sınıflandırılmamış hayvanlar ve hayvansal ürünler	87.556	-
Kum, kil ve taşocakçılığı	177.859	-
İşlenmiş sebze ve meyveler	603.092	-

Hazır hayvan yemleri	9.242	-
Fırın ürünleri	35.002	-
Başka yerde sınıflandırılmamış gıda maddeleri	4.715	-
Bira ve malt	-	4.964
Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	-	57.49
Giyim eşyası dışındaki hazır tekstil ürünleri	2.5	-
Halı ve kilim	2.8	-
Halat, ip, sicim ve ağ	-	22.961
Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil ürünleri	-	17.905
Trikotaj (örme) ürünleri	550.664	-
Giyim eşyası (kürk hariç)	13.45	-
Bavul, el çantası vb. saraciye	-	256
Ayakkabı	22.02	-
Kereste ve parke	-	4.908
Tahta plaka; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve	379.56	-
İnşaat kerestesi	3.215.288	-
Diğer ağaç ürünleri; hasır vb. örülerek yapılan maddeler	550	28.917
Kağıt hamuru, kağıt ve mukavva	920	20.508
Diğer kağıt ve mukavva ürünleri	-	148
Plak, kaset vb.	-	1.04
Basım	-	1.497
Rafine edilmiş petrol ürünleri	-	372.8
Ana kimyasal maddeler (kimyasal gübre ve azotlu bileşikler hariç)	-	28.467
Sentetik kauçuk ve plastik hammaddeler	-	500
Pestisit (haşarat ilacı) ve diğer zirai-kimyasallar	11.136	
Boya, vernik vb. kaplayıcı maddeler ile matbaa mürekkebi ve macun	17.527	253.016
Sabun, deterjan, temizlik , cilalama maddeleri; parfüm;	71.073	
Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal ürünler	35.258	61.94
Diğer kauçuk ürünleri	651	
Plastik ürünleri	5.237	43.118
Cam ve cam ürünleri	1.022	12.276
Yapı malzemeleri dışındaki, ateşe dayanıklı olmayan seramik	-	2.085
Ateşe dayanıklı seramik ürünleri	3.15	-
Taş	1.872	-
Başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineraller	440	-
Demir-çelik ana sanayi	1.391	12.346
Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	339.89	433.42
Metal yapı malzemeleri	9.761	522
Tank, sarnıç ve metal muhafazalar	78.018	438.15
Buhar kazanı (merkezi kalorifer kazanları hariç)	7.456	-
Çatal-bıçak takımı, el aletleri ve hırdavat malzemeleri	17.928	1.4
Başka yerde sınıflandırılmamış metal eşya	23.824	112
Pompa, kompresör, musluk ve vana	18.771	52.31
Mil yatağı, dişli, dişli takımı ve tahrik tertibatı	-	720
Sanayi fırını, ocak ve ocak ateşleyiciler	266	39.161
Diğer genel amaçlı makineler	-	731.84
Tarım ve orman makineleri	974.85	1.202

Takım tezgahları	15.005	98.687
Maden, taşocağı ve inşaat makineleri	5.239	-
Tekstil, giyim eşyası ve deri işlemede kullanılan makineler	-	46.298
Diğer özel amaçlı makineler	-	4.126
Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	-	795
Elektrik motoru, jeneratör, transformatörler	3.882	1.54
Elektrik dağıtım ve kontrol cihazları	1.511	283
İzole edilmiş tel ve kablolar	546	-
Elektrik ampulü ve lambaları ile aydınlatma teçhizatı	1.45	-
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli teçhizat	997	7.782
Elektronik valf ve elektron tüpleri ile diğer elektronik parçalar	-	382
Radyo ve televizyon vericileri ile telefon, telgraf teçhizatı	-	65.437
Tıbbi ve cerrahi teçhizat ile ortopedik araçlar	-	68.064
Ölçme, kontrol, test, seyrüsefer vb. amaçlı alet ve cihazlar	-	144.71
Saat	8.25	-
Motorlu kara taşıtları ve motorları	126	-
Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	280.56	6.504
Demiryolu ve tramvay lokomotifleri ile vagonları	-	1.384
Mobilya	407.11	-
Kuyumculuk ve ilgili maddeler	-	971
Oyun ve oyuncak	5.25	-
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	19.173	69.769
Toplam	7.599.710	3.787.056

Kırıkkale İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	19	46.897
2011	20	5.910
2012	17	5.603
2013	13	7.600
2014(Ocak-Temmuz)	17	11.195

Kırıkkale İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	22	13.998
2011	31	14.974
2012	26	4.707
2013	24	3.787
2014(Ocak-Temmuz)	23	9.948

6. KIRIKKALE İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Kırıkkale ilinde 3 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %40'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Kırıkkale I Organize Sanayi Bölgesi :

- 150 hektar büyüklüğündedir.
- 2000 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 67 adet sanayi parselinin, 65 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 34 adedi üretim, 23 adedi inşaat, 8 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.820 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı ve kauçuk-plastik ürünlerin imalatı sanayidir.
- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 2.200 m3/gün dür.

Keskin Organize Sanayi Bölgesi :

- Bölge 149 hektar büyüklüğünde olup, 66 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede 83 adet sanayi parselinin, 11 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 2 adedi üretim aşamasında, 2 adedi inşaat aşamasında, 7 adedi proje aşamasındadır. 72 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 30 kişi istihdam edilmektedir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Kırıkkale Silah Sanayi İhtisas Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "50 hektar" olarak ve 450.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Altyapı proje aşamasındadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Kırıkkale Merkez (Yeni) SS	376	365	11	97
2	Kırıkkale Keskin SS	78	55	23	71
Toplam		454	420	34	93

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Rekabet şartlarının ve girdi maliyetlerinin avantaj haline dönüştürülebilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
- Özel sektöre ait işletmelerin ihracat yapabilmesi için gerekli teşvikler sağlanmalıdır.
- Sermaye birikimi olan kişilerin sanayi yatırımlarına yönelmesi için gerekli teşvikler sağlanmalıdır.
- Organize Sanayi Bölgesindeki ilave parsellerin Bakanlık yatırım programlarında alınarak alt yapı hizmetleri yerine getirilmelidir.
- MKEK'nin yüksek teknolojiye sahip yoğun üretim modeline geçişi için yatırım çalışmaları yapılması, aynı zamanda MKEK'nin yeni düzenlemeyle uluslararası kuruluşların sahip olduğu bir hukuki ve idari yapıya kavuşturulması gerekmektedir.

- Üniversite-sanayi işbirliği ile bilgi ve teknolojik gelişmelerin sanayi sektörüne sürekli aktarılması sağlanmalıdır.
- Maden analiz laboratuvarlarının kurulması, maden sondaj ve maden işleme tesislerine ait fizibilite çalışmalarının yapılması gerekmektedir.
- Yenilikçi ve katma değeri yüksek ürünlerin üretilebilmesini sağlamak amacıyla, mevcut tesislerin modernize edilmesi ve çalışma şartlarının uluslararası standartlara yaklaştırılması sağlanmalıdır. İşletmelerde Ar-Ge çalışmalarına destek ve teşvik sağlanmalıdır.
- İldeki işletmelerin kurumsallaşma konusunda bilinçlendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir.
- OSB'lere doğalgaz sağlanması için 5. Bölgelere verilen teşvik, 4. Bölge illerine de verilmelidir.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

MKEK'nin Ar-Ge altyapısını oluşturcak ve uluslararası rekabette yer edinmesini sağlayacak Silah OSB kurulmuştur.

İşletmelerin Ar-Ge çalışmalarına, kurulacak olan Teknopark ve Tekmer ile destek verilmiştir.

Üniversite-sanayi işbirliği konuusnda 13 adet San-Tez başvurusu yapılmış olup; bunlardan 3 adedi uygun görülmüştür.

Üniversite bünyesinde paydaşlarla yapılan faaliyetler ile girişimcilik ruhu artırılmış, Kırıkkale ilini geliştirmeye yönelik çalışmalar ve eğitimler düzenlenmiştir.

Sektör toplantıları düzenlenerek, firmaların mevzuatlara ve günümüz koşullarına uygun hale getirilmesi noktasında bilinçlendirme çaışmaları yapılmıştır. Firmaların devlet destekleri hakkında bilgi almaları sağlanmıştır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Ahiler Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumu ile ticaret ve sanayide sürdürülebilir kalkınmayı sağlamış, bereketli toprakları ile tarım ve hayvancılıkta gelişmiş, sevgi ve hoşgörü ikliminde kendini yetiştirmiş insanları, büyüleyici Kapadokya'sı, kültürel ve tarihi zenginlikleri ve termal kaynakları ile farklılaşmış, dünya markası bir bölge olmak.

Bu vizyona ulaşmak için dört ana gelişme ekseni belirlenmiştir. Bu eksenler;

- İnsan kaynakları
- Dünya çapında turizm
- Rekabet edebilirlik
- Yaşam kalitesi

İnsan kaynakları gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- İstihdamın artırılması,
- Bölgede yaşam boyu öğrenme politikasının tanıtılması ve yaygınlaştırılması,
- Bilgi toplumu stratejilerinin geliştirilmesi.

Dünya çapında turizm gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Turizm gelirlerinin artması için bölgede turizm çeşitliliğinin sağlanması,
- Bölgenin önemli bir turizm merkezi olmasının sağlanması,
- Bölgenin tanınırlığını artırmak için alternatif tanıtım faaliyetlerini geliştirilmesi,
- Turizm faaliyetlerinin bölgede geniş bir tabana yayılmasının sağlanması.

Rekabet edebilirlik gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Katma değeri yüksek bitkisel ürünlerle sürdürülebilir üretim yapılması,

- Hayvansal üretimde verim artışının sağlanması,
- Tarımda gelir artışını sağlayacak markalaşma faaliyetlerinin desteklenmesi,
- Pazarlama stratejilerinin öğretilmesi ve geliştirilmesi,
- Ar-ge çalışmalarına destek verilmesi,
- Sanayi ve ticarette bölgenin rekabet edebilirlik gücünün artırılması.

Yaşam kalitesi gelişme ekseni kapsamında şu amaçlar belirlenmiştir:

- Sosyal bütünleşmenin sağlanması,
- Eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi,
- Çevresel sorunların sürdürülebilir bir yaklaşımla çözülmesi,
- Ulaşım ve altyapının geliştirilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 15 proje program kapsamında desteklenmiştir.	2013 yılında 6 proje desteklenmemiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	2013 yılında 1 girişimci desteklenmiştir.	

72 BATMAN

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Batman ekonomisi genel olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Başta buğday olmak üzere mısır, arpa, pamuk, mercimek yetiştirilmektedir. Tarımsal üretim yanında bazı yörelerde arıcılık ve balık yetiştiriciliği yapılmaktadır.

İlde; kimya, petrol, kauçuk, plastik, gıda, tekstil, inşaat ürünleri, deri, maden ve taş-toprağa dayalı sanayi sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar bulunmaktadır.

İlin petrol üretimi yönünden gelişmesi, son yıllarda gıda maddeleri, inşaat malzemeleri ve kimyevi madde üretim sektörlerinin gelişmesinde etkili olmuştur.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Batman ilinin teşvik kapsamında olması sebebiyle, OSB'de ve diğer bölgelerde yatırımlar artmış; ticaret potansiyeli genişlemiştir.

İlin sanayi sitesinde faaliyet gösteren tamir, yedek parça ve mobilya atölyeleri ticari hayata katkı sağlamaktadır.

Batman ili Türkiye petrollerinin en yüksek rezervine sahip ildir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Batman İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Batman ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 134'dür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.2'lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65'lik bir oran ile Gaziantep ili ilk sırada yer almaktadır. Gaziantep ilini takip eden iller sırasıyla; Şanlıurfa(%10), Diyarbakır(%9), Adıyaman(%6), Batman(%4), Mardin(%3), Kilis(%1), Siirt(%1), Şırnak(%1) olarak görülmektedir.

b.Batman İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Batman ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %24'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı, %19'luk bir oran ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatının ilk iki sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 12 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi boyanması,
% 10 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 7 Tekstil ürünleri imalatı,
% 7 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 3 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 2 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
% 2 Kok kömürü rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 2 Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı; saha arama ve tetkiki hariç petrol ve gaz çıkarımı,

% 2 İçecek imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı,
% 1 Ana metal sanayi
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 1 Mobilya imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Batman ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı toplam 16.748'dir. Batman ilinde 8 firmada Ar-Ge birimi, 39 firmada kalite kontrol birimi bulunmaktadır. Toplam personelin % 0,4'ü Ar-Ge biriminde, % 2'si kalite kontrol biriminde çalışmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Batman ilinde sanayide çalışanların, %31'i ham petrol ve doğal gaz çıkarımı, %13'ü tekstil ürürnleri imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir. İstihdamın %77'si işçi, %4'ü mühendistir. Batman ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %21'i mikro ölçekli, %64'ü küçük ölçekli, %13'ü orta ölçekli, % 2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Büyüklüğüne Göre Firmalar

- Türkiye Petrolleri A.O. Bölge Müdürlüğü
- Tüpraş-Türkiye Petrol Rafineleri A.Ş.
- Pek- Er İnşaat Sanayi ve Ticaret

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

İnşaat ve temizlik malzemeleri ile gıda maddeleri üretimi ve tekstil sektörü.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Et ve süt ürünleri üretim tesisi.
- Alçıtaşı ve çimento hammadde kaynakları işleme tesisi.
- Un ürünleri (makarna, bisküvi, vb.) üretim tesisi,
- Petrol ürünleri ve kimya ürünleri üretim tesisleri.

4. İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İthalat ve İhracat Verileri

Ürün Grubu	İthalat Değeri (USD)	İhracat Değeri (USD)
Ağaç mamulleri ve orman ürünleri	208	1.382
Çelik	76	579
Çimento cam seramik ve toprak ürünleri	282	2.118
Değerli maden ve mücevherat	361	1.473
Demir ve demir dışı metaller	708	2.784
Deri ve deri mamulleri	0	127
Diğer sanayi ürünleri	4	9
Elektrik - elektronik	194	309
Halı	0	756
Hazır giyim ve konfeksiyon	253	453
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri	507	9.411

İklimlendirme sanayii	182	1.283
Kimyevi maddeler ve mamulleri	934	6.791
Kuru meyve ve mamulleri	2	19
Maden ve metaller	1.084	13.756
Makine ve aksamları	367	1.960
Meyve sebze mamulleri	0	0
Savunma ve havacılık sanayii	0	0
Su ürünleri ve hayvancılık mamulleri	0	12
Süs bitkileri ve mamulleri	0	13
Taşıt araçları ve yan sanayi	25	234
Tekstil ve hammaddeleri	0	21
Yaş meyve ve sebze	67	67
Zeytin ve zeytinyağı	163	1.059
Diğer	32	175
Toplam	5.449	44.791

Ülke Bazında 2013 Yılı İthalat ve İhracat Verileri

Ülke	**İthalat Değeri (USD)**	**İhracat Değeri (USD)**
Almanya	0	21
Arnavutluk	0	44
Azerbaycan -Nahcivan	0	183
Bangladeş	0	17
Belçika	0	0
Birleşik Arap Emirlikleri	0	91
Birleşik Devletler	32	151
Bosna-Hersek	0	26
Bulgaristan	26	158
Cezayir	0	20
Finlandiya	0	20
Güney Kore	0	134
Gürcistan	116	168
Hindistan	0	8
Irak	3.807	35.178
İran	4	7
Japonya	0	8
Katar	0	5
Kazakistan	0	200
Kenya	0	13
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	32	1.738
Libya	0	57
Macaristan	0	28
Makedonya	1.211	2.010
Mali	0	8
Moldavya	33	33
Nijerya	0	84
Özbekistan	0	138
Polonya	0	0

Romanya	0	334
Rusya Federasyonu	0	1.618
Suriye	53	224
Suudi Arabistan	0	337
Türkmenistan	0	23
Ukrayna	134	1.652
Ürdün	0	0
Zambia	0	55
Toplam	5.449	44.791

Batman İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	39	26.914
2011	36	52.291
2012	45	83.513
2013	55	92.085
2014(Ocak-Temmuz)	50	28.142

Batman İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	46	26.900
2011	56	51.611
2012	59	26.754
2013	56	33.437
2014(Ocak-Temmuz)	39	18.839

6. BATMAN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Batman ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %60'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Batman Organize Sanayi Bölgesi :

- 155 hektar büyüklüğünde olup (mevcut 113,3 hektar + İlave Kısım 42 hektar), 100 hektarlık alan kredilendirilmiştir
- Mevcut kısmı 2007 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 98 adet sanayi parselinin 65 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 45 adedi üretim, 13 adedi inşaat, 7 adedi proje aşamasındadır. 33 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.250 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünlerinin, diğer metal olmayan mineral ürünlerin ve kauçuk-plastik ürünlerinin imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Batman Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):

- 2014 yılı Yatırım Programında "43 hektar" olarak ve 3.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Altyapı yapım işi keşif bedeli 2013 yılı BF ile 3.534.450.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %9'dur.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı(%)
1	Batman Merkez KSS	250	250	0	100
2	Batman Ek KSS	150	150	0	100
Toplam		400	400	0	100

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Yeni sanayi alanlarının tespiti, yeni OSB'lerin kurulması, düşük faizli veya faizsiz uzun vadeli krediler, ücretsiz arsa tahsisleri ve altyapı destekleri ile yatırım ve istihdamın arttırılması sağlanmalıdır.
- İşletmelerin ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilmeleri için ; Ar-Ge faaliyetlerine hız kazandırılmalı ve bu konuda KOSGEB gibi kurumlar tarafından verilen destekler artırılmalıdır. Ar-Ge konusunda firmalara bilinç oluşturulması için gerekli eğitimler verilmelidir. İlde faaliyet gösteren işletmelerin ithalat ve ihracat konusundaki bilgi eksikliği, üniversite ve sivil toplum örgütlerinin destekleri ile giderilmelidir. Ayrıca iç ve dış ticaret ofislerin kurulması sağlanmalıdır.
- Şirketlerin rekabet gücünü artırmak için marka bir hedef haline getirmeli ve tanıtım noktasında markalaşmanın önemli olduğu konusunda bilinçlendirme yapılmalıdır.
- Organize Sanayi Bölgesindeki tüm parsellerin dolu olması nedeniyle, Ek OSB'nin alt yapısı tamamlanarak yeni yatırım yapacak firmaların kullanımına sunulmalıdır.
- OSB'de faaliyet gösteren işletmelerde çalışacak nitelikli iş gücünün temini konusunda, istihdam garantili kurslar arttırılmalı, firma bazında elemanların iyi yetiştirilmesi sağlanmalı ve yetişmiş elemanların özlük hakları iyileştirilerek nitelikli iş gücünü kalıcı hale getirilmelidir.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması konusunda, üniversite bünyesinde kurulması planlanan Teknoloji Geliştirme Merkezi biriminin aktif hale getirilmesi ve kurumsal yapının artırılması gerekmektedir.
- OSB'deki firmaların daha ekonomik ve fizibl çalışması konusunda, akademisyenlerin sahaya inerek üretim aşamasında gerekli desteği sağlamalarına ihtiyaç bulunmaktadır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Dicle Kalkınma Ajansı

Vizyon : Zengin tarihi ve kültürel mirasını, doğal sermayesini ve jeo-stratejik konumunu akılcı, yenilikçi ve katılımcı bir yaklaşımla etkin ve sürdürülebilir bir şekilde değerlendirerek, yeniden

üretim, ticaret ve medeniyet merkezi olmayı başarmış, istikrar içinde gelişen, herkesin güven ve umutla yaşamak istediği bir bölge olmaktır.

Misyon :

-İlin sanayisinin rekabet gücünü ve verimliliğini, artırarak dünya ihracatından daha fazla pay alınmasını sağlamak

-Yüksek katma değerli ve ileri teknolojiye dayalı ürünlerin üretimini sağlamak,

-Nitelikli iş gücüne ulaşarak istihdam sorununu çözmek,

-Toplum ve çevreye duyarlı bir sanayi yapısına ulaşmak,

-Doğal, kültürel ve tarihi değerlerin korunarak, turizm alternatiflerinin geliştirilerek turizmden alınan payın artırılmasını sağlamak,

-Bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde üniversite- sanayi işbirliğini sağlamak.

Stratejiler :

-Bölge yatırımcı ve girişimcilerine yönelik finansman kaynaklarının danışmanlık, kurumsal ve teknik destek hizmetlerinin geliştirilmesi,

-Ulaştırma ve sanayi bölgeleri alt yapısının iyileştirilmesi,

-Bölgenin dış ticari ilişkilerinin geliştirilmesi,

-Bölgedeki emek piyasası ihtiyaçları ve mevcut işgücü nitelikleri arısındaki uyuşmazlıkların azaltılması,

-İşletmelerde enerji verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılması,

-İşletmelerin tanıtım, markalaşma ve pazarlama kapasitesinin geliştirilmesi,

-Bölge sanayisinde kümelenme potan9siyelinin değerlendirilmesi, yan sanayinin geliştirilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin üretiminin arttırılması yoluyla iş ve üretim alımlarının çeşitlendirilmesi,

-Bölge turizminin kapasite, alt yapı ve hizmet niteliklerinin geliştirilerek ve çeşitlendirilerek rekabet edebilirliğin artırılması,

-Lojistik sektörü alt yapısının geliştirilmesi,

-Bölgenin yenilebilir enerji potansiyelinin ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesi,

-Tarımda yenilikçi uygulamaların yaygınlaştırılması ve tarımsal potansiyelin etkin ve sürdürülebilir şekilde değerlendirilmesi,

-Bölgede üniversite, özel sektör, sivil toplum ve kamu kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğinin artırılması.

73 ŞIRNAK

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Şırnak ilinde toplam istihdamın %20'si tarım sektöründe, %18'i sanayi ve inşaat sektöründe %62'si ise hizmetler sektöründe istihdam edilmektedir.

Sanayi sektöründe kömür, enerji, un ve çırçır üretimi gerçekleştirilmektedir.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Şırnak ekonomisinde ticaret; tarım, ulaştırma, haberleşme ve sanayi sektöründen sonra gelmektedir.

İlde tarımsal ve hayvansal ürünler, inşaat malzemeleri ve ev araç-gereçlerinin ticareti ilk sıralarda yer almaktadır.

Bir sınır şehri olan Şırnak'ın ticari hayatında dış ticaretin payı giderek artmaktadır. Dış ticarette Irak'tan temin edilen yakıt ticareti ilk sırayı almaktadır. İlde sınır ticareti Habur Sınır Kapısı üzerinden gerçekleştirilmektedir.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Şırnak İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Şırnak ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 52'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.03'lük bir oran ile sanayisi gelişmemiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65'lik bir oran ile Gaziantep ili ilk sırada yer almaktadır. Gaziantep ilini takip eden iller sırasıyla; Şanlıurfa(%10), Diyarbakır(%9), Adıyaman(%6), Batman(%4), Mardin(%3), Kilis(%1), Siirt(%1), Şırnak(%1) olarak görülmektedir.

b.Şırnak İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Şırnak ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, % 35 Gıda ürürnleri imalatı, % 12 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı, % 12 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörünün ilk üç sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;
% 10 Kömür ve linyit çıkarımı,
% 9 Elektrik gaz buhar ve havalandırma imalatı
% 6 Kauçuk ve plastik ürünlerinin imalatı
% 4 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 İçecek imalatı,
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 2 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı,
% 2 Elektrikli teçhizat imalatı,

% 2 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Şırnak ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 1.132'dir. 3 firmada Ar-Ge birimi, 4 firmada kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Şırnak ilinde sanayide çalışanların %41'i elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtımı, %27'si kömür ve linyit çıkartılması, %18'i diğer madencilik ve taşocakçılığı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %70'i işçi, %4'ü mühendistir.

Şırnak ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %15'i mikro ölçekli, %53'ü küçük ölçekli, %32'si orta ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Silopi Elektrik Üretim A.Ş.
- Karkey Karadeniz Elektrik Üretim
- Geliş Madencilik Enerji İnş.
- Acar İnşaat Nakl.Paz.San.ve Tic.
- Acar Madencilik Turizm Sanayi ve Ticaret

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya ve Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar: Termik santraller, çimento fabrikaları, tuğla fabrikaları.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Şırnak İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	220	624.800
2011	226	910.482
2012	213	1.018.062
2013	217	1.095.618
2014(Ocak-Temmuz)	182	466.124

Şırnak İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	31	9.493
2011	30	9.835
2012	53	40.733
2013	36	132.712
2014(Ocak-Temmuz)	29	25.988

6. ŞIRNAK İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİ İLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Şırnak ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %10'dur.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Şırnak Organize Sanayi Bölgesi :

- 76 hektar büyüklüğünde olup, 50 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2008 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 24 adet sanayi parselinin 4 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 1 adedi inşaat, 2 adedi proje aşamasındadır. 20 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parselde yaklaşık 10 kişi istihdam edilmektedir.

Cizre Organize Sanayi Bölgesi :

- 82 Hektar büyüklüğünde olup, 40 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 62 adet sanayi parselinin 17 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 5 adedi inşaat, 11 adedi proje aşamasındadır. 45 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parselde yaklaşık 20 kişi istihdam edilmektedir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri:

Cizre Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "Enerji nakil hattı" olarak ve 400.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı(%)
1	Şırnak 73 Ss	100	100	0	100
2	Şırnak Cizre Ss	100	-	100	0
Toplam		200	100	0	50

Devam Eden Sanayi Siteleri

73 Sanayi Sitesi (II. Kısım):

- 2014 yılı Yatırım Programında "50 işyeri, altyapı" karakteristiği ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

Cizre Sanayi Sitesi(II. Bölüm):

- 2014 yılı Yatırım Programında "48 işyeri" karakteristiği ve 1.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Subasman kodlarından dolayı mimari projeler revize edilmektedir.
- 48 işyeri yapım işi keşif bedeli 2014 yılı BF ile 6.526.420.-TL olup, ihalesi 25/03/2014 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

İdil Sanayi Sitesi:

- 10/05/2004 tarihinde yer seçimi yapılmış olup, Belediye sınırları dışında yer alan mülkiyeti, hazineye ait Atakent Mahallesi Kollikanami mevkiindeki yaklaşık 64 dekar büyüklüğündeki alan

ile Yukarı Mahalle Rostet Mevkiindeki yaklaşık 69 dekar büyüklüğündeki alan olmak üzere 2 adet alternatif alan SS yeri olarak değerlendirilmiştir. Her iki alanda da SS kurulmasının uygun olup olmadığı hususunda, Şırnak Valiliği Tarım İl Müdürlüğü'nden, DSİ ve Karayolları Genel Müdürlüklerinden uygun görüş alınması ve bu görüşlerin Bakanlığımıza gönderilmesinin gerektiği 20/08/2004 tarih ve 9993 sayılı yazımızla S.S. İdil SS Yapı Kooperatifi Başkanlığına bildirilmiştir.

- Kuruluşlardan uygun görüş alınması ve Bakanlığımıza gönderilmesini takiben Kooperatif Başkanlığına talimat yazılacaktır.

Silopi Sanayi Sitesi:

- 13/05/2003 tarihinde yer seçimi yapılmış olup, Milli Savunma Bakanlığından, Şırnak Tarım İl Müdürlüğünden, DSİ ve Karayolları Genel Müdürlüklerinden uygun görüş alınmasının ve bu görüşlerin Bakanlığımıza gönderilmesinin gerektiği 09/09/2004 tarih ve 10816 sayılı yazımızla S.S. Silopi Yapı Kooperatif Başkanlığına bildirilmiştir.
- Kuruluşlardan uygun görüş alınması ve Bakanlığımıza gönderilmesini takiben Kooperatif Başkanlığına talimat yazılacaktır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Organize Sanayi Bölgelerinin tamamlanması sağlanmalıdır.
- Mesleki eğitime önem verilmelidir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Dicle Kalkınma Ajansı

Vizyon : Zengin tarihi ve kültürel mirasını, doğal sermayesini ve jeo-stratejik konumunu akılcı, yenilikçi ve katılımcı bir yaklaşımla etkin ve sürdürülebilir bir şekilde değerlendirerek, yeniden üretim, ticaret ve medeniyet merkezi olmayı başarmış, istikrar içinde gelişen, herkesin güven ve umutla yaşamak istediği bir bölge olmaktır.

Misyon :

-İlin sanayisinin rekabet gücünü ve verimliliğini, artırarak dünya ihracatından daha fazla pay alınmasını sağlamak

-Yüksek katma değerli ve ileri teknolojiye dayalı ürünlerin üretimini sağlamak,

-Nitelikli iş gücüne ulaşarak istihdam sorununu çözmek,

-Toplum ve çevreye duyarlı bir sanayi yapısına ulaşmak,

-Doğal, kültürel ve tarihi değerlerin korunarak, turizm alternatiflerinin geliştirilerek turizmden alınan payın artırılmasını sağlamak,

-Bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde üniversite- sanayi işbirliğini sağlamak.

Stratejiler :

-Bölge yatırımcı ve girişimcilerine yönelik finansman kaynaklarının danışmanlık, kurumsal ve teknik destek hizmetlerinin geliştirilmesi,

-Ulaştırma ve sanayi bölgeleri alt yapısının iyileştirilmesi,

-Bölgenin dış ticari ilişkilerinin geliştirilmesi,

-Bölgedeki emek piyasası ihtiyaçları ve mevcut işgücü nitelikleri arısındaki uyuşmazlıkların azaltılması,

-İşletmelerde enerji verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılması,

-İşletmelerin tanıtım, markalaşma ve pazarlama kapasitesinin geliştirilmesi,

-Bölge sanayisinde kümelenme potansiyelinin değerlendirilmesi, yan sanayinin geliştirilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin üretiminin arttırılması yoluyla iş ve üretim alımlarının çeşitlendirilmesi,
-Bölge turizminin kapasite, alt yapı ve hizmet niteliklerinin geliştirilerek ve çeşitlendirilerek rekabet edebilirliğin artırılması,
-Lojistik sektörü alt yapısının geliştirilmesi,
-Bölgenin yenilebilir enerji potansiyelinin ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesi,
-Tarımda yenilikçi uygulamaların yaygınlaştırılması ve tarımsal potansiyelin etkin ve sürdürülebilir şekilde değerlendirilmesi,
-Bölgede üniversite, özel sektör, sivil toplum ve kamu kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğinin artırılması.

74 BARTIN

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Bartın ili ekonomisinde hizmetler sektörü birinci, sanayi sektörü ikinci, tarım sektörü ise üçüncü sırada yer almaktadır.

İl sanayisinde; taş ve toprak, plastik, orman ürünleri ve mobilya, tekstil ve konfeksiyon, gıda (konserve, süt ve süt ürünleri, helva, doğal kaynak suyu) ve madencilik sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar bulunmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

İlde; el işlemeleri, tel kırma, dokumacılık, ağaç oymacılığı (çekicilik), ahşap yat tekne yapımcılığı, taş sac yapımı gibi el sanatları da gelişmiş durumdadır.

İlin ticari hayatına turizm, küçük el sanatları (tel kırma), kerestecilik ve ağaç oymacılığı da katkı sağlamaktadır.

İlde ticareti yapılan tarım ürünleri; buğday, arpa, mısır ve yulaf, elma, armut, ayva, muşmula kiraz, erik, ceviz, kestane, fındık, şeftali, kızılcık, çilek, kivi, dut, ayçiçeği, soğan, sarımsak, patates, nohut, fasulye, bakla ve bezelye olarak sıralanabilir.

Hayvancılık sektöründe kapasitenin düşük olduğu ilde, su ürünleri açısından zengin bir potansiyel bulunmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Bartın İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Bartın ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 117'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0,1'lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş ildir.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4), Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Bartın İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel

Bartın ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, % 17'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı ve %16'lık bir oran ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörünün ilk iki sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 12 Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması,

% 9 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,

% 9 Mobilya imalatı,

% 8 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),

% 6 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı,

% 5 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı
% 5 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizatı hariç),
% 2 Kömür ve linyit çıkartılması
% 2 Tekstil ürünleri imalatı,
% 2 Kimyasal ürünlerin imalatı,
% 2 Ana metal sanayi,
% 2 Diğer ulaşım araçlarının imalatı,
% 1İçecek imalatı,
% 1 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı.
% 1 motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Bartın ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 8.087'dir. 10 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi, 30 sanayi işletmesinde kalite kontrol birimi bulunmaktadır. Ar-Ge'de çalışan personel sayısı 8, kalite kontrol biriminde çalışan personel sayısı 45'dir.

d.Genel Değerlendirme

Bartın ilinde sanayide çalışanların %29'u Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması, %14'ü kömür ve linyit çıkartılması, %12'si diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, %12'si tekstil ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %90'ı işçi, %2'si mühendistir.

Bartın ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %20'si mikro ölçekli, %54'ü küçük ölçekli, %22'si orta ölçekli, %4'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- T.T.K.Amasra Taş Kömürü İşletme Müessesesi Müdürlüğü
- Rimaks Tekstil Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. –Bartın Şubesi
- Pinaldı Tekstil Konfeksiyon Sanayi ve Ticaret A.Ş. -Bartın Şubesi
-Teklas Kauçuk ve Sanayi ve Ticaret A.Ş. -Bartın Şubesi
-Yonca-Tim Tekstil Tarım ve Sanayi Ticaret A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar:

- Arıcılık, manda, süt ineği, koyun, keçi, tavuk, hindi, kaz ve ördek yetiştiriciliği,
- Küçük el sanatları (tel kırma), ağaç oymacılığı (çekicilik) ve maket yapımcılığı (ev ve süs eşyası),
- Halı ve kilim dokumacılığı,
- Örtü altı ve seracılık,
- Fındık, ceviz ve kestane yetiştiriciliği,
- Elma, armut, kiraz, kivi ve çilek yetiştiriciliği,
- Ekolojik (organik) tarım,
- Et ve süt besiciliği,
- Et ve yumurta tavukçuluğu,
- Balıkçılık ve deniz ürünleri üretimi,
- Kereste ve parke üretimi,
- Modüler mobilya üretimi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar:

- Turizm sektörü,
- Eğitim sektörü,
- Tarım sektörü,
- Hayvancılık sektörü (besicilik ve su ürünleri),
- Gıda sanayi (süt ve süt ürünleri),
- Tekstil ve konfeksiyon sanayi,
- Kimya, kömür ve plastik sanayi,
- Taş ve toprağa dayalı sanayi,
- Metal eşya ve makine teçhizat sanayi,
- Orman ürünleri ve mobilya sanayi,
- Ahşap tekne yapımcılığı.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Bartın ilinden ihraç edilen ürünler; mobilya ve yatak takımları, tekstil ve konfeksiyon ürünleri, plastik mamulleri, ağaç ve ahşap eşya, ayakkabı, seramik mamulleri, kireç, çimento, makine aksam ve parçaları, demir çelik ürünleri ve narenciye olarak sıralanabilir.

Bartın İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	22	15.694
2011	17	20.625
2012	17	14.116
2013	21	23.170
2014(Ocak-Temmuz)	18	6.918

Bartın İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	22	9.316
2011	20	14.850
2012	28	15.211
2013	24	10.448
2014(Ocak-Temmuz)	17	6.905

6. BARTIN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri:

Bartın ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %97'dir.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Bartın Merkez I Organize Sanayi Bölgesi :

- 97 hektar büyüklüğünde olup, 50 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 1999 yılında tamamlanmıştır.

- Bölgedeki; 30 adet sanayi parselinin, 29 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 29 adedi üretim aşamasındadır. 1 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 3.330 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin imalatı, ağaç-ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı ve kauçuk-plastik ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Bartın Merkez I Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan):

- 2014 yılı Yatırım Programında "26 hektar+arıtma" olarak ve 2.400.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- Atık su arıtma tesisi yapım işi 2012 yılı BF ile 5.413.548.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %57'dir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Bartın Merkez I Organize Sanayi Bölgesi (2. İlave Alan):

- 14/02/2011 tarihinde 109 hektar büyüklüğündeki alan için mahallinde etüt çalışması yapılmıştır.
- 15/03/2011 tarihli ve 2222-23 sayılı dağıtımlı yazımızla, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın görüşünün alınması, dere yatağında olması nedeniyle jeolojik jeoteknik etütlerin hazırlattırılarak ilgili kuruma onaylattırılması, etüdün olumlu olması halinde de sedde çalışmalarının tamamlanması 15/03/2011 tarih ve 2222-23 sayılı yazımızla OSB Yönetim Kurulu Başkanlığından istenmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri:

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı(%)
1	Bartın Abdipaşa SS (ZBK)	32	30	2	94
2	Bartın Atılım SS	178	150	28	84
Toplam		210	180	30	86

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Tekstil ve konfeksiyon sanayine yönelik olarak;

- 5084 sayılı teşvik yasasının 31.12.2012 tarihinde sona ermesi nedeniyle kaldırılan enerji desteği (elektrik) uygulamasına tekrar başlanması sağlanmalı
- Enerji, sigorta primi ve vergi maliyetleri bakımından, sektörün dünya ile rekabet edebilir bir düzeye getirilebilmesi için gerekli tedbirler alınmalı,
- Sektörün kayıt altına alınabilmesi için vergi oranları düşürülmeli, denetimler yoğunlaştırılmalı ve kapsamlı bir vergi reformu yapılmalı,
- Nitelikli eleman eksikliğini giderici çalışmalar yapılmalı,
- Kısa, orta ve uzun vadeli hedefler belirlenmeli, vizyon oluşturulmalı ve dünyadaki gelişmelere göre stratejiler tespit edilmeli, belirlenen hedef ve stratejiler sektör bünyesindeki firmalara anlatılmalı,
- Ar-Ge ve eğitim çalışmalarına ağırlık verilmeli,

- Öz kaynak yetersizliği ve Uzakdoğu rekabeti göz önüne alındığında, sektöre devlet tarafından uygun şartlarda kredi desteği sağlanmalı,
- Hammaddenin, sanayiciye dünya fiyatları düzeyinde temini için gerekli tedbirler alınmalıdır.

- Kimya, kömür ve plastik sanayine yönelik olarak;
- Sigorta primi ve vergiler dünya standartları düzeyine getirilmeli,
- Sektörde yoğun enerji tüketimi söz konusu olduğundan enerji(elektrik, fuel-oil, doğalgaz, LPG) konusunda devlet desteği sağlanmalıdır.

- İlin yeraltı potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik olarak; T.T.K. Amasra Taşkömürü İşletmesi'nde üretim teknolojisinin yenilenmesi, mevcut işgücünde verimliliğin arttırılması yönünde düzenleme yapılması, taşkömürü üretim planlamasının tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir.
- Karayolu, deniz yolu ve demiryolu imkanlarının geliştirilmesi sağlanmalıdır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: İçselleştirdiği girişimcilikle sektörel çerçevesini genişleterek yeni istihdam alanları yaratmış ve yaşam kalitesini yükseltmiş rekabetçi bir bölge olmaktır.

Temel amaçlar:

3. Girişimciliği ve yenilikçiliği destekleyerek sektörel çeşitliliği sağlamak,
4. Sürdürülebilir sosyal kalkınmayı sağlamak.

"Girişimciliği ve yenilikçiliği destekleyerek sektörel çeşitliliği sağlamak" temel amacına yönelik stratejiler:

- Potansiyel arz eden sektörlerin geliştirilerek bağımlı istihdam yapısının değiştirilmesi;
- Yeni girişimcilerin ve KOBİ'lerin desteklenmesi, kümelenme ve markalaşma politikalarının gerçekleştirilmesi,
- İhracata yönelik üretim, tanıtım ve pazarlama potansiyelinin arttırılması,
- Orman ürünleri endüstrisinin geliştirilmesi,
- Sanayi, kamu ve üniversiteyi kapsayan teknik işbirliğinin oluşturulması,
- Enerji kaynaklarının etkin bir biçimde değerlendirilmesi.

- Lojistikte rekabet edebilir konuma gelinmesi;
- Lojistik faaliyetlerinde kurumsallaşma ve planlama ile etkinlik ve verimlilik sağlanması,
- Ulaşım ağları entegrasyonunun sağlanması,
- Uluslararası entegrasyonun sağlanması,
- Filyos vadisi projesi'nin hayata geçirilmesi.

- Turizmin çeşitlendirilerek geliştirilmesi;
- Bölgenin rekreasyon ve turizm konusundaki eksikliklerinin giderilerek cazibesinin arttırılması,
- Turizm gelişimini kısıtlayan çevre kirliliğinin ortadan kaldırılması ve bölge ulaşılabilirliğinin arttırılması,
- Bölgede bulunan antik kentlerin turizme kazandırılması,
- Turizmde markalaşma becerilerinin ve çeşitliliğin arttırılması.

"Sürdürülebilir sosyal kalkınmayı sağlamak" temel amacına yönelik stratejiler:

- Çevre standartlarının geliştirilmesi ve ulaşım-altyapı olanaklarının iyileştirilmesi;

- Bölgenin ulaşılabilirliğinin artırılması kapsamında mevcut ulaşım sistemlerinin iyileştirilmesi ve yeni yatırımların teşvik edilmesi,
- Bölgede meydana gelebilecek doğal afetlere ve insan kaynaklı felaketlere karşı önlem alma ve altyapı iyileştirme çalışmalarının desteklenmesi.

- Kırsal kalkınmanın sağlanması;

- Arıtmasız ve plansız sanayi gelişiminin neden olduğu çevre kirliliğini gidermeye yönelik önlemlerin alınması,
- Sanayi faaliyetleri haricinde çevre kirliliğine neden olan etkenlerin giderilmesine yönelik önlemlerin alınması ,
- Küçük ve dağınık arazi yapısının tarıma elverişli hale getirilmesi,
- Kırsal alanlarda tarımsal faaliyetlerin yaygınlaştırılması,
- Organik tarım ve sanayiye dönük tarımsal üretim olanaklarının değerlendirilmesi,
- Su ürünleri ve arıcılık faaliyetlerinin desteklenmesi.

- Yaşam kalitesinin ve kentlilik bilincinin arttırılarak adil bir sosyal kalkınmanın sağlanması;

- İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin arttırılması,
- Dezavantajlı kesimin ihtiyaçlarını gözetecek fırsatların sunulması,
- Eğitimin ve kişisel becerilerin işgücü piyasası taleplerine paralel biçimde değerlendirilmesine yönelik koşulların sağlanması,
- Bölgenin kültürünü ve kimliğini yansıtacak sosyal ve fiziksel uygulamalara destek verilmesi.

75 ARDAHAN

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Ardahan'da imalat sanayi profili küçük ölçekli imalat sanayi tesisleri niteliğindedir. Ardahan ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalı bir yapıya sahiptir.

İlde hayvancılık ağırlıklı olarak çayır ve mera hayvancılığı şeklinde yapılmaktadır. Ağırlıklı olarak büyük baş hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Ardahan'da tarımsal ve hayvansal ürünler (süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri ile organik bal), gıda, giyim, ev araç ve gereçleri, inşaat malzemeleri ile diğer tüketim malları ticarete konu olmaktadır. Büyükbaş hayvancılık, arıcılık ve kaşar peyniri üretimi ildeki temel geçim kaynağıdır.

İlin dış ticaret potansiyeli oldukça yüksektir. Gürcistan'a iki sınır kapısı olan Ardahan, Kafkaslara ve Türki Cumhuriyetlere açılan bir kapı konumundadır. Bu kapılardan Türkgözü sınır kapısı halihazırda faaliyettedir. Aktaş Sınır kapısının ise en kısa zamanda faaliyete geçmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

Ülkemiz ile Gürcistan arasında Pasaport kullanmadan giriş ve çıkışlar yapılmaktadır. Ardahan İle Gürcistan arasında sınır ticareti kapsamında yapılacak olan dış ticaret, Aktaş sınır kapısının açılmasıyla artış gösterecek ve Ardahan ekonomisine olumlu katkı sağlayacaktır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Ardahan İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Ardahan ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 39'dur. Toplam sanayi işletmesi sayısı dikkate alındığında % 0,03'lük bir oran ile sanayisi gelişmemiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1) olarak görülmektedir

b.Ardahan İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Ardahan ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %67'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı ilk sırada, % 18 diğer madencilik ve taşocakçılığı, %5 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı, %5'lik bir oran ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı % 5'lük bir oran ile kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı yer almaktadır.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Ardahan ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 224'tür. Bir sanayi işletmesinde Ar-Ge bölümü bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Ardahan ilinde sanayide çalışanların %74'ü gıda ürünleri imalatı, %25'i diğer metalik olmayan mineral ürünleri imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %75'i işçi, %8'i mühendistir. Ardahan ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %75'i mikro ölçekli, %25'i küçük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Salduz Hazır Beton Nakliye İnşaat Sanayi Ticaret Ltd.Şti. Ardahan Şubesi
- Nejdet Kanbir
- Alibey Süt Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.
- Kaşkar Süt Mamulleri Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Arıcılık ve bal üretimi,
- Kültür ırkı süt sığırı, koyun, keçi, tavuk, hindi, kaz ve ördek yetiştiriciliği,
- Ahşap işleme (mutfak ve süs eşyası),
- Bakır, bronz, altın, gümüş ve pirinç işleme (ev ve süs eşyası),
- Küçük tezgâhlarda dokumacılık (çorap, geleneksel ürünler vb.),
- El sanatları,
- El halısı ve kilim dokumacılığı.
- Seracılık,
- Bodur elma, bodur kiraz yetiştiriciliği,
- Ceviz, kestane ve badem yetiştiriciliği,
- Yağlık ve silajlık mısır üretimi,
- Kültür mantarı üretimi,
- Yem bitkileri (silajlık bitkiler) üretimi,
- Hayvan pancarı üretimi,
- Ekolojik (organik) tarım,
- Et ve süt besiciliği,
- Et ve yumurta tavukçuluğu,
- Angora tavşanı yetiştiriciliği,
- Kaz ve ördek yetiştiriciliği,
- Beyaz hindi yetiştiriciliği,
- Alabalık üretimi,
- Tatlı su balıkçılığı,
- Organik gübre üretim tesisi,
- Odun briketi üretim tesisi.
- Hazır mutfak üretim tesisi,
- Modüler mobilya üretim tesisi,
- Perlit madeni işletmeciliği,
- Linyit kömürü işletmeciliği,
- Süt sağım sistemleri (makinaları) imalatı tesisi,
- Polipropilen esaslı dokumasız (non-wowen) kumaştan tek kullanımlık tıbbi tekstil ürünleri (önlük, bone, kep ve maske) üretim tesisi,
- Hazır beton üretimi,
- Turizm tesisleri.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Gıda sanayi (süt ve süt ürünleri ile et ve et ürünleri),
- Orman ürünleri ve mobilya sanayi,
- Lastik ve plastik sanayi,
- Makina imalatı sanayi,
- Tekstil ve konfeksiyon sanayi,
- Metal ve metal eşya sanayi,
- Taş ve toprağa dayalı sanayi,
- Madencilik sanayi (alçı- linyit- briket kömür üretimi),
- Tarım sektörü (sera-ayçiçeği-yem bitkileri),
- Hayvancılık sektörü (besicilik- su ürünleri),
- Gıda sanayi (süt ve süt ürünleri),
- Eğitim sektörü,
- Turizm sektörü.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ardahan'ın dış ticaret potansiyeli bulunan başlıca sektörleri şöyle sıralanabilir:

- Et ve et ürünleri,
- Süt ve süt ürünleri,
- Et, balık, kabuklu hayvanlar,
- Yün, yapağı (kırkma, yıkanmış),
- Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları,
- Buğday ve arpa,
- Hane halkı tarafından yapılan el sanatları (damal bebeği ve gümüş ve pirinçten yapılan süs eşyaları),
- Kaz eti ve tüyü,
- Bal,
- Endemik şifalı bitkiler,
- Turizm (kış, doğa, kırsal, yayla ve spor merkezli).

Ardahan İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Yapan Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	3	3.306
2011	3	1.595
2012	3	1.881
2013	3	1.243
2014(Ocak-Temmuz)	3	581

Ardahan İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Yapan Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	0	358
2011	0	248
2012	2	10
2013	4	216
2014(Ocak-Temmuz)	0	0

6. ARDAHAN İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Ardahan ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %3'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Ardahan Organize Sanayi Bölgesi:

- 150 hektar büyüklüğünde olup, 52 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2012 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 30 adet sanayi parselinin 13 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 1 adedi üretim, 12 adedi proje aşamasındadır. 17 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 10 kişi istihdam edilmektedir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı(%)
1	Ardahan Merkez SS	132	130	2	98
Toplam		132	130	2	98

Devam Eden Sanayi Siteleri

Göle Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "54 işyeri, altyapı " olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 14.07.1997 tarih ve 9297 sayılı yazımızla talimat yazılmış olup, Ardahan Valiliği'nin 08.07.2008 tarih ve 259 sayılı yazısı ekinde gelen jeolojik-jeoteknik etüt raporu vize edilmiştir.
- Ardahan Valiliği'nin BST İl Müdürlüğü'nün 18/11/2013 tarih ve 6 sayılı yazısıyla yeni alan önerilmesi üzerine mahallinde yeniden inceleme yapılmış olup, yaklaşık 81 dekar büyüklüğündeki alanın sanayi sitesi kuruluş yeri olarak uygun görüldüğü 05/12/2013 tarih ve 4239 sayılı yazımızla Valiliğe, Kooperatife ve Göle Belediye Başkanlığı'na bildirilmiştir.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Hanak Sanayi Sitesi:

- 20/10/1997 tarih ve 13818 sayılı yazımızla 2,5 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü ve bundan sonra yapılacak işlemlere dair yer seçimi talimatı yazılmıştır.

Çıldır Sanayi Sitesi:

- 20/10/1997 tarih ve 13816 sayılı yazımızla 2,5 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü ve bundan sonra yapılacak işlemlere dair yer seçimi talimatı yazılmıştır.

Posof Sanayi Sitesi:

- 20/10/1997 tarih ve 13813 sayılı yazımızla 5 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü ve bundan sonra yapılacak işlemlere dair yer seçimi talimatı yazılmıştır.

Damal Sanayi Sitesi:

- 25/07/1997 tarih ve 10438 sayılı yazımızla 7 hektar büyüklüğündeki alanın yer seçiminin uygun görüldüğü ve bundan sonra yapılacak işlemlere dair yer seçimi talimatı yazılmıştır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Çalışmaları devam eden Göle KSS'nin bitirilmesi sağlanmalıdır.
- Çıldır-Aktaş sınır kapısı aktif hale getirilmelidir.
- Kalkınma Ajansı tarafından Ardahan iline yönelik projeler hayata geçirilmelidir.
- Ulaşım imkanlarının iyileştirilmelidir. Havaalanı ve Kars/Çıldır-Gürcistan demiryolunun yapılmalıdır.
- Belediye- TOKİ işbirliği ile şehirleşme sorunun çözülmesi için çalışma başlatılmalıdır.
- Ardahan Üniversitesi kampüsü tamamlanmalıdır.
- OSB bir an önce tamamlanarak faaliyete geçirilmelidir.
- Ardahan Merkez KSS'nin alt yapı eksiklikleri giderilmelidir.
- İlde KOSGEB şubesinin kurulması sağlanmalıdır.
- Yalnızçam Kayak Tesisleri Projesi başlatılmalı ve hayata geçirilmelidir.
- Ardahan şehir merkezine doğalgaz getirilmelidir.
- Karadenize sınır iller ile Gürcistan arasındaki Serbest Ticaret Antlaşmasına Ardahan ilinin de dahil edilmesi sağlanmalıdır.
- Ardahan iline sağlanan teşvikler konusunda yatırımcılar bilgilendirilmeli ve yatırım yapmaları konusunda teşvik edilmelidir.
- Çıldır Gölünün Turizme kazandırılması ve ilde yayla turizmi çalışmaları başlatılmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Serhat Kalkınma Ajansı

Vizyon: Bölgesindeki aktörlerle güçlü bir etkileşime sahip, güven inşa etmiş, bilgi merkezi olmuş, yetişmiş insan kaynakları ile öngörü gücü yüksek, kalkınmada lider bir ajans olmak.

Misyon: Bölgenin vizyonuna ulaşma hedefi ve katılımcılık ilkesi doğrultusunda, bölgenin sosyo-ekonomik yapısının gelişmesi için gerekli plan, program ve faaliyetleri başarıyla uygulamak.

76 IĞDIR

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Iğdır ilinde; un, süt ve süt ürünleri, plastik imalatı, meyve püresi ve konsantresi, tekstil, soğuk lastik kaplama, briket ve tuğla üretimi yapan küçük ölçekli sanayi tesisleri bulunmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Iğdır ilinin Nahcivan Özerk Cumhuriyeti ile Dilucu sınır kapısı, İran ile Boralan sınır kapısı ve Ermenistan ile Alican sınır kapısı bulunmaktadır. Söz konusu sınır kapılarının tümünün açılması ve ilde sınır ticaret merkezinin kurulması ile il ekonomisi çok önemli kazanımlar sağlayacaktır.

Son yıllarda iç ve dış ticaretteki olumlu gelişmeler sayesinde şirketleşmenin önem kazanmış olması, ilde ithalat ve ihracat yapan bir çok limitet ve anonim şirketin kurulmasına sebep olmuştur.

2013 yılı itibariyle Iğdır Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 1949 gerçek, 871 tüzel kişi olmak üzere toplam 2.820 üye bulunmaktadır.

Şirket ve Kooperatif Sayısı

Türü	Miktarı
Anonim Şirket	81 adet
Limitet Şirket	547 adet
Kolektif Şirket	4 adet
Kooperatif	46 adet
Gerçek Kişi Ticari İşletmesi	607

2013 yılı itibariyle Iğdır Esnaf ve Sanatkârlar Birliğine kayıtlı toplam 12.299 üye bulunmaktadır.

Iğdır Esnaf ve Sanatkarlar Birliğine Bağlı Oda Sayısı

Türü	Miktarı
Şoförler ve Otomobilciler Odası	2 adet
Esnaf ve Sanatkârlar Odası	4 adet
Bakkallar ve Bayiler Odası	1 adet
Toplam	7 adet

Kaynak: Esnaf ve Sanatkârlar Odası Birliği

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Iğdır İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Iğdır ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 36'dır. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.03'lük bir oran ile sanayisi gelişmemiş iller arasında yer almaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %29'luk bir oran ile Malatya ilk sırada yer almaktadır. Malatya ilini takip eden iller sırasıyla Elazığ(%18), Erzurum(%13), Erzincan(%9), Van(%9), Ağrı(%5), Kars(%3), Bingöl(%3), Bitlis(%3), Ardahan(%2), Muş(%2), Iğdır(%2), Hakkari(%1), Tunceli(%1) olarak görülmektedir

b.Iğdır İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Iğdır ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %39'luk bir oran ile gıda ürünleri imalatının ilk sırada olduğu görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 25 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 11 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 8 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 3 Tekstil ürünleri imalatı,
% 3 Giyim eşyası imalatı,
% 3 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
% 3 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 3 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç).
% 2 Motorlu kara taş.trey.(römork) ve yarı trey.(yarı römork)imalatı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Iğdır ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 677'dir. İki sanayi işletmesinde kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Iğdır ilinde sanayide çalışanların %40'ı gıda ürünleri imalatı, %22'si kauçuk ve plastik ürünleri imalatı, %21'i diğer madencilik ve taşocakçılığı sektörlerinde istihdam edilmektedir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler

- Kosi Tekstil Hayvancılık Tarım Mobilya İnşaat Medikal Nakliye Sanayi ve Tic.Ltd.Şti.
- Iğdırlı Ekmek Unlu Mamuller Gıda San. ve Tic.Ltd.Şti.
- Kaya Kale Otomotiv Tic.San.Ltd.Şti.
- Unit Biyoteknoloji Tarım Hayvancılığı ve San. A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Potansiyeli Değerlendirmeye ve Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Kaya tuzundan rafine ve sıvı tuz üretimi,
- Polipropilen esaslı dokumasız (non-women) kumaştan tek kullanımlık tıbbi tekstil ürünleri (önlük, bone, kep ve maske) imalatı,
- Plastik ürünleri üretimi(meyve kasaları, su deposu, PVC, şırınga, poşet ve ambalaj),
- Strafor, lisanslı maden yağı imalatı,
- Damlama sulama sistemleri imalatı,
- Hazır beton santralı,
- Pomza taşı ve andezit üretimi,
- Güneş enerjisi kolektörü,
- Rüzgar enerjisi santrali,
- Et ve et ürünleri ve et entegre tesisi yem üretimi,
- Süt ve süt ürünleri imalatı,
- Bal paketleme tesisi,
- Ayçiçeği veya kanola yağı üretim tesisi,

- Meyve suyu ve konsantresi tesisi,
- Tarım alet ve makineleri imalatı,
- Yem üretimi,
- Plastik poşet üretimi,
- Plastik boru üretimi,
- Plastik ev gereçleri ve oyuncak üretimi,
- Çivi üretimi,
- Styropordan ambalaj ve yalıtım malzemeleri üretimi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Iğdır İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Yapan Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	102	101.692
2011	108	98.080
2012	106	84.662
2013	120	130.818
2014(Ocak-Temmuz)	106	63.762

Iğdır İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Yapan Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	13	5.631
2011	30	8.329
2012	37	8.115
2013	48	10.330
2014(Ocak-Temmuz)	46	8.780

6. IĞDIR İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Iğdır ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %19'dur.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Iğdır Organize Sanayi Bölgesi(DAP) :

- Bölge 200 hektar büyüklüğünde olup (I.Etap 67 hektar) 67 hektarı kredilendirilmiştir.
- 2011 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 105 adet sanayi parselinin 24 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin 12 adedi üretim, 8 adedi inşaat, 4 adedi proje aşamasındadır. 81 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 140 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ve kauçuk-plastik ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Iğdır Organize Sanayi Bölgesi (Tevsii) :

- 2014 yılı Yatırım Programında "133 hektar" olarak ve 2.000.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- II. Etap altyapı yapım işi ihalesi 22/08/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmış olup, fiziki gerçekleşmesi %5'dir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Iğdır Merkez SS	317	300	17	95
Toplam		317	300	17	95

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Iğdır-Merkez II. Bölüm Sanayi Sitesi:

- Maliye ile yapılan protokol gereği halen borcu devam ettiğinden II. Kısma ait işlem yapılamamaktadır.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İlde işsizliği azaltmak, istihdamı artırmak amacıyla iş gücüne beceri kazandırma faaliyetlerine ağırlık verilmesi sağlanmalıdır.
- Bölgeye yatırım yapacak olan yerli ve yabancı müteşebbislere teşvik ve kredi desteği sağlanmalıdır.
- Iğdır Organize Sanayi Bölgesi ikinci kısmının alt yapısı tamamlanmalıdır.
- Bölgede yatırım yapacak olanlara bedelsiz arsa tahsis edilmesi ve enerji desteğinden yararlandırılması gerekmektedir.
- Mikro klima özelliği taşıyan Iğdır ilinde, seracılık projesinin geliştirilip yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
- İlde tarım ve hayvancılık sektöründe üretim yapan üreticiler arasında birlik ve dayanışmayı sağlayacak üretim ve pazarlama kooperatifleri kurulmalıdır.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Serhat Kalkınma Ajansı

Vizyon: Bölgesindeki aktörlerle güçlü bir etkileşime sahip, güven inşa etmiş, bilgi merkezi olmuş, yetişmiş insan kaynakları ile öngörü gücü yüksek, kalkınmada lider bir ajans olmak.

Misyon: Bölgenin vizyonuna ulaşma hedefi ve katılımcılık ilkesi doğrultusunda, bölgenin sosyo-ekonomik yapısının gelişmesi için gerekli plan, program ve faaliyetleri başarıyla uygulamak.

77 YALOVA

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Yalova ili sanayisinde; gemi-yat, tekstil, makine, metal ve kimya sektörlerinin ağırlık kazandığını görülmektedir.

İlde; gemi sanayi, plastik, karbon elyaf, suni elyaf, kimya, gıda, dondurulmuş gıda, kağıt ürünleri, makine imalat, metal eşya, orman ürünleri, ambalaj ve tekstil konularında üretim yapan sanayi kuruluşları bulunmaktadır.

2. İLİN TİCARET YAPISI

Yalova ili ekonomisinde ticaret, sanayiden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Ticaretin il GSYİH'sı içindeki payı yaklaşık %27'dir.

Yalova Ticaret ve Sanayi Odası verilerine göre, ilde toplam 4268 iş yeri mevcut olup buralarda yaklaşık 50.000 kişi çalışmaktadır. İlde bulunan 17 Esnaf Odasının toplam üye sayısı 6133, Ticaret ve Sanayi Odasının üye sayısı 4268'dir.

İlde 2150 limited, 11 kolektif , 6 devlet teşekküllü, 6 iktisadi, 1 komandit olmak üzere 2479 sermaye şirketi, 311 anonim şirket ve 1552 şahıs şirketi bulunmaktadır.

Ülkemizin kesme çiçek üretiminin yaklaşık %25'i Yalova tarafından gerçekleştirilmektedir.

İlde Bulunan Kooperatifler

Kooperatif Adı	**Sayısı**
Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	59
Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefelat Kooperatifi	4
İşletme Kooperatifi	4
Temin Tevzi Kooperatifi	2
Tüketim Kooperatifi	2
S.S. Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	25
S.S Su Ürünleri Kooperatifi	8
Konut Yapı Kooperatifi	18
Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi (6 Faaliyete geçmiş)	10
Toplam	132

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Yalova İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesi'nde, %17'si İç Anadolu Bölgesi'nde, %14'ü Ege Bölgesi'nde, %8'i Akdeniz Bölgesi'nde, %6'sı Karadeniz Bölgesi'nde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Yalova ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 214'dr. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.2'lik bir oran ile sanayisi az gelişmiş illerimiz arasında yer almaktadır.

Marmara Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilini takip eden iller sırasıyla Bursa(%17), Kocaeli(%5), Tekirdağ(% 3), Balıkesir(% 3), Sakarya(% 2), Çanakkale(%1), Kırklareli(% 1), Edirne(% 1), Bilecik(% 1), Yalova(% 1) olarak görülmektedir.

b.Yalova İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Yalova ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında; %17'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı ,% 14 fabrikasyon metal ürünleri imalatı %13'lük bir oran ile diğer ulaşım araçlarının imalatı, sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Diğerleri sırasıyla;

% 8 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı
% 6 Giyim eşyası imalatı
% 6 Mobilya imalatı,
% 5 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),
%5 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
%5 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
%5 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
%4 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,
%4 Elektrikli teçhizat imalatı,
%3 Ana metal sanayi.
%2 Tekstil ürünleri imalatı,
%1 Diğer imalatlar,
%1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
%1 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı.

c.Çalışan Sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Yalova ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 6.751'dir. 12 sanayi işletmesinde Ar-Ge birimi, 33 sanayi işletmesinde kalite kontrol birimi bulunmaktadır.

d.Genel Değerlendirme

Yalova ilinde çalışanların, %30'u diğer ulaşım araçlarının imalatı, %21'i tekstil ürünleri imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir. Sanayideki istihdamın %76'sı işçi, %6'sı mühendistir.

Yalova ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %41'i mikro ölçekli, %43'ü küçük ölçekli, %12'si orta ölçekli, % 4'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler

- Aksa Akrilik Kimya Sanayi A.Ş.
- Beşiktaş Gemi İnşa A.Ş.
- İpek Kâğıt Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Ak-Tops Tekstil Sanayi
- Ak-Kim Kimya Sanayi ve Tic. A.Ş.-Yalova Şubesi

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Yalova Tersaneler Bölgesi,
- Çiçekçilik sektörü,
- Karbon elyaf üretimi,
- Organize Sanayi Bölgeleri:
  - Yalova – Kalıp İmalatı İhtisas OSB(Mülga Bilişim Organize Sanayi) Bölgesi,
  - Yalova Gemi İhtisas Organize Sanayi Bölgesi,
  - Yalova Çiçekçilik Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi,

- Yalova Akrilik Bazlı Elyaf ve Kompozit Ürünler İleri Teknoloji Malzemeleri Islah Organize Sanayi Bölgesi,
- Taşıt Araçları Yan Sanayi İhtisas Organize Sanayi Bölgesi,

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Soğuk hava deposu,
- Kivi borsası, paketleme ve işleme tesisleri vb. ,
- Fıstık işleme fabrikası,
- Süt işleme fabrikası,
- Entegre et işleme tesisi,
- Kestane, ıhlamur ve defne işleme tesisi,
- Kivi, şeftali, armut, elma, kiraz, domates, salatalık ve fasulye gibi ürünlerin hammadde olarak kullanılacağı tesisler,
- Organik ve iyi tarım uygulamaları,
- Sağlık turizmi ve termal turizm, kongre turizmi, eko-turizm, geleneksel turizm ve günübirlik turizm, vb.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlde ihraç edilen başlıca ürünler; gemi ve yat, kimyevi madde ve mamulleri, süs bitkileri ve mamulleri, su ürünleri ve mamulleri, elektrik-elektronik, karbon elyaf, akrilik elyaftır. İhracat yapılan ilk beş ülke; Norveç, Özbekistan, Romanya, Türkmenistan, Rusya Federasyonu'dur.

İlde ithal edilen başlıca ürünler ise; sebze, bahçe ve kültür bitkileri ürünleri, mezbahacılık, demir-çelik sanayi, kağıt hamuru, kağıt ve mukavva, ana kimyasal maddelerdir. İthalat yapılan ilk beş ülke; Hollanda, İngiltere, Almanya, Ukrayna ve İtalya'dır.

İlde gemi ve yat üretimi ve ihracat rakamları hızlı bir biçimde artmaktadır. Ülkemizin 2013 yılı toplam gemi ve yat ihracatı içerisindeki payı %24,2 olmuştur.

İlde 2013 yılında gerçekleştirilen gemi ve yat ihracatı değeri 281,2 Milyon Dolardır. Söz konusu ihracatın %81'i Norveç'e yapılmıştır.

Yalova İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	70	46.479
2011	76	46.720
2012	82	50.639
2013	104	43.312
2014(Ocak-Temmuz)	90	205.873

Yalova İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	88	47.049
2011	107	50.726
2012	103	63.357
2013	101	46.901
2014(Ocak-Temmuz)	83	119.862

6. YALOVA İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Yalova ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmaktadır.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Yalova Kalıp İmalatı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi :

- 2014 yılı Yatırım Programında "35 hektar" olarak ve 150.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 281.152 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.

Yalova Gemi İhtisas Organize Sanayi Bölgesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "140 hektar" olarak ve 150.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 1.421.792 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Yalova Konfeksiyoncular SS	26	0	26	0
Toplam		26	0	26	0

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Armutlu Sanayi Sitesi:

- 01/04/2003 tarihinde yer seçimi yapılmış olup, 15/08/2003 tarih ve 9296 sayılı yazımızla Armutlu Belediye Başkanlığına yer seçimi talimatı yazılmış ve Afet İşleri Genel Müdürlüğünce onaylı jeolojik etüt raporundaki eksiklikler nedeniyle Bakanlıkça vize edilmek üzere gönderilmiştir. Genel üye listesi, meslek grupları, dağılım listesi, teknik şartname, taahhütname, 1/1000 ölçekli plankote ve kadastral pafta, tapu aslı ve fotokopileri, onaylı uygulama imarı istenmiş olup, beklenmektedir.

Yalova-Orta Ölçekli Sanayi Sitesi:

- Yalova Valiliği Sanayi ve Ticaret Müdürlüğünün (Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü) 21/10/2005 tarih ve 1809 sayılı ve 12/12/2005 tarih ve 2093 sayılı yazıları üzerine 20-21/12/2005 tarihinde etüt çalışması yapılmıştır.
- 25/04/2006 tarih ve 3996 sayılı yazımız ile söz konusu alanın uygun görüldüğü S.S. Yalova Orta Ölçekli Sanayiciler SS Yapı Kooperatifi Başkanlığı'na bildirilmiştir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Çevreye duyarlı, yüksek istihdam ve katma değer yaratan ileri teknoloji sanayi yatırımlarına öncelik verilmelidir.
- Yüksek kamulaştırma bedelini karşılayacak ileri teknolojik ürünlerin üretildiği yatırımlara önem verilmelidir.
- Çevre ile ilgili toplumsal kaygıları giderecek politikalar oluşturulmalıdır.

- Organize Sanayi Bölgelerinin kurulması çalışmalarında, yatırımcının hazırlık durumu göz önünde bulundurulmalıdır.
- Sanayi sektöründe istihdam edilmek üzere kalifiye personel yetiştirilmesi amacıyla, özellikle meslek yüksekokullarında ve meslek liselerinde kalıp imalatı, taşıt araçları yan sanayi imalatı bölümleri açılmalı ve öğrenciler bu bölümlere yönlendirilmelidir.
- Yalova Üniversitesi sınırları içinde kurulması çalışmaları yapılan teknopark ile ilgili çalışmaların devam ederken, Teknoloji Merkezi (TEKMER) kurulma çalışmalarına da başlanılmalıdır.
- Bakanlığımız, TÜBİTAK, KOSGEB ve Kalkınma Ajansı vb. destekler konusunda sanayicinin bilinçlendirilmeli, bu destekler ilgili proje yazımı ve takibi için personel istihdamı sağlanmalıdır. Destek veren kurumlar ile birlikte Ticaret ve Sanayi Odası, Yalova Üniversitesi ile birlikte protokol yapılıp ortak çalışmalar yapılmalıdır.

2013 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri" Başlığı Altında Yer Alan Hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

İlde sanayi yatırımı yapılacak alanların az olması nedeniyle; teknolojik, bacasız sanayi yatırımlarına önem verilmektedir. İlde kurulacak olan OSB'lerin 1/25000 ÇDP'de ihtisas olma şartı getirilmiştir. Üst ölçekli planlarda sanayi alanları görülen kısımların, alt ölçekli planlarda tarım alanı olarak görülmesi sorunu, ilde tarım alanlarının korunması hassasiyeti nedeniyle devam etmektedir.

Yalova ilinde kurulacak OSB'lerde kamulaştırma sorunu devam etmesine rağmen, önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Yalova Çiçekçilik Tarıma Dayalı İhtisas OSB'nin %62'si kamulaştırılmıştır. Kamulaştırılmayan kısmı için, "Arazi Toplulaştırması Kanununa" göre kamulaştırma işlemleri hızlı bir şekilde devam etmektedir. Yalova Bilişim İhtisas OSB'nin yatırımcısı olmadığından dolayı kamulaştırma yapılmadığından, bu bölgede yatırımcısı hazır Yalova Kalıp İmalatı İhtisas OSB'nin kamulaştırma işlemleri hızlı bir şekilde devam etmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumu ve işbirliği ağlarından güç alan, çok yönlü ekonomik yapısı ile değer üreten, zengin beşeri potansiyeliyle geleceğe yön veren yaşam kalitesi ile fark yaratan, insan ve bilgi odaklı, yeniliklere açık, küresel rekabette lider ve sürdürülebilirlik kalkınmada marka bölge olmak.

Amaçlar:

1.Rekabet gücünün artırılması;

- Kümelenme stratejilerinin belirlenerek, yatırımların kümelenme stratejilerine göre yönlendirilmesi,
- Yenilikçilik, ileri teknoloji kullanımı ve kalitenin geliştirilmesiyle işletmelerin rekabet gücünün artırılması,
- Marka ürünlerin geliştirilmesi, yerel markalaşmanın sağlanması ve tanıtımı,
- Girişimciliğin ve ortaklık kültürünün desteklenmesi,
- Bölge dışı ilişkilerin güçlendirilmesi,
- Turizm stratejisi oluşturulması, çeşitlendirme yoluyla turizmin geliştirilmesi,

2.Beşeri zenginliklerin geliştirilmesi ;

- Bölge beşeri kaynaklarına ilişkin analizlerin desteklenmesi,
- İşgücüne, ekonominin ihtiyaç duyduğu niteliklerin kazandırılması,

- Projecilik kültürünün geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası desteklerden faydalanma konusunda farkındalığın arttırılması,
- Bilişim teknolojilerinin kullanımının toplumun her kesiminde yaygınlaştırılması,
- Bilimsel araştırma, kültürel etkinlik ve eğitim olanaklarının zenginleştirilmesi,
- Kentlilik kültürünün geliştirilmesi, sosyal içermenin ve bütünleşmenin sağlanması.

3.Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ve teknik altyapının güçlendirilmesi;

- Çevresel koşulların iyileştirilmesi,
- Çevresel kirliliği önleyici projelerin desteklenmesi,
- Bölgenin ulusal ve uluslararası çevre mevzuatı konusunda bilinçlendirilmesi,
- Yenilebilir ve temiz enerji üretimi ile enerji verimliliğinin desteklenmesi, enerji maliyetlerinin düşürülmesi,
- Atık bertarafı ve geri dönüşüm uygulamalarının desteklenmesi,
- Bölgesel hedefler kapsamında gerçekleşen yatırımlarda altyapı ihtiyaçlarının karşılanması,
- Nitelikli şehirleşmenin sağlanması,
- Bölgenin ulaşılabilirliğinin güçlendirilmesi ve ulaşımda çeşitliliğin sağlanması,
- Afete hazırlık ve afet koordinasyon çalışmalarının yürütülmesine destek verilmesi.

4.Tarımsal kalkınmanın sağlanması;

- Bölgesel ürünlerin yetiştirilmesi, örtü altı tarım, ekolojik tarım, süs bitkileri, sertifikalı fidancılık ve su ürünleri dallarında üretimin ve verimliliğin sağlanması,
- Verimli tarım alanlarının ve su kaynaklarının korunması ve tarımda Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Tarım-sanayi, tarım-turizm entegrasyonunun sağlanması ve tarımda Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Hayvancılık, kanatlı hayvancılık sektörü ve diğer katma değeri yüksek üretim dallarında üretim ve pazarlama altyapısının geliştirilmesi ve ürün borsalarının yaygınlaştırılması,
- Tarımda örgütlenmenin ve arazi toplulaştırmanın sağlanması.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 1 proje program kapsamında desteklenmiştir.	
Ar-Ge Merkezleri	1 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	

78 KARABÜK

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Karabük ili ekonomisinde sanayi ve ticaret sektörleri ilk sıralarda yer almaktadır. İlde faaliyet gösteren sanayi kuruluşlarında; demir-çelik, konfeksiyon, orman ürünleri, gıda, kimya, makine, çelik konstrüksiyon, madencilik, döküm, çimento hazır beton ve beton elemanları, dolum tesisleri ve diğer imalata dayalı sektörlerde üretim yapılmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Karabük'te ticari faaliyetler genellikle demir çelik sektöründeki işletmeler tarafından üretilen sanayi ürünleri ile metal eşya ve makine ekipmanları, orman ürünleri, hazır giyim, çimento, hayvancılık ve tarım ürünleri üzerinde yoğunlaşmış durumdadır. Sahip olduğu tarihi zenginliklere bağlı olarak turizmde yaşanan canlanma Karabük ticaretini olumlu yönde etkilemektedir.

İlde Faaliyet Gösteren Şirketlere İlişkin Bilgiler

Türü	Sayısı
Anonim Şirket	276
Limited Şirket	1264
Kollektif Şirket	22
Komandit ve Gerçek Şahıs	986

Kaynak:Karabük- Safranbolu Ticaret ve Sanayi Odası

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Karabük İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Karabük ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 197'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.2'lik bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4), Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Karabük İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Karabük ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, %22'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı ve %18'lik bir oran ile ana metal sanayi imalatının ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bunları sırasıyla aşağıdaki sektörle takip etmektedir:

% 10 Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç),

% 8 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,

% 8 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,

% 8 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı,
% 6 Diğer metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı,
% 4 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı,
% 4 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipmanları imalatı,
% 4 Mobilya imalatı,
% 2 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 1 Kömür ve linyit çıkartılması,
% 1 İçecek imalatı,
% 1 Tekstil ürünleri imalatı,
% 1 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı
% 1 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Karabük ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 8.999'dur. Ar-Ge birimi olan firma sayısı 9, çalışan personel sayısı 32'dir.

d.Genel Değerlendirme

Karabük ilinde sanayide çalışanların, %64'ü ana metal sanayi, %10'u giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %86'sı işçi, %4'ü mühendistir.

Karabük ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %44'ü mikro ölçekli, %41'i küçük ölçekli, %13'ü orta ölçekli, %2'si büyük ölçekli işletmelerdir

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Yavuz Tekstil Sanayi Sanayi ve Ticaret A.Ş. Safranbolu şubesi
- Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş
- Kardökmak Kardemir Döküm Makine Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Kargisan Karabük Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

Gıda sanayide yapılabilecek yatırımlar:

- Bisküvi ve gofret üretim tesisi,
- Küp seker üretim tesisi,
- Su şişeleme tesisi,
- Makarna üretim tesisi,
- Patates nişastası üretim tesisi,
- Ketçap imalathanesi,
- Ihlamur-kuşburnu-böğürtlen-yeşil çay paketleme tesisi,
- Hazır çorba tesisi,
- Sakız imalat tesisi,
- Reçel, marmelat, konserve v.s gibi üretim tesisi,
- Bal ambalajlama tesisi.

Diğer sektörlerde yapılabilecek yatırımlar:

- Toprak işleme makineleri yapım tesisi,
- Styropor'dan ambalajlama ve yalıtım malzemesi üretim tesisi,
- PVC boru ve elemanları üretim tesisi,

- Teneke kutu üretim tesisi,
- Viol üretim tesisi,
- Beton kiremit üretim tesisi,
- Emaye soba üretim tesisi,
- Deri işleme tesisi,
- Çimentolu sunta ve prefabrik yapı elamanları üretim tesisi,
- Ayakkabı üretim tesisi,
- Galvanizli oluklu ve düz sac üretim tesisi,
- Mermer üretim tesisi,
- Çuval üretim tesisi,
- Havlu imalatı,
- Deri çanta imalatı,
- Ağaç vidası imalat atölyesi,
- Yer döşeme parkesi imalatı,
- Tuvalet kağıdı imalatı,
- Kibrit ve kurdan üretimi,
- Metal eşya sanayi,
- Her türlü bıçak, anahtar, pense ve hırdavat sanayi ,
- Ayakkabı sanayi,
- Turizm yatırımları,
- Her türlü ambalaj üretimi (kağıt, teneke, ahşap,vb.).

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Tarım sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Kültür mantarı,
- Seracılık,
- Yem bitkileri üretimi,
- Kesme çiçekçilik, saksı çiçekçiliği,
- Organik tarım ürünleri.

Hayvancılık sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Kültür ve tatlı su balıkçılığı,
- Arıcılık,
- Et besiciliği,
- Süt besiciliği,
- Yumurta tavukçuluğu,
- Et tavukçuluğu,
- Pastörize süt ve süt mamulleri üretim tesisi.

Orman ürünleri sanayi sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Odun briketi üretim tesisi,
- Kontrplak ve sunta üretim tesisi,
- Mobilya sanayi (ev-büro-okul),
- Kereste ve parke sanayi,
- Kapı- pencere üretimi,
- Bahçe mobilyası üretimi,
- Ahşap ambalaj üretimi,
- Prefabrik ahşap ev yapımı.

Madencilik sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Mermer işleme tesisi.

Enerji sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- HES,
- Demir çelik(demir çelik ihtisas OSB),
- Ark ocağı yatırımı.

Turizm sektöründe yapılabilecek yatırımlar:

- Tarihi değer taşıyan köylerin turizme açılması.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlde ihracatı yapılan başlıca ürünler; demir-çelik ana sanayi ürünleri, metalurji makineleri, kaldırma ve taşıma teçhizatı, başka yerde sınıflandırılmamış ev aletleri olarak sıralanabilir.
İlde ithalatı yapılan başlıca ürünler ise; demir-çelik ana sanayi ürünleri, maden kömürü, demir cevheri, kok fırını ürünleri, ateşe dayanıklı seramik ürünleri, pompa, kompresör, musluk ve vana, genel amaçlı makineler, buhar kazanı, içten yanmalı motor ve türbin, elektrik motoru, jeneratör, trasformatörler, büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri, metalurji makineleri, ölçme, kontrol, test, seyrüsefer vb. amaçlı alet ve cihazlar, tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil, takım tezgahları, elektrik dağıtım ve kontrol cihazları olarak sıralanabilir.

Karabük İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracatçı Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	23	139.790
2011	26	224.082
2012	26	167.424
2013	30	199.797
2014(Ocak-Temmuz)	25	184.046

Karabük İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalatçı Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	21	343.929
2011	26	417.967
2012	25	482.827
2013	29	468.351
2014(Ocak-Temmuz)	24	336.642

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

İlin dış ticaret potansiyeli olan ürünlerini; orman ürünleri, mermer, demir çelik ürünleri ve tekstil ürünleri olarak sıralayabiliriz.

6. KARABÜK İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Karabük ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %54'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Karabük Organize Sanayi Bölgesi :

- 360 hektar büyüklüğünde olup, 100 hektarlık alan kredilendirilmiştir.
- 2003 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 48 adet sanayi parselinin, 28 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 19 adedi üretim, 7 adet inşaat, 2 adedi proje aşamasındadır. 20 adet sanayi parseli tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.040 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal sanayi, tekstil ürünlerinin imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Karabük Organize Sanayi Bölgesi (Tevsii) :

- 2014 yılı Yatırım Programında "270 hektar" olarak ve 500.000.-TL ödenekle yer almaktadır.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Karabük Merkez SS	188	92	96	49
2	Karabük Safranbolu SS	324	227	97	70
3	Karabük Yenice SS	73	58	15	79
Toplam		585	377	208	64

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Eflani Sanayi Sitesi:

- 10/03/2003 tarih ve 2248 sayılı yazımızla yer seçiminin kesinleştiği ve bundan sonra yapılacak işlemlere dair yer seçimi talimatı yazılmıştır.

Eskipazar Sanayi Sitesi:

- 02-04/04/2012 tarihinde mahallinde etüt çalışması yapılmış olup, 18/05/2012 tarih ve 855 sayılı yazımız ile Karabük İl Özel İdaresine alanın ormanlık alanda kalması nedeniyle ilgili kurum görüşünün alınmasının gerektiği bildirilmiştir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Batı Karadeniz Bölgesi'nin en büyük yatırımı olan ve Zonguldak, Bartın ve Karabük illerini kapsayan Filyos Projesi'nin hayata geçirilerek tamamlanması, Karabük demir çelik sanayinin uluslararası pazarlara açılmasını kolaylaştıracak ve hammadde temin maliyetlerini önemli ölçüde düşürecektir. Bu itibarla Filyos Projesinin hayata geçirilmesi bölgesel kalkınmanın sağlanması açısından önem arz etmektedir.
- Enerji sorununun giderilmesi için TEİAŞ'ın yatırım programında yer alan "Karabük-Kurşunlu 154 kV Enerji İletim Hattı Projesi"nin tamamlanması önem arz etmektedir.

- Ortaklık kültürü geliştirilmelidir.
- Demir çelik sektörü desteklenmelidir.
- Kümelenme konusunda bilgilendirme, bilinçlendirme yapılmalı; gerekli destekler sağlanmalıdır.
- Orman ürünleri sanayi geliştirilmelidir.

5- BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: İçselleştirdiği girişimcilikle sektörel çerçevesini genişleterek yeni istihdam alanları yaratmış ve yaşam kalitesini yükseltmiş rekabetçi bir bölge olmaktır.

Temel amaçlar:

1.Girişimciliği ve yenilikçiliği destekleyerek sektörel çeşitliliği sağlamak,

2.Sürdürülebilir sosyal kalkınmayı sağlamak.

"Girişimciliği ve yenilikçiliği destekleyerek sektörel çeşitliliği sağlamak" temel amacına yönelik stratejiler:

- Potansiyel arz eden sektörlerin geliştirilerek bağımlı istihdam yapısının değiştirilmesi;
  - Yeni girişimcilerin ve KOBİ'lerin desteklenmesi, kümelenme ve markalaşma politikalarının gerçekleştirilmesi,
  - İhracata yönelik üretim, tanıtım ve pazarlama potansiyelinin arttırılması,
  - Orman ürünleri endüstrisinin geliştirilmesi,
  - Sanayi, kamu ve üniversiteyi kapsayan teknik işbirliğinin oluşturulması,
  - Enerji kaynaklarının etkin bir biçimde değerlendirilmesi.

- Lojistikte rekabet edebilir konuma gelinmesi;
  - Lojistik faaliyetlerinde kurumsallaşma ve planlama ile etkinlik ve verimlilik sağlanması,
  - Ulaşım ağları entegrasyonunun sağlanması,
  - Uluslararası entegrasyonun sağlanması,
  - Filyos vadisi projesi'nin hayata geçirilmesi.

- Turizmin çeşitlendirilerek geliştirilmesi;
  - Bölgenin rekreasyon ve turizm konusundaki eksikliklerinin giderilerek cazibesinin arttırılması,
  - Turizm gelişimini kısıtlayan çevre kirliliğinin ortadan kaldırılması ve bölge ulaşılabilirliğinin arttırılması,
  - Bölgede bulunan antik kentlerin turizme kazandırılması,
  - Turizmde markalaşma becerilerinin ve çeşitliliğin arttırılması.

"Sürdürülebilir sosyal kalkınmayı sağlamak" temel amacına yönelik stratejiler:

- Çevre standartlarının geliştirilmesi ve ulaşım-altyapı olanaklarının iyileştirilmesi;
  - Bölgenin ulaşılabilirliğinin artırılması kapsamında mevcut ulaşım sistemlerinin iyileştirilmesi ve yeni yatırımların teşvik edilmesi,
  - Bölgede meydana gelebilecek doğal afetlere ve insan kaynaklı felaketlere karşı önlem alma ve altyapı iyileştirme çalışmalarının desteklenmesi.

- Kırsal kalkınmanın sağlanması;

- Arıtmasız ve plansız sanayi gelişiminin neden olduğu çevre kirliliğini gidermeye yönelik önlemlerin alınması,
- Sanayi faaliyetleri haricinde çevre kirliliğine neden olan etkenlerin giderilmesine yönelik önlemlerin alınması ,
- Küçük ve dağınık arazi yapısının tarıma elverişli hale getirilmesi,
- Kırsal alanlarda tarımsal faaliyetlerin yaygınlaştırılması,
- Organik tarım ve sanayiye dönük tarımsal üretim olanaklarının değerlendirilmesi,
- Su ürünleri ve arıcılık faaliyetlerinin desteklenmesi.

- Yaşam kalitesinin ve kentlilik bilincinin arttırılarak adil bir sosyal kalkınmanın sağlanması;
- İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin arttırılması,
- Dezavantajlı kesimin ihtiyaçlarını gözetecek fırsatların sunulması,
- Eğitimin ve kişisel becerilerin işgücü piyasası taleplerine paralel biçimde değerlendirilmesine yönelik koşulların sağlanması,
- Bölgenin kültürünü ve kimliğini yansıtacak sosyal ve fiziksel uygulamalara destek verilmesi.

9.İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 3 proje program kapsamında desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	2013 yılında 1 girişimci desteklenmiştir.	

79 KİLİS

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Kilis ili ekonomisi büyük ölçüde tarıma ve hayvancılığa dayanmaktadır. İl sanayisinin en belirgin özelliği tarımsal ve hayvansal kaynak potansiyeline yönelik olmasıdır. İl tarımında önemli bir yeri olan zeytin, üzüm, buğday ve biber; aynı zamanda imalat sanayinde girdi olarak kullanılmaktadır. Bu tarım ürünlerinden özellikle üzüm ve zeytin, imalat sanayine katma değer kazandıran en önemli iki üründür.

İlde; pekmez, cevizli sucuk, helva ve reçel, baharat, şekerleme ve çikolata, zeytinyağı ve ambalajlama, plastik ambalaj, fense teli ve çit teli, asma tavan panelleri, kumaş, pamuk ipliği, halı ipliği, ayçiçek yağı, cam suyu, sentetik çuval, hayvansal yem ürünleri, perlit imalatı, meyan çayı ve bahçe mobilyaları imalatı yapılmaktadır.

2. İLİN TİCARET YAPISI

Kilis İli 2013 Yılı Esnaf İşyeri Oda Sayısı

Esnaf Sayısı	İşyeri Sayısı	Oda Sayısı
3315	3358	14

Kaynak: Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu

Kilis İli 2013 Yılı Şirket Sayıları

		Ortak sayısı	Şirket Sayısı
Sermaye Şirketleri	**Anonim Şirketler**	**1-50**	59
		50 Üzeri	-
	Limited Şirketler		404
Şahıs Şirketleri	**Kolektif Şirketler**		-
	Komandit Şirketler Gerçek Kişiler (Firmalar)		605

Kaynak: Kilis Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı ve İl Ticaret Müdürlüğü

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Kilis İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmeleri; başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Kilis ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 56'dır. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.06'lık bir oran ile sanayisi gelişmemiş iller arasında yer almaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, % 65'lik bir oran ile Gaziantep ili ilk sırada yer almaktadır. Gaziantep ilini takip eden iller sırasıyla;

Şanlıurfa(%10), Diyarbakır(%9), Adıyaman(%6), Batman(%4), Mardin(%3), Kilis(%1), Siirt(%1), Şırnak(%1) olarak görülmektedir.

b.Kilis İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Kilis ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, % 58'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı, %8 diğer madencilik ve taşocakçılığı sektörlerinin ilk iki sırada olduğu görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 8 Tekstil ürünleri imalatı,
% 8 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı
% 8 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 3 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 3 Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı,
% 1 Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı; saha arama ve tetkiki hariç, petrol ve gaz çıkarımı,
% 1 Metal cevherleri madenciliği,
% 1 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 1 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Kilis ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 790'dır. Kilis ilinde 3 firmanın Ar-Ge birimi, 11 firmanın kalite kontrol birimi bulunmaktadır. Toplam personelin %1,1'i Ar-Ge biriminde, %1,4' ü kalite kontrol biriminde istihdam edilmektedir.

d.Genel Değerlendirme

Kilis ilinde, sanayide çalışanların %35'i tekstil ürünleri imalatı, %27'si gıda ürünlerinin imalatı, %10'u diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörlerinde istihdam edilmektedir. İstihdamın %82'si işçi, %4'ü mühendistir. Kilis ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %62'si mikro ölçekli, %30'u küçük ölçekli, %8'i orta ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Kartürk Tekstil Gıda Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş
- İpek Plastik Kimya Boya ve Sağlık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. Kilis Şb.
- Mutaş Halı İmalatı Sanayi Ticaret Ltd. Şti. Kilis Şb.
- Tuğçe Medikal Temizlik İnşaat Gıda Taahhüt Sanayi ve Ticaret
- Mey Alkollü İçkiler Sanayi ve Ticaret A.Ş. Kilis Suma Fabrikası Müdürlüğü

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Zeytinyağı ürünleri işleme ve paketleme,
- Meyve suyu üretimi ve paketleme,
- Organik tarım ve iyi tarım uygulamaları,
- Güneş enerjisi ile sulama yapılması veya seraların ısıtılması,
- Un ve unlu mamul üretimi,
- Üzümden elde edilen ürünlerin üretimi,
- Kırmızı pul biber, toz biber ve kırmızıbiberden elde edilen diğer ürünlerin üretimi,
- Süt, süt ürünleri ve dondurma üretimi,
- Tekstil, halı ve plastik sektörleri.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Organik zeytin ve zeytinyağı imalatı,

- Organik üzüm üretimi,
- Organik tarım yatırımları,
- Yenilenebilir enerji yatırımları,
- Gıda ve tarıma dayalı sanayi yatırımları,
- Kümes hayvanları etlerinin işlenmesi ve saklanmasına yönelik yatırımlar,
- Ambalajlanmış biber salçası ve paketlenmiş toz biber imalatı,
- Un, bulgur ve makarna gibi buğdaya dayalı ürünler imalatı,
- Konservecilik imalatı,
- Pekmez, sirke imalatı,
- Alkollü içecekler ve meşrubat imalatı,
- Kuruyemiş ve kurutulmuş meyve imalatı,
- Yaş sebze ve meyve işleme imalatı,
- Halı, iplik ve battaniye imalatı,
- Yorgan, nakış ve çeyiz gibi el sanatları ürünleri üretimi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat Verileri

Ürün Grubu	İhracat Değeri (USD)
Tarım ve hayvancılık	8.833
Metal cevheri	26.330
Taşocakçılığı ve diğer madencilik	5.460
Gıda ürünleri ve içecek	4.256.378
Tekstil ürünleri	658.414
Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	10.883
Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	39.699
Kağıt ve kağıt ürünleri	775.161
Basım ve yayım; plak, kaset vb.	3.654
Kimyasal madde ve ürünler	319.037
Plastik ve kauçuk ürünleri	677.341
Metalik olmayan diğer metalik ürünler	4.775.440
Ana metal sanayi	5.600
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	172.286
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	156.074
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	44.971
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	50.125
Diğer ulaşım araçları	23.476
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	8.819.628
Toplam	20.853.000

İhracat Yapılan Başlıca Ülkeler

Ülke	İhracat Değeri (USD)
Suriye	5.932.037

Irak	10.802.834
Almanya	105.253
Hollanda	87.183
İtalya	235.421
Rusya Federasyonu	223.075
Romanya	517.832
Gürcistan	27.391
Cezayir	92.010
Toplam	20.853.000

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İthalat Verileri

Ürün Grubu	**İthalat Değeri (USD)**
Tarım ve hayvancılık	5.561.218
Gıda ürünleri ve içecek	3.233.946
Tekstil ürünleri	299.694
Giyim eşyası	2.164.826
Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	73.467
Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek	8.665
Kağıt ve kağıt ürünleri	4.130
Kimyasal madde ve ürünler	1.324.291
Plastik ve kauçuk ürünleri	772.865
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	2.638.095
Ana metal sanayi	7.282.194
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	4.154
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	371.885
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makina ve cihazlar	101.823
Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	148.358
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	82.386
Diğer ulaşım araçları	502.184
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	74.465
Toplam	24.649.000

Kilis İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	**İhracat Firma Sayısı**	**İhracat Değeri (1.000 USD)**
2010	29	23.296
2011	26	30.546
2012	27	11.671
2013	40	20.853
2014(Ocak-Temmuz)	45	23.191

Kilis İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	31	49.700
2011	30	42.423
2012	23	16.539
2013	28	24.649
2014(Ocak-Temmuz)	23	23.348

6. KİLİS İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Kilis ilinde 1 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı; karma OSB'lerde %13, ihtisas OSB'lerde %0'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Kilis Organize Sanayi Bölgesi :

- 86 hektar büyüklüğündedir.
- 2000 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgenin eksik elektrik işleri 2004 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 37 adet sanayi parselinin, tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 22 adedi üretim, 6 adedi inşaat, 9 adedi proje aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 550 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünleri imalatı, tekstil ürünlerinin imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı sanayidir.

Devam Eden Organize Sanayi Bölgeleri

Kilis Organize Sanayi Bölgesi (İlave Alan) :

- 2014 yılı Yatırım Programında "300 hektar (ilk etapta 100 ha.)+Arıtma" olarak ve 250.000.- TL ödenekle yer almaktadır.
- 707.344 m2'lik alan için kamu yararı kararı verilmiştir.
- 100 ha büyüklüğündeki alan ile birlikte mevcut kısmı kapsayan ilave ve revizyon imar planı Kilis OSB'nin 11/09/2013 tarihli ve OSB-13/550 sayılı yazı ekinde Bakanlığımıza sunulmuştur. Çalışmalara devam edilebilmesi için mevcut kısma ait jeolojik ve jeoteknik etüt raporunun onaylanması, doğalgaz boru hattı güvenlik mesafesine ilişkin BOTAŞ Genel Müdürlüğü görüşünün revize edilmesi beklenmektedir.
- Jeolojik ve jeoteknik etüd raporu Bakanlığımıza intikal etmiş olup, incelenmektedir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Merkez Yeni SS	250	250	--	100
Toplam		250	250	--	100

Devam Eden Sanayi Siteleri

Merkez Yeni Sanayi Sitesi:

- 2014 yılı Yatırım Programında "68 işyeri, altyapı" olarak ve 700.000.-TL ödenekle yer almaktadır.
- 38 işyerinin altyapısı ve üstyapı inşaatı tamamlanmıştır.
- 30 işyerinin de proje çalışmaları devam etmektedir.
- 16 işyeri yapım işi keşif bedeli 2013 yılı BF ile 1.645.808.-TL olup, fiziki gerçekleşmesi %24'dür.

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Kilis Merkez İlave Sanayi Sitesi:

- 15/11/2005 tarih ve 15230 sayılı yazımızla talimat yazılmıştır.
- Elektrik Tesisat Projeleri ile Sıhhi Tesisat Projeleri vize edilmiştir.

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Sınır ticaretine gereken önem verilmeli ve devlet tarafından istihdam sağlayıcı ve ekonomiyi canlandırıcı teşvikler arttırılmalıdır.
- Sınır ticareti yapmak için Valilikler tarafından verilen sınır ticaret belgeleri, bazı gerçek ve tüzel kişilerin tekelinde toplanmakta ve haksız kazanç sağlanmaktadır. Devlet bu konuda ağır ve caydırıcı müeyyideler getirmeli ve gerçek müteşebbisleri korumalıdır.
- Sınır kapılarında ve gümrüklerde analiz ve denetim yapmak için gerekli şartlar sağlanmalıdır. Bu konuda yetişmiş personel ve teçhizat takviyesi yapılmalıdır.
- İthal edilen malların sınır ticareti yapmaya yetkili iller dışına çıkmamasına özen gösterilmeli ve haksız rekabete yol açılmamalıdır.
- İthal edilen mal grubu çeşitlenmeli ve sınır ticareti gerçek anlamda dış ticaret şekline dönüşmelidir.
- Sınır ticareti kapsamında ithal edilmesine izin verilen malların sağlık ve gümrük kontrolleri yapılmalı ve müteakiben ithaline izin verilmelidir.
- Sınır ticaretinde ticarete konu malların kıymet takdirinin sınır kapılarında yapılarak vergilendirilmesi konusunda sınır ticaretini teşvik edici önlemler geliştirilmelidir.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

İpekyolu Kalkınma Ajansı:

Vizyon: Bölgenin üretken faktörlerini ve dinamiklerini bir araya getirerek; üretim ve istihdamı artırmak, sahip olduğu kültürel miras ile turizm zenginliği yaratmak, geçmişten gelen ticaret birikimiyle Ortadoğu'da lojistik merkezi haline gelmek, tarımdaki çeşitliliği ve sanayideki rekabet gücünü geliştirerek sürdürülebilir kalkınmanın öncüsü olmak.

Misyon: Etkin insan kaynakları politikası ile nitelikli beşeri sermayesini verimli şekilde kullanarak; bölgesel potansiyeli, dinamikleri ve özgünlükleri ortaya çıkaracak politika ve stratejiler üretmek, kurumlar arası koordinasyon ve işbirliği kültürünü yaygınlaştırmak, yenilikçi ve rekabete dayalı destek mekanizması ile bölge plan ve programlarını hedeflerine ulaştıracak projelere destek olmak, uygulama süreçlerini izlemek, değerlendirmek ve uygulama kapasitesini

geliştirmek, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve yatırım imkanlarının tanıtılması yoluyla bölgenin rekabet gücünü artırmak, tüm kesimlerde kalkınma bilinci ve ivmesi oluşturmaktır.

STRATEJİLER:

Lojistik sektöründe "Ortadoğu'da lojistik merkez haline gelmek" amacına yönelik olarak;

- Lojistik bölge potansiyelinin değerlendirmesi,
- Lojistik sektöründe bilgi iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi,
- Lojistik bölgelerde ulaşım, ticaret ve taşımacılık sektörlerine ilişkin istihdam politikası geliştirilmesi,
- TRC1 Bölgesi'nin 'acil durum planlaması'nın yapılması planlanmaktadır.

Tarım sektöründe "tarımsal işletmeleri rekabetçi ve etkin bir yapıya kavuşturmak" amacına yönelik;

- Üretim kapasitesinin artırılması ve bilgi ağının geliştirilmesi,
- Sulama altyapısının geliştirilmesi,
- Tarımsal faaliyetlerin geliştirilmesi,
- Tarımsal ürünlerin işlenmesine ve pazarlanmasına yönelik yapıların güçlendirilmesi,
- Tarıma dayalı imalat sanayinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Turizm sektöründe "turizm sektöründe destinasyon merkezi olmak" amacıyla;

- Bölge'de yer alan kültürel, tarihi ve doğal varlıkların turizme kazandırılması,
- Bölgede geceleme sayısının arttırılması,
- Bölgede turizmcilik bilincinin artırılması,
- Alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesi planlanmaktadır.

Sanayi sektöründe ise "sanayi rekabet gücünü artırmak" amacıyla;

- Sanayi sektöründe istihdamın artırılması,
- İşletmelerin üretim ve teknoloji altyapısının güçlendirilmesi,
- İhracata dönük sanayileşmenin geliştirilmesi,
- Ar-Ge altyapısının ve üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi planlanmaktadır.

80 OSMANİYE

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Osmaniye ili ekonomisinde, sanayi, tarım, ticaret ve ulaştırma sektörleri ön plana çıkmaktadır.

Osmaniye, özellikle demir-çelik ve yerfıstığı işleme sektörlerinde ülkemizin önde gelen illerinden biridir.

İlde tekstil, zeytinyağı, kuruyemiş, süt ürünleri ile hububat işleme sektörlerinde üretim yapılmaktadır. 25'ten fazla işçi çalıştıran tesis sayısı 95; 500'den fazla işçi çalıştıran tesis sayısı 3'tür.

2. İLİN TİCARET YAPISI

İlde; Osmaniye Ticaret ve Sanayi Odası ve Kadirli Ticaret Odası, Osmaniye Ticaret Borsası, Kadirli Ticaret Borsası bulunmaktadır. İl genelinde 309 anonim şirket, 1.877 limitet şirket bulunmaktadır. İlde esnaf sanatkarlar ve odaları birliğine bağlı 30 adet oda bulunmakta olup; toplam 16.102 üyesi mevcuttur.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Osmaniye İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Osmaniye ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 243'tür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.3'lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan illerimiz arasında yer almaktadır.

Akdeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %25 lik bir oran ile Adana ilk sırada yer almaktadır. Adana ilini takip eden iller sırasıyla; Mersin(%19), Antalya(%16), Hatay(%13), Kahramanmaraş(%11), Burdur(%6), Isparta(%6) ve Osmaniye(%4) olarak görülmektedir.

b.Osmaniye İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Osmaniye ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, % 28'lik bir oran ile gıda ürünleri imalatı sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 12 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizatı hariç),
% 10 Tekstil ürünleri imalatı
% 9 Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı,
% 7 Ana Metal Sanayi
% 5 Kimyasal madde ve ürünlerin imalatı,
% 5 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı.
% 4 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı,
% 4 Elektrik, gaz ,buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı,
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine teçhizat imalatı,

% 2 İçecek imalatı,

% 2 Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç);saz, saman ve benzeri malzemelerden, örülerek yapılan eşyaların imalatı,

% 2 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,

% 2 Motorlu kara taş.trey(römork) ve yarı trey.(yarı römork) imalatı

% 2 Mobilya imalatı,

% 1 Giyim eşyası imalatı

% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,

% 1 Makine ve teçhizatı hariç; fabrikasyon metal ürünleri imalatı.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Osmaniye ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 11.368'dir. Ar-Ge birimi bulunana firma sayısı 8, kalite kontrol birimi bulunan firma sayısı 42'dir.

d.Genel Değerlendirme

Osmaniye ilinde sanayide çalışanların, %25'i tekstil ürünleri imalatı, %20'si ana metal sanayi imalatı sektöründe istihdam edilmektedir. Sanayi istihdamının %85'i işçi, %2'si mühendistir.

Osmaniye ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %22'si mikro ölçekli, %63'ü küçük ölçekli, %13'ü orta ölçekli %2'si büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler

- Baykal Kireç Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.
- Osis Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Güleryüzler Makina Elektrik İnşaat Taahhüt İşleri Nakliye Tic. Ve San. İth. İhr.
- Yolbulan Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş
- Bakırlar İplik Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

4. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Profil ve sac endüstrisi,
- Metalürji sanayi,
- Deterjan sanayi,
- Tekstil sanayi,
- Haddecilik boru profil,
- İplik sanayi,
- Terlik-ayakkabı imalatı,
- Süt mamulleri sanayi,
- Ambalaj sanayi,
- Kablo sanayi.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

- Profil ve sac endüstrisi,
- Zeytincilik-gıda,
- Turizm,
- İnşaat,
- Süt mamulleri.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

- Demir - çelik üretimi,
- Yerfıstığı ve ham zeytinyağı üretimi,
- Pamuk ipliği, sentetik iplik,
- Süt mamulleri üretimi,
- Hazır ambalajlı su paketleme.

Osmaniye İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	36	75.120
2011	39	131.537
2012	47	117.871
2013	46	132.662
2014(Ocak-Temmuz)	50	67.150

Osmaniye İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	38	326.765
2011	50	836.774
2012	49	839.994
2013	50	707.423
2014(Ocak-Temmuz)	35	503.922

İlin Dış Ticarete konu olabilecek Potansiyeli

- Otomotiv ve yan sanayi,
- Demir -çelik ürünleri,
- Yerfıstığı ürünleri.

6. OSMANİYE İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Osmaniye ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %83'dür.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Osmaniye Organize Sanayi Bölgesi :

- 683 hektar (I. ,II., III., IV. ve V. etap dahil) büyüklüğünde olup, 383 hektarı kredilendirilmiştir.
- I .etap (100 hektar) 2001 yılında, II. etap (283 hektar) 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgede; 134 adet sanayi parselinin, 130 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 113 adedi üretim, 7 adedi inşaat, 10 adedi proje aşamasındadır. 4 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 9.600 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; ana metal sanayi, tekstil ürünlerinin imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sanayidir.

- Atık su arıtma tesisi kapasitesi 3.600 m3/gün dür.

Kadirli Organize Sanayi Bölgesi :

- 100 hektar büyüklüğündedir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 38 adet sanayi parselinin 34 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 22 adedi üretim, 2 adedi inşaat, 10 adedi proje aşamasındadır. 4 adedi tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 590 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; gıda ürünlerinin imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış makine-ekipman imalatı ve tekstil ürünlerinin imalatı sanayidir.

Yatırım Programında Yer Almayan OSB Projeleri

Osmaniye Merkez Organize Sanayi Bölgesi İlave Alan:

- Osmaniye OSB Yönetim Kurulu Başkanlığının 25/09/2012 tarihli ve 1283 sayılı ve 13/12/2012 tarihli ve 1800 sayılı yazıları ile OSB bitişiğindeki yaklaşık 1000 hektarlık alanın OSB'ye ilave edilmesi istenmiştir.
- Bu defa Osmaniye OSB Yönetim Kurulu Başkanlığının 23/05/2013 tarihli ve 831 sayılı yazısında, sözkonusu ilave alan yer seçimi talebinin değerlendirmeye alınmaması hususu bildirilmiştir.

Kadirli Organize Sanayi Bölgesi (İlave alan) : (Sicil No:32)

- Valilik Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü'nün 24/10/2103 tarihli ve 609 sayılı yazısı ile ilave alan yer seçimi talebinde bulunulmuştur.
- Önerilen alan 13/11/2013 tarihinde mahallinde incelenmiş olup Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Görüşü beklenmektedir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Osmaniye Merkez (I.Bölüm) SS	190	190	0	100
2	Osmaniye Merkez (II. Bölüm) SS	250	250	0	100
3	Osmaniye Bahçe KSS	79	78	1	99
4	Osmaniye Kadirli (I.Bölüm) SS	89	89	0	100
Toplam		608	607	1	99

Yatırım Programında Yer Almayan SS Projeleri

Merkez (Mobilyacılar) Sanayi Sitesi:

- Hayıtlık mevkiinde, yaklaşık 124 dönüm büyüklüğündeki alanın SS yeri olarak uygun görüldüğü 19/06/2000 tarih ve 7086 sayılı yazımızla Kooperatif Başkanlığına bildirilmiştir.
- Tapu, kadastral pafta ve imar planları intikal etmiştir.

Toprakkale Sanayi Sitesi:

- Osmaniye Sanayi ve Ticaret Müdürlüğünün 16/06/2005 tarih ve 721 sayılı yazı eki S.S. Kale SS Kooperatif Başkanlığının 14/06/2005 tarihli dilekçesi üzerine 09/08/2005 tarihinde yer seçimi yapılmıştır.

- 547 dekar büyüklüğündeki alanın SS yeri olarak uygun görüldüğü 03/12/20012 tarih ve 4252 sayılı yazımız ile Kooperatif Başkanlığı'na bildirilmiştir.
- 242 işyeri yapım işi keşif bedeli 2013 yılı BF ile 125.682.552.-TL olup, ihalesi 01/08/2013 tarihinde Bakanlığımızda yapılmıştır. Kooperatif Başkanlığınca halen yüklenici firma ile sözleşme yapılmamıştır.

Kadirli (Mobilyacılar) Sanayi Sitesi:

- 247 dönüm büyüklüğündedir.
- Mimari projeleri Bakanlığımızca vize edilmiştir.

Merkez Hazır Giyim Sanayi Sitesi:

- SS yeri olarak incelenen 170 dekar büyüklüğündeki alanın 154,2 dekarının (291 nolu parsel) mera vasfında olması nedeniyle, tahsis amacının değiştirilebilmesi için gerekli olan ücretin ödenmesi konusunda Bakanlığımız kredi imkânlarından yararlanılmasının mümkün olamadığından bu aşamada Bakanlığımızca yapılabilecek bir işlem bulunmadığı ve meralık vasfının kaldırılması ile ilgili olarak başlatılan çalışmaların en kısa sürede sonuçlandırılması ve sonucundan Bakanlığımıza bilgi verilmesi 13/07/2006 tarih ve 7097–7100 sayılı yazımızla Toprakkale Belediye Başkanlığına ve Osmaniye Hazır Giyimciler SS Kooperatifi Başkanlığına bildirilmiştir.

7.İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Ara eleman temini için üniversite-sanayi işbirliği artırılmalıdır.
- Enerji temindeki aksaklıkların ortadan kaldırılması ve enerji fiyatlarında istikrar sağlanması gerekmektedir.
- Ar-Ge çalışmalarına daha fazla destek sağlanmalıdır.
- Yerel sermayenin sanayi yatırımlarına yönlendirilmesi sağlanmalıdır.
- İl dışından gelecek yatırımlar desteklenmelidir.
- Tarım sektöründe istihdamı artırıcı önlemler alınmalıdır.
- Sanayi, tarım ve hizmet sektörlerindeki altyapı eksikliklerinin giderilmesi sağlanmalıdır
- OSB'nin genişletilmesi veya yeni OSB kurulması sağlanmalıdır.
- Zeytincilik OSB'nin kurulmalıdır.

2103 Yılı İl Sanayi Durum Raporunda "İl Sanayisinin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri Başlığı altında yer alan hususlarda Kaydedilen Gelişmeler

İlde zeytinciliğin gelişmesi nedeniyle Zeytincilik İhtisas OSB'nin kurulması için yer seçimi çalışmalarına başlanmıştır.

Osmaniye OSB'nin dolu olması sebebiyle yeni İhtisas OSB kurulması için çalışmalar devam etmektedir.

8.BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı

Vizyon: Ekonomik, sosyal ve demokratik birikimi geliştirerek; doğal ve kültürel çevreyi koruyarak; tarım, teknoloji, ticaret, taşımacılık, turizm alanlarında Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun lider bölgesi olmak.

Misyon: Yenilikçilik ve girişimcilik kültürü ile yerel potansiyelleri harekete geçirerek, ulusal ve uluslararası düzeyde kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında köprüler oluşturarak ekonomik ve sosyal kalkınmaya giden yolu inşa etmektir.

İlkeler: Katılımcılık, yenilikçilik, şeffaflık, erişilebilirlik, verimlilik, tarafsızlık, esneklik, çevreye duyarlılık, çözüm odaklılık, pozitif ayrımcılık.

81 DÜZCE

1.İLİN SANAYİ YAPISI

Düzce ilinde tekstil ve tekstil ürünleri, ağaç ürünleri ve makine ile teçhizat imalatı ön plana çıkmaktadır. Bölge tekstil sanayi bilançosunun %37'sinin üretildiği Düzce, bölgede tekstil sanayinde ilk sırada yer almaktadır. Tekstil sanayi, Düzce ilinde en gelişmiş sanayi sektörü olarak ildeki sanayi işletmelerinin %20'sini, toplam sanayi işgücünün %25'ini ve il sanayi sektörü bilançosunun %23'ünü kapsamaktadır.

İlin bölge sanayisi içerisinde yüksek paya sahip olduğu bir diğer sektör ağaç ürünleri imalatı sektörüdür. Bölgedeki ağaç ürünleri imalatı sektörü bilançosunun %18'i Düzce ilinde üretilmekte, bölgede bu sektörde faaliyet gösteren işletmelerin ise %17'si Düzce ilinde bulunmaktadır. Ağaç ürünleri imalatı sektörü, Düzce ili sanayi sektörü toplam bilançosu içerisinde %13'lük bir paya sahip olmakla beraber, bu sektörde faaliyet gösteren işletmelerin ildeki toplam işletmeler içerisindeki payı %10'dur. Ancak ilde bu sektörde sağlanan istihdamın il sanayi istihdamına oranı %8 ile altıncı sırada yer almaktadır.

İldeki toplam bilançonun %15'inin üretildiği makine ve teçhizat imalatı sektörü Düzce ilinde en yüksek bilanço rakamına sahip ikinci sanayi sektörüdür. İl sanayi işletmelerinin %9'unun faaliyet gösterdiği ve il sanayi sektöründeki kayıtlı istihdamın %7'sinin gerçekleştiği sektörde orta ve büyük ölçekli işletmeler yer almaktadır. Diğer yandan, sektörde sağlanan kayıtlı istihdamda; makine ve teçhizat imalatı sektörü Düzce ilinde bilanço ve işletme sayıları içerisinde aldığı pay kadar yüksek oranlara sahip değildir.

Kimyasal madde ve ürünler ile suni elyaf imalatı sektörü ise bilanço rakamında ilde dördüncü sırada bulunmaktadır.

2.İLİN TİCARET YAPISI

Düzce'de ticari faaliyetler Merkez ve Akçakoca ilçesinde yoğunlaşmıştır. Ticaretin önemli bir bölümünü orman ürünleri, tekstil, otomotiv, av tüfekleri, turizm, gıda, tarım ve hayvancılık ürünleri oluşturmaktadır. Özellikle sahil kenti olan Akçakoca'da turizm sektörü ön plana çıkmaktadır. İl ticaret hasılasını, toptan ve perakende ticaret ile otel ve lokanta hizmetleri oluşturmaktadır.

3.SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE İL SANAYİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a.Türkiye Sanayisi ve Düzce İli Sanayisi

Kayıtlara göre sanayi işletmelerinin, başta İstanbul(%31) olmak üzere, Bursa(%8), Ankara(%7), İzmir(%5), Konya(%4), Gaziantep(%3), Denizli(%3), Kocaeli(%2), Adana(%2), Tekirdağ(%2), Kayseri(%2), Mersin(%2) olmak üzere; toplam % 71'i on iki ilimizdedir.

Bölgelere göre bir değerlendirme yapıldığında; sanayi işletmelerinin %48'i Marmara Bölgesinde, %17'si İç Anadolu Bölgesinde, %14'ü Ege Bölgesinde, %8'i Akdeniz Bölgesinde, %6'sı Karadeniz Bölgesinde, %5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, % 2'si Doğu Anadolu Bölgesindedir.

Düzce ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 431'dir. Toplam sanayi işletmesi içerisinde %0.6'lık bir oran ile sanayisi gelişmekte olan iller arasında yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %19'luk bir oran ile Samsun ilk sırada yer almaktadır. Samsun ilini takip eden iller sırasıyla; Düzce(%10), Trabzon(%10), Çorum(%10), Bolu(%7), Kastamonu(%6), Ordu(%5), Rize(%5), Amasya(%4), Tokat(%4), Zonguldak(%4), Karabük(%4), Sinop(%3), Giresun(%3), Bartın(%3), Gümüşhane(%1), Artvin(%1), Bayburt(%1) olarak görülmektedir.

b.Düzce İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Düzce ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, % 15 Tekstil ürünleri imalatı,

%14'lik bir oran ile gıda ürünlerinin imalatı, %14'lik bir oran ile ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç), %11'lik bir oran ile fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine teçhizatı hariç) sektörlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Diğer sektörler sırasıyla;

% 10 Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması,
% 7 Kauçuk ve plastik ürünleri imalatı,
% 5 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,
% 4 Mobilya imalatı;
% 4 Ana metal sanayi,
% 3 Diğer madencilik ve taşocakçılığı,
% 3 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
% 3 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı,
% 3 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,
% 2 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı,
% 1 Elektrikli teçhizat imalatı,
% 1 Diğer ulaşım araçlarının imalatı.

c.Çalışan sayısı ve Ar-Ge

Sanayi sicil kayıtlarına göre, Düzce ilinde kayıtlı işletmelerde çalışan personel sayısı 29.248'dir. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 109, çalışan sayısı 301'dir. Ar-Ge birimi bulunan firma sayısı 40, çalışan sayısı 234'tür.

d.Genel Değerlendirme

Düzce ilinde sanayide çalışanların, %30'u giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması, %11'i kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, %10'u fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine teçhizatı hariç)sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdamın %85'i işçi, %2'si mühendistir

Düzce ilinde bulunan sanayi işletmelerinin %25'i mikro ölçekli, %47'si küçük ölçekli, %24'ü orta ölçekli, %4'ü büyük ölçekli işletmelerdir.

Personel Sayısına Göre Büyük İşletmeler:

- Standard Profil Otomotiv Sanayi ve Ticaret
- İmteks Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş. Düzce Şubesi
- Teknorot Otomotiv Ürünleri San. ve Tic. Düzce Şubesi
- Venüs Giyim San. ve Tic. A.Ş. Düzce Şubesi
- Desa Deri Sanayi ve Ticaret A.Ş. Düzce Şubesi

4.İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

- Tarımsal sanayi yatırımları,
- Gıda sanayi yatırımları,
- İleri teknoloji ürünleri imalat sanayi yatırımları,
- Turizm sektör yatırımları,
- Sağlık turizmi (yeraltı kaplıcaları),
- Ağaç ürünleri ve mobilya imalat sanayi yatırımları,
- Kayak merkezi (Kardüz Yaylası) projesi,

- Yayla turizmi,
- Doğa turizmi, dağcılık ve rafting sporları.
- Prefabrik yapı elemanları,
- Soğuk hava deposu,
- Viol üretimi,
- Isıcam üretimi,
- Seramik ve fayans üretimi,
- Vitrifiye ve sağlık gereçleri üretimi,
- Styropor üretimi,
- Karton ve mukavva kutu üretimi,
- Kıl ipliği ve tela üretimi,
- Deri konfeksiyon imalatı,
- Oto yan sanayi,
- İç ve dış giyim sanayi,
- Fındığın hammadde olarak kullanılabileceği sektörler.

Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar :

- I.OSB alanının genişletilmesi,
- Gümüşova ilçesinde Islah OSB kurulması,
- Çilimli ilçesinde III.OSB kurulması,
- Akçakoca ilçesinde Demir-Çelik İhtisas OSB kurulması,
- Tarım İhtisas OSB kurulması,
- Akçakoca hariç tüm ilçelerde Küçük Sanayi Sitelerinin kurulması ve alt yapı tesislerinin yapılması,
- Turizm tesisleri ,
- İlaç Ar-Ge yatırımları
- Teknik tekstil,
- Organik ürün üretimi.

5.İLİN DIŞ TİCARETİ

Düzce ilinde ihracatta öne çıkan sektörler; mantar ve ağaç mamulleri ile tekstil elyafı, silah ve mühimmat mamulleridir. Bunu çeşitli mamul eşyalar, değişik sanayi kollarında kullanılan makina ve cihazlar ile metallerden nihai ürünler takip etmektedir.

- Kauçuk sızdırmazlık profilleri,
- Silah ve mühimmat,
- Spiral çelik boru,
- Tekstil ürünleri,
- Otomotiv yan sanayi,
- İç fındık,
- Kaplama ve parke sanayi,
- Diğer sanayi ürünleri.

Düzce ili dış ticaretinde; Danimarka, BAE, Romanya ve Norveç ilk sıralarda yer alan ülkelerdir.

Ürün Grubu Bazında 2013 Yılı İhracat ve İthalat Verileri

Sektör	İhracat Değeri (USD)	İthalat Değeri (USD)
Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	43.413.993	1.399.271
Silah ve mühimmat	30.701.834	3.359.470
İnşaat kerestesi	20.123.885	1.028.070
Tahta plaka; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar	13.350.270	24.329.421
Diğer kauçuk ürünleri	12.770.047	5.178.473
Plastik ürünleri	11.275.712	2.980.879
Mobilya	9.226.695	204.869
Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	5.334.175	11.098.124
Demir-çelik ana sanayi	4.361.962	5.677.949
Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	3.599.750	589.191
Kereste ve parke	1.717.065	21.637.933
Ormancılık ve tomrukçuluk	89.811	11.550.467
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	4.085	23.971.472

Düzce İline Ait İhracat Bilgileri

Yıl	İhracat Firma Sayısı	İhracat Değeri (1.000 USD)
2010	95	65.919
2011	104	76.708
2012	111	86.272
2013	107	105.127
2014(Ocak-Temmuz)	97	57.858

Düzce İline Ait İthalat Bilgileri

Yıl	İthalat Firma Sayısı	İthalat Değeri (1.000 USD)
2010	113	80.297
2011	130	102.518
2012	131	85.588
2013	139	91.462
2014(Ocak-Temmuz)	109	52.800

İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

- Ağaçtan aletler, alet sapları, süpürge, fırça sapları, kalıplar, askılar,
- Demir / Çelikten çapalar, filika demirleri vb. aksam; demir/çelik telden eşya,
- Tebeşir, barit, borat, silisli fosil unu, asfat ve başka yerde belirtilmeyen mineraller,
- Başka yerde belirtilmeyen inşaat ve iş makineleri,
- Demir / çelik / bakır cıvata, somun, tavan halkası, vida, perçin, rim vb.,
- Diğer römork-yarı römork, taşıtlar vb. aksam parçaları,
- Organik ürünler,
- Fındıktan mamul gıda maddeleri,

- Paketlenmiş unlu gıda ürünleri,
- Mobilya sanayi,
- Soğuk zincire tabi gıda ürünleri imalatı.

6. DÜZCE İLİNDEKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE SANAYİ SİTELERİNE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER

a. Organize Sanayi Bölgeleri

Düzce ilinde 2 adet sicil almış OSB bulunmakta olup, doluluk oranı %96'dır.

Tamamlanan Organize Sanayi Bölgeleri

Düzce Organize Sanayi Bölgesi :

- 173 hektar büyüklüğündedir.
- 2005 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 60 adet sanayi parselinin, 58 adedi tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 50 adedi üretim, 7 adedi inşaat, 1 adedi proje aşamasındadır. 2 adet parsel tahsis edilmemiştir.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 6.280 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; tekstil ürünlerinin imalatı, mobilya ürünleri üretimi ve motorlu kara taşıtı-treyler imalatı sanayidir.

Düzce II Organize Sanayi Bölgesi:

- 81 hektar büyüklüğündedir.
- 2010 yılında tamamlanmıştır.
- Bölgedeki; 11 adet sanayi parselinin tamamı tahsis edilmiştir. Tahsis edilen parsellerin; 10 adedi üretim, 1 adedi inşaat aşamasındadır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 780 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; cam ve karayolu sanayidir.

b. Sanayi Siteleri

Tamamlanan Sanayi Siteleri

Sıra No	Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)
1	Düzce Akcakoca SS	50	50	0	100
2	Düzce SS	423	200	223	47
3	Düzce Akçakoca Yeni	65	54	11	83
Toplam		538	304	234	57

7. İLDE SANAYİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÜNCEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İSKİ tarafından arıtma tesisleri kurulması ve tehlikeli atıkların toplanması sağlanmalıdır.
- Özellikle Çin'den ithal edilen ürünlere kota konulması, piyasa gözetim ve denetiminin arttırılması ile sağlıksız ve standart dışı ürünlerin ülkemize girmesinin engellenmesi sağlanmalıdır.
- KOBİ'ler sermaye konusunda KOSGEB tarafından desteklenmelidir.

- Uygun alanı olan I.OSB'nin genişleme talebinin karşılanması, talep edilen Gümüşova Islah OSB'nin ve Çilimli OSB'nin kurulması, Akçakoca İhtisas OSB için girişimlerde bulunulması gerekmektedir. Bu konularda gereken devlet desteği sağlanmalıdır.
- Mevcut 2 adet OSB'nin TEM otoyoluna bağlantısının yapılması gerekmektedir.
- Kümelenme konusunda sanayiciye devlet teşviki sağlanmalıdır.
- Girdi maliyetleri(özellikle enerji, işçilik, hammadde ve nakliye ücretleri) ile ilgili devlet desteği verilmelidir.
- Sanayicinin talep ettiği vasıflı ve kalifiye işçi sıkıntısını karşılamak için teknik liselerin daha verimli hale getirilmesi gerekmektedir.
- Gümüşova Islah OSB ve Çilimli III.OSB'nin alt yapı eksikliği giderilmelidir.
- İlde, Ar-Ge merkezi olan ve inovasyon yapan firma sayısı arttırılmalıdır.

8. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN İL İÇİN BELİRLENEN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

Vizyon: Stratejik konumu ve işbirliği ağlarından güç alan, çok yönlü ekonomik yapısı ile değer üreten, zengin beşeri potansiyeliyle geleceğe yön veren yaşam kalitesi ile fark yaratan, insan ve bilgi odaklı, yeniliklere açık, küresel rekabette lider ve sürdürülebilirlik kalkınmada marka bölge olmak.

Amaçlar:

1.Rekabet gücünün artırılması;

- Kümelenme stratejilerinin belirlenerek, yatırımların kümelenme stratejilerine göre yönlendirilmesi,
- Yenilikçilik, ileri teknoloji kullanımı ve kalitenin geliştirilmesiyle işletmelerin rekabet gücünün artırılması,
- Marka ürünlerin geliştirilmesi, yerel markalaşmanın sağlanması ve tanıtımı,
- Girişimciliğin ve ortaklık kültürünün desteklenmesi,
- Bölge dışı ilişkilerin güçlendirilmesi,
- Turizm stratejisi oluşturulması, çeşitlendirme yoluyla turizmin geliştirilmesi,

2.Beşeri zenginliklerin geliştirilmesi ;

- Bölge beşeri kaynaklarına ilişkin analizlerin desteklenmesi,
- İşgücüne,ekonominin ihtiyaç duyduğu niteliklerin kazandırılması,
- Projecilik kültürünün geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası desteklerden faydalanma konusunda farkındalığın arttırılması,
- Bilişim teknolojilerinin kullanımının toplumun her kesiminde yaygınlaştırılması,
- Bilimsel araştırma, kültürel etkinlik ve eğitim olanaklarının zenginleştirilmesi,
- Kentlilik kültürünün geliştirilmesi, sosyal içermenin ve bütünleşmenin sağlanması.

3.Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ve teknik altyapının güçlendirilmesi;

- Çevresel koşulların iyileştirilmesi,
- Çevresel kirliliği önleyici projelerin desteklenmesi,
- Bölgenin ulusal ve uluslararası çevre mevzuatı konusunda bilinçlendirilmesi,
- Yenilebilir ve temiz enerji üretimi ile enerji verimliliğinin desteklenmesi, enerji maliyetlerinin düşürülmesi,
- Atık bertarafı ve geri dönüşüm uygulamalarının desteklenmesi,
- Bölgesel hedefler kapsamında gerçekleşen yatırımlarda altyapı ihtiyaçlarının karşılanması,
- Nitelikli şehirleşmenin sağlanması,
- Bölgenin ulaşılabilirliğinin güçlendirilmesi ve ulaşımda çeşitliliğin sağlanması,

- Afete hazırlık ve afet koordinasyon çalışmalarının yürütülmesine destek verilmesi.

4.Tarımsal kalkınmanın sağlanması;

- Bölgesel ürünlerin yetiştirilmesi, örtü altı tarım, ekolojik tarım, süs bitkileri, sertifikalı fidancılık ve su ürünleri dallarında üretimin ve verimliliğin sağlanması,
- Verimli tarım alanlarının ve su kaynaklarının korunması ve tarımda Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Tarım-sanayi, tarım-turizm entegrasyonunun sağlanması ve tarımda Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,
- Hayvancılık, kanatlı hayvancılık sektörü ve diğer katma değeri yüksek üretim dallarında üretim ve pazarlama altyapısının geliştirilmesi ve ürün borsalarının yaygınlaştırılması,
- Tarımda örgütlenmenin ve arazi toplulaştırmanın sağlanması.

9. İLDE BİLİM VE TEKNOLOJİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Destek Programı	**Açıklama**	**2013 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler**
San-Tez Programı	2006-2013 yılları arasında 4 proje program kapsamında desteklenmiştir.	
Ar-Ge Merkezleri	2 adet işletmeye Ar-Ge Merkezi belgesi verildi**.**	
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)	Faaliyet gösteren TGB sayısı 1'dir.	
Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Desteği	1 işletme desteklenmiştir.	
Teknogirişim Sermayesi Desteği	2 girişimci desteklenmiştir.	2013 yılında 1 girişimci desteklenmiştir.